

Madras University Sanskrit Series No. 11.

GENERAL EDITOR : DR. C. KUNHAN RAJA

Sarasvatikanthābharana

OF

Bhojadeva

EDITED BY

T. R. CHINTAMANI, M.A., PH. D.

*Senior Lecturer in Sanskrit
University of Madras*

UNIVERSITY OF MADRAS

1937

[Price Rs. 6/-

PRINTED AT
ANANDA PRESS, MADRAS.

मद्रपुरीयविश्वविद्यालयसंस्कृतग्रन्थावलि: ११.

सरस्वतीकण्ठाभरणम्

भोजदेवप्रणीतम्

संपादकः

. रा. चिन्तामणिः

मद्रपुरीयविश्वविद्यालयः

१९३७

मूल्यम् रु. ६.]

FOREWORD

The Sarasvatikanṭhābharāṇa of Bhoja which is now published as No. 11 in this series is one of the most important works in the field of Sanskrit Grammar and can safely be placed next to the Aṣṭādhyāyī of Pāṇini. At one time it must have been very popular and must have been held in very high esteem by scholars. The work is profusely quoted by Nārāyaṇa Bhaṭṭa in his Prakriyāsarvasva, which is a commentary on Pāṇini's Aṣṭādhyāyī. But at some stage the work ceased to be current, perhaps due to the popularity of Bhaṭṭoji Dīkṣita's Siddhāntakaumudī (another commentary on Pāṇini's Aṣṭādhyāyī) with its many commentaries and commentaries on commentaries, which dominated the field of Sanskrit Grammar in recent years. The work itself was not known till very recently except through citations. Manuscripts of the work were recently discovered, all in Malabar.

The work is very similar to the Aṣṭādhyāyī of Pāṇini. It consists of eight Adhyāyas, each Adhyāya being divided into four Pādas, exactly on the model of Pāṇini's work. It is in the form of sūtras and there are over 6,000 sūtras on the whole. There is a commentary on these sūtras by Daṇḍanātha Nārāyaṇa. Two incomplete manuscript copies of this commentary have been discovered, one belonging to the Palace Library in Trivandrum and the other belonging to the Government Oriental Manuscripts Library, Madras.

The Aṣṭādhyāyī of Pāṇini has the sūtra "Uṇādayo bahulam" (3—3—1). But the Uṇādis themselves do not form part of the Aṣṭādhyāyī. Bhoja incorporates the Uṇādis into

his Grammar and they form the first three Pādas in the second Adhyāya. The Uṇādis of Bhoja with the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa have already been published in this series as No. 7, Part 6. The Phitsūtras too are incorporated into the Grammar of Bhoja, being sūtras 110 to 196 in the third Pāda of the eighth Adhyāya (Cf. Appendix I, pp. 501-503).

The sūtras of Bhoja with the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa were published for the first Adhyāya as No. 117 of the Trivandrum Sanskrit Series in 1935. It is put as Part I of the work; but later Parts have not yet been issued. The present edition contains only the sūtras, but it is complete. There is an alphabetical index of the sūtras given at the end of the text. Appendix I will give a comparative idea between the Grammar of Bhoja and the Grammar of Pāṇini. Considering the scarcity of manuscript material, a better edition than this cannot be expected.

UNIVERSITY OF MADRAS, }
12th October, 1937. }

C. KUNHAN RAJA,

Reader in Sanskrit.

PREFACE

This edition of the *Sarasvatikaṇṭhābharṇa* of Bhojadeva is based on the following manuscripts.

1. A copy of the text of the *sūtras* alone, found in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, R. No. 3279 and designated A. The manuscript is complete but is full of errors.

2. An incomplete copy of the text with the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa, extending up to the middle of the first *pāda* of the fourth *Adhyāya* and deposited in the Government Oriental Manuscripts Library, Madras, R. No. 4179 and designated B.

3. Another incomplete copy of the text and commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa, extending up to the end of the 7th *Adhyāya*, deposited in the Adyar Library and designated C. This is a transcript from the copy of the work now found in Palace Library, Trivandrum.

In addition to these, a fragment of the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa and a transcript of the *Sarasvatikaṇṭhābharṇasūtras*, prepared from the original palm leaf manuscript, from which the copy of the text in the Government Oriental Manuscripts Library was prepared, was placed in my hands by my friend Mr. M. Ramakrishnakavi, M. A. This was helpful in checking the readings found in the Madras transcript. With the aid of these manuscripts and with the aid of the *Aṣṭādhyāyī*, the *Vārtikas*, the *Mahābhāṣya* and the *Kāśikāvṛtti*, the present edition of Bhoja's *sūtras* has been prepared.

In spite of these aids, it has to be observed that mainly on account of the corrupt nature of the manuscripts, a text completely free from mistakes could not be presented. But attempts have been made to minimise the errors as far as possible under the circumstances. Some of the readings relegated to the foot-notes happen to give better sense and such of them as could be adopted have been indicated in Appendix II, which includes corrections also.

In issuing the edition I have had the valuable advice of my professor Mahāmahopādhyāya S. Kuppuswami Sastriyar Avl., Honorary Professor of Sanskrit, Annamalai University, to whom I always look for guidance. Dr. C. Kunhan Raja, M. A., D. Phil. (Oxon) my colleague in office was helpful to me in more ways than one. It was through his influence, that I was able to secure for reference a transcript of the Sarasvatikaṇṭhābharāṇavyākhyā from the Trivandrum Palace Library. Mr. O. P. Rangaswami Aiyangar, M. A., L. T., Assistant Professor of Sanskrit, Presidency College, Madras enthusiastically assisted me in the preparation of Appendix I; and my friend Mr. K. Ramachandra Sarma was helpful in preparing and arranging the Index. I express my grateful thanks to these gentlemen for the very kind manner in which they have helped me. Mr. B. Madhava Rau, of the Ananda Press has been exceedingly kind to me and helpful in expediting this edition.

The Sarasvatikaṇṭhābharāṇa of Bhojadeva is one of the several recasts of the Aṣṭādhyāyī of Pāṇini, known so far. Several grammarians of the post-Pāṇiniyan period imitated Pāṇini and prepared their own rules of grammar and arranged them in their own manner. Many of these attempts were with the obvious intention of making Pāṇini's grammar easy. The system

of Pāṇini was felt to be terse as it was very brief and it was supplemented in several respects by Kātyāyana, Patañjali and other writers. Pāṇini himself adapted into his system certain texts that were current in his days—as for instance the Uṇādisūtras. Besides, the Gaṇapāṭha had to be composed. To add to all these, Pāṇini had to give place, at least in a cursory manner to the rules of Vedic grammar and accent. These made the work of Pāṇini difficult. Several writers attempted to simplify Sanskrit Grammar and therefore wrote important treatises. Each treatise in course of time came to be regarded as endowed with a certain amount of authority and several treatises in the form of supplements and expositions came to be associated with each text. This process of development went on for a considerable time, and in the end we came to have a number of what are called Systems of Sanskrit Grammar. Many of these systems—about which definite information could be had—have been described in the “Systems of Sanskrit Grammar” by Dr. S. K. Belvalkar. The most important of the systems are:—

1. The system of Pāṇini, represented by the Aṣṭādhyāyī, the Gaṇapāṭha, the Dhātupāṭha, the Līngānuśāsana, the Uṇādisūtras and the Phīṣūtras and the Vārtikas of Kātyāyana, the bhāṣya of Patañjali, the Kāśīkāvṛtti of Vāmana and Jayāditya and other works.
2. The system of Candra, represented by the sūtras of Candra including the Uṇādis with the commentary of Ratnamati.
3. The system of Vāmana, represented by the Aṣṭādhyāyī of Vāmana.
4. The system of Śākaṭāyana, represented by the work of Śākaṭāyana, in four Adhyāyas with the Amoghavṛtti of the same author.

5. The system of the Kātantra, represented by the sūtras of Śarvavarman with the commentary of Durgasimha.

6. The system of Hemacandra, represented by the Śabdānuśāsana, the Dhātuvṛtti, the Uṇādivṛtti etc., all by Hemacandra.

7. The system of Jainendra, represented by the sūtras of Jainendra and its commentary.

8. The Mugdhabodha system of grammar, founded by Bopadeva.

9. The Sārasvata system of grammar represented by the sūtras, with the commentary of Anubhūtiśvarūpācārya and Dhātupāṭha of Candraprabha.

10. The system represented by Padmanābha and known as the Saupadma system and

11. The system of Jumarānandin, known as the Jumara Vyākaraṇa.

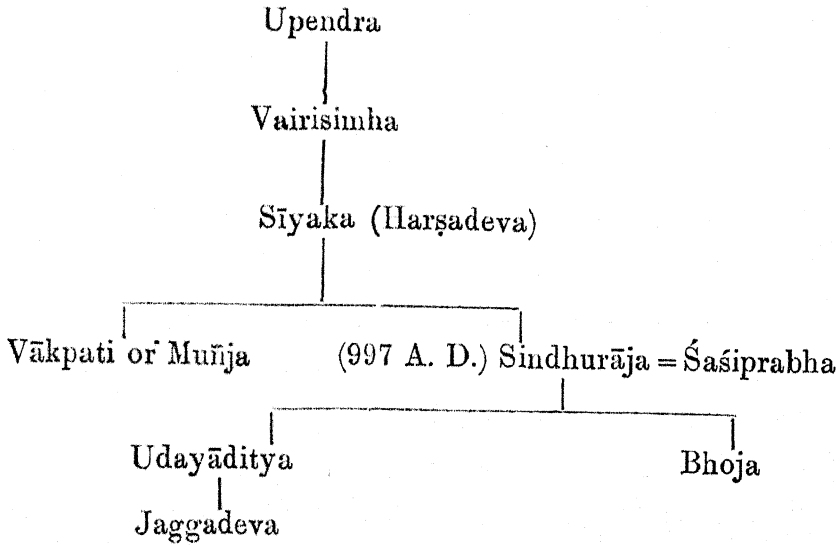
We hear of other systems of Grammar, known as the Aindra system, that of Kāśakṛtsna and that of Āpiśali.

Of these, we are all familiar with systems 1 and 2. The third is represented by a single manuscript of the work, now in Cambay. Vardhamāna in his Gaṇaratnamahodadhi calls this Viśrānta Vidyādhara Vyākaraṇa.¹ The author Vāmana, was in all probability the joint author of Kāśikāvṛtti. The sūtras of Śākaṭāyana, we are all familiar with, but his Amoghavṛtti has not yet seen the light of printing. Representative works belonging to other systems have already been published.

1. See Gaṇaratnamahodadhi, Eggeling, p. 2.

To these systems of Sanskrit Grammar, we have now to add the system of Bhoja, which is no less important.¹ The system of Bhoja was inaugurated by Bhoja in his *Sarasvatīkaṇṭhābharāṇa*, followed up in the *Hṛdayahārīṇī* by Daṇḍanātha Nārāyaṇa and given a really important status by later grammarians like the author of *Daiva* and *Puruṣakāra*, the author of the *Prakriyāsarvasa*, the author of the *Śabdasāmrajya*, and a host of other writers, including Mādhava, the author of the *Dhātuvṛtti* and Vardhamāna, the author of the *Gaṇaratnamahodadhi*.

Bhoja is generally supposed to have lived in the 11th century A. D. Inscriptions of this king are found up to the year 1062 A. D. How long he lived after, we do not know. He was the king of Dhārā and belonged to the Paramāra rulers of Mālwa. The following is the genealogy of Bhoja as far as could be gathered from the available material.

1. This too has been referred to by Vardhamāna in the *Gaṇaratnamahodadhi* thus—भोजः सरस्वतीकण्ठाभरणकर्ता.

Sindhurāja seems to have died in 997 A. D., shortly after Bhoja came to the throne. The period of Bhoja's rule and activity should have coincided with the first half of the 11th century A.D. This will be borne out by the fact that one of Bhoja's works—the Rājamṛgāṅka, an astronomical treatise was composed in Śaka 964 or 1042 A. D.

The following verses found in one of the manuscripts of the Śyāmalādaṇḍaka may be cited in connection with the date of Bhoja :—

धाराधीशो धराधीशो धारायां धनदोपमः ।
 बभार राज्यं भोजायो दानमानैश्च पण्डितान् ॥
 भ्लेच्छानभ्लोचयद्वीरो द्वारकायां विराजितम् ।
 शङ्करार्यगुरुणां स्वं भोषिणो मतदूषिणः ॥
 लोकाक्षिरससंख्याक (923) शाकाब्दे पूर्णिमातिथौ ।
 श्रावणे मासि विप्रैभ्यः कविभ्यो व्यतरन् मुदा ॥
 ग्रामान्सोमोद्भवातीरे शतं यो गिरिशप्रियः ।
 सरस्वतीकण्ठभूषां सरसालंघति द्रुतिं ॥
 प्राणयत् कीर्तिकायस्य प्रायच्छत्स्वस्य नित्यताम् ।
 जीयतां तद्यशो नित्यमाचन्द्रार्कं द्युभूषणम् ॥
 महादेवद्विजश्चैव महाकालस्य पूजकः ।
 पुरान्तकस्तस्य पुत्रः पुरारेः कृपयाभवत् ॥
 श्यामलायाः प्रसादाद्यः श्यामलादण्डकं व्यधात् ।
 वाग्देवी यस्य वश्याभूत् वाचो वाचस्पतेरिव ॥
 तस्मै ग्रामान् शतमदात् शिप्रावारसवेदिनः ॥
 (1917 युगादिसंचिका पुष्पाञ्जलि p. 224)¹

If these verses are authentic, it can be made out that the author of the Śyāmalādaṇḍaka, Parāntaka by name, was a

1. Bhārati, Śrīmukha, p. 527.

contemporary of Bhojadeva of Dhārā. Kālidāsa's authorship of the Śyāmalādaṇḍaka has been questioned by many and this supports the contention that he was not the author and that it has been fathered on him by others. The date given in these verses, *i.e.*, Śaka 923 or A. D. 1001 represents the date on which a grant was made to the author of the Śyāmalādaṇḍaka, probably for having composed that exquisite little hymn.

Bhoja seems to have written on all branches of Sanskrit literature. As a royal patron he should have commanded the co-operation of scholars in various branches of Sanskrit studies, with whose help he wrote or caused to be written a number of important works. The following works are associated with the name of Bhoja :—

Literature :—Śālikathā, Śṛṅgāramañjarī, Viśrāntavidyāvinoda.

Literary Criticism :—Sarasvatīkaṇṭhābharāṇa, Śṛṅgārāprakāśa.

Grammar :—Sarasvatīkaṇṭhābharāṇa. ¹

Nighaṇṭu :—Amaravyākhyā, Saṃyamināmamālikā.

Dharmaśāstra :—Rājamārtāṇḍa, Yuktikalpataru, Vyavahārasamuccaya, Ratnamālā.

Astronomy and Astrology :—Rājamṛgāṅka², Vidvajjanavallabha, Bhujabalanibandha, Praśnacintāmaṇi.

Yoga :—Yogasūtravṛtti.

Vaidya :—Rājamṛgāṅka, Cārucaryā, Āyurvedasarvasva.

1. This is perhaps the same as the Śabdānuśāsana referred to in the verse, शब्दानामानुशासनं विदधता etc., at the beginning of the Yogasūtravṛtti.

2. This was composed in Śaka 964 or A. D. 1042.

Sciences :—Samarāṅgaṇasūtradhāra, Śālihotronnaya.

Śaiva :—Tattvaparakāśa.

Dhanurveda :—The Kodaṇḍamaṇḍana was caused to be written by Bhoja.

Music :—The name of the work is not known, but the name is conjectured to be “Gitaparakāśa” by some.

A word with regard to the Sarasvatikaṇṭhābharāṇa, the Grammatical work. The plan adopted by Bhoja seems to have been this: He wanted to incorporate into the text of the sūtras all the improvements and modifications to Pāṇini's Grammar suggested by Kātyāyana, Vyāḍi, Patañjali, Vāmana and Jayāditya and other writers. He has succeeded to a remarkable extent in this attempt. The grammar of the Classical Sanskrit was his main theme, though particulars of Vedic grammar are also spoken of. Into the body of the sūtras, he has incorporated the Vārtikas, the Uṇādi-sūtras, the Gaṇapāṭha, the Paribhāṣas, the Phiṭ-sūtras, important additions found in the bhāṣya and the Kāśikā etc. The extent to which these have been incorporated has been indicated in Appendix I.

The first Adhyāya of the Sarasvatikaṇṭhābharāṇa with the commentary of Daṇḍanātha Nārāyaṇa was recently published in the Trivandrum Sanskrit series. In certain places the text of the Trivandrum edition differs from the present one. Other differences are noticeable in works which cite the sūtras of the Sarasvatikaṇṭhābharāṇa. These are discussed fully in a paper that I have contributed to the Annals of the Madras University Oriental Research Institute.

सरस्वतीकण्ठाभरणम् ॥

महाराजाधिराजभोजप्रणीतम्
प्रणम्यैकात्मतां यातौ प्रकृतिप्रत्ययाविव ।
श्रेयःपदमुपेशानौ पदलक्ष्म प्रचक्षते ॥

अ इ उ ण् ॥ ऋ लृ क् ॥ ए ओ ङ् ॥ ऐ औ च् ॥ ह य व र ङ् ॥ ल ण्
अ म ङ् ण न म् ॥ झ भ ञ् ॥ घ ढ ध ष् ॥ ज ब ग ड द श् ॥ ख फ छ
थ च ट त व् ॥ क प य् ॥ श ष स र् ॥ ह ल् ॥

सिद्धिः क्रियादेः लोकात् ॥ १. १. १ ॥
भूवादिः क्रियावचनो धातुः ॥ १. १. २ ॥
चुलुम्पादिश्च ॥ १. १. ३ ॥
सनाद्यन्ताश्चाणिङः ॥ १. १. ४ ॥
अर्थवद्धातुरप्रत्ययः प्रातिपदिकम् ॥ १. १. ५ ॥
कृत्तद्धितस्फुट्याप्त्यूङः ॥ १. १. ६ ॥
समासानुकरणनिपाताश्च ॥ १. १. ७ ॥
तदुभयं विकरणविभक्ती च प्रत्यये प्रकृतिः ॥ १. १. ८ ॥
ततो विधीयमानः सनादिराकपः प्रत्ययः ॥ १. १. ९ ॥
संस्यादिराशानचो विकरणः ॥ १. १. १० ॥
तव्यादयः प्राक्तिपः कृतः ॥ १. १. ११ ॥
प्राङ्ण्वुलः कृत्याः ॥ १. १. १२ ॥
शतृशानचौ सत् ॥ १. १. १३ ॥
कक्तवत् निष्ठा ॥ १. १. १४ ॥
प्राङ्गितीयाणादयः तद्धिताः ॥ १. १. १५ ॥
तरसमपौ घः ॥ १. १. १६ ॥

१. A. वाञ्चिनो
२. A. चुचु-
३. A. करणे

४. A. विभक्ति
५. A. स्यादि-
६. A. प्राग्दीव्य-

- बहुगणवतुडंतयश्च संख्याः ॥ १. १. १७ ॥
 अध्यर्धाधैर्पूर्वपूरणाः समासकान्विधौ ॥ १. १. १८ ॥
 तिङ् सुपो विभक्तिः ॥ १. १. १९ ॥
 तिङ्गं त्रीणि त्रीणि प्रथममध्यमोत्तमाः ॥ १. १. २० ॥
 सुपां प्रथमाद्वितीयातृतीयाचतुर्थीपञ्चमीषष्ठीसप्तम्यः ॥ १. १. २१ ॥
 तान्येकवचनद्विवचनबहुवचनान्येकशः ॥ १. १. २२ ॥
 अनाम्लादेशैः परस्मैपदानि ॥ १. १. २३ ॥
 तङ्गनास्त्वात्मनेपदानि ॥ १. १. २४ ॥
 विभक्तयन्तं पदम् ॥ १. १. २५ ॥
 कृद्विधौ सप्तमीत्यमुपपदम् ॥ १. १. २६ ॥
 समासे प्रथमानिर्दिष्टमुपसर्जनम् ॥ १. १. २७ ॥
 अषष्ठ्येकविभक्ति चापूर्वनिपाते ॥ १. १. २८ ॥
 तत्पुरुषः समानाधिकरणः कर्मधारयः ॥ १. १. २९ ॥
 तद्धितार्थादौ संख्यापूर्वो द्विगुः ॥ १. १. ३० ॥
 आख्यातं साव्ययकारकविशेषणं वाक्यम् ॥ १. १. ३१ ॥
 क्रियानिमित्तं कारकम् ॥ १. १. ३२ ॥
 स्वतन्त्रः कर्ता ॥ १. १. ३३ ॥
 तस्य प्रयोजकोऽनुकूलो वा हेतुश्च ॥ १. १. ३४ ॥
 समानधातौ कर्मणा तुल्याकर्म क्रियः कर्मकर्ता ॥ १. १. ३५ ॥
 दुहिपचयोः सकर्मकक्रियश्च ॥ १. १. ३६ ॥
 कचित्करणेन ॥ १. १. ३७ ॥
 कर्तुरीप्सिततमं कर्म ॥ १. १. ३८ ॥
 तथायुक्तं चानीप्सितम् ॥ १. १. ३९ ॥
 अकथितं च ॥ १. १. ४० ॥
 क्रियाविशेषणकालभावगन्तव्याध्वदेशाश्च ॥ १. १. ४१ ॥
 गतिज्ञानप्रत्यवसानार्थशब्दक्रियाकर्मकश्रुदृशीनामणि कर्ता स णौ ॥ १. १. ४२ ॥

१. B. इति संख्या
 २. A. देशः
 ३. A. कर्मक्रिया

४. A omits कर्म
 ५. A. कर्म -
 ६. मधिकर्ताणौ

- हक्रोर्वा ॥ १. १. ४३ ॥
 दृश्यमिवाद्योरात्मने पदे ॥ १. १. ४४ ॥
 ननीरवाद्यदिहाशब्दाय क्रन्दाम् ॥ १. १. ४५ ॥
 बह्वेनियन्तृकर्तृकस्य ॥ १. १. ४६ ॥
 भक्षेरहिंसार्थस्य ॥ १. १. ४७ ॥
 अधिशीङ्खासामाधारः ॥ १. १. ४८ ॥
 उपान्वध्याङ्बसः ॥ १. १. ४९ ॥
 उपवसेरभोजनार्थस्य कालः ॥ १. १. ५० ॥
 अभिनिविशो वा ॥ १. १. ५१ ॥
 दिवः करणम् ॥ १. १. ५२ ॥
 क्रुधद्रुहोरुपसृष्टयोः संप्रदानम् ॥ १. १. ५३ ॥
 यजेश्च कर्मणः करणत्वे ॥ १. १. ५४ ॥
 साधकतमं करणम् ॥ १. १. ५५ ॥
 कर्मणा क्रियया वा यमभिप्रैति स संप्रदानम् ॥ १. १. ५६ ॥
 रुच्यर्थानां प्रीयमाणः ॥ १. १. ५७ ॥
 श्ठाग्रहुङ्खाशपां क्षीप्स्यमानः ॥ १. १. ५८ ॥
 धारेरुत्तमर्णः ॥ १. १. ५९ ॥
 स्पृहेरीप्सितो वा ॥ १. १. ६० ॥
 क्रुधद्रुहेर्भ्यासूयार्थानां यं प्रति कोपः ॥ १. १. ६१ ॥
 राधीक्ष्योर्यस्य विप्रश्नः ॥ १. १. ६२ ॥
 प्रत्याङ्भ्यां श्रुवःपूर्वस्य कर्ता ॥ १. १. ६३ ॥
 अनुप्रतिगृणश्च ॥ १. १. ६४ ॥
 ध्रुवमपायेऽपादानम् ॥ १. १. ६५ ॥
 जुगुप्साविरामप्रमादार्थानाम् ॥ १. १. ६६ ॥
 भीत्रार्थानां भयहेतुः ॥ १. १. ६७ ॥
 पराजेरसोढः ॥ १. १. ६८ ॥
 वारणार्थानामीप्सितः ॥ १. १. ६९ ॥
 अन्तर्धौयेनादर्शनमिच्छति ॥ १. १. ७० ॥

१. A. अनियन्तृकस्य.

२. A. करणार्थे.

- आख्यातोपयोगे ॥ १. १. ७१ ॥
 जनिकृतुः प्रकृतिः ॥ १. १. ७२ ॥
 भुवः प्रभवः ॥ १. १. ७३ ॥
 कर्तृकर्मान्तरितक्रियाधारोऽधिकरणम् ॥ १. १. ७४ ॥
 संबोधनप्रथमान्तमामन्त्रितम् ॥ १. १. ७५ ॥
 तदेकवचनं संघुद्धिः ॥ १. १. ७६ ॥
 सनादिद्विरुक्तौ पूर्वोऽभ्यासः ॥ १. १. ७७ ॥
 द्वयमभ्यस्तम् ॥ १. १. ७८ ॥
 जक्षादयश्चाशासः ॥ १. १. ७९ ॥
 इग्यणः संप्रसारणम् ॥ १. १. ८० ॥
 अदेङ्गुणः ॥ १. १. ८१ ॥
 वृद्धिरादैच् ॥ १. १. ८२ ॥
 वृद्धिर्यस्पचामादिस्तद्धृद्धम् ॥ १. १. ८३ ॥
 हलो मिथैः स्थिष्टाः संयोगः ॥ १. १. ८४ ॥
 अलोऽन्त्यात्पूर्वं उपधा ॥ १. १. ८५ ॥
 अन्त्याजादिष्टिः ॥ १. १. ८६ ॥
 टिन्मित्किदादिः प्रकृतिप्रत्ययांश आगमः ॥ १. १. ८७ ॥
 अदर्शनं लोपः ॥ १. १. ८८ ॥
 प्रत्ययस्य श्लुक्श्लुलुपः ॥ १. १. ८९ ॥
 अण्मात्रिको ह्रस्वः ॥ १. १. ९० ॥
 द्विमात्रो दीर्घः ॥ १. १. ९१ ॥
 त्रिमात्रः प्लुतः ॥ १. १. ९२ ॥
 उच्चैरुदात्तः ॥ १. १. ९३ ॥
 नीचैरनुदात्तः ॥ १. १. ९४ ॥
 समाहारः स्वरितः ॥ १. १. ९५ ॥
 तस्यादित उदात्तमर्धह्रस्वम् ॥ १. १. ९६ ॥
 ह्रस्वं लघु ॥ १. १. ९७ ॥
 संयोगे गुरु ॥ १. १. ९८ ॥

दीर्घं च ॥ १. १. ९९ ॥

मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः ॥ १. १. १०० ॥

तुल्यस्थानस्य प्रयत्नः सवर्णः ॥ १. १. १०१ ॥

नाज्जलौ ॥ १. १. १०२ ॥

अं इत्यनुस्वारः ॥ १. १. १०३ ॥

अः इति विसर्जनीयः ॥ १. १. १०४ ॥

ईदूदेद्विवचनं प्रगृह्यम् ॥ १. १. १०५ ॥

अम् अमी ॥ १. १. १०६ ॥

निपातः केवलाजनाङ् ॥ १. १. १०७ ॥

ओत् ॥ १. १. १०८ ॥

संघुद्धावितौ वा ॥ १. १. १०९ ॥

अञ् ॥ १. १. ११० ॥

ऊँ वास्य ॥ १. १. १११ ॥

सर्वविश्वानुभोभयौ इतरडतमौ इतरान्यतरावन्यत्वौ समसिमौ नेमश्च सर्व-
नामानि ॥ १. १. ११२ ॥

त्यत्तद्यदेतददसिदमेकद्विगुम्दस्मद्भवतुकिमश्च ॥ १. १. ११३ ॥

पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराधराणि व्यवस्थायाम् ॥ १. १. ११४ ॥

स्वमञ्जातिघनाख्यायाम् ॥ १. १. ११५ ॥

अन्तरमपुरिबहिर्योगोपसंव्यानयोः ॥ १. १. ११६ ॥

प्राग्नीश्वरान्निपाताः ॥ १. १. ११७ ॥

असत्वे च वाहाहैवैवूनंशश्वत्सूपत्कूपत्कुषिन्नेच्छेष्णुकश्चिद्यत्रनहहन्तेमाकिर्न-
किर्ममाङ्गननञ्जहयः ॥ १. १. ११८ ॥

वावत्वावत्वैतुवैन्वैतुवैश्रौषड्यौषड्बद्बाङ्गिद्रपाद्रप्याद्र फद्रलंबडधात्स्वधास्वा-
हालञ्चनहयः ॥ १. १. ११९ ॥

१. A. उवास्य.

२. A. बुभेभयौ.

३. मख्याति.

४. A omits कूपत्.

५. A. हन्ता.

६. A omits न.

- आख्यातोपयोगे ॥ १. १. ७१ ॥
 जनिर्कतुः प्रकृतिः ॥ १. १. ७२ ॥
 भुवः प्रभवः ॥ १. १. ७३ ॥
 कर्तृकर्मान्तरितक्रियाधारोऽधिकरणम् ॥ १. १. ७४ ॥
 संबोधनप्रथमान्तमामन्त्रितम् ॥ १. १. ७५ ॥
 तदेकवचनं संबुद्धिः ॥ १. १. ७६ ॥
 सनादिद्विरुक्तौ पूर्वोऽभ्यासः ॥ १. १. ७७ ॥
 द्वयमभ्यस्तम् ॥ १. १. ७८ ॥
 जक्षादयश्चाशासः ॥ १. १. ७९ ॥
 इग्यणः संप्रसारणम् ॥ १. १. ८० ॥
 अदेङ्गुणः ॥ १. १. ८१ ॥
 वृद्धिरादैच् ॥ १. १. ८२ ॥
 वृद्धिर्यस्पचामादिस्तद्वृद्धम् ॥ १. १. ८३ ॥
 हलो मिथः श्लिष्टाः संयोगः ॥ १. १. ८४ ॥
 अलोऽन्त्यात्पूर्वं उपधा ॥ १. १. ८५ ॥
 अन्त्याजादिष्टिः ॥ १. १. ८६ ॥
 टिन्मिक्किदादिः प्रकृतिप्रत्ययांश आगमः ॥ १. १. ८७ ॥
 अदर्शनं लोपः ॥ १. १. ८८ ॥
 प्रत्ययस्य श्लुक्श्लुलुपः ॥ १. १. ८९ ॥
 अण्मात्रिको ह्रस्वः ॥ १. १. ९० ॥
 द्विमात्रो दीर्घः ॥ १. १. ९१ ॥
 त्रिमात्रः प्लुतः ॥ १. १. ९२ ॥
 उच्चैरुदात्तः ॥ १. १. ९३ ॥
 नीचैरनुदात्तः ॥ १. १. ९४ ॥
 समाहारः स्वरितः ॥ १. १. ९५ ॥
 तस्यादित उदात्तमर्धह्रस्वम् ॥ १. १. ९६ ॥
 ह्रस्वं लघु ॥ १. १. ९७ ॥
 संयोगे गुरु ॥ १. १. ९८ ॥

दीर्घं च ॥ १. १. ९९ ॥

मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः ॥ १. १. १०० ॥

तुल्यस्थानस्य प्रयत्नः सवर्णः ॥ १. १. १०१ ॥

नाज्जलौ ॥ १. १. १०२ ॥

अं इत्यनुस्वारः ॥ १. १. १०३ ॥

अः इति विसर्जनीयः ॥ १. १. १०४ ॥

इंद्रोद्देहिवचनं प्रगृह्यम् ॥ १. १. १०५ ॥

अमू अमी ॥ १. १. १०६ ॥

निपातः केवलाजनाङ् ॥ १. १. १०७ ॥

ओत् ॥ १. १. १०८ ॥

संघुद्धावितौ वा ॥ १. १. १०९ ॥

अञ् ॥ १. १. ११० ॥

ऊँ वास्य ॥ १. १. १११ ॥

सर्वविश्वानुभोभयौ इतरडतमौ इतरान्यतरावन्यत्वौ समसिमौ नेमश्च सर्व-
नामानि ॥ १. १. ११२ ॥

त्यत्तद्यदेतददसिदमेकद्वियुष्मदस्मद्भवतुकिमश्च ॥ १. १. ११३ ॥

पूर्वपरावरदक्षिणोत्तरापराधराणि व्यवस्थायाम् ॥ १. १. ११४ ॥

स्वमञ्जातिधनाख्यायाम् ॥ १. १. ११५ ॥

अन्तरमपुरिबहिर्योगोपसंव्यानयोः ॥ १. १. ११६ ॥

प्राग्नीश्वरान्निपाताः ॥ १. १. ११७ ॥

असत्वे च वाहाहैवैवन्नूनंशश्वत्सूपत्कूपत्कुपिन्नेच्छेष्णुकश्चिद्यत्रनहहन्तेमाकिर्न-
किर्ममाङ्गननञ्जहयः ॥ १. १. ११८ ॥

वावत्वावत्वैतुवैनुवैश्रौषड्यौषड्बद्बाङ्गिद्रपाद्रप्याद्र फद्रळंबडधात्स्वधास्वा-
हालञ्चनहयः ॥ १. १. ११९ ॥

१. A. उवास्य.

४. A omits कूपत्.

२. A. बुभेभयौ.

५. A. हन्ता.

३. मख्याति.

६. A omits न.

अ. १. पा. १. सू. १२०]

भोजविरचितम्

अथोमथोनोभोभगोऽघोहेहोहोऽहोआहोउताहोर्हाहीहहैहयेय्ययेऽररेऽङ्गरेरेऽन्वे-
ननवः ॥ १. १. १२० ॥

शुकंसुकंनुकंअहिनुकंनहिकंऊहुंउजूसुजूकंहंकिंहिंअत्कदिच्चित्किवत्स्विदुतबतनु-
नवः ॥ १. १. १२१ ॥

यञ्चकञ्चनकिमुतकिलकिंकिलकिंस्विदुतस्विदाहोस्विददहहनहयैनवैनवान्यादन्यत्र
शबथकिंविषुपशुखलुयदिनामयदुतप्रत्युतयदाजातुयदयः ॥ १. १. १२२ ॥

यथाकथाचयथातथापुदधंपरायावत्तावदिष्ट्यार्मर्यामनामस्सोतिहसहामासमंसत्रा-
साकंसार्धमीमास्सीमामितयः ॥ १. ३. १२३ ॥

अहंशुभंकृतंपर्याप्तयेनतेर्नचिरेणतेमेचिरायाहायचिरादकस्मात्चिरस्यान्योन्यस्य -
ममैकपदे प्रेप्रप्रेप्राहेहेतौरात्रौवेलायामित्यादयः सुप्रतिरूपाः ॥ १. १. १२४ ॥

अस्तिनास्यस्यस्मिन्विद्यतेभवत्येहिब्रूहिमन्येशङ्केऽस्तुभवतुपूर्यतेस्यादासाहवर्ततेन-
वर्ततेयातिनयातिपश्यपश्यतादहादङ्कातङ्कादयः तिङ्प्रतिरूपाः ॥ १. १.
१२५ ॥

अचूप्रतिरूपांश्चादयश्च ॥ १. १. १२६ ॥

प्रपरापसमन्ववनिर्दुर्व्याङ्ग्यधिप्रतिपर्युपात्यपिसूदभयः ॥ १. १. १२७ ॥

उपसर्गाः क्रियायोगे ॥ १. १. १२८ ॥

श्रद्धघातौ ॥ १. १. १२९ ॥

अन्तर्णत्वां किंचिधिषु ॥ १. १. १३० ॥

१. A omits हा.

९. B. भिमा.

२. A. गङ्ग.

१०. A. केन.

३. A. रेग.

११. B. ऽप्रेप्राधे.

४. A. नुहिकं नहिककुं... सुव्.

१२. A. रूपकाः.

B. नुकं नहिकमूं हुपूव्.

१३. A. रूपकः.

५. A. हिंमंकत्.

१४. B. पादयश्च.

६. A omits च.

A. रूपकादयश्च

७. A. धु.

१५, १६. B. omits these sūtras.

८. A. मप्या.

- गतयश्च ॥ १. १. १३१ ॥
कारिकांचिवडाचश्च ॥ १. १. १३२ ॥
ऊर्युर्युरीचाङ्गीकारे ॥ १. १. १३३ ॥
पांपिधूसीताल्याताली वेताली च विस्तारे ॥ १. १. १३४ ॥
वादालीसेवालीकेवालीकोवास्यालोष्टीस्सकालाश्रंसकलाध्वंसकलाशभ्रंशकला -
भस्ससामसमसा च हिंसायाम् ॥ १. १. १३५ ॥
गुलुगुधापीडायाम् ॥ १. १. १३६ ॥
अक्ली विक्ली फली फलू विकारे ॥ १. १. १३७ ॥
सजूः सहार्थे ॥ १. १. १३८ ॥
वषट् वौषट् श्रौषट् स्वाहा स्वधा संप्रदाने ॥ १. १. १३९ ॥
प्रादुराविषौ प्राकाश्ये ॥ १. १. १४० ॥
अनुकरणं चानितिपरम् ॥ १. १. १४१ ॥
आदरानादरयोः सदसती ॥ १. १. १४२ ॥
भूषणेऽलम् ॥ १. १. १४३ ॥
अन्तरपरिग्रहे ॥ १. १. १४४ ॥
कणेमनसी श्रद्धार्प्रतीघाते ॥ १. १. १४५ ॥
पुरोऽस्तमव्यये ॥ १. १. १४६ ॥
अच्छगल्यर्थवदिभिः ॥ १. १. १४७ ॥
अदोऽनुपदेशे ॥ १. १. १४८ ॥
तिरोऽन्तर्धौ ॥ १. १. १४९ ॥
कृजा वा ॥ १. १. १५० ॥
उपाजेऽन्वाजे सामर्थ्याघाने ॥ १. १. १५१ ॥
साक्षान्मिथ्या चिन्तां भद्रा रोचनामास्थाद्धा प्राजर्या प्राजरुहा बीजर्या बविज-
रुहा संसर्या च्च्यर्थे ॥ १. १. १५२ ॥

१. A. चिद्धा...श्च.

८. A. प्रति.

२. A omits री.

९. A adds वा.

३. A omits वेताली.

१०. B omits चिन्ता.

४. B. सक.

११. A and B मासाद्धा.

५. B. शकलामस्स.

१२. A. प्रजर्या.

६. A omits समसमसा.

१३. A. शच्यर्थे.

७. A omits श्रौषट्.

अर्थेऽशौचो विकल्पने विहसने प्रेतपने शीतं लवणमुष्णमुदकमाद्रं प्रादुराविः

नमसश्च ॥ १. १. १५३ ॥

अनत्याधान उरसि मनसि मध्येपदे निवचने ॥ १. १. १५४ ॥

नित्यं हस्ते पाणानुपयमने ॥ १. १. १५५ ॥

प्राध्वं बन्धनानुकूल्ये ॥ १. १. १५६ ॥

जीविकोपनिषदावौपम्ये ॥ १. १. १५७ ॥

ते प्राग्घातोः ॥ १. १. १५८ ॥

कर्मप्रवचनीयाः ॥ १. १. १५९ ॥

अनुर्हेतुलक्षणे ॥ १. १. १६० ॥

सहाथैः ॥ १. १. १६१ ॥

हीने ॥ १. १. १६२ ॥

उपोऽधिके च ॥ १. १. १६३ ॥

अपपरी वर्जने ॥ १. १. १६४ ॥

आङ् मर्यादाभिविधयोः ॥ १. १. १६५ ॥

लक्षणेत्थंभूताख्यानभागवीप्सासुप्रतिपर्यनत्रः ॥ १. १. १६६ ॥

अभिरभागे ॥ १. १. १६७ ॥

प्रतिः प्रतिनिधिप्रतिदानयोः ॥ १. १. १६८ ॥

अधिपरी अनर्थकौ ॥ १. १. १६९ ॥

सुः पूजायाम् ॥ १. १. १७० ॥

अतिरतिक्रमणे च ॥ १. १. १७१ ॥

अपिः पदार्थसंभावनान्ववसर्गगर्हासमुच्चयेषु ॥ १. १. १७२ ॥

अधिरोश्वरे ॥ १. १. १७३ ॥

कृत्वावा ॥ १. १. १७४ ॥

निपातोऽव्ययम् ॥ १. १. १७५ ॥

स्वरन्तःसनुतःपुनःप्रातःसायन्नक्रमस्तं वस्तोर्दिवादोषाह्यःश्वःकंशयोर्मयश्चनोऽ

ज्ञोविहायसारोदस्यौभूर्भुवस्वस्तयः ॥ १. १. १७६ ॥

१. A omits अमौ.

३. B omits उष्णं.

२. A. प्रकम्पने.

४. A omits आर्द्रं.

समयानिकषान्तराबहिस्सांप्रातमद्धासत्यमिद्धामुधामृषावृथामिथ्यामियोमिथु -
मिथुनमनिशंमुदुरभीक्षणंमङ्गुशटित्युच्चैर्नीचैरवश्यंसामिसाचयः ॥ १. १.

१७७ ॥

विष्वगन्वगानुषक्ताजग्राक्स्नागृधकूपृथग्धिग्धिरुग्ज्योद्धनाकृच्छनैरीषज्जोषंतू -
ष्णीकामंनिकामंप्रकाममारादरंवरंपरंचिरंतरसः ॥ १. १. १७८ ॥

नमस्वयंभूयःप्रायःप्रबाहुंकार्यहंलंष्वलंबलवदतीवसुष्ठुदुष्णुतेसपदिसाक्षात् -
सनात्सनाशुसहसायुगपतुंपाशुपुरतःपुरस्तात्पुरसः ॥ १. १. १७९ ॥

संश्चत्कुविदाविःप्रौदुरादयश्च ॥ १. १. १८० ॥

कृन्मेजन्तः ॥ १. १. १८१ ॥

क्त्वातोऽसुन्कसुनः ॥ १. १. १८२ ॥

तद्धितस्तसादिः प्राग्ध्रणः ॥ १. १. १८३ ॥

अस्तास्यादिः प्राक्प्राशपः ॥ १. १. १८४ ॥

च्यादिः प्राक्समासान्तेभ्यः ॥ १. १. १८५ ॥

कृत्वोऽर्थः ॥ १. १. १८६ ॥

तसिवतीनानाञ्जशासिजामर्मः ॥ १. १. १८७ ॥

लुङ्मुखस्वरयोरव्ययीभावः ॥ १. १. १८८ ॥

घटादयः आत्मनेपदिनष्पितः ॥ १. १. १८९ ॥

सर्वे मितः ॥ १. १. १९० ॥

जनीजृष्कुंस्त्रोऽमन्तार्श्च ॥ १. १. १९१ ॥

दंलिबलिस्वलिरणिध्वनिक्षपित्रपयश्च ॥ १. १. १९२ ॥

स्मृ आध्याने ॥ १. १. १९३ ॥

ह भये ॥ १. १. १९४ ॥

नृं नये ॥ १. १. १९५ ॥

१. B. परंपरं

२. A. हक.

३. A. हल्लकं

४. B. प्रड-

५. A. प्रागणः

६. A. तासमः

७. A. omits क्नु

८. A. मयाश्वा.

९. A. omits दलि

१०. B. omits this sūtra.

- आ पाके ॥ १. १. १९६ ॥
मारणतोषणनिशामनेषु क्त्वा ॥ १. १. १९७ ॥
कम्पने चलिः ॥ १. १. १९८ ॥
ऊर्जने छदिः ॥ १. १. १९९ ॥
जिह्वोन्मथने लडिः ॥ १. १. २०० ॥
हर्षग्लपनयोर्मदिः ॥ १. १. २०१ ॥
ज्वलह्वलनमोऽनुपसर्गा वा ॥ १. १. २०२ ॥
ग्लस्त्रावन्नवमश्च ॥ १. १. २०३ ॥
नकम्पमिचमः ॥ १. १. २०४ ॥
शम्ब दर्शने ॥ १. १. २०५ ॥
यम्बपरिवेषणे ॥ १. १. २०६ ॥
स्वदिरवपरिभ्यां च ॥ १. १. २०७ ॥
फण गतौ ॥ १. १. २०८ ॥
धातोस्तिङ्शित् सार्वधातुकम् ॥ १. १. २०९ ॥
आर्धधातुकं शेषः ॥ १. १. २१० ॥
संछिटौ च ॥ १. १. २११ ॥
लिङ्गाशिषि ॥ १. १. २१२ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

प्रथमस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः.

१. A. मुदिः

२. B. ननु.

३. A. लिङ् आशिषि.

श्रीः

अथ द्वितीयः पादः

- आदिरितान्त्येन समध्यः ॥ १. २. १ ॥
उतासवर्गः ॥ १. २. २ ॥
तांतत्कालः ॥ १. २. ३ ॥
अविधीयमानोऽणु ससवर्णः ॥ १. २. ४ ॥
दोऽपः ॥ १. २. ५ ॥
अनंशचिह्नमित् ॥ १. २. ६ ॥
अजुपदेशे ॥ १. २. ७ ॥
हलन्त्यम् ॥ १. २. ८ ॥
किमिदोरत्तः ॥ १. २. ९ ॥
अविभक्तिशस्त्रसादौ तु स्माः ॥ १. २. १० ॥
धातोरिर् ॥ १. २. ११ ॥
आदिभिदुडवः ॥ १. २. १२ ॥
षः प्रत्ययस्य ॥ १. २. १३ ॥
चुट्ट ॥ १. २. १४ ॥
लशकतद्धिते ॥ १. २. १५ ॥
न चुञ्चुचणचरजाहटीटषङ्गवकाम्येषु ॥ १. २. १६ ॥
उभयथोणादिषु ॥ १. २. १७ ॥
स्वं रूपं शब्दस्याशब्दसंज्ञा ॥ १. २. १८ ॥

१. B. तात्वत्-

२. A. मानो सवर्णः.

३. A. अनशा-

४. A. कः

५. B. भक्त-

६. A. स्मा

७. A. आदिः

- येन विधिस्तदन्तस्य ॥ १. २. १९ ॥
सुसर्वार्धदिक्शब्देभ्यो जनपदस्य ॥ १. २. २० ॥
ऋतो वृद्धिमद्विधावयवेभ्यः ॥ १. २. २१ ॥
प्रकृत्यधिकारे महदादिभिः ॥ १. २. २२ ॥
पदाधिकारेऽहन्नादिभिः ॥ १. २. २३ ॥
प्रत्यग्रहणे यस्मात्स विहितस्तदादेरपञ्चम्याः ॥ १. २. २४ ॥
ऋद्रूहणे गतिकारकपूर्वस्यापि ॥ १. २. २५ ॥
न प्रातिपदिकेन ॥ १. २. २६ ॥
यस्मिन्विधिस्तदादावल्लग्रहणे ॥ १. २. २७ ॥
सप्तम्या निर्दिष्टे पूर्वस्य ॥ १. २. २८ ॥
पञ्चम्या परस्य ॥ १. २. २९ ॥
षष्ठ्यान्तस्य ॥ १. २. ३० ॥
डित् ॥ १. २. ३१ ॥
अन्त्याभावेऽन्त्यसदेशस्य ॥ १. २. ३२ ॥
परस्यादेः ॥ १. २. ३३ ॥
शिदनेकाल् सर्वस्य ॥ १. २. ३४ ॥
टकितावाद्यन्तौ ॥ १. २. ३५ ॥
मिदचोऽन्त्यात्परः ॥ १. २. ३६ ॥
ऋकोऽणोरलौ ॥ १. २. ३७ ॥
निर्दिश्यमानस्यादेशाः ॥ १. २. ३८ ॥
स्थानेऽन्तरतमः ॥ १. २. ३९ ॥
एक इग्रस्वादेशे ॥ १. २. ४० ॥
इको गुणवृद्धी ॥ १. २. ४१ ॥
अचो ह्रस्वदीर्घप्लुताः ॥ १. २. ४२ ॥
स्थानिवदादेशोऽनल्लविधौ ॥ १. २. ४३ ॥
अचः परस्मिन् पूर्वविधौ ॥ १. २. ४४ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A omits this sūtra.

- न पदान्तद्विर्वचनसवर्णानुस्वारजश्चर्विधिषु ॥ १. २. ४५ ॥
 स्वरदीर्घयलोपेषु लोपः ॥ १. २. ४६ ॥
 वरकिलुकिरवोपधात्वेषु ॥ १. २. ४७ ॥
 पूर्वत्रासिद्धेचासंयोगादिलोपलत्वणत्वेषु ॥ १. २. ४८ ॥
 आदिष्टादचः पूर्वस्य ॥ १. २. ४९ ॥
 द्विर्वचनेऽचि ॥ १. २. ५० ॥
 णिच्यनित् ॥ १. २. ५१ ॥
 आद्यन्तवदेकस्मिन् ॥ १. २. ५२ ॥
 प्रकृतिवदनुकरणम् ॥ १. २. ५३ ॥
 एकदेशविकृतमन्यवत् ॥ १. २. ५४ ॥
 भूतपूर्वकत्वात्तद्वदुपचारः ॥ १. २. ५५ ॥
 भाविनि भूतवदुपचारः ॥ १. २. ५६ ॥
 अवयवेऽप्यवयविवदुपचारः ॥ १. २. ५७ ॥
 प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम् ॥ १. २. ५८ ॥
 नलुमता प्रकृतेः ॥ १. २. ५९ ॥
 णियकोः ॥ १. २. ६० ॥
 उत्तरपदत्वे चापदादिविधौ ॥ १. २. ६१ ॥
 यथासंख्यमनुदेशः समानम् ॥ १. २. ६२ ॥
 विवक्षातः कारकाणि ॥ १. २. ६३ ॥
 सूत्रे लिङ्गवचनाद्यप्रामाण्यमविवक्षातः ॥ १. २. ६४ ॥
 उपेक्षातोऽधिकारः ॥ १. २. ६५ ॥
 एकयोगनिर्दिष्टानां सैह वा प्रवृत्तिः सह वा निवृत्तिः ॥ १. २. ६६ ॥
 एकयोगनिर्दिष्टानामप्येकदेशोऽनुवर्तते ॥ १. २. ६७ ॥
 चानुकृष्टमुत्तरं नानुवर्तते ॥ १. २. ६८ ॥
 कचिदनुवर्तते ॥ १. २. ६९ ॥
 अनन्तरस्याविधिः प्रतिषेधो वा भवति ॥ १. २. ७० ॥

१, २. A omits these sūtras.

५. B. स
 णिच्यनित् भवति.

३. A. चि नित्.

६. A

४. B. वदुपकरणम्

विशेषातिदिष्टः प्रकृतं न बाधते ॥ १. २. ७१ ॥

अर्थवशाद्विभक्तिविपरिणामः ॥ १. २. ७२ ॥

समर्थः पदविधिः ॥ १. २. ७३ ॥

अर्थवद्ग्रहणे नानर्थकस्य ॥ १. २. ७४ ॥

न वर्णानिनासन्ग्रहणेषु ॥ १. २. ७५ ॥

लक्षणप्रतिपदोक्तयोः प्रतिपदोक्तस्यैव ग्रहणम् ॥ १. २. ७६ ॥

प्रातिपदिकग्रहणे लिङ्गविशिष्टस्यापि ॥ १. २. ७७ ॥

प्रकृतिग्रहणे यद्गुणन्तस्यापि ॥ १. २. ७८ ॥

नतिबनुबन्धगणैकाचौ ग्रहणेषु ॥ १. २. ७९ ॥

आगमास्तद्गुणीभूतास्तद्ग्रहणेन गृह्यन्ते ॥ १. २. ८० ॥

तैन्मध्यपतितः तद्ग्रहणेन गृह्यते ॥ १. २. ८१ ॥

सन्निपातलक्षणो विधिरनिमित्तं तद्विघातस्य ॥ १. २. ८२ ॥

न वर्णाश्रयप्रत्ययात्वपुगत्वेदस्त्वानिवर्णविचालपुग्ग्रस्वटावाहोपसंयुद्धिलोपा-

नाम् ॥ १. २. ८३ ॥

मतुर्विभक्त्युदात्तत्वं पूर्वनिघातस्य ॥ १. २. ८४ ॥

असिद्धं बहिरङ्गमन्तरङ्गे ॥ १. २. ८५ ॥

नाजानन्तर्ये ॥ १. २. ८६ ॥

गौणमुख्ययोः मुख्ये कार्यसंप्रत्ययः ॥ १. २. ८७ ॥

प्रसिद्धे सहचरिते च ॥ १. २. ८८ ॥

कृत्रिमाकृत्रिमयोः कृत्रिमे ॥ २. २. ८९ ॥

कचिदुभयगतिः ॥ १. २. ९० ॥

इदं सत्यारम्भो नियमार्थः ॥ १. २. ९१ ॥

स्वरूपग्रहणे तत्प्रत्यये कार्यविज्ञानम् ॥ १. २. ९२ ॥

तत्सदृशे ॥ १. २. ९३ ॥

उक्ताद्युपयोगः ॥ १. २. ९४ ॥

निमित्तानि निमित्तिकस्याप्यभावः ॥ १. २. ९५ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A. नृश-

३. A. आगमाय.

४. A omits this sūtra.

५. A omits पूर्व.

६. A. नञु-

- सन्नियोगशिष्टानामेकापाद्येऽन्यतरस्याप्यपायः ॥ १. २. ९६ ॥
 नान्वाचीर्यमाननिवृत्तौ प्रधानस्य ॥ १. २. ९७ ॥
 निरनुबन्धकग्रहणे न सानुबन्धकस्य ॥ १. २. ९८ ॥
 एकानुबन्धकग्रहणे न ह्यनुबन्धकस्य ॥ १. २. ९९ ॥
 नानुबन्धकृतान्यसारूप्यानेजन्तत्वानेकाहत्वानि ॥ १. २. १०० ॥
 समासान्तागमसंज्ञाज्ञापकगणनञिर्दिष्टान्यनित्यानि ॥ १. २. १०१ ॥
 उत्सर्गापवादयोरपवादो विधिर्बलवान् ॥ १. २. १०२ ॥
 अपवादविषये कचिदुत्सर्गस्यापि समावेशः ॥ १. २. १०३ ॥
 पुरस्तादपवादा अनन्तरान्विधीन् बाधन्ते ॥ १. २. १०४ ॥
 मध्येऽपवादाः पूर्वान् ॥ १. २. १०५ ॥
 कृद्वासरूपोऽस्त्रियाम् ॥ १. २. १०६ ॥
 यं विधिं प्रत्युपदेशोऽनर्थकः स विधिर्बाध्यते यस्य तु विधेर्निमित्तमेवनासौ बा-
 ध्यते ॥ १. २. १०७ ॥
 येन नाप्राप्ते यो विधिरारभ्यते स तस्य बाधकः ॥ १. २. १०८ ॥
 बलवन्नित्यमनित्यात् ॥ १. २. १०९ ॥
 अन्तरङ्गं बहिरङ्गात् ॥ १. २. ११० ॥
 निरवकाशः सावकाशात् ॥ १. २. १११ ॥
 वार्णात् प्राकृतम् ॥ १. २. ११२ ॥
 संप्रसारणं संप्रसारणाश्रयं च ॥ १. २. ११३ ॥
 उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिः ॥ १. २. ११४ ॥
 लुगन्तरेभ्यः ॥ १. २. ११५ ॥
 सर्वेभ्यो लोपः ॥ ११६ ॥
 लोपादजादेशः ॥ १. २. ११७ ॥
 आदेशादागमः ॥ १. २. ११८ ॥
 आगमात् सर्वादेशः ॥ १. २. ११९ ॥

१. B. चीयान-

२. A. निमित्तौ.

३. B. This is written as part of
the commentary.

४. B. कृद्वास

A कृत्वास.

५. B. रङ्गम्.

६. B. शं

अ. १. पा. २. सू. १२०]

भोजविरचितम्

- विप्रतिषेधे परं कार्यम् ॥ १. २. १२० ॥
सकृद्रतौ विप्रतिषेधे यद्वाधितं तद्वाधितमेव ॥ १. २. १२१ ॥
पुनः प्रसङ्गविज्ञानात्सिद्धम् ॥ १. २. १२२ ॥
कचित्पूर्वम् ॥ १. २. १२३ ॥
नानिष्ठार्था शास्त्रप्रवृत्तिः ॥ १. २. १२४ ॥
प्रकृतिवृत्ते पुनर्वृत्तावविधिः निष्ठितस्य ॥ १. २. १२५ ॥
यावत्संभवस्तावद्विधिः ॥ १. २. १२६ ॥
पर्जन्यवल्लक्षणप्रवृत्तिः ॥ १. २. १२७ ॥
अकृतकारि खल्वपि शौचम् ॥ १. २. १२८ ॥
कार्यकालं संज्ञापरिभाषम् ॥ १. २. १२९ ॥
यथोद्देशं संज्ञापरिभाषं प्रवर्तते ॥ १. २. १३० ॥
प्रत्येकं वाक्यपरिसमाप्तिः ॥ १. २. १३१ ॥
समुदाये वाक्यपरिसमाप्तिः ॥ १. २. १३२ ॥
व्याख्यानतो विशेषप्रतिपात्तिः ॥ १. २. १३३ ॥
अभिधानलक्षणाः कृतद्वितसमाप्ताः ॥ १. २. १३४ ॥
प्रत्ययः परः ॥ १. २. १३५ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

प्रथमस्याध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

१,२. A adds कचिरुवति.

३. A. षा च.

४. A omits this sūtra.

५. B omits परि-

अथ तृतीयः पादः

- तिजः क्षमायां सञ्च ॥ १. ३. १ ॥
 कितः संशयप्रतीकारयोः ॥ १. ३. २ ॥
 गुपो गर्हायाम् ॥ १. ३. ३ ॥
 बधेरे दीर्घश्च ॥ १. ३. ४ ॥
 मानो विचारणायाम् ॥ १. ३. ५ ॥
 शान्दानोर्वा ॥ १. ३. ६ ॥
 तुमर्हादिच्छायाम् ॥ १. ३. ७ ॥
 आशङ्कायां च ॥ १. ३. ८ ॥
 नेच्छासनः ॥ १. ३. ९ ॥
 सुपः कर्मणः काम्यच् ॥ १. ३. १० ॥
 अनव्ययादमः क्यज्वा ॥ १. ३. ११ ॥
 अधिकरणाच्चोपमानादाचारे ॥ १. ३. १२ ॥
 कर्तुर्विप् ॥ १. ३. १३ ॥
 गल्भक्लीबहोडेभ्यो ङित् ॥ १. ३. १४ ॥
 क्यङ् ॥ १. ३. १५ ॥
 च्यर्थे भृशोत्सुकशीघ्रचपलपण्डिताण्डरकण्डरमेधाशुचिनीलहरितफेनमन्दम-
 न्द्रेभ्यः ॥ १. ३. १६ ॥
 संश्वतृपद्रेहद्रेहद्वर्चसोजसां लोपश्च ॥ १. ३. १७ ॥
 उदमिदुस्सुभ्यो मनसः ॥ १. ३. १८ ॥
 डाज्जलोहितजिह्वाश्यामधूमचर्महर्षगर्वनेर्मसुखदुःखमूर्च्छानिद्राकृपाकरुणादिभ्यः
 क्यष् ॥ १. ३. १९ ॥

१. A. शान्दानोर्वा.

२. A. त्सुख

३. A. मद्रमद्रेभ्यः.

४. A. द्रोह.

५. B omits नर्म. The commentary
too omits नर्म.

तस्मै कामति कष्टकक्षसत्रगहनेभ्यः कल्कचिकीर्षायां ष्यङ् ॥ १. ३. २० ॥

तं वर्तयति रोमन्थाद्भ्रुचलने ॥ १. ३. २१ ॥

बाष्पोष्मफेनेभ्य उद्भ्रमने ॥ १. ३. २२ ॥

सुखदुःखत्प्रकृच्छ्राश्रालीकरुणकृपणसोढप्रतीपेभ्योऽनुभवे ॥ १. ३. २३ ॥

शब्दवैरकलहाभ्रकण्वमेघाटाट्टाशीकासोटाकोटापोटाकुंष्टाटासुदिनदुर्दिनी -

हारेभ्यः करणे ॥ १. ३. २४ ॥

तपसः ष्यच् ॥ १. ३. २५ ॥

नैमसः पूजायाम् ॥ १. ३. २६ ॥

वरिवसः परिचर्यायाम् ॥ १. ३. २७ ॥

चित्रङ् आश्रये ॥ १. ३. २८ ॥

कण्डूजसुवल्गुमन्तुमहीङ्ङणीङ्ङेङ्ङलेङ्ङलेङ्ङलाङ्ङलेङ्ङलोङ्ङरूपिरस्तिरोदुवस

वैचसियसुषसिरज्जिभषज्जिष्णुज्ज्यो यक् ॥ १. ३. २९ ॥

पलावेलाकेलाखेलामेधामगधेरधेषुधर्कुषुभसुखदुःखगद्गदागतरणचरणचुरणो

रणतुरणभुरणतन्तसम्पसाररसमरसपरेभ्यश्च ॥ १. ३. ३० ॥

धातोर्हलादेरेकाचः क्रियासमभिहारे यङ् ॥ १. ३. ३१ ॥

लुगबहुलम् ॥ १. ३. ३२ ॥

अट्यर्तिसूत्रिमूर्त्रिसूच्यशूर्णभ्यः ॥ १. ३. ३३ ॥

कौटिल्य एव गत्यर्थेभ्यः ॥ १. ३. ३४ ॥

लुपसदचरजपजभदहदशगृभ्यो भावगर्हायाम् ॥ १. ३. ३५ ॥

न शुभरुचगृणांतिभ्यः ॥ १. ३. ३६ ॥

चुरादिभ्यो णिच् ॥ १. ३. ३७ ॥

सुपो धात्वर्थे बहुलमिष्टवच्च ॥ १. ३. ३८ ॥

सुडमिश्रशृक्षणलवणलघुपटुप्रभृतीनि करोति ॥ १. ३. ३९ ॥

१. B. षष्पा

२. B omits करणे.

३. A. मनसः

४. A omits ले

५. A omits वैचसि.

६. A omits कुषुम

७. A. गहभ.

८. B omits चुरण. The commentar
too omits it.

९. A. तन्तपसंपसारस.

१०. A. मूर्तिसूच्यशूर्णे

११. B. गृणादिभ्यः

- स्यूलादीनामाचष्टे च ॥ १. ३. ४० ॥
 सत्यार्थवेदानामापुक् च ॥ १. ३. ४१ ॥
 श्वेताश्वतरगालोडिताह्वरकाणामश्वतरेतकलोपश्च ॥ १. ३. ४२ ॥
 कृतत्वचवर्णान् गृह्णाति ॥ १. ३. ४३ ॥
 हलिकलयोरश्च ॥ १. ३. ४४ ॥
 व्रताद्भोजने तन्निवृत्तौ च ॥ १. ३. ४५ ॥
 रूपाधिध्याने ॥ १. ३. ४६ ॥
 पाशाद्विमोचने संयमने च ॥ १. ३. ४७ ॥
 तूस्ताद्विहनने ॥ १. ३. ४८ ॥
 लोम्नोऽनुमार्जने ॥ १. ३. ४९ ॥
 वस्त्रात्समाच्छादने परिधाने च ॥ १. ३. ५० ॥
 तेनातिक्रामति ॥ १. ३. ५१ ॥
 सेनावीणावर्मचूर्णतूलश्लोकवासोवासिभ्योऽभियानो पगानसन्नहनावध्वंसनाव -
 कोषणोपस्तवनोन्मोचनपरिच्छेदनेषु ॥ १. ३. ५२ ॥
 अङ्गात्तन्निरस्यति डित् ॥ १. ३. ५३ ॥
 पुच्छादुदसने व्यसने पर्यसने च ॥ १. ३. ५४ ॥
 भाण्डात्समाचयने ॥ १. ३. ५५ ॥
 चीवरार्दार्जने परिधाने च ॥ १. ३. ५६ ॥
 धातोर्हेतुर्व्यापारे ॥ १. ३. ५७ ॥
 आख्यानात् कृतस्तदाचष्ट इति कुल्लुकप्रकृतिप्रत्यापत्तिः प्रकृतिवच्च कारकम् ॥
 १. ३. ५८ ॥
 क्रियान्वाख्यानाच्च ॥ १. ३. ५९ ॥
 नाख्यानात् ॥ १. ३. ६० ॥
 दृश्यैर्थायां च प्रवृत्तौ ॥ १. ३. ६१ ॥
 आङ्गलोपश्च कालात्यन्तसंयोगे मर्यादायाम् ॥ १. ३. ६२ ॥
 चित्रीकरणे प्रापि ॥ १. ३. ६३ ॥
 नक्षत्रयोगे चि ॥ १. ३. ६४ ॥
 गुपूधूपिपिच्छिपणिपनिभ्य आयो वा ॥ १. ३. ६५ ॥
 १. B. दजनि
 २. A. दश्या-
 ३. A. शि.
 ४. B. धूप.

ऋतेरीयङ् ॥ १. ३. ६६ ॥

कमेर्णिङ् ॥ १. ३. ६७ ॥

नित्यं शित्यादयः ॥ १. ३. ६८ ॥

अनेकाचो लिट् आङ्कृभ्वस्तीनां च लिट्यनुप्रयोगः ॥ १. ३. ६९ ॥

इजादेर्गुरुमतोऽनुच्छूर्णोः ॥ १. ३. ७० ॥

दयायास्कासूभ्यश्च ॥ १. ३. ७१ ॥

जाग्रथो वा ॥ १. ३. ७२ ॥

भीहीभृहुवां श्लुश्च ॥ १. ३. ७३ ॥

विदेः किञ्च ॥ १. ३. ७४ ॥

लोटः कृञश्च लोट्यनुप्रयोगः ॥ १. ३. ७५ ॥

स्यतासी ललुटोः ॥ १. ३. ७६ ॥

लुङि सिच् ॥ १. ३. ७७ ॥

स्पृशिसृशिकृषितृषिदृषिभ्यो वा ॥ १. ३. ७८ ॥

दधागातिपिबतिस्थाभूभ्यः परस्मैपदे लुक् ॥ १. ३. ७९ ॥

शाच्छासाम्राधेइभ्यो वा ॥ १. ३. ८० ॥

तनादिभ्यस्तथासोः ॥ १. ३. ८१ ॥

शल इगुपधादृशोऽनितः षसः ॥ १. ३. ८२ ॥

श्लिषः ॥ १. ३. ८३ ॥

नासत्वाश्लेषे ॥ १. ३. ८४ ॥

णिश्चिद्रुक्कामिभ्यः कर्तरि चङ् ॥ १. ३. ८५ ॥

धेद्विभ्यां वा ॥ १. ३. ८६ ॥

शाससुख्यावचिभ्योऽङ् ॥ १. ३. ८७ ॥

कसुभ्यां वा ॥ १. ३. ८८ ॥

लिसिचिह्वयतिभ्यः ॥ १. ३. ८९ ॥

आत्मेषु वा ॥ १. ३. ९० ॥

लदिद्युतादिपुष्यत्यादिभ्यः परस्मैपदे ॥ १. ३. ९१ ॥

१. A has अनेकादयायास् कासूभ्यश्च
in the place of sūtras 69, 70 and 71.

२. B. विदः

३. B. सृषिभ्यो

४. A. घाता

हरिञ्जृस्तम्भुप्रुचुम्लुचुमुचुग्लुचुग्लुञ्चुभ्यो वा ॥ १. ३. ९२ ॥

पदस्तेचिण् तलुक् च ॥ १. ३. ९३ ॥

सृजश्श्रद्धावति ॥ १. ३. ९४ ॥

दीपजनबुधपूरितायिप्यायिभ्यो वा ॥ १. ३. ९५ ॥

अचः कर्मकर्तरि ॥ १. ३. ९६ ॥

दुहश्च ॥ १. ३. ९७ ॥

शेषेभ्यो नित्यम् ॥ १. ३. ९८ ॥

न कर्मयोगे ॥ १. ३. ९९ ॥

रुधश्च ॥ १. ३. १०० ॥

भावकर्मणोः ॥ १. ३. १०१ ॥

नानोस्तपः ॥ १. ३. १०२ ॥

सार्वधातुके यक् ॥ १. ३. १०३ ॥

कर्मकर्तरि च ॥ १. ३. १०४ ॥

न दुहः ॥ १. ३. १०५ ॥

णिश्चिञ्जात्मनेपदाकर्मकभूषाकर्मकिरादिश्चन्थग्रन्थसन्स्नुनमिभ्याश्चिण् च ॥

१. ३. १०६ ॥

तपस्तपःकर्मकात् ॥ १. ३. १०७ ॥

कर्तरि शप् ॥ १. ३. १०८ ॥

अदादिभ्यो लुक् ॥ १. ३. १०९ ॥

जुहोत्यादिभ्यः श्लुः ॥ १. ३. ११० ॥

दिवादिभ्यः श्यन् ॥ १. ३. १११ ॥

सृजः श्राद्धे ॥ १. ३. ११२ ॥

भ्राशभ्लाशध्रमुक्कमुक्कमुक्कसिञ्जुटिलैषिभ्यो वा ॥ १. ३. ११३ ॥

यसोऽनुसर्गात् ॥ १. ३. ११४ ॥

संयसश्च ॥ १. ३. ११५ ॥

कृषिरजोः कर्मकर्तरि परस्मैपदं च ॥ १. ३. ११६ ॥

तुदादिभ्यः शः ॥ १. ३. ११७ ॥

१. B. हरिञ्जृश्चस्तं

३. A. लुपिभ्यो

२. B omits कसु

४. A. कृषि.

रुधादिभ्यः झलः ॥ १. ३. ११८ ॥

तनादिभ्य उः ॥ १. ३. ११९ ॥

खादिभ्यः श्नुः ॥ १. ३. १२० ॥

श्रुकृधिवां श्रुकृधि च ॥ १. ३. १२१ ॥

अक्षो वा ॥ १. ३. १२२ ॥

तनूकरणे तक्षः ॥ १. ३. १२३ ॥

स्तम्भुस्तुम्भुस्कम्भुस्कम्भुस्कम्भुः ॥ १. ३. १२४ ॥

इना व्रश्चादिभ्यः ॥ १. ३. १२५ ॥

हलोहौ शानच् ॥ १. ३. १२६ ॥

बहुलम् ॥ १. ३. १२७ ॥

भावकर्मणोराण्यतः ॥ १. ३. १२८ ॥

तल्यक्तल्यानीयरः ॥ १. ३. १२९ ॥

वास्तव्यः कर्तरि ॥ १. ३. १३० ॥

प्रवचनीयोपस्थानीयरमणीयादयो वा ॥ १. ३. १३१ ॥

दानीयादयः करणे ॥ १. ३. १३२ ॥

दानीयादयः संप्रदाने ॥ १. ३. १३३ ॥

समावर्तनीयादयोऽपादाने ॥ १. ३. १३४ ॥

स्थानीयादयोऽधिकरणे ॥ १. ३. १३५ ॥

केलिमर् कर्मकर्तरि ॥ १. ३. १३६ ॥

अचो यत् ॥ १. ३. १३७ ॥

भव्यगेयजन्यरम्याः कर्तरि वा ॥ १. ३. १३८ ॥

स्थेयोऽधिकरणे ॥ १. ३. १३९ ॥

पौरुषधात् ॥ १. ३. १४० ॥

शक्तिकिचेतियतिशसिसहिवधियजिभजिभ्यः ॥ १. ३. १४१ ॥

गदमद्वयमिभ्योऽनुपसर्गे ॥ १. ३. १४२ ॥

१. B. रुधादीनां भ्रम्

२. B adds च.

३. A. तल्यकृतल्या-

४. B. दानीयः

५. B. चकि

- चरेराडि चागुरौ ॥ १. ३. १४३ ॥
 अवद्यपण्यवर्यागर्हविक्रिया निरोधेषु ॥ १. ३. १४४ ॥
 वह्नं करणम् ॥ १. ३. १४५ ॥
 अर्थः स्वामिवैश्ययोः ॥ १. ३. १४६ ॥
 उपसर्या काल्याप्रजने ॥ १. ३. १४७ ॥
 कर्तर्यजर्थं सङ्गते ॥ १. ३. १४८ ॥
 वदस्सुपि ष्यप् च ॥ १. ३. १४९ ॥
 मृषोद्यम् ॥ १. ३. १५० ॥
 भुवः ॥ १. ३. १५१ ॥
 भावे हनस्त च ॥ १. ३. १५२ ॥
 इण्स्तुशासुवृञ्चुहृजुषिभ्यः ॥ १. ३. १५३ ॥
 ऋदुपधाञ्चानृचि कृपि चृतेः ॥ १. ३. १५४ ॥
 खनेरी च ॥ १. ३. १५५ ॥
 भृञोऽसंज्ञायाम् ॥ १. ३. १५६ ॥
 सामि वा ॥ १. ३. १५७ ॥
 कृवृषिमजिशंसिदुहिगुहिभ्यः ॥ १. ३. १५८ ॥
 कृष्टपच्याः कर्मकर्तरि ॥ १. ३. १५९ ॥
 रुच्याव्यथ्यौ कर्तरि ॥ १. ३. १६० ॥
 राजसूयसूर्यौ यज्ञदेवतयोः ॥ १. ३. १६१ ॥
 भिद्योर्ध्वौ नदे ॥ १. ३. १६२ ॥
 तिष्यपुष्यसिध्या नक्षत्रे ॥ १. ३. १६३ ॥
 युग्यं च पत्रे ॥ १. ३. १६४ ॥
 आज्यं घृते ॥ १. ३. १६५ ॥
 कुप्यं धने ॥ १. ३. १६६ ॥
 जयतेः हलौ ॥ १. ३. १६७ ॥
 वौनीपूर्द्ध्यां कल्कमुञ्जयोः ॥ १. ३. १६८ ॥

१. A. तृचोः

३. A. दने

२. A. राजसूर्यौ

४. A. पुंभ्यां

पदास्रैरिपश्यबाह्यासु ग्रहः ॥ १. ३. १६९ ॥

ऋहलोर्ण्यत् ॥ १. ३. १७० ॥

पाणौ सृजः ॥ १. ३. १७१ ॥

समवपूर्वाच्च ॥ १. ३. १७२ ॥

ओरावश्यके ॥ १. ३. १७३ ॥

आसुयुवपिरपिलपित्रपिचम्यानमिदभिभ्यः ॥ १. ३. १७४ ॥

अमावसोऽधिकरणे णिद्रा ॥ १. ३. १७५ ॥

आङ्ङि षुपतिभ्यां कर्तरि च ॥ १. ३. १७६ ॥

प्रणाय्योऽसंमतनिष्कामयोः ॥ १. ३. १७७ ॥

पाय्यघ्राय्ये मानसामिधेन्योः ॥ १. ३. १७८ ॥

याज्यादानार्चिं ॥ १. ३. १७९ ॥

सान्नाय्यनिकाय्यौ हविर्निवासयोः ॥ १. ३. १८० ॥

ऋतौ कुण्डपाय्यसञ्जाय्यौ ॥ १. ३. १८१ ॥

अग्नावानाय्यपरिचाय्योपचाय्या समूह्याः ॥ १. ३. १८२ ॥

चित्याग्निचित्ये च ॥ १. ३. १८३ ॥

कृत्याः प्रेषातिसर्गप्राप्तकालेषु ॥ १. ३. १८४ ॥

ऊर्ध्वमौहूर्तिकेषु च ॥ १. ३. १८५ ॥

आवश्यकाधमर्ण्यार्हशक्तिषु च ॥ १. ३. १८६ ॥

कर्तरि ण्वुल्तुजचश्च ॥ १. ३. १८७ ॥

गलेचोपकपादहारकादयः कर्मणि ॥ १. ३. १८८ ॥

अर्हणे तुच्च ॥ १. ३. १८९ ॥

पचपतवदवशप्रणरणक्षमभृवृञ्गुपिसृपि नृतिदशिमिषिमिधिमिहिदिहिरुहिव-

हादिभ्योऽच्च ॥ १. ३. १९० ॥

नदभषणुगृत्तृसूदिदिविसिविचरिचारि चिलिगाहिभ्याष्टित् ॥ १. ३. १९१ ॥

श्रुवः शित् ॥ १. ३. १९२ ॥

१. A. दानाच्चिः

२. A. अर्हत्तु च.

३. A. व्रण

४. B. रक्ष

५. A adds सजि,

६. A. इस्त.

७. A. चधि.

८. A omits this sūtra.

नन्दिवाशिमदिनर्दिसाधिशोभिवर्धिभीषिभूषिदूषिसहिद्विषिजलिपभ्यो ल्युः ॥

१. ३. १९३ ॥

रमिरुचिक्रतिकुपितृदिदहियुपूभ्यः संज्ञायाम् ॥ १. ३. १९४ ॥

लुवो नो णश्च ॥ १. ३. १९५ ॥

समिक्रन्दिकृषिहृषिभ्यः ॥ १. ३. १९६ ॥

कर्मणि दभ्यर्दिनाशिसुदिभ्यः ॥ १. ३. १९७ ॥

ग्राह्यिष्ठापरार्धामन्त्रिसंमर्दिभ्यो णिनिः ॥ १. ३. १९८ ॥

उपावयोरुधः ॥ १. ३. १९९ ॥

उदिहासिदसिसहिभ्यः ॥ १. ३. २०० ॥

श्रुशाविशिवसिवापिरक्षिभ्यो नौ ॥ १. ३. २०१ ॥

याचिब्रजिवदिवसिव्याहृसंव्यहृभ्यो नञि ॥ १. ३. २०२ ॥

अचोऽचित्तवत्कर्तृकात् ॥ १. ३. २०३ ॥

अमौ भुवो भूते ॥ १. ३. २०४ ॥

परिव्योर्गुणश्च वा ॥ १. ३. २०५ ॥

विशयीविषयी च देशे ॥ १. ३. २०६ ॥

इगुपधज्ञाप्रिकृभ्यः कः ॥ १. ३. २०७ ॥

गिरो लश्च ॥ १. ३. २०८ ॥

आतश्चोपसर्गे ॥ १. ३. २०९ ॥

प्रैसारिणो डः ॥ १. ३. २१० ॥

व्याघ्रात्रे प्राणिनासिकयोः ॥ १. ३. २११ ॥

पाघ्राध्माधेइहृशिभ्यः शः ॥ १. ३. २१२ ॥

धारिपारिवेशुदेजिचेतिसातिसाहिविन्दिभ्योऽनुपसर्गेभ्यः ॥ १. ३. २१३ ॥

लिपश्च ॥ १. ३. २१४ ॥

नौ संज्ञायाम् ॥ १. ३. २१५ ॥

गवादिषु विन्देः ॥ १. ३. २१६ ॥

दाञ् घाञो वा ॥ १. ३. २१७ ॥

ज्वलादिनीभूभ्यो णः ॥ १. ३. २१८ ॥

१. B. कन्दि

३. A. घाञ् अञो वा

२. B. संप्र-

४. A. ज्वलादि दुहि

अ. १. पा. ३. सू. २१९]

भोजविरचितम्

- लिहिश्चिलषाद्यधश्चसितनीर्णभ्यः ॥ १. ३. २१९ ॥
दूरेक्षणेफलेषु पचेः कर्मकर्तर्युश्चास्य वा ॥ १. ३. २२० ॥
उपसर्गे इयः ॥ १. ३. २२१ ॥
अवे ह्रसाभ्याम् ॥ १. ३. २२२ ॥
समाडो ऋवो वा ॥ १. ३. २२३ ॥
ग्रहः ॥ १. ३. २२४ ॥
गेहे कः ॥ १. ३. २२५ ॥
गैस्थथकन् ॥ १. ३. २२६ ॥
ण्युट् च ॥ १. ३. २२७ ॥
हाहाङ्भ्यां व्रीहिकालयोः ॥ १. ३. २२८ ॥
रञ्जिनृतिखनिभ्यः शिल्पिनि ष्वुन् ॥ १. ३. २२९ ॥
प्रूल्लुङ्सृभ्यः साधुकारिणि वुन् ॥ १. ३. २३० ॥
आशिषि च ॥ १. ३. २३१ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

प्रथमस्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः.

१. A. व्यधि

२. A. तनिभ्यः

३. A. श्रुवो

४, ५. A omits there two sūtras.

६. A. गायतेः कर्तरि थकन्

७. A omits च.

अथ चतुर्थः पादः

- कर्मण्यण् ॥ १. ४. १ ॥
ह्वावामश्च ॥ १. ४. २ ॥
शीलिकामिभक्ष्याचरोक्षिभ्यो णः ॥ १. ४. ३ ॥
आतोऽनुपसर्गे कः ॥ १. ४. ४ ॥
समः ख्यः ॥ १. ४. ५ ॥
आङो दश्च ॥ १. ४. ६ ॥
प्राङ्श्च ॥ १. ४. ७ ॥
सुपि स्थापास्त्राभ्यः ॥ १. ४. ८ ॥
मूलविभुजोर्वीरुहकुमुदमहीध्रोपर्थुश्चादयः ॥ १. ४. ९ ॥
नखमुचकाकगुहौ हेतुकर्मणोः ॥ १. ४. १० ॥
शोकापनुदतुन्दपरिमृजावानन्दकरालसयोः ॥ १. ४. ११ ॥
ह्रस्वोऽज्ज्वयोनुद्यमनयोः ॥ १. ४. १२ ॥
आङस्ताच्छील्ये ॥ १. ४. १३ ॥
अर्हः ॥ १. ४. १४ ॥
स्तम्बकर्णयोरमिजपिभ्यां हस्तिसूचकयोः ॥ १. ४. १५ ॥
घटघटीधनुर्दण्डयष्टिसरलाङ्गलाङ्कुशशक्तितोमरेषु ग्रहः ॥ १. ४. १६ ॥
सूत्रे च धार्यर्थे ॥ १. ४. १७ ॥
प्रहरणादिष्वदण्डादिषु धृञः ॥ १. ४. १८ ॥
शमिधातोः संज्ञायाम् ॥ १. ४. १९ ॥
किञ्चत्तद्बहुषु कृञः ॥ १. ४. २० ॥

१. A. शालि

४. A. धाप्यर्थे.

२. A. सर्गात् कः

५. A. समि

३. B. समाख्यः

शीङः पाश्वादी करणे ॥ १. ४. २१ ॥

उत्तानादौ कर्तरि ॥ १. ४. २२ ॥

दिग्धसहे च ॥ १. ४. २३ ॥

अधिकरणे ॥ १. ४. २४ ॥

गिरौ डित् ॥ १. ४. २५ ॥

चरेष्टः ॥ १. ४. २६ ॥

भिक्षासेनादायेषु च ॥ १. ४. २७ ॥

पुरोऽग्रतोऽग्रेषु सर्तेः ॥ १. ४. २८ ॥

पूर्वे कर्तरि ॥ १. ४. २९ ॥

कृओ हेतुताच्छील्यानुलोम्येष्वशब्दलोककलहगाथावैरचातुसूत्रमन्त्रपदेषु ॥
१. ४. ३० ॥

आद्यन्तानन्तकारबाह्वर्दिवाविभानिशाप्रभाभाश्चित्रकर्तृनान्दीलिपिलिविबलि-
भक्तिक्षेत्रजङ्गाधनुररुःसंख्यादिवसदिनरजनीदोषाक्षपाक्षणदासु च ॥
१. ४. ३१ ॥

भृतौ कर्मशब्दैः ॥ १. ४. ३२ ॥

स्तम्बशक्तोरिन् व्रीहिवत्सयोः ॥ १. ४. ३३ ॥

हरतेः दतिनाथयोः पशोः ॥ १. ४. ३४ ॥

फलेमलरजस्सु ग्रहेः ॥ १. ४. ३५ ॥

देववातयोरापेः ॥ १. ४. ३६ ॥

आत्मोदरकुक्षिषु भृञः कित् ॥ १. ४. ३७ ॥

पजेः खश् ॥ १. ४. ३८ ॥

शुनीस्तनमुञ्जाकुलास्यपुष्पेषु घेटः ॥ १. ४. ३९ ॥

नासिकानाडीघटीखरीमुष्टिषु च ॥ १. ४. ४० ॥

ध्मः पाणिकरवातेषु च ॥ १. ४. ४१ ॥

उदो रुजिवहिभ्यां कूले ॥ १. ४. ४२ ॥

वहाभ्रयोः लिहः ॥ १. ४. ४३ ॥

परिमाणार्थमितनखेषु पचः ॥ १. ४. ४४ ॥

बहुविध्वरुस्तिलेषु तुदः ॥ १. ४. ४५ ॥

घातशर्धयोरजिजहातिभ्याम् ॥ १. ४. ४६ ॥

- असूर्योग्रयोर्दशः ॥ १. ४. ४७ ॥
 प्रियवशयोर्वदः ॥ १. ४. ४८ ॥
 ललाटे तपः ॥ १. ४. ४९ ॥
 तापेर्द्विपत्परयोः णिलुक् च ॥ १. ४. ५० ॥
 पुरन्दरभगन्दरौ संज्ञायाम् ॥ १. ४. ५१ ॥
 इरंमदश्च ॥ १. ४. ५२ ॥
 वाचंयमो व्रते ॥ १. ४. ५३ ॥
 सर्वे सहः ॥ १. ४. ५४ ॥
 कुलाभ्रकरीरेषु च कषः सर्वे ॥ १. ४. ५५ ॥
 मेघर्तिभयाभयेषु कृष्णः खः ॥ १. ४. ५६ ॥
 क्षेमप्रियमद्रभद्रेष्वण् च ॥ १. ४. ५७ ॥
 आशिते भुवो भावकरणयोः ॥ १. ४. ५८ ॥
 भृवृजित्तपिदमिसहिभ्यः संज्ञायाम् ॥ १. ४. ५९ ॥
 धारेर्धर्च ॥ १. ४. ६० ॥
 सुतमितजनपूर्वहृदयतुरभुजप्लवेषु गयः ॥ १. ४. ६१ ॥
 विहायसो विह च ॥ १. ४. ६२ ॥
 तुरादिषु खड्ग च ॥ १. ४. ६३ ॥
 डश्च ॥ १. ४. ६४ ॥
 सर्वसर्वत्रात्यन्तानन्तपुरप्रतीपग्रामगुरुतल्पादिषु च ॥ १. ४. ६५ ॥
 अग्रादिमध्यान्ताध्वदूरपारागारादिषु तदन्तेषु च ॥ १. ४. ६६ ॥
 खगागोरगपतगपन्नगनगापगाशुगादयः संज्ञायाम् ॥ १. ४. ६७ ॥
 सुदुरोरधिकरणे ॥ १. ४. ६८ ॥
 आशिषि हनः ॥ १. ४. ६९ ॥
 अपाक्लेशतमसोः ॥ १. ४. ७० ॥
 दर्पञ्जरदोषदुःखादिषु च ॥ १. ४. ७१ ॥

१. B. करीषेषु

२. A omits सर्वे

३. A omits भया

४. A omits मद्र

५. A adds प्रव

६. A. निलो देशे

७. A omits this sūtra.

- दारावाहोऽणन्यस्य च टः संज्ञायाम् ॥ १. ४. ७२ ॥
 चारौ वा ॥ १. ४. ७३ ॥
 समश्च ॥ १. ४. ७४ ॥
 कुमारशीर्षयोः णिनिः ॥ १. ४. ७५ ॥
 टग्लक्षणे जायापत्योः ॥ १. ४. ७६ ॥
 लक्षणवति च ॥ १. ४. ७७ ॥
 अचित्तवति च ॥ १. ४. ७८ ॥
 ब्रह्मकृतशत्रुवृत्रादिषु च ॥ १. ४. ७९ ॥
 हस्तघ्नस्रुघ्नशतघ्नीसक्यादयः संज्ञायाम् ॥ १. ४. ८० ॥
 गोघ्नः संप्रदाने च ॥ १. ४. ८१ ॥
 हस्तिबाहुकवाटेषु शकौ ॥ १. ४. ८२ ॥
 नगरे चाहस्तिनि ॥ १. ४. ८३ ॥
 पाणिघाताडघौ शिल्पिनि ॥ १. ४. ८४ ॥
 राजघः ॥ १. ४. ८५ ॥
 गायतोऽनुपसर्गात् ॥ १. ४. ८६ ॥
 सुराशीथ्वोः^१ पिबः ॥ १. ४. ८७ ॥
 आढ्यसुभगस्थूलपलितनशान्धप्रियतदन्तेष्वच्चिष्वभूततद्भावं भुवः खिष्णुच्-
 खुकऔ ॥ १. ४. ८८ ॥
 कृजः करणे ख्युन् ॥ १. ४. ८९ ॥
 स्पृशोऽनुदके किन् ॥ १. ४. ९० ॥
 अञ्चैरुपसर्गे च ॥ १. ४. ९१ ॥
 युजेः केवलात् ॥ १. ४. ९२ ॥
 ऋत्विग्दधृगुष्णिक्कुञ्जः ॥ १. ४. ९३ ॥
 दिक्स्रजौ कर्मणि ॥ १. ४. ९४ ॥
 समानान्यत्यदादिषूपमानेषु दशः षसकौ च ॥ १. ४. ९५ ॥
 भृजो णिवः ॥ १. ४. ९६ ॥

१. B omits च

४. A. शीधोः

२. A omits this sūtra.

५. A. भजो.

३. B. गायो.

आतो विच् मनिक्कनिव्वनिपः ॥ १. ४. ९७ ॥

अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते ॥ १. ४. ९८ ॥

क्किप् च ॥ १. ४. ९९ ॥

सत्सूद्विषद्रुहदुहयुजविदभिदच्छिदजिनीरांजिभ्य उपसर्गेऽपि ॥ १. ४. १०० ॥

अदोऽनन्ने ॥ १. ४. १०१ ॥

क्रव्ये वा ॥ १. ४. १०२ ॥

दुहो डुघः ॥ १. ४. १०३ ॥

आवश्यकाधमर्ण्ययोर्णिनि ॥ १. ४. १०४ ॥

सुप्यजातौ ताच्छील्ये ॥ १. ४. १०५ ॥

उत्प्रतिभ्यामाङ्घ्रि सर्तैः ॥ १. ४. १०६ ॥

साधौ ॥ १. ४. १०७ ॥

ब्रह्मणि वदः ॥ १. ४. १०८ ॥

कर्तुर्युपमाने ॥ १. ४. १०९ ॥

व्रतामीक्ष्ययोः ॥ १. ४. ११० ॥

मनः ॥ १. ४. १११ ॥

स्वैश्चात्ममाने ॥ १. ४. ११२ ॥

भूते ॥ १. ४. ११३ ॥

करणे यजः ॥ १. ४. ११४ ॥

कर्मणि हनः कुत्सायाम् ॥ १. ४. ११५ ॥

किं ब्रह्मभ्रूणवृत्रेषु ॥ १. ४. ११६ ॥

कृञः सुपुण्यपापकर्ममन्त्रपदेषु ॥ १. ४. ११७ ॥

सोमे सुञः ॥ १. ४. ११८ ॥

चेरग्नौ ॥ १. ४. ११९ ॥

कर्मण्यग्न्याख्यायाम् ॥ १. ४. १२० ॥

अन्यत्रान्यतोऽपि चान्योऽपि दृश्यते ॥ १. ४. १२१ ॥

विक्रियः कुत्सायामिनिः ॥ १. ४. १२२ ॥

दृशेः कनिप् ॥ १. ४. १२३ ॥

१. A. राजादिभ्यश्चोप-

३. A omits this sūtra.

२. A. श्चात्मने

- रात्रि युधो हेतौ ॥ १. ४. १२४ ॥
 सहे च ॥ १. ४. १२५ ॥
 तयोः कृजः ॥ १. ४. १२६ ॥
 सप्तम्यां जनेर्द्धः ॥ १. ४. १२७ ॥
 पञ्चम्यामजातौ ॥ १. ४. १२८ ॥
 जातावपि दृश्यते ॥ १. ४. १२९ ॥
 उपसर्गे च संज्ञायाम् ॥ १. ४. १३० ॥
 असंज्ञायां च ॥ १. ४. १३१ ॥
 अनोः कर्मणि ॥ १. ४. १३२ ॥
 ब्रह्मज्यवर्षुर्व्यवाच्यवराहपटहपरिखाः ॥ १. ४. १३३ ॥
 क्वतुः ॥ १. ४. १३४ ॥
 भावकर्मणोः क्तः ॥ १. ४. १३५ ॥
 कर्तरि चारम्भे क्रियायाः ॥ १. ४. १३६ ॥
 त्रिषशीर्क्स्थासवसजनरुहजृभजिभ्यः ॥ १. ४. १३७ ॥
 गत्यर्थकर्मकपिबतिभजिभ्योऽधिकरणे च ॥ १. ४. १३८ ॥
 आहारार्थेभ्योऽकर्तरि ॥ १. ४. १३९ ॥
 स्युयजिभ्यां ङनिप् ॥ १. ४. १४० ॥
 जीर्यतेरत्तुन् ॥ १. ४. १४१ ॥
 श्रुसंदिवासिभ्यो लिङ्गा ॥ १. ४. १४२ ॥
 लिट्ः कसुः ॥ १. ४. १४३ ॥
 ईथिवाननाश्वाननूचानः ॥ १. ४. १४४ ॥
 लुङ् ॥ १. ४. १४५ ॥
 अविवक्षितविशेषे ॥ १. ४. १४६ ॥
 व्यामिश्रे च ॥ १. ४. १४७ ॥
 वसेर्जागरणसन्ततौ रात्रिशेषे ॥ १. ४. १४८ ॥
 अनद्यतने लङ् ॥ १. ४. १४९ ॥
 परोक्षे च प्रयोक्तुः दर्शनार्हे प्रसिद्धे ॥ १. ४. १५० ॥

१. A. सुराशियुतो.

३. A. सदवसि-

२. A. वपच्यवाच्च

४. A. लिटा

- अभिज्ञावचने लट् ॥ १. ४. १५१ ॥
 न हशद्वद्यत्सु ॥ १. ४. १५२ ॥
 वा काङ्क्षायाम् ॥ १. ४. १५३ ॥
 परोक्षे लिट् ॥ १. ४. १५४ ॥
 कृतस्यास्मरणे ॥ १. ४. १५५ ॥
 अत्यन्तापह्ववे च ॥ १. ४. १५६ ॥
 हशद्वतोर्लङ् च ॥ १. ४. १५७ ॥
 प्रष्टव्ये चासन्नकाले ॥ १. ४. १५८ ॥
 लट् स्मे ॥ १. ४. १५९ ॥
 अपरोक्षे च ॥ १. ४. १६० ॥
 ननौ पृष्टप्रतिवचने ॥ १. ४. १६१ ॥
 नन्वोर्वा ॥ १. ४. १६२ ॥
 पुरि लङ् चास्मे ॥ १. ४. १६३ ॥
 तदादौ च ॥ १. ४. १६४ ॥
 वर्तमाने लट् ॥ १. ४. १६५ ॥
 प्रवृत्तोपरते ॥ १. ४. १६६ ॥
 प्रवृत्ताविरते ॥ १. ४. १६७ ॥
 नित्यप्रवृत्ते ॥ १. ४. १६८ ॥
 इच्छार्थेभ्यो लिङ् च ॥ १. ४. १६९ ॥
 लट् शतृशानचावप्रथमासमात्ताधिकरणे ॥ १. ४. १७० ॥
 संबोधने च ॥ १. ४. १७१ ॥
 लक्षणहेत्वोः क्रियायाः ॥ १. ४. १७२ ॥
 कर्तुश्च लक्षणे ॥ १. ४. १७३ ॥
 द्वयोः पर्यायेण चायोगे ॥ १. ४. १७४ ॥
 तत्वान्वाख्याने च ॥ १. ४. १७५ ॥
 माङ्ग्याक्रोशे ॥ १. ४. १७६ ॥

१. A. This and the following three
 sūtras are omitted.

२. A. नन्वोर्विभाषा-

३. A. omits this sūtra.

४. A. वर्तरि.

५. A. वृत्ता-

अस्तिविद्यतीङ्जुहोतिवेत्तिजानातिभ्यो वा ॥ १. ४. १७७ ॥
 प्रत्यये च तिङ्प्रकृतौ ॥ १. ४. १७८ ॥
 नित्यमन्यत्रोत्तरपदे च ॥ १. ४. १७९ ॥
 वेत्तेः कसुश्च ॥ १. ४. १८० ॥
 इङ्धारिभ्यां शतृशानचौ ॥ १. ४. १८१ ॥
 द्विषः शत्रौ ॥ १. ४. १८२ ॥
 सुञो यजमाने ॥ १. ४. १८३ ॥
 अहः प्रशंसायाम् ॥ १. ४. १८४ ॥
 पूङ्ग्यजिभ्यां शानन् ॥ १. ४. १८५ ॥
 शक्तिवयस्ताच्छीत्येषु शानच् ॥ १. ४. १८६ ॥
 तच्छीलतद्धर्मतत्साधुकारिष्वा केः ॥ १. ४. १८७ ॥
 तृन् ॥ १. ४. १८८ ॥
 अलङ्कृञ्जिनिराकृञ्भ्यामिणुच् ॥ १. ४. १८९ ॥
 उदिपचिपतिमतिभ्यः ॥ १. ४. १९० ॥
 प्रापयोः जनित्रपिभ्याम् ॥ १. ४. १९१ ॥
 वृतिवृधिसहिचरिखचिभ्राजिभ्यः ॥ १. ४. १९२ ॥
 भुवः ॥ १. ४. १९३ ॥
 जयतेश्च क्स्नुः ॥ १. ४. १९४ ॥
 ग्लामास्थाक्षिपचिपरिमृजिभ्यः स्नुः ॥ १. ४. १९५ ॥
 त्रसिगृधिधृषिक्षिपिभ्यः क्तुः ॥ १. ४. १९६ ॥
 अष्टाभ्यः शमादिभ्यो घिनुण् ॥ १. ४. १९७ ॥
 युजभुजभजद्विषद्रुहदुहदुषत्यजरर्जरक्षिभ्यः ॥ १. ४. १९८ ॥
 क्रीडिमुषिभ्यामाडि ॥ १. ४. १९९ ॥
 यसियमिभ्यां प्रे च ॥ १. ४. २०० ॥
 मिथिलपिभ्यां च ॥ १. ४. २०१ ॥
 समि ज्वरिपृणचिभ्याम् ॥ १. ४. २०२ ॥
 वौ विचकथस्त्रभुकषकसलसहनिभ्यः ॥ १. ४. २०३ ॥

१. A. जेश्च.

३. A. प्रणक्ति-

२. A omits रज

- अपे च लषः ॥ १. ४. २०४ ॥
 अभावाहनश्च ॥ १. ४. २०५ ॥
 संख्यनुप्रेषु वदः ॥ १. ४. २०६ ॥
 समत्यपाभिव्यभिषु चरः ॥ १. ४. २०७ ॥
 समनुव्यवेषु रुधः ॥ १. ४. २०८ ॥
 विपरिप्रेषु सतैः ॥ १. ४. २०९ ॥
 संव्योः सृजः ॥ १. ४. २१० ॥
 संप्रयोर्वसः ॥ १. ४. २११ ॥
 प्रव्योर्दुवः ॥ १. ४. २१२ ॥
 परिव्योर्दहः ॥ १. ४. २१३ ॥
 परौ देवृसृहिभ्याम् ॥ १. ४. २१४ ॥
 क्षिपरदवदवादिदेविभ्यो ण्वुल् च ॥ १. ४. २१५ ॥
 निन्दहिंसक्लिशस्त्रादविनाशिव्याभाषासूर्यनेकाजभ्यो वुञ् ॥ १. ४. २१६ ॥
 देविकुशोश्चोपसर्गे ॥ १. ४. २१७ ॥
 चलनशब्दार्थादकर्मकाद्युच् ॥ १. ४. २१८ ॥
 आङितो हलादेः आत्मनेपदिनः ॥ १. ४. २१९ ॥
 जुचङ्गम्यदन्द्रम्यसृगृधिज्वलशुचलषपतपदिभ्यः ॥ १. ४. २२० ॥
 क्रुधभूपार्थेभ्यश्च ॥ १. ४. २२१ ॥
 न यान्तसूददीपदीक्षिभ्यः ॥ १. ४. २२२ ॥
 लषपतपदस्याभूवृषहनकमगमशृभ्य उकञ् ॥ १. ४. २२३ ॥
 जल्पभिक्षकुट्टलुण्टवृडः षाकञ् ॥ १. ४. २२४ ॥
 प्रे जुसृभ्यामिनिः ॥ १. ४. २२५ ॥
 जीण्दक्षिविश्रिपरिभूवमाभ्यव्यथिभ्यः ॥ १. ४. २२६ ॥
 दयिपतिप्रदिस्पृहिनिद्रातन्द्राशीञ्श्रद्धाभ्य आलुच् ॥ १. ४. २२७ ॥
 दाधेदृसिशदसदो रुः ॥ १. ४. २२८ ॥

१. A. संख्ये

४. A omits स्पृहि

२. A. खादि

५. A. शासदो-

३. A. दक्षिस्तापरि

- सुधस्यदः कमरच् ॥ १. ४. २२९ ॥
भासिमिदिभ्यां घुरच् ॥ १. ४. २३० ॥
भेङ्गोः कर्मकर्तरि ॥ १. ४. २३१ ॥
छिदिमिदिभ्यां कुरच् ॥ १. ४. २३२ ॥
विदेश्च ॥ १. ४. २३३ ॥
इण्जिसृनशिभ्यः करप् ॥ १. ४. २३४ ॥
गमेस्त च ॥ १. ४. २३५ ॥
जागरुकः ॥ १. ४. २३६ ॥
यजिजपिदंशिवदिभ्यो यङ् ॥ १. ४. २३७ ॥
सहचलिवहिभ्यः किकिनौ ॥ १. ४. २३८ ॥
पापातिः ॥ १. ४. २३९ ॥
चक्रिसस्त्रिजिदधिनेमयः ॥ १. ४. २४० ॥
दीपिकम्प्यजसिर्हिसिकमिस्मिनमिभ्यो रः ॥ १. ४. २४१ ॥
सनाशंसमिक्षिभ्य उः ॥ १. ४. २४२ ॥
वेत्तीच्छत्योर्नुञ्छौ च ॥ १. ४. २४३ ॥
खपितृषिधृषिभ्यो नजिङ् ॥ १. ४. २४४ ॥
शृवन्दिभ्यामारुः ॥ १. ४. २४५ ॥
भियः कृक्कुकनृकनः ॥ १. ४. २४६ ॥
श्लेशभासपिसकसो वरच् ॥ १. ४. २४७ ॥
यातेर्यर्द्धः ॥ १. ४. २४८ ॥
भ्राजभासपृधूर्विद्युतोर्जिग्रावस्तुवः क्किप् ॥ १. ४. २४९ ॥
अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते ॥ १. ४. २५० ॥
श्रिज्द्रुश्रुज्वायतस्तुकटप्रूपरिवजां दीर्घश्च ॥ १. ४. २५१ ॥
वचिप्रच्छयोरसंप्रसारणं च ॥ १. ४. २५२ ॥
भ्यः संप्रसारणं च ॥ १. ४. २५३ ॥

१. B omits this sūtra

२. A, मिन्दि.

३. A omits this and the following five sūtras.

४. A. विस

५. A. यातेर्द्धः.

६. A omits this sūtra.

- जुहोतेर्दे च ॥ १. ४. २५४ ॥
 द्युतिगमोश्च ॥ १. ४. २५५ ॥
 दृणातेर्द्वस्वश्च ॥ १. ४. २५६ ॥
 भुवः संज्ञायाम् ॥ १. ४. २५७ ॥
 डुः शंसिंप्रेषु ॥ १. ४. २५८ ॥
 धः कर्मणि घृन् ॥ १. ४. २५९ ॥
 नीदोपूशसुयुजस्तुदसिचमिहपतपानहिभ्यः करणे ॥ १. ४. २६० ॥
 दंशेरषित् ॥ १. ४. २६१ ॥
 सीरसूकरास्येषु पुवः ॥ १. ४. २६२ ॥
 अर्तिलूधूसूखनिसहिवहिरिभ्य इत्रः ॥ १. ४. २६३ ॥
 पुवः संज्ञायाम् ॥ १. ४. २६४ ॥
 कर्तरि चर्षिदेवतयोः ॥ १. ४. २६५ ॥
 वीतः क्तः प्राग्वत् ॥ १. ४. २६६ ॥
 मतिषुद्धिपूजार्थेभ्यः ॥ १. ४. २६७ ॥
 शीङ्शिसिडयजिलङ्गिलिपितृपिदृपिकृधिक्षुधिरुहिमुहिदिहिर्हिस्त्रिहिकृमिश्र -
 म्यवत्रासिसुधाञ्भृमृमदिमुदिप्रभृतिभ्यः ॥ १. ४. २६८ ॥
 शीलिरक्षिभिकमिजुषिरुषितृषिदृषिभ्यः ॥ १. ४. २६९ ॥
 कृशियसिभ्यामाङि ॥ १. ४. २७० ॥
 रभेः समि च ॥ १. ४. २७१ ॥
 यमे रुदि च ॥ १. ४. २७२ ॥
 अभिव्याङि भृञः ॥ १. ४. २७३ ॥
 नञि मृङः ॥ १. ४. २७४ ॥
 कषेरनिटो भविष्यति च ॥ १. ४. २७५ ॥

१. A. शंसिंप्रेषु डः.

२. A. नीदश्च

३. A. सरि-

४. A. वनि

५. A. वीतिः

६. A. दुहि

७. A. omits this sūtra.

८. A. ऋषि.

अ. १. पा. ४. सू. २७६]

भोजविरचितम्

सर्वेभ्यो हेतुसंपत्तौ वा ॥ १. ४. २७६ ॥

लिङ्गलोटावाशिषि ॥ १. ४. २७७ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

प्रथमस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

अध्यायश्च समाप्तः

॥ अथ द्वितीयोऽध्यायः ॥

- कृवापाजिर्मिस्वदिसाध्यशुभ्य उण् ॥ २. १. १ ॥
दस्त्रासनिर्जनिचटिचरिभ्यो जुण् ॥ २. १. २ ॥
'किमि श्रुः ॥ २. १. ३ ॥
जराजटावनरसेष्विणः ॥ २. १. ४ ॥
त्रोरश्च लः ॥ २. १. ५ ॥
कृके वचः कश्च ॥ २. १. ६ ॥
भृमृत्चरित्सरितनिमिमस्त्रिशीङ् वटिचटिचश्चिभ्य उः ॥ २. १. ७ ॥
अणश्च ॥ २. १. ८ ॥
धान्ये नित् ॥ २. १. ९ ॥
पटिकख्यसिवसिप्रपिहनिमनिशुस्वृस्त्रिहिक्लिदिकन्दिबिद्यन्धिबन्धिभ्यः ॥
२. १. १० ॥
उन्देरिच्चादेः ॥ २. १. ११ ॥
बहिरहिपंसां दीर्घश्च ॥ २. १. १२ ॥
अशोर्नु च ॥ २. १. १३ ॥
नमिमनिजनां नाकिधतश्च ॥ २. १. १४ ॥
वल्लिफलोर्गुक् च ॥ २. १. १५ ॥
अर्जेः ऋज च ॥ २. १. १६ ॥
कृतेः कतयोस्तकौ च ॥ २. १. १७ ॥

१. A. जिति.

२. A. जानि

३. A. किमश्रुः

४. A. This sūtra is written after the next.

५. A. कृते वचः The last word कश्च is written as a separate sūtra.

६. A. This sūtra is written as two sūtras, one ending with शीङ् and the other with उः

७. A. पंसि.

नावञ्चेः ॥ २. १. १८ ॥

इषिभिदिविदिमृदिव्यधिगृधिधृषिहृषिकावृभ्यः कुः ॥ २. १. १९ ॥

याहनकृभृवृत्रां द्वे च ॥ २. १. २० ॥

शः सन्वञ्च ॥ २. १. २१ ॥

पचेरिञ्चोपधायाः ॥ २. १. २२ ॥

कृप्रोरुञ्च ॥ २. १. २३ ॥

ऊर्णोर्नुलोपश्च ॥ २. १. २४ ॥

महति ह्रस्वश्च ॥ २. १. २५ ॥

ऋक्षेरो ङश्च ॥ २. १. २६ ॥

श्लिषेः कश्च ॥ २. १. २७ ॥

रिमिप्रथ्योः प्रसारणं च ॥ २. १. २८ ॥

स्यन्देर्धश्च ॥ २. १. २९ ॥

स्पशिभ्रस्जोः सलोपश्च ॥ २. १. ३० ॥

सृजेरसुक् च ॥ २. १. ३१ ॥

बंहिरङ्गिलङ्गिलिङ्गिनां नलोपश्च ॥ २. १. ३२ ॥

पराङोः शृस्त्रनिभ्यां ङित् ॥ २. १. ३३ ॥

सुद्रुभ्यां च ॥ २. १. ३४ ॥

हरिमितशतकसु द्रुवः ॥ २. १. ३५ ॥

अपदुस्सुवनिषु स्थः ॥ २. १. ३६ ॥

पीसृगमित्रदेवसुस्रास्मसु युः ॥ २. १. ३७ ॥

कैशीशमिरभिभ्यः कुः ॥ २. १. ३८ ॥

प्रि[हि]यः किद्रो लश्च वा ॥ २. १. ३९ ॥

चटिकठिभ्यामाकुः ॥ २. १. ४० ॥

शिविकुटिकुषिभ्यः कित् ॥ २. १. ४१ ॥

चेरुपन्योर्ङित् ॥ २. १. ४२ ॥

शालेराकुः ॥ २. १. ४३ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A. सोपश्च.

३. A. सृजेः सुश्च.

४. A. ण्विल्

५. A. शिखि

६. A. सिलेरङ्कुः

- सृष्ट्यां दाकुक् ॥ २. १. ४४ ॥
 अमेर्गुः ॥ २. १. ४५ ॥
 दमेर्लोपश्च ॥ २. १. ४६ ॥
 हेः किन्नुद् च ॥ २. १. ४७ ॥
 प्रीकैपानीलिभ्यः कङ्कुच् ॥ २. १. ४८ ॥
 अर्त्यविभ्यामटुच् ॥ २. १. ४९ ॥
 शालेराटुच् ॥ २. १. ५० ॥
 तनिमनिकणिभ्यो डुः ॥ २. १. ५१ ॥
 पनेर्दीर्घश्च ॥ २. १. ५२ ॥
 मृपल्योः कनुगानुगौ च ॥ २. १. ५३ ॥
 गभेः कित् ॥ २. १. ५४ ॥
 स्यो णुः ॥ २. १. ५५ ॥
 अजिवृरीभ्यो नित् ॥ २. १. ५६ ॥
 कृहभ्यामेणुः ॥ २. १. ५७ ॥
 कमिमनिजन्यसिगाभापायाहिभ्यस्तुः ॥ २. १. ५८ ॥
 चायः किं च ॥ २. १. ५९ ॥
 आपो ह्रस्वश्च ॥ २. १. ६० ॥
 सितभिगमिमसिसच्यविधाञ्जूञ्जुशिभ्यस्तुन् ॥ २. १. ६१ ॥
 वसेर्णिङ्गा ॥ २. १. ६२ ॥
 पाज्यर्तिभ्यो डित् ॥ २. १. ६३ ॥
 कृञः कतुः ॥ २. १. ६४ ॥
 एधिवहोरतुच् ॥ २. १. ६५ ॥
 तनेर्यक् च ॥ २. १. ६६ ॥
 जीवेरातुः ॥ २. १. ६७ ॥
 यमेर्दुक् ॥ २. १. ६८ ॥
 शीङो धुक् ॥ २. १. ६९ ॥

१. A. किञ्च
 २. A. स्योर्णः
 ३. A. की

४. A. अनुक् च
 ५. A. धुक्

- धुञ्जो लुङ् च ॥ २. १. ७० ॥
 दाभाभ्यां लुः ॥ २. १. ७१ ॥
 वचेर्गञ्च ॥ २. १. ७२ ॥
 धेट इञ्च ॥ २. १. ७३ ॥
 सूविषिकृञ्भ्यः कित् ॥ २. १. ७४ ॥
 ह्रीर्ल लोपञ्च ॥ २. १. ७५ ॥
 गमेः सन्वञ्च ॥ २. १. ७६ ॥
 तनेर्हुः ॥ २. १. ७७ ॥
 अञ्जेरिष्णुञ्च ॥ २. १. ७८ ॥
 क्षिपिनदिपदिपतिदाभूभ्यश्च लुक् ॥ २. १. ७९ ॥
 कृशेरानुक् ॥ २. १. ८० ॥
 जीवेरदानुक् ॥ २. १. ८१ ॥
 वचेरकनुः ॥ २. १. ८२ ॥
 स्तनिहृषिपुषिगदिमदिद्युषिगडिमण्डजनिनन्दिभ्यो णेरित्नुच्चं ॥ २. १. ८३ ॥
 अर्तिकशिभ्यां चिपुक् ॥ २. १. ८४ ॥
 अमिकमिभ्यां लुः ॥ २. १. ८५ ॥
 अञ्जेरमुः ॥ २. १. ८६ ॥
 जनिमनियजिशुन्धिदसिभ्यो युल् ॥ २. १. ८७ ॥
 नञि ध्वरे ॥ २. १. ८८ ॥
 भुजेः कित् ॥ २. १. ८९ ॥
 सतेरयूः ॥ २. १. ९० ॥
 हेतुभावयोः मुङ्स्त्युक् ॥ २. १. ९१ ॥
 पीम्यशिभ्यो रुः ॥ २. १. ९२ ॥
 रूपभ्यां कृन् ॥ २. १. ९३ ॥
 लनो लोपञ्च ॥ २. १. ९४ ॥
 जनेस्त च ॥ २. १. ९५ ॥
 शातेर्ह्रस्वञ्च ॥ २. १. ९६ ॥

१. A. हे

३. A. निनि.

२. A. णेरियच्

- षिञ्जेः शिर्गुं च ॥ २. १. ९७ ॥
 शैमनि शीङो डित् ॥ २. १. ९८ ॥
 कुड्यतिभ्यामरुः ॥ २. १. ९९ ॥
 कर्करारुः ॥ २. १. १०० ॥
 और्वेरादेरुदेतौ च ॥ २. १. १०१ ॥
 तुम्बेरुः ॥ २. १. १०२ ॥
 कन्देरत उञ्च ॥ २. १. १०३ ॥
 चमेरुः ॥ २. १. १०४ ॥
 शीङ्पीङ्गुशल्भ्यो लुट् लुगालुचः ॥ २. १. १०५ ॥
 कमण्डलुगुहलुगुलुगुलवः ॥ २. १. १०६ ॥
 परः शुन् ॥ २. १. १०७ ॥
 मस्त्रिषोः षुक् ॥ २. १. १०८ ॥
 तरतेरक्षुः ॥ २. १. १०९ ॥
 क्वेषिचमितनिधन्यन्दिस्त्रिष्विभ्य ऊः ॥ २. १. ११० ॥
 खण्डयज्योर्ङ्कुञ्जुको च ॥ २. १. १११ ॥
 कृषेदछ च ॥ २. १. ११२ ॥
 तृद्रोः दृश्च ॥ २. १. ११३ ॥
 मृजेर्गुणश्च ॥ २. १. ११४ ॥
 वहो ध च ॥ २. १. ११५ ॥
 कसिपद्यतिभ्यो णित् ॥ २. १. ११६ ॥
 अडो लश्च वा ॥ २. १. ११७ ॥
 नञि लम्बेर्नलोपश्च ॥ २. १. ११८ ॥
 के शीङो रट् चास्य ॥ २. १. ११९ ॥
 जनेर्षुक् च ॥ २. १. १२० ॥

१. A. शिश्च

२. A. शृनि

३. A. ओर्वेरादेः रुदेतौ च

४. A. This is written as part of
the previous sūtra.

५. A. This and the following
two sūtras are omitted.

६. A. नृद्रो

७. A. के शीङ् एरट्

- कफ ईलेर्णिलुक् ॥ २. १. १२१ ॥
 कृमः कन्धुक् च ॥ २. १. १२२ ॥
 धृषेर्दिधिष च ॥ २. १. १२३ ॥
 दुभिवपोर्नुञ्च ॥ २. १. १२४ ॥
 नृतिर्शुधिकुहिभ्यः कूः ॥ २. १. १२५ ॥
 ऋतेरं च ॥ २. १. १२६ ॥
 भ्रमेर्ङ्कैः ॥ २. १. १२७ ॥
 योरागूच ॥ २. १. १२८ ॥
 दिवेः ऋन् ॥ २. १. १२९ ॥
 नियो डित् ॥ २. १. १३० ॥
 सव्ये स्थः ॥ २. १. १३१ ॥
 सुज्यसेः ऋन् ॥ २. १. १३२ ॥
 यातेर्वृद्धिश्च ॥ २. १. १३३ ॥
 नञि नन्देः ॥ २. १. १३४ ॥
 पातेस्तृजिञ्च ॥ २. १. १३५ ॥
 मानेर्लोपश्च ॥ २. १. १३६ ॥
 भ्राजेश्च ॥ २. १. १३७ ॥
 दुहेरिद् किञ्च ॥ २. १. १३८ ॥
 जायां मिन्नः ॥ २. १. १३९ ॥
 नमेः पश्च ॥ २. १. १४० ॥
 आपो ह्रस्वश्च ॥ २. १. १४१ ॥
 हुपूभ्यामृत्विजि नृन्ननिद्र च ॥ २. १. १४२ ॥
 नियः षुक् च ॥ २. १. १४३ ॥
 उदिगायश्च चित् ॥ २. १. १४४ ॥
 प्रे स्तुशासिभ्याम् ॥ २. १. १४५ ॥
 ह्रप्रस्थोः प्रतौ ॥ २. १. १४६ ॥
 त्विषेर्देवतायामितोऽञ्च ॥ २. १. १४७ ॥

१. A. शिधि

२. A. वेरन्

३. A adds after this sūtra कप ईरंलुक् च

४. A. नृषेः

- क्षदेर्युक्ते ॥ २. १. १४८ ॥
 रातेडैं ॥ २. १. १४९ ॥
 ह्युगमिभ्यां डोः ॥ २. १. १५० ॥
 ग्लानुभ्यां डौः ॥ २. १. १५१ ॥
 अच इः ॥ २. १. १५२ ॥
 खनिकष्यञ्जयसिध्वनिसनिमणिग्रन्थिचरिभ्यश्च ॥ २. १. १५३ ॥
 उमे वृत्रौ च ॥ २. १. १५४ ॥
 भुजः कित् ॥ २. १. १५५ ॥
 कृष्टृशृष्टृकुटिक्लिडिमिदिभ्यश्च ॥ २. १. १५६ ॥
 अंहिकुण्ठिकम्पां नलोपश्च ॥ २. १. १५७ ॥
 तरलेः सन्वत्तुक्चाभ्यासस्य ॥ २. १. १५८ ॥
 इगुपधात्कित् ॥ २. १. १५९ ॥
 वौ रिचिर्नु च ॥ २. १. १६० ॥
 क्रमितमिनमिस्तम्भामत इच्च ॥ २. १. १६१ ॥
 मनेरुच्च ॥ २. १. १६२ ॥
 हलिकलिकलिकटिवटिवृटिकुटिवलिवलिवल्लयलिभ्य इत् ॥ २. १. १६३ ॥
 हृपिशिरुहिवृतिविदिर्कीर्तिभ्यश्च ॥ २. १. १६४ ॥
 भ्रमेः संप्रसारणं च ॥ २. १. १६५ ॥
 कृष्टृवसिवपिराजिभ्राजिध्वजिसदिहनिकमिवमिफलिकशिवाशिवदिवारिसंय -
 तिभ्य इज् ॥ २. १. १६६ ॥
 नहो भश्च ॥ २. १. १६७ ॥
 अलिशलिपलितलिघसिज्मघणिपणिभ्य इण् ॥ २. १. १६८ ॥
 अज्यतिभ्यां पादे च ॥ २. १. १६९ ॥
 अशे रुट् च ॥ २. १. १७० ॥
 वातेडित् ॥ २. १. १७१ ॥
 प्रे ह्रस्वः कूपे ॥ २. १. १७२ ॥
 कायः किः ॥ २. १. १७३ ॥

१. A. द्रमेः

३. A. मृगः

२. A. वातो

- वर्धेरकिः ॥ २. १. १७४ ॥
 सनेर्डीखिः ॥ २. १. १७५ ॥
 कौतेर्डीखिः ॥ २. १. १७६ ॥
 मृकण्यवदधिभ्य ईचिः ॥ २. १. १७७ ॥
 श्वेश्चित् ॥ २. १. १७८ ॥
 वेओ डित् ॥ २. १. १७९ ॥
 श्रिओ डिः ॥ २. १. १८० ॥
 चमेरुञ्जातः ॥ २. १. १८१ ॥
 मुषेः किदुनद्र् च ॥ २. १. १८२ ॥
 वेतेर्णिः ॥ २. १. १८३ ॥
 वितसिवसिसपिपदिभ्यस्तिप् ॥ २. १. १८४ ॥
 भसेर्गद्र् च ॥ २. १. १८५ ॥
 यजेस्तिः ॥ २. १. १८६ ॥
 कुण्डो यषुद् च ॥ २. १. १८७ ॥
 गिरः षुग्रस्त्रश्च ॥ २. १. १८८ ॥
 दृक्पिरिषिविषिमुषिशाशुच्यशिभ्यः क्तिन् ॥ २. १. १८९ ॥
 कुचिओश्चिन्नुक् च ॥ २. १. १९० ॥
 अमेरतिः ॥ २. १. १९१ ॥
 युपाभ्यां कित् ॥ २. १. १९२ ॥
 वहिषसिखल्यर्तिभ्यश्चित् ॥ २. १. १९३ ॥
 वृओ व्रत च ॥ २. १. १९४ ॥
 वस्यर्तिभ्यामातिः ॥ २. १. १९५ ॥
 अभौ यामाभ्याम् ॥ २. १. १९६ ॥
 यजो यश्च ॥ २. १. १९७ ॥
 अविभूम्यामन्तिः ॥ २. १. १९८ ॥
 शकेशन्तिः ॥ २. १. १९९ ॥

१. A. कन्य

२. A. श्वेश्चित्

३. A. गश्च

४. A. कुन्दो यषुक्

५. A omits this sūtra.

- अजिसञ्जयसिभ्यः षिधन् ॥ २. १. २०० ॥
 सारेरधिर्न् ॥ २. १. २०१ ॥
 तनेर्डिधिः ॥ २. १. २०२ ॥
 अतेरिधिः ॥ २. १. २०३ ॥
 उषेरधिः ॥ २. १. २०४ ॥
 विदेः किद्रुं च ॥ २. १. २०५ ॥
 चूर्यगिभ्यां निः ॥ २. १. २०६ ॥
 वहिश्चुश्रियुभ्यो नित् ॥ २. १. २०७ ॥
 शाशीढो ह्रस्वश्च ॥ २. १. २०८ ॥
 घृसृधुवृष्टिप्राच्छिज्वरित्वरिभ्यः कित् ॥ २. १. २०९ ॥
 पृषेर्वृद्धिश्च ॥ २. १. २१० ॥
 ऋत्सृक्धृधम्यइयविवृतिग्रहिरजिकस्यटिभ्यो निः ॥ २. १. २११ ॥
 अदेर्मुं च ॥ २. १. २१२ ॥
 कृषेरादेश्च च ॥ २. १. २१३ ॥
 आळि शुषेस्सनः ॥ २. १. २१४ ॥
 क्षिपेः कित् ॥ २. १. २१५ ॥
 अर्तेरलिच् ॥ २. १. २१६ ॥
 शकेरुनिः ॥ २. १. २१७ ॥
 नीदलिभ्यां मिः ॥ २. १. २१८ ॥
 अर्तेरु च ॥ २. १. २१९ ॥
 अशे रश च ॥ २. १. २२० ॥
 भुवः षिमन् ॥ २. १. २२१ ॥
 क्षणेर्दयिः ॥ २. १. २२२ ॥
 अङ्गिवाङ्गिमङ्गयङ्गिसद्यशुभ्यो रिः ॥ २. १. २२३ ॥
 भूसुभ्यां कित् ॥ २. १. २२४ ॥

१. A. धिः	५. A. अर्तेरीकचू
२. A. किभूक् च	६. A. दश
३. A. मुंक्	७. A. धयिः
४. A. शुषः	

- रासदिशकिकतिभ्यस्त्रिप् ॥ २. १. २२५ ॥
 अदेः क्रिंश्च ॥ २. १. २२६ ॥
 कुशिविशिभ्याम् ॥ २. १. २२७ ॥
 कुपेर्दुक् च ॥ २. १. २२८ ॥
 वल्लयर्तिकृतिभ्यो रिः ॥ २. १. २२९ ॥
 अङ्गिजसिसहिभ्य उरिन् ॥ २. १. २३० ॥
 पाठ्यञ्चिभ्यामलिच् ॥ २. १. २३१ ॥
 धूज्मूह्माङ्गलिभ्यो लिङ्गिणौकुलिञ्मलिच् ॥ २. १. २३२ ॥
 दृष्टृभ्यां विन् ॥ २. १. २३३ ॥
 जृशृस्तृजागृकृनीघृषिभ्यो ष्वित् ॥ २. १. २३४ ॥
 छविष्यत्रिकिकिदीविदीदिद्व्यटविशिवयः ॥ २. १. २३५ ॥
 प्लुषिशुषिकुषिभ्यस्सिक् ॥ २. १. २३६ ॥
 अशोर्नित् ॥ २. १. २३७ ॥
 गोपादिष्वनेरसिः ॥ २. १. २३८ ॥
 वृष्टृसाभ्यो तुद् च ॥ २. १. २३९ ॥
 त्रियो हिक् ॥ २. १. २४० ॥
 अवितृस्तृतन्द्रितन्त्रिभ्य ईः ॥ २. १. २४१ ॥
 वाते प्रमः कित् ॥ २. १. २४२ ॥
 यापो द्वे च ॥ २. १. २४३ ॥
 लक्षेर्मुद् च ॥ २. १. २४४ ॥
 तुवः कित् ॥ २. १. २४५ ॥
 क्लृवश्चिक् ॥ २. १. २४६ ॥
 तनेरनश्च वः ॥ २. १. २४७ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written as one sūtra.

२. A. उरिः

३. A. द्विः

५. A. This and the next sūtra
are written as one.

५. A omits शुषि

६. A. टित्

७. A. बुवः

- पारेरजिः ॥ २. १. २४८ ॥
 भिषेः कित् ॥ २. १. २४९ ॥
 पणोरिज्यादेश्च वः ॥ २. १. २५० ॥
 वशेः कित् ॥ २. १. २५१ ॥
 भृञ उच्च ॥ २. १. २५२ ॥
 लङ्गेरटिर्नलोपश्च ॥ २. १. २५३ ॥
 सतेरडिः ॥ २. १. २५४ ॥
 ईडेरेविडिङ् ह्रस्वश्च ॥ २. १. २५५ ॥
 भातेर्डवतुः ॥ २. १. २५६ ॥
 बृहिमहिषृषिभ्योऽतिः शतृवश्च ॥ २. १. २५७ ॥
 गमेर्डित् द्वे च ॥ २. १. २५८ ॥
 संश्चत्तृपद्वेहदित्यादयः ॥ २. १. २५९ ॥
 ह्रस्वृहियुषिभ्य इतिः ॥ २. १. २६० ॥
 ताडेर्णिलुक् च ॥ २. १. २६१ ॥
 उदके श्वेर्डितिः ॥ २. १. २६२ ॥
 मृड उतिः ॥ २. १. २६३ ॥
 प्रो मुद् च वा ॥ २. १. २६४ ॥
 शकेः ऋतिः ॥ २. १. २६५ ॥
 यजेः कश्च ॥ २. १. २६६ ॥
 पातेः कृथिः ॥ २. १. २६७ ॥
 युष्यसिभ्यां मदिक् ॥ २. १. २६८ ॥
 त्यजितनियमिभ्यो डितिः ॥ २. १. २६९ ॥
 एतेस्तदिः ॥ २. १. २७० ॥
 शृद्भसिभ्योऽदिः ॥ २. १. २७१ ॥
 पुरः सुद् च ॥ २. १. २७२ ॥
 ह्रणातेर्ह्रस्वश्च ॥ २. १. २७३ ॥
 द्वि[युवृषितक्षिराजिधन्विपचिद्यु]प्रतिदिवभ्यः कनिन् ॥ २. १. २७४ ॥

१. A omits this sūtra.

३. A. सुक्

२. A. डदिः

४. A omits this and the following two sūtras.

सप्यशुभ्यां तुद् च ॥ २. १. २७५ ॥

नुदाशिभ्यां गुणश्च ॥ २. १. २७६ ॥

श्वन्नुक्षन्पूषन्प्लीहन्क्लेदन्सूर्धन्मज्जन्नर्थमन्विश्वप्सन्परिज्वन्मातरिश्वन्मघ-

वन्ग्रावन्नहन्महन्नथर्वन्निति ॥ २. १. २७७ ॥

क्षामदिपद्यति[पर्वि]शकिभ्यो वनिप् ॥ २. १. २७८ ॥

शाङ्कुशिरुहिजिक्षिह्वञ्चसृष्टुभ्यः कनिप् ॥ २. १. २७९ ॥

सृजेः कश्च ॥ २. १. २८० ॥

ध्याप्योः संप्रसारणं च ॥ २. १. २८१ ॥

अतेर्धश्च ॥ २. १. २८२ ॥

मनिन् ॥ २. १. २८३ ॥

व्योमन्रोमन्लोमन्क्लोमन्हेमन्वेमन्नामन्ललामन्नात्मन्यश्मन्पश्मन्नुष्मन्वर्षम-

न्सीमन्ब्रह्मन्निति ॥ २. १. २८४ ॥

गमेरिनिः ॥ २. १. २८५ ॥

आङि च णित् ॥ २. १. २८६ ॥

भुवश्च ॥ २. १. २८७ ॥

प्रे स्थश्च ॥ २. १. २८८ ॥

यातेः प्रतौ च ॥ २. १. २८९ ॥

बुधेश्च ॥ २. १. २९० ॥

परमे स्थः कित् ॥ २. १. २९१ ॥

मन्थाः ॥ २. १. २९२ ॥

पतेः थश्च ॥ २. १. २९३ ॥

अतेर्भुक्षिनर्क् ॥ २. १. २९४ ॥

हजनिभ्यामिमनिच् ॥ २. १. २९५ ॥

भृष्टुस्तृष्टुभ्य ईमनिच् ॥ २. १. २९६ ॥

१. A. This and the next sūtra are written as one.

२. A omits रोमन्

३. A omits वर्षमन्

४. A reads this together with the next sūtra.

५. A. प्रतेन्यश्च

६. A. नह्

- आपः किन् ह्रस्वश्च ॥ २. १. २९७ ॥
 ककुपूत्रिण्डुबनुष्टुभः ॥ २. १. २९८ ॥
 इणो दमिक् ॥ २. १. २९९ ॥
 कौतेर्दिमिः ॥ २. १. ३०० ॥
 अवतेर्मिः ॥ २. १. ३०१ ॥
 गृपृदुर्वीधुर्वीभ्यः किप् ॥ २. १. ३०२ ॥
 वाद्द्वारौ ॥ २. १. ३०३ ॥
 चतेरुन् ॥ २. १. ३०४ ॥
 दिवेर्दिविः ॥ २. १. ३०५ ॥
 विशः किप् ॥ २. १. ३०६ ॥
 विपाशेश्च ॥ २. १. ३०७ ॥
 सहेः षष् च ॥ २. १. ३०८ ॥
 सजुषाशिषौ ॥ २. १. ३०९ ॥
 अर्चिरुचिशुचिहुसृपिछदिछर्दिभ्य ईसिः ॥ २. १. ३१० ॥
 वृहेर्नलोपश्च ॥ २. १. ३११ ॥
 द्युतेर्निदादेश्च जः ॥ २. १. ३१२ ॥
 सद्दो ध च ॥ २. १. ३१३ ॥
 जनेरुसिः ॥ २. १. ३१४ ॥
 अर्तिपृवपियजिधनिभ्यो नित् ॥ २. १. ३१५ ॥
 इणो णित् ॥ २. १. ३१६ ॥
 चक्षेरसिक् च ॥ २. १. ३१७ ॥
 पातेर्दुसुन् ॥ २. १. ३१८ ॥
 यमिदमिभ्यां डोस् ॥ २. १. ३१९ ॥
 भेसुन् ॥ २. १. ३२० ॥
 पिबतेरिञ्च ॥ २. १. ३२१ ॥

१. A omits ह्रस्वश्च.

२. A omits this and the following four sūtras.

३. A. इत्

४. A. डोसः

५. A. This and the next sūtra are written together.

- यजेः श च ॥ २. १. ३२२ ॥
 उषिरञ्जिशृङ्गुभ्यः कित् ॥ २. १. ३२३ ॥
 वस्यहिभ्यां णित् ॥ २. १. ३२४ ॥
 उषेर्जश्च ॥ २. १. ३२५ ॥
 वहेः सुट् च ॥ २. १. ३२६ ॥
 स्युरीभ्यां तुट् च ॥ २. १. ३२७ ॥
 इणो तुट् च ॥ २. १. ३२८ ॥
 शीङः फट् च ॥ २. १. ३२९ ॥
 छंदिरहो तुट् ह्रस्वश्च ॥ २. १. ३३० ॥
 अमेर्भुक् च ॥ २. १. ३३१ ॥
 अर्तेरुच्च ॥ २. १. ३३२ ॥
 व्याधौ शुट् च ॥ २. १. ३३३ ॥
 उदके तुट् च ॥ २. १. ३३४ ॥
 पातेस्थुट् च ॥ २. १. ३३५ ॥
 बले जुट् च ॥ २. १. ३३६ ॥
 यातेर्दुक् च ॥ २. १. ३३७ ॥
 नभेश्चित् ॥ २. १. ३३८ ॥
 इन्धेर्नलोपश्च ॥ २. १. ३३९ ॥
 आपो ह्रस्वो तुट् च वा ॥ २. १. ३४० ॥
 अदेर्नु धश्च वा ॥ २. १. ३४१ ॥
 इण्विधिभ्यामसिः ॥ २. १. ३४२ ॥
 पुँरोरेतःपयस्सु दधः कित् ॥ २. १. ३४३ ॥
 रेपस्त्रेक्णसूधस्विहायसोकस्सुमनस्पु रुरवस्पु रुदंसोऽनेहसङ्गिरोऽप्सरसः ॥
 २. १. ३४४ ॥

१. A. गृह्यः

२. A. omits this sūtra.

३. A. पश्च.

४. A. हादिराहोः तुं

५. A. बुक्

६. A. शुक्

७. A. स्थक्

८. A. जुक्

९. A. नंधौ

१०. A. This is written as two sūtras.

सरस्वतीकण्ठाभरणम्

[अ. २. पा. १. सू. ३४५.]

वशेः कनसिः ॥ २. १. ३४५ ॥

दमेरुनसिः ॥ २. १. ३४६ ॥

चंदेरमसिः ॥ २. १. ३४७ ॥

अनसि वहेः क्तिप् डञ्चानसः ॥ २. १. ३४८ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

द्वितीयस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः.

—

१. A. चडे.

२. A. This is written as two sūtras.

अथ द्वितीयः पादः

- जीवेरातृकन् वृद्धिश्च ॥ २. २. १ ॥
 इण्भीकापाशत्यतिमर्चिनिहाङ्भ्यः कन् ॥ २. २. २ ॥
 युशुघुविधूसां दीर्घश्च ॥ २. २. ३ ॥
 कुतुस्तूयिकृदाधारार्चिवलिकलिभ्यः कः ॥ २. २. ४ ॥
 कृस्त्वृविपुंषिमुषिमूङ्शुभूभ्यः कित् ॥ २. २. ५ ॥
 निष्कतुरुष्कोदकार्लर्कशुल्कश्वफलककिञ्जल्कोल्कल्लेककेकादयः ॥ २. २. ६ ॥
 कृस्त्वृवृस्तुकुक्षुचरिचटिचणितम्यमिदेविकनिमनिपचिमचिमशिक्षारिकुरिबृ -
 तिवल्लिमल्लिसल्ल्यलिभ्यो वुन् ॥ २. २. ७ ॥
 कौ ऋण्टिरण्टिभ्यः ॥ २. २. ८ ॥
 कटेर्नु च वा ॥ २. २. ९ ॥
 उदिरचितिलिपुलिपिदिक्षिपिघ्नसूभ्यः कित् ॥ २. २. १० ॥
 कीचकार्मकधमकवधकर्जहकैरकैडकाश्मकादयः ॥ २. २. ११ ॥
 खञ्जिबलिपतिभ्य आकः ॥ २. २. १२ ॥
 शलिपटिमनिभ्यो नित् ॥ २. २. १३ ॥
 पिनाकापिण्याकश्यामाकपुलाकवार्ताकवृन्ताकज्योन्ताकादयः ॥ २. २. १४ ॥
 अलिकलिदलिपुंलिवृश्चिस्फटिपिकृषिभ्यः किकन् ॥ २. २. १५ ॥
 मुषेर्दीर्घश्च ॥ २. २. १६ ॥
 स्यमेर्यण इक् च ॥ २. २. १७ ॥

१. A. विचि
 २. A. म्यणि
 ३. A. कटि
 ४. A. लिकेभ्यः
 ५. A. कृण्टि
 ६. A. उडि
 ७. A. omits पुलि

८. A. जनकै-
 ९. A. त्यकादयः
 १०. A. खलि
 ११. A. omits पिनाक
 १२. A. omits श्यामाक
 १३. A. omits ज्योन्ताक
 १४. A. omits पुलि

पिपीलिकैतिककुशिकहृदिकमक्षिकादयः ॥ २. २. १८ ॥

ऋच्यलि...[इषिशलि]दूषिकषिष्टिषिष्टिशिमृडिवलिस्यम्यनिभ्यः क्रीकन् ॥
२. २. १९ ॥

मृद्रीकातिन्तिडीकबाहीकचल्मीककल्मलीककिङ्किणीकपुण्डरीकचञ्चरीकसमी-
कप्रतीकपूतीकफर्फरीकादयः ॥ २. २. २० ॥

समिकसेरुकन् ॥ २. २. २१ ॥

कमितिम्योर्दुक् च ॥ २. २. २२ ॥

अशिकचोर्नु च ॥ २. २. २३ ॥

कुहेः कित् ॥ २. २. २४ ॥

क्रमेः क्रम् च वा ॥ २. २. २५ ॥

चुल्लुकोल्मुकचिषुकचूचुकजम्बुकगवेधुकामधुकभावुकपृथुकादयः ॥ २. २. २६ ॥

मृकणिजलिवलिबन्धिभल्लिभ्य ऊकः ॥ २. २. २७ ॥

शल्लिमण्डभ्यां णित् ॥ २. २. २८ ॥

मधूकोल्कोरुवूकुशम्बूकवरूकादयः ॥ २. २. २९ ॥

क्रोङ्को रो लश्च वा ॥ २. २. ३० ॥

रालापार्काभ्यः कित् ॥ २. २. ३१ ॥

कलेरविङ्कः ॥ २. २. ३२ ॥

क्रमेरेलकः ॥ २. २. ३३ ॥

लूमीशाश्शिङ्गिभ्य आनकः ॥ २. २. ३४ ॥

अनेर्दित् ॥ २. २. ३५ ॥

कनेरीनकः ॥ २. २. ३६ ॥

कृतिभिदिलतिपुतिभ्यः क्तिकन् ॥ २. २. ३७ ॥

इष्यसिभ्यां क्तकन् ॥ २. २. ३८ ॥

१. A. पृषि

७. A adds मधूक.

२. A. शिकचोः

८. A omits का.

३. A. कृचू

९. A. रुकः

४. A. वालुक.

१०. A. omits this and the follow-
ing two sūtras.

५. A omits चूचुकुजम्बुक

६. A omits पृथुक.

भियो द्वे च ॥ २. २. ३९ ॥

हरुहिपिण्डभ्य ईतकः ॥ २. २. ४० ॥

कुषेः कित् ॥ २. २. ४१ ॥

चण्डिभल्लिभ्यामातकः ॥ २. २. ४२ ॥

श्लेष्मातकाम्रातकामिलातकपिष्टातकादयः ॥ २. २. ४३ ॥

शामिमनिभ्यां खः ॥ २. २. ४४ ॥

मुंहेः खर्मूर्च ॥ २. २. ४५ ॥

इषेः किट् लोपश्च ॥ २. २. ४६ ॥

महेरुच्चास्य वा ॥ २. २. ४७ ॥

इयतेरिच्चास्य वा ॥ २. २. ४८ ॥

निय ऊनक् च ॥ २. २. ४९ ॥

पुवो नुं ह्रस्वश्च ॥ २. २. ५० ॥

अश्रोतेर्डित् ॥ २. २. ५१ ॥

मैयतेरुट् च ॥ २. २. ५२ ॥

गृभृस्वृभ्यो गः ॥ २. २. ५३ ॥

मुदिखडिञ्जापूभ्यः कित् ॥ २. २. ५४ ॥

गैभ्यदिभ्यां गन् ॥ २. २. ५५ ॥

भृशुभ्यां किनुण् च ॥ २. २. ५६ ॥

शृपीड्भ्यां ह्रस्वश्च ॥ २. २. ५७ ॥

तडेरागच् ॥ २. २. ५८ ॥

पतितमितृलूभ्योऽङ्गच् ॥ २. २. ५९ ॥

स्रवृभ्यो णित् ॥ २. २. ६० ॥

कुरुवृषिमृदिपिशिभ्यः कित् ॥ २. २. ६१ ॥

मनस्तुट् च ॥ २. २. ६२ ॥

कलिस्फुलिभ्यामिङ्गक् ॥ २. २. ६३ ॥

भृओ भुर्ल् च ॥ २. २. ६४ ॥

१. A. मुहेर्द्युं च.

२. A. यमेरुक् च

३. A omits this and the following six sūtras.

४. A. भुक्

- माडि तुलेहङ्गच् ॥ २. २. ६५ ॥
 कमितमिशंमिभ्यो डित् ॥ २. २. ६६ ॥
 सतैरहञ्च ॥ २. २. ६७ ॥
 जनेर्यः ॥ २. २. ६८ ॥
 दृणातेः कित् ॥ २. २. ६९ ॥
 सतैरघञ्च ॥ २. २. ७० ॥
 कुवश्चद् दीर्घश्च ॥ २. २. ७१ ॥
 सिवेष्टेरू च ॥ २. २. ७२ ॥
 कृमश्च ॥ २. २. ७३ ॥
 उचेश्चक् ॥ २. २. ७४ ॥
 कवेरचच् ॥ २. २. ७५ ॥
 क्रमेः क च ॥ २. २. ७६ ॥
 मृड इचच् ॥ २. २. ७७ ॥
 नमोर्दिचच् ॥ २. २. ७८ ॥
 लषेरुचन् कश्च ॥ २. २. ७९ ॥
 गुडेरुचक् ॥ २. २. ८० ॥
 चिम्योर्डोचच् ॥ २. २. ८१ ॥
 अश्चच् ॥ २. २. ८२ ॥
 गुगम्यदिर्तुदिमुदिभ्यश्छक् ॥ २. २. ८३ ॥
 पूङ्पीङोर्ह्रस्वश्च ॥ २. २. ८४ ॥
 कच्छगुलुच्छपिलिपिच्छादयः ॥ २. २. ८५ ॥
 वियो जक् ॥ २. २. ८६ ॥
 पुवो लुक् ह्रस्वश्च ॥ २. २. ८७ ॥
 कुवोर्षुक् च वा ॥ २. २. ८८ ॥
 कुलेरिजक् ॥ २. २. ८९ ॥

१. A omits शमि

२. A. कच

३. A omits this sūtra.

४. A. मृडश्च

५. A. डोहच

६. A. डङ्क च

७. A omits तुदिमुदि

८. A. छक्

- कुजोऽञ्जच् ॥ २. २. ९० ॥
 मुर्वैरजग्लोपश्च ॥ २. २. ९१ ॥
 कुटजोऽजर्बलबजादयः ॥ २. २. ९२ ॥
 ब्रमेर्भैः ॥ २. २. ९३ ॥
 लुषेष्टः ॥ २. २. ९४ ॥
 जुकिजनिपणिभ्यो दीर्घश्च ॥ २. २. ९५ ॥
 घण्टाजटासटादयः ॥ २. २. ९६ ॥
 कृसृभृपृकृषशकिकङ्किकर्किमर्क्यविभ्योऽटच् ॥ २. २. ९७ ॥
 कीकटकपटकपर्षटादयः ॥ २. २. ९८ ॥
 किरतेराटग्लश्च वा ॥ २. २. ९९ ॥
 शृङ्गाटकपाटललाटविराटप्रपुनाटादयः ॥ २. २. १०० ॥
 चरेरिटच् भश्च ॥ २. २. १०१ ॥
 डिण्टन् ॥ २. २. १०२ ॥
 कृतकृपिभ्यः क्रीटन् ॥ २. २. १०३ ॥
 खञ्जेररीटः ॥ २. २. १०४ ॥
 वृणोतेरूटच् ॥ २. २. १०५ ॥
 नकुंटमकुटकुषकुटादयः ॥ २. २. १०६ ॥
 वन्धेः कूटन् ॥ २. २. १०७ ॥
 डुरि द्रोः डूर् च ॥ २. २. १०८ ॥
 चपेरेटच् ॥ २. २. १०९ ॥
 श्रो णित् ॥ २. २. ११० ॥
 करोतेरोटच् ॥ २. २. १११ ॥
 बकोटाक्षोटकर्कोटादयः ॥ २. २. ११२ ॥
 पीङ्कुणिकणिभ्यष्टक् ॥ २. २. ११३ ॥
 जृकमिरमिभ्योऽठच् ॥ २. २. ११४ ॥

१. A. वलजाल्पजादयः	५. A. बधेरूटन्
२. A omits this sūtra.	६. A. डक्
३. A omits this and the next sūtra.	७. A omits कणि.
४. A. चरेरिटकिरतेराटग्लश्च वारच् भश्च.	

- अमन्ताडुः ॥ २. २. ११५ ॥
 कसृभृवृत्तृभ्योऽण्डः ॥ २. २. ११६ ॥
 अण्डैरण्डविचण्डकाण्डभाण्डवतण्डपोगण्डादयः ॥ २. २. ११७ ॥
 लगिग्रोरुडच् ॥ २. २. ११८ ॥
 व्याडनीडक्रोडकहोडादयः ॥ २. २. ११९ ॥
 शमिषणिकुणिभ्यो ढः ॥ २. २. १२० ॥
 नञि सहेः षश्चादेः ॥ २. २. १२१ ॥
 इनुर्विशाद्रुवेणिभ्यो णः ॥ २. २. १२२ ॥
 वीणास्थूणाहूणभ्रूणक्षूणतूणतृणघृणादयः ॥ २. २. १२३ ॥
 अङ्गितङ्गिकङ्गिमङ्गिकृपिवृषिभ्योऽणक् ॥ २. २. १२४ ॥
 धृषेर्धिष च ॥ २. २. १२५ ॥
 कृकणकुङ्कणतृवणोल्बणोरणवङ्गणविचक्षणादयः ॥ २. २. १२६ ॥
 कृपिविषिभ्यामाणक् ॥ २. २. १२७ ॥
 पाषाणपर्याणकल्याणादयः ॥ २. २. १२८ ॥
 गादाभ्यामेष्णक् ॥ २. २. १२९ ॥
 हसिवसीणूजृगृमृवादम्यमिल्लूधूर्विभ्यस्तन् ॥ २. २. १३० ॥
 तनिमूड्भूहिभ्यः कित् ॥ २. २. १३१ ॥
 हुँच्छेर्मुद् च ॥ २. २. १३२ ॥
 घृसिलूसूद्राचिभिः क्तः ॥ २. २. १३३ ॥
 तातब्रातालातसुतपुतपित्तनिमित्तमुस्तपुस्ततूस्तवितस्तादयः ॥ २. २. १३४ ॥
 भृडशिवलियजादिभ्योऽतच् ॥ २. २. १३५ ॥
 पृषिरञ्जिसिभिः कित् ॥ २. २. १३६ ॥
 कृविलिभ्यामातच् ॥ २. २. १३७ ॥
 जृविशिवहिर्वासिभूजिरेवसाधिभासिगाडिमडिनन्दिभ्योऽन्तच् ॥ २. २. १३८ ॥

१. A. दाण्ड.

२. A omits तृण

३. A adds

पिषेरञ्चोपथायाः ॥

परविणो लोपश्च ॥

कलेर्युक् च ॥

४. A. इच्छेमुद् च

५. A. वित्त

६. A. वपि

- हिदुषोर्मुकूषुकौ च ॥ २. २. १३९ ॥
 रहिजीविभ्यां षित् ॥ २. २. १४० ॥
 पलिरहिश्वाहृभ्य इतन् ॥ २. २. १४१ ॥
 नञ्यापेः ॥ २. २. १४२ ॥
 उचिकुसिपिशिपृषिभ्यः कित् ॥ २. २. १४३ ॥
 ह्रञ् ईतन् ॥ २. २. १४४ ॥
 अदि भुवो डुतच् ॥ २. २. १४५ ॥
 शकेरुन्तः ॥ २. २. १४६ ॥
 कषेर्डित् ॥ २. २. १४७ ॥
 कुलिमधिभ्यामूतक् ॥ २. २. १४८ ॥
 कम्पेरोतो नलोपश्च ॥ २. २. १४९ ॥
 आङि स्फायेर्डित् ॥ २. २. १५० ॥
 नीरमिकुषकाषिभ्यः कथन् ॥ २. २. १५१ ॥
 अवे भृञः ॥ २. २. १५२ ॥
 उषिकुषिकमिगार्तिभ्यस्थन् ॥ २. २. १५३ ॥
 सतेर्णित् ॥ २. २. १५४ ॥
 पातृतुदिवचिरिचिसिचिविषिभ्यस्यक् ॥ २. २. १५५ ॥
 संनिन्युद्रोष्विणार्तिशीङ्गापाभ्यः ॥ २. २. १५६ ॥
 गूथयूथप्रोथपृष्ठादयः ॥ २. २. १५७ ॥
 शीङ्शपिशमिगमिवन्दिबन्धिजीविप्राण्युपसृष्टवसिभ्योऽथः ॥ २. २. १५८ ॥
 भृञश्चित् ॥ २. २. १५९ ॥
 विद्ः कित् ॥ २. २. १६० ॥
 रुवो वा ॥ २. २. १६१ ॥
 जृवृभ्यामूथन् ॥ २. २. १६२ ॥
 शपेर्दन् ॥ २. २. १६३ ॥
 आपो ह्रस्वश्च ॥ २. २. १६४ ॥
 गुवः कित् ॥ २. २. १६५ ॥
 वृतुसुकुभ्यो जुं च ॥ २. २. १६६ ॥
 ककिमकिभ्यामन्द्न् ॥ २. २. १६७ ॥

१. A. मदः

- अलिपुलिकलिभ्यः किन्दन् ॥ २. २. १६८ ॥
 मुचेर्कुन्दकुन्दौ ॥ २. २. १६९ ॥
 यमेरुन्दन् ॥ २. २. १७० ॥
 ककेरुदन् णिच्च वा ॥ २. २. १७१ ॥
 अर्तिषुदोर्षुक् च ॥ २. २. १७२ ॥
 स्कन्धमिभ्यां घः ॥ २. २. १७३ ॥
 कुवोऽन्धच् ॥ २. २. १७४ ॥
 नौ स्यतेरधक् ॥ २. २. १७५ ॥
 मङ्गेर्नलोपश्च ॥ २. २. १७६ ॥
 इषेरुधक् ॥ २. २. १७७ ॥
 धापृवस्यज्यतिसिबिभ्यो नः ॥ २. २. १७८ ॥
 उँषिशुषिकृषीण्जिमीड्बुधिभ्यः कित् ॥ २. २. १७९ ॥
 ब्रधेरं च ॥ २. २. १८० ॥
 सुवो दीर्घश्च ॥ २. २. १८१ ॥
 कृवृत्स्यनिभ्यो नित् ॥ २. २. १८२ ॥
 रमेस्त च ॥ २. २. १८३ ॥
 रास्त्रामास्त्रासुस्त्रशुस्त्रनिस्त्रशिस्त्रकृत्स्नाक्ष्णस्त्रक्ष्णामीक्ष्णतीक्ष्णस्तेनफेनइयेनज्यौत्ना -
 दयः ॥ २. २. १८४ ॥
 श्रुयुरुवृज्यसिरसिरुचिरुहिभ्यो युच् ॥ २. २. १८५ ॥
 अशे रश च ॥ २. २. १८६ ॥
 उन्देर्नलोपश्च ॥ २. २. १८७ ॥
 रजेर्युन् ॥ २. २. १८८ ॥
 भुवः कित्वा ॥ २. २. १८९ ॥
 कृपृवृजिनिधाञ्भ्यः षयुः ॥ २. २. १९० ॥
 हनो जघ च ॥ २. २. १९१ ॥
 मन्मनगहनगृञ्जनादयः ॥ २. २. १९२ ॥
 ह्रञ्जविभ्यामिनच् ॥ २. २. १९३ ॥

१. A. युक्

२. A. इषिशुषिकृषीण्जिमीड्

३. A. कृपृ

४. A. युक् च

५. A. भृञ्भ्यो मिन च

- वृजिनाजिनकठिनादयः ॥ २. २. १९४ ॥
 द्रुदक्षिभ्यामिनन् ॥ २. २. १९५ ॥
 विपिनेरिणतुहिनमहिनादयः ॥ २. २. १९६ ॥
 खलेरीनच् ॥ २. २. १९७ ॥
 पठेर्णित् ॥ २. २. १९८ ॥
 अर्त्यजिकृवृदृदारियमिभ्य उनन् ॥ २. २. १९९ ॥
 लषेः श च ॥ २. २. २०० ॥
 पिशिभिथिभ्यां कित् ॥ २. २. २०१ ॥
 फलेर्गुक् च ॥ २. २. २०२ ॥
 अजेस्तृणे चित् ॥ २. २. २०३ ॥
 शकेरुनः ॥ २. २. २०४ ॥
 वीपतिभ्यां तनच् ॥ २. २. २०५ ॥
 पृपूभ्यां कित् ॥ २. २. २०६ ॥
 अलितलिशीङ्स्वपाभ्यः पः ॥ २. २. २०७ ॥
 केशुकुसुस्तयुरुणां पञ्च च ॥ २. २. २०८ ॥
 बाष्पशष्पनिबोष्पशिल्पश्रुपनीपचम्पाशम्पादयः ॥ २. २. २०९ ॥
 उषिकुषिकुटिदलिकुलिलिखजिभ्यः कपन् ॥ २. २. २१० ॥
 सैर्तेरपष्पुक् च ॥ २. २. २११ ॥
 विटपविष्टपोलपकुणपकुतपचातपशिशपादयः ॥ २. २. २१२ ॥
 विशेरिपक् ॥ २. २. २१३ ॥
 दलेरीपः दिल् च ॥ २. २. २१४ ॥
 आडेरुपगुञ्जोपघायाः ॥ २. २. २१५ ॥
 अशेरूपच् पञ्च ॥ २. २. २१६ ॥
 गुरेः फग्लश्च ॥ २. २. २१७ ॥
 शिफाशफकफादयः ॥ २. २. २१८ ॥

१. A. व्रजिनाकठि-

२. A. मनिक्

३. A. अर्तिविकृवृ

४. A. omits स

५. A. शृक्

६. A. सैर्तेरप् कुक्

७. A. आरुप

- नितमिशमिभ्यां वः ॥ २. २. २१९ ॥
 अमोर्णिद्वा ॥ २. २. २२० ॥
 अलशलोरत उच्च ॥ २. २. २२१ ॥
 निम्बविम्बडिम्बहिडिम्बल्लम्बसाम्बादयः ॥ २. २. २२२ ॥
 कृकटिकडिभ्योऽम्बच् ॥ २. २. २२३ ॥
 कदेर्णित् पक्षिणि ॥ २. २. २२४ ॥
 निकुरिकुटिभ्यामुम्बक् ॥ २. २. २२५ ॥
 ददलिभ्यां भः ॥ २. २. २२६ ॥
 गिरो भन् ॥ २. २. २२७ ॥
 इणः कित् ॥ २. २. २२८ ॥
 कृशृवलिवल्लिरासिगर्दिभ्योऽम्बच् ॥ २. २. २२९ ॥
 सनेर्डित् ॥ २. २. २३० ॥
 ऋषिवृषिभ्यां कित् ॥ २. २. २३१ ॥
 कृजोऽम्बच् ॥ २. २. २३२ ॥
 सेरिभञ्जद् च ॥ २. २. २३३ ॥
 टिकेष्टस्तुद् च ॥ २. २. २३४ ॥
 ककेरुभः ॥ २. २. २३५ ॥
 कुकेः कुक् च ॥ २. २. २३६ ॥
 दमेर्दो डुण्डुक् च ॥ २. २. २३७ ॥
 कै उम्बक् ॥ २. २. २३८ ॥
 कसेरुञ्जातः ॥ २. २. २३९ ॥
 अतीरिस्तुसुडुष्टक्षियक्षिव्याभायापदिशृनीभ्यो मन् ॥ २. २. २४० ॥
 प्रसेरा च ॥ २. २. २४१ ॥
 स्यविसिविशुषिभ्यः कित् ॥ २. २. २४२ ॥
 गुलिविलिभिलिसिधीन्धिधूञ्ज्याहिरुभ्यो मक् ॥ २. २. २४३ ॥
 तिजियुजिरुचाम् कु च ॥ २. २. २४४ ॥

१. A. कृकटिकडिभ्योऽम्ब

४. A. कम

२. A. कदेर्णुक् ॥

५. A. स्तुभटाक्षि-

३. A. भद्रुश्च.

६. A. omits मिलि.

अ. २. पा. २. सू. २४५]

भोजविरचितम्

अवतेर्हसश्च ॥ २. २. २४५ ॥

भियः षुग्वा ॥ २. २. २४६ ॥

ग्रीष्मघर्मकूर्मसूर्मसुहृजालमादयः ॥ २. २. २४७ ॥

प्रथिचरिकलिकर्दिपृसृभ्योऽमच् ॥ २. २. २४८ ॥

अवेर्धश्च वा ॥ २. २. २४९ ॥

दाणो डिमच् ॥ २. २. २५० ॥

डिमेः कित् ॥ २. २. २५१ ॥

कुधेरुमक् ॥ २. २. २५२ ॥

कसेरुच्चातः ॥ २. २. २५३ ॥

कुदकुकोर्तुं च ॥ २. २. २५४ ॥

गुधेरुमः ॥ २. २. २५५ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

द्वितीयाध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः.

तृतीयः पादः

- माच्छासाशालिकलिवलिससिसविकनिमनिबन्धिभ्यो यः ॥ २. ३. १ ॥
 सञ्जैर्धश्च ॥ २. ३. २ ॥
 जैनिजापुणिकृतिभ्यः ष्यप् ॥ २. ३. ३ ॥
 मध्यविन्ध्यशिक्यान्यपर्जन्यवदान्याघ्नथाहर्म्यधिष्ण्यवस्त्यागस्त्यपुलस्त्यापत्य-
 सत्यकुड्यकुल्याहल्यादयः ॥ २. ३. ४ ॥
 तनिमलिवलिभ्योऽयन् ॥ २. ३. ५ ॥
 ह्रप्रो दुक् किञ्च ॥ २. ३. ६ ॥
 किसलयगयगवयमुकयकैकयादयः ॥ २. ३. ७ ॥
 कषिकुलिलुलिकलिभ्य आयक् ॥ २. ३. ८ ॥
 श्रुदक्षिस्पृहिभ्य आद्यः २. ३. ९ ॥
 ददूधि सुञो डित् ॥ २. ३. १० ॥
 कौतेरियः ॥ २. ३. ११ ॥
 कृञः कित् ॥ २. ३. १२ ॥
 मृजेर्जालीयर् ॥ २. ३. १३ ॥
 वियस्तुद् च ॥ २. ३. १४ ॥
 मदेः स्यन् ॥ २. ३. १५ ॥
 रुचिभुजिभ्यामिक् च ॥ २. ३. १६ ॥
 वचेरथ्यक् तश्च ॥ २. ३. १७ ॥
 वृड् एन्यः ॥ २. ३. १८ ॥
 अर्तेरन्यत् ॥ २. ३. १९ ॥
 ह्रञ् इञ्च ॥ २. ३. २० ॥
 स्फायितञ्चिवञ्चिशकिरि^१पिक्षिपिक्षुदिसृपितृपिचन्नुन्दिश्चितिवृत्त्यजिनीपदिम-
 दिमुदिरुदिछिदिभन्दिमन्दिचन्दिदासिदहिहसिघसिदभिवसिशुचिशुभि-
 भ्यो रक् ॥ २. ३. २१ ॥

१. A. जन्यपुणि

३. A. मृशेलीयत्

२. A. श्रुक्षि

४. A. रिचि

चकिरम्योरुच्चोपध्यायाः ॥ २. ३. २२ ॥

वौ कसेः ॥ २. ३. २३ ॥

शदेरूँ च ॥ २. ३. २४ ॥

स्थश्च ॥ २. ३. २५ ॥

तम्यम्यर्दिजीनां दीर्घश्च ॥ २. ३. २६ ॥

दुरीणो लोपश्च ॥ २. ३. २७ ॥

कृतेः कूच्छौ च ॥ २. ३. २८ ॥

वृधिरुधिवपीन्दिवज्यैंगिभीणूभ्यो रन् ॥ २. ३. २९ ॥

अन्ध्ररन्ध्रसिलिन्ध्रोढेपुण्डतीवनीवशीघ्रोत्रगौरेराभद्रसान्द्रगुन्द्रादयः ॥ २. ३. ३० ॥

सुसूधागृधिभ्यः कन् ॥ २. ३. ३१ ॥

शुसिचिर्मिभ्यो दीर्घश्च ॥ २. ३. ३२ ॥

वाविन्धेः ॥ २. ३. ३३ ॥

ऋच्छेररः ॥ २. ३. ३४ ॥

कगघजझदबभमभ्यः सधात्वादिष्टित् ॥ २. ३. ३५ ॥

मुदेर्गुक् च ॥ २. ३. ३६ ॥

गुरेर्जक् च ॥ २. ३. ३७ ॥

सुन्दिकन्दिमन्दिमन्थिमञ्जिपञ्जिपिञ्जमिचमिचटिवटिमटिदेविवासिकास्यर्ति -

कुटिकबिशिविद्विफदिबदिभ्यो नित् ॥ २. ३. ३८ ॥

जठरपिठरकुररक्रकरमकरशिखरशेखरोदरडहरकुहरकूर्परकर्परशफरडमरडा-

मरपामरसागरतोमराजगरादयः ॥ २. ३. ३९ ॥

अग्यङ्गिमन्दिमदिकडिकासिभ्य आरन् ॥ २. ३. ४० ॥

किञ्जिमृजिभ्यां चित् ॥ २. ३. ४१ ॥

कृत्रो मुद् च ॥ २. ३. ४२ ॥

तुषिकुटिभ्यां किञ्च ॥ २. ३. ४३ ॥

कमेरत उच्च ॥ २. ३. ४४ ॥

शृङ्गारभृङ्गारकल्हारकान्तारकेदारकोविदारकर्षुदारकाञ्चनारादयः ॥ २. ३. ४५ ॥

१. A. रुच्

२. A. वज्यवर्गि.

३. A. न्ध

४. A. चिभ्यां

५. A. मुक्

६. A. कटि

- इषिरुचिरुधितिमिमिहिमादिचन्द्रिचन्द्रिखदिबाधिभ्यः किरच् ॥ २. ३. ४६ ॥
 स्थिरस्फिराजिरशिशिरशियिरस्थविरकविराशिरशिविरसरिरादयः ॥ २. ३. ४७ ॥
 कृशशोडीमञ्जिकुटिपटिपूङ्गभ्य ईरच् ॥ २. ३. ४८ ॥
 वशिघसिकुरिकुलिभ्यः कित् ॥ २. ३. ४९ ॥
 डिण्डीरवानीराभीरगभीरगम्भीरकुम्भीरकश्मीरकीरजम्बीरकिम्भीरादयः ॥
 २. ३. ५० ॥
 क्वैमिदिवासिमसिचतिचङ्गयकिभ्य उरच् ॥ २. ३. ५१ ॥
 मुर्मुंरमुकुरदुर्दुर्चिकुरकुषकुरकुकुरकुकुन्दुरोन्दुरनूपुरविथुरमद्रुवागुरादयः ॥
 २. ३. ५२ ॥
 असेरुरन् ॥ २. ३. ५३ ॥
 शावशोरत्तौ ॥ २. ३. ५४ ॥
 मसेरुरन् ॥ २. ३. ५५ ॥
 कृञश्चुक च २. ३. ५६ ॥
 खर्जिखडिकृपिवल्लिमयिमण्डिभ्य ऊरः ॥ २. ३. ५७ ॥
 तलिमलिशलिभ्यो णित् ॥ २. ३. ५८ ॥
 विडूरसिन्दूरपत्तूरधुस्तूरादयः ॥ २. ३. ५९ ॥
 पतिकठिकुठिकुविगविगुविदंशिभ्य परक् ॥ २. ३. ६० ॥
 सतेरमूलेरमुदेरादयः ॥ २. ३. ६१ ॥
 कठिचकिभ्यामोरः ॥ २. ३. ६२ ॥
 कशेरत इच्च ॥ २. ३. ६३ ॥
 शृवृकिभ्यः कैरन् ॥ २. ३. ६४ ॥
 सूपुषिभ्यां कित् ॥ २. ३. ६५ ॥
 अनिकाभ्यां तरच् ॥ २. ३. ६६ ॥
 इण्पूभ्यां कित् ॥ २. ३. ६७ ॥
 ष्यजिमामयशूभ्यः सरन् ॥ २. ३. ६८ ॥

१. A omits खदि

२. A. कर्विमन्दि

३. A omits मुर्मुंर...कुक्कुर

४. A. धुर्धूरादयः

५. A. कुगडिदंशि

६. A. किरन्

७. A. कविमस्जि-

- वंसेश्च ॥ २. ३. ६९ ॥
 सपूर्वाच्चित् ॥ २. ३. ७० ॥
 इडावत्सरः ॥ २. ३. ७१ ॥
 ऋषितनिकृधुकिभ्यः कित् ॥ २. ३. ७२ ॥
 कृयृचृचृतिर्कडिभ्यः ष्वरच् ॥ २. ३. ७३ ॥
 छित्त्वरल्लत्वरर्थावरपीवरचीवरगह्वरोपह्वरसंयद्द्वरनिषद्द्वरोदुम्बरक्कृवरतूबरा-
 दयः ॥ २. ३. ७४ ॥
 कॅलेरेबरः ॥ २. ३. ७५ ॥
 ईन् ॥ २. ३. ७६ ॥
 भ्रस्त्रिगमिनमिनशिहनिविष्यैशां वृद्धिश्च ॥ २. ३. ७७ ॥
 दिवेद्यौ च ॥ २. ३. ७८ ॥
 उषिखनिसूभ्यः कित् ॥ २. ३. ७९ ॥
 स्त्यायोर्ङित् ॥ २. ३. ८० ॥
 हुयामाश्रुलुपिवसिभ्यस्त्रन् ॥ २. ३. ८१ ॥
 गमेरा च ॥ २. ३. ८२ ॥
 अमिचिमिदिशांसिभ्यः कित् ॥ २. ३. ८३ ॥
 पूङो ह्रस्वश्च ॥ २. ३. ८४ ॥
 गुवृवीपचिवचियमिमनितनिसर्दिक्षदिक्षिभ्यो नित् ॥ २. ३. ८५ ॥
 अमियजिवधिपतिकलिनक्षिभ्योऽन्नन् ॥ २. ३. ८६ ॥
 वृञश्चित् ॥ २. ३. ८७ ॥
 अशिवहिकटिभ्य इत्रः ॥ २. ३. ८८ ॥
 ङादिभ्य उत्रः ॥ २. ३. ८९ ॥
 स्याशक्यमिभ्यो लः ॥ २. ३. ९० ॥
 शीङः कृन् ॥ २. ३. ९१ ॥

१. A. वदेश्च

२. कुटि

३. A omits कृवर.

४. A omits this sūtra.

५. A. This is written as part of
२. ३. ७४.

६. A. विश्वसां

७. A omits this and the follow-
ing three sūtras.

८. A omits क्षदि

९. A. कुटि

१०. A omits this sūtra.

भिल्लाच्छभल्लसौविदल्लादयः ॥ २. ३. ९२ ॥

मङ्गिमृदिमण्डिकुण्डिकान्दिभ्योऽलच् ॥ २. ३. ९३ ॥

लङ्गेर्दीर्घश्च ॥ २. ३. ९४ ॥

ऋजनोर्गुक् च ॥ २. ३. ९५ ॥

कुकामियमिशमिशकिशंबितृपिकुंविशलिकलिपंलिभ्योऽलक् ॥ २. ३. ९६ ॥

वृषिपटिदेविकेविवपिचंपिभ्यश्चित् ॥ २. ३. ९७ ॥

कुगुध्वञ्चिचञ्चिवहिदिहितृसृकुंसिभ्यो लः ॥ २. ३. ९८ ॥

मुरलोरलमुसलकुशलकोमलकोहलविरलकेरलकुन्तलकपिञ्जलकज्जलेज्जलच्छ -

गलभगलाहलकहलकाहलनाहलानलयुगलपिप्पलादयः ॥ २. ३. ९९ ॥

ऋकृमृवृचपिभ्य आलच् ॥ २. ३. १०० ॥

तमिविडिमृणिकुणिकुलिपलिपञ्चिवाङ्भ्यः कालन् ॥ २. ३. १०१ ॥

कम्पेर्नलोपश्च ॥ २. ३. १०२ ॥

भञ्जेर्गश्च ॥ २. ३. १०३ ॥

सर्तेर्गुक् च ॥ २. ३. १०४ ॥

स्थालचात्वालकौलालकङ्गालहिन्तालवेतालजम्बालादयः ॥ २. ३. १०५ ॥

पतिचण्डिभ्यामालच् ॥ २. ३. १०६ ॥

कुटिमहिमिथ्यनिभ्यः किलच् ॥ २. ३. १०७ ॥

भडिलभण्डिलशण्डिलस्थण्डिलकोकिलकपिलविचकिलादयः ॥ २. ३. १०८ ॥

दृषिवृत्तिचटितण्डिशंकिशङ्कथुत्कण्ठिभ्य उलच् ॥ २. ३. १०९ ॥

निचुलवञ्जुलवकुलतुमुलपृथुलस्थूलविसंस्थुलादयः ॥ २. ३. ११० ॥

पिञ्ज ऊलच् ॥ २. ३. १११ ॥

कुसूलकुकूलदुकूलताम्बूलबलूललाङ्गूलशार्दूलादयः ॥ २. ३. ११२ ॥

महरेलच् ॥ २. ३. ११३ ॥

कटिपटिभ्यामोलः ॥ २. ३. ११४ ॥

कपोलकल्लोलकक़ोलमक़ोलादयः ॥ २. ३. ११५ ॥

वलेः कलच् ॥ २. ३. ११६ ॥

१. A omits शवि

२. A omits कुवि

३. A omits पलि

४. A. चमि

५. A adds कुहि

६. A. जङ्गाल

७. A omits शकि

मिजः खलञ्चैच्च ॥ २. ३. ११७ ॥

श्रो तुं ह्रस्वश्च ॥ २. ३. ११८ ॥

शमिकमिभ्यां बलच् ॥ २. ३. ११९ ॥

डुकुटिकशिशालिभ्यः कमलच् ॥ २. ३. १२० ॥

वतेः सलक् ॥ २. ३. १२१ ॥

शीङो वलञ्चैवलनौ ॥ २. ३. १२२ ॥

तुल्वलेल्वलपल्वलादयः ॥ २. ३. १२३ ॥

श्रुसृहसिभ्यो वः ॥ २. ३. १२४ ॥

उर्देर्धश्च ॥ २. ३. १२५ ॥

गन्धेररक् च ॥ २. ३. १२६ ॥

इण्शीङ्याशालापदिभ्यो नित् ॥ २. ३. १२७ ॥

इष्वनिघृष्वरिष्वलिष्वादयः ॥ २. ३. १२८ ॥

अश्रुसृमुषिलटिखटिकेणिविलिनलिशालिखलिभ्यः कन् ॥ २. ३. १२९ ॥

शीङापो ह्रस्वश्च ॥ २. ३. १३० ॥

यसेर्ह च ॥ २. ३. १३१ ॥

लिहेर्जिह च ॥ २. ३. १३२ ॥

नञि भुवो डित् ॥ २. ३. १३३ ॥

कुडिकितिपणिपेलपल्लिवल्लिमालिभ्योऽवक् ॥ २. ३. १३४ ॥

कैरवभैरवकैरण्डवादीनवादयः ॥ २. ३. १३५ ॥

शृणोतेरावः ॥ २. ३. १३६ ॥

प्रथेः षिवन् पृथ च ॥ २. ३. १३७ ॥

अमेरीवः ॥ २. ३. १३८ ॥

प्रसेर्डित् ॥ २. ३. १३९ ॥

कुदापाभ्यः शः ॥ २. ३. १४० ॥

वृभृवम्यमिकुभ्यः शक् ॥ २. ३. १४१ ॥

कलेरशच् ॥ २. ३. १४२ ॥

इणस्तुद् च ॥ २. ३. १४३ ॥

१. A. खलञ्च

२. A. वालनौ

३. A. खणिवशिबिलिनलि

४. A. This portion is written as a separate sūtra.

- पलेराशन् ॥ २. ३. १४४ ॥
 कनेरी चातः ॥ २. ३. १४५ ॥
 कणिकुलिवलिबलिभ्यः किशच् ॥ २. ३. १४६ ॥
 तिनिशेतिशबालिशादयः ॥ २. ३. १४७ ॥
 अर्तैः पिशन् ॥ २. ३. १४८ ॥
 अङ्गिमस्त्रिभ्यामुशच् ॥ २. ३. १४९ ॥
 युमाभ्यां षः ॥ २. ३. १५० ॥
 स्तुमूभ्यां कित् ॥ २. ३. १५१ ॥
 कलेर्मषक् ॥ २. ३. १५२ ॥
 कुलेश्च माषक् ॥ २. ३. १५३ ॥
 जलेराषः ॥ २. ३. १५४ ॥
 अविमहोष्टिषन् ॥ २. ३. १५५ ॥
 रुहेर्वृद्धिश्च ॥ २. ३. १५६ ॥
 तवेर्णिद्धा ॥ २. ३. १५७ ॥
 नैञि व्यथेः ॥ २. ३. १५८ ॥
 कलेर्वुगिञ्चोपधायाः ॥ २. ३. १५९ ॥
 कृतृभ्यामीषन् ॥ २. ३. १६० ॥
 ऋजिशृषृभ्यः कित् ॥ २. ३. १६१ ॥
 उषेर्नक् लोपश्च ॥ २. ३. १६२ ॥
 अमेर्वरट् च ॥ २. ३. १६३ ॥
 ऋषृकृपिहपिनहिकलिभ्य उषन् ॥ २. ३. १६४ ॥
 पुरः किञ्च ॥ २. ३. १६५ ॥
 जृषृकृमञ्जिपीयिहन्यङ्गिगण्डिभ्य ऊषन् ॥ २. ३. १६६ ॥
 यूषशृषार्कलृषकारूषकोरदृषाटरूषशैलृषादयः ॥ २. ३. १६७ ॥
 कश्यशिपचिमुचियजिहनिकमिवदिवामान्याभ्यः सः ॥ २. ३. १६८ ॥
 प्लुषेरञ्चोपधायाः ॥ २. ३. १६९ ॥

१. A. किशप्

२. A omits this sūtra.

३. A omits this and the following three sūtras.

४. A. मस्त्रिशिपचिमुचियजि

- ऋचिरि षिकृतिवृश्चिशृगृदिभ्यः कित् ॥ २. ३. १७० ॥
 अमेर्नित् ॥ २. ३. १७१ ॥
 उन्देर्नलोपश्च ॥ २. ३. १७२ ॥
 पन्यलयवैरन्धिरभिचमिचद्यतितमियुभ्योऽसच् ॥ २. ३. १७३ ॥
 वेतसतामरससारसादयः ॥ २. ३. १७४ ॥
 पीडो नसक् ॥ २. ३. १७५ ॥
 कृपियुवलिभ्य आसः ॥ २. ३. १७६ ॥
 किलेः कित् ॥ २. ३. १७७ ॥
 कुरः पासः ॥ २. ३. १७८ ॥
 पटिबीभ्यां टिसडिसचौ ॥ २. ३. १७९ ॥
 तालेरीसच् ॥ २. ३. १८० ॥
 त्रपेरुसच् ॥ २. ३. १८१ ॥
 अलेरम्बुसः ॥ २. ३. १८२ ॥
 लूओ हः ॥ २. ३. १८३ ॥
 हिंसेः कित् सिं च ॥ २. ३. १८४ ॥
 कलेरहः ॥ २. ३. १८५ ॥
 अनेरोकहः ॥ २. ३. १८६ ॥
 कटेराहः ॥ २. ३. १८७ ॥
 निरिण ऊहक् ॥ २. ३. १८८ ॥
 दैस्त्यूहः ॥ २. ३. १८९ ॥
 वलेरक्षन् ॥ २. ३. १९० ॥
 लाक्षाद्राक्षामिक्षादयः ॥ २. ३. १९१ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

द्वितीयाध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः.

१. A omits रिषि

२. A. अजे

३. A. विरभि

४. A wrongly adds a number of sūtras
belonging to the next pāda.

५. A. सुओ

६. A. तदेरूहः

अथ चतुर्थः पादः

- उणादयो भूतेऽपि^१ ॥ २. ४. १ ॥
 भविष्यति गम्यादयः ॥ २. ४. २ ॥
 यावत्पुरानिपातयोर्लट् ॥ २. ४. ३ ॥
 कयाकह्योर्वा ॥ २. ४. ४ ॥
 किंवृत्ते लिप्सायाम् ॥ २. ४. ५ ॥
 लिप्स्यमानसिद्धौ च ॥ २. ४. ६ ॥
 लोटर्थलक्षणे च ॥ २. ४. ७ ॥
 लिङ् चोर्ध्वमौहूर्तिके^४ ॥ २. ४. ८ ॥
 माङि लुङ् ॥ २. ४. ९ ॥
 स्मपरे लङ् च ॥ २. ४. १० ॥
 अनद्यतने लुट् ॥ २. ४. ११ ॥
 परिवेचने च ॥ २. ४. १२ ॥
 न व्यामिश्रे ॥ २. ४. १३ ॥
 लट् ॥ २. ४. १४ ॥
 शतृशानचौ वास्य लङ् ॥ २. ४. १५ ॥
 क्रियायां च क्रियार्थायाम् ॥ २. ४. १६ ॥
 ण्वुल् च ॥ २. ४. १७ ॥
 कर्मणि चाण् ॥ २. ४. १८ ॥
 भावे तुमुन् ॥ २. ४. १९ ॥
 भाववचनाश्च ॥ २. ४. २० ॥
 घञ् ॥ २. ४. २१ ॥

१. A omits अपि and reads next
 sūtra along with this.
 २. A omits this sūtra.
 ३. A. This sūtra is read after
 the next.

४. A. चङ्क्रियायाम्
 ५. A. तुमुन् भावे. The two words
 are written as two different
 sūtras.

पदरुजविशिभ्यः कर्तरि ॥ २. ४. २२ ॥
 स्पृशेरुपतापे ॥ २. ४. २३ ॥
 दृजभ्यां णिलुक् च ॥ २. ४. २४ ॥
 सतैः स्थिरव्याधिबलमत्स्येषु ॥ २. ४. २५ ॥
 अकर्तरि कारके च संज्ञायाम् ॥ २. ४. २६ ॥
 संख्यातात्परिमाणाख्यायाम् ॥ २. ४. २७ ॥
 इडश्च ॥ २. ४. २८ ॥
 अपादाने षिद्धा ॥ २. ४. २९ ॥
 शृणोतेर्वायुवर्णनिवृतावरणेषु ॥ २. ४. ३० ॥
 युजेः कालहलाङ्गुमेषु कित् ॥ २. ४. ३१ ॥
 उपसर्गे युवः ॥ २. ४. ३२ ॥
 वौ क्षुश्रुवः ॥ २. ४. ३३ ॥
 येमियुदुद्रुवः ॥ २. ४. ३४ ॥
 अनुपसर्गाद्वा ॥ २. ४. ३५ ॥
 व्यनुप्रेषु च भुवः ॥ २. ४. ३६ ॥
 उदि च नियः ॥ २. ४. ३७ ॥
 अवेः ॥ २. ४. ३८ ॥
 परौ द्यूते ॥ २. ४. ३९ ॥
 प्रे द्रुस्तुभ्याम् ॥ २. ४. ४० ॥
 स्तुवोऽनुपसर्गाच्च ॥ २. ४. ४१ ॥
 अ्रियः ॥ २. ४. ४२ ॥
 उदि वा ॥ २. ४. ४३ ॥
 निरभ्योः पूलुभ्याम् ॥ २. ४. ४४ ॥

१. A. जृहणिभ्यां

२. A omits कित्.

३. A. रुवः

४. A. क्ष

५. A. समि.

६. A. This and the next sūtra
are written together.

७. A. स्तुवो

८. A. This and the next sūtra
are written together.

- उन्नवोर्गः ॥ २. ४. ४५ ॥
 किरौ धान्धे ॥ २. ४. ४६ ॥
 नौ वृञः ॥ २. ४. ४७ ॥
 यन्ने समि स्तुवः ॥ २. ४. ४८ ॥
 प्रेस्तोऽन्यत्र ॥ २. ४. ४९ ॥
 प्रथने वावशब्दे ॥ २. ४. ५० ॥
 छन्दो नास्ति च ॥ २. ४. ५१ ॥
 अवे च ॥ २. ४. ५२ ॥
 ओ वा ॥ २. ४. ५३ ॥
 इणो नावभ्रेषे ॥ २. ४. ५४ ॥
 परावनुपात्यये ॥ २. ४. ५५ ॥
 न्युपयोः शीडः ॥ २. ४. ५६ ॥
 प्रत्यासत्तौ चेरस्तेये ॥ २. ४. ५७ ॥
 शरीरनिवासयोः केश्रादेः ॥ २. ४. ५८ ॥
 चित्तौ च ॥ २. ४. ५९ ॥
 सङ्घे चानौत्तराधये ॥ २. ४. ६० ॥
 उदि शुपूदुवः ॥ २. ४. ६१ ॥
 ग्रहश्च ॥ २. ४. ६२ ॥
 न्यवयोराक्रोशे ॥ २. ४. ६३ ॥
 समि मुष्टौ ॥ २. ४. ६४ ॥
 परौ यन्ने ॥ २. ४. ६५ ॥
 प्रे लिप्सायाम् ॥ २. ४. ६६ ॥
 वा प्रे वणिजाम् ॥ २. ४. ६७ ॥
 रश्मौ च ॥ २. ४. ६८ ॥
 अवे वर्षप्रतिबन्धे ॥ २. ४. ६९ ॥
 आङि ह्रुभ्याम् ॥ २. ४. ७० ॥

१. A. This and the next sūtra
 are written together.
 २. A. This part is written as a
 separate sūtra.

३. A. उभि
 ४. A omits sūtras ६२—६३.

- परौ भुवोऽवज्ञाने ॥ २. ४. ७१ ॥
 वृणोतेराच्छादने ॥ २. ४. ७२ ॥
 क्रियाभ्यावृत्तिसमयसमूहेषु च ॥ २. ४. ७३ ॥
 स्थास्त्राप्राव्यधिहनिगुधादिभ्यः कः ॥ २. ४. ७४ ॥
 परन्चू ॥ २. ४. ७५ ॥
 नपुंसके भीवृष्यादिभ्यः ॥ २. ४. ७६ ॥
 ऋदोरप् ॥ २. ४. ७७ ॥
 वृहवशिनिश्चरणिगमिग्रहः ॥ २. ४. ७८ ॥
 अक्षेषु ग्लहः ॥ २. ४. ७९ ॥
 अदेरुपसर्गे ॥ २. ४. ८० ॥
 नौ ण च ॥ २. ४. ८१ ॥
 व्यधिजपिभ्यामनुपसर्गे ॥ २. ४. ८२ ॥
 खनिहसिभ्यां वा ॥ २. ४. ८३ ॥
 यमे समुपनिविषु च ॥ २. ४. ८४ ॥
 नौ गदनदपठस्वनिभ्यः ॥ २. ४. ८५ ॥
 कणोऽनुपसर्गाच्च ॥ २. ४. ८६ ॥
 उपसर्गे च वीणायाः ॥ २. ४. ८७ ॥
 नित्यं पणः परिमाणे ॥ २. ४. ८८ ॥
 मदोऽनुपसर्गात् ॥ २. ४. ८९ ॥
 प्रसमो हर्षे ॥ २. ४. ९० ॥
 समुदो रजः पशुषु ॥ २. ४. ९१ ॥
 प्रजने सतैः ॥ २. ४. ९२ ॥
 न्यभ्युपविषु ह्रः संप्रसारणे च ॥ २. ४. ९३ ॥
 आङि युद्धे ॥ २. ४. ९४ ॥
 निपाने वृद्धिश्च ॥ २. ४. ९५ ॥
 नाभ्ययक् च ॥ २. ४. ९६ ॥
 समि च घृते ॥ २. ४. ९७ ॥
 भावेऽनुपसर्गस्य ॥ २. ४. ९८ ॥
 इनो वा वध च ॥ २. ४. ९९ ॥

- मूर्तिनिरन्तरमेघेषु घनः ॥ २. ४. १०० ॥
 अन्तर्धानोऽन्तर्घणश्च देशे ॥ २. ४. १०१ ॥
 प्रघणः प्रघाणश्चागारैकदेशे ॥ २. ४. १०२ ॥
 अपघनोद्धनाववङ्गात्याधानयोः ॥ २. ४. १०३ ॥
 विघनायोघनौ करणे ॥ २. ४. १०४ ॥
 द्रुघणद्रुघनौ च ॥ २. ४. १०५ ॥
 स्तम्भे क च ॥ २. ४. १०६ ॥
 उपघ्न आश्रये ॥ २. ४. १०७ ॥
 परौ डित् ॥ २. ४. १०८ ॥
 समुदोर्गणप्रशंसयोः ॥ २. ४. १०९ ॥
 नौ निमित्ते ॥ २. ४. ११० ॥
 द्वितः कित् ॥ २. ४. १११ ॥
 द्वितोऽथुच् ॥ २. ४. ११२ ॥
 यजियतिप्रच्छिरक्षिभ्यो नः ॥ २. ४. ११३ ॥
 विच्छेर्नङ् ॥ २. ४. ११४ ॥
 स्वपो नन् ॥ २. ४. ११५ ॥
 आङि दः किः ॥ २. ४. ११६ ॥
 उपसर्गे घः ॥ २. ४. ११७ ॥
 कर्मण्यधिकरणे ॥ २. ४. ११८ ॥
 अभिविधाविनुण् ॥ २. ४. ११९ ॥
 स्त्रियां क्तिन् ॥ २. ४. १२० ॥
 श्रुस्रुपदिसदिविदिक्षमिलभ्यर्दिशंसिपच्चिकण्डूयिव्यवक्रुशितुषियजिमन्यासि-
 शासिभ्यः ॥ २. ४. १२१ ॥
 आङि स्रुञ् ॥ २. ४. १२२ ॥
 समीणः ॥ २. ४. १२३ ॥
 ऊतियूतिजूतिसतिहेतिज्ञसिक्तीर्तयश्च ॥ २. ४. १२४ ॥
 भावे स्थापागापचिभ्यः ॥ २. ४. १२५ ॥
 व्रजियज्यासदीण्भ्यः कित् ॥ २. ४. १२६ ॥
 बुजूशीङ्मनिविदिचरिभ्यः संज्ञायाम् ॥ २. ४. १२७ ॥

अजेः समि ॥ २. ४. १२८ ॥

सादिपतिभ्यां जौ ॥ २. ४. १२९ ॥

भजो वा ॥ २. ४. १३० ॥

कृञः श च ॥ २. ४. १३१ ॥

इच्छामृगये च ॥ २. ४. १३२ ॥

परौ सुचरिभ्यां यः ॥ २. ४. १३३ ॥

अटाट्या वा ॥ २. ४. १३४ ॥

जागुः ॥ २. ४. १३५ ॥

अप्रत्ययाञ्च ॥ २. ४. १३६ ॥

गुरोर्हलः ॥ २. ४. १३७ ॥

नराध्यङ्ग्यापिदीपिचायिस्त्रिसिध्वंस्यादेः निष्ठायामनिटः ॥ २. ४. १३८ ॥

षितोऽर् ॥ २. ४. १३९ ॥

क्रपेः संप्रसारणं च ॥ २. ४. १४० ॥

याचितृषिभ्यां नुद् च ॥ २. ४. १४१ ॥

भिदिच्छिदिविदिदयिरुजिमुजिक्षिपिपुरिपृच्छिभ्योऽसंज्ञायाम् ॥ २. ४. १४२ ॥

गुहितुलिवसिवपिक्षपिक्षिभ्यः संज्ञायाम् ॥ २. ४. १४३ ॥

रिखिलिखिशमिसिधिमिधिगुधिभ्यो गुणञ्च ॥ २. ४. १४४ ॥

ऋकृणधृतृभ्यो वृद्धिश्च ॥ २. ४. १४५ ॥

भूषिभीषिचिन्तिकूजिकथिकुम्बिचर्चिस्पृहितोलिदोलिभ्यश्च ॥ २. ४. १४६ ॥

आतश्चोपसर्गे ॥ २. ४. १४७ ॥

भातेश्च ॥ २. ४. १४८ ॥

ण्यासश्चन्थघट्टवन्दिविदिभ्यो युच् ॥ २. ४. १४९ ॥

इषोऽनिच्छायाम् ॥ २. ४. १५० ॥

अधिपर्यो वा ॥ २. ४. १५१ ॥

समादिषु षदिःसदिविदिशसिश्चुस्नुनहिवृषिभुषिवृत्तियतीण्भृञ्प्रभृतिभ्यः क्तिप् ॥
२. ४. १५२ ॥

१. A. अः प्रत्य-

२. A omits अङ्गि

३. A. लुरि

४. A adds the following sūtra

गोषाभीषाषिन्ताकुजाकथाकुञ्चान्-
यांस्पृहातोलादोलाश्च ॥

५. A. ऋकृणधृतृभ्यः

६. A. भषि.

७. A. पिति

८. A. विदि

९. A omits भृञ्

कुधियुधिश्चुधितृषित्विषिरुंजिशुचिमुदिमृदिपृतादिभ्यश्च ॥ २. ४. १५३ ॥

द्विभीलूभूकडूयीकृज्मिदिच्छिदिनुदिदृशिनशियुजिजरंज्वरत्तरावसंभुमँवादि-

भ्यो वा ॥ २. ४. १५४ ॥

क्रियाव्यतीहारेऽनीहीक्ष्यादिभ्यो णञ् ॥ २. ४. १५५ ॥

आक्रोशे नञ्यनिः ॥ २. ४. १५६ ॥

पेवुल् ॥ २. ४. १५७ ॥

संज्ञायाम् ॥ २. ४. १५८ ॥

रोगाख्यायां च ॥ २. ४. १५९ ॥

पुंस्यन्यत्रापि ॥ २. ४. १६० ॥

प्रश्नाख्यानयोरिञ्च वा ॥ २. ४. १६१ ॥

पर्यायार्हणोत्पत्तिषु ण्वुच् ॥ २. ४. १६२ ॥

नपुंसके भावे क्तः ॥ २. ४. १६३ ॥

ल्युट् च ॥ २. ४. १६४ ॥

कर्मणि चयेन संस्पर्शात्कर्तुः शरीरसुखम् ॥ २. ४. १६५ ॥

करणाधिकरणयोश्च ॥ २. ४. १६६ ॥

द्विषुसिवोर्दीर्घश्च ॥ २. ४. १६७ ॥

कृञः कर्तरि ॥ २. ४. १६८ ॥

वञ्चिशतिहादिरस्यादिभ्यश्च ॥ २. ४. १६९ ॥

भुज्याच्छाद्यवस्रुसिच्यादिभ्यः कर्मणि ॥ २. ४. १७० ॥

स्कन्दिपतिश्च्योतिस्रवत्यादिभ्योऽपादाने ॥ २. ४. १७१ ॥

दाञः संप्रदाने च ॥ २. ४. १७२ ॥

पुंसि संज्ञायां घः ॥ २. ४. १७३ ॥

गोचरसंश्चरवहव्रजव्यजक्रमापणनिगमपर्कभगाकर्षनिकषाश्च ॥ २. ४. १७४ ॥

हलो घञ् ॥ २. ४. १७५ ॥

१. A adds षि

२. A omits जर

३. A. वसि

४. A. यवामूदिभ्यः

५. A adds ग्लाम्बुज्याहाभ्यः

६. A. ण्वुल् च

७. A. पर्यायेन

८. A adds वा

९. A. वस्रावसि-

१०. A. वक

- अध्यायन्यायोर्धावसंहाराधारावाथाश्च ॥ २. ४. १७६ ॥
उदङ्गोऽनुदके ॥ २. ४. १७७ ॥
जालमानायः ॥ २. ४. १७८ ॥
खनो घञ्च ॥ २. ४. १७९ ॥
डडरेके कर्वाकाश्च ॥ २. ४. १८० ॥
इकृशितपः स्वरूपे ॥ २. ४. १८१ ॥
अर्थे च ॥ २. ४. १८२ ॥
भावकर्मणोर्दुरीषद्वैस्तुषु कृच्छ्राकृच्छ्राथेषु खल् ॥ २. ४. १८३ ॥
भूकृञ्भ्यां कर्तृकर्मणोरैच्छयर्थे ॥ २. ४. १८४ ॥
आतो युच् ॥ २. ४. १८५ ॥
शासियुधिदृशिघृषिमृषिभ्यश्च ॥ २. ४. १८६ ॥
वर्तमानसामीप्ये वर्तमानाद्वा ॥ २. ४. १८७ ॥
आशंसायां भूतवञ्च ॥ २. ४. १८८ ॥
क्षिप्रवचने लृट् ॥ २. ४. १८९ ॥
आशंसावचने लिङ् ॥ २. ४. १९० ॥
संभावनायामनिष्पन्ने निष्पन्नवञ्च ॥ २. ४. १९१ ॥
नानद्यतनवत् क्रियाप्रबन्धसामीप्ययोः ॥ २. ४. १९२ ॥
भविष्यति मर्यादावचने देशस्य विभागे परस्मिन् ॥ २. ४. १९३ ॥
कालस्य चानहोत्राणाम् ॥ २. ४. १९४ ॥
परस्मिन् वा ॥ २. ४. १९५ ॥
लिङ्निमित्ते लृट् क्रियातिपसौ ॥ २. ४. १९६ ॥
भूते च ॥ २. ४. १९७ ॥
प्रागुताप्योर्भूते वा ॥ २. ४. १९८ ॥
गर्हायां लडपि जात्वोः ॥ २. ४. १९९ ॥
कथमि लिङ् च वा ॥ २. ४. २०० ॥

१. A. घाव

२. A. This is written as part of
the previous sūtra.

३. A. वाकाश्च.

४. A. दुरीषत्सु

५. A. इच्छयर्थे

६. A. लिङ्

- किंवृत्ते लिङ्लटौ ॥ २. ४. २०१ ॥
 अनवकृप्यमर्षयोरकिंवृत्तेऽपि ॥ २. ४. २०२ ॥
 किं किलास्यर्थेषु ॥ २. ४. २०३ ॥
 यद्यदियदाजालुषु लिङ् ॥ २. ४. २०४ ॥
 यञ्चयत्रयोर्गर्हायां च ॥ २. ४. २०५ ॥
 आश्चर्ये च ॥ २. ४. २०६ ॥
 शेषे लृडयदौ ॥ २. ४. २०७ ॥
 उतःप्योर्वाढार्थे लिङ् ॥ २. ४. २०८ ॥
 कामप्रवेदनेऽकञ्चित्ति ॥ २. ४. २०९ ॥
 संभावनेऽलभर्थे तदर्थाप्रयोगे ॥ २. ४. २१० ॥
 अयसंभावनवचने धातौ वाँ ॥ २. ४. २११ ॥
 हेतुफलयोः ॥ २. ४. २१२ ॥
 इच्छार्थेषु कामप्रवेदने लोट् च ॥ २. ४. २१३ ॥
 समानकर्तृकेषु कर्मणो लिङ् ॥ २. ४. २१४ ॥
 विधिनिमन्त्रणामन्त्रणाधीष्टसंप्रश्नप्रार्थनेषु ॥ २. ४. २१५ ॥
 लोट् ॥ २. ४. २१६ ॥
 प्रैषानुज्ञाप्रासकालेषु ॥ २. ४. २१७ ॥
 लिङ्चोर्ध्वमैहूर्तिके ॥ २. ४. २१८ ॥
 स्मे लोट् ॥ २. ४. २१९ ॥
 अधीष्टौ च ॥ २. ४. २२० ॥
 कालसमयवेलासु लिङ्यदि ॥ २. ४. २२१ ॥
 अर्हशक्तयोः ॥ २. ४. २२२ ॥
 धातुसंबन्धे प्रत्ययाः ॥ २. ४. २२३ ॥
 क्रियासमभिहारे लोट् तस्य हि स्वौ हि स्ववत् ॥ २. ४. २२४ ॥

१. A adds लृट्

२. A. This is written as part of the previous sūtra.

३. A. अयसि सं-

४. A omits वाँ

५. A. इच्छार्थे

६. A. This is written as part of the previous sūtra; च is added at the end.

७. A adds च

- समुच्चये वां ॥ २. ४. २२५ ॥
 यथाविधप्रनुप्रयोगः पूर्वस्मिन् ॥ २. ४. २२६ ॥
 समुच्चये सामान्यवचनस्य ॥ २. ४. २२७ ॥
 अलंखल्वोः प्रतिषेधार्थोर्भावे क्त्वा वा ॥ २. ४. २२८ ॥
 भेङ्गः ॥ २. ४. २२९ ॥
 परावरयोगे च ॥ २. ४. २३० ॥
 अभिन्नकर्तृकयोः पूर्वकालात् ॥ २. ४. २३१ ॥
 व्यादाञ्जनिमील्यादेरपूर्वकालेऽपि ॥ २. ४. २३२ ॥
 आभीक्ष्ण्ये णमुल् च ॥ २. ४. २३३ ॥
 नयघनाकाङ्क्षे ॥ २. ४. २३४ ॥
 व्राम्ने प्रथमपूर्वेषु ॥ २. ४. २३५ ॥
 कर्मण्याक्रोशे कुञ्जः खमुञ् ॥ २. ४. २३६ ॥
 स्वाद्वर्थेषु चादीर्घेषु ॥ २. ४. २३७ ॥
 अन्यथैवंकथमित्थंसुणमुलप्रयोगार्हात् ॥ २. ४. २३८ ॥
 यथातथयोरसूयाप्रतिवचने ॥ २. ४. २३९ ॥
 कर्मणि दशिविंशिभ्यां साकल्ये ॥ २. ४. २४० ॥
 यावति विन्दजीविभ्याम् ॥ २. ४. २४१ ॥
 चर्मोदरयोः पूरेः ॥ २. ४. २४२ ॥
 वर्षप्रमाण ऊँलोपश्चात् वा ॥ २. ४. २४३ ॥
 चैलार्थे क्लोपेः ॥ २. ४. २४४ ॥
 गात्रपुरुषयोः स्नातेः ॥ २. ४. २४५ ॥
 निमूलसमूलयोः कषः ॥ २. ४. २४६ ॥
 शुष्कचूर्णरूक्षेषु पिषः ॥ २. ४. २४७ ॥

१. A omits वा

२. A. This portion is written as a separate sūtra.

३. A. This and the next sūtra are written as one.

४. A. अटे

५. A. स्वार्थेषु

६. A. This and the next sūtra are written as one.

७. A. उदलोप-

८. A. केरपः

- अकृते कृञः ॥ २. ४. २४८ ॥
 जीवे ब्रह्मः ॥ २. ४. २४९ ॥
 समूले हनः ॥ २. ४. २५० ॥
 करणे च ॥ २. ४. २५१ ॥
 स्नेहने पिषः ॥ २. ४. २५२ ॥
 हस्तार्थे वर्तिग्रहिभ्याम् ॥ २. ४. २५३ ॥
 स्वार्थेषु पुषः ॥ २. ४. २५४ ॥
 बन्धेरधिकरणे ॥ २. ४. २५५ ॥
 संज्ञायाम् ॥ २. ४. २५६ ॥
 कर्त्रोर्जीवपुरुषयोर्निशिर्वाहिभ्याम् ॥ ४. २. २५७ ॥
 ऊर्ध्वे शुषि पूरः ॥ २. ४. २५८ ॥
 कर्मणि चोपमाने ॥ ४. २. २५९ ॥
 कणादिषु यथा विध्यनुप्रयोगः ॥ २. ४. २६० ॥
 उपात्करो लवने ॥ २. ४. २६१ ॥
 दंशेस्तृतीयायाम् ॥ २. ४. २६२ ॥
 हिंसादेककर्मकात् ॥ २. ४. २६३ ॥
 सप्तम्यां चोपपीडरुधाकर्षः ॥ २. ४. २६४ ॥
 आसत्तौ ॥ २. ४. २६५ ॥
 प्रमाणे ॥ २. ४. २६६ ॥
 पञ्चम्यां त्वरायाम् ॥ २. ४. २६७ ॥
 द्वितीयायाम् ॥ २. ४. २६८ ॥
 अघ्रुवे स्वाङ्गे ॥ २. ४. २६९ ॥
 परिक्लिश्यमाने च ॥ २. ४. २७० ॥
 विशिपतिपदिस्कन्दिभ्यो वीप्साभीक्ष्ण्ययोः ॥ २. ४. २७१ ॥
 अस्यतितृषिभ्यां क्रियाविच्छेदकाभ्यां कालेषु ॥ २. ४. २७२ ॥

१. A. वर्णिन्दिहिभ्याम्

३. A. This and the next sūtra are written together.

२. A. This and the next sūtra are written together.

४. A. This portion is written as a separate sūtra.

नाम्न्यादिशिप्रद्विभ्याम् ॥ २. ४. २७३ ॥

अव्ययेऽनभिप्रेताख्याने कृजः क्त्वा च ॥ २. ४. २७४ ॥

तिर्यक्यपवर्गे ॥ २. ४. २७५ ॥

स्वाङ्गतस्त्राधार्ये भुवश्च ॥ २. ४. २७६ ॥

तूष्णीमि च ॥ २. ४. २७७ ॥

अन्वचयानुलोम्ये ॥ २. ४. २७८ ॥

शकधृषज्ञारभलभसहाहोच्छार्थेषु कर्मणस्तुमुर्त् ॥ २. ४. २७९ ॥

म्लघटास्त्यर्थसमर्थार्थकालसमयवेलासु च ॥ २. ४. २८० ॥

लः कर्मणि च ॥ २. ४. २८१ ॥

क्तिच् कृतः संज्ञायाम् ॥ २. ४. २८२ ॥

आशिषि च ॥ २. ४. २८३ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

द्वितीयस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः.

१. A. इहिभ्यां

४. A. तुमुल्

२. A. स्वागत-

५. A. म्लघ-

३. A. This is written as part of
the previous sūtra.

अथ तृतीयोऽध्यायः

- लस्तिपूतस्त्रिसिपथसुथमिब्वस्मस्तातांझथासाथांध्वमिद्धिमिद्धि ॥ ३. १. १. ॥
 अत आत इत् ॥ ३. १. २ ॥
 झोऽन्तः ॥ ३. १. ३ ॥
 अदभ्यस्तात् ॥ ३. १. ४ ॥
 आत्मनेपदेऽनतः ॥ ३. १. ५ ॥
 शीडो रत् ॥ ३. १. ६ ॥
 वेतेर्वा ॥ ३. १. ७ ॥
 लिडिरेचू तस्यैशू ॥ ३. १. ८ ॥
 परस्मैपदानां णलतुसुखलथुसणत्वमाः ॥ ३. १. ९ ॥
 वेत्तेलंटो वा ॥ ३. १. १० ॥
 ब्रुवः पञ्चानां पञ्चादितो ब्रुव आहः ॥ ३. १. ११ ॥
 आत औणलः ॥ ३. १. १२ ॥
 टिदात्मनेपदानां टेरेत् ॥ ३. १. १३ ॥
 थासस्से ॥ ३. १. १४ ॥
 प्रथमयोर्दाँरौरसः ॥ ३. १. १५ ॥
 लोट एरुः ॥ ३. १. १६ ॥
 सेर्हिङ् ॥ ३. १. १७ ॥
 आशिषि तुह्योस्तातद् वा ॥ ३. १. १८ ॥
 मेरानिः ॥ ३. १. १९ ॥
 आमेतः ॥ ३. १. २० ॥
 सवाभ्यां वामौ ॥ ३. १. २१ ॥
 इडादीनामैप् ॥ ३. १. २२ ॥
 वमादीनां टापू ॥ ३. १. २३ ॥
 तस्थवस्ससां तांतंतवमाः ॥ ३. १. २४ ॥

१. A. ध्वमितिध्वहि

२. A omits this sūtra.

३. B omits this sūtra.

४. A. This sūtra is written as two.

५. A. दाजळं

- ङितश्च ॥ ३. १. २५ ॥
 इतो लोपः परस्मैपदानाम् ॥ ३. १. २६ ॥
 मिपोऽम् ॥ ३. १. २७ ॥
 लिङो यासुद् डिच्च ॥ ३. १. २८ ॥
 किदाशिषि ॥ ३. १. २९ ॥
 सीयुडात्मनेपदानाम् ॥ ३. १. ३० ॥
 झस्य रन् ॥ ३. १. ३१ ॥
 इटोऽत् ॥ ३. १. ३२ ॥
 सुद्तथोः ॥ ३. १. ३३ ॥
 सोलोपोऽनन्त्यस्यानाशिषि ॥ ३. १. ३४ ॥
 अतो य इयः ॥ ३. १. ३५ ॥
 झेर्जुम् ॥ ३. १. ३६ ॥
 सिचः ॥ ३. १. ३७ ॥
 लुङ्यभुवः ॥ ३. १. ३८ ॥
 सिजभ्यस्ताभ्यां लङः ॥ ३. १. ३९ ॥
 द्विषाङ्गथो वा ॥ ३. १. ४० ॥
 आत्मनेपदानि भावकर्मणोः ॥ ३. १. ४१ ॥
 कर्मकर्तरि च ॥ ३. १. ४२ ॥
 कर्तर्यात्मनेभाषेभ्यः ॥ ३. १. ४३ ॥
 भैतिः ॥ ३. १. ४४ ॥
 क्रियाव्यतिहारे ॥ ३. १. ४५ ॥
 न गतिर्हिंसाशब्दार्थहसिभ्योऽह्वहिभ्यः ॥ ३. १. ४६ ॥
 इतरेतरान्योन्यपरस्परोपपदाश्च ॥ ३. १. ४७ ॥
 नेर्विशः ॥ ३. १. ४८ ॥
 परिव्ययेभ्यः क्रियः ॥ ३. १. ४९ ॥
 विपराभ्यां जेः ॥ ३. १. ५० ॥
 आङो दः ॥ ३. १. ५१ ॥

१. A. This and the next sūtra are written as one.

२. A. This and the next sūtra are written as one.

B. दीतः

- नविकासस्वास्थ्यप्रसारणयोः ॥ ३. १. ५२ ॥
 गमेः कालहरणे ॥ ३. १. ५३ ॥
 जुं प्रच्छः ॥ ३. १. ५४ ॥
 क्रीडोऽनुपरिभ्यां च ॥ ३. १. ५५ ॥
 समोऽकूजने ॥ ३. १. ५६ ॥
 शकेः सनो जिज्ञासायाम् ॥ ३. १. ५७ ॥
 अवस्करः ॥ ३. १. ५८ ॥
 ह्रजो गतं ताच्छील्ये ॥ ३. १. ५९ ॥
 आशिषि नाथः ॥ ३. १. ६० ॥
 शपः शपथे ॥ ३. १. ६१ ॥
 स्थं प्रतिज्ञानिर्णयप्रकाशनेषु ॥ ३. १. ६२ ॥
 समवप्रविभ्यश्च ॥ ३. १. ६३ ॥
 उदोनूर्ध्वचेष्टायाम् ॥ ३. १. ६४ ॥
 उपाद्देवपूजासङ्गतिकरणमित्रकरणेषु ॥ ३. १. ६५ ॥
 पथिकर्तृकात् ॥ ३. १. ६६ ॥
 मन्त्रकरणात् ॥ ३. १. ६७ ॥
 वा लिप्सायाम् ॥ ३. १. ६८ ॥
 अकर्मकात् ॥ ३. १. ६९ ॥
 समोगमृच्छिपृच्छिस्त्वृश्चवेत्यातिद्विभ्यः ॥ ३. १. ७० ॥
 उपसर्गादस्यत्यूहिभ्यां वा ॥ ३. १. ७१ ॥
 आङ्गो यमहनः स्वाङ्गकर्मकाच्च ॥ ३. १. ७२ ॥
 उद्विभ्यां तपः ॥ ३. १. ७३ ॥
 तपः कर्मकाश्च ॥ ३. १. ७४ ॥
 निसमुपविभ्यो ह्रः ॥ ३. १. ७५ ॥
 स्पर्धायामाङ्गः ॥ ३. १. ७६ ॥
 सूचनावक्षेपणसेवासाहसप्रतियत्नप्रकथनोपयोगेषु कृञः ॥ ३. १. ७७ ॥
 अधेः प्रसहने ॥ ३. १. ७८ ॥

१. A. नृपृच्छाः

२. A. उपादेव

३. A. omits पृच्छि

४. A. This is written as two different sūtras.

- वेः शब्दकर्मणः ॥ ३. १. ७९ ॥
 अकर्मकात् ॥ ३. १. ८० ॥
 पूजोत्सङ्गनाचार्यकरणज्ञानभृतिविगणनव्ययेषु नियः ॥ ३. १. ८१ ॥
 कर्तृस्थामूर्तकर्मकाच्च ॥ ३. १. ८२ ॥
 अप्रतिबन्धोत्साहतायनेषु क्रमः ॥ ३. १. ८३ ॥
 उपपराभ्याम् ॥ ३. १. ८४ ॥
 आङो ज्योतिरुद्गमने ॥ ३. १. ८५ ॥
 वेः पादविहरणे ॥ ३. १. ८६ ॥
 प्रोपाभ्यामारम्भे ॥ ३. १. ८७ ॥
 अनुपसर्गाद्वा ॥ ३. १. ८८ ॥
 अपह्वे झः ॥ ३. १. ८९ ॥
 अकर्मकाच्च ॥ ३. १. ९० ॥
 संप्रतिभ्यामनाध्याने ॥ ३. १. ९१ ॥
 भासनोपसान्त्वनज्ञानयत्नोपमन्त्रणेषु वदः ॥ ३. १. ९२ ॥
 अनुसंभ्यामकर्मकात् ॥ ३. १. ९३ ॥
 विमतौ ॥ ३. १. ९४ ॥
 व्यक्तवाचां सहोक्तौ ॥ ३. १. ९५ ॥
 तयोर्वा ॥ ३. १. ९६ ॥
 अवाद्भिरः ॥ ३. १. ९७ ॥
 समः प्रतिज्ञायाम् ॥ ३. १. ९८ ॥
 सृजः श्रद्धावपि ॥ ३. १. ९९ ॥
 उदश्चरः सकर्मकात् ॥ ३. १. १०० ॥
 समस्तृतीयायुक्तात् ॥ ३. १. १०१ ॥
 दाणः सा चेच्चतुर्थ्यर्थे ॥ ३. १. १०२ ॥
 उपाद्यमः स्त्रीकारे ॥ ३. १. १०३ ॥
 आमः कृञः प्राग्वत् ॥ ३. १. १०४ ॥
 सैनः ॥ ३. १. १०५ ॥

१. A. सुःश्र-

२. A. This and the next are
written as one sūtra.

- स्मृदृशिभ्याम् ॥ ३. १. १०६ ॥
 अनोनोर्ज्ञः ॥ ३. १. १०७ ॥
 श्रुवोऽनाङ् प्रतेः ॥ ३. १. १०८ ॥
 शदेऽशिति ॥ ३. १. १०९ ॥
 मृडो लुङ् लुङोश्च ॥ ३. १. ११० ॥
 उपसर्गादजाद्यन्ताद्युजेरयज्ञपात्रेषु ॥ ३. १. १११ ॥
 समः क्षणवः ॥ ३. १. ११२ ॥
 भुनक्तेरनवने ॥ ३. १. ११३ ॥
 णेरणौ यत्कर्मणौ चेत्स कर्तानाध्याने ॥ ३. १. ११४ ॥
 भीस्त्रिभ्यां हेतोस्तदर्थे ॥ ३. १. ११५ ॥
 गृधिवश्चिभ्यां प्रलम्भने ॥ ३. १. ११६ ॥
 लियः पूजाभिभवयोश्च ॥ ३. १. ११७ ॥
 मिथ्योपपदात् कृजोऽभ्यासे ॥ ३. १. ११८ ॥
 फलवति ॥ ३. १. ११९ ॥
 पाठे विभाषितात् ॥ ३. १. १२० ॥
 ञितः ॥ ३. १. १२१ ॥
 अपवदः ॥ ३. १. १२२ ॥
 समुदाङ्भ्यो यमेरग्रन्थे ॥ ३. १. १२३ ॥
 शब्दान्तरगतौ वा ॥ ३. १. १२४ ॥
 णिजर्थे च ॥ ३. १. १२५ ॥
 यजेर्नित्यम् ॥ ३. १. १२६ ॥
 न धातूपपदसंसर्गसामान्योक्तौ ॥ ३. १. १२७ ॥
 अनुपराभ्यां कृजः ॥ ३. १. १२८ ॥
 अभिप्रत्यतिभ्यः क्षिपः ॥ ३. १. १२९ ॥
 प्राङ्ग्रहः ॥ ३. १. १३० ॥
 परेर्मुषश्च ॥ ३. १. १३१ ॥

१. A. This and the next are
 written as one sūtra.
 २. A omits this sūtra.

३. A adds here a separate sūtra
 अनुपसर्गात् इः

रमेव्याङ्भ्यां च ॥ ३. १. १३२ ॥

उपात् ॥ ३. १. १३३ ॥

अकर्मकाद्वा ॥ ३. १. १३४ ॥

अणौ चित्तवत् कर्तृकाण्डे ॥ ३. १. १३५ ॥

चलनाहारार्थात् ॥ ३. १. १३६ ॥

मुद्गुसुभुधयुधेङ्गनशाजनः ॥ ३. १. १३७ ॥

न पादमायमायसपरिमुहार्तिरुचिनृतिधेङ्गदवसः ॥ ३. १. १३८ ॥

वाक्यषः ॥ ३. १. १३९ ॥

धुङ्गयो लुङि ॥ ३. १. १४० ॥

वृङ्गथः स्यसनोः ॥ ३. १. १४१ ॥

लुटि च कृपः ॥ ३. १. १४२ ॥

शेषात्परस्मैपदानि ॥ ३. १. १४३ ॥

यङ्लुकः शब्लुकच ॥ ३. १. १४४ ॥

समानाधिकरणे युष्मद्यप्रयुज्यमानेऽपि मध्यमः ॥ ३. १. १४५ ॥

प्रहासे च मन्योपपदान्मन्यतेरुत्तम एकवच्च ॥ ३. १. १४६ ॥

अस्मद्युत्तमः ॥ ३. १. १४७ ॥

शेषे प्रथमः ॥ ३. १. १४८ ॥

एकद्विबहुष्वेकवचनद्विवचनबहुवचनानि ॥ ३. १. १४९ ॥

जात्याख्यायाभेकस्मिन् बहुवचनमसंख्याप्रयोगे वा ॥ ३. १. १५० ॥

असदो द्वयोश्चाविशेषणे ॥ ३. १. १५१ ॥

युष्मद्ः पूजायाम् ॥ ३. १. १५२ ॥

अन्येभ्योऽपि दृश्यते ॥ ३. १. १५३ ॥

फलगुनीप्रोष्ठपदाविशाखादिभ्यो नक्षत्रे ॥ ३. १. १५४ ॥

तिष्यपुनर्वसोर्नक्षत्रद्वन्द्वे बहुवचनस्य द्विवचनं नित्यम् ॥ ३. १. १५५ ॥

प्रातिपदिकात् खौजसमौट्छष्टाभ्याम्भिस्ङेभ्याम्भ्यस्ङसिभ्याम्भ्यस्ङसोसौ -

ङ्यसोः सुपू ॥ ३. १. १५६ ॥

१. A. गौरर्थात्

२. A. This and the next sūtra are written as one.

३. A. तैस्तूत्तम

४. A. adds a separate sūtra क्वचि-

द्विवचनं च

५. A. साङ्गयोः

- अतो भिस षेस् ॥ ३. १. १५७ ॥
 नेदमदसोऽकात् ॥ ३. १. १५८ ॥
 टाङ्सोरिनस्यौ ॥ ३. १. १५९ ॥
 डेङ्सोर्यातौ ॥ ३. १. १६० ॥
 सर्वनाम्नः स्यैसातौ ॥ ३. १. १६१ ॥
 डेः सिन् ॥ ३. १. १६२ ॥
 जसश्शी ॥ ३. १. १६३ ॥
 आदामः साम् ॥ ३. १. १६४ ॥
 नान्यञ्च संज्ञोपसर्जनात् ॥ ३. १. १६५ ॥
 तृतीयासमासवाक्ययोः ॥ ३. १. १६६ ॥
 द्वन्द्वे च ॥ ३. १. १६७ ॥
 शीवा ॥ ३. १. १६८ ॥
 प्रथमचरमर्तयायाहृषार्धनेमकतिपयेभ्यः ॥ ३. १. १६९ ॥
 पूर्वादिभ्यो नवभ्यः स्यात्सिन् च ॥ ३. १. १७० ॥
 स्यै च तृतीयात् ॥ ३. १. १७१ ॥
 आप औतः शी ॥ ३. १. १७२ ॥
 नपुंसकात् ॥ ३. १. १७३ ॥
 जस्सशोः शिः ॥ ३. १. १७४ ॥
 अष्टाभ्य औश् ॥ ३. १. १७५ ॥
 षणस्संख्याया लुक् ॥ ३. १. १७६ ॥
 कतेः ॥ ३. १. १७७ ॥
 स्वमोर्नपुंसकात् ॥ ३. १. १७८ ॥
 अतोऽम् ॥ ३. १. १७९ ॥
 इतरादिभ्यः पञ्चभ्यो नेकतरातः ॥ ३. १. १८० ॥
 युष्मदसङ्गथां ङसोऽश् ॥ ३. १. १८१ ॥
 डे सुटोऽम् ॥ ३. १. १८२ ॥
 शसो नः ॥ ३. १. १८३ ॥

१. A. शिवा

२. A. तथाह्या-

३. A. This and the following two
sūtras are omitted.

- भ्यसो भ्यम् ॥ ३. १. १८४ ॥
 पञ्चम्या अत् ॥ ३. १. १८५ ॥
 डसेश्च ॥ ३. १. १८६ ॥
 आम आकम् ॥ ३. १. १८७ ॥
 ह्रस्वापो नुद् ॥ ३. १. १८८ ॥
 स्त्रीयूभ्याम् ॥ ३. १. १८९ ॥
 इयुवुस्थानिभ्यां वा ॥ ३. १. १९० ॥
 नित्यं स्त्रियाः ॥ ३. १. १९१ ॥
 संख्याया अनतः ॥ ३. १. १९२ ॥
 त्रेख्यश्च ॥ ३. १. १९३ ॥
 सुपो लुगैकार्थ्ये ॥ ३. १. १९४ ॥
 अनुपसर्जनाव्ययात् ॥ ३. १. १९५ ॥
 नाव्ययीभावादतोऽपञ्चम्यास्त्यम् ॥ ३. १. १९६ ॥
 तृतीयासप्तम्योर्वा ॥ ३. १. १९७ ॥
 नित्यमृध्वर्थनदीसंख्यावयवात् सप्तम्याः ॥ ३. १. १९८ ॥
 कर्मणि द्वितीया ॥ ३. १. १९९ ॥
 समयानिकषाहाधिगन्तरान्तरेणयेनतेनयुक्तात् ॥ ३. १. २०० ॥
 द्वित्वेऽभ्यादिभिः ॥ ३. १. २०१ ॥
 सर्वाभिपर्युभयेभ्यस्तसा ॥ ३. १. २०२ ॥
 एनपा ॥ ३. १. २०३ ॥
 कर्मप्रवचनीयैः ॥ ३. १. २०४ ॥
 सप्तम्याधिक्यस्वाम्ययोः ॥ ३. १. २०५ ॥
 पञ्चम्येपाङ्भ्याम् ॥ ३. १. २०६ ॥
 परिणा वर्जने ॥ ३. १. २०७ ॥
 प्रतिनिधिप्रतिदानयोः ॥ ३. १. २०८ ॥
 कालाध्वभ्यां कारकमध्ये च सप्तमी च ॥ ३. १. २०९ ॥

१. B. Here is a lacuna.

२. B. Here is a lacuna.

३. A. मृध्वर्थ.

४. A. उएनपा.

५. A. म्यावाङ्भ्याम्.

६. A. omits च

- द्वितीयात्यन्तसंयोगे ॥ ३. १. २१० ॥
 अपवर्गे तृतीया ॥ ३. १. २११ ॥
 कर्तृकरणयोश्च ॥ ३. १. २१२ ॥
 प्रकृतिप्रायगोत्रनामजातिजानुपुमात्मादिभ्यो गम्यमानक्रियायाः ॥ ३. १. २१३ ॥
 न्यक्षकात्स्न्यादिभ्यः क्रियाविशेषणे ॥ ३. १. २१४ ॥
 सुखदुःखादिभ्यो वा ॥ ३. १. २१५ ॥
 समविषमादिभ्योऽधिकरणे ॥ ३. १. २१६ ॥
 द्विद्रोणपञ्चकादिभ्यः कर्माणे वीप्सायाम् ॥ ३. १. २१७ ॥
 संज्ञश्च ॥ ३. १. २१८ ॥
 अशिष्टव्यवहारे संयच्छतेः संप्रदाने ॥ ३. १. २१९ ॥
 सहार्थयोगे ॥ ३. १. २२० ॥
 अर्थार्थिपूर्वापरकलहनिपुणमिश्रशृङ्खणोन्वयार्थे ॥ ३. १. २२१ ॥
 इत्थंभूतलक्षणात् ॥ ३. १. २२२ ॥
 अङ्गाद्विकृतात्तद्विकारेणाङ्गिवचने ॥ ३. १. २२३ ॥
 हेतौ ॥ ३. १. २२४ ॥
 ऋणे पञ्चमी ॥ ३. १. २२५ ॥
 गुणे वा ॥ ३. १. २२६ ॥
 न स्त्रियामनुपलब्धादिभ्यः ॥ ३. १. २२७ ॥
 षष्ठी हेतोः प्रयोगे ॥ ३. १. २२८ ॥
 पर्यायाणां चाद्वितीयाः सर्वनामभ्यः ॥ ३. १. २२९ ॥
 चतुर्थी संप्रदाने ॥ ३. १. २३० ॥
 परिक्रियः करणे वा । ३. १. २३१ ॥
 कृप्यर्थकर्तारि विकारे ॥ ३. १. २३२ ॥
 उत्पातेन शाप्यमाने ॥ ३. १. २३३ ॥
 तादर्थ्ये ॥ ३. १. २३४ ॥
 तुमर्थाच्च भाववचनात् ॥ ३. १. २३५ ॥
 तुमुनोऽप्रयुज्यमानस्य कर्मणि ॥ ३. १. २३६ ॥

१. A. नार्थैः

३. A omits चा

२. A. न स्त्रियामनुपलब्धादिभ्यः

गत्यर्थानां चेष्टायामनास्थिताध्वनि वा ॥ ३. १. २३७ ॥
 मन्यतेः प्रतिकृष्य कुत्सायामुपमानेभ्यः ॥ ३. १. २३८ ॥
 ननावन्नकाकशुकसृगालेभ्यः ॥ ३. १. २३९ ॥
 नमःस्वस्तिस्वाहास्वधालं वषट्पर्याप्त्यर्थैः ॥ ३. १. २४० ॥
 अपादाने पञ्चमी ॥ ३. १. २४१ ॥
 ल्यब्लोपे कर्माधिकरणयोः ॥ ३. १. २४२ ॥
 प्रश्नाख्यानयोश्च ॥ ३. १. २४३ ॥
 प्रभृत्यन्यारादितरदिकृच्छब्दाञ्चूत्तरपदाजाहियोगे ॥ ३. १. २४४ ॥
 क्रते द्वितीया च ॥ ३. १. २४५ ॥
 विना तृतीया च ॥ ३. १. २४६ ॥
 पृथङ्नानाभ्याम् ॥ ३. १. २४७ ॥
 स्लोकाल्पकृच्छ्रकतिपयेभ्योऽसत्त्वार्थेभ्यः करणे ॥ ३. १. २४८ ॥
 कालाध्वपरिछेदमूलात्पञ्चमी ॥ ३. १. २४९ ॥
 तेन योगोऽकालात्सप्तमी ॥ ३. १. २५० ॥
 अध्वनः प्रथमा च ॥ ३. १. २५१ ॥
 षष्ठ्यतसर्थैः ॥ ३. १. २५२ ॥
 दूरान्तिकार्थबहिर्भिः पञ्चमी च ॥ ३. १. २५३ ॥
 दूरान्तिकार्थेभ्योऽसत्त्वचनेभ्यो द्वितीयातृतीयासप्तम्यश्च ॥ ३. १. २५४ ॥
 अधिकरणे सप्तमी ॥ ३. १. २५५ ॥
 कस्येन्विषयस्य कर्मणि ॥ ३. १. २५६ ॥
 निमित्तात्कर्मसंयोगे ॥ ३. १. २५७ ॥
 अप्रत्यादिष्वसाधुना ॥ ३. १. २५८ ॥
 साधुना च ॥ ३. १. २५९ ॥
 निपुणेन चार्चयाम् ॥ ३. १. २६० ॥
 क्रियाहर्भ्यः कारकत्वे ॥ ३. १. २६१ ॥
 क्रियानर्हभ्यश्चाकारकत्वे ॥ ३. १. २६२ ॥
 तद्विपर्यासे च ॥ ३. १. २६३ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written as one.

२. A. सापुना च.

- यस्य च भावेन भावलक्षणम् ॥ ३. १. २६४ ॥
 षष्ठी चानादरे ॥ ३. १. २६५ ॥
 स्वामीश्वराधिपतिदायादसाक्षिप्रतिभूप्रसूतैश्च ॥ ३. १. २६६ ॥
 आयुक्तकुशलाभ्यामासेवायाम् ॥ ३. १. २६७ ॥
 यतो निर्धारणे ॥ ३. १. २६८ ॥
 पञ्चमी विभक्तात् ॥ ३. १. २६९ ॥
 सप्तमी चाधिकेन भूयसः ॥ ३. १. २७० ॥
 तृतीयाल्पीयसः ॥ ३. १. २७१ ॥
 प्रसितोत्सुकाभ्यां अधिकरणे वा ॥ ३. १. २७२ ॥
 नक्षत्राञ्च लुपि ॥ ३. १. २७३ ॥
 अर्थमात्रे प्रथमा ॥ ३. १. २७४ ॥
 संबोधने च ॥ ३. १. २७५ ॥
 षष्ठी शेषे ॥ ३. १. २७६ ॥
 स्मृत्यर्थदयेशां कर्मणि ॥ ३. १. २७७ ॥
 कृष्णः प्रतियत्ने ॥ ३. १. २७८ ॥
 रजार्थानां भावकर्तृकाणाम् ॥ ३. १. २७९ ॥
 न ज्वरिसन्ताप्योः ॥ ३. १. २८० ॥
 आशिषि नाथः ॥ ३. १. २८१ ॥
 जासिनाटकाधिपिषां हिंसायाम् ॥ ३. १. २८२ ॥
 हनः प्रनिभ्याम् ॥ ३. १. २८३ ॥
 व्यपहृपणोः विनिमये ॥ ३. १. २८४ ॥
 छूते च ॥ ३. १. २८५ ॥
 दिवस्तदर्थस्य ॥ ३. १. २८६ ॥
 वोपसर्गात् ॥ ३. १. २८७ ॥
 श्लोऽविदर्थस्य करणे ॥ ३. १. २८८ ॥
 कृत्वोऽर्थप्रयोगे कालेभ्योऽधिकरणे ॥ ३. १. २८९ ॥

१. A. प्रति प्रतियत्ने

३. A. This and the next sūtra

२. A. पिषामहिंसायाम्.

are written as one.

४. A. श्लो-

- प्रतिपदषष्ठ्याः पूर्णो विधिः ॥ ३. १. २९० ॥
 कर्तृकर्मणोः कृति ॥ ३. १. २९१ ॥
 उभयहेतावस्त्र्यकाकारे कर्तरि वा ॥ ३. १. २९२ ॥
 द्विषः शतरि ॥ ३. १. २९३ ॥
 नलादेशतृन्नुदन्ताव्ययकिकखलर्थेषु ॥ ३. १. २९४ ॥
 अकर्मैरुक्त्वि ॥ ३. १. २९५ ॥
 अमत्यार्थाद्यधिकरणे निष्ठायाम् ॥ ३. १. २९६ ॥
 भावे वा ॥ ३. १. २९७ ॥
 अके भविष्यति ॥ ३. १. २९८ ॥
 ईन्याधमर्ण्ये च ॥ ३. १. २९९ ॥
 कृत्येषु कर्तरि वा ॥ ३. १. ३०० ॥
 नोभयप्राप्तौ ॥ ३. १. ३०१ ॥
 तुल्यार्थैरतुलोपमाभ्यां तृतीया च ॥ ३. १. ३०२ ॥
 हितसुखाभ्यां चतुर्थी च ॥ ३. १. ३०३ ॥
 आशिष्यायुष्यभद्रार्थकुशलार्थैश्च ॥ ३. १. ३०४ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

तृतीयस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

१. A omits this sūtra.

३. A. अन्या.

२. A. This and the next sūtra
are written as one.

अथ द्वितीयः पादः

- सुप्सुपा सहैकार्थीभावे समासः ॥ ३. २. १ ॥
 विस्पष्टादीनि गुणविशेषणतायाम् ॥ ३. २. २ ॥
 काष्ठादीनि क्रियाविशेषणतायाम् ॥ ३. २. ३ ॥
 सर्वचर्माद्यश्वोद्देशैकादशमाशब्दोर्ध्वमुहूर्तोर्ध्वदेहोर्ध्वन्द्वन्द्वमकृतपूर्वादयः तद्धिते ॥
 ३. २. ४ ॥
 काकतालादय इवार्थे ॥ ३. २. ५ ॥
 इवेन विभक्त्यलोपश्च ॥ ३. २. ६ ॥
 भूतपूर्वादयः ॥ ३. २. ७ ॥
 अव्ययीभावः ॥ ३. २. ८ ॥
 अत्ययं विभक्त्यर्थे ॥ ३. २. ९ ॥
 समीपसमुद्भयोश्च ॥ ३. २. १० ॥
 असमुद्भयार्थाभावात्ययासंप्रतिषु ॥ ३. २. ११ ॥
 ख्यातिपञ्चादर्थयोः ॥ ३. २. १२ ॥
 योग्यतावीप्सापदार्थानतिवृत्तिसादृश्यसदृशेषु ॥ ३. २. १३ ॥
 यौगपद्यानुपूर्व्यसंपत्तिस्त्रिकल्पान्तवचनेषु ॥ ३. २. १४ ॥
 यथा न सादृश्ये ॥ ३. २. १५ ॥
 यावदियत्त्वे ॥ ३. २. १६ ॥
 प्रतिना मात्रार्थे ॥ ३. २. १७ ॥
 संख्याक्षशलाकाः परिणा द्यूतेऽन्यथावृत्तौ ॥ ३. २. १८ ॥
 पर्यपाङ्गबहिरञ्चवः पञ्चम्या वा ॥ ३. २. १९ ॥
 लक्षणेनाभिप्रती आमिमुख्ये ॥ ३. २. २० ॥
 अनुः सामीप्यायामयोः ॥ ३. २. २१ ॥

१. A. This is written as three
 different sūtras.

२. A. नायाः

३. A. दहोन्द.

४. A. पर्यवाङ्

५. A. omits वा.

तिष्ठद्बुधहद्वायतीगवानि कालविशेषे न चान्यसमासः ॥ ३. २. २२ ॥
 लूनलूयमानपूतपूयमाना यवेन न च व्यतिरेकविभक्तिः ॥ ३. २. २३ ॥
 खलेसंहृतसंङ्घियमाणा बुसेन च ॥ ३. २. २४ ॥
 सुविनिदुरपरायती पापपुण्यानि समया ॥ ३. २. २५ ॥
 समं भूमिपदातिभ्यामन्यपदार्थे ॥ ३. २. २६ ॥
 प्रोहुरथमुगदक्षिणाभिः ॥ ३. २. २७ ॥
 संप्रत्यसंप्रत्यप्रदक्षिणानि वर्तमानावर्तमानवामेषु ॥ ३. २. २८ ॥
 पारे मध्येऽग्रेऽन्तः षष्ठ्या वा ॥ ३. २. २९ ॥
 संख्या वंश्येन ॥ ३. २. ३० ॥
 नदीभिस्समाहारे ॥ ३. २. ३१ ॥
 अन्यपदार्थैः संज्ञायाम् ॥ ३. २. ३२ ॥
 तत्पुरुषः ॥ ३. २. ३३ ॥
 द्वितीयाश्रितातीतपतितगतात्यस्तगमिगामिषुभुश्ववादिभिः ॥ ३. २. ३४ ॥
 प्राप्तापन्नाभ्यां प्राप्तापन्नौ च द्वितीयया पुंवच्च ॥ ३. २. ३५ ॥
 स्वयं सामी केन ॥ ३. २. ३६ ॥
 ल्वट्टा क्षेपे ॥ ३. २. ३७ ॥
 कालाः ॥ ३. २. ३८ ॥
 अत्यन्तसंयोगे ॥ ३. २. ३९ ॥
 तृतीया तत्कृतार्थेन गुणवचनेन ॥ ३. २. ४० ॥
 अर्थादिसदशसमतुल्याधिकैश्च ॥ ३. २. ४१ ॥
 अर्धं चतसृभिः ॥ ३. २. ४२ ॥
 एकं न विंशत्यादिभिः ॥ ३. २. ४३ ॥
 कर्तृकरणे कृता बहुलम् ॥ ३. २. ४४ ॥
 कृत्यैरधिकार्थवचने ॥ ३. २. ४५ ॥

१. A. भवद्वायति.

२. A. लुइ

३. A. This and the next sūtra are
written together.

४. A omits अवर्तमान

५. A adds तौ च

६. A. This and the next sūtra are
written together.

७. A. अद्धं

८. A. This and the next sūtra are
written together.

- भक्ष्यान्नपानपात्रैर्मिश्रीकरणव्यञ्जनयुग्यपूरणानि ॥ ३. २. ४६ ॥
 चतुर्थी यता ॥ ३. २. ४७ ॥
 सुखहिताभ्याम् ॥ ३. २. ४८ ॥
 तादर्थ्ये प्रकृत्या ॥ ३. २. ४९ ॥
 बलिरक्षितघाससुराविधादिभिश्च ॥ ३. २. ५० ॥
 नित्यमर्थेनेदमर्थे ॥ ३. २. ५१ ॥
 पञ्चमीभीतभीतिभीभयभीरुभीलुकजुगुप्सुभिः ॥ ३. २. ५२ ॥
 अपेतापोढनिर्गतमुक्तपतितत्रस्तैरसैर्वा सा ॥ ३. २. ५३ ॥
 स्तोकाल्पान्तिकाभ्याशदूरार्थकृच्छ्राणि केन ॥ ३. २. ५४ ॥
 शतसहस्रौ परेण ॥ ३. २. ५५ ॥
 सप्तमीसिद्धशुष्कपक्वबन्धादिभिः ॥ ३. २. ५६ ॥
 शौण्डिधूर्तकितवव्याडसंवीतपटुपण्डितकुशलनिपुणचपलान्तरधिभिः प्रसक्ता-
 चप्रयोगे ॥ ३. २. ५७ ॥
 ध्वाङ्गकाकवायसबकादिभिः क्षेपे ॥ ३. २. ५८ ॥
 सिंहव्याघ्रवासवयुधिष्ठिरादिभिः पूजायाम् ॥ ३. २. ५९ ॥
 यतावश्यके ॥ ३. २. ६० ॥
 संज्ञायाम् ॥ ३. २. ६१ ॥
 ऋणमधमोत्तमाभ्याम् ॥ ३. २. ६२ ॥
 केनाहोरात्रावयवाः ॥ ३. २. ६३ ॥
 तत्र ॥ ३. २. ६४ ॥
 सगतिकारकेणापि क्षेपे ॥ ३. २. ६५ ॥
 पात्रमवधारणे समितबहुलाभ्यां न चान्यसमासः ॥ ३. २. ६६ ॥
 गेहेगोष्ठौ शूरश्वेडिनार्दिविजितिव्याडपटुपण्डितप्रगल्भैः ॥ ३. २. ६७ ॥
 उदुम्बरः कृमिमशकाभ्यामुपमायाम् ॥ ३. २. ६८ ॥
 अवटकूपौ कच्छपमण्डूकाभ्याम् ॥ ३. २. ६९ ॥
 नगरं काकादिभिः ॥ ३. २. ७० ॥
 गेहेमेहिपिण्डीशूरौ निरीहताभ्याम् ॥ ३. २. ७१ ॥

१. A. सर्वे.

२. A. स्तोकाप्तिकदूरार्थ-

३. A. व्याघ्र.

४. A. This is written as two
sūtras.

५. A. श्वेडी.

वर्णो वर्णेन ॥ ३. २. ९२ ॥

कुमारश्रमणाप्रव्रजिताबन्धकीकुलरागभिर्गीतापसीदायध्यापकामिरूपक -
पण्डितकुशलनिपुणचपलपटुसृष्टुभिः ॥ ३. २. ९३ ॥

केन नञ्विशिष्टेनानञ् ॥ ३. २. ९४ ॥

कृतापकृतभुक्ताभुक्तपीतविपीगतप्रत्यागतयातानुयातक्रयाक्रयिकापुटापुटिका -
फलाफलिकामानोन्मानिकाः ॥ ३. २. ९५ ॥

कतरकृतमौ जातिपरिप्रश्ने ॥ ३. २. ९६ ॥

किं क्षेपे ॥ ३. २. ९७ ॥

किंशुकैर्किंशुलकैर्किंपुरुषकिंवरकिञ्जल्ककिन्दासादयः संज्ञायाम् ॥ ३. २. ९८ ॥

श्रोण्युकपूगकुन्दमराशिनचयराशिंविशिष्टनिर्धनेन्द्रदेवमुण्डश्रमणभूतवदान्या -
ध्यापकब्राह्मणक्षत्रियपटुपण्डितकुशलचपलनिपुणाश्च्यर्थे कृतमतमितो -
कभूतसमाज्ञाताख्यसत्संभाविताभितावधारितावकल्पितकलितनिराकृतो -
पकृतापकृतोदाहृतोदीरितोदितदृष्टविभुतादिभिः ॥ ३. २. ९९ ॥

शाकपार्थिवजातौत्वलिकुतपसौश्रुतघृतरौड्योदनपाणिन्याणिमाण्डव्यबलाका -
कौशिकविदंभिर्कौण्डिन्यपरशुरामादयः प्रियादिलोपे ॥ ३. २. १०० ॥

अधिकान्ता संख्यासंख्ययाधिकलोपश्च ॥ ३. २. १०१ ॥

भार्गांशादिभिः पूरणान्ता लुक् च वा ॥ ३. २. १०२ ॥

मयूरच्छात्रौ व्यंसकेनोपमायां न चान्यसमासः ॥ ३. २. १०३ ॥

कम्बोजयवनौ मुण्डेन ॥ ३. २. १०४ ॥

पहीडायवाभ्यामन्यपदार्थे नपुंसकत्वे च ॥ ३. २. १०५ ॥

अपेहि च वाणिजस्वागतद्वितीयविघसप्रघसादिभिः किर्यायाम् ॥ ३. २. १०६ ॥

प्रेहि स्वागतवाणिजाभ्याम् ॥ ३. २. १०७ ॥

प्रोह कटकर्दमाभ्यां द्वितीया ॥ ३. २. १०८ ॥

कुन्धिभिन्ध्युत्तमाविचक्षपलवणचूडादिभिः ॥ ३. २. १०९ ॥

१. A. कृताकृत.

२. A adds च.

३. A. किंलुक.

४. A omits राशि

५. A. कण्ड

६. A. म्नाता.

७. A. This portion is written as a separate sūtra.

८. A. नोप्या-

९. A. चानेन.

१०. A. This portion is written as a separate sūtra.

११. A. तुन्धिभिन्ध्युत्त-

आहर चेलवसने वनिताभिः ॥ ३. २. ११० ॥

आख्यातमाख्यातेन सातत्ये ॥ ३. २. १११ ॥

उद्धरोत्सृजावसृजाभ्याम् ॥ ३. २. ११२ ॥

पचपतवपान्युदस्तैर्नैः ॥ ३. २. ११३ ॥

उन्मृजावमृजने ॥ ३. २. ११४ ॥

इहद्वितीयेहपञ्चम्येहिरैयाहिराहोपुरुषिकाहंपूर्विकाहंप्रथमिकामहमहमिकावि-
चप्रचनिश्चप्रचादयः ॥ ३. २. ११५ ॥

हि कर्मणा बहुलमाभीक्ष्ये कर्तरि ॥ ३. २. ११६ ॥

स्नात्वाकालकपीत्वास्थिरकभुक्त्वासुहितप्रोष्यपापयित्पत्ययाकलानिपत्यरोहि-
णीनिषद्यश्यामादयः ॥ ३. २. ११७ ॥

आचोवचोञ्चनीचाचपराचोञ्चावचारिकिचनाकुतोभयानि ॥ ३. २. ११८ ॥

पूर्वापराधरोत्तराण्येकदेशिनैकाधिकरणेन ॥ ३. २. ११९ ॥

सायाहमभ्याहमभ्यन्दिनमभ्यरात्रादयः ॥ ३. २. १२० ॥

अर्धं समविभागे वा ॥ ३. २. १२१ ॥

अर्धजरतीयार्धवैशसार्धोक्तादयः ॥ ३. २. १२२ ॥

द्वितीयतृतीयचतुर्थतुर्यतुरीयतुलाग्रादयश्च ॥ ३. २. १२३ ॥

कालाः परिणामिना ॥ ३. २. १२४ ॥

नञ् ॥ ३. २. १२५ ॥

शोभिहिताहमर्थालमर्थतद्वितैरसामर्थ्ये ॥ ३. २. १२६ ॥

असूर्यपश्यापुनर्गैयाश्राद्धभोज्यलवणभोज्यादयश्च ॥ ३. २. १२७ ॥

ईषद्रूपेण ॥ ३. २. १२८ ॥

षष्ठी ॥ ३. २. १२९ ॥

कृद्योगा ॥ ३. २. १३० ॥

याजकपूजकपरिचारकपरिवेषकस्नापकाभ्यापकोत्सादकोन्मादकोद्धर्तकहोतु -
भैर्त्रादयः ॥ ३. २. १३१ ॥

रथपत्नी गणकेन ॥ ३. २. १३२ ॥

१. A. पपान्युदस्तैर्नैः

३. A. अयोवचो

२. A. This portion is written as
part of the next sūtra.

४. A. कृद्योगाकृति.

५. A. भर्त्रादिभिश्च

- गुणोत्तरेण तरलोपश्च ॥ ३. २. १३३ ॥
 सर्वपश्चात्प्रभृतीनि ॥ ३. २. १३४ ॥
 तत्स्थैर्गुणैः ॥ ३. २. १३५ ॥
 नै निर्धारणे ॥ ३. २. १३६ ॥
 प्रतिपदविधाना ॥ ३. २. १३७ ॥
 पूरणगुणसुहितार्थसद्व्ययतव्यसमानाधिकरणेन ॥ ३. २. १३८ ॥
 मत्याद्यधिकरणकेन ॥ ३. २. १३९ ॥
 कर्तृकर्महेतुनाकर्मणि ॥ ३. २. १४० ॥
 कर्तर्यकेन ॥ ३. २. १४१ ॥
 कर्तृवृजकाभ्याम् ॥ ३. २. १४२ ॥
 नित्यं क्रीडाजीविकयोः ॥ ३. २. १४३ ॥
 गतयः ॥ ३. २. १४४ ॥
 कुः पापेषदर्थयोः ॥ ३. २. १४५ ॥
 दुः निन्दाकृच्छ्रार्थयोः ॥ ३. २. १४६ ॥
 स्वती पूजायाम् ॥ ३. २. १४७ ॥
 अतिशयातिक्रमणयोश्च ॥ ३. २. १४८ ॥
 आङ्गीषदर्थाभिव्याप्त्येः ॥ ३. २. १४९ ॥
 प्रादयो गताद्यर्थे प्रथमया ॥ ३. २. १५० ॥
 अस्यादयः क्रान्ताद्यर्थे द्वितीयया ॥ ३. २. १५१ ॥
 अवादयः कुष्ठाद्यर्थे तृतीयया ॥ ३. २. १५२ ॥
 पर्यादयो ग्लानाद्यर्थे चतुर्थ्या ॥ ३. २. १५३ ॥
 निरादयः क्रान्ताद्यर्थे पञ्चम्या ॥ ३. २. १५४ ॥
 अन्वाद्यस्तिङोदात्तवता गतिमता च ॥ ३. २. १५५ ॥
 न कर्मप्रवचनीयाः ॥ ३. २. १५६ ॥
 उपपदमतिङ् ॥ ३. २. १५७ ॥
 नाव्ययेनानमा ॥ ३. २. १५८ ॥

१. A. गुणास्तरेण-

२. A. सर्वर्णश्चा-

३. A. This and the next sūtra

are written together.

. २. सू. १५९]

भोजविरचितम्

। च प्राक् खमुञ्जः ॥ ३. २. १५९ ॥

।यादीनि ष्त्वा च वा ॥ ३. २. १६० ॥

।यं प्रवृद्धादिभिः ॥ ३. २. १६१ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

तृतीयाध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

अथ तृतीयः पादः

- शेषो बहुव्रीहिः ॥ ३. ३. १ ॥
 अदूराधिकासन्नाः संख्यया संख्येये ॥ ३. ३. २ ॥
 बहुव्रीहिः सुजर्थे ॥ ३. ३. ३ ॥
 वार्थे च ॥ ३. ३. ४ ॥
 अव्ययम् ॥ ३. ३. ५ ॥
 अन्यपदार्थे ॥ ३. ३. ६ ॥
 अस्तिक्षीरादयः ॥ ३. ३. ७ ॥
 उपमानसुपमेयसरूपोत्तरपदलोपश्च ॥ ३. ३. ८ ॥
 सममीपूर्वसमानाधिकरणम् ॥ ३. ३. ९ ॥
 समुदायविकारपट्टी समस्तम् ॥ ३. ३. १० ॥
 प्रादिभ्यो धातुजं वाचोत्तरपदलोपः ॥ ३. ३. ११ ॥
 नजोऽस्यर्थम् ॥ ३. ३. १२ ॥
 अनेकं मतुपोऽर्थे ॥ ३. ३. १३ ॥
 कर्तृकर्मप्रवचनमप्रथमायाः ॥ ३. ३. १४ ॥
 दिङ्नामान्यन्तराले ॥ ३. ३. १५ ॥
 तत्र गृहीत्वा तेन प्रहृत्येति सरूपेऽर्थिक्रियाव्यतिहारे ॥ ३. ३. १६ ॥
 सह तृतीयया तुल्यार्थयोगे ॥ ३. ३. १७ ॥
 क्वचित् विद्यमानार्थे ॥ ३. ३. १८ ॥
 चार्थे युगपदधिकरणवचनतायां द्वन्द्वः ॥ ३. ३. १९ ॥
 दधिसर्पिमधूनि पयोमधुसर्पिभिरितरेतरयोगे ॥ ३. ३. २० ॥
 इध्मावागृचो वह्निर्मनःसामिभिः ॥ ३. ३. २१ ॥

१. A. संख्या सुजर्थे.	५. A adds च
२. A adds च	६. A. तायाः
३. A. युधिक्रि This portion is
written as a separate sūtra.	७. A. धुनी
४. A. सह तृतीयां	८. A. सामिभिः

आदिरवसानेन ॥ ३. ३. २२ ॥

शुक्लः कृष्णेन ॥ ३. ३. २३ ॥

श्रद्धा मेधया ॥ ३. ३. २४ ॥

मेधादीक्षाश्रुताध्ययनानि च तपसा ॥ ३. ३. २५ ॥

याज्याप्रवर्ग्योलूखलान्यनुवाक्योपसदमुसलैः ॥ ३. ३. २६ ॥

हरिब्रह्मशिवस्कन्दपरिव्रज्याद्या वासवप्रजापतिवैश्रवणविशाखकौशिकादिभिः ॥

३. ३. २७ ॥

अधिकरणैतावत्त्वे ॥ ३. ३. २८ ॥

समीपे वा ॥ ३. ३. २९ ॥

संख्याविशत्यादिभिः संख्यायां समाहारे ॥ ३. ३. ३० ॥

अनुवादे चरणाः स्थेणोलुङ्ङि ॥ ३. ३. ३१ ॥

अनपुंसकान्यध्वर्युक्तवः ॥ ३. ३. ३२ ॥

अध्ययनतः सन्निकृष्टानि ॥ ३. ३. ३३ ॥

अप्राणिजातयः ॥ ३. ३. ३४ ॥

नदीदेशनगराणि भिन्नलिङ्गानि ॥ ३. ३. ३५ ॥

नित्यवैराः ॥ ३. ३. ३६ ॥

कारवः ॥ ३. ३. ३७ ॥

गवाश्वगवाविकगवैडकाजाविकाजैडकानि ॥ ३. ३. ३८ ॥

कुब्जवामनकुब्जकिरातपुत्रपौत्रश्वर्चण्डालखीकुमारदासीदासदासीमाणवको-

ष्टूखरोष्टूशशभागवतीभागवतानि ॥ ३. ३. ३९ ॥

शांटीप्रच्छदकुटीकुटमूत्रशकुन्मूत्रपुरीषयकुन्मेदोमांसशोणितदर्भशरदर्भपूतीका-

लुनपुरुषतृणोलपानि ॥ ३. ३. ४० ॥

प्राणितूर्याङ्गानि ॥ ३. ३. ४१ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. शुक्लकृष्णेन

३. A. This portion is written as a
separate sūtra.

४. A. लुङ्ङि.

५. A. This and the next sūtra
are written together.

६. A. This portion is written as
a separate sūtra.

७. A. बकौष्टूशशभागवतानि

- सेनाङ्गानि बहुत्वे ॥ ३. ३. ४२ ॥
 क्षुद्रजन्तवः ॥ ३. ३. ४३ ॥
 फलानि ॥ ३. ३. ४४ ॥
 वा वृक्षमृगतृणधान्यशकुनिविशेषाः ॥ ३. ३. ४५ ॥
 व्यञ्जनानि ॥ ३. ३. ४६ ॥
 विरोधान्यद्रव्याणि ॥ ३. ३. ४७ ॥
 शेषमुभयोः ॥ ३. ३. ४८ ॥
 प्रायेण पूर्वपदार्थप्रधानोऽव्ययीभावः ॥ ३. ३. ४९ ॥
 उत्तरपदार्थप्रधानस्तत्पुरुषः ॥ ३. ३. ५० ॥
 अन्यपदार्थप्रधानो बहुव्रीहिः ॥ ३. ३. ५१ ॥
 उभयपदार्थप्रधानो द्वन्द्वः ॥ ३. ३. ५२ ॥
 कर्मधारये प्रधानोपसर्जनानां परं परं विप्रतिषेधे ॥ ३. ३. ५३ ॥
 मत्वर्थीयार्थकर्मधारयात् बहुव्रीहिः ॥ ३. ३. ५४ ॥
 कदाचित्कर्मधारयः सर्वधनार्थः ॥ ३. ३. ५५ ॥
 पूर्वपदातिशय आतिशयिकात् बहुव्रीहिः सूक्ष्मतरवस्त्रार्थः ॥ ३. ३. ५६ ॥
 उत्तरपदातिशय अतिशयिको बहुव्रीहिः बह्वाढ्यतरार्थः ॥ ३. ३. ५७ ॥
 उपसर्जनं पूर्वम् ॥ ३. ३. ५८ ॥
 राजदन्तलितवसितसिकसंमृष्टमृष्टलुञ्चितनग्नमुषितावक्लिन्नपक्कार्पितोसगाढा-
 धमर्णोत्तमर्णपरदशतपरःसहस्रादिषु परम् ॥ ३. ३. ५९ ॥
 बिम्बोष्ठबिम्बाधरपुरुषोत्तमादिषु वा ॥ ३. ३. ६० ॥
 इदु द्वन्द्वे ॥ ३. ३. ६१ ॥
 न स्वातिश्चित्रायाः ॥ ३. ३. ६२ ॥
 पतिर्भार्यायाः ॥ ३. ३. ६३ ॥
 जायाया जं दं च वा ॥ ३. ३. ६४ ॥
 पशुश्च पुत्रात् ॥ ३. ३. ६५ ॥

१. A. विरेधिन्य-

३. A. धान्यावलकः

२. B. This and the following
 three sūtras are written as
 part of the commentary.

४. A. सूक्ष्मतरार्थः

५. A. omits मृष्ट-

ईमश्रु केशात् ॥ ३. ३. ६६ ॥

जानुबिन्दू शिरसः ॥ ३. ३. ६७ ॥

सर्पिर्मधुक्षीर्धलघुगुणवृध्यादिषु वा ॥ ३. ३. ६८ ॥

अजाद्यदन्तम् ॥ ३. ३. ६९ ॥

न शूद्रार्यावन्त्यश्मकविष्वक्सेनार्जुनादिषु ॥ ३. ३. ७० ॥

धर्मार्थकामार्थशब्दार्थाद्यन्ताग्नीन्द्रचन्द्रार्कादिषु वा ॥ ३. ३. ७१ ॥

अल्पाक्षरम् ॥ ३. ३. ७२ ॥

नोऽल्लखलमुसलतण्डुलकिण्वचित्ररथवाहिकस्नातकराजन्नाक्षिभ्रुवदारगवोशीर-

बीजादिषु ॥ ३. ३. ७३ ॥

समीरणान्यादित्यचन्द्रपाणिनीयरोढीयादिषु वा ॥ ३. ३. ७४ ॥

लघ्वक्षरम् ॥ ३. ३. ७५ ॥

न श्रद्धातपसादिषु ॥ ३. ३. ७६ ॥

शकृन्मूत्रकुशकौशादिषु वा ॥ ३. ३. ७७ ॥

अभ्यर्हितम् ॥ ३. ३. ७८ ॥

न नरनारायणादिषु ॥ ३. ३. ७९ ॥

तपःश्रुतादिषु वा ॥ ३. ३. ८० ॥

मासर्तुलक्षत्राण्यानुपूर्व्येण ॥ ३. ३. ८१ ॥

न पुष्यपुनर्वसादिषु ॥ ३. ३. ८२ ॥

वसन्तश्रीष्मादिषु वा ॥ ३. ३. ८३ ॥

ज्यायान् भ्रातृणाम् ॥ ३. ३. ८४ ॥

न पाण्डुधृतराष्ट्रादिषु ॥ ३. ३. ८५ ॥

भीमसेनार्जुनादिषु वा ॥ ३. ३. ८६ ॥

वर्णानां च ॥ ३. ३. ८७ ॥

बहुषूक्तमश्न ॥ ३. ३. ८८ ॥

संख्यानामल्पीयः ॥ ३. ३. ८९ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A. विरु

३. B. गाल्लखल

४. A. रौडियादिषु.

५. A. कादिषु.

६. A omits न.

७. A. कल्पीयः

बहुव्रीहौ च ॥ ३. ३. ९० ॥

सर्वनाम च सर्वतः ॥ ३. ३. ९१ ॥

विशेषणम् ॥ ३. ३. ९२ ॥

प्रियो वा ॥ ३. ३. ९३ ॥

सप्तमी ॥ ३. ३. ९४ ॥

गङ्गादिभ्यो वा ॥ ३. ३. ९५ ॥

नेन्द्रादिभ्यः ॥ ३. ३. ९६ ॥

प्रहरणेभ्यश्च ॥ ३. ३. ९७ ॥

कान्तं वा ॥ ३. ३. ९८ ॥

नित्यं शेषे ॥ ३. ३. ९९ ॥

आहिताग्निर्जातपुत्रजातदन्तजातश्मश्रुपतिघृतपीततैलपीतमद्यपीतविषोढभार्या -

गतार्थविच्छिन्नशीर्षादिषु वा ॥ ३. ३. १०० ॥

जातिकालसुखादिभ्यश्च ॥ ३. ३. १०१ ॥

कडारण्डुलकाणखञ्जकुण्टकहोडखलतिगौरपिङ्गलवृद्धभिक्षुकैवठरतनवःकर्मधा-

रये ॥ ३. ३. १०२ ॥

सरूपाणामेकशेष एकविभक्तौ ॥ ३. ३. १०३ ॥

स्वरभिन्नानां यस्योत्तरस्वरविधिः ॥ ३. ३. १०४ ॥

विरूपाणामप्येकार्थानाम् ॥ ३. ३. १०५ ॥

पौत्रादिजीवदंश्यादिना तन्निमित्त एव चेद्विशेषः ॥ ३. ३. १०६ ॥

स्त्रीपुंवच्च ॥ ३. ३. १०७ ॥

पुमान् स्त्रिया ॥ ३. ३. १०८ ॥

ग्राम्यपशुसंघेष्वतरूणानेकशफेषु स्त्री ॥ ३. ३. १०९ ॥

नपुंसकमनपुंसकेनैकवच्चास्य वा ॥ ३. ३. ११० ॥

पितृश्वशुरौ मातृश्वभ्रूभ्याम् ॥ ३. ३. १११ ॥

भ्रातृपुत्रौ स्वसृदुहितृभ्याम् ॥ ३. ३. ११२ ॥

त्येदादीनि सर्वैर्नित्यम् ॥ ३. ३. ११३ ॥

१. B omits जातपुत्र

२. A. गतार्थच्छिन्न.

३. A. कवरे तनवः

४. A. दीनां

५. A. सर्वैस्त्येदादीनि

तेषामद्वन्द्वतत्पुरुषविकोषणानां पुंनपुंसकतो लिङ्गानि ॥ ३. ३. ११४ ॥

तेषां मिथो व्यपरम् ॥ ३. ३. ११५ ॥

कश्चित्पूर्वं च ॥ ३. ३. ११६ ॥

पुरुषाणां च ॥ ३. ३. ११७ ॥

अव्ययीभावो नपुंसकम् ॥ ३. ३. ११८ ॥

द्वन्द्वः समाहार एकवच्च ॥ ३. ३. ११९ ॥

द्विगुश्च ॥ ३. ३. १२० ॥

अदन्तः स्त्री ॥ ३. ३. १२१ ॥

पौत्रपथयुगभुवनान्तो नपुंसकम् ॥ ३. ३. १२२ ॥

पेष्टयाः कन्थोशीनरेषु तत्पुरुषः संज्ञायाम् ॥ ३. ३. १२३ ॥

उपक्रोपक्रमं तदादित्वे ॥ ३. ३. १२४ ॥

ईश्वरार्थादराज्ञः सभा ॥ ३. ३. १२५ ॥

यक्षराक्षसपिशाचादिभ्यश्च ॥ ३. ३. १२६ ॥

अशाला ॥ ३. ३. १२७ ॥

सेना सुरा शाला निशा वा ॥ ३. ३. १२८ ॥

छाया ॥ ३. ३. १२९ ॥

नित्यं बाहुल्ये ॥ ३. ३. १३० ॥

पथोऽव्ययात् ॥ ३. ३. १३१ ॥

रात्राहवाकाः पुंसि ॥ ३. ३. १३२ ॥

अहोऽसुंदिनपुण्याभ्याम् ॥ ३. ३. १३३ ॥

नपुंसके चार्धर्चाष्टापदसुवर्णशतमानकार्षापणवारवाणगन्धमादनान्धकारापरा-

ह्नापूर्वोपवासनिर्यासविमानप्रग्रीवप्रवालवाजपेयराजसूयप्रतिसरादिषु ॥

३. ३. १३४ ॥

परवल्लिङ्गं द्वन्द्वतत्पुरुषयोः ॥ ३. ३. १३५ ॥

एकविंशत्यादीनां च ॥ ३. ३. १३६ ॥

१. A. परः

२. A. अदन्तस्त्रीवावन्तः

३. A adds अनो नलोपश्च before this
as a separate sūtra.

४. A. This is written as three
different sūtras.

५. A omits च.

६. A. अशालायाः

७. A. सदि.

८. A. सरादयः

- न प्राप्तापन्नगत्यलंपूर्वाणाम् ॥ ३. ३. १३७ ॥
 पूर्ववदश्वत्रडबौ ॥ ३. ३. १३८ ॥
 ह्रस्वो नपुंसके प्रातिपदिकस्य ॥ ३. ३. १३९ ॥
 गोरुपसर्जनस्यान्यस्य ॥ ३. ३. १४० ॥
 टांवादीनाम् ॥ ३. ३. १४१ ॥
 लुक्छितलुक्प्रयोगोणीसूच्योः ॥ ३. ३. १४२ ॥
 लुपि प्रकृतिबल्लिङ्गवचने ॥ ३. ३. १४३ ॥
 विशेषणानां चाजातेः ॥ ३. ३. १४४ ॥
 न मनुष्ये ॥ ३. ३. १४५ ॥
 समास उत्तरपदस्य ॥ ३. ३. १४६ ॥
 हरीतक्यादिषु व्यक्तिः ॥ ३. ३. १४७ ॥
 खलतिकादिषु वचनम् ॥ ३. ३. १४८ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

तृतीयस्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

१. A omits this sūtra.

अथ चतुर्थः पादः

—: 0:—

- स्त्रियाम् ॥ ३. ४. १ ॥
अतष्टाप् ॥ ३. ४. २ ॥
अजैडककोकिलाश्वचटकभूषिकेभ्यः ॥ ३. ४. ३ ॥
वालहोडपाकवत्समन्दविलातेभ्यंश्च ॥ ३. ४. ४ ॥
पूर्वापहानापरापहनसंप्रहानेभ्यो नस्य च णः ॥ ३. ४. ५ ॥
संभस्त्राजिनशणपिण्डेभ्यः फलात् ॥ ३. ४. ६ ॥
त्रेश्च ॥ ३. ४. ७ ॥
सत्याक्काण्डप्रान्तशतैकेभ्यः पुष्पात् ॥ ३. ४. ८ ॥
मूलान्नजः ॥ ३. ४. ९ ॥
शूद्राचामहत्पूर्वाज्जातिः ॥ ३. ४. १० ॥
कन्यकनिष्ठज्येष्ठमध्यमध्यममुग्धेभ्यः ॥ ३. ४. ११ ॥
कुङ् देविविड्भ्याम् ॥ ३. ४. १२ ॥
उष्णिहो वा ॥ ३. ४. १३ ॥
कचि पादः ॥ ३. ४. १४ ॥
क्रनो ऊीप् ॥ ३. ४. १५ ॥
अघातोरुगितः ॥ ३. ४. १६ ॥
अञ्चः ॥ ३. ४. १७ ॥
अहशो वनो र च ॥ ३. ४. १८ ॥
बहुव्रीहेर्वा ॥ ३. ४. १९ ॥
पादः ॥ ३. ४. २० ॥
अनः ॥ ३. ४. २१ ॥
नित्यं संज्ञायाम् ॥ ३. ४. २२ ॥
ऊघसो नश्च ॥ ३. ४. २३ ॥
दाम्नः संख्यादेः ॥ ३. ४. २४ ॥

१. A. नाम्नः

- हायनाद्वयसि ॥ ३. ४. २५ ॥
 नानुपधालोपिनः ॥ ३. ४. २६ ॥
 मंनः ॥ ३. ४. २७ ॥
 डाप् चोभ्याम् ॥ ३. ४. २८ ॥
 न स्वसृदुहितृननान्दयातृमातृतिसृचतसृपञ्चान्नादिभ्यः ॥ ३. ४. २९ ॥
 अनुपसर्जनादतः ॥ ३. ४. ३० ॥
 टिड्ढाणञ्ठकूठञूनञ्खञ्कञ्करप्ख्युनः ॥ ३. ४. ३१ ॥
 न लस्थान्यागमटितः ॥ ३. ४. ३२ ॥
 यञोऽषावटात् ॥ ३. ४. ३३ ॥
 सर्वतः षफो वा ॥ ३. ४. ३४ ॥
 लोहितादिभ्यश्शकलपर्यन्तेभ्यो नित्यम् ॥ ३. ४. ३५ ॥
 कौरव्यादसुरिमाण्डूकेभ्यो डित् ॥ ३. ४. ३६ ॥
 वयस्यचरमे ॥ ३. ४. ३७ ॥
 कुमारादनूढायां च ॥ ३. ४. ३८ ॥
 द्विगोः ॥ ३. ४. ३९ ॥
 परिमाणात् तद्धितलुक्प्रयसंख्याकालविस्ताचितकम्बल्यात् ॥ ३. ४. ४० ॥
 काण्डादक्षेत्रे ॥ ३. ४. ४१ ॥
 पुरुषाद्वा ॥ ३. ४. ४२ ॥
 केवलमामकभागश्चेयपापापरसमानार्थकृतसुमङ्गलभेषजेभ्यः संज्ञायाम् ॥ ३. ४. ४३ ॥
 लुक्चान्तर्वतो गर्भिण्याम् ॥ ३. ४. ४४ ॥
 पतिवतो भार्यायाम् ॥ ३. ४. ४५ ॥
 पत्युर्न ऊढायाम् ॥ ३. ४. ४६ ॥
 सपूर्वस्य वा ॥ ३. ४. ४७ ॥
 बहुव्रीहौ ॥ ३. ४. ४८ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. चजोषा.

३. A omits पर्यं.

४. A. सुमाण्डू-

५. A. This and the next sūtra
are written together.

६. B. लुक्-

७. A. This and the next sūtra
are written together.

समानैकवीरपिण्डभ्रातृपुत्रेभ्यः ॥ ३. ४. ४९ ॥

श्येतैतहरितरोहिताद्वातश्च नः ॥ ३. ४. ५० ॥

क्रोऽसितपालिताभ्याम् ॥ ३. ४. ५१ ॥

षितो ङिष् ॥ ३. ४. ५२ ॥

गौरशबलकलमाषसारङ्गपिशङ्गहरिणपाण्डरामरसुन्दरविकलनिष्कलपुष्कले -
भ्यः ॥ ३. ४. ५३ ॥

बृहन्महत्सरश्चौरतापसदासचेटविटमिश्रुकबन्धकपुत्रगायत्रेभ्यः ॥ ३. ४. ५४ ॥

मत्स्यमनुष्यमुक्यहयगर्वयर्ष्यद्रुणौकणक्रोष्टुतक्षश्वानडुद्भ्यः ॥ ३. ४. ५५ ॥

भौरिकिभौलिकिभौ लिङ्गयौद्राहमान्यालम्ब्यालम्ब्यालक्षिसौधर्मायस्थूणारदृगौ -
तमापञ्चिकेभ्यः ॥ ३. ४. ५६ ॥

दोटनाटनटपाटसुपाटमूलाटपेटपटपटलपुटकुटफाण्टसेभ्यः ॥ ३. ४. ५७ ॥

धातककेतकतकारशकारबदरकुवललवलामलकमालतवेतसातसाढकेभ्यः ॥
३. ४. ५८ ॥

कदरकदलगुलूचवाकुचनाचमाचकुम्भकुसुम्भयूथमेथकरीरसलकवल्लकेभ्यः ॥
३. ४. ५९ ॥

पिप्पलहरीतककोशातकशमतमसुषवशृङ्गभृङ्गविम्बवर्बरशकुण्डापिण्डमर्ण्ड -
लेभ्यः ॥ ३. ४. ६० ॥

धूपसुपशूर्पसूर्ममहमठपिठरोर्दगुर्दपृथिवखारकाकणेभ्यः ॥ ३. ४. ६१ ॥

द्रोणवृसासन्दालिन्दकन्दलदेहलशकुलशचसूचमञ्जरालजवैजयन्तेभ्यः ॥ ३. ४.
६२ ॥

काकादनर्गादानतेजनरजनदोहनशातनपातनसेर्चनकार्दनपाटनपेषणास्तरणा -
स्थानाधिकरणप्रत्यवरोहणाग्रहायणेभ्यः ॥ ३. ४. ६३ ॥

पषणात्करणे ॥ ३. ४. ६४ ॥

१. A. गवयर्ष्य-

२. A. नद्दुभ्यः

३. A. भौलिङ्गयौद्राहनालङ्ग्यापनलम्ब्या-

४. A. मापकेभ्यः

C. मापञ्चिकेभ्यः

५. A. मूलाटथपोट-

६. A. सुष्वव-

७. A. षण्डबवर-

८. A. omits मण्डलेभ्यः

९. A. omits this sūtra.

१०. A. शवादन.

११. A. सचन

१२. A. पूरणा-

सुमङ्गलात् संज्ञायाम् ॥ ३. ४. ६५ ॥

पीनाच्च ॥ ३. ४. ६६ ॥

रेवद्रोहिणाभ्यां नक्षत्रे ॥ ३. ४. ६७ ॥

कटाच्छ्रोण्याम् ॥ ३. ४. ६८ ॥

कूडमाण्डघादयश्च ॥ ३. ४. ६९ ॥

भाजगोणनागस्थलकुण्डकालकुशकामुककबरेभ्यः पक्वावपनस्थूलाकृत्रिमामत्र -

कृष्णायसीरिरंसुकेशवेशेषु ॥ ३. ४. ७० ॥

जानपदादृत्तौ ॥ ३. ४. ७१ ॥

नीलात्प्राण्योषधयोः ॥ ३. ४. ७२ ॥

वा संज्ञायाम् ॥ ३. ४. ७३ ॥

शोणचण्डारालकमलकृपणविकटविशालविशङ्कटभरुजध्वजकल्याणोदारपुरा -

णाह्भ्यः ॥ ३. ४. ७४ ॥

चान्द्रभागादनद्याम् ॥ ३. ४. ७५ ॥

परक्तिनः ॥ ३. ४. ७६ ॥

पद्भतेश्च ॥ ३. ४. ७७ ॥

शक्तेः शस्त्रे ॥ ३. ४. ७८ ॥

ओर्गुणादखरुसंयोगोपधात् ॥ ३. ४. ७९ ॥

पुंताम्रः पुंयोगादपालकान्तात् ॥ ३. ४. ८० ॥

पूतकतुवृषाकप्यशिकुसितकुसीदनामै च ॥ ३. ४. ८१ ॥

मनोरौ च वा ॥ ३. ४. ८२ ॥

सूर्या देवतायाम् ॥ ३. ४. ८३ ॥

इन्द्रवरुणभवशर्वरुद्रमृडाचार्याणामानुकू च ॥ ३. ४. ८४ ॥

मातुलोपाध्यायाभ्यां वा ॥ ३. ४. ८५ ॥

आर्यक्षत्रियाभ्यां चापुंयोगे ॥ ३. ४. ८६ ॥

हिमारण्याभ्यां महत्वे ॥ ३. ४. ८७ ॥

यवाद्दोषे ॥ ३. ४. ८८ ॥

१. B. सुमङ्गलाच्च

२. A. श्रोण्याम्.

३. A. पा-

४. A. ह्भ्यः

५. A. भागा नद्याम्.

C. चन्द्रभागा-

६. A. This portion is written as a separate sūtra.

- यवनाह्लिष्याम् ॥ ३. ४. ८९ ॥
 क्रीतात्करणादेः ॥ ३. ४. ९० ॥
 कादलपोक्तौ ॥ ३. ४. ९१ ॥
 स्वाङ्गादेरकृतमितजातप्रतिपन्नाद्बहुवीहेः ॥ ३. ४. ९२ ॥
 पाणिगृहीत्यूढा ॥ ३. ४. ९३ ॥
 अनाच्छादनजात्यादेर्वा ॥ ३. ४. ९४ ॥
 संज्ञायाम् ॥ ३. ४. ९५ ॥
 स्वाङ्गादुपसर्जनादसंयोगोपधादबह्वचः ॥ ३. ४. ९६ ॥
 नासिकोदरोष्ठजङ्घान्तकर्णशृङ्गाङ्गात्रकण्ठात् ॥ ३. ४. ९७ ॥
 पुच्छात् ॥ ३. ४. ९८ ॥
 कवरमणिविषशरादेः ॥ ३. ४. ९९ ॥
 उपमानादेश्च ॥ ३. ४. १०० ॥
 पक्षात् ॥ ३. ४. १०१ ॥
 न क्रोडखुरगुदशफवालभालगलभगोखघोणादिभ्यः ॥ ३. ४. १०२ ॥
 सैहनञ्चविद्यमानादेः ॥ ३. ४. १०३ ॥
 नखमुखात्संज्ञायाम् ॥ ३. ४. १०४ ॥
 सख्यशिर्षी ॥ ३. ४. १०५ ॥
 अस्त्राविषयादयोपधाज्जातेः ॥ ३. ४. १०६ ॥
 पाककर्णपुष्पफलमूलवालान्ताच्च ॥ ३. ४. १०७ ॥
 इतो मनुष्यजातेः ॥ ३. ४. १०८ ॥
 इजः ॥ ३. ४. १०९ ॥
 ऊङुतः ॥ ३. ४. ११० ॥
 बाह्वन्तात्कद्रुकमण्डलुभ्यः संज्ञायाम् ॥ ३. ४. १११ ॥
 पङ्गोः ॥ ३. ४. ११२ ॥
 श्वशुरस्योदन्तलोपश्च ॥ ३. ४. ११३ ॥
 ऊरोरुपमानसंहितसहितसहसफवामलक्षणादेः ॥ ३. ४. ११४ ॥
 अरज्ज्वादेरप्राणिनो वा ॥ ३. ४. ११५ ॥

१. A. गृहीतीरूढा.

३. A. सिंहसिंहितसहसफलामल-

२. A. सनञ्च

अतो ङीन् ॥ ३. ४. ११६ ॥

शङ्खवहतुकपट्टुगुलुगोतमब्रह्मभ्योऽणः ॥ ३. ४. ११७ ॥

कमण्डल्वानिधिब्रह्मकृताशोकाकैकसीभ्यो ढकः ॥ ३. ४. ११८ ॥

मुञ्चवात्साभ्यां फकः ॥ ३. ४. ११९ ॥

शिविकपिभ्यां ज्यङः ॥ ३. ४. १२० ॥

अइमरथाद्यङ्गः ॥ ३. ४. १२१ ॥

आङ्पर्याङ्भ्यामीहेरिनः ॥ ३. ४. १२२ ॥

वतण्डारालचण्डालेभ्यः ॥ ३. ४. १२३ ॥

भोगवद्गौरिमतोः संज्ञायाम् ॥ ३. ४. १२४ ॥

नृनरयोः वृद्धिश्च ॥ ३. ४. १२५ ॥

यङ्श्चाप् ॥ ३. ४. १२६ ॥

यजश्चषावटात् ॥ ३. ४. १२७ ॥

यूनस्तिः ॥ ३. ४. १२८ ॥

वृहज्गुरुपान्तानार्षगोत्राणिओरन्त्यस्य ष्यङ् ॥ ३. ४. १२९ ॥

कुलाख्यानाम् ॥ ३. ४. १३० ॥

कौडिलाडिड्याड्यापक्षित्यापिशलिसौघातकिभौरिकिभौलिकिशालमलिका-

पिष्टुलिदैवदत्यादीनाम् ॥ ३. ४. १३१ ॥

चौपयतचैकयतचैटयतबैलवयतसैकयतानां च ॥ ३. ४. १३२ ॥

भोजस्य क्षत्रियायाम् ॥ ३. ४. १३३ ॥

सूतस्य युवत्याम् ॥ ३. ४. १३४ ॥

दैवयज्ञिशौचिवृक्षिसात्यमुत्रिकण्ठेविद्धीनां वा ॥ ३. ४. १३५ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

तृतीयाध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

१. A. शृङ्ग-

C. सङ्गर-

२. A. निति ब्रह्म

३. A. मुञ्चवसाम्यां

B. मुण्ड-

४. A. शवि.

५. मिभे-

६. A. वहात्.

७. A. This and the next sūtra are written together.

८. B breaks off from here to the end of the work.

॥ अथ चतुर्थोऽध्यायः ॥

प्राग्जितादण् ॥ ४. १. १ ॥

दित्यदित्यादित्यर्थमेभ्यो ण्यः ॥ ४. १. २ ॥

पत्युत्तरपदाच्च ॥ ४. १. ३ ॥

अश्वशतधनगणराष्ट्रकूलंगृहपशुधान्यधर्मधन्वन्सभाप्राणसेनाक्षेत्रादिपूर्वादण् ॥
४. १. ४ ॥

अः स्यान्नः ॥ ४. १. ५ ॥

लोसोऽपत्येषु ॥ ४. १. ६ ॥

पृथिव्या ङः ॥ ४. १. ७ ॥

अर्जू ॥ ४. १. ८ ॥

उत्सोदपानविकरविनदतरुणतल्लुनधेनुपीलुकुणसवर्णवृषदंशेभ्यः ॥ ४. १. ९ ॥

भरतकुरुसत्वतेन्द्रावसानजनपदपञ्चालोशीनरेभ्यः ॥ ४. १. १० ॥

त्रिष्टुबनुष्टुपकुष्टुष्णिक्पङ्क्तिजगतीवृहतीभ्यः ॥ ४. १. ११ ॥

बृहन्महद्रथन्तरमध्यान्दिनभल्लकीयमहानदमहानसमहाप्राणेभ्यः ॥ ४. १. १२ ॥

बष्कयादसमासे ॥ ४. १. १३ ॥

उदस्थानादेशे ॥ ४. १. १४ ॥

ग्रीष्मादच्छन्दसि ॥ ४. १. १५ ॥

देवाद्यञ् च ॥ ४. १. १६ ॥

बहिषष्टीकंक् च ॥ ४. १. १७ ॥

द्विगोरनपत्येऽर्जादेर्लुगद्विः ॥ ४. १. १८ ॥

१. C. यमाण्यः

२. A. omits this sūtra.

३. A. कुद्वय

४. C. क्षत्वाधि-

५. C. omits this sūtra.

६. C. omits this sūtra.

७. A. उदकपानवकरण-

८. A. पृष्टदंशेभ्यः

९. A. ष्टिकक्

१०. A. This portion is written as a separate sūtra.

प्राग्वतेरन्निकलिभ्यां ढक् ॥ ४. १. १९ ॥

स्त्रीपुंसाभ्यां नञ्ज्ञौ ॥ ४. १. २० ॥

भावे वा ॥ ४. १. २१ ॥

गोरचि यत् ॥ ४. १. २२ ॥

तस्यापत्यम् ॥ ४. १. २३ ॥

आद्यात् ॥ ४. १. २४ ॥

पौत्रादेरस्त्रियां गुर्वीयत्ते ॥ ४. १. २५ ॥

अत इजू ॥ ४. १. २६ ॥

प्रागणो विदादिभ्यः शेषे ॥ ४. १. २७ ॥

उदङ्गादिभ्यश्च ॥ ४. १. २८ ॥

बाह्वपवाह्वपबिन्द्वजधेनुचटाकुशिवाकुभ्यो गोत्रादिभ्यः ॥ ४. १. २९ ॥

वृकलाकुकलान्चूडावलाकाजङ्गालगलाभगलालहकाभ्रुवकाध्रुवकासुषिकासुमि

त्रादुर्मित्राभ्यः ॥ ४. १. ३० ॥

युधिष्ठिरार्जुनरामसङ्कर्षणकृष्णगदप्रद्युम्नसाम्बसत्यकशूरासुराजिगर्तेभ्यः ॥ ४.

१. ३१ ॥

सुधावत्पुष्पकरसदनुरहदनडुत्पञ्चसेताष्टक्षेमवृद्धिमाषशराविशङ्खलातोदिखर -

नादिभ्यः ॥ ४. १. ३२ ॥

प्राकारनगराभ्यां मर्द्दिनः ॥ ४. १. ३३ ॥

इन्द्राग्निदेवेभ्यः शर्मणः ॥ ४. १. ३४ ॥

उदञ्चः संज्ञायाम् ॥ ४. १. ३५ ॥

कुसुभ्यां नाम्नः ॥ ४. १. ३६ ॥

शिरोलोमभ्याम् ॥ ४. १. ३७ ॥

संभूयाभ्यामितौजःशलङ्कूनां लोपश्च ॥ ४. १. ३८ ॥

व्याससुधात्वरुटनिषादचण्डालविम्बानामकङ् च ॥ ४. १. ३९ ॥

१. A. This portion is written as a
separate sūtra.

२. A. प्रागणोऽञ्च

३. A. उदकादि-

४. A. लभकाध्रुवका-

५. A. सतार्वाष्ट-

६. A. प्रागारनगराभ्यां मर्दिनः

७. A. संभूयाहोमितौजःशलङ्कूनाम् ।

८. A. विम्बादीनामकञ्च

पुनर्भूषुत्रदुहितनान्दनिषादेभ्योऽनन्तरेञ्च ॥ ४. १. ४० ॥

परस्त्रियाः परशुश्च ॥ ४. १. ४१ ॥

बिदोर्वकश्यपकुशिकभरद्वाजोपमन्युकिलातविदर्भविश्वानरर्षिषेणेभ्यः पौत्रादौ ॥

४. १. ४२ ॥

ऋतभागहर्यश्वप्रियकापस्तम्बकुचवारशरद्वच्छुनकधैनुभ्यः ॥ ४. १. ४३ ॥

गोपवनशिग्रुबिन्दुभाजनाश्ववतानश्यामाकशम्बकश्यापर्णेभ्यः ॥ ४. १. ४४ ॥

हरितकिन्दासवह्यस्कार्कलूषवध्योगविष्णुवृद्धप्रतिबोधरथीतररथन्तरगविष्टिरै-

गविष्टिलनिषादशम्बरमठरसृदारुपृदाकुभ्यश्च ॥ ४. १. ४५ ॥

गर्गवत्साँजव्याघ्रपार्लेकृतिप्राचीनयोगपुलस्तिरेभर्शाटशङ्खाग्निवेशेभ्यो यञ्च ॥

४. १. ४६ ॥

धूमावटचमसनमसधनञ्जयतृक्षविश्ववसुजैरमाणकुरुकतानडुद्भयः ॥ ४. १. ४७ ॥

मनुमनायीसूनुसुकर्षककथकाक्षतरुक्षतलुक्षतण्डवतण्डकविक्रतेभ्यः ॥ ४. १. ४८ ॥

शकलकण्वगोकक्षागस्त्यकुण्डनीयज्ञवक्त्रुर्णवक्त्राभर्षजातविरोहितवृषगणरहू -

गणशैण्डिलमुद्गलेभ्यः ॥ ४. १. ४९ ॥

मुसलोलूकजतुकर्णमन्त्रिताश्मरथशर्कराक्षपूतिमाषस्थूरारगतापिङ्गलताकृष्णगो-

लन्देभ्यः ॥ ४. १. ५० ॥

भिर्षिततिक्षाभडितभण्डितचिकितेन्द्रहृदेवहृपिप्पल्वेकलूवृहदग्निजमदग्निप -

राशरेभ्यः ॥ ४. १. ५१ ॥

द्वलभकुलटकुटीगुचणकबुलुकोजकर्कटालापिन्सवर्णसुवर्णसुलाभिद्विदृष्टादि -

भ्यः ॥ ४. १. ५२ ॥

त्राजादसमासे ॥ ४. १. ५३ ॥

मधोर्ब्राह्मणे ॥ ४. १. ५४ ॥

१. A. स्यापरशुक च

२. A. द्भैभ्यः

३. A. सदकुपुषाकुभ्यः

४. C. वत्सव्याज

५. C. संस्कृति

६. A. सदसङ्ख्यानिवेशेभ्यः

७. A. नरमाण

८. A. कर्षकाक्षतरुक्ष

९. A. कर्तेभ्यः

१०. A and C. वर्णवल्क

११. A. भ्रय

१२. A. तण्डिल

१३. A. भिषकर्म-

१४. A. वृदा-

ब्रभ्रोः कौशिके ॥ ४. १. ५५ ॥

कवेराङ्गिरसे ॥ ४. १. ५६ ॥

बोधार्त् ॥ ४. १. ५७ ॥

वतण्डात् ॥ ४. १. ५८ ॥

स्त्रियां लुक् ॥ ४. १. ५९ ॥

अश्वाश्मशङ्खकुट्टपुटरोहिणखर्जूरपिण्डूरभडिलभण्डिलभडितभण्डितेभ्यः फञ् ॥

४. १. ६० ॥

प्रहृतरामोदक्षान्तकुलकाशकालगोबाह्वार्कस्वनध्वनपादचक्रेभ्यः ॥ ४. १. ६१ ॥

प्रीवाश्रविष्ठापवित्रापविन्दागोमिन्वाग्मिन्श्यामधूमधूम्रवस्त्विश्वानरविदेभ्यः ॥

४. १. ६२ ॥

जडखडार्हग्रीष्मर्वाक्षविशम्पविशालगिरिचपलनमदासकानडुह्येभ्यः ॥ ४. १. ६३ ॥

धन्यधर्माङ्गुनबैल्योत्सातवकितवशूद्रखदिरसुमनोदुर्मनोभ्यः ॥ ४. १. ६४ ॥

जातात्पुंसि ॥ ४. १. ६५ ॥

शपभरद्वाजाश्वामात्रेये ॥ ४. १. ६६ ॥

आत्रेयाद्भारद्वाजे ॥ ४. १. ६७ ॥

भर्गात् त्रैगते ॥ ४. १. ६८ ॥

कुञ्जब्रधशङ्खभस्मगणलोमशटशाकशुण्डाशुभस्कन्दस्कम्भविशोभ्यः फ्यञ् ॥

४. १. ६९ ॥

स्त्रीबहुषु फक् ॥ ४. १. ७० ॥

नडचरबकमुञ्जेतिकेतिशोपकलमकसप्तलवाजप्यतिकाग्निशर्मभ्यः ॥ ४. १. ७१ ॥

वृषगणप्राणनरसायकदासकमित्रपिङ्गरपिङ्गलकिङ्करकिङ्कलकातरकातलेभ्यः ॥

४. १. ७२ ॥

द्वीपाजकाश्यकाश्यपकान्यामुष्यामित्रचित्रलिङ्गकुमारलोहदुर्गेभ्यः ॥ ४. १. ७३ ॥

स्तम्बाग्रशिशापातृणशकटसुमतिमिमतर्च्छजगन्धरयुगन्धरहंसकपञ्चालेभ्यः ॥

४. १. ७४ ॥

१. C. रसः

२. A. This and the next sūtra
are written as one sūtra.

३. A. डुहेभ्यः

४. A omits दुर्मनो

५. A. विपाद्भ्यः पञ्

६. A. प्राण.

७. A. कातमेभ्यः

८. A omits लोह.

९. A. सुम्तममित-

दण्डिन्हस्तिन्चमसिन्सुकृत्यस्थिरकब्राह्मणाश्वचटकबदराध्वखरपकामुकेभ्यः ॥
४. १. ७५ ॥

ब्रह्मदत्तोदुम्बरशणशोणाश्रबालिशभण्डपेभ्यश्च ॥ ४. १. ७६ ॥

कृष्णरणाभ्यां ब्राह्मणवसिष्ठयोः ॥ ४. १. ७७ ॥

शलङ्कुकोष्ठोलोपश्च ॥ ४. १. ७८ ॥

हरितादिभ्योऽर्जू ॥ ४. १. ७९ ॥

यञिञ्भ्याम् ॥ ४. १. ८० ॥

शरद्वच्छुनकदर्भेभ्यो भार्गववात्स्याप्रायणेषु ॥ ४. १. ८१ ॥

जीवन्तपर्वताभ्यां वा ॥ ४. १. ८२ ॥

द्रोणात् ॥ ४. १. ८३ ॥

शिवप्रोष्ठप्रोष्ठिकचण्डजम्भकुठारानमिम्लानकँहूथोरलविरलपिष्णसुपिष्णेभ्यो -
ऽण् ॥ ४. १. ८४ ॥

पिटकपिटाकमृक्षाकवर्तनाक्षविरूपाक्षखदूरकरेखलेखसुखलेखनखञ्जनखँञ्जखञ्जे -
रमञ्जामिकेभ्यः ॥ ४. १. ८५ ॥

पर्णकर्णकोहडकहोडककुभोर्णनाभनभागहेहयकुत्स्थवृष्णिगक्षीरहृदजलहृदेभ्यः ॥
४. १. ८६ ॥

यस्कलह्यद्रुहायःस्थूणतृणकर्णभलन्दनकुरुपाण्डुवतण्डर्षिषेणतृणतक्षन्भ्यः ॥
४. १. ८७ ॥

गोपिकागोपालिकाकपिलिकाजगिलिकाबाधिरिकारोहितिकार्यश्वेतोत्क्षिपाव -
र्षिकापृथेलासपत्नीभ्यः ॥ ४. १. ८८ ॥

भूमिभूरिमुनिसन्धिजरत्कारुकारुहस्तिपादकपिञ्जलकुण्डोपस्थब्रह्मगुप्तखर्जूर -
कर्णमयूरकर्णेभ्यः ॥ ४. १. ८९ ॥

नैश्च विश्रवसो विश्रयोपश्च वा ॥ ४. १. ९० ॥

द्वैथचो नद्याः ॥ ४. १. ९१ ॥

विपाशगङ्गाभ्याम् ॥ ४. १. ९२ ॥

१. C. जः

२. A adds णः and reads the rest
as a separate sūtra.

३. A. This and the next sūtra
are read as one.

४. A. म्लानभूसूथोरलपरिचापिष्ठसुपिष्ठेभ्यो-
ऽण्

५. A. मञ्जीरमञ्जकेभ्यः

६. A. णश्च

७. A. चाद्वैथचो

त्रिवेण्यास्त्रिविणं च ॥ ४. १. ९३ ॥

मानुष्याश्चावृद्धनाम्नः ॥ ४. १. ९४ ॥

कुञ्चकोकिलाभ्याम् ॥ ४. १. ९५ ॥

ऋषिकुरुवृष्यन्धकेभ्यः ॥ ४. १. ९६ ॥

मातुस्तसंख्यासंभद्रपूर्वायाः ॥ ४. १. ९७ ॥

कन्यायाः कनीन च ॥ ४. १. ९८ ॥

शुङ्गलगलविकर्णभ्यो भारद्वाजात्रेयवात्स्येषु ॥ ४. १. ९९ ॥

शाल्वापीलाभ्यां वा ॥ ४. १. १०० ॥

मण्डूकात् ढक् च ॥ ४. १. १०१ ॥

ड्याब्डः ॥ ४. १. १०२ ॥

द्वयचः ॥ ४. १. १०३ ॥

इतो निजः ॥ ४. १. १०४ ॥

शुभ्रविष्टपुरब्रह्मकृतशरद्वतशलाभ्यलाणीवप्रवाहणभरतभरमकर्पूरेतरान्यतरा-
जिराश्वतुर्द्वेगोदन्तेभ्यः ॥ ४. १. १०५ ॥

कुशाम्बविश्रविशशालूकदेवतरालीढसुदत्तसुदक्षवायुदत्ताकशापशकलखटूर -
शुकशुक्रोन्नजीवेभ्यः ॥ ४. १. १०६ ॥

कद्रुपाण्डुमृकण्डुयमष्टुमकष्टुकर्षलेखाभ्रशलाकाभ्रशकुनिशकन्ध्यानिधिपरिधि -
विश्रयतिथ्यनुदष्टयजवस्तिभ्यः ॥ ४. १. १०७ ॥

गङ्गागोधाविधवाशलाकाकुमारिकाकिशोरिकाकुबेरिकाकाम्बिकाशोकाकृकसा-
कृकलासाखडोन्मत्तागन्धपिङ्गलाधर्मिणीरुक्मिणीरोहिणीभ्यः ॥ ४. १. १०८ ॥

श्वन्नश्मन्सुनामन्सुदामञ्जरतिन्बलीवर्दिञ्जिह्वाशिन्दिषसुवक्षोविमातृमृन्मृदा-
दिभ्यः ॥ ४. १. १०९ ॥

लक्षणश्यामयोर्वसिष्ठे ॥ ४. १. ११० ॥

बडबाया वृषे ॥ ४. १. १११ ॥

१. A. णश्च

२. A omits this word, and reads
the further portion together
with next sūtra as one.

३. A. संचार्पांलाभ्यां

४. A. शतद्वार

५. A. तुन्द

६. A. लवण.

विकर्णकुषीतकात् काश्यपे ॥ ४. १. ११२ ॥

भ्रुवो बुक् च ॥ ४. १. ११३ ॥

कल्याणीसुभगादुर्भगावन्धकीजरतीबलीवर्दीज्येष्ठाकनिष्ठामध्यमापरस्वयनुस -

ष्ट्यनुदृष्टीनामिनङ्क च ॥ ४. १. ११४ ॥

कुंलटाया वा ॥ ४. १. ११५ ॥

चटकादैरक् ॥ ४. १. ११६ ॥

लुक् स्त्रियाम् ॥ ४. १. ११७ ॥

जाण्डापाण्डादारक् ॥ ४. १. ११८ ॥

गोधया ढक् च ॥ ४. १. ११९ ॥

अनियतपुंस्काङ्गहीनाभ्यो वा ॥ ४. १. १२० ॥

भ्रातुर्व्यत् ॥ ४. १. १२१ ॥

व्यन् सपत्ने ॥ ४. १. १२२ ॥

छश्च ॥ ४. १. १२३ ॥

खसुः ॥ ४. १. १२४ ॥

पितृमात्रादेश्छण् ॥ ४. १. १२५ ॥

ढंग्लोपश्च ॥ ४. १. १२६ ॥

क्षत्राज्जातौ घः ॥ ४. १. १२७ ॥

राज्ञो यत् ॥ ४. १. १२८ ॥

श्वशुरात् ॥ ४. १. १२९ ॥

कुलाढुकञ् च ॥ ४. १. १३० ॥

खः सपूर्वाच्च ॥ ४. १. १३१ ॥

दुष्कुलाद्दग्वा ॥ ४. १. १३२ ॥

महाकुलार्दस्वञौ ॥ ४. १. १३३ ॥

चतुष्पाद्ग्यो ढञ् ॥ ४. १. १३४ ॥

गृष्टिद्गृष्टिहलिवलिविथ्रिकुद्रयजवस्तिमित्रयुभ्यः ॥ ४. १. १३५ ॥

१. A. This portion is written as a separate sūtra.

२. A. ङक्

३. A. This and the next sūtra are written as one.

४. A. जाण्डापाण्डा-

५. A. This and the next sūtra are written as one.

६. A. इग्लो-

७. A. omits च

८. A. दस्वञौ

- रेवतीकुक्कुटाक्षवृकबन्धिभ्यष्टर्क ॥ ४. १. १३६ ॥
 अश्वमणिद्वारेभ्यः पाल्याः ॥ ४. १. १३७ ॥
 व्रतवृककर्णदण्डेभ्यो ग्राहात् ॥ ४. १. १३८ ॥
 पौत्रादेः स्त्रियाः कुत्सिते णश्च ॥ ४. १. १३९ ॥
 भगवित्तितार्णाविन्दवाकशापेयेभ्यः सौवीरेषु ठग्वा ॥ ४. १. १४० ॥
 यामुन्दायनिसौयामायनिवाघ्यायणिभ्यश्छश्च ॥ ४. १. १४१ ॥
 फाण्टाहृतेर्णफिञौ ॥ ४. १. १४२ ॥
 मिमतात् ॥ ४. १. १४३ ॥
 कुशकन्धुशङ्कुकर्तृभर्तृपितृमद्राक्तक्षन्कापिञ्जलादिधातकीन्द्रजालिदामोष्णीषि
 भ्यो ण्यः ॥ ४. १. १४४ ॥
 कविमतिपीलाशलाकैरकेज्येहिकेशिनीभ्यः ॥ ४. १. १४५ ॥
 शुभ्राभ्रदभ्रमुरपुरकिशोरगगराजमारमद्रुषचपथदकेनवेनमूढकुडद्विकशाली-
 नेभ्यः ॥ ४. १. १४६ ॥
 कर्णरथपतिसत्यंबडीवृहतीभ्यः कारात् ॥ ४. १. १४७ ॥
 वान्ताद्राभ्यां वृक्षात् ॥ ४. १. १४८ ॥
 श्यावात् पुत्ररथाभ्याम् ॥ ४. १. १४९ ॥
 शूर्पाच्च नायात् ॥ ४. १. १५० ॥
 विराजकादिभ्यः ॥ ४. १. १५१ ॥
 सम्राजः क्षत्रिये ॥ ४. १. १५२ ॥
 वामरथवच्छकलादियञ्चत् स्वरवर्जम् ॥ ४. १. १५३ ॥

१. A. इन्

२. A. This and the next sūtra are omitted.

३. A. वृकर्णदण्डेवाशाकापायेभ्यः

४. A. तक्षन्...ण्यः is written as a separate sūtra.

५. A. This sūtra is written as two with the following differences in reading:—शुभ्राशुभ्र-
 मुरपुरीकशोरगगराजमारम् ॥
 गुषचफटकेनवेनमूढकुट etc.

६. A adds at the beginning

वो[वेना]च्छन्दस्योदन्ये-

७. A. गायत्

८. A omits शकल...सैन्धव (४. १. १५५.)

सेनान्तकारुलक्षणेभ्य इण् च ॥ ४. १. १५४ ॥

तिककितवसैन्धवशुभामित्रदेवरथनीडयक्षयमुन्दोरसारथ्यलङ्कभ्यः फिञ् ॥

४. १. १५५ ॥

बालभीतग्राभ्यरूप्यवरेण्योतथ्योदन्योरश्चन्द्रमस्तुयामन्सुपामन्ध्वजवद्भ्यः ॥

४. १. १५६ ॥

तैतिलजाजलक्षैजयतसैकयतचौपयतचैटयतौरसकौरव्यगौकक्ष्यशाख्यभौरिकि-

भौलिकेभ्यः ॥ ४. १. १५७ ॥

गङ्गासंज्ञोखाशिखावर्धकारखल्वकाशल्यकालोमकावसुकुरुभ्यः ॥ ४. १. १५८ ॥

दगुकोसलकर्मारलागवृषेभ्यो युद्धे च ॥ ४. १. १५९ ॥

द्वयचोऽणः ॥ ४. १. १६० ॥

त्यदादिभ्यो वा ॥ ४. १. १६१ ॥

वृद्धाद्गोत्रात् ॥ ४. १. १६२ ॥

वाकिनगारेर्धकार्कक्ष्यकालङ्कचर्मिर्मिभ्यः कुद्धे च ॥ ४. १. १६३ ॥

पुत्रात्ताद्वा ॥ ४. १. १६४ ॥

अवृद्धात् फिन् बहुलम् ॥ ४. १. १६५ ॥

मनोरण् ॥ ४. १. १६६ ॥

नैश्चाणः कुत्सायाम् ॥ ४. १. १६७ ॥

जातौ यत् युक् च ॥ ४. १. १६८ ॥

अञ् ॥ ४. १. १६९ ॥

तुल्यनामभ्यः क्षत्रियजनपदेभ्यो राजनि च ॥ ४. १. १७० ॥

साल्वेयगान्धारिभ्यां च ॥ ४. १. १७१ ॥

वृद्धात् कोसलाजादाञ् ज्यङ् ॥ ४. १. १७२ ॥

द्वयञ्मगधकलिङ्गशूरमसेभ्योऽण् ॥ ४. १. १७३ ॥

कुरुनादिभ्यो ण्यः ॥ ४. १. १७४ ॥

पाण्डोर्ध्वण् ॥ ४. १. १७५ ॥

१. A. ब्राह्मवाश्वत्काशल्यका

२. A. युक् च

३. A. गारेट्कार्कक्ष्यकालङ्कि

४. A. कुक्

५. C omits this sūtra.

६. A and C. वृद्धेत्

उदुम्बरतिलखलमद्रकारयुगन्धरभुलिङ्गशरदण्डप्रत्यग्रथकलकूटाश्मकेभ्य इञ् ॥
४. १. १७६ ॥

कैम्बोजमुरलकेरलचोलशकखसादिभ्यो लुक् ॥ ४. १. १७७ ॥

स्त्रियां कुरुकुन्त्यवन्तिभ्यः ॥ ४. १. १७८ ॥

अञ्जणोरप्राच्यभर्गकरुषकेकयकश्मीरकौरव्यौरससाल्वसुखलेभ्यः ॥ ४. १. १७९ ॥

अञ्जादीनांस्त्रियां बहुषु ॥ ४. १. १८० ॥

यञ्जोरपुनर्भूपुत्रदुहितृनान्दभ्यः ॥ ४. १. १८१ ॥

एकद्वयोः षष्ठीतत्पुरुषे वा ॥ ४. १. १८२ ॥

कौण्डिन्यस्य कुण्डिनञ् ॥ ४. १. १८३ ॥

यस्कलभ्यद्रुहायस्थूणतृणकर्णभलन्दनमित्रयुखरपभडिलभण्डिलभडितभण्डि-
तेभ्यः ॥ ४. १. १८४ ॥

सदामत्तकम्बलभारकर्णाटपिण्डीजङ्गर्बकसक्थरक्षोमुखजङ्गारथोत्काशकहम-
न्थकविषपुटेभ्यः ॥ ४. १. १८५ ॥

वर्षुकोपरिमेखलकडरकृषवटाकपुंकरसत्कुन्द्रिविश्रयजवस्तिभ्यः ॥ ४. १. १८६ ॥

क्रोष्टुः पादमानाभ्याम् ॥ ४. १. १८७ ॥

शीर्षाञ्च मायात् ॥ ४. १. १८८ ॥

अत्रिभृगुकुत्सवसिष्ठाङ्गिरोगतमेभ्यः ॥ ४. १. १८९ ॥

अंगस्यः ॥ ४. १. १९० ॥

बह्वचः प्राच्यादिञः ॥ ४. १. १९१ ॥

उपकलमकभ्रष्टकपिष्टलकृष्णाजिनकृष्णसुन्दरपिङ्गलकृष्णपिङ्गलकलशीकण्ठ -
दामकण्ठजटिलकबधिरकेभ्यो वा ॥ ४. १. १९२ ॥

जन्तुगडुकनिदाघापजग्धाडारकचडारकप्रतिलोमानुलोमप्रतानानुपदानभिहित-
खरिजङ्घेभ्यः ॥ ४. १. १९३ ॥

१. A. उदुम्बरखदिरखल-

२. A adds साल्वांशेभ्यः

३. A. नां स्त्रियां

४. A. परस्त्रीपुत्र. This portion is
written as a separate sūtra.

५. C. नाञ्च

६. A. बचसक्थ

७. A. विश्रियज

८. A. क्रोष्टोःपाट-

९. A. अग्रस्तयः

१०. C omits this sūtra but a por-
tion of the sūtra is referred
to in the commentary.

अ. ४. पा. १. सू. १९४]

भोजविरचितम्

कशकृत्स्नसुधायुगकर्णकपर्णकशीतकलेखाभ्रुशलाथलपिष्टसुपिष्टमसूरकर्णकठे -
रणपतञ्जलिभ्यः ॥ ४. १. १९४ ॥

तिककितयोऽञ्जककुभवङ्गरभण्डीरथप्रहितनरकाग्निवेशर्दासेरकवकनखेश्वगुद-
परिणद्धलङ्कशान्तमुखोरसलङ्कटेभ्यो द्वन्द्वे ॥ ४. १. १९५ ॥

षड्भ्यश्चोपकादिभ्यः ॥ ४. १. १९६ ॥

न गोपवनादिभ्योऽष्टभ्यः ॥ ४. १. १९७ ॥

प्राग्जितीयेऽचि ॥ ४. १. १९८ ॥

गोत्रालुक् ॥ ४. १. १९९ ॥

फक्फिञोर्वा ॥ ४. १. २०० ॥

अब्राह्मणात् ॥ ४. १. २०१ ॥

पैलसालङ्किसाल्यकिसाल्यङ्काम्यौदज्यौदमञ्ज्यौदमेध्यौदशुद्धिदैवस्थानपैङ्गलादा -
यनिरागिराहक्षितिभौलिङ्गयोद्वाहमान्याञ्जिहानिभ्यः ॥ ४. १. २०२ ॥

जनपदनाम्नः क्षत्रियादणः ॥ ४. १. २०३ ॥

मगधकलिङ्गशूरमसकुर्वृष्णयन्धकेभ्यश्च ॥ ४. १. २०४ ॥

प्रच्याद्विजः ॥ ४. १. २०५ ॥

न तौत्वलिंवारणिधारणिरावणिदैलीपिदैवतिदैवमतिदैवयज्ञिप्रादोहनिचारफन्द -
क्यासुरिपौष्करसाद्यानुराहतीभ्यः ॥ ४. १. २०६ ॥

आनुतिनैमिश्यासिबन्धकिचैङ्किपैष्ट्याहिंसिपैरकिपैसीतिवैकर्णिकार्करिकारेणु -
पालिभ्यः ॥ ४. १. २०७ ॥

भरतगोत्राच्च ॥ ४. १. २०८ ॥

१. A. नशोरक

२. A. नखगद

३. A. adds as a separate sūtra

वाभ्याष्ट्येष्टकादिभ्याम्

४. A. adds गर्गभार्गविका

५. A. adds गोगे भार्गविका

६. A. This sūtra is read along
with the previous.

७. A. omits वारणि

८. A. फट्ट

९. A. भरतो

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ४. पा. १. सू. २१०.]

त्रिदार्षण्येभ्योऽणिञोः ॥ ४. १. २१० ॥

द्व्येकयोः बहुषु लोपिनो बहुषु लुकि लुक् ॥ ४. १. २११ ॥

बहुषु द्व्येकयोरलुक् ॥ ४. १. २१२ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

चतुर्थस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

१. A. डि-

२. A. द्व्येकयोरलुक्.

अथ द्वितीयः पादः

- तेन रक्तं रागात् ॥ ४. २. १ ॥
लाक्षारोचनाभ्यां ठक् ॥ ४. २. २ ॥
शकलकर्दमाभ्यां वा ॥ ४. २. ३ ॥
नीलपीताभ्यां मन्कनौ ॥ ४. २. ४ ॥
पीतकालुक् ॥ ४. २. ५ ॥
हरिद्रामहारजनाभ्यामञ्जू ॥ ४. २. ६ ॥
चन्द्रवृत्तेर्नक्षत्राद्युषतः कालः ॥ ४. २. ७ ॥
लुप्तदविशेषे^१ ॥ ४. २. ८ ॥
संज्ञायां श्रवणाश्वत्थाभ्याम् ॥ ४. २. ९ ॥
द्वेन्द्राच्छः ॥ ४. २. १० ॥
दृष्टं साम डिद्धा ॥ ४. २. ११ ॥
वामदेवात् ज्यद्व्यौ ॥ ४. २. १२ ॥
गोत्रादङ्कवत् ॥ ४. २. १३ ॥
परिवृतो रथः ॥ ४. २. १४ ॥
पाण्डुकम्बलादिनिः ॥ ४. २. १५ ॥
द्वैपवैयाघ्राभ्यां चर्मभ्यामञ्जू ॥ ४. २. १६ ॥
कुमारात् प्राथम्ये ॥ ४. २. १७ ॥
तत्रोद्धृतं पात्रेभ्यः ॥ ४. २. १८ ॥
स्थण्डिलात् शेते व्रती ॥ ४. २. १९ ॥
संस्कृतं भक्ष्यम् ॥ ४. २. २० ॥
शूलोखाभ्यां यत् ॥ ४. २. २१ ॥

१. A adds संज्ञायां and omits this word in the next sūtra.

२. A. This is read along with the previous sūtra.

३. A. This is read along with the previous sūtra.

दध्मष्टक् ॥ ४. २. २२ ॥

उदश्वितो वा ॥ ४. २. २३ ॥

क्षीराड्डञ् ॥ ४. २. २४ ॥

सास्मिन् पौर्णमासी संज्ञायाम् ॥ ४. २. २५ ॥

अश्वत्थाग्रहायणीभ्यां ठक् ॥ ४. २. २६ ॥

फाल्गुनीश्रवणकार्तिकीचैत्रीभ्यो वा ॥ ४. २. २७ ॥

सास्य देवता ॥ ४. २. २८ ॥

कैस्येच्च ॥ ४. २. २९ ॥

शुक्राद्धन् ॥ ४. २. ३० ॥

पैङ्गाक्षीपुत्रादिभ्यश्छः ॥ ४. २. ३१ ॥

शतरुद्रात् घञ् ॥ ४. २. ३२ ॥

अपोलपादपान्नपातोस्तु चातः ॥ ४. २. ३३ ॥

महेन्द्राद्वा ॥ ४. २. ३४ ॥

लोमात् ङ्यण् ॥ ४. २. ३५ ॥

वायवृत्तुपिबुषसो यत् ॥ ४. २. ३६ ॥

द्यावापृथिवीशुनःसीरमरुत्वदग्नीषोमवास्तोष्पतिगृहमेधाच्छुश्च ॥ ४. २. ३७ ॥

कालेभ्यो भववत् ॥ ४. २. ३८ ॥

महाराजप्रोष्ठपदाभ्यां ठञ् ॥ ४. २. ३९ ॥

आदेश्छन्दसः प्रगाथे ॥ ४. २. ४० ॥

योद्धृप्रयोजनेभ्यः संग्रामे ॥ ४. २. ४१ ॥

प्रहरणादस्यां क्रीडायां णः ॥ ४. २. ४२ ॥

भावघञो जः ॥ ४. २. ४३ ॥

तदधीते तद्वेद ॥ ४. २. ४४ ॥

क्रेतुभ्यष्टक् ॥ ४. २. ४५ ॥

वृत्तिसंग्रहायुर्वेदगुणगणानुपदद्विपदज्योतिषगणितानुसूर्लक्ष्यलक्षणोभ्यः ॥

४. २. ४६ ॥

१. A. श्रवणा

२. A. This sūtra is read along with the previous.

३. A. पैङ्गिकिषी-

४. A. This is read along with the previous sūtra.

५. A. This is read along with the previous sūtra.

वसन्तवर्षाशरद्धेमन्तशिशिरप्रथमचरमानुगुणकल्पार्थवर्णनेतिहासपुराणेभ्यः ॥

४. २. ४४ ॥

आख्यानाख्यायिकाभ्यः ॥ ४. २. ४८ ॥

लक्षणकल्पसूत्रान्तादकल्पादेः ॥ ४. २. ४९ ॥

विद्यान्तादनङ्गक्षत्रधर्मत्रिपूर्वात् ॥ ४. २. ५० ॥

पदोत्तरपदात् ठञ् ॥ ४. २. ५१ ॥

शतषष्ठ्यादेः पथः छन् ॥ ४. २. ५२ ॥

अनुब्राह्मणादिनिः ॥ ४. २. ५३ ॥

क्रमपदशिक्षामीमांसासामभ्यो वुञ् ॥ ४. २. ५४ ॥

सर्वसादेर्लुक् ॥ ४. २. ५५ ॥

प्रोक्तात् ॥ ४. २. ५६ ॥

संख्याकनः सूत्रवचनात् ॥ ४. २. ५७ ॥

तस्य समूहः ॥ ४. २. ५८ ॥

भिक्षाक्षेत्रकरिषगर्भिणीदक्षिणाङ्गारसहस्रार्थवर्षश्चर्मन्युवतिपदातिपद्धतिभ्योऽण् ॥

४. २. ५९ ॥

खण्डिकाहन्द्दलबन्धयुगवस्त्रवैडवाभिक्षुकशुकोल्कश्वानुदात्तादेरञ् ॥ ४. २. ६० ॥

क्षुद्रकमालवात् सेनायाम् ॥ ४. २. ६१ ॥

गोत्रोक्षोष्टोरभ्रराजराजन्यराजपुत्रवत्समनुष्याजवृद्धेभ्यो वुञ् ॥ ४. २. ६२ ॥

केदाराद्यञ्च ॥ ४. २. ६३ ॥

कवचिनश्च ठञ् ॥ ४. २. ६४ ॥

हस्त्यचित्तेभ्यष्टक् ॥ ४. २. ६५ ॥

धेनोरनञ् ॥ ४. २. ६६ ॥

गणिकाब्राह्मणमाणवबाडवेभ्यो यञ् ॥ ४. २. ६७ ॥

केशाद्वां ॥ ४. २. ६८ ॥

अश्वच्छः ॥ ४. २. ६९ ॥

पैशुपुरुषाभ्यां णढञौ ॥ ४. २. ७० ॥

अहः खः क्रतौ ॥ ४. २. ७१ ॥

पृष्ठाद्यः ॥ ४. २. ७२ ॥

१. A. कार्येभ्यः

२. A. ठक्

३. A. वधवा

४. A. क्षलकमलवाक्सेनायाम्.

५. C. This is written as part of the commentary.

पाशतृणधूमाङ्गारगलर्वातपिटकपिट्टाकशकटहलनडवनेभ्यश्च ॥ ४. २. ७३ ॥

वातादूलश्च ॥ ४. २. ७४ ॥

गोस्त्रश्च ॥ ४. २. ७५ ॥

रथात् कल्यच्च ॥ ४. २. ७६ ॥

खलादिनिश्च ॥ ४. २. ७७ ॥

ऊककुन्दुमाभ्याम् ॥ ४. २. ७८ ॥

ग्रामजनबन्धुसहायेभ्यस्तल् ॥ ४. २. ७९ ॥

पितृमातृभ्यां भ्रातरि व्यडुलचौ ॥ ४. २. ८० ॥

पितरि डामहच् ॥ ४. २. ८१ ॥

मातरि षिच्च ॥ ४. २. ८२ ॥

अवेर्दुग्धे सोढदूसमरीसचः ॥ ४. २. ८३ ॥

तिलाग्निफलात्पिञ्जपेजौ ॥ ४. २. ८४ ॥

विषयो देशः ॥ ४. २. ८५ ॥

राजन्यशैलूषदेवयानवसातिवैतिलवसनोदुम्बराम्बरीषपुत्रवैकर्णार्जुनायनजा -

लन्धरायणशालङ्कायनेभ्यो बुञ्ज ॥ ४. २. ८६ ॥

वैल्ववनबाभ्रव्यानुतात्मकामेयसांप्रीयदाक्ष्यूर्णनाभमालवत्रैर्गर्तवैराटिभ्यश्च ॥

४. २. ८७ ॥

भौरिकिभौलिकिचौपयतचैटयतसैकयतकाणेयवाणिजकेभ्यो विधल् ॥ ४. २. ८८ ॥

पेषुकारिसौवीरशयाभ्रशयाण्डशयण्डशौण्डतुण्डदेवदासमित्रेभ्यो भक्तल् ॥

४. २. ८९ ॥

द्वयाक्षत्र्याक्षसारस्यदासमित्रचान्द्रस्त्रखाण्डादेरायनात् ॥ ४. २. ९० ॥

वैश्वदिभ्यो देवधेनवमानवेभ्यः ॥ ४. २. ९१ ॥

निवासे तन्नाम्नि ॥ ४. २. ९२ ॥

अदूरभवे ॥ ४. २. ९३ ॥

तेन निर्वृत्ते ॥ ४. २. ९४ ॥

तदिहास्ति च ॥ ४. २. ९५ ॥

१. A. पोत-

२. A. दूलच्

३. A adds न बहुवचनविषयात् as a separate sūtra.

४. A. पीलवसान-

५. A omits वाणि...शयाभ्र in the next sūtra.

ओरञ् ॥ ४. २. ९६ ॥

मतो बह्वचप्रकृतेः ॥ ४. २. ९७ ॥

बह्वचः कूपेषु ॥ ४. २. ९८ ॥

उदक् च विपाशः ॥ ४. २. ९९ ॥

सङ्कलपुष्कलतूलासमूलासपलाशमल्लपालकपालबहुलेभ्यः ॥ ४. २. १०० ॥

उद्यातोडुपोत्पिषोत्पुटोत्पलपूलाससिकतापूतिकेभ्यः ॥ ४. २. १०१ ॥

कुम्भनिधानसुदत्तसुदक्षसुनेत्रसुभूमसुभृतराजभृतराजभृतेभ्यः ॥ ४. २. १०२ ॥

गभीरगम्भीरेतराभिषिक्तशाताहतनिर्यतनिवेशेभ्यः ॥ ४. २. १०३ ॥

शरीरसद्योजवरुणकाखणहेमन्वेमन्लोमन्सुमङ्गलेभ्यश्च ॥ ४. २. १०४ ॥

स्त्रीषु सौवीरसाल्वप्राक्षु ॥ ४. २. १०५ ॥

सुवास्तुवर्णुतण्डुभण्डुखण्डुशिखण्डिशैवलिशेफालिकर्पूरिभ्योऽण् ॥ ४. २. १०६ ॥

गर्तगाहामिसफथदक्षविकर्णकृष्णकर्णशशकर्णकर्कशकर्कन्धुमतीभ्यः ॥ ४. २. १०७ ॥

रोण्याः सपूर्वायाश्च ॥ ४. २. १०८ ॥

कोपधाञ्च ॥ ४. २. १०९ ॥

अरिहणद्रुहणकिरणसांपरायणौघ्रायणभास्त्रायणमैत्रायणत्रैगर्तायनवैमतायनसौ-
मतायनस्त्राण्डायनशाण्डिल्यायनोद्दण्डखण्डवीरणोदञ्चनेभ्यो वुञ् ॥
४. २. ११० ॥

खदिरबधिरभगलोलन्दविपथरैवतविपाशकाशकृत्स्नार्शिशपाशिरीषाबिल्वजम्बू-
जाम्बवत्सुयञ्जसुशर्मन्रायस्पोषेभ्यश्च ॥ ४. २. १११ ॥

कृशाश्वारिशारिश्मविशालरोमशरोमकसुवर्चलशबलसूकरप्रतरपूरटसुदृशेभ्य-
श्छण् ॥ ४. २. ११२ ॥

सुखधूमाजिनाभिजनविनतावनतविकुड्यासकुटमौद्वल्यायोरःपाराशरेभ्यश्च ॥
४. २. ११३ ॥

ऋश्यन्यग्रोधशरनिलीननिधाननिबन्धकर्दमपरिगूढोपगूढाश्मोत्तराश्माशनिभ्यः
कः ॥ ४. २. ११४ ॥

खण्डदण्डस्थूलबाहुवेणुवीरणखदिरपरिवृत्तपरिवंशवेशर्माशुशर्करारटुभ्यश्च ॥
४. २. ११५ ॥

१. A. निहत

२. A reads this along with the
previous sūtra.

३. A omits भास्त्रायणमैत्रायण.

४. A. पुरगसदृशे-

५. A. विधान

कुमुदबीजबल्वजशिरीषाश्वत्थन्यग्रोधयवासविकङ्कतेर्कटशकटकङ्कटदशमाम -
गर्तशर्करापरिवापकूपेभ्यश्च ॥ ४. २. ११६ ॥

काशपाशपलाशाश्वत्थपीयूषवासविसतृणवैननडकर्दमकर्पूरवर्बरबन्डकण्टक -
गुहाभ्य इलः ॥ ४. २. ११७ ॥

तृणनडजनपर्णवर्णार्णवरणबलबुसेभ्यः सः ॥ ४. २. ११८ ॥

प्रेक्षाफलकाबन्धुकाध्रुवकाध्रुवकायुवकाक्षिपकाकूपकडुंकेधुकेकटकङ्कटशङ्कट -
महन्यग्रोधेभ्य इतिः ॥ ४. २. ११९ ॥

अश्मन्नुषयूषमीननदगर्भगह्वगुडनगखण्डशिखाकोटपासुनवृन्दकन्देभ्यो रः ॥
४. २. १२० ॥

सख्यग्निदत्तर्दत्तवायुदत्तगोभिलभल्लभल्लपालरोहतमालकदरकरवीराशोकेभ्यो
ढकू ॥ ४. २. १२१ ॥

चक्रचक्रवाककुशीरकसरकसुरससरससरमसमलसतलछगलेभ्यश्च ॥ ४. २.
१२२ ॥

सङ्काशकश्मीरकम्पिलशूरसेनयूपकुम्भसीसरसरकसमलासनासाश्मरोमलो -
मभ्यो ष्यः ॥ ४. २. १२३ ॥

कुटतीर्थपुलिनमलिनागस्तिविरत्नविकरसुपथिन्सुर्पन्थिदाशिनलनासिकाङ्गसर्क -
र्णकेभ्यश्च ॥ ४. २. १२४ ॥

बलघुलबूलोलकूलोरलसुँललकुलवनेभ्यो यः ॥ ४. २. १२५ ॥

पक्षतुषचित्रकुण्डाण्डकम्बलिकांशुककुम्भसीरकसरकसरससमलेभ्यः षफकू ॥
४. २. १२६ ॥

यमलबिलहस्तहस्तिन्सिङ्गकसकर्णकरोमलोमाँतिश्वभ्यः ॥ ४. २. १२७ ॥

पथः पन्थ च ॥ ४. २. १२८ ॥

१. A. उत्कट

२. A. बन्धन

३. C omits ध्रुवका

४. A omits ध्रुवका

५. A. युतबुकोत्कट-

६. A. अश्मसूष-

७. A omits कन्द

८. A omits दत्त.

९. A. कुसरकुसुर

१०. A. स्थण्यः

११. A. सुपनिन्सबन्ध

१२. A. सर्कर्णेभ्यश्च.

१३. A. डुल्ल

१४. A. लोमाकिभ्यश्च

कर्णवसिष्ठार्काकलूधानडुह्यजित्वजीवन्तकुलिशकुम्भ्याण्डीवतानकस्फिक्पञ्च -
जनेभ्यः फिञ् ॥ ४. २. १२९ ॥

सुतङ्गममुनिचित्प्रचित्तमहाचित्तमहापुत्रश्वेतगडिकजीवाजिरार्जुनबीजवा -
पिशुचिशुकविभ्रेभ्य इञ् ॥ ४. २. १३० ॥

प्रगदिमगदिकलिवखडिवगडिवचूडारमार्जारकोविदारेभ्यो ज्यः ॥ ४. २. १३१ ॥
वराहपलाशशिरीषनिवद्भपिनद्धस्थूलखदिरशर्कराबाहुविदग्धविभग्निमग्ने -
भ्यः कक् ॥ ४. २. १३२ ॥

कुमुदकुमुदकुण्डलमुनिस्थलाश्वत्थशालमलिदशग्रामगोमठरथकारशर्करामधु -
कर्णाशिरीषेभ्यः छक् ॥ ४. २. १३३ ॥

उत्करशफराशमखदिरपलाशापिप्पलपिप्पलीमूलत्रैवर्णारण्यपर्णसुपर्णाणकशूर्प -
णायश्यवनायेभ्यश्छः ॥ ४. २. १३४ ॥

काशाश्वत्थनिशातविशालशालोत्कोशखलाजिनतिककितवातपपिचुशर्करावैरा -
कणनैवाकचेभ्यः ॥ ४. २. १३५ ॥

क्षुद्राक्षान्तनितान्तवृक्षेन्द्रवृक्षावरोहितभस्त्राजिन्यजिनेन्द्राग्निचर्मगताकैभ्यश्च ॥
४. २. १३६ ॥

नैडप्लक्षविल्ववणुवेत्रवेतसतृणकाष्ठेशुकपोतानां कुक् च ॥ ४. २. १३७ ॥

क्रौञ्चाया ह्रस्वश्च ॥ ४. २. १३८ ॥

तक्ष्णो नलोपश्च ॥ ४. २. १३९ ॥

कुमुदनडमहिषवेतसेभ्यो इमतुप् ॥ ४. २. १४० ॥

नडशाडाभ्यां ड्वलच् ॥ ४. २. १४१ ॥

शिखाया वलच् ॥ ४. २. १४२ ॥

जनपदे लुबविदिशादिभ्यः ॥ ४. २. १४३ ॥

वरणशिरीषशालमलिकटुकबदरीगोदपुष्करजालपदाताम्रपर्णातक्षशिलाशुण्डी -
शयाण्डीशृङ्गिभ्यः ॥ ४. २. १४४ ॥

वल्गुवलभीमधुराचम्पापम्पोज्जयिनीगयोरसाकाञ्चीस्कङ्गुगोमतीजम्बूभ्यः ॥
४. २. १४५ ॥

१. A. This portion is written as
a separate sūtra.

२. A omits महाचित्त.

३. A. विमग्नेभ्यः

४. A. निशाल

५. A. खेला

६. A omits this sūtra.

७. A omits this sūtra.

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ४. पा. २. सू. १४४.]

शर्कराया वा ॥ ४. २. १४४ ॥

नद्यां मतुबसुवास्त्वादिभीमरथभगीरथेभ्यः ॥ ४. २. १४५ ॥

मधुकर्कन्दूविसथाणुवेण्वक्षुशभीकरीरकिशराशर्याणहिमरोमभ्यः ॥ ४.२.१४६॥

ऋदयरिष्टशरमरुत्तक्षशिलाखडावटावादांलीष्टकासुतिशक्तिशलाकासन्दीभ्यश्च॥

४. २. १४७ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

चतुर्थस्याध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

अथ तृतीयः पादः

—:०:—

शेषे ॥ ४. ३. १ ॥

राष्ट्राद् ॥ ४. ३. २ ॥

पारावरात् खः ॥ ४. ३. ३ ॥

व्यस्तविपर्यस्ताच्च ॥ ४. ३. ४ ॥

ग्रामाद्यखजौ ॥ ४. ३. ५ ॥

कर्त्र्युम्भिकुम्भिकुण्डिनपुष्करपुष्कलमोदनमाहिष्मतीवर्मतीनगरेभ्यो ढकञ् ॥
४. ३. ६ ॥

कुड्याया यलोपश्च ॥ ४. ३. ७ ॥

कुलकुक्षिप्रीवाभ्यः श्वास्यलङ्कारेषु ॥ ४. ३. ८ ॥

नदीमहीसेतिकीश्रावस्तीवाराणसीकौशाम्बीकाशफरीखादिरापाटामायासा-
ल्वदौर्वापूर्वनगरीपूर्वनगरेभ्यो ढक् ॥ ४. ३. ९ ॥

बडवाया वृषे ॥ ४. ३. १० ॥

दक्षिणा पश्चात्पुरसस्त्यक् ॥ ४. ३. ११ ॥

बहयर्दिपर्दिकापिशीभ्यः षफक् ॥ ४. ३. १२ ॥

रङ्गोः प्राणिनि वा ॥ ४. ३. १३ ॥

द्युप्रागपागुदक्प्रतीचो यत् ॥ ४. ३. १४ ॥

कन्थायाष्टक् ॥ ४. ३. १५ ॥

वर्णो लुक् ॥ ४. ३. १६ ॥

षवामेहत्रतसिभ्यस्त्यप् ॥ ४. ३. १७ ॥

नेर्ध्रुवे ॥ ४. ३. १८ ॥

निसो गते ॥ ४. ३. १९ ॥

पेषमोह्यः श्वसो वा ॥ ४. ३. २० ॥

दूरादेश्यः ॥ ४. ३. २१ ॥

उत्तरादाहञ् ॥ ४. ३. २२ ॥

आरण्याण्यः ॥ ४. ३. २३ ॥

१. A. भ्यश्च

तीरान्तादञ् ॥ ४. ३. २४ ॥

रूप्यान्तादञः ॥ ४. ३. २५ ॥

दिक्पूर्वपदादसंज्ञायाम् ॥ ४. ३. २६ ॥

मद्रेभ्योऽञ् ॥ ४. ३. २७ ॥

उदीच्यग्रामाद्बह्वचोऽन्तोदात्तात् ॥ ४. ३. २८ ॥

बाहीकरोमकपटच्चरगोमतीगोष्ठीनैकतीभ्यांऽण् ॥ ४. ३. २९ ॥

प्रथोत्तरपदकोपधेभ्यश्च ॥ ४. ३. ३० ॥

पंलदीपपरिषत्परिखोदपानशूरसेनसकृल्लोमभ्यः ॥ ४. ३. ३१ ॥

कमलाद्दिदाकीकराभ्याम् ॥ ४. ३. ३२ ॥

बहुजालकलेभ्यश्च कीटात् ॥ ४. ३. ३३ ॥

शकलादिभ्यो गोत्रात् ॥ ४. ३. ३४ ॥

इञश्च ॥ ४. ३. ३५ ॥

न द्वयचः प्राच्यात् ॥ ४. ३. ३६ ॥

वृद्धाच्छः ॥ ४. ३. ३७ ॥

एडाद्यच् प्राग्देशात् ॥ ४. ३. ३८ ॥

नृनाम्नो वा ॥ ४. ३. ३९ ॥

गोत्रान्तात्तद्वदजिह्वाकात्यहरितकात्यात् ॥ ४. ३. ४० ॥

त्यदादिभ्यः ॥ ४. ३. ४१ ॥

भवतो दश्च ॥ ४. ३. ४२ ॥

ठञ् च ॥ ४. ३. ४३ ॥

ओर्देशात् ॥ ४. ३. ४४ ॥

प्राच्याच्छे ॥ ४. ३. ४५ ॥

काशिचेदिसांयातिभारङ्गिदासग्रामसौधावतानमोदनमोदमानगोवासनदेवदत्ता-

जिप्तश्च ॥ ४. ३. ४६ ॥

संवाहाच्युतशकुलादारिन्दमकरुणकुनामन्वहिरण्यामित्रहस्तिकर्षुभ्यश्च ॥

४. ३. ४७ ॥

१. A. फल.

३. A. This and the next sūtra

२. A. This portion is written as

are written as one.

a separate sūtra.

४. A. भाङ्ग-

सुधासिन्धुदासेभ्यो मित्रात् ॥ ४. ३. ४८ ॥

युवोपदेवेभ्यो राजात् ॥ ४. ३. ४९ ॥

ऊर्ध्वादिभ्यः कालात् ॥ ४. ३. ५० ॥

वाहीकग्रामेभ्यः ॥ ४. ३. ५१ ॥

वोशीनरेषु ॥ ४. ३. ५२ ॥

प्रस्थवहपुरान्तयोपधन्वार्थेभ्यो वुञ् ॥ ४. ३. ५३ ॥

ईद्रोपधेभ्यः प्राचाम् ॥ ४. ३. ५४ ॥

जैनपदेभ्यः ॥ ४. ३. ५५ ॥

तद्विधेभ्यश्च ॥ ४. ३. ५६ ॥

अवृद्धेभ्योऽपि बहुवचनविषयेभ्यः ॥ ४. ३. ५७ ॥

कच्छाग्निवक्रवर्तान्तेभ्यः ॥ ४. ३. ५८ ॥

धूमषण्डशशादनाजुनावराजगृहगतसत्रासाहंसाकेतसांस्तियाचयान्तरीयद्विपे-
भ्यः ॥ ४. ३. ५९ ॥

तीर्थघोषशष्पमित्रवर्चारुणकुक्षिवर्बरोजयिनीपल्लीभक्षालीदक्षिणापधेभ्यः ॥
४. ३. ६० ॥

द्वयाहावयाहावाजिकूलमद्रकूलाराज्ञीघार्तराज्ञीपद्वारंमाठरविदेहानर्तपाठेयपा-
थेभ्यः ॥ ४. ३. ६१ ॥

माहकमाद्रकमाषघोषराजादृमानदाण्डायनेभ्यः स्थाल्याः ॥ ४. ३. ६२ ॥

कूलात् सौवीरेषु ॥ ४. ३. ६३ ॥

समुद्राग्नौमनुष्ययोः ॥ ४. ३. ६४ ॥

नगरात् कुत्सनप्रावीण्ययोः ॥ ४. ३. ६५ ॥

अरण्यात् पथिन्यायाध्यायहस्तिनरविहारेषु ॥ ४. ३. ६६ ॥

वा गोमये ॥ ४. ३. ६७ ॥

कुरुयुगन्धराभ्याम् ॥ ४. ३. ६८ ॥

वृजिमद्राभ्यां कन् ॥ ४. ३. ६९ ॥

कोपधादण् ॥ ४. ३. ७० ॥

१. A omits this word, and reads
the next sūtra along with
this.

२. C. This and the next sūtra are
omitted.

३. A. हाक्से-

कच्छकुरुसिन्धुसिन्धुन्तगन्धारिकुलूककम्बोजकश्मिरमधुमद्वर्णरङ्गुद्रीपानूपा -
 लुपण्डविजात्रकाजवाहसाल्वेभ्यश्च ॥ ४. ३. ७१ ॥

मनुष्यतत्स्योर्ध्व ॥ ४. ३. ७२ ॥

साल्वाद्रोयवाग्वाश्च ॥ ४. ३. ७३ ॥

न पदातौ ॥ ४. ३. ७४ ॥

गतीन्ताच्छः ॥ ४. ३. ७५ ॥

कटादेः प्राच्यात् ॥ ४. ३. ८६ ॥

करवोपधकथापलदनगरग्रामहृदान्ताच्छे ॥ ४. ३. ७७ ॥

पर्वतात् ॥ ४. ३. ७८ ॥

अनरे वा ॥ ४. ३. ७९ ॥

कुरुणपर्णात् भारद्वाजात् ॥ ४. ३. ८० ॥

गर्हान्तस्यसमधिषमोत्तमोत्तरान्तरानन्तरान्याङ्गवङ्गमगधेभ्यः ॥ ४. ३. ८१ ॥

कात्रप्रस्थदन्ताप्रावस्पन्दजाग्निशर्मिदैवशर्मिवाराटकिवाल्मीक्याध्यश्विशौर्यार्या -
 सुर्यानुशंस्यार्हिभिः ॥ ४. ३. ८२ ॥

क्षेमवृत्तिर्खाडायनिकाठेरणिलाठेरणिभौजिवौजिव्याडिशाडिशौङ्गिसौत्रिसौमि -
 ज्यामिन्निभ्यः ॥ ४. ३. ८३ ॥

इषोरघ्राणीकाभ्याम् ॥ ४. ३. ८४ ॥

एकादृक्षपलाशिकाभ्याम् ॥ ४. ३. ८५ ॥

समानाच्च ग्रामात् ॥ ४. ३. ८६ ॥

अधमोत्तमाभ्यां च शाखात् ॥ ४. ३. ८७ ॥

पूर्वपराभ्यां पक्षात् ॥ ४. ३. ८८ ॥

एकमुखपार्श्वेभ्यस्तसः ॥ ४. ३. ८९ ॥

स्वपरजनदेवराज्ञां कुक् च ॥ ४. ३. ९० ॥

पृथिवीमध्यस्य मध्यमश्च ॥ ४. ३. ९१ ॥

निवासस्य चरणेऽण् च ॥ ४. ३. ९२ ॥

वेणुकवेत्रकप्रस्थकमध्यमकोत्तरपदकादिभ्यश्छण् ॥ ४. ३. ९३ ॥

शुष्मदस्सदोर्वाखञ् शुष्माकास्माकौ च ॥ ४. ३. ९४ ॥

१. A. कालयनि

३. C omits च.

२. A. ग्रामनी-

- अण् च ॥ ४. ३. ९५ ॥
 तवक्रममकावेकत्वे ॥ ४. २. ९६ ॥
 द्वीपादक्षुसमुद्रं ज्यः ॥ ४. ३. ९७ ॥
 अर्धाद्यत् ॥ ४. ३. ९८ ॥
 परापराधमोत्तमादेश्च ॥ ४. ३. ९९ ॥
 दिगादेष्टञ्च ॥ ४. ३. १०० ॥
 ग्रामजनपदैकदेशादञ्च ॥ ४. ३. १०१ ॥
 संपूर्वात् ॥ ४. ३. १०२ ॥
 कालेभ्यः ॥ ४. ३. १०३ ॥
 कदम्बपुष्पादिभ्यश्च तद्धृत्तिभ्यः ॥ ४. ३. १०४ ॥
 शरदः श्राद्धे ॥ ४. ३. १०५ ॥
 रोगातपयोर्वा ॥ ४. ३. १०६ ॥
 निशाप्रदोषाभ्याम् ॥ ४. ३. १०७ ॥
 श्वसस्तुद् च ॥ ४. ३. १०८ ॥
 सार्यचिरंप्राह्णेप्रगेव्ययेभ्यष्ट्युः ॥ ४. ३. १०९ ॥
 पूर्वाह्णापराह्णाभ्यां वा ॥ ४. ३. ११० ॥
 पुरो नः ॥ ४. ३. १११ ॥
 परुत्परारिचिरेभ्यस्तलः ॥ ४. ३. ११२ ॥
 ऋतुनक्षत्रेभ्योऽण् ॥ ४. ३. ११३ ॥
 सन्ध्यासन्धिवेलात्रयोदशीचतुर्दशीपञ्चदशीषौर्णमास्यमावास्याप्रतिपद्भ्यश्च ॥
 ४. ३. ११४ ॥
 संवत्सरात् फलपर्वणोः ॥ ४. ३. ११५ ॥
 हेमन्ताद्वा तलोपश्च ॥ ४. ३. ११६ ॥
 वर्षाप्रावृद्भ्यां ठगेण्यौ ॥ ४. ३. ११७ ॥
 मध्यादः सांप्रतिके ॥ ४. ३. ११८ ॥
 आदेश्च मः ॥ ४. ३. ११९ ॥

१. A. पदां च भव्.

२. A. This and the next sūtra
are written as one.

३. A. This portion is written as
a separate sūtra.

४. A. न्यौ

- अंधोऽवसोर्लोपश्च ॥ ४. ३. १२० ॥
 अग्रान्तपश्चाद्भय इमच् ॥ ४. ३. १२१ ॥
 तत्र जातः ॥ ४. ३. १२२ ॥
 प्रावृषष्टप् ॥ ४. ३. १२३ ॥
 संज्ञायां शरदो वुञ् ॥ ४. ३. १२४ ॥
 पूर्वाह्णापराह्णाद्रांमूलप्रदोषावस्करेभ्यः कन् ॥ ४. ३. १२५ ॥
 पथः पन्थ च ॥ ४. ३. १२६ ॥
 सिन्धवकराभ्यां वा ॥ ४. ३. १२७ ॥
 अमावास्यार्थादश्च ॥ ४. ३. १२८ ॥
 स्थानान्तगोशालखरशालाल्लुक् ॥ ४. ३. १२९ ॥
 अनूराधाखातीतिष्यपुनर्वसुहस्तविशाखाबहुलाभ्यः ॥ ४. ३. १३० ॥
 वत्सशालामिजिदश्वयुद्धृगशिरश्चित्रारैवतीरोहिणीभ्यो वा ॥ ४. ३. १३१ ॥
 नित्यं स्त्रियां चित्रादिभ्यः ॥ ४. ३. १३२ ॥
 शतभिषजोऽण् च डिद्धा ॥ ४. ३. १३३ ॥
 श्रविष्ठाषाढाभ्यां छण् च ॥ ४. ३. १३४ ॥
 फल्गुन्याष्ट च ॥ ४. ३. १३५ ॥
 अश्विन्यादिभ्यो बहुलम् ॥ ४. ३. १३६ ॥
 कृतलब्धक्रीनकुशलप्रायभवसंभूताः ॥ ४. ३. १३७ ॥
 कालात् साधुपुण्यत्पच्यमानेषु ॥ ४. ३. १३८ ॥
 उप्ते च ॥ ४. ३. १३९ ॥
 आश्वयुज्या वुञ् ॥ ४. ३. १४० ॥
 ग्रीष्मवसन्ताभ्यां वा ॥ ४. ३. १४१ ॥
 देयमृणम् ॥ ४. ३. १४२ ॥
 कलाप्यश्वत्थयवधुसेभ्यो वुञ् ॥ ४. ३. १४३ ॥
 ग्रीष्मावरसमाभ्यां वुञ् ॥ ४. ३. १४४ ॥
 संवत्सराग्रहायणीभ्यां ठञ्च ॥ ४. ३. १४५ ॥

१. A. अथोर्वसो

२. A adds as a separate sūtra.

डिद्धाणद्धिः

३. A. पुनन्ये पथः पन्थच्

४. A omits this and the following three sūtras.

५. A. प्रयणीभ्यां

व्याहरति मृगः ॥ ४. ३. १४६ ॥

तदस्य सोढम् ॥ ४. ३. १४७ ॥

तत्र भवः ॥ ४. ३. १४८ ॥

दिग्वर्गपूगणोखामुखजघनवंशानुवंशदेशकालाकाशपक्षसाक्षिभ्यो यत् ॥

४. ३. १४९ ॥

आद्यन्तान्तररहःपथ्यलीक्यूथन्यायमित्रमेघमेघाधाराद्भ्यश्च ॥ ४. ३. १५० ॥

उदकात् संज्ञायाम् ॥ ४. ३. १५१ ॥

देहांशात् ॥ ४. ३. १५२ ॥

इतिकुक्षिकलशिवस्त्यम्लहिभ्यो ढञ् ॥ ४. ३. १५३ ॥

ग्रीवातोऽण् च ॥ ४. ३. १५४ ॥

गम्भीरपञ्चजैनभ्यां ज्यः ॥ ४. ३. १५५ ॥

चैतुर्मासाद्यञ्जे ॥ ४. ३. १५६ ॥

संज्ञायामण् लुक् च ॥ ४. ३. १५७ ॥

परेर्मुखौष्ठहनूलूखलेभ्योऽव्ययीभावे ॥ ४. ३. १५८ ॥

उपात्स्थूलाकलापाभ्याम् ॥ ४. ३. १५९ ॥

अनोः पथिपदयूपवंशसीतातिलयवभङ्गामापेभ्यः ॥ ४. ३. १६० ॥

पशुपातुभ्यः सीरात् ॥ ४. ३. १६१ ॥

अन्तः पूर्वपदाडुञ् ॥ ४. ३. १६२ ॥

पर्यनुभ्यां ग्रामात् ॥ ४. ३. १६३ ॥

समानात् ॥ ४. ३. १६४ ॥

तदादेः ॥ ४. ३. १६५ ॥

लोकान्तात् ॥ ४. ३. १६६ ॥

अध्यात्माधिदेवाधिभूतेहलोकपरलोकोर्ध्वन्दर्मादिभ्यश्च ॥ ४. ३. १६७ ॥

जिह्वामूलाङ्गुलेः ॥ ४. ३. १६८ ॥

वर्गान्तात् ॥ ४. ३. १६९ ॥

१. A. This portion is written as a separate sūtra.

२. A. देहाङ्गात्

३. A. जनवहिरदन्तस्वाभ्यां

४. A omits this sūtra.

५. A adds ऊर्ध्वमुहूर्ताकस्मादमुष्मिन्नि-
पत्यात्मशेषकदाचिदमुन्नपरत्रादि-
भ्यश्च ॥

- अंशब्दे यत्त्वौ च ॥ ४. ३. १७० ॥
 मध्यान्मण्मीयौ च ॥ ४. ३. १७१ ॥
 दिनर्णमध्यं चास्य ॥ ४. ३. १७२ ॥
 ललाटाद्भूषणे कन् ॥ ४. ३. १७३ ॥
 कर्णात् ॥ ४. ३. १७४ ॥
 प्रायेणोपादेष्टक् ॥ ४. ३. १७५ ॥
 जानुनीविभ्यां च ॥ ४. ३. १७६ ॥
 स्थामाजिनान्तेभ्यो लुक् ॥ ४. ३. १७७ ॥
 मन्त्रेऽग्निष्टोमादिभ्यः ॥ ४. २. १७८ ॥
 तस्य व्याख्यान इति कल्पे ॥ ४. ३. १७९ ॥
 भवव्याख्यानयोर्व्याख्येयनास्नः ॥ ४. ३. १८० ॥
 बह्वचोऽन्तोदात्ताट्टञ् ॥ ४. ३. १८१ ॥
 यज्ञेभ्यः ॥ ४. ३. १८२ ॥
 आध्यायेष्वेवर्षेः ॥ ४. ३. १८३ ॥
 पौरोडाशपुरोडाशात् छन् ॥ ४. ३. १८४ ॥
 छन्दसो यदणौ ॥ ४. ३. १८५ ॥
 द्वयजृम्ब्राह्मणप्रथमाध्वरपुरश्चरणानामाख्यातनामाख्यातेभ्यष्टक् ॥ ४. ३. १८६ ॥
 ऋगयनपदव्याख्यानोत्पातोत्पादपुनरुक्तनिरुक्तन्यायनिगमव्याकरणशिक्षोपनिष-
 द्दृषिभ्योऽण् ॥ ४. ३. १८७ ॥
 यज्ञचर्चाक्रमेतरश्लक्ष्णनिमित्तमुहूर्तसंवत्सरेभ्यश्च ॥ ४. ३. १८८ ॥
 क्षत्राङ्गत्रिवास्तुभ्यश्च विद्यायाः ॥ ४. ३. १८९ ॥
 छन्दसो मानभाषाविचितिविजितिभ्यः ॥ ४. ३. १९० ॥
 तत आगतः ॥ ४. ३. १९१ ॥
 आयस्थानेभ्यष्टक् ॥ ४. ३. १९२ ॥
 शुण्डिकाकृकणस्थण्डिलोदपानोलपतीर्थभूमितृणपर्णेभ्योऽण् ॥ ४. ३. १९३ ॥
 विद्यायोनिबंधेभ्यो वुञ् ॥ ४. ३. १९४ ॥

१. A. This is read along with the
previous sūtra.

२. A. दिनङ्मध्यं
३. A adds तत्र भवे च

ऋतष्टर्ज् ॥ ४. ३. १९५ ॥

पिड्यं वा ॥ ४. ३. १९६ ॥

नृहेतुभ्यो रूप्यः ॥ ४. ३. १९७ ॥

मयद् च ॥ ४. ३. १९८ ॥

गोत्रादङ्कवत् ॥ ४. ३. १९९ ॥

प्रभवति ॥ ४. ३. २०० ॥

वालवायाद्भ्यो विदूरं चास्य ॥ ४. ३. २०१ ॥

तद्गच्छति पथिदूतयोः ॥ ४. ३. २०२ ॥

अभिनिष्कामति द्वारम् ॥ ४. ३. २०३ ॥

अधिकृत्य कृते ग्रन्थे ॥ ४. ३. २०४ ॥

शिशुकन्दयमसभेन्द्रजननप्रद्युम्नागमनसीतान्वेषणादिभ्यश्छः ॥ ४. ३. २०५ ॥

लुबाख्यायिकासु बहुलम् ॥ ४. ३. २०६ ॥

सोऽस्य निवासः ॥ ४. ३. २०७ ॥

अभिजनश्च ॥ ४. ३. २०८ ॥

गिरिभ्यः शास्त्रजीविषु छः ॥ ४. ३. २०९ ॥

सलातुराच्छण् ॥ ४. ३. २१० ॥

शाण्डिकशङ्खसटशकसर्वकेशसर्वसेनरहबोधकुचवारेभ्यो ज्यः ॥ ४. ३. २११ ॥

सिन्धुगान्धारिकश्मीरमधुमत्किष्किन्धोरसासाल्ववर्णुगन्दिक्न्दरत्कम्बोजेभ्यो-
ऽण् ॥ ४. ३. २१२ ॥

तक्षशिलाछगलग्रामणीवत्सोद्धरणकाण्डधारकैर्मेदुरकिन्नरबर्बरावसानकंससं -
कुचितेभ्योऽञ् ॥ ४. ३. २१३ ॥

सिंहक्रोष्टृभ्यां कर्णकात् ॥ ४. ३. २१४ ॥

तूदीवर्मतीभ्यां ढञ् ॥ ४. ३. २१५ ॥

भक्तिः ॥ ४. ३. २१६ ॥

महाराजाट्ट्क् ॥ ४. ३. २१७ ॥

१. A. षच्

२. A. सहे - This sūtra is read
along with the previous.

३. A. This and the following two
sūtras are written as one.

४. A. ग्रन्थ-

५. A. म्योऽङ्

६. A. ड्क्

- अचित्तादेशकालात् ॥ ४. ३. २१८ ॥
वासुदेवार्जुनाभ्यां वुन् ॥ ४. ३. २१९ ॥
गोत्राद्बहुलं वृञ् ॥ ४. ३. २२० ॥
क्षत्रियात् ॥ ४. ३. २२१ ॥
जनपदवत्सर्वं तत्सरूपाद्बहुत्वे ॥ ४. ३. २२२ ॥
तेन प्रोक्तम् ॥ ४. ३. २२३ ॥
वेदं वेत्स्यधीने ॥ ४. ३. २२४ ॥
तिस्रिवरतन्तुखण्डिकोखाच्छण् ॥ ४. ३. २२५ ॥
काश्यपकौशिकाभ्यां ऋषिभ्यां कल्पं च णिनिः ॥ ४. ३. २२६ ॥
शौनकाङ्गसापेयशाश्वेयवाजसनेयखाण्डायनकषायतलस्तम्भस्कन्धदेवदर्श-
रज्जुकण्ठकठशाठेभ्यः ॥ ४. ३. २२७ ॥
हरिद्रुतुम्बुरुलपालम्बिपलिङ्गकमलश्यामायनर्चामिताण्ड्यारुणिभ्यः ॥ ४. ३. २२८ ॥
कठचरकाल्लुक् ॥ ४. ३. २२९ ॥
कलापिनोऽण् ॥ ४. ३. २३० ॥
छगलिनो ढिनुक् ॥ ४. ३. २३१ ॥
कर्मन्दकृशाश्व्याभ्यां भिक्षुनटसूत्रमिनिः ॥ ४. ३. २३२ ॥
पाराशर्यशिलालिभ्यां णिनिः ॥ ४. ३. २३३ ॥
पुराणर्षेः ब्राह्मणम् ॥ ४. ३. २३४ ॥
कल्पे ॥ ४. ३. २३५ ॥
अथर्वणोऽण् वेदे ॥ ४. ३. २३६ ॥
लुक् च वा ॥ ४. ३. २३७ ॥

१. A. This and the next sūtra are omitted.

२. A. प्रोक्तात्

३. A adds before this the following three sūtras:—

छण्णित्सुशौनकादिभ्यः ॥

मधुरादिभ्योऽण् ॥

प्राकल्पात्तेभ्यः ॥

४. A omits ऋषिभ्यां

५. A. च्याहरणत्ताण्ड्या-

६. A adds another sūtra:—

शाकल्यमुदपिपल्पदेभ्योऽण्

७. A. This portion is written as a separate sūtra.

८. A. This sūtra is written as part of the previous sūtra.

९. A omits वा

वसिष्ठादिभ्योऽनुवाकादिषु ॥ ४. ३. २३८ ॥

तैनेकदिक् ॥ ४. ३. २३९ ॥

तसिश्च ॥ ४. ३. २४० ॥

उरसो यञ्च ॥ ४. ३. २४१ ॥

उपह्नाते ॥ ४. ३. २४२ ॥

कृते ग्रन्थे ॥ ४. ३. २४३ ॥

संज्ञायां मक्षिकासरघागमुत्पुत्तिकादिभ्यः ॥ ४. ३. २४४ ॥

शुद्राभ्रमरपटरपात्रपादञ् ॥ ४. ३. २४५ ॥

पुरुषाडञ् ॥ ४. ३. २४६ ॥

कुलालकुम्भकारकर्मारवरुडनिषादचण्डालश्वपाकानडुद्वाह्यगपरिपदेवराजकुरु-

सेनासैरन्धीबन्धुभ्यो वुञ् ॥ ४. ३. २४७ ॥

तस्येदम् ॥ ४. ३. २४८ ॥

रथाद्बोढरि यत् ॥ ४. ३. २४९ ॥

सपूर्वाञ्च ॥ ४. ३. २५० ॥

अङ्गे च ॥ ४. ३. २५१ ॥

पत्रादेरञ् ॥ ४. ३. २५२ ॥

पत्राद्वाह्ये ॥ ४. ३. २५३ ॥

अध्वर्युपरिषद्भ्यां च ॥ ४. ३. २५४ ॥

हलसीराड्क् ॥ ४. ३. २५५ ॥

द्वन्द्वद्वैरे वुञ् देवासुरादिभ्यः ॥ ४. ३. २५६ ॥

विवाहे ॥ ४. ३. २५७ ॥

नटाञ्ज्यो नृत्ते ॥ ४. ३. २५८ ॥

छन्दोगौषधिकयाज्ञिकबह्वृचेभ्यो धर्मास्नायसङ्घेषु ॥ ४. ३. २५९ ॥

१. A. This is written as part of the previous sūtra.

२. C omits ग्रन्थे

३. A. This portion is written as a separate sūtra.

४. A. This portion is written as a separate sūtra.

५. A repeats here the previous sūtra as a separate one.

६. A. तस्य स्वं

७. A. This and the following four sūtras are omitted.

आथर्वणिकादणि कलोपश्च ॥ ४. ३. २६० ॥

चरणाद्भुञ् ॥ ४. ३. २६१ ॥

गोत्राददण्डमाणवान्तेवासिषु ॥ ४. ३. २६२ ॥

रैवतिकश्वापिसिक्षैमवृद्धिगौरग्रीव्यौदमेद्यौदवापिवैजवापिभ्यइच्छः ॥४.३.२६३॥

कौपिञ्जलहास्तिपदाभ्यामण् ॥ ४. ३. २६४ ॥

सङ्घाङ्गघोषलक्षणेष्वाज्यविजः ॥ ४. ३. २६५ ॥

शाकलाद्वा ॥ ४. ३. २६६ ॥

वहेस्तुरिद् च ॥ ४. ३. २६७ ॥

शरणेऽग्रीधरेञ् धश्च ॥ ४. ३. २६८ ॥

समिध आधाने षेण्यण् ॥ ४. ३. २६९ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

चतुर्थस्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

१. A adds as a separate sūtra २. A. संघात्

धर्माग्रायसमूहेषु

अथ चतुर्थः पादः

तस्य विकारः ॥ ४. ४. १ ॥

अवयवश्च प्राण्योषधिवृक्षेभ्यः ॥ ४. ४. २ ॥

बिल्वत्रीहिमुद्गमसूरगोधूमेशुब्रेणुकार्पासीपाटलिकुटीरकर्कन्धूभ्योऽण् ॥ ४. ३ ॥

पलाशखदिरविकङ्कतशिशापास्यन्दनकरीरयवासपांलाशशिरीषेभ्योऽञ्च ॥ ४. ४. ४ ॥

कोपधादण् ॥ ४. ४. ५ ॥

उवर्णान्तानुदान्तादिप्राणिभ्योऽञ् ॥ ४. ४. ६ ॥

रजतसीसकंसलोहोद्गुम्बरवीध्रदारुपीतदारुविभीतकरोहितकत्रिकण्टककण्ट-
कारिभ्यश्च ॥ ४. ४. ७ ॥

तालादण् धनुषि ॥ ४. ४. ८ ॥

इन्द्रादालिसांसिसायुधेभ्यः ॥ ४. ४. ९ ॥

वर्हिणचपचमरपीयूक्षगवेधुकश्यामाकेभ्यः ॥ ४. ४. १० ॥

हेमार्थात् परिमाणे ॥ ४. ४. ११ ॥

प्रपुजतुनोः षुक् च ॥ ४. ४. १२ ॥

मयडैतयोर्भाषायामभक्षाच्छादनयोः ॥ ४. ४. १३ ॥

नित्यमेकाचः ॥ ४. ४. १४ ॥

गोः पुरीषे ॥ ४. ४. १५ ॥

छे ॥ ४. ४. १६ ॥

शरदर्भतृणकुटीसोमबल्वजेभ्यः ॥ ४. ४. १७ ॥

१. A. पूलास-

२. A. उवर्णान्तादनु-

३. A. श्राटिशायुधेभ्यः

४. C omits this sūtra.

५. A. मयडैतयोः

६. A adds another sūtra नडीदेः

७. A. This sūtra is found after

४. ४. १७.

८. A omits this sūtra.

श्रीहेः पुरोडाशे ॥ ४. ४. १८ ॥

तिलयवाभ्यामसंज्ञायाम् ॥ ४. ४. १९ ॥

पिष्टात् ॥ ४. ४. २० ॥

संज्ञायां कन् ॥ ४. ४. २१ ॥

क्रीतवत्परिमाणात् ॥ ४. ४. २२ ॥

शम्याष्टुञ् ॥ ४. ४. २३ ॥

उष्ट्राद्भुञ् ॥ ४. ४. २४ ॥

उमोर्णाभ्यां वा ॥ ४. ४. २५ ॥

एणीकोशाद्भुञ् ॥ ४. ४. २६ ॥

पुरुषाद्बधे च ॥ ४. ४. २७ ॥

ह्योगोदेहात्खञ् ह्रियङ्गुश्चास्य संज्ञायाम् ॥ ४. ४. २८ ॥

अपो यञ्वा ॥ ४. ४. २९ ॥

पयसो यत् ॥ ४. ४. ३० ॥

द्रोश्च ॥ ४. ४. ३१ ॥

माने वयः ॥ ४. ४. ३२ ॥

फले लुक् ॥ ४. ४. ३३ ॥

प्लक्ष्म्यग्रोधाश्वत्थेङ्गुदीवेणुबृहतीशिग्रुकर्कशुभ्योऽण् ॥ ४. ४. ३४ ॥

जम्बवा वा ॥ ४. ४. ३५ ॥

लुप् च ॥ ४. ४. ३६ ॥

हरीतकीपथ्याम्लिकाचिञ्चाद्राक्षामृद्धीकापिप्लीकणाकोशातकीश्वेतपाक्या-

दिभ्यः ॥ ४. ४. ३७ ॥

फलपाकशोषिभ्यश्च गोर्धूमादिभ्यः ॥ ४. ४. ३८ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A omits संज्ञायां and reads the other word along with sūtra ४. ४. १९.

३. A. This portion is written as a separate sūtra.

४. A adds वा

५. A. पिप्लीकर्णाजनवाकिनखरजनीका-
डीदधिदोर्घिशङ्कुडीकण्ठकारिका-
गगरीकाशोकाकोशातकीश्वेतपत्या -
दिभ्यः ॥

६. A. This portion is written as a separate sūtra.

पुष्पमूलेषुमालतीशोफालिकामल्लिकानवमालिकांशुभतीवृहतीविदारीहरिद्रा-
भ्यः ॥ ४. ४. ३९ ॥

न वरणपाटलैरण्डालवादिभ्यः ॥ ४. ४. ४० ॥

करवीराशोकचम्पककदम्बादिभ्यो लुक् ॥ ४. ४. ४१ ॥

शिरीषहीबेरादिभ्यो वा ॥ ४. ४. ४२ ॥

कंसीयपरशव्ययोर्यञ्जौ लुक् च ॥ ४. ४. ४३ ॥

नद्विरद्रुमयगोमयफलेभ्यः ॥ ४. ४. ४४ ॥

प्राग्बहतेष्टक् ॥ ४. ४. ४५ ॥

तेन जितं करणात् ॥ ४. ४. ४६ ॥

जयति दीव्यति खनति ॥ ४. ४. ४७ ॥

संस्कृतम् ॥ ४. ४. ४८ ॥

कुलुत्थकोपघादण् ॥ ४. ४. ४९ ॥

तेरति ॥ ४. ४. ५० ॥

गोपुच्छाड्ङ् ॥ ४. ४. ५१ ॥

द्वयञ्जनौभ्यां ठञ् ॥ ४. ४. ५२ ॥

चरति ॥ ४. ४. ५३ ॥

आकर्षात् ष्ट् ॥ ४. ४. ५४ ॥

पर्पाश्वाश्वत्थरथजालव्यालव्यासपादेभ्यः ष्ट् ॥ ४. ४. ५५ ॥

श्वगणाटुञ् च ॥ ४. ४. ५६ ॥

वेतनवाहार्धवाहपादप्रेषणसुखशय्यास्त्रिग्वेशशक्तिभ्यो जीवति ॥ ४. ४. ५७ ॥

उपादेशवेशहस्तस्थानेभ्यः ॥ ४. ४. ५८ ॥

व्यस्ताच्च धनुर्दण्डात् ॥ ४. ४. ५९ ॥

क्रयविक्रयाटुन् ॥ ४. ४. ६० ॥

वसनात् ॥ ४. ४. ६१ ॥

१. A omits this sūtra,

२. A adds च

३. A. करणिराशोक-

४. A. This is written as part of
the previous sūtra.

५. A. This is written as part of
the previous sūtra.

६. A. ष्ट्क्

७. A omits पादेभ्यः ... प्रेषण in
४. ४. ५७.

आयुधाच्छ च ॥ ४. ४. ६२ ॥

व्रातात् खञ् ॥ ४. ४. ६३ ॥

उत्सङ्गोडुपोटुपोत्पुटपिटकपिटकेभ्यो हरति ॥ ४. ४. ६४ ॥

भस्त्राभरटभरणशीर्षभारांसभारेभ्यः छन् ॥ ४. ४. ६५ ॥

विवधवीवधाद्वा ॥ ४. ४. ६६ ॥

अण् कुटिलिकायाः ॥ ४. ४. ६७ ॥

अक्षधूतगतानुगतगतागतयातोपयातपादस्वेदनकण्टकमर्दनेभ्यो निर्वृत्ते ॥

४. ४. ६८ ॥

जङ्घायाः प्रहृतप्रहाराभ्याम् ॥ ४. ४. ६९ ॥

भावादिमर्पं ॥ ४. ४. ७० ॥

क्त्रेः ॥ ४. ४. ७१ ॥

अपमित्यात् कक् ॥ ४. ४. ७२ ॥

याचितात् कन् ॥ ४. ४. ७३ ॥

संसृष्टम् ॥ ४. ४. ७४ ॥

चूर्णादिनिः ४. ४. ७५ ॥

लवणालुक् ॥ ४. ४. ७६ ॥

मुद्राद्गण् ॥ ४. ४. ७७ ॥

उपलिकं द्यञ्जनेभ्यः ॥ ४. ४. ७८ ॥

ओजस्सहोऽम्भसा वर्तते ॥ ४. ४. ७९ ॥

तं प्रत्यनुभ्यामीपलोककूलेभ्यः ॥ ४. ४. ८० ॥

परेर्मुखपार्श्वभ्याम् ॥ ४. ४. ८१ ॥

उञ्छति ॥ ४. ४. ८२ ॥

रक्षति ॥ ४. ४. ८३ ॥

शद्वदुर्दुरं करोति ॥ ४. ४. ८४ ॥

पश्चिमत्स्यसृगाख्यादन्ति ॥ ४. ४. ८५ ॥

परिपन्थं तिष्ठति च ॥ ४. ४. ८६ ॥

माथान्तपदव्यनुपदाक्रन्दान् धावति ॥ ४. ४. ८७ ॥

१. A. विविधवीविधाद्वा

४. A. पन्थि

२. A adds च

५. A adds परिपन्थं चैके

३. A. त्रेः

पदान्तप्रतिकण्ठार्थललामं गृह्णाति ॥ ४. ४. ८८ ॥

गर्हाम् ॥ ४. ४. ८९ ॥

वृद्धेर्वृधुष् ॥ ४. ४. ९० ॥

दशैकादशकुसीदाभ्यां छन् ॥ ४. ४. ९१ ॥

धर्माधर्मं चरति ॥ ४. ४. ९२ ॥

प्रतिपथमेति ठञ्च ॥ ४. ४. ९३ ॥

समवायान् समवैति ॥ ४. ४. ९४ ॥

परिषदो ण्यः ॥ ४. ४. ९५ ॥

सेनाया वा ॥ ४. ४. ९६ ॥

लालाटिककौक्कुटिकौ ॥ ४. ४. ९७ ॥

परदारादीन् गच्छति ॥ ४. ४. ९८ ॥

सुस्नातादीन् पृच्छति ॥ ४. ४. ९९ ॥

प्रभूतादीनाह ॥ ४. ४. १०० ॥

मौशब्द इत्यादिभ्यः ॥ ४. ४. १०१ ॥

तस्य धर्म्यम् ॥ ४. ४. १०२ ॥

ऋतोऽञ् ॥ ४. ४. १०३ ॥

विशसितृविभाजयित्रोरिणिलोपौ च ॥ ४. ४. १०४ ॥

महिषीप्रजावर्तीयजमाननरानुचारकपुरोहितहोतृमणिपालीभ्योऽण् ॥ ४. ४. १०५ ॥

व्यनुप्रेभ्यो लेपिकायाः ॥ ४. ४. १०६ ॥

अवर्कत्रयः ॥ ४. ४. १०७ ॥

तदस्य पण्यम् ॥ ४. ४. १०८ ॥

लवणाङ् ॥ ४. ४. १०९ ॥

किसरतगरोशीरहरिद्रागुग्गुलुस्थगलनलदर्पणेभ्यः छन् ॥ ४. ४. ११० ॥

शलालुनो वा ॥ ४. ४. १११ ॥

शिल्पमृदङ्गादिभ्यो वादनादिवृत्तिभ्यः ॥ ४. ४. ११२ ॥

१. A. समवायार्थात्

२. A. This is written as part of
the previous sūtra.

३. A. धर्म्यः

४. A. तृपिभाज

५. A. ऋयः

६. A. षक्

७. A. This is written as part of
the previous sūtra.

महुकझर्शराभ्यामण् च ॥ ४. ४. ११३ ॥

प्रहरणम् ॥ ४. ४. ११४ ॥

परश्वभ्राह्मण् च ॥ ४. ४. ११५ ॥

शक्तियष्टिभ्यां टीकक् ॥ ४. ४. ११६ ॥

अस्ति नास्ति दिष्टमिति मतिः ॥ ४. ४. ११७ ॥

शीलमपूपादिभ्यो भक्षणादिवृत्तिभ्यः ॥ ४. ४. ११८ ॥

छत्रसत्यानुलविशिखाभ्यो गुरूपसदनादिवृत्तिभ्योऽणः ॥ ४. ४. ११९ ॥

अङ्गस्थः ॥ ४. ४. १२० ॥

शिक्षाभिक्षामक्षाचुरातपःकर्मकृष्युपस्थानप्ररोहविश्वधादिभ्यः ॥ ४. ४. १२१ ॥

कर्माध्ययने वृत्तम् ॥ ४. ४. १२२ ॥

बह्वचूर्पूर्वपदात् ठञ् ॥ ४. ४. १२३ ॥

हितं भक्ष्यं तदस्मै ॥ ४. ४. १२४ ॥

दीयते नियुक्तम् ॥ ४. ४. १२५ ॥

श्राणमांसमांसौदनोदनेभ्यष्टिकन् ॥ ४. ४. १२६ ॥

भक्तादण् च ॥ ४. ४. १२७ ॥

तत्र नियुक्तः ॥ ४. ४. १२८ ॥

अगारान्ताड्डन् ॥ ४. ४. १२९ ॥

अदेशकालादधीते ॥ ४. ४. १३० ॥

कठिनान्तप्रस्तारसंस्थानेभ्यो व्यवहरति ॥ ४. ४. १३१ ॥

निकटश्मशानवृक्षमूलेषु वसति ॥ ४. ४. १३२ ॥

आवसथात् छल् ॥ ४. ४. १३३ ॥

समानतीर्थाद्यः ॥ ४. ४. १३४ ॥

प्राग्घिताद्यत् ॥ ४. ४. १३५ ॥

तद्ब्रह्मति युगप्रासङ्गाभ्याम् ॥ ४. ४. १३६ ॥

१. A omits च

२. A adds before this as a separate sūtra. अण् चैके.

३. A. This portion is written as a separate sūtra.

४. A. साभ्यः

५. A. ष्टच्

६. A adds before this as a separate sūtra युञ्ज्याणैके.

A adds वा

A. अगाराड्डन्

- धुरो ढक् च ॥ ४. ४. १३७ ॥
 सर्वोत्तरदक्षिणादेः खः ॥ ४. ४. १३८ ॥
 एकादेर्लुक् च ॥ ४. ४. १३९ ॥
 शकटादण् ॥ ४. ४. १४० ॥
 हलसीराटुक् ॥ ४. ४. १४१ ॥
 संज्ञायां जन्याः ॥ ४. ४. १४२ ॥
 विध्यत्यकरणेन ॥ ४. ४. १४३ ॥
 धेनगणं लब्धां ॥ ४. ४. १४४ ॥
 अन्नाणः ॥ ४. ४. १४५ ॥
 वशंगतः ॥ ४. ४. १४६ ॥
 पदमस्मिन् दृश्यः ॥ ४. ४. १४७ ॥
 मूलमस्या दृढम् ॥ ४. ४. १४८ ॥
 संज्ञायां धेनुष्या ॥ ४. ४. १४९ ॥
 गृहपतिना संयुक्ते ज्यः ॥ ४. ४. १५० ॥
 मूलेनानाम्ये ॥ ४. ४. १५१ ॥
 वयसा च तुल्ये ॥ ४. ४. १५२ ॥
 नौतुलाविषैस्तार्यसंमितवध्येषु ॥ ४. ४. १५३ ॥
 सित्तया समिते ॥ ४. ४. १५४ ॥
 धर्मेण प्राप्यम् ॥ ४. ४. १५५ ॥
 पृथ्यर्थन्यायाञ्चानपेते ॥ ४. ४. १५६ ॥
 छन्दसां निर्मिते ॥ ४. ४. १५७ ॥
 उरसोऽण् च ॥ ४. ४. १५८ ॥
 हृदयस्य प्रियः ॥ ४. ४. १५९ ॥
 बन्धने चर्षौ ॥ ४. ४. १६० ॥

१. A. ढक्

२. A. This is read along with the previous sūtra.

३. A. लब्धा.

४. A. This is read as part of the previous sūtra.

५. A adds as a separate sūtra. सपूर्वायाश्च.

६. A. This is read as part of the previous sūtra.

७. A. छन्दसां

- मतात्करणे ॥ ४. ४. १६१ ॥
 जनाज्जल्पे ॥ ४. ४. १६२ ॥
 हलात्कर्णे ॥ ४. ४. १६३ ॥
 तदन्ताच्च ॥ ४. ४. १६४ ॥
 तत्र स्नायुः ॥ ४. ४. १६५ ॥
 सभाया यः ॥ ४. ४. १६६ ॥
 प्रतिपञ्चमहाजनविश्वेभ्यो जनात् खञ्ज् ॥ ४. ४. १६७ ॥
 समिदंसमपरेभ्यो युगात् ॥ ४. ४. १६८ ॥
 परस्यामुप्यपरेभ्यः कुलात् ॥ ४. ४. १६९ ॥
 भक्ताणः ॥ ४. ४. १७० ॥
 पर्वदो ण्यश्च ॥ ४. ४. १७१ ॥
 कथायाष्टकू ॥ ४. ४. १७२ ॥
 विविश्वपूर्वायाश्च ॥ ४. ४. १७३ ॥
 जनेजनाभ्यां वादात् ॥ ४. ४. १७४ ॥
 वृत्तिसंग्रहगणगुणायुर्वेदवितण्डाभ्यश्च ॥ ४. ४. १७५ ॥
 गुडापूपसक्तुमांसौदनकुलमाषवेणुभ्यष्टञ् ॥ ४. ४. १७६ ॥
 समो वाहिघातकग्रामेभ्यः ॥ ४. ४. १७७ ॥
 प्रैन्युपेभ्यो वासात् ॥ ४. ४. १७८ ॥
 पथ्यतिथिवसतिस्वपतिभ्यो ढञ् ॥ ४. ४. १७९ ॥
 समानोदरे शयिते यत् ॥ ४. ४. १८० ॥
 प्राक्कीताच्छः ॥ ४. ४. १८१ ॥
 उगोहविर्बहिरष्टकामेधास्तुग्युगस्वदाक्षरासुरखरदरविषाध्वकूपेभ्यो यत् ॥
 ४. ४. १८२ ॥
 नाभेर्नश्चादेहांशात् ॥ ४. ४. १८३ ॥
 ऊधसो नश्च ॥ ४. ४. १८४ ॥
 शुनः संप्रसारणं दीर्घश्च वा ॥ ४. ४. १८५ ॥

१. A. सर्वविश्वेभ्यो

२. A. खः

३. A. This portion is written as a separate sūtra.

४. A. This is written as part of the previous sūtra.

५. A. शयितरि ॥

कम्बलात्संज्ञायाम् ॥ ४. ४. १८६ ॥

हविभ्यो वा ॥ ४. ४. १८७ ॥

यूपदीपाश्वपत्रस्थूणार्गलामुसलकटककर्णवेष्टकापूपसूपौदनपृथुकाभ्युषापोष -
तण्डुलकिण्वान्नविकारेभ्यश्च ॥ ४. ४. १८८ ॥

तस्मै हितम् ॥ ४. ४. १८९ ॥

न राजाचार्यवृषन्नाहणेभ्यः ॥ ४. ४. १९० ॥

शरीरावयवाद्यत् ॥ ४. ४. १९१ ॥

खल्यवमाषतिलवृषन्नह्नरथेभ्यः ॥ ४. ४. १९२ ॥

अजाविभ्यां श्यन् ॥ ४. ४. १९३ ॥

भोगान्तात्मनः खः ॥ ४. ४. १९४ ॥

पञ्चविंशत्भ्यां जनात्कर्मधारये ॥ ४. ४. १९५ ॥

सर्वात् ॥ ४. ४. १९६ ॥

महतश्च ङञ् ॥ ४. ४. १९७ ॥

सर्वाणो वा ॥ ४. ४. १९८ ॥

पुरुषाङ्ङञ् ॥ ४. ४. १९९ ॥

माणवचरकाभ्यां खञ् ॥ ४. ४. २०० ॥

तदर्थं विकृतेः प्रकृतौ ॥ ४. ४. २०१ ॥

ऋषभोपानङ्ग्यां ज्यः ॥ ४. ४. २०२ ॥

र्चर्मण्यञ् ॥ ४. ४. २०३ ॥

छदिबलिभ्यां ढञ् ॥ ४. ४. २०४ ॥

उपधेः स्वार्यै ॥ ४. ४. २०५ ॥

तदस्यात्र स्यादिति ॥ ४. ४. २०६ ॥

परिखाया ढञ् ॥ ४. ४. २०७ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

चतुर्थस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

—

१. A omits this sūtra.

२. A omits this sūtra.

॥ अथ पञ्चमोऽध्यायः ॥

—:०:—

- प्राग्वतेष्टञ् ॥ ५. १. १ ॥
संख्यादेश्चालुकः ॥ ५. १. २ ॥
आर्हादगोपुच्छसंख्यापरिमाणादृक् ॥ ५. १. ३ ॥
निष्कर्षणपादमाषवाहद्रोणषष्टिभ्यश्चासमासे ॥ ५. १. ४ ॥
कंसार्धाभ्यां टिठन् ॥ ५. १. ५ ॥
कार्षापणात् प्रतिश्चास्य वा ॥ ५. १. ६ ॥
शूर्पादञ् ॥ ५. १. ७ ॥
सहस्रवसनविंशतिकशतमानेभ्योऽण् ॥ ५. १. ८ ॥
शतात्केवलात् ठन्यतावस्मिन् ॥ ५. १. ९ ॥
संख्याया अतिशतः कन् ॥ ५. १. १० ॥
कतेश्च ॥ ५. १. ११ ॥
वतोरिङ् च वा ॥ ५. १. १२ ॥
विंशतित्रिंशद्भ्याम् ॥ ५. १. १३ ॥
असंज्ञायां इन् ॥ ५. १. १४ ॥
द्विगोर्लुगद्विः ॥ ५. १. १५ ॥
कार्षापणसहस्रसुवर्णशतमानाद्वा ॥ ५. १. १६ ॥
द्वित्रिबद्वादेः निष्कबिस्तात् ॥ ५. १. १७ ॥
विंशतिकात् खः ॥ ५. १. १८ ॥
केवलाभ्यां च खारीकाकणीभ्यामीकन् ॥ ५. १. १९ ॥
पणपादमाषेभ्यो यत् ॥ ५. १. २० ॥
शताद्वा ॥ ५. १. २१ ॥
शाणात् ॥ ५. १. २२ ॥

१. A. पाणिपाद

२. A omits this and the following four sūtras.

३. A omits this sūtra.

४. A. बिस्ताभ्याम्

५. A adds शिवाभ्यां

द्विज्यादेरण् च ॥ ५. १. २३ ॥
 तेन क्रीतं मूल्यात् ॥ ५. १. २४ ॥
 तस्य वापः ॥ ५. १. २५ ॥
 पात्रात् छन् ॥ ५. १. २६ ॥
 वातपित्तश्लेष्मसन्निपातेभ्यः शंमनकोपनयोः ॥ ५. १. २७ ॥
 तस्य निमित्तं संयोगोत्पातौ ॥ ५. १. २८ ॥
 द्वयचोऽसंख्यापरिमाणश्वगणवसूर्णोमाभङ्गावर्षाश्मनो यत् ॥ ५. १. २९ ॥
 ब्रह्मवर्चसात् ॥ ५. १. ३० ॥
 पुत्राच्छ च ॥ ५. १. ३१ ॥
 पृथिवीसर्वभूमिभ्यामञ्जणौ ॥ ५. १. ३२ ॥
 ईश्वरः ॥ ५. १. ३३ ॥
 तत्र विदितः ॥ ५. १. ३४ ॥
 लोकसर्वलोकाभ्यां ठञ् ॥ ५. १. ३५ ॥
 तदत्रासौ वृद्धथायलाभशुल्कोपेदं दीयते ॥ ५. १. ३६ ॥
 पूरणार्थाट्टन् ॥ ५. १. ३७ ॥
 भागाद्यच्च ॥ ५. १. ३८ ॥
 तदस्य परिमाणम् ॥ ५. १. ३९ ॥
 जीवितस्य च ॥ ५. १. ४० ॥
 संख्यायाः सङ्ख्यसूत्राध्ययनेषु ॥ ५. १. ४१ ॥
 संज्ञायां च ॥ ५. १. ४२ ॥
 पङ्क्तिः ॥ ५. १. ४३ ॥

१. A. This portion is written as a separate sūtra.

२. A. संयोगात् पातौ. The latter word is written as a separate sūtra.

३. A. गङ्गा

४. A. This and the following two sūtras are written as one.

५. A. शुल्के पादं

६. A. र्थाट्टन्

७. C adds as a separate sūtra पङ्क्तिः

८. A. This and the next sūtra are written together.

विंशतित्रिंशच्चत्वारिंशत्पञ्चाशत्षष्टिसप्तत्यशीतिनवतिशतम् ॥ ५. १. ४४ ॥

सहस्रायुतनियुतप्रयुतार्धदम्यर्धुदादयश्च ॥ ५. १. ४५ ॥

पञ्चदशतौ वर्गे वा ॥ ५. १. ४६ ॥

स्तोमे उट् ॥ ५. १. ४७ ॥

त्रिंशच्चत्वारिंशद्भ्यां ब्राह्मणाख्यायां डण् ॥ ५. १. ४८ ॥

भृतिवस्नांशाः ॥ ५. १. ४९ ॥

तत्पचति द्रोणादण् च ॥ ५. १. ५० ॥

संभवत्यवहरति च ॥ ५. १. ५१ ॥

पात्राचितादाढकेभ्यः खो वा ॥ ५. १. ५२ ॥

द्विगोः छंश्च ॥ ५. १. ५३ ॥

कुलिजालुक् च वा ॥ ५. १. ५४ ॥

हरतिवहत्यावहतिवंशकुटजबलवजमूलखट्वास्थूणाश्लक्ष्णाक्षाश्मेक्षुभ्यो भारात् ॥

५. १. ५५ ॥

भारेभ्यश्च वंशादिभ्यः ॥ ५. १. ५६ ॥

द्रव्यवस्नाभ्यां कन्ठनौ ॥ ५. १. ५७ ॥

अर्हति ॥ ५. १. ५८ ॥

छेदभेदद्रोहद्रोहनर्तकर्षसंप्रयोगविप्रयोगविप्रकर्षप्रेषणसंप्रश्नेभ्यो नित्यम् ॥

५. १. ५९ ॥

विरागाद्विरङ्गश्च ॥ ५. १. ६० ॥

शीर्षिछेदाद्यच्च ॥ ५. १. ६१ ॥

यजाद्दस्तत्कर्म च ॥ ५. १. ६२ ॥

पात्राद्यश्च ॥ ५. १. ६३ ॥

दण्डमुसलमेधवधमधुपर्कार्घ्यमेधोदकेभकशायुगेभ्यः ॥ ५. १. ६४ ॥

दक्षिणकडङ्करस्थालीविलेभ्यश्छ च ॥ ५. १. ६५ ॥

आर्त्विज्यं चर्त्विजः खञ् ॥ ५. १. ६६ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. हृतिखत्वांशः ॥

३. A. omits this sūtra,

४. A. आर्हतभोजनादिभ्यः

५. A. शीर्षा-

६. A. यज्ञा-

७. A. दक्षिणारस्थाली-

८. A. आर्त्वि चर्त्विचः

- अधृष्टाकार्ययोः शालीनकौपीने ॥ ५. १. ६७ ॥
 पारायणतुरायणचान्द्रायणेभ्यो वर्तयति ॥ ५. १. ६८ ॥
 संशयादापन्नः ॥ ५. १. ६९ ॥
 योजनाद्रच्छति ॥ ५. १. ७० ॥
 क्रोशयोजनादेः शतात् ततोऽभिगमनार्हे च ॥ ५. १. ७१ ॥
 पथः घृन् ॥ ५. १. ७२ ॥
 णः पन्थश्च नित्यम् ॥ ५. १. ७३ ॥
 अजशङ्कूत्तरवारिजाङ्गलकान्तारादेस्तेनाहृते च ॥ ५. १. ७४ ॥
 स्थलादेः ॥ ५. १. ७५ ॥
 मधुकमरिचयोरण् ॥ ५. १. ७६ ॥
 कालात् ॥ ५. १. ७७ ॥
 तेन निर्वृत्तम् ॥ ५. १. ७८ ॥
 तस्मै भृतोऽधीष्टः ॥ ५. १. ७९ ॥
 तं भृतो भावी ॥ ५. १. ८० ॥
 मासाद्वयसि यत्स्वजौ ॥ ५. १. ८१ ॥
 द्विगोर्यण् ॥ ५. १. ८२ ॥
 षण्मासाण्यच्च वा ॥ ५. १. ८३ ॥
 अवयसि ठञ्च ॥ ५. १. ८४ ॥
 समायाः खः ॥ ५. १. ८५ ॥
 द्विगोर्वा ॥ ५. १. ८६ ॥
 राज्यहःसंवत्सराच्च ॥ ५. १. ८७ ॥
 वर्षाल्लुकू च ॥ ५. १. ८८ ॥
 तेन पच्यन्ते षष्टिरात्रात् कन् रौत्रलोपश्च संज्ञायाम् ॥ ५. १. ८९ ॥
 परिजय्यलभ्यकार्यसुकराणि ॥ ५. १. ९० ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A adds खौ

३. A. This is read along with the previous sūtra.

४. A. This is read along with the previous sūtra.

५. A. This portion is written as a separate sūtra.

- तदस्य ब्रह्मचर्यम् ॥ ५. १. ९१ ॥
 तस्य महानाम्न्यादित्यव्रतगोदानादिभ्यः ॥ ५. १. ९२ ॥
 तच्चरतीति चैतेभ्यो व्रतवृत्तिभ्यः ॥ ५. १. ९३ ॥
 देवव्रततिलव्रतावान्तरदीक्षादिभ्यो ङिनिः ॥ ५. १. ९४ ॥
 हुंश्चाष्टाचत्वारिंशतो वर्षाणाम् ॥ ५. १. ९५ ॥
 चातुर्मास्येभ्यो यलोपश्च ॥ ५. १. ९६ ॥
 तस्य दक्षिणा यज्ञेभ्यः ॥ ५. १. ९७ ॥
 तत्र दीयते ॥ ५. १. ९८ ॥
 कालात्कार्यं च भववत् ॥ ५. १. ९९ ॥
 व्युष्टनित्यनिष्क्रमणप्रवेशनतीर्थसङ्ग्रामसङ्घाताग्निपदपीलुमूलादिभ्योऽण् ॥
 ५. १. १०० ॥
 यथाकथाचाणः ॥ ५. १. १०१ ॥
 तेन हस्ताद्यत् ॥ ५. १. १०२ ॥
 शोभते ॥ ५. १. १०३ ॥
 कर्मवेशाभ्यां यत् ॥ ५. १. १०४ ॥
 तस्मै प्रभवति समस्तापनाहग्रामयोगवेशपेषघातपरायमोदनेभ्यः ॥ ५. १. १०५ ॥
 निरः पेषघोषाभ्याम् ॥ ५. १. १०६ ॥
 निव्युपेभ्यः सर्गात् ॥ ५. १. १०७ ॥
 प्रोपाभ्यां वासात् ॥ ५. १. १०८ ॥
 सक्तुमांसौदनमांसौदनेभ्यश्च ॥ ५. १. १०९ ॥
 योगाद्यञ्च ॥ ५. १. ११० ॥
 कर्मण उकञ् ॥ ५. १. १११ ॥
 सोऽस्य प्राप्तः समयात् ॥ ५. १. ११२ ॥
 ऋतूपर्वस्तृप्राशिन्नादिभ्योऽण् ॥ ५. १. ११३ ॥
 कालाद्यत् ॥ ५. १. ११४ ॥

१. A adds as a separate sūtra

सोऽस्य ब्रह्मचर्ये

२. A omits महा

३. A. व्रतयोगा-

४. A. कार्यात् कार्यं

५. A. यथाचाणः

६. A. This portion is written as a separate sūtra.

७. A. द्यश्च.

८. A. वल्ल.

- प्रकृष्टष्टम् ॥ ५. १. ११५ ॥
 प्रयोजनम् ॥ ५. १. ११६ ॥
 एकागाराच्चौरे ॥ ५. १. ११७ ॥
 अकालात् ठंश्च ॥ ५. १. ११८ ॥
 चूडाश्रद्धादिभ्योऽण् ॥ ५. १. ११९ ॥
 विशाखाषाढाभ्यां मन्थदण्डयोः ॥ ५. १. १२० ॥
 उदुपाभ्यां स्थापेरनान्ताच्छः ॥ ५. १. १२१ ॥
 अनोर्वचिप्रवचिवासिविशिभ्यः ॥ ५. १. १२२ ॥
 रुहेः प्राङ्भ्यां च ॥ ५. १. १२३ ॥
 समाङ्गो विशिरभिभ्याम् ॥ ५. १. १२४ ॥
 विशिपूरिपदिहिसमापिभ्यः सपूर्वपदेभ्यः ॥ ५. १. १२५ ॥
 स्वर्गधनायुर्यशःकामेभ्यो यत् ॥ ५. १. १२६ ॥
 पुण्याहस्वस्तिज्ञान्तिभ्यो वाचनार्द्धुक् ॥ ५. १. १२७ ॥
 तेन तुल्यं क्रियाचेद्वृत्तिः ॥ ५. १. १२८ ॥
 तत्र तस्यैव ॥ ५. १. १२९ ॥
 तदर्हम् ॥ ५. १. १३० ॥
 तस्य भावस्त्वतलौ ॥ ५. १. १३१ ॥
 नजादेस्तत्पुरुषात् ॥ ५. १. १३२ ॥
 चतुरस्रज्जलवणबडबुधकतरसलसेभ्यो वा ॥ ५. १. १३३ ॥
 पृथुमृदुपटुपाण्डुखण्डचण्डसादुसाधुबहुमहदणुतनूरुगुहलधुभ्य ईमनिच् ॥
 ५. १. १३४ ॥
 होडवत्सपाकाकिञ्चनर्जुचार्वाशुबकवृद्धकालतृप्रक्षिप्रक्षुद्रह्रस्वप्रियेभ्यश्च ॥ ५.
 १. १३५ ॥
 वर्णदृढपरिवृढकृशभृशाम्लचुकलवणमधुरशीतोष्णजडेभ्यः ष्यञ्च ॥ ५. १. १३६ ॥
 बालतरुणमन्दमूकमूलकालमूर्खेपण्डितस्त्रिरबहुलबधिरदीर्घेभ्यश्च ॥ ५. १. १३७ ॥
 धेर्यातलातशारदेभ्यः ॥ ५. १. १३८ ॥
 समश्च मतिमनोभ्याम् ॥ ५. १. १३९ ॥

१. A. छकि

२. A. तस्यैव

३. A. इति च

गुणवचनेभ्योऽसमासकृत्सद्विताव्ययसर्वनामसंख्याख्येभ्यः कर्मणि च ॥ ५.

१. १४० ॥

ब्राह्मणमाणवबाडवधूर्तचोरचयलकुशलनिपुणसुहितपिशुनबालिशालेभ्यः ॥

५. १. १४१ ॥

गडुलदीनदायादविदग्धोचितसमप्रशीलतत्परदेम्परयथातथयथापुरदुःपुनर -

भीक्षणतरतमप्रकामयथाकामेभ्यश्च ॥ ५. १. १४२ ॥

एकद्वित्रिखान्धेभ्यो भावात् ॥ ५. १. १४३ ॥

तत्त्वसमविषमपरममध्येभ्यः स्थात् ॥ ५. १. १४४ ॥

निर्दुभ्यां कुलात् ॥ ५. १. १४५ ॥

दुष्काराजभ्यः पुरुषात् ॥ ५. १. १४६ ॥

व्याजुपेभ्योरावयात् ॥ ५. १. १४७ ॥

गणाधिभ्यां पत्युः ॥ ५. १. १४८ ॥

वेः शायशस्त्रिभ्याम् ॥ ५. १. १४९ ॥

स्वधिस्वर्जनमहद्युवभ्यो राज्ञः ५. १. १५० ॥

सम्राजः ॥ ५. १. १५१ ॥

अर्हतो नुं च ॥ ५. १. १५२ ॥

समो वैदिविशिभ्यां णिनः ॥ ५. १. १५३ ॥

बहोश्च भाषः ॥ ५. १. १५४ ॥

शीर्षिनिविभ्यो हनः ॥ ५. १. १५५ ॥

नमः क्षेत्रज्ञेश्वरविदूरपिशुननृशंसयथातथयथापुरेभ्यः ॥ ५. १. १५६ ॥

सैधर्मानुकूलपरिमण्डलविश्वरूपविगुदासीनेश्वरप्रतिभूसाक्षिमानुषास्तिक -

नास्तिकेतिहयुगपत्पूर्वापरोत्तराधरादिभ्यश्च ॥ ५. १. १५७ ॥

चातुर्वर्ण्यचानुराश्चम्यचातुर्वैद्यत्रैलोक्यत्रैसन्ध्यत्रैकाल्यत्रैशब्दयत्रैस्वर्यषाड्गुण्य -

सैन्यसान्निध्यसामीप्यौपम्यसौख्यसार्धवैद्यादीनां स्वार्थे ॥ ५. १. १५८ ॥

पत्यन्तपुरुहितवार्षिकग्रामिकचर्मिकधर्मिकसिलिकसूचिकसूचकखण्डिकदण्डि -

काजनिकाञ्जलिकप्रचिकच्छत्रकराजम्सरत्कसारथिभ्यो यक् ॥ ५. १. १५९ ॥

सखिदूतवणिग्भ्यो यः ॥ ५. १. १६० ॥

१. A. संख्याभ्यः

४. A. विदि

२. A. लसद्भ्यः

५. A and C. नृशंस

३. A. व्याडु

६. A. धर्मानु

- स्तेनाद्यन्नलोपश्च ॥ ५. १. १६१ ॥
 दूतादिभ्यः ष्यञ्च ॥ ५. १. १६२ ॥
 कपिज्ञातिभ्यां ढक् ॥ ५. १. १६३ ॥
 प्राणिजातिवयोऽथोद्गात्रवेत्प्रतिहर्तृकर्तृहोत्प्रशास्त्रध्वर्थुवधूसुष्टुदुष्टुरथगणक -
 पत्तिगणकेभ्योऽञ् ॥ ५. १. १६४ ॥
 हायनान्तयुवस्थविरभ्रात्यजमानमिथुनीपिशुननिपुणकुशलचपलकुलीनानृशंसे -
 भ्योऽण् ॥ ५. १. १६५ ॥
 सहःश्रवणकुतुककुतूहलवृषलकण्डुककमण्डलुकितवपोतुक्षेत्रज्ञपरिव्राजकस -
 ब्रह्मचारिभ्यश्च ॥ ५. १. १६६ ॥
 सुदुभ्यां हृदः ॥ ५. १. १६७ ॥
 भ्रातुश्च ॥ ५. १. १६८ ॥
 कोश्च स्त्रियाः ॥ ५. १. १६९ ॥
 पुरुषहृदयाभ्यामसर्मासे ॥ ५. १. १७० ॥
 श्रोत्रियाद्यलोपश्च ॥ ५. १. १७१ ॥
 इको लघुपूर्वादकवेः ॥ ५. १. १७२ ॥
 योपधाद्गुरुपोत्तमादसुप्रख्याद्गुञ् ॥ ५. १. १७३ ॥
 सहायात् ष्यञ्च ॥ ५. १. १७४ ॥
 द्वन्द्वमनोज्ञप्रियरूपकल्याणाढ्यमेधाविद्यात्रछान्दसश्रोत्रियचोरधूर्तविश्वदेवयुव -
 वृद्धामुष्यकुलावश्यंबहुलेभ्यः ॥ ५. १. १७५ ॥
 कुलामुष्यंसरोभ्यः पुत्रात् ॥ ५. १. १७६ ॥
 ग्रामात्कुमारषण्डाभ्यां च ॥ ५. १. १७७ ॥
 गोत्रचरणात् श्लेषाघात्याकारप्राप्त्यवगमेषु ॥ ५. १. १७८ ॥
 मैत्रावरुणाग्नीध्राच्छावाकनेष्टृपोतुब्राह्मणाच्छंसिभ्यइछः ॥ ५. १. १७९ ॥
 ब्रह्मणस्त्वः ॥ ५. १. १८० ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

पञ्चमाध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

१. A. स्तेभ्यः

२. A. This portion is written as
a separate sūtra.

अथ द्वितीयः पादः

- धान्येभ्यो भवने क्षेत्रे खञ् ॥ ५. २. १ ॥
त्रीहिशालिभ्यां ढक् ॥ ५. २. २ ॥
यवयवकषष्टिकेभ्यो यत् ॥ ५. २. ३ ॥
तिलमाषोमाभङ्गाणुभ्यो वा ॥ ५. २. ४ ॥
अश्वदेकाहगमे खञ् ॥ ५. २. ५ ॥
गोष्ठाद्भूतपूर्वे ॥ ५. २. ६ ॥
सप्तपदात्तेनावाप्यं सख्ये ॥ ५. २. ७ ॥
सर्वचर्मणः कृतः खञ्च ॥ ५. २. ८ ॥
यथामुखसंमुखाभ्यां तद्दृश्यतेऽस्मिन् ॥ ५. २. ९ ॥
सर्वादिपथ्यङ्गकर्मपत्रपात्रं व्याप्नोति ॥ ५. २. १० ॥
आ प्रपदं प्राप्नोति ॥ ५. २. ११ ॥
अनुपदं बद्धा ॥ ५. २. १२ ॥
अयानयं नेयः ॥ ५. २. १३ ॥
सर्वान्नमत्ति ॥ ५. २. १४ ॥
परोवरपरम्परपुत्रपौत्रमनुभवति ॥ ५. २. १५ ॥
अत्यन्तानुकामं गामी ॥ ५. २. १६ ॥
पारावारं व्यस्तविपर्यस्तं च ॥ ५. २. १७ ॥
अनुग्वलम् ॥ ५. २. १८ ॥
अध्वानं यञ्च ॥ ५. २. १९ ॥
अभ्यमित्राच्छ च ॥ ५. २. २० ॥
समां समां समायां समायां विजायते पूर्वपदालुग्यलोपौ च ॥ ५. २. २१ ॥

१. A. बद्धा

२. A. वरं

३. A. अनुपलं

४. A. This portion is written as
a separate sūtra.

अद्यश्वो भवति च ॥ ५. २. २२ ॥

आगोः कर्मकारिणि ॥ ५. २. २३ ॥

अषडक्षाशितङ्गलङ्गमलिम्पुरुषाध्युत्तरपदादिभ्यः ॥ ५. २. २४ ॥

आदिश्यञ्चो वा ॥ ५. २. २५ ॥

तस्य पाकः पीलुकर्कशुशमीकरीरकुवलबदराश्वत्थखदिरेभ्यः कुणप् ॥ ५.
२. २६ ॥

कर्णाश्लिनखमुखकेशपादगुल्फशूशूङ्गदन्तोष्ठपुष्पेभ्यो मूले जाहच्य ॥ ५. २. २७ ॥

पक्षात्तिः ॥ ५. २. २८ ॥

तेन वित्तश्चुच्युचणपौ ॥ ५. २. २९ ॥

विनञ्भ्यां नानाञौ न सह ॥ ५. २. ३० ॥

वेर्विस्तृते शालच्छङ्कटचौ ॥ ५. २. ३१ ॥

कटञ्च ॥ ५. २. ३२ ॥

समः सङ्कीर्णे ॥ ५. २. ३३ ॥

प्रात्प्रकाशे ॥ ५. २. ३४ ॥

उदोऽधिके ॥ ५. २. ३५ ॥

नेः समीपे ॥ ५. २. ३६ ॥

अवात् कुटारञ्चावनते ॥ ५. २. ३७ ॥

नासानतौ टीट्चूनाट्चूभ्रटञ्चः ॥ ५. २. ३८ ॥

तद्वदिति च ॥ ५. २. ३९ ॥

नेर्बिड्चूबिरीसचौ नीरन्ध्रे ॥ ५. २. ४० ॥

इनचूपिट्चूकाश्चिकचिकश्चास्य स्थपुटे ॥ ५. २. ४१ ॥

क्लिन्नल्लश्चिल्पिल्पुचुलश्चास्य चक्षुषी ॥ ५. २. ४२ ॥

पर्वतासन्नारूढभुवोरुपाधिभ्यां त्यक्न् ॥ ५. २. ४३ ॥

अलावूतिलोमाभङ्गाभ्यो रजसि कट्च ॥ ५. २. ४४ ॥

अवेः सङ्घाते ॥ ५. २. ४५ ॥

विस्तारे पट्च ॥ ५. २. ४६ ॥

१. A. चाहच

३. A. अलपूति

२. A. This sūtra is written as
part of the previous one.

पशुनामभ्यः स्थाने गोष्ठच् ॥ ५. २. ४७ ॥

द्वित्वे गोयुगच् ॥ ५. २. ४८ ॥

षट्त्वे षङ्गवच् ॥ ५. २. ४९ ॥

तिलादिभ्यः स्नेहे तैलच् ॥ ५. २. ५० ॥

इक्षुमूलकादिभ्यः क्षेत्रे शाकटशाकिनौ ॥ ५. २. ५१ ॥

तत्र घटते कर्मणोऽठच् ॥ ५. २. ५२ ॥

तदस्य संजातं तारकपुष्पमञ्जरीमुकुलकुड्मलकुसुमकोरकाङ्कुरहस्तकस्तबक -

पल्लवकिसलयेभ्य इतच् ॥ ५. २. ५३ ॥

कण्ठकपुलकरोमाञ्चहर्षोत्कर्षगर्वात्कण्ठाकल्लोलतरङ्गाङ्गारकशृङ्गारान्धकारेभ्यः ॥

५. २. ५४ ॥

कन्दलशैवलकुवलयकुतूहलकलङ्ककज्जलकर्दमसीमन्ताभ्ररागवेगर्जिषेभ्यः ॥

५. २. ५५ ॥

श्लुचृड्भुक्षापिपासानिद्रातन्द्राज्वरगरव्याधिन्नणसुखदुःखेभ्यः ॥ ५. २. ५६ ॥

मूत्रपुरीषद्रोहदोहशास्त्रपण्डामुकुरमुद्रागैर्धफलतिलकचन्द्रकादिभ्यश्च ॥

५. २. ५७ ॥

गर्भादप्राणिनि ॥ ५. २. ५८ ॥

मानान्मात्रद् ॥ ५. २. ५९ ॥

लुक् चास्य वा ॥ ५. २. ६० ॥

न संशये ॥ ५. २. ६१ ॥

ऊर्ध्वं दध्त् द्रयसद् च ॥ ५. २. ६२ ॥

हस्तिपुरुषाभ्यामण् च ॥ ५. २. ६३ ॥

द्विगोर्लुक् ॥ ५. २. ६४ ॥

शन्शच्छतिभ्यो डिनिर्वा ॥ ५. २. ६५ ॥

यत्तदेतेभ्यो वतुप् ॥ ५. २. ६६ ॥

किमिदंभ्यां वो घः ॥ ५. २. ६७ ॥

१. A. This word is written as part of the previous sūtra.

२. A. This portion is written as a separate sūtra.

३. A. गन्ध

४. A. This is written as part of the previous sūtra.

वतोः स्वार्थे मात्रद्वयसंज्ञौ ॥ ५. २. ६८ ॥

किमः संख्याप्रश्ने डति च ॥ ५. २. ६९ ॥

अंशे संख्यायास्तयप् ॥ ५. २. ७० ॥

द्वित्रिभ्यामयङ्गा ॥ ५. २. ७१ ॥

उभान्नित्यम् ॥ ५. २. ७२ ॥

निमानानिमेययोर्मयट् ॥ ५. २. ७३ ॥

तदस्मिन्नाधिकं समानजातीयमिति शतिशद्शान्तायाः शतसहस्रे व्यस्तसमस्ते

डः ॥ ५. २. ७४ ॥

तस्य पूरणे डट् ॥ ५. २. ७५ ॥

विंशत्यादिभ्यस्तमङ्गा ॥ ५. २. ७६ ॥

नित्यं शतादिमासार्धमाससंवत्सरेभ्यः ॥ ५. २. ७७ ॥

षष्ठ्यादेरसंख्यादेः ॥ ५. २. ७८ ॥

नोमट् षट्कतिपयेभ्यस्थट् ॥ ५. २. ७९ ॥

चतुरं यच्छौ च लोपश्चाद्धे द्वितीयः ॥ ५. २. ८० ॥

त्रेस्तु च ॥ ५. २. ८१ ॥

बहुपूगणसंघेभ्यस्तिथट् ॥ ५. २. ८२ ॥

वतोरिथट् ॥ ५. २. ८३ ॥

भागेष्टमादञ्जौ वा ॥ ५. २. ८४ ॥

षष्ठात् ॥ ५. २. ८५ ॥

माने कंश्च ॥ ५. २. ८६ ॥

तेन ग्रन्थं गृह्णातीति पूरणाल्लुक् चास्य वा ॥ ५. २. ८७ ॥

ग्रहणे वा ॥ ५. २. ८८ ॥

एकादाकिनिश्चासहाये ॥ ५. २. ८९ ॥

तत्र कुशल इत्याकर्षात् ॥ ५. २. ९० ॥

त्सरपिशाचपिचण्डनिचयाश्माशनिशकुनिजपतपट्टादहादपादेभ्यः कन् ॥

५. २. ९१ ॥

पथः पन्थ च ॥ ५. २. ९२ ॥

१. A. वातोः

३. A adds वा

२. A. This portion is written as
a separate sūtra.

४. C omits ५. २. ७७ to ५. २. ९४.

- धनहिरण्याभ्यां कामे ॥ ५. २. ९३ ॥
 स्वाङ्गेभ्यः सक्ते ॥ ५. २. ९४ ॥
 उदराट्टगायूने ॥ ५. २. ९५ ॥
 सस्येन पारिजातः ॥ ५. २. ९६ ॥
 अंशमर्वश्यं हारी ॥ ५. २. ९७ ॥
 तन्त्रादचिरोद्धृते ॥ ५. २. ९८ ॥
 ब्राह्मणात्संज्ञायाम् ॥ ५. २. ९९ ॥
 उष्णात् ॥ ५. २. १०० ॥
 शीताच्च कारिणि ॥ ५. २. १०१ ॥
 अधेरारूढे ॥ ५. २. १०२ ॥
 अनोः कमितरि ॥ ५. २. १०३ ॥
 अभेर्दीर्घश्च वा ॥ ५. २. १०४ ॥
 पार्श्वेनान्विच्छति ॥ ५. २. १०५ ॥
 अयःशूलदण्डाजिनाभ्यां ठक् ॥ ५. २. १०६ ॥
 सोऽस्य ग्रामणीः ॥ ५. २. १०७ ॥
 शृङ्खलाद्वन्धनं करभे ॥ ५. २. १०८ ॥
 उत्क उन्मनाः ॥ ५. २. १०९ ॥
 कालहेतुफलेभ्यो रोगे ॥ ५. २. ११० ॥
 प्रायोऽन्नमस्मिन् संज्ञायाम् ॥ ५. २. १११ ॥
 कुल्माषादञ्जू ॥ ५. २. ११२ ॥
 चटकादिनिः ॥ ५. २. ११३ ॥
 साक्षाद्दूरि संज्ञायाम् ॥ ५. २. ११४ ॥
 श्राद्धमनेनाद्य भुक्तं टंश्च ॥ ५. २. ११५ ॥
 पूर्वादिनिः ॥ ५. २. ११६ ॥
 सपूर्वात् ॥ ५. २. ११७ ॥

१. C omits अवश्यं

२. A. ब्राह्मणमत्स्यात्

३. A. श्वास्य

४. A. चटकादिनिः

५. A. साक्षाद्दूर्या ॥

६. A. सपूर्वगणिकात् ॥

इष्टपूर्तश्रुतगृहीतोद्गृहीतार्चितपठितानुपठितव्याकुलितनिराकृतोपाकृतोपकृ -
तावधारितावकल्पितावकीर्णैभ्यः ॥ ५. २. ११८ ॥

आयुक्तासेवितास्नातपरिर्गणितानुगणितगणितनिकथितनिषादितोपसादित -
परिगदितपरिकलितपरिरक्षितसङ्कलितसंरक्षितेभ्यश्च ॥ ५. २. ११९ ॥

अनुपद्यन्वेष्टा ॥ ५. २. १२० ॥

क्षेत्रियैश्च परक्षेत्रे चिकित्स्यः ॥ ५. २. १२१ ॥

श्रोत्रियंश्छन्दोऽधीते ॥ ५. २. १२२ ॥

इन्द्रियमिन्द्रलिङ्गमिन्द्रदृष्टमिन्द्रसृष्टमिन्द्रजुष्टमिन्द्रदत्तामिति वा ॥ ५. २. १२३ ॥

तदस्यास्यास्त्रिभिति मतुप् ॥ ५. २. १२४ ॥

रसरूपवर्णगन्धस्पर्शाशब्दस्त्रेहेभ्यो गुणेभ्यः ॥ ५. २. १२५ ॥

तद्विशेषेभ्यो लुक् ॥ ५. २. १२६ ॥

प्राण्यङ्गादातो लज्वा ॥ ५. २. १२७ ॥

जटाघटाभ्यां क्षेपे ॥ ५. २. १२८ ॥

क्षुद्रजन्तूपतापेभ्यश्च ॥ ५. २. १२९ ॥

सिध्मगडुमणिकर्णपर्णपांसुमांसनाभिपशुप्रज्ञासंविथहनूदकबीजस्त्रेहेभ्यः ॥

५. २. १३० ॥

शीतश्यामकृष्णपिङ्गपेशपक्ष्मपृथुमृदुमञ्जुपत्रपुष्कनिष्पावचटुकपिकपङ्कभ्यः ॥

५. २. १३१ ॥

पार्णिधमन्योर्दीर्घश्च ॥ ५. २. १३२ ॥

वातदन्तबलगलललाटानाम् च ॥ ५. २. १३३ ॥

वत्सासंभ्यां स्निग्धबलिनोः ॥ ५. २. १३४ ॥

फेनात् ॥ ५. २. १३५ ॥

१. C. पूर्व.

२. A. गुणित

३. A. संकथित

४. A. क्षत्रिय-

५. A omits इन्द्रसृष्टं

६. A. युक्

७. A. This sūtra is read along
with the previous.

८. A. This portion is written as
a separate sūtra.

९. A. चः

१०. A. This sūtra is read along
with the previous.

- पिच्छोरःपर्णोदकध्रुवकाध्रुवकाप्रज्ञाभ्यश्चेलच् ॥ ५. २. १३६ ॥
 जटाघटाकालाभ्यः क्षेपे ॥ ५. २. १३७ ॥
 तुन्दोदरपिचण्डकलापङ्ककाकयवत्रीहिग्रहगुहाभ्यः ॥ ५. २. १३८ ॥
 स्वाङ्गेभ्यो वृद्धौ ॥ ५. २. १३९ ॥
 लोमरोमपपुवभ्रुहुकुखरुहरिकपिकर्णेभ्यः शः ॥ ५. २. १४० ॥
 पामवामहेमशामश्रेष्मोष्मदद्रुकृमिवलिभ्यो नः ॥ ५. २. १४१ ॥
 शाकीपलालीकद्रूणां ह्रस्वश्च ॥ ५. २. १४२ ॥
 विश्वचोऽकृतसन्धेरुत्तरपदलोपश्च ॥ ५. २. १४३ ॥
 अङ्गात् कल्याणे ॥ ५. २. १४४ ॥
 लक्ष्म्या अच् ॥ ५. २. १४५ ॥
 प्रज्ञाश्रद्धार्चावृत्तिभ्यो णः ॥ ५. २. १४६ ॥
 तपःसहस्राभ्यामण् ॥ ५. २. १४७ ॥
 ज्योत्स्नातमिस्राःकुण्डलकुतुर्पविसर्पविपादिकाभ्यः ॥ ५. २. १४८ ॥
 सिकताशर्कराभ्याम् ॥ ५. २. १४९ ॥
 देशे लुबिलचौ च ॥ ५. २. १५० ॥
 दन्तादुन्नतादुरच् ॥ ५. २. १५१ ॥
 उषसुषिमुष्कमधुबन्धुनखमुखपांसुपाण्डुभ्यो रः ॥ ५. २. १५२ ॥
 खनगसिन्धुकुञ्जेभ्यः संज्ञायाम् ॥ ५. २. १५३ ॥
 कच्छवा ह्रस्वश्च ॥ ५. २. १५४ ॥
 द्युद्भ्यां मः ॥ ५. २. १५५ ॥
 केशमणिहिरण्यराजीकुमारेष्टकाबिम्बेभ्यो वः ॥ ५. २. १५६ ॥
 अर्णसो लोपश्च ॥ ५. २. १५७ ॥
 गाण्ड्यजगाभ्यां संज्ञायाम् ॥ ५. २. १५८ ॥
 मेधारथाभ्यामिरः ॥ ५. २. १५९ ॥

१. A. प्रज्ञापिण्डेभ्यः

२. A. This is read along with
the previous sūtra.

३. A. This is read along with
the previous sūtra.

४. A. रोमलोमवभ्रुमुष्कुरुहरि-

५. A. परिसर्प-

६. A. उन्नत उरच्

७. A. बिम्बादिभ्यो

काण्डाण्डाभ्यामीरच् ॥ ५. २. १६० ॥

कृष्यासुतिरजःपरिषद्भ्रातृपुत्रोत्सङ्गेभ्यो वलच् ॥ ५. २. १६१ ॥

दन्तशिखाभ्यां संज्ञायाम् ॥ ५. २. १६२ ॥

ज्योत्स्नातमिस्त्रोर्जस्विन्नुर्जस्वलमलीमसाः ॥ ५. २. १६३ ॥

नौसभाकुमारिकाकरणयवखदाभ्यष्टन् ॥ ५. २. १६४ ॥

ब्रीहिशालिशिर्षमायाभ्य इनिश्च ॥ ५. २. १६५ ॥

अंतः ॥ ५. २. १६६ ॥

धनादुत्तमर्णे ॥ ५. २. १६७ ॥

न द्रव्यादिभ्यः ॥ ५. २. १६८ ॥

कृद्भ्यश्चाकार्यगृहदात्रपोत्रभोगतरविजयसंयमादिभ्यः ॥ ५. २. १६९ ॥

जातेरतण्डुलादेः ॥ ५. २. १७० ॥

लैजादिविषये चाबीजपर्णपिण्डतुन्दोदरादिभ्यः ॥ ५. २. २७१ ॥

एकाचः ॥ ५. २. १७२ ॥

सप्तम्याम् ॥ ५. २. १७३ ॥

एकगोपूर्वादनेकद्रव्यात् ठञ् ॥ ५. २. १७४ ॥

निष्कादेः शतसहस्रात् ॥ ५. २. १७५ ॥

नवयज्ञादिभ्यः ॥ ५. २. १७६ ॥

पूर्णमासोऽण् ॥ ५. २. १७७ ॥

द्वन्द्वोपतापगर्ह्यात् प्राणिस्थादस्वाङ्गादिनिः ॥ ५. २. १७८ ॥

वातातिसारपिशाचानां कुक् च ॥ ५. २. १७९ ॥

वयसि पूरणात् ॥ ५. २. १८० ॥

सुखदुःखतृप्रकृच्छ्रकक्षकृपणसोढप्रतीपप्रणयहुर्लालीकेभ्यः ॥ ५. २. १८१ ॥

मालायाः क्षेपे ॥ ५. २. १८२ ॥

बलात् बाह्वरुपूर्वात् ॥ ५. २. १८३ ॥

सर्वादेर्धनबीजकेशात् ॥ ५. २. १८४ ॥

१. A. This and the next sūtra are written together.

२. A. कृद्भ्यश्च is written as a separate sūtra.

३. A. स्वजादि.

४. A. भ्याम् and the next sūtra is written along with this.

५. A. This portion is written as a separate sūtra.

६. A. ह्यतुकेभ्यः

अर्थाद्याञ्जायाम् ॥ ५. २. १८५ ॥

तदन्ताच्च ॥ ५. २. १८६ ॥

धर्मशीलवर्णान्तात् ॥ ५. २. १८७ ॥

हस्तकरदन्तेभ्यो जातौ ॥ ५. २. १८८ ॥

वर्णात् ब्रह्मचारिणि ॥ ५. २. १८९ ॥

पुष्करपद्मोत्पलतमालकुमुदकैरवनलिनहिरण्यकर्दमकरीषशिरीषकपित्थतटतर-
ङ्गकल्लोलशालूकेभ्यो देशे ॥ ५. २. १९० ॥

कमलसरोरुहसरोजाम्भोजराजीवारविन्दपङ्कजाब्जपुटकनालीकमृणालबिसता -
मरसयवासमन्मान्तेभ्यो नाम्नि ॥ ५. २. १९१ ॥

शिखाशाखाकेकामालामेखलाबलाक्लापताकाष्टकाचूडाबडवाघृणावीणाजराग-
दासंज्ञासूनामनीषादंष्ट्राभ्यो वा ॥ ५. २. १९२ ॥

बलकुलोत्साहोदासायासायामप्रथामव्यायामोपयामारोहावरोहपरिणाहेभ्यः ॥
५. २. १९३ ॥

उद्यमस्त्वकालपलनिचुलमुकुलमानव्रतकर्मचर्मवर्मधर्मधन्वभ्यश्च ॥ ५. २. १९४ ॥

कैपादाहतप्रशंसयोर्यप् ॥ ५. २. १९५ ॥

हिमादिभ्यः ॥ ५. २. १९६ ॥

अस्मायामेधास्त्रजो विनिः ॥ ५. २. १९७ ॥

आमयात् दीर्घश्च ॥ ५. २. १९८ ॥

वृन्दादारकन् ॥ ५. २. १९९ ॥

शृङ्गात् ॥ ५. २. २०० ॥

फलबर्हमलाच्चेनच् ॥ ५. २. २०१ ॥

पर्वमरुद्भ्यां तप् ॥ ५. २. २०२ ॥

खामिन्नीशे ॥ ५. २. २०३ ॥

गोमिन् पूज्ये ॥ ५. २. २०४ ॥

वाचो गिमिनिः ॥ ५. २. २०५ ॥

आलजाटचौ कुत्सायाम् ॥ ५. २. २०६ ॥

अर्शसुरश्चतुरतुन्दपलिताभ्रजटाघटाभ्ललवणादिभ्योऽच् ॥ ५. २. २०७ ॥

खाङ्गात् हीनात् ॥ ५. २. २०८ ॥

१. A. बहु.

२. A. रुदानत.

३. A. एवमादिभ्यः

४. A. अशस्तुरश्च

वर्णात् ॥ ५. २. २०९ ॥

तुन्दिवलिवटेर्भः ॥ ५. २. २१० ॥

केशंभ्याम् ॥ ५. २. २११ ॥

तितुवयस्ताः ॥ ५. २. २१२ ॥

युस् ॥ ५. २. २१३ ॥

ऊर्णाहंशुभंभ्यः ॥ ५. २. २१४ ॥

सूकसाम्नाश्छः ॥ ५. २. २१५ ॥

अध्यायानुवाकयोर्लुग्वा ॥ ५. २. २१६ ॥

विमुक्तदेवासुररक्षोऽसुरास्यहृत्परिसारकोपसत्सत्वदिडोर्वशीदशार्णदशाहं -
भ्योऽण् ॥ ५. २. २१७ ॥

वसुमन्तुपत्नीर्वन्तुबर्हवन्तुवृत्रहन्त्वयःपतत्रिसुपर्णसोमापूषन्हविर्धानाम्ना -
विष्णुभ्यश्च ॥ ५. २. २१८ ॥

गोषदिषेत्वाकृष्णोऽस्यादेवीरापदेवस्यत्वादेवीधैर्यतदेवेभ्यो वुन् ॥ ५. १. २१९ ॥
प्रतूर्तमातरिभ्वन्सहस्रशीर्षावाचस्पतकृशानुरक्षोहणस्वाहाप्राणेभ्यश्च ॥ ५. २.
२२० ॥

निद्रातन्द्राश्रद्धादयाहृदयेभ्यो वालुचूं ॥ ५. २. २२१ ॥

शीतोष्णातृप्रेभ्यस्तन्न सहते ॥ ५. २. २२२ ॥

हिमात् सहते चेलुः ॥ ५. २. २२३ ॥

बलवाताभ्यां चूलः ॥ ५. २. २२४ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

पञ्चमस्याध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

१. A omits this sūtra.

२. A. कंसाभ्यां भः

३. A. वितुवयस्तायुस् and omits the
next sūtra.

४. A. भवन्तु

५. A. दैवी धियं मोततदे-

६. A. This portion is written as a
separate sūtra.

७. A. वालुकू च

८. A. शीतोष्णतृप्रेभूमनिन्दाप्रशंसानित्य -
योगेभ्यस्तन्न सहते ॥

भूमनिन्दाप्रशंसानित्ययोगादित्या -
शयः ॥

संश्लेषतो बहुलनोर्थेक्ये द्विः ॥

नार्थे शौक्षिकं चस्तन्न सहते ॥

अथ तृतीयः पादः

—:०:—

षष्ठ्या व्याश्रये तस् ॥ ५. ३. १ ॥

रोगात्प्रतीकारे ॥ ५. ३. २ ॥

अतिग्रहाव्यथनक्षेपेष्वकर्तरि तृतीयायाः ॥ ५. ३. ३ ॥

हीयमानपापयुक्तात् ॥ ५. ३. ४ ॥

प्रतिना पञ्चम्याः ॥ ५. ३. ५ ॥

अपादाने चाहागुहोः ॥ ५. ३. ६ ॥

सर्वोभयार्थे पर्यभिभ्याम् ॥ ५. ३. ७ ॥

तृतीयासप्तमीभ्यां चादिमध्यान्ताग्रपक्षपार्श्वपृष्ठमुखसर्वविश्वोभयान्यपूर्वयत्तदे-

केदंप्रमाणादिभ्यः ॥ ५. ३. ८ ॥

अद्यादिसर्वनामकिंभ्यः पञ्चम्याः ॥ ५. ३. ९ ॥

बहोश्च संख्यायाः ॥ ५. ३. १० ॥

सप्तम्यास्त्रल् ॥ ५. ३. ११ ॥

इदमो हः ॥ ५. ३. १२ ॥

किमोऽत् ॥ ५. ३. १३ ॥

भवद्दीर्घायुरायुष्मद्देवानांप्रियैस्तेऽन्याभ्यश्च ॥ ५. ३. १४ ॥

तेष्विदम इश् ॥ ५. ३. १५ ॥

पेतदोऽश् ॥ ५. ३. १६ ॥

किमः कुः ॥ ५. ३. १७ ॥

क्वाति ॥ ५. ३. १८ ॥

एकान्यकिंयत्तभ्यः सप्तम्याः काले दा ॥ ५. ३. १९ ॥

सर्वात्स चास्य वा ॥ ५. ३. २० ॥

तदो दानीम् ॥ ५. ३. २१ ॥

इदम इश् च ॥ ५. ३. २२ ॥

१. A. पृथु

२. A omits this sūtra.

३. A. This portion is written as part of the next sūtra.

अधुना च ॥ ५. ३. २३ ॥

किंयत्तदेतदन्येभ्योऽनद्यतेनेर्हिर्वा ॥ ५. ३. २४ ॥

एतश्चेदमः ॥ ५. ३. २५ ॥

द्यैश्चाहन्यश्च ॥ ५. ३. २६ ॥

समानस्यै चः सश्च ॥ ५. ३. २७ ॥

पूर्वान्यान्यतरैतरापराधरोत्तरेभ्य एद्युस् ॥ ५. ३. २८ ॥

उभयाद्द्युश्च ॥ ५. ३. २९ ॥

पूर्वतरपरतराभ्यां एद्यविः परश्च ॥ ५. ३. ३० ॥

आरिः संवत्सरे ॥ ५. ३. ३१ ॥

पूर्वादुच्च ॥ ५. ३. ३२ ॥

परात् ॥ ५. ३. ३३ ॥

इदमः समसिसँणिश्च ॥ ५. ३. ३४ ॥

तृतीयायाः प्रकारे थमिच्च ॥ ५. ३. ३५ ॥

किमः ॥ ५. ३. ३६ ॥

सर्वैभयान्येतरापरयत्तदादिभ्यस्थाल् ॥ ५. ३. ३७ ॥

क्रियाप्रकारे धा संख्यायाः ॥ ५. ३. ३८ ॥

अधिकरणविचाले च ॥ ५. ३. ३९ ॥

षोढा वा ॥ ५. ३. ४० ॥

एकाद्वयमुर्ज् ॥ ५. ३. ४१ ॥

एधाच्च ॥ ५. ३. ४२ ॥

तद्वति धेण् ५. ३. ४३ ॥

प्रकारवति जातीयः ॥ ५. ३. ४४ ॥

स्थूलेषुमणिमधुधान्यतिलकालपुण्ड्रैरण्डचण्डचञ्चद्दृहन्महद्भयः कन् ॥ ५. ३. ४५ ॥

१. A. ईत्वा. This is written as a separate sūtra.

२. A. This is read along with the previous sūtra.

३. A. स्सद्यः

४. A. मिणश्च

५. A. This is read along with the previous sūtra.

६. A adds as a separate sūtra द्वित्रिम्यां धमुच्

७. A. धव्.

- कुमार्याः पुत्रश्वशुराभ्याम् ॥ ५. ३. ४६ ॥
 पत्रमूलाद्यस्ताच्च ॥ ५. ३. ४७ ॥
 अवर्दातात् सुरायाम् ॥ ५. ३. ४८ ॥
 सुराया अहौ ॥ ५. ३. ४९ ॥
 गोमूत्रादाच्छादने ॥ ५. ३. ५० ॥
 जीर्णाच्छालिषु ॥ ५. ३. ५०. ३. ५१ ॥
 यवाङ्गीहिषु ॥ ५. ३. ५२ ॥
 कृष्णात्तिलेषु ॥ ५. ३. ५३ ॥
 अणोर्माषेषु ॥ ५. ३. ५४ ॥
 माषात्परिमाणे ॥ ५. ३. ५५ ॥
 दिक्कच्छब्दाददिग्देशकालार्थात् सप्तमीपञ्चमीप्रथमाभ्योऽस्तातिः ॥ ५. ३. ५६ ॥
 अञ्चो लुक् ॥ ५. ३. ५७ ॥
 पूर्वाधरयोः पुरधौ च ॥ ५. ३. ५८ ॥
 आभ्यामसिश्च ॥ ५. ३. ५९ ॥
 अवरस्याव च ॥ ५. ३. ६० ॥
 वास्ताति ॥ ५. ६. ६१ ॥
 अपरस्यातिः पश्चा च ॥ ५. ३. ६२ ॥
 दिक्पूर्वपदस्य च ॥ ५. ३. ६३ ॥
 अर्धे लुक् ॥ ५. ३. ६४ ॥
 ऊर्ध्वस्य रिरिष्टातिलावुपश्च ॥ ५. ३. ६५ ॥
 परावराभ्यामतसुज्वा ॥ ५. ३. ६६ ॥
 अधरादातिः ॥ ५. ३. ६७ ॥
 दक्षिणोत्तराभ्याम् ॥ ५. ३. ६८ ॥
 तसिश्च ॥ ५. ३. ६९ ॥
 आञ्चापञ्चम्याः ॥ ५. ३. ७० ॥

१. A. दाताः सुराः

२. A. सुरा अहौ

३. A. पूर्वापरयोः

४. A. This is read along with the
previous sūtra.

५. A. रिरिष्टातिलावुपश्च

६. A. आञ्चा.

आहि च दूरे ॥ ५. ३. ७१ ॥

एनबदूरे वा ॥ ५. ३. ७२ ॥

याव्ये पाशप् ॥ ५. ३. ७३ ॥

भूतपूर्वे चरट् ॥ ५. ३. ७४ ॥

षष्ठया रूप्य च ॥ ५. ३. ७५ ॥

द्विबहुसजातीयविदूरप्रकर्षे गुणक्रियावचनेभ्यः तरत्तमर्षौ ॥ ५. ३. ७६ ॥

ईर्यसुन्निष्ठाभ्याम् ॥ ५. ३. ७७ ॥

किमेत्तिङ्ठव्येभ्यः आभ्यामाम्ठव्ये ॥ ५. ३. ७८ ॥

विभज्योपपदे तरप् ॥ ५. ३. ७९ ॥

अभिन्नस्यापि भेदे ॥ ५. ६. ८० ॥

स्वार्थे चाभिन्नोपपन्नादिभ्यः ॥ ५. ३. ८१ ॥

तत्स्थगुणवचनेभ्यस्तरवर्थ ईयसुन्वा ॥ ५. ३. ८२ ॥

तमवर्थ इष्टन् ॥ ५. ३. ८३ ॥

तयोर्विन्मतोर्लुक् ॥ ५. ३. ८४ ॥

प्रशस्यस्य श्रः ॥ ५. ३. ८५ ॥

वृद्धस्य च ज्यः ॥ ५. ३. ८६ ॥

अन्तिकवाढयोर्नेदसाधौ ॥ ५. ३. ८७ ॥

युवाल्पयोः कन्वा ॥ ५. ३. ८८ ॥

प्रशंसार्थां रूपप् ॥ ५. ३. ८९ ॥

तिङ्श्च ॥ ५. ३. ९० ॥

ईषदसमासौ कल्पब्देश्यदेशीयरः ॥ ५. ३. ९१ ॥

वा सुपो बहुच पुरस्तात् ॥ ५. ३. ९२ ॥

प्राग्भजः कः ॥ ५. ३. ९३ ॥

तिङामकच् प्राक् टेः ॥ ५. ३. ९४ ॥

१. A. This portion is written as
a separate sūtra.

२. C omits this sūtra.

३. A. This portion is written as
a separate sūtra.

४. A omits भेदे

५. A omits this and the follow-
ing three sūtras.

- सर्वनामसौभादिसुपां च ॥ ५. ३. ९५ ॥
 अव्ययानां कश्चिद् ॥ ५. ३. ९६ ॥
 तूष्णीमः काम् ॥ ५. ३. ९७ ॥
 शीले को मलोपश्च ॥ ५. ३. ९८ ॥
 अज्ञाते ॥ ५. ३. ९९ ॥
 कुंत्सिते ॥ ५. ३. १०० ॥
 संज्ञायां कन् ॥ ५. ३. १०१ ॥
 अवक्षेपणे च ॥ ५. ३. १०२ ॥
 अनुकम्भायाम् ॥ ५. ३. १०३ ॥
 नीतौ च लघुक्तायाम् ॥ ५. ३. १०४ ॥
 बह्वचो मनुष्यनाम्नश्च घनिलचो वा ॥ ५. ३. १०५ ॥
 उपादेरडञ्चुचौ च ॥ ५. ३. १०६ ॥
 जातिनाम्नः कन् ॥ ५. ३. १०७ ॥
 अजिनान्तादुत्तरपदस्य चाकृतसन्धेर्लोपः ॥ ५. ३. १०८ ॥
 ठाजादावेकाच्चूर्वपूर्वपदानाम् ॥ ५. ३. १०९ ॥
 षडङ्गुलिदत्तदेवदत्तादीनामूर्ध्वं द्वितीयादचः ॥ ५. ३. ११० ॥
 पञ्चद्वितीयत्ये तदादेः ॥ ५. ३. १११ ॥
 शौचलसुपरिविशालवरुणार्थमादीनां तृतीयात् ॥ ५. ३. ११२ ॥
 प्रजापतिदत्तादीनां चतुर्थात् ॥ ५. ३. ११३ ॥
 पूर्वपदस्य च ॥ ५. ३. ११४ ॥
 हलादावुत्तरपदस्य च वा ॥ ५. ३. ११५ ॥
 अप्रत्यये च ॥ ५. ३. ११६ ॥
 उगन्तादुत्तरपदलोपे घनिलचोरादिलोपः ॥ ५. ३. ११७ ॥

१. A. काम् is written as part of the next sūtra.

४. A. This is written as part of the previous sūtra.

२. A. This is written as a part of the previous sūtra.

५. A. लोपश्च

३. A. This portion is written as a separate sūtra.

अल्पे ॥ ५. ३. ११८ ॥

ह्रस्वे ॥ ५. ३. ११९ ॥

संज्ञायां कन् ॥ ५. ३. १२० ॥

कुटीशमीशुण्डाभ्यो रः ॥ ५. ३. १२१ ॥

कुत्वा डुपच् ॥ ५. ३. १२२ ॥

कासूगोणीभ्यां ष्टरच् ॥ ५. ३. १२३ ॥

वत्सोक्षर्षभाश्वेभ्यः स्वार्थतनुत्वे ॥ ५. ३. १२४ ॥

किञ्चिदेकान्येभ्यो द्वयोरेकस्य निर्धारणे डतरच् ॥ ५. ३. १२५ ॥

वा बहूनां जातौ डतमच् ॥ ५. ३. १२६ ॥

किमो डतरच् ॥ ५. ३. १२७ ॥

इवे संज्ञायाम् ॥ ५. ३. १२८ ॥

प्रतिकृतौ च ॥ ५. ३. १२९ ॥

लुम्मनुष्ये ॥ ५. ३. १३० ॥

जीविकार्थे चापण्येऽर्चाचित्रध्वजेषु ॥ ५. ३. १३१ ॥

देवहंसवारिजलाजराजशतशङ्कुभ्यः पथात् ॥ ५. ३. १३२ ॥

सिद्धगत्युष्ट्रीवावामरंजुमत्स्येन्द्रादिभ्यश्च ॥ ५. ३. १३३ ॥

न हस्तदण्डपुष्पादिभ्यः ॥ ५. ३. १३४ ॥

र्वस्तेर्हञ् ॥ ५. ३. १३५ ॥

शिलाया ढश्च ॥ ५. ३. १३६ ॥

शास्त्रामुखमेघजघनचरणस्कन्धोरःशिरशृङ्गाग्रशरणेभ्यो यः ॥ ५. ३. १३७ ॥

द्रोर्भव्ये ॥ ५. ३. १३८ ॥

कुशाग्रार्धजरतिघुणाक्षरादिभ्यश्छः ॥ ५. ३. १३९ ॥

समासाच्च तद्विषयादाकस्मिके ॥ ५. ३. १४० ॥

शर्कराकपालिकाकपाटिकासिकतानकुलनाराचशतपत्रपुण्डरीकेभ्येऽण्

॥ ५. ३. १४१ ॥

१. A. This is read along with
the previous sūtra.

२. A omits this sūtra.

३. A. षण्ये चित्र

४. A omits राज

५. A. रज्

६. C omits this sūtra.

७. A. पाठिकाकपारिका

गोलोमपुच्छाभ्याम् ॥ ५. ३. १४२ ॥

अस्सपत्न्याः ॥ ५. ३. १४३ ॥

अङ्गुलिभरुजाबभ्रुवल्गुमण्डरमण्डलमुनिहरिकपिखलोदशिवद्रुस्तरशकुलीकु -

लिशगोणीभ्यष्टकं ॥ ५. ३. १४४ ॥

एकशालायां ष्टच्च ॥ ५. ३. १४५ ॥

कर्कलोहिताभ्यामीकैकं ॥ ५. ३. १४६ ॥

पूगाद्ग्रामणीपूर्वाञ्ज्यः ॥ ५. ३. १४७ ॥

वातादस्त्रियाम् ॥ ५. ३. १४८ ॥

बाहीकेष्वब्राह्मणराजन्यादायुधजीविस्त्रिंशदाञ्ज्यत् ॥ ५. ३. १४९ ॥

वृकाट्टेण्यण् ॥ ५. ३. १५० ॥

दामन्यौर्लपिवैजवाप्यौदङ्गयौडविकाकन्दक्याविर्दन्तिशाकुन्तकिसार्वसेनिबैन्द -

विमौञ्ज्यायनिसावित्रीपुत्रेभ्यश्छः ॥ ५. ३. १५१ ॥

कौण्डोपरथदाण्डिक्रौष्टिकजालमानिब्राह्मणुत्तजानकिभ्यस्त्रिगतेषु ॥ ५. ३. १५२ ॥

पशुरक्षोऽसुरपिशाचबाहीकवयोवसुमरुत्सत्वद्दशार्हाशनिकार्पापणत्रिगर्तभर्तो -

शीनरेभ्योऽस्त्रियामण् ॥ ५. ३. १५३ ॥

यौधेयशौक्रेयशौभ्रेयज्यावनेयघातैयघातैयेभ्योऽञ् ॥ ५. ३. १५४ ॥

ज्यादीनां बहुषु लुक् ॥ ५. ३. १५५ ॥

अभिजिद्विदभृच्छालावच्छिखावच्छमीवदूर्णावच्छूमद्भयोऽपत्याणो यञ् ॥

५. ३. १५६ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

पञ्चमाध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

१. A. ष्टन्

२. A. कन्

३. A. लविबीज

४. A. कुवयोवस

५. A. भक्तो

६. A. वार्तेय

अथ चतुर्थः पादः

- बह्वलपार्थात् कारकान्मङ्गले शस् वा ॥ ५. ४. १ ॥
संख्यैकार्थाङ्गीप्सायाम् ॥ ५. ४. २ ॥
संख्यापूर्वेभ्यः पादशतमोदकादिभ्यो वुन् ॥ ५. ४. ३ ॥
दण्डदानयोः ॥ ५. ४. ४ ॥
वारसंख्यायाः कृत्वसुच् ॥ ५. ४. ५ ॥
बहोर्वाराविप्रकर्षे धा च ॥ ५. ४. ६ ॥
द्वित्रिचतुर्भ्यः सुच् ॥ ५. ४. ७ ॥
एकस्य सकृच्च ॥ ५. ४. ८ ॥
तत्प्रकृतमिति मयद् ॥ ५. ४. ९ ॥
अस्मिन्निति च ॥ ५. ४. १० ॥
समूहवच्च बहुषु ॥ ५. ४. ११ ॥
अनन्तावसथेतिहभेषजाञ्ज्यः ॥ ५. ४. १२ ॥
तीयादविद्यायामिकक् ॥ ५. ४. १३ ॥
यावमपर्याविपीडितास्थिचन्द्रतध्वजाताजातजान्वादिभ्यः कन् ॥ ५. ४. १४ ॥
ऋतावुष्णशीताभ्याम् ॥ ५. ४. १५ ॥
पशौ लूनवियाताभ्याम् ॥ ५. ४. १६ ॥
जातौ प्रियचित्रगुह्यगोलकुञ्जादिभ्यः ॥ ५. ४. १७ ॥
अणोर्निपुणे ॥ ५. ४. १८ ॥
पुत्रात्कृत्रिमे ॥ ५. ४. १९ ॥
स्नाताद्वेदसमाप्तौ ॥ ५. ४. २० ॥
शून्याद्रिके ॥ ५. ४. २१ ॥
दानात्कुत्सिते ॥ ५. ४. २२ ॥

१. A. This is written as part of
the previous sūtra.

२. A. द्वित्रिभ्यः

३. A. पिपीतास्थिचन्द्रस्तत्ध्वजाजात.

४. A. गुञ्जादिभ्यः

तनोः सूत्रे ॥ ५. ४. २३ ॥

बृहत्या आच्छादने ॥ ५. ४. २४ ॥

कुमारक्रीडनकेभ्यः ॥ ५. ४. २५ ॥

बह्वभिन्नोपपन्नसुकरादेस्तरपः ॥ ५. ४. २६ ॥

ईयसश्च ॥ ५. ४. २७ ॥

लोहितान्मणौ ॥ ५. ४. २८ ॥

रक्ते ॥ ५. ४. २९ ॥

अनित्यवर्णे च ॥ ५. ४. ३० ॥

कालात् ॥ ५. ४. ३१ ॥

क्तादनात्यन्तिके ॥ ५. ४. ३२ ॥

न सामिनेमार्धयोगे ॥ ५. ४. ३३ ॥

जात्यन्ताच्छः बन्धुनि ॥ ५. ४. ३४ ॥

स्थानान्तात् पूर्वपदार्थतुल्ये ॥ ५. ४. ३५ ॥

विनयसमयाकस्मात्कथंचिदत्ययविशेषव्यवहारोपचारानुगादिभ्यष्टक ॥

५. ४. ३६ ॥

समो गत्युहाचारोत्कर्षप्रदानेभ्यः ॥ ५. ४. ३७ ॥

उपायाद्भ्रुवश्च ॥ ५. ४. ३८ ॥

वाचः सन्देशे ॥ ५. ४. ३९ ॥

तद्युक्तात् कर्मणोऽणू ॥ ५. ४. ४० ॥

ओषधेराजतौ ॥ ५. ४. ४१ ॥

णजिनुण्भ्यां नित्यम् ॥ ५. ४. ४२ ॥

प्रज्ञवणिगुशिकूप्रत्यक्षदेवताविद्यामनश्चक्षुःश्रोत्रशत्रुयोधचोरेभ्यो वा ॥

५. ४. ४३ ॥

षोडद्विदज्जुह्विचिकीर्षद्वसुमस्तस्त्वद्दर्शार्हाशनिबन्धुवयःकुड्भ्यः ॥ ५. ४. ४४ ॥

रक्षःपिशाचासुराग्रहायणाग्रयणसाधारणविकृतव्याकृतसन्तपनद्वितामिच्छ-

न्दोनामादिभ्यः ॥ ५. ४. ४५ ॥

१. A. This portion is written as
a separate sūtra.

२. A. This and the following
three sūtras are omitted.

३. A. निषेधे

४. A. ऋजि

५. A. omits शत्रु

६. A. षोपन्विदज्जु

- कृष्णान्मृगे ॥ ५. ४. ४६ ॥
 विसारिणो मत्स्ये ॥ ५. ४. ४७ ॥
 मृदस्तिकन् ॥ ५. ४. ४८ ॥
 सन्नौ प्रशंसायाम् ॥ ५. ४. ४९ ॥
 मनोऽहंभ्यां कारः ५. ४. ५० ॥
 वर्गाव्ययेभ्यः स्वरूपे ॥ ५. ४. ५१ ॥
 रौर्दिफः ॥ ५. ४. ५२ ॥
 नामरूपाभ्यां घेयः ॥ ५. ४. ५३ ॥
 भागाद्यच्च ॥ ५. ४. ५४ ॥
 सूरमर्तक्षेमयविष्टेभ्यः ॥ ५. ४. ५५ ॥
 नैवात् ॥ ५. ४. ५६ ॥
 त्नसनपूखान् च ॥ ५. ४. ५७ ॥
 प्रात्पुराणे नश्च ॥ ५. ४. ५८ ॥
 देवात् तल् ॥ ५. ४. ५९ ॥
 देवतान्तात्तदर्थे यत् ॥ ५. ४. ६० ॥
 पादार्याभ्यां च ॥ ५. ४. ६१ ॥
 अतिथेर्यः ॥ ५. ४. ६२ ॥
 विशो जातौ ॥ ५. ४. ६३ ॥
 अभूततद्भावे कृभवस्तियोगे विकारात् चिवः ॥ ५. ४. ६४ ॥
 अरुर्मनश्चक्षुश्चेतोरहोरजसां लोपश्च ॥ ५. ४. ६५ ॥
 अभिविधौ संपदा च सातिर्वा ॥ ५. ४. ६६ ॥
 तदर्धीने ॥ ५. ४. ६७ ॥
 देये प्रा च ॥ ५. ४. ६८ ॥

१. A. कृष्णमृगे. This sūtra is read as part of the previous one.

२. A. This sūtra is read as part of the previous one.

३. A. आर-

४. A omits this sūtra.

५. A omits नश्च

६. A omits तल्

७. A. This portion is written as a separate sūtra.

८. A. This sūtra is read as part of the previous one.

- देवमनुष्यमर्त्यपुरुषपुंरुबहुभ्यो द्वितीयासप्तम्यन्तेभ्यो बहुलम् ॥ ५. ४. ६९ ॥
 अव्यक्तानुकरणादनेकाचोऽनितौ डाच् ॥ ५. ४. ७० ॥
 कृजो द्वितीयतृतीयशम्बबीजात्कृषौ ॥ ५. ४. ७१ ॥
 संख्यादेर्गुणात् ॥ ५. ४. ७२ ॥
 समयाद्यापनायाम् ॥ ५. ४. ७३ ॥
 सपत्रनिष्पत्राभ्यामतिव्यथने ॥ ५. ४. ७४ ॥
 निष्कुलान्निष्कोषणे ॥ ५. ४. ७५ ॥
 प्रियसुखाभ्यामानुकूल्ये ॥ ५. ४. ७६ ॥
 दुःखात्प्रातिकूल्ये ॥ ५. ४. ७७ ॥
 शूलात्पाके ॥ ५. ४. ७८ ॥
 सत्यादशपथे ॥ ५. ४. ७९ ॥
 मद्रभद्राभ्यां वपने ॥ ५. ४. ८० ॥
 समासान्तः ॥ ५. ४. ८१ ॥
 न किमः क्षेपे ॥ ५. ४. ८२ ॥
 पूजास्वतिभ्यां प्राग्बहुव्रीहेः ॥ ५. ४. ८३ ॥
 नञस्तत्पुरुषे ॥ ५. ४. ८४ ॥
 पथो वा ॥ ५. ४. ८५ ॥
 पुरप्पथिभ्योऽच् ॥ ५. ४. ८६ ॥
 धुरोऽनक्षस्य ॥ ५. ४. ८७ ॥
 ऋचः ॥ ५. ४. ८८ ॥
 नञ्बहुभ्यां माणवचरणयोः ॥ ५. ४. ८९ ॥
 प्रत्यन्ववेभ्यः सामलोमभ्याम् ॥ ५. ४. ९० ॥
 अक्ष्णोऽचक्षुषः ॥ ५. ४. ९१ ॥
 स्त्रीपुंसधेन्वनडुहर्ग्यजुषर्कसामवाङ्मनसाक्षिभ्रुवदारगवोर्वष्टीवपदष्टीवाहोरात्र-
 रान्निन्दिवनक्तंदिवाहर्दिवसरजसपुरुषायुषद्वयायुषत्रयायुषजातोक्षमहोक्ष-
 वृद्धोक्षोपशुनगोष्ठश्वाः ॥ ५. ४. ९२ ॥

१. A omits पुरु

३. A omits ऋग्यजुष

२. A. This sūtra is read along

४. A omits त्रयायुष

with the previous one.

- ब्रह्महस्तिराजपल्लयेभ्यो वर्चसः ॥ ५. ४. ९३ ॥
 अवसमन्तेभ्यः तमसः ॥ ५. ४. ९४ ॥
 श्वसो वसीयसः ॥ ५. ४. ९५ ॥
 निसश्च श्रेयसः ॥ ५. ४. ९६ ॥
 अन्ववतप्तेभ्यो रहसः ॥ ५. ४. ९७ ॥
 प्रतेरुरसस्सप्तमीस्थात् ॥ ५. ४. ९८ ॥
 अनुगवमायामे ॥ ५. ४. ९९ ॥
 द्विस्ता वा त्रिस्ता वा वेदिः ॥ ५. ४. १०० ॥
 उपसर्गादध्वनः ॥ ५. ४. १०१ ॥
 पाण्डूदकृष्णेभ्यो भूमेः ॥ ५. ४. १०२ ॥
 संख्यानदीगोदावरीभ्यां च ॥ ५. ४. १०३ ॥
 अव्ययाच्चाङ्गुलेस्तत्पुरुषे ॥ ५. ४. १०४ ॥
 सर्वैकदेशसंख्यातपुण्यवर्षादीर्घेभ्यश्च रात्रेः^१ ॥ ५. ४. १०५ ॥
 सख्यहोभ्यां टच् ॥ ५. ४. १०६ ॥
 राज्ञोऽस्त्रियाम् ॥ ५. ४. १०७ ॥
 गोरतद्धितलुकि ॥ ५. ४. १०८ ॥
 उरसोऽश्वे ॥ ५. ४. १०९ ॥
 अनोश्मायस्सरसां जातिसंज्ञयोः ॥ ५. ४. ११० ॥
 ग्रामकौटाभ्यां तक्षणः ॥ ५. ४. १११ ॥
 अंतेः शुनः ॥ ५. ४. ११२ ॥
 उपमानादप्राणिनि ॥ ५. ४. ११३ ॥
 पूर्वोत्तरसृगेभ्यश्च सक्थनः ॥ ५. ४. ११४ ॥
 नावो द्विगोः ॥ ५. ४. ११५ ॥
 अर्धाच्च ॥ ५. ४. ११६ ॥
 खार्यावा ॥ ५. ४. ११७ ॥
 द्वित्रिभ्यामञ्जलेः ॥ ५. ४. ११८ ॥
 कुमहद्भ्यां ब्रह्मणः ॥ ५. ४. ११९ ॥
 जनपदेभ्यो नित्यम् ॥ ५. ४. १२० ॥

१. A omits राज

२. A omits रानेः

द्वन्द्वान्द्वदषहन्तात्समाहारे ॥ ५. ४. १२१ ॥

शरद्विपाडनक्षनसुपार्ताद्विमवदननडुत्पाथिद्युदिकूद्ग्यत्तच्चतुर्भ्योऽव्ययीभावे ॥
५. ४. १२२ ॥

प्रतिपरस्समनुभ्योऽक्ष्णः ॥ ५. ४. १२३ ॥

जराया जरश्च ॥ ५. ४. १२४ ॥

अनः ॥ ५. ४. १२५ ॥

नपुंसकाद्वा ॥ ५. ४. १२६ ॥

गिरिनदीपौर्णमास्याग्रहायणीभ्यः ॥ ५. ४. १२७ ॥

ज्ञेयः ॥ ५. ४. १२८ ॥

निसः शतो डच् ॥ ५. ४. १२९ ॥

अबहोः संख्येयबहुव्रीहेः ॥ ५. ४. १३० ॥

सकथ्यक्षणः स्वाङ्गात्षच् ॥ ५. ४. १३१ ॥

अङ्गुलेर्दासिणि ॥ ५. ४. १३२ ॥

द्वित्रिभ्यां मूर्ध्निः ॥ ५. ४. १३३ ॥

अण्पूरण्यास्तत्प्राधान्ये ॥ ५. ४. १३४ ॥

प्रमाण्याः ॥ ५. ४. १३५ ॥

अन्तर्बहिर्भ्यां लोम्नः ॥ ५. ४. १३६ ॥

नक्षत्रान्नेतुः ॥ ५. ४. १३७ ॥

नञ्सुभ्युपत्रिभ्यश्चतुरोऽच् ॥ ५. ४. १३८ ॥

नाभेः ॥ ५. ४. १३९ ॥

सुप्रातसुश्वसुदिवशारिकुक्षचतुरश्रैणीपदाजपदप्रोष्ठपदभद्रपदाः ॥
५. ४. १४० ॥

नञ्दुःसुभ्यस्सकथनो वा ॥ ५. ४. १४१ ॥

हलिशकत्योश्च ॥ ५. ४. १४२ ॥

नित्यमसिच् प्रजायाः ॥ ५. ४. १४३ ॥

मन्दालपाभ्यां च मेधायाः ५. ४. १४४ ॥

नास्त्रि नासिकायानसोऽस्थूलात् ॥ ५. ४. १४५ ॥

१. A. नद्वत्वमनथस्वत्

३. A. कयसनिर्ग

२. A omits this sūtra.

४. A. श्वसुदिवशर्दि

उपसर्गाच्च ॥ ५. ४. १४६ ॥

वेः खुखग्राः ॥ ५. ४. १४७ ॥

खरखुराभ्यां नल् वा ॥ ५. ४. १४८ ॥

धर्मादिनिच् केवलात् ॥ ५. ४. १४९ ॥

सुहरिततृणसोमेभ्यो जम्भात् ॥ ५. ४. १५० ॥

दक्षिणेर्मा लुब्धयोगे ॥ ५. ४. १५१ ॥

इचूक्रियाव्यतीहारे ॥ ५. ४. १५२ ॥

क्रियायां द्वे दण्डमुसलाभ्याम् ॥ ५. ४. १५३ ॥

उभोभयाभ्यामञ्जलिपाणिहस्तदन्तकर्णेभ्यः ॥ ५. ४. १५४ ॥

बाहोर्लुक् ॥ ५. ४. १५५ ॥

संहतपुच्छयेकपद्याद्यपद्यादयः ॥ ५. ४. १५६ ॥

प्रोह्यपदिनिष्कुच्यैवकीर्णी च ॥ ५. ४. १५७ ॥

मासाद्भूतिप्रत्ययादेष्टुच् ॥ ५. ४. १५८ ॥

प्रसंभ्यां जानुनोर्द्धुः ॥ ५. ४. १५९ ॥

ऊर्वाद्वा ॥ ५. ४. १६० ॥

धनुषो नञ् ॥ ५. ४. १६१ ॥

वासंज्ञायाम् ॥ ५. ४. १६२ ॥

उपमानात् ॥ ५. ४. १६३ ॥

पादस्य पादहस्यश्वजदासीश्वेलागणिकाकुसूलजालकटोलगण्डोलकेभ्यः ॥

५. ४. १६४ ॥

कुम्भजालशतसूत्रस्थूणामुनिशिष्यार्दगोधाकलशीदासीभ्यः ॥ ५. ४. १६५ ॥

विष्णुकृष्णकुणिगुणद्रोणीसट्टकृत्सूकरसूषीशुचिविनज्जिरष्टाभ्यश्च ॥ ५. ४. १६६ ॥

संख्यादेः ॥ ५. ४. १६७ ॥

वयसि दन्तस्य दत् ॥ ५. ४. १६८ ॥

षो डन् ॥ ५. ४. १६९ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A omits this sūtra.

३. A adds क्रियायाम्

४. A. कपद्यादयः

५. A. ज्यकीर्णी

६. A. मासात्सत्प्रभृति

७. C omits this and the following ten sūtras.

८. A. This is read along with the previous sūtra.

- स्त्रियां संज्ञायाम् ॥ ५. ४. १७० ॥
 अग्रान्तशुद्धशुभ्रवृषवराहभूषिकश्यावशिखरारोकेभ्यो वा ॥ ५. ४. १७१ ॥
 ककुत्ककुदस्यावस्थायाम् ॥ ५. ४. १७२ ॥
 त्रिककुत्पर्वते ॥ ५. ४. १७३ ॥
 उद्विभ्यां काकुत्काकुदस्य ॥ ५. ४. १७४ ॥
 पूर्णाद्वा ॥ ५. ४. १७५ ॥
 सुहृद्दुर्हृदौ मित्रामित्रयोः ॥ ५. ४. १७६ ॥
 उरस्सर्पिर्दधिर्मधुपोपानच्छालिभ्यः कप् ॥ ५. ४. १७७ ॥
 पुमनडुन्नौपयोलक्ष्मीभ्य एकत्वे ॥ ५. ४. १७८ ॥
 नञोऽर्थात् ॥ ५. ४. १७९ ॥
 इनः स्त्रियाम् ॥ ५. ४. १८० ॥
 डयूङ्गतः ॥ ५. ४. १८१ ॥
 शेषाद्वा ॥ ५. ४. १८२ ॥
 न सुभ्वादिभ्यः ॥ ५. ४. १८३ ॥
 संज्ञायाम् ॥ ५. ४. १८४ ॥
 ईयसः ॥ ५. ४. १८५ ॥
 ऊंथा ईच्च ॥ ५. ४. १८६ ॥
 स्तुतौ भ्रातुः ॥ ५. ४. १८७ ॥
 नाडीतन्त्रयोस्स्वाङ्गे ॥ ५. ४. १८८ ॥
 निष्प्रवाणिः ॥ ५. ४. १८९ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

पञ्चमस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

—

१. A omits शुद्ध.

अथ षष्ठोऽध्यायः

- सन्यङोराद्य एकाञ्चिः ॥ ६. १. १ ॥
 श्लु चङि ॥ ६. १. २ ॥
 लिट्यनामि ॥ ६. १. ३ ॥
 अजादेर्द्वितीयः ॥ ६. १. ४ ॥
 नन्द्यास्संयोगादयः ॥ ६. १. ५ ॥
 अथिरः पुनः ॥ ६. १. ६ ॥
 इष्यतेर्यिः सन् वा ॥ ६. १. ७ ॥
 सुबूधातूनां यथेष्टम् ॥ ६. १. ८ ॥
 अजादीनां द्वितीयात् ॥ ६. १. ९ ॥
 कण्ठादीनां तृतीयः ॥ ६. १. १० ॥
 दाश्वान् साह्वान् मीढ्वांश्च ॥ ६. १. ११ ॥
 क्लिदेः के ॥ ६. १. १२ ॥
 कृत्सेरचि दीर्घश्च ॥ ६. १. १३ ॥
 चरिचलिपतिवदीनामभ्यासस्य ॥ ६. १. १४ ॥
 हन्तेर्हश्च घः ॥ ६. १. १५ ॥
 पाटोर्णिलुब्दीर्घः ऊक् च ॥ ६. १. १६ ॥
 ष्यङः प्रधानस्य प्रसारणं पुत्रपत्योः केवल्योस्तत्पुरुषे ॥ ६. १. १७ ॥
 बन्धुनि बह्वृमीहौ ॥ ६. १. १८ ॥
 मातृमातृकमातृषु वा ॥ ६. १. १९ ॥
 वचिस्वपियजादीनां लिट्यपिति ॥ ६. १. २० ॥

१. A. नञ्वा

२. C omits पुनः

३. A. तृतीयात्

४. A. दाद्वान्

५. A. This portion is written as a separate sūtra.

६. C omits this sūtra and
mentary.

७. A adds वाक्

८. A. रच घः

९, १०. A. These portions are
written as separate sūtras.

- ग्रंहिव्यभ्योः ॥ ६. १. २१ ॥
 शिङितोः ॥ ६. १. २२ ॥
 ज्यात्रश्चभ्रस्जाम् ॥ ६. १. २३ ॥
 पृच्छेरनङि ॥ ६. १. २४ ॥
 वैशेडर्थस्यपिति ॥ ६. १. २५ ॥
 व्यञ्चोऽञ्णित्यनसि ॥ ६. १. २६ ॥
 किति चैतेषाम् ॥ ६. १. २७ ॥
 लिट्यश्विनामभ्यासस्य ॥ ६. १. २८ ॥
 ग्रहिस्वपिप्रच्छां सनि ॥ ६. १. २९ ॥
 स्वापेश्चङि ॥ ६. १. ३० ॥
 स्वपिस्यमिव्येजां यङि ॥ ६. १. ३१ ॥
 चायः की ॥ ६. १. ३२ ॥
 प्रस्त्याप्रसंस्त्योर्निष्ठायाम् ॥ ६. १. ३३ ॥
 स्पर्शद्रवमूर्त्योः इयः ॥ ६. १. ३४ ॥
 प्रतेः ॥ ६. १. ३५ ॥
 वाभ्यवाभ्याम् ॥ ६. १. ३६ ॥
 स्फायः स्फी ॥ ६. १. ३७ ॥
 श्रातेः शृतं क्षीरहविषोः ॥ ६. १. ३८ ॥
 श्रपेश्चैकत्र हेतौ ॥ ६. १. ३९ ॥
 व्यायः पीरनुपसर्गस्य ॥ ६. १. ४० ॥
 आङोऽर्धूधसोः ॥ ६. १. ४१ ॥
 लिङ्यङोः ॥ ६. १. ४२ ॥
 वांश्वेः ॥ ६. १. ४३ ॥

१. A. श्रहि व्यर्धेः

२. A. शिन्

३. A. वशेस्ति

४. A. This is read along with
the previous sūtra.

५. A. This is read along with
the previous sūtra.

६. A. This portion is read as a
separate sūtra.

७. A. नानुपसर्गस्य and this is
written as a separate sūtra.

८. A. नूधसोः

९. A. वांश्वेः

- णौ संश्रद्धोः ॥ ६. १. ४४ ॥
 ह्रः द्वित्वे ॥ ६. १. ४५ ॥
 न तास्मिन् ॥ ६. १. ४६ ॥
 लिटि वयो यः ॥ ६. १. ४७ ॥
 वेजः ॥ ६. १. ४८ ॥
 अपिति वा ॥ ६. १. ४९ ॥
 ल्यपि ज्यः ॥ ६. १. ५० ॥
 व्यः ॥ ६. १. ५१ ॥
 परेर्वा ॥ ६. १. ५२ ॥
 धातोरुपदेश एचोऽशिदेशोरात् ॥ ६. १. ५३ ॥
 अलिटि व्यः ॥ ६. १. ५४ ॥
 स्फुरस्फुलोर्धञि ॥ ६. १. ५५ ॥
 दीङ् एज्जेतौ ॥ ६. १. ५६ ॥
 ल्यपि च ॥ ६. १. ५७ ॥
 मिथ्योरखलाच्चि ॥ ६. १. ५८ ॥
 लियो वा ॥ ६. १. ५९ ॥
 सनि दीङ् ॥ ६. १. ६० ॥
 अपगुरो णमुलि ॥ ६. १. ६१ ॥
 चिस्फुरोर्णौ ॥ ६. १. ६२ ॥
 प्रजने वियः ॥ ६. १. ६३ ॥
 मियो हेतुभये ॥ ६. १. ६४ ॥
 स्येः स्यये नित्यम् ॥ ६. १. ६५ ॥
 लियः पूजाप्रलम्भनाभिभवेषु ॥ ६. १. ६६ ॥
 क्रीड्जीनाम् ॥ ६. १. ६७ ॥
 सिध्यतेरपारलौकिके ॥ ६. १. ६८ ॥

१. A. द्वित्वे is written as part of
the next sūtra.

२. A. प्य and is written as part
of the next sūtra.

३. A. मिथ्योरलि च

४. A. हेतोभये

५. A. स्यतेः

अष्टिवुष्वक्केरादेः षः सः ॥ ६. १. ६९ ॥

सुपिस्त्रिस्त्रुस्तुस्त्रुस्त्यासेकवर्जमज्जन्यपरसादिस्त्रिस्त्रिदिस्त्रिस्त्रिस्त्रयः षो -

पदेशाः ॥ ६. १. ७० ॥

णो नः ॥ ६. १. ७१ ॥

नृतिनन्दिनर्दिनाकिंवाटिनाधृनाधृवर्जं नादयो णोपदेशाः ॥ ६. १. ७२ ॥

व्योर्वलि लोपः ॥ ६. १. ७३ ॥

वेरेनचः ॥ ६. १. ७४ ॥

हलस्तिष्ठितपः ॥ ६. १. ७५ ॥

सोः ॥ ६. १. ७६ ॥

ङ्यापो दीर्घात् ॥ ६. १. ७७ ॥

एङ्ह्रस्त्रान्संबुद्धेरनतः ॥ ६. १. ७८ ॥

ह्रस्वस्य पिति कृति तुक् ॥ ६. १. ७९ ॥

संहितायां छे ॥ ६. १. ८० ॥

आङ्माङोः ॥ ६. १. ८१ ॥

दीर्घस्य ॥ ६. १. ८२ ॥

पदान्तस्य वा ॥ ६. १. ८३ ॥

इको यणचि ॥ ६. १. ८४ ॥

एचोऽयवायावः ॥ ६. १. ८५ ॥

यि प्रत्ययेऽयौचौ ॥ ६. १. ८६ ॥

धातोस्तन्निमित्तस्यैव ॥ ६. १. ८७ ॥

गव्यूतिरूर्ध्वभावे ॥ ६. १. ८८ ॥

शक्ये क्षिज्योरयू ॥ ६. १. ८९ ॥

क्रिया क्रियार्थे ॥ ६. १. ९० ॥

एकः पूर्वपरयोः ॥ ६. १. ९१ ॥

अन्तादिवच्च ॥ ६. १. ९२ ॥

१. A. व्योः

२. A. वेश्च नः

३. A. This is read along with the previous sūtra.

४. A. एवं दीर्घ

५. A. This portion is written as a separate sūtra.

नाभ्यासोपसर्जनसंभुद्धिनपुंसकह्रस्वत्वोभयाश्रयवर्णविधिषु ॥ ६. १. ९३ ॥

षत्वतुकोरसिद्धः ॥ ६. १. ९४ ॥

न संप्रसारणङीदसु ॥ ६. १. ९५ ॥

आङ्गुणः ॥ ६. १. ९६ ॥

वृद्धिरेवाद्यटः ॥ ६. १. ९७ ॥

पचि ॥ ६. १. ९८ ॥

इणो धोः ॥ ६. १. ९९ ॥

ऊठि ॥ ६. १. १०० ॥

अक्षादृद्धिन्याः ॥ ६. १. १०१ ॥

खादीरोरिणोः ॥ ६. १. १०२ ॥

प्रादुढोढ्येष्येषु ॥ ६. १. १०३ ॥

ऋते तृतीयासमासे ॥ ६. १. १०४ ॥

प्रदशार्णवसनकम्बलवत्सतराहणे ॥ ६. १. १०५ ॥

उपसर्गादिति धातौ ॥ ६. १. १०६ ॥

वा सुब्ल्युति च ॥ ६. १. १०७ ॥

पङ्क्ति पररूपम् ॥ ६. १. १०८ ॥

अनियोग एवे ॥ ६. १. १०९ ॥

ओष्ठोत्वोः समासे वा ॥ ६. १. ११० ॥

शककुलपतादिभ्योन्ध्वटाञ्जल्यादिषु ॥ ६. १. १११ ॥

सीमन्तः केशेषु ॥ ६. १. ११२ ॥

ओमाङ्गोः ॥ ६. १. ११३ ॥

उस्यपदादौ ॥ ६. १. ११४ ॥

अतो गुणे ॥ ६. १. ११५ ॥

अव्यक्तानुकरणस्यानेकाचोऽत इतौ ॥ ६. १. ११६ ॥

न द्वित्वे ॥ ६. १. ११७ ॥

तौ वा ॥ ६. १. ११८ ॥

नित्यं डाचि पूर्वस्य ॥ ६. १. ११९ ॥

ओतौशसोराम् ॥ ६. १. १२० ॥

१. A. सारणे ङि

२. A. कवलवतरा

३. A. This is read along with the previous sūtra.

- अकः सवर्णे दीर्घः ॥ ६. १. १२१ ॥
 ऋतृत् ऋ वा ॥ ६. १. १२२ ॥
 लृत् लृः ॥ ६. १. १२३ ॥
 शसि पूर्वसवर्णः ॥ ६. १. १२४ ॥
 ततः शसो नःपुंसि ॥ ६. १. १२५ ॥
 आज्ञसि ॥ ६. १. १२६ ॥
 इदुद्ग्यामौति ॥ ६. १. १२७ ॥
 अणोऽमि पूर्वः ॥ ६. १. १२८ ॥
 संप्रसारणात् ॥ ६. १. १२९ ॥
 एङोऽतिपदादौ ॥ ६. १. १३० ॥
 ङसिङ्सोः ॥ ६. १. १३१ ॥
 ऋतउत् ॥ ६. १. १३२ ॥
 ख्यत्यात्परस्य ॥ ६. १. १३३ ॥
 हशिश्चातो रोः ॥ ६. १. १३४ ॥
 गोरो वा ॥ ६. १. १३५ ॥
 अचयवङ् ॥ ६. १. १३६ ॥
 नित्यमिन्द्रे ॥ ६. १. १३७ ॥
 अक्षे संज्ञायाम् ॥ ६. १. १३८ ॥
 प्रगह्यः प्रकृत्या ॥ ६. १. १३९ ॥
 प्लुतोऽनितौ ॥ ६. १. १४० ॥
 ईर्ण्य वा ॥ ६. १. १४१ ॥
 औण्य च कश्चित् ॥ ६. १. १४२ ॥
 अप्लुतादीनामिकोऽसवर्णे ह्रस्वश्चासमासे ॥ ६. १. १४३ ॥
 ऋदृत्यकः ॥ ६. १. १४४ ॥
 तदस्सोर्लोपोऽचि पादपूरणं चेत् ॥ ६. १. १४५ ॥

१. A omits this sūtra.

२. A. This is read along with the previous sūtra.

३. A. डितौ

४. A. ईति

५. A. आन च

६. A. This portion is read as a separate sūtra.

७. A. चैनिपाद

एतदश्चानकचोऽनञ्समासे हलि ॥ ६. १. १४६ ॥

पदान्ते दिव उत् ॥ ६. १. १४७ ॥

संपरिभ्यां कञः सुद् ॥ ६. १. १४८ ॥

उपाङ्गुषणसमवायप्रतियत्नत्रिकृतवाक्याभ्याहारेषु ॥ ६. १. १४९ ॥

किरंतौ लवने ॥ ६. १. १५० ॥

हिंसायां प्रतेश्च ॥ ६. १. १५१ ॥

अपाञ्चतुष्पाच्छकुनिहृष्टान्नकुलायार्थिषु ॥ ६. १. १५२ ॥

अपरस्पराः क्रियासातत्ये ॥ ६. १. १५३ ॥

पारस्करो देशे ॥ ६. १. १५४ ॥

कारस्करो वृक्षे ॥ ६. १. १५५ ॥

वनस्पतिश्च ॥ ६. १. १५६ ॥

रथस्या नद्याम् ॥ ६. १. १५७ ॥

किष्कुः प्रमाणे ॥ ६. १. १५८ ॥

किष्किन्धा गुहायाम् ॥ ६. १. १५९ ॥

गोस्पदं सेवितासेवितप्रमाणेषु ॥ ६. १. १६० ॥

आस्पदं प्रतिष्ठायाम् ॥ ६. १. १६१ ॥

आश्चर्यमद्भुते ॥ ६. १. १६२ ॥

अर्वस्करो वर्चस्केः ॥ ६. १. १६३ ॥

अपस्करो रथाङ्गे ॥ ६. १. १६४ ॥

मस्करमस्करिणौ वेणुपरिवाजकयोः ॥ ६. १. १६५ ॥

प्रस्कण्वहरिश्चन्द्रावृषी ॥ ६. १. १६६ ॥

कास्तीराजस्तुन्दे नगरे ॥ ६. १. १६७ ॥

कुस्तुम्बुरोषधौ ॥ ६. १. १६८ ॥

शष्कुलीकृताश्रमम् ॥ ६. १. १६९ ॥

वौ विष्करो वा ॥ ६. १. १७० ॥

प्रतिष्कशः प्रष्टसहायदूतेषु ॥ ६. १. १७१ ॥

तस्करवृहस्पती चोरदेवतयोः ॥ ६. १. १७२ ॥

१. A. This and the following २. A. वर्चस्के

four sūtras are omitted.

सरस्वतीकण्ठाभरणम् [अ. ६. पा. १. सू. १७३.]

प्रांत् तुम्पतेर्गवि ॥ ६. १. १७३ ॥

प्रायश्चित्तिचित्तयोः ॥ ६. १. १७४ ॥

परश्शतपरस्सहस्रादयश्च ॥ ६. १. १७५ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

षष्ठाध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

१. A. प्राकम्पतेः

अथ द्वितीयः पादः

- अलुगुत्तरपदे ॥ ६. २. १ ॥
 पञ्चम्याः स्तोकान्तिकदूरार्थकृच्छ्रेभ्यः ॥ ६. २. २ ॥
 ब्राह्मणाच्छंसी ॥ ६. २. ३ ॥
 खिंती च एकाचोऽमः ॥ ६. २. ४ ॥
 ओजस्सहोमस्तमोऽञ्जसेभ्यस्तृतीयायाः ॥ ६. २. ५ ॥
 मनसः संज्ञायाम् ॥ ६. २. ६ ॥
 आज्ञायिनी ॥ ६. २. ७ ॥
 पुञ्जनुभ्यामनुजान्धयोः ॥ ६. २. ८ ॥
 आत्मनः पूरणे ॥ ६. २. ९ ॥
 पराञ्च वैयाकरणाख्यायां चतुर्थ्याः ॥ ६. २. १० ॥
 सप्तम्यास्तत्पुरुषे कृति बहुलम् ॥ ६. २. ११ ॥
 हलदन्तात्संज्ञायाम् ॥ ६. २. १२ ॥
 प्राचां कारे हलादौ ॥ ६. २. १३ ॥
 मध्यमान्ताभ्यां गुरौ ॥ ६. २. १४ ॥
 अमूर्धमस्तकात्स्वाङ्गादकामे ॥ ६. २. १५ ॥
 अपो यद्योनिमतिषु ॥ ६. २. १६ ॥
 द्युप्रावृद्धुर्षाशरत्कालेभ्यो जे ॥ ६. २. १७ ॥
 वर्षक्षरशरवराप्सरःप्रभृतिभ्यो वा ॥ ६. २. १८ ॥
 बन्धे घञि ॥ ६. २. १९ ॥

१. A. खरी च. This is read as part
of the previous sūtra.

२. A. सहोम्भञ्ज्योभ्यः

३. A. यिनि च

४. A. पराञ्च is read along with the
previous sūtra.

५. A adds as a separate sūtra
हृद्भ्याम्

६. A. अबो यद्योमात्रिषु

- घतनकालेषु कालनाम्नः ॥ ६. २. २० ॥
 शयवासवासिष्वकालात् ॥ ६. २. २१ ॥
 नेनेबन्धिसिद्धशब्धेषु ॥ ६. २. २२ ॥
 षष्ठ्या आक्रोशे ॥ ६. २. २३ ॥
 पुत्रे वा ॥ ६. २. २४ ॥
 वाग्दिकूपश्यङ्गयो युक्तिदण्डहरेषु ॥ ६. २. २५ ॥
 अदसः फग्वुओः ॥ ६. २. २६ ॥
 देवानां प्रियः ॥ ६. २. २७ ॥
 शुनश्शेफपुच्छलाङ्गुलेषु संज्ञायाम् ॥ ६. २. २८ ॥
 दिवोदासदिवस्पतिवाचस्पतिवास्तोष्पतयः ॥ ६. २. २९ ॥
 ऋतो विद्यायोनिंसंबन्धिनस्तस्मिन् ॥ ६. २. ३० ॥
 स्वसृपत्योर्वा ॥ ६. २. ३१ ॥
 आनङ्गतो द्वन्द्वे ॥ ६. २. ३२ ॥
 पुत्रे ॥ ६. २. ३३ ॥
 मातुः पितृर्यरङ् च ॥ ६. २. ३४ ॥
 देवतानामवायूनां वेदे सहश्रुतानाम् ॥ ६. २. ३५ ॥
 अग्नेः सोमवरुणयोरीत् ॥ ६. २. ३६ ॥
 इद्वृद्धिमस्यविष्णौ ॥ ६. २. ३७ ॥
 दिवो द्यावा ॥ ६. २. ३८ ॥
 दिवस्पृथिव्यां वा ॥ ६. २. ३९ ॥
 उषासोषसः ॥ ६. २. ४० ॥
 गुणस्त्र्यनूङ् पुर्वत् स्त्रियामेकाधिकरणे ॥ ६. २. ४१ ॥
 ऋतश्चरद्घकल्पब्देश्यरूपपूपाशर्षुस्थ्यन्कयङ्गानिषु ॥ ६. २. ४२ ॥

१. A. घतनतापेषु

२. A. नेबन्धि

३. A. वादिकृ

४. A. पितुरङ्गच्

५. A. This is read along with
the previous sūtra.

६. A. This portion is read as a
separate sūtra.

७. A. त्रस्तश्च

८. A. शस्त्यन्

यचि तद्धिते ॥ ६. २. ४३ ॥

ढे अग्रायी ॥ ६. २. ४४ ॥

नं प्रधानपूरण्याम् ॥ ६. २. ४५ ॥

भक्तौ च कर्मसाधनायाम् ॥ ६. २. ४६ ॥

प्रियामनोज्ञाकल्याणीसुभगादुर्भगास्वाक्षान्ताकान्तावामावामनासमासचिवाच -
पलाबालातनयादुहितृषु ॥ ६. २. ४७ ॥

धुतद्धितकोपधासंज्ञापूरण्यः ॥ ६. २. ४८ ॥

तद्धितोऽञ्चुद्धिहेतुररक्तविकारे ॥ ६. २. ४९ ॥

स्वाङ्गादीदमानिनि ॥ ६. २. ५० ॥

जातिरयच् तद्धिते च ॥ ६. २. ५१ ॥

पुंवत्कर्मधारयजातीयदेशीयेषु ॥ ६. २. ५२ ॥

त्वतलोर्गुणः ॥ ६. २. ५३ ॥

सर्वनामानि वृत्तिमात्रे ॥ ६. २. ५४ ॥

कुक्कुट्यादयोऽण्डादिषु वा ॥ ६. २. ५५ ॥

घरुकल्पचेलदूध्रुवगोत्रमतहतेषु लुथो ह्रस्वः ॥ ६. २. ५६ ॥

वैकाचः ॥ ६. २. ५७ ॥

उगितः पुंवश्च ॥ ६. २. ५८ ॥

ऊङः ॥ ६. २. ५९ ॥

आन्महतः सामानाधिकरणजातीययोरुच्यर्थे ॥ ६. २. ६० ॥

घासकरविशिष्टेषु पुंवश्च ॥ ६. २. ६१ ॥

न पुंवन्निषेधे ॥ ६. २. ६२ ॥

इच्यनचि दीर्घश्च ॥ ६. २. ६३ ॥

दशस्यैकस्य ॥ ६. २. ६४ ॥

१. A. This is read along with
the previous sūtra.

२. A adds च

३. A. न पुतद्धित

४. A. This portion is read as a
separate sūtra.

५. A adds as a separate sūtra
गुणवचना इत्येव

६. A. त्वतो लुलोः

७. A. नाजि

८. A. दशस्यै

अष्टनः संज्ञायाम् ॥ ६. २. ६५ ॥

कपाले हविषि ॥ ६. २. ६६ ॥

गंवि युक्ते ॥ ६. २. ६७ ॥

द्वेश्च संख्यायाम् प्रोकृच्छतादबहुव्रीह्यशीत्योः ॥ ६. २. ६८ ॥

चत्वारिंशदादौ वा ॥ ६. २. ६९ ॥

त्रेस्त्रयस्तद्वत् ॥ ६. २. ७० ॥

हृदयस्य हृद्यदण्णलेखलासेषु ॥ ६. २. ७१ ॥

ष्यञ् शोकरोगशूलशल्यादिषु वाँ ॥ ६. २. ७२ ॥

हस्तिनोऽपत्याणि ॥ ६. २. ७३ ॥

पत्काषिहिमहतिष्ठन्सुँ ॥ ६. २. ७४ ॥

संख्यादेर्वुनि ॥ ६. २. ७५ ॥

ऋचश्शसि ॥ ६. २. ७६ ॥

वा घोषनिष्कमिश्रशब्देषु ॥ ६. २. ७७ ॥

नस्त्रासिकास्तस्त्रुद्रयोः ॥ ६. २. ७८ ॥

यत्यवर्णे ॥ ६. २. ७९ ॥

शिरसः शीर्षिन् ॥ ६. २. ८० ॥

शीर्षेऽचि तद्धिते ॥ ६. २. ८१ ॥

उदकस्योदः संज्ञायाम् ॥ ६. २. ८२ ॥

उत्तरपदस्य च ॥ ६. २. ८३ ॥

पेषं वासवाहनेषु ॥ ६. २. ८४ ॥

एकहलादौ भाण्डे वा ॥ ६. २. ८५ ॥

मन्थौदनसकुबिन्दुर्व्रजभारहारवीवधगाहेषु ॥ ६. २. ८६ ॥

इको ह्रस्वः ॥ ६. २. ८७ ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A. This portion is read as a separate sūtra.

३. ष्यञो गश्लो

४. A. adds as a separate sūtra

पादः पादस्याजातिकोपहतेषु

५. A. adds as a separate sūtra

यत्यतदर्थहीये

६. A. omits this and the following three sūtras.

७. A. एकाशयन

८. A. वज्राहहार

न संप्रसारणाव्ययङ्गीयुवस्थानिनामभ्रुकुंसादीनाम् ॥ ६. २. ८८ ॥

ड्यापोः संज्ञायां बहुलम् ॥ ६. २. ८९ ॥

त्वे च ॥ ६. २. ९० ॥

इष्टकेशीकामालानां चिततूलभारिषु ॥ ६. २. ९१ ॥

खित्यनव्ययस्य ॥ ६. २. ९२ ॥

ह्रस्वाहर्द्विषतां मुम् ॥ ६. २. ९३ ॥

सत्यागतास्तूनां कारे ॥ ६. २. ९४ ॥

लोकस्य पृणे ॥ ६. २. ९५ ॥

इत्येनभ्याशस्य ॥ ६. २. ९६ ॥

भ्राष्ट्राग्न्योरिन्धे ॥ ६. २. ९७ ॥

अगिलस्य गिले ॥ ६. २. ९८ ॥

भद्रोष्णयोः करणे ॥ ६. २. ९९ ॥

मध्यस्य दिने ॥ ६. २. १०० ॥

श्येनतिलयोः पाँते जे ॥ ६. २. १०१ ॥

रात्रेः कृत्यखिति वा ॥ ६. २. १०२ ॥

धेनोर्भव्यायाम् ॥ ६. २. १०३ ॥

सूतोग्रराजभोजमेनकुलशैलादिभ्यो दुहितुः पुत्रद् ॥ ६. २. १०४ ॥

मांसस्य पचिघञ्ज्युटोर्लोपः ॥ ६. २. १०५ ॥

समस्ततहितयोः ॥ ६. २. १०६ ॥

तुमश्च काममनसोर्नित्यम् ॥ ६. २. १०७ ॥

कृत्येऽवश्यमः ॥ ६. २. १०८ ॥

नञो नः ॥ ६. २. १०९ ॥

तिङ्थवक्षेपे ॥ ६. २. ११० ॥

तस्माद्युडचि ॥ ६. २. १११ ॥

नभ्राण्णपात्रवेदोनासत्यनमुचिनकुलनखनपुंसकनक्षत्रनक्रनाकनग्रनागनभागना -

राचनाचिकेतनापितनमेरुनान्द्वनान्तर्रीयकादिषु प्रकृत्या ॥ ६. २. ११२ ॥

१. A. ऋष्ट and this portion is
read as a separate sūtra.

३. A. कृत्यखिति वा

४. A. सूत्रे

२. A. पात्रेतेष्वेषिम्

- एकादनादौ संख्यायाम् ॥ ६. २. ११३ ॥
 नगोऽप्राणिनि वा ॥ ६. २. ११४ ॥
 सहस्य सो बहुव्रीहौ वा ॥ ६. २. ११५ ॥
 संज्ञायाम् ॥ ६. २. ११६ ॥
 अनुपाख्याधिकयोः ॥ ६. २. ११७ ॥
 अव्यायीभावे चाकाले ॥ ६. २. ११८ ॥
 ग्रन्थान्ते च ॥ ६. २. ११९ ॥
 नाशिष्यगोवत्सहले ॥ ६. २. १२० ॥
 समानस्य पक्षज्योतिर्जनपदरात्रिनाभिबन्धुगन्धपिण्डपत्यादिषु ॥ ६. २. १२१ ॥
 चरणे ब्रह्मचारिणि ॥ ६. २. १२२ ॥
 तीर्थे ये ॥ ६. २. १२३ ॥
 उदरे वा ॥ ६. २. १२४ ॥
 नामगोत्ररूपस्थानवर्णवयोवचनधर्मजातीयेषु च ॥ ६. २. १२५ ॥
 दृग्दशदृशेषु ॥ ६. २. १२६ ॥
 वतौ चेदङ्गिमोरीशकी ॥ ६. २. १२७ ॥
 आ सर्वनाम्नः ॥ ६. २. १२८ ॥
 विश्वग्देवयोश्च टेरेद्र्यञ्चतौ वा ॥ ६. २. १२९ ॥
 समः समिः ॥ ६. २. १३० ॥
 सहस्य सध्निः ॥ ६. २. १३१ ॥
 तिरसस्तिर्यति ॥ ६. २. १३२ ॥
 झन्तरनवर्णान्तोपसर्गोभ्योऽप ईत् ॥ ६. २. १३३ ॥
 ऊदनोदेशे ॥ ६. २. १३४ ॥
 आत्समो देवयजने ॥ ६. २. १३५ ॥
 छकारकयोरन्यस्य दुक् ॥ ६. २. १३६ ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A. दिदिश

३. A. This portion is read as a separate sūtra.

४. A. टेरेदिरञ्चि वा

५. A. झन्तरो

अषष्ठीतृतीयास्यस्याशीराशास्यास्थितोत्सुकोऽतिरागेषु ॥ ६. २. १३७ ॥

अर्थे वा ॥ ६. २. १३८ ॥

कोः कत् तत्पुरुषेऽचि ॥ ६. २. १३९ ॥

त्रिरथवदेषु ॥ ६. २. १४० ॥

तुणे जातौ ॥ ६. २. १४१ ॥

कापथ्यक्षयोः ॥ ६. २. १४२ ॥

ईषदर्थे ॥ ६. २. १४३ ॥

पुरुषे वा ॥ ६. २. १४४ ॥

कवं चोष्णे ॥ ६. २. १४५ ॥

दिकूच्छब्दान्तीरस्य तारः ॥ ६. २. १४६ ॥

पृषद् उदरोद्धानयोर्लोपः ॥ ६. २. १४७ ॥

अवाप्योत्तंसनद्वादिष्वादेर्वा ॥ ६. २. १४८ ॥

जीवनस्य मृते वादेः ॥ ६. २. १४९ ॥

वारैर्वा वाहके लश्चोत्तरपदादेः ॥ ६. २. १५० ॥

आङ्गे ध्यष्टुः^१ ॥ ६. २. १५१ ॥

शेते महिषः ॥ ६. २. १५२ ॥

पिशाचश्मशाने पिशिताशशवशयनयोः ॥ ६. २. १५३ ॥

वाग्वादस्येऽभि वाङ्मलः ॥ ६. २. १५४ ॥

ब्रुवन्तोऽस्यां सीदन्ति वृसी ॥ ६. २. १५५ ॥

ऊर्ध्वं खमस्योदूखलमुलूखलं वा ॥ ६. २. १५६ ॥

दिव्योक पषां दिवोकसः ॥ ६. २. १५७ ॥

कपित्थदधित्थमहित्थाश्वत्थादयश्च ॥ ६. २. १५८ ॥

संख्याविसायादेरहस्याहन् डौ वा ॥ ६. २. १५९ ॥

सायंलोहतरयोः ॥ ६. २. १६० ॥

सप्तम्यां वासा च ॥ ६. २. १६१ ॥

१. A. वृषत

२. A adds two separate sūtras:

दुरोदाशनाशदहभ्येषूञ्च ॥

षषादेशसुमह्यां रोति मयूरः ॥

३. C omits this and the following eleven sūtras.

- विश्वस्य वसुराटोर्दीर्घः ॥ ६. २. १६२ ॥
 नरे संज्ञायाम् ॥ ६. २. १६३ ॥
 ऋषौ मित्रे ॥ ६. २. १६४ ॥
 कोटरमिथकसिभ्रकपुरगशारिकाणां वने ॥ ६. २. १६५ ॥
 अञ्जनभञ्जनकिंशुककिंलुकसालवलोहितकुक्कुटखड्गनलपिङ्गलानां गिरौ ॥
 ६. २. १६६ ॥
 मतौ बह्वचोनजिरखदिरखपुरस्थविरस्थलिनमलयकारण्डवचक्रवाकादीनां शावंश-
 शुचिकुशधूमाहिकविहनुमन्यादीनां च ॥ ६. २. १६७ ॥
 बलच्यनुत्साहभ्रातृपितृणाम् ॥ ६. २. १६८ ॥
 चितेः कपि ॥ ६. २. १६९ ॥
 ढलोपे पूर्वस्याणः ॥ ६. २. १७० ॥
 सहिबहोरोदवर्णस्य ॥ ६. २. १७१ ॥
 कर्णेचिह्नस्याविष्टाष्टपञ्चभिन्नच्छिन्नच्छिद्रस्रुवस्वस्तिकस्य ॥ ६. २. १७२ ॥
 नैहिवृतिवृषिव्यधिरुचिसहितनिष्ठौ ॥ ६. २. १७३ ॥
 उपसर्गस्य घञि बहुलम् ॥ ६. २. १७४ ॥
 इकः काशे ॥ ६. २. १७५ ॥
 दस्ति ॥ ६. २. १७६ ॥
 अपीलुदार्वार्देर्वहे ॥ ६. २. १७७ ॥
 अन्येषामपि दृश्यते ॥ ६. २. १७८ ॥
 चौ ॥ ६. २. १७९ ॥
 संप्रसारणस्य ॥ ६. २. १८० ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

षष्ठ्याध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

—

१. A omits छिन्न

२. A. This is read along with
the previous sūtra.

अथ तृतीयः पादः

प्रकृतेः ॥ ६. ३. १ ॥

हलादेरन्त्यस्य ॥ ६. ३. २ ॥

नाभ्यतिसृचतस्रोः ॥ ६. ३. ३ ॥

न उपधायाः ॥ ६. ३. ४ ॥

शिसुद्यशीसंबुध्योः ॥ ६. ३. ५ ॥

स्वहतोर्नुमि ॥ ६. ३. ६ ॥

अप्तुस्वप्तुनेष्टृक्षत्तृहोत्पोत्प्रशास्तृप्रस्तोशुभ्रेऽद्रात्प्रतिहर्त्प्रतिप्रस्थात्तृणाम् ॥

६. ३. ७ ॥

अत्वसन्तस्याधातोः सौ ॥ ६. ३. ८ ॥

इन्हन्पूर्षार्यम्णां सौ च ॥ ६. ३. ९ ॥

अज्जनोः सनि झालि ॥ ६. ३. १० ॥

इङो गमः ॥ ६. ३. ११ ॥

तनोर्वा ॥ ६. ३. १२ ॥

क्रमः कित्त्व ॥ ६. ३. १३ ॥

अहञ्जमस्तिङ्यपितिकिति वौ च ॥ ६. ३. १४ ॥

अमि च ञ्छोः शूठौ ॥ ६. ३. १५ ॥

स्त्रिव्यविमविज्वरित्वरामुपधायाश्च ॥ ६. ३. १६ ॥

राल्लोपः ॥ ६. ३. १७ ॥

प्राग्युवोर्युग्घुगसिद्धं समानाश्रये ॥ ६. ३. १८ ॥

इनाञ्च ॥ ६. ३. १९ ॥

हलोऽनिदितः किङ्कत्युपधायाः ॥ ६. ३. २० ॥

१. A. शौ च

३. A. समानान्धीये

२. A. This portion is written as
a separate sūtra.

४. A. This portion is written as
a separate sūtra.

- शित्यपिति ॥ ६. ३. २१ ॥
 अन्थिग्रन्थिष्वञ्जीन्धीनां लिटि ॥ ६. ३. २२ ॥
 दम्भेस्सि सनि च ॥ ६. ३. २३ ॥
 दंशिषञ्जिष्वञ्जां शपि ॥ ६. ३. २४ ॥
 रञ्जेष्युन् ॥ ६. ३. २५ ॥
 घिनुण् ॥ ६. ३. २६ ॥
 ल्युडसुन्नविष्ट च ॥ ६. ३. २७ ॥
 णौ मृगरमणे ॥ ६. ३. २८ ॥
 घञि भावकरणयोः ॥ ६. ३. २९ ॥
 स्यदो जवे ॥ ६. ३. ३० ॥
 अवोदैधोच्चाप्रअथहिमश्रथाः ॥ ६. ३. ३१ ॥
 लङ्गिकम्भ्योरुपतापशरीरविकारयोः ॥ ६. ३. ३२ ॥
 वनतितनोस्याद्यनिटां ल्यपि अमः ॥ ६. ३. ३३ ॥
 मो वा ॥ ६. ३. ३४ ॥
 झलि तिङ्यपिति ॥ ६. ३. ३५ ॥
 क्किडति ॥ ६. ३. ३६ ॥
 जनसनखनामात् ॥ ६. ३. ३७ ॥
 सनि ॥ ६. ३. ३८ ॥
 ये वा ॥ ६. ३. ३९ ॥
 तनोतेर्यकि ॥ ६. ३. ४० ॥
 सनः क्किचि लोपश्च ॥ ६. ३. ४१ ॥
 गमेर्लिङ्घात्मनेपदे ॥ ६. ३. ४२ ॥
 सिचि च ॥ ६. ३. ४३ ॥
 हनो नित्यम् ॥ ६. ३. ४४ ॥
 यमः सूचने ॥ ६. ३. ४५ ॥

१. A. This sūtra is read along with the previous one.]

२. C omits this and the following three sūtras and the commentary thereon.

३. A. डोद्यम

४. A. वा

- वोद्वाहे ॥ ६. ३. ४६ ॥
 गमयमतनर्मनादीनां कौ ॥ ६. ३. ४७ ॥
 गमेरु च ॥ ६. ३. ४८ ॥
 नाञ्चः पूजायाम् ॥ ६. ३. ४९ ॥
 क्तिचि दीर्घश्च ॥ ६. ३. ५० ॥
 षित्व स्कन्दस्यन्दोः ॥ ६. ३. ५१ ॥
 सेटि ॥ ६. ३. ५२ ॥
 र्थफान्तवञ्चिलुञ्चीनां वा ॥ ६. ३. ५३ ॥
 जान्तनशामनिटि ॥ ६. ३. ५४ ॥
 भञ्जेश्चिणि ॥ ६. ३. ५५ ॥
 कावाशास इदुपधायाः ॥ ६. ३. ५६ ॥
 शासः क्तिङिति ॥ ६. ३. ५७ ॥
 तिङि हल्यपिति ॥ ६. ३. ५८ ॥
 शाहौ ॥ ६. ३. ५९ ॥
 ह्नो जः ॥ ६. ३. ६० ॥
 आर्धधातुके ॥ ६. ३. ६१ ॥
 अक्ङिति भ्रस्जोभर्जू वा ॥ ६. ३. ६२ ॥
 लोपोऽतः ॥ ६. ३. ६३ ॥
 र्थकि ॥ ६. ३. ६४ ॥
 र्थस्य हलः ॥ ६. ३. ६५ ॥
 क्यस्य वा ॥ ६. ३. ६६ ॥
 णेरनिटि ॥ ६. ३. ६७ ॥
 निष्ठायां सेटि ॥ ६. ३. ६८ ॥

१. A omits नम

२. A. This sūtra is read along
with the previous.

३. A adds as a separate sūtra
अमः

४. A. भर्जू and adds the next
sūtra.

५. A omits this sūtra.

६. A omits यस्य

७. A. This sūtra is read along
with the previous one.

अयमान्ताल्वाय्येतनुषु ॥ ६. ३. ६९ ॥

ल्यपि लघुपूर्वात् ॥ ६. ३. ७० ॥

आपो वा ॥ ६. ३. ७१ ॥

क्षेः क्षी ॥ ६. ३. ७२ ॥

उपदेशोऽञ्जनग्रहदशस्यसिच्युत्तासीनां भावकर्मकर्तृषु चिण्वदिङ्गा ॥

६. ३. ७३ ॥

दीङो लिटि युक् ॥ ६. ३. ७४ ॥

लोपोऽचि षिङिति चातः ॥ ६. ३. ७५ ॥

ईर्द्यति ॥ ६. ३. ७६ ॥

मास्यासागोपिवहाग्दाधां हलि ॥ ६. ३. ७७ ॥

लिङ्घेत् ॥ ६. ३. ७८ ॥

मा संयोगादेरस्यः ॥ ६. ३. ७९ ॥

न ल्यपि ॥ ६. ३. ८० ॥

मेड इङ्गा ॥ ६. ३. ८१ ॥

लुङ्लङ्लङ्श्वडमाङ्योगे ॥ ६. ३. ८२ ॥

अचिश्नुधातुभ्रुवां य्वोरियुवौ ॥ ६. ३. ८३ ॥

अभ्यासस्यासवर्णे ॥ ६. ३. ८४ ॥

स्त्रियाः ॥ ६. ३. ८५ ॥

वांशसोः ॥ ६. ३. ८६ ॥

इणो यण् ॥ ६. ३. ८७ ॥

परसंयोगादेरनेकाचः ॥ ६. ३. ८८ ॥

ओश्च गतिकारकादेः सुप्यसुधियः ॥ ६. ३. ८९ ॥

वैर्षादिकूपुनः कारेभ्यो भुवः ॥ ६. ३. ९० ॥

इश्नुवोरलिटि ॥ ६. ३. ९१ ॥

भुवोवुग्लुङलिटोः ॥ ६. ३. ९२ ॥

१. A. आपो वाक्षी and omits the next sūtra.

२. A. ग्रहदशस्यः

३. C omits this sūtra and the commentary thereon.

४. A omits गा

५. A. वैर्षादिकूपुनः and the rest is regarded as a separate sūtra.

ऊद्रोहोऽचः ॥ ६. ३. ९३ ॥
 दुषो णौ ॥ ६. ३. ९४ ॥
 वा चित्ते ॥ ६. ३. ९५ ॥
 गमजनखनर्घसां लो लोपोऽपिति ॥ ६. ३. ९६ ॥
 किति च हनः ॥ ६. ३. ९७ ॥
 हुञ्जल्भ्योऽनिटो हेर्धिः ॥ ६. ३. ९८ ॥
 अतो लुक् ॥ ६. ३. ९९ ॥
 उतोऽसंयोगपूर्वाद्घातोः ॥ ६. ३. १०० ॥
 वा चास्य म्वोल्लोपः ॥ ६. ३. १०१ ॥
 नित्यं करोतेर्ये च ॥ ६. ३. १०२ ॥
 अत उत्तत्रापिति ॥ ६. ३. १०३ ॥
 श्रमसोल्लोपः ॥ ६. ३. १०४ ॥
 श्राभ्यस्तयोरातः ॥ ६. ३. १०५ ॥
 ई हलि तिङ्यादाधः ॥ ६. ३. १०६ ॥
 इहरिद्रः ॥ ६. ३. १०७ ॥
 मियो वा ॥ ६. ३. १०८ ॥
 हाकः ॥ ६. ३. १०९ ॥
 हौ वा ॥ ६. ३. ११० ॥
 लोपो यि ॥ ६. ३. १११ ॥
 दरिद्रः किति ॥ ६. ३. ११२ ॥
 अच्ययुवौ ॥ ६. ३. ११३ ॥
 लुङि वा ॥ ६. ३. ११४ ॥
 असिदाधां हावे दद्विश्च ॥ ६. ३. ११५ ॥
 लिट्यनैदेशादेरेकहल्मध्येऽतः ॥ ६. ३. ११६ ॥
 थलि च सेटि ॥ ६. ३. ११७ ॥
 तृफलभजत्रपः ॥ ६. ३. ११८ ॥
 राधो हिंसायाम् ॥ ६. ३. ११९ ॥

१. A. खां

३. A. द्यनादेरेत

२. A. द्वोल्लोपः

वाजृभ्रमुत्रसाम् ॥ ६. ३. १२० ॥

फणस्यमखनराजभ्राजभ्राशभ्लाशाम् ॥ ६. ३. १२१ ॥

दभक्लैथग्रथाम् ॥ ६. ३. १२२ ॥

मनिपचिमचां नान्नि ॥ ६. ३. १२३ ॥

नशोऽडि ॥ ६. ३. १२४ ॥

नशसदद्वादिगुणानाम् ॥ ६. ३. १२५ ॥

अर्वणखसावनजः ॥ ६. ३. १२६ ॥

मघोनः सौ च वा ॥ ६. ३. १२७ ॥

यचि खादावशि सुटि ॥ ६. ३. १२८ ॥

पादः पत् ॥ ६. ३. १२९ ॥

मतौ च वसोः संप्रसारणम् ॥ ६. ३. १३० ॥

श्वयुवमघोनामतद्धिते ॥ ६. ३. १३१ ॥

अल्लोपोऽनः ॥ ६. ३. १३२ ॥

षपूर्वहन्धुतराज्ञामणि ॥ ६. ३. १३३ ॥

डिह्योर्वा ॥ ६. ३. १३४ ॥

नसंयोगाद्धमः ॥ ६. ३. १३५ ॥

अञ्चरनः ॥ ६. ३. १३६ ॥

उद् ईत् ॥ ६. ३. १३७ ॥

आतोऽनापः ॥ ६. ३. १३८ ॥

विंशतोर्डितिते ॥ ६. ३. १३९ ॥

टेरन्यत्रापि ॥ ६. ३. १४० ॥

नस्तद्धिते ॥ ६. ३. १४१ ॥

कलापिकुथुमितैतिलिजाजलिलाङ्गलिशिखण्डिसब्रह्मचारिपीठसर्पिसूकरसन्न -

सुपर्वणां च ॥ ६. ३. १४२ ॥

अइमनो विकारे ॥ ६. ३. १४३ ॥

चर्मणः कोशे ॥ ६. ३. १४४ ॥

शुनोऽवयवसंकोचयोः ॥ ६. ३. १४५ ॥

अव्ययस्य चानाराच्छ्वेतोऽसिति ॥ ६. ३. १४६ ॥

१. A omits भ्राश

२. A. भथ

३. A. This portion is read as a separate sūtra.

- अह्नःस्त्रे ॥ ६. ३. १४७ ॥
 अनव्ययसंख्यैकदेशसर्वेभ्यष्टे ॥ ६. ३. १४८ ॥
 समाहारे ॥ ६. ३. १४९ ॥
 एकाच्च ॥ ६. ३. १५० ॥
 अन्तिकस्य तमेतादेः ॥ ६. ३. १५१ ॥
 कादेर्बहुलम् ॥ ६. ३. १५२ ॥
 ओरोदस्वयंभुवः ॥ ६. ३. १५३ ॥
 अकद्रुपाण्ड्वाढौ लोपः ॥ ६. ३. १५४ ॥
 यस्यायुसि ॥ ६. ३. १५५ ॥
 ऊयाः ॥ ६. ३. १५६ ॥
 मत्स्यस्य यः ॥ ६. ३. १५७ ॥
 हलस्तद्धितस्य ॥ ६. ३. १५८ ॥
 सूर्यागस्त्ययोच्छे च ॥ ६. ३. १५९ ॥
 तिष्यपुष्ययोर्नक्षत्रेऽणि ॥ ६. ३. १६० ॥
 आपत्यस्य तद्धितेऽनाति ॥ ६. ३. १६१ ॥
 ष्यच्छोः ॥ ६. ३. १६२ ॥
 बिल्वकीयादीनामियस्य ॥ ६. ३. १६३ ॥
 टेरिमेष्टेयस्सु ॥ ६. ३. १६४ ॥
 स्थूलदूरयुवाक्षिप्रश्चुद्राणां यणादेयवोर्गुणश्च ॥ ६. ३. १६५ ॥
 बहोरेर्भू चास्य ॥ ६. ३. १६६ ॥
 इष्टे युक् च ॥ ६. ३. १६७ ॥
 ज्यादादीयसः ॥ ६. ३. १६८ ॥
 प्रियश्चिरस्फिरोरुगुरुबहुलतृप्रदीर्घह्रस्ववृद्धवृन्दारकाणां प्रस्थस्फवर्गर्बेहत्रन्द्राय -
 ह्रस्वर्षवृन्दाः ॥ ६. ३. १६९ ॥
 र ऋतःपृथुमृदुकशभृशहढपरिवृढानाम् ॥ ६. ३. १७० ॥
 नैकाचः ॥ ६. ३. १७१ ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A omits च

३. C. This and the following thirteen sūtras with the commentary thereon is omitted.

- अके राजन्यमनुष्ययूनाम् ॥ ६. ३. १७२ ॥
आत्माध्वनोः खे ॥ ६. ३. १७३ ॥
अभावकर्मणोरनो ये ॥ ६. ३. १७४ ॥
अणि ॥ ६. ३. १७५ ॥
मांढ्रर्मण एवापत्ये ॥ ६. ३. १७६ ॥
हितनाम्नो वा ॥ ६. ३. १७७ ॥
ब्रह्मणो जातौ ॥ ६. ३. १७८ ॥
उक्षणः ॥ ६. ३. १७९ ॥
संयोगादिनः ॥ ६. ३. १८० ॥
गाथिविदधिकेशिगणिपणिनाम् ॥ ६. ३. १८१ ॥
अनपत्ये ॥ ६. ३. १८२ ॥
दाण्डिनायनहास्तिनायनजैह्वाशिनेयवाशिनायनिभ्रौ णहस्यधैवत्यसारवैश्वक-
हिरण्मयानि ॥ ६. ३. १८३ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

षष्ठ्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

—

१. A. This sūtra is read along with the previous. २. A adds आथर्वणिक

अथ चतुर्थः पादः

- युवोरनाकावलः ॥ ६. ४. १ ॥
आयनेयीनीयियः फढखल्लघां तद्धितादीनाम् ॥ ६. ४. २ ॥
ठस्येकः ॥ ६. ४. ३ ॥
इससुग्दोर्भ्यः कः ॥ ६. ४. ४ ॥
तोऽनकस्माच्छ्वतः ॥ ६. ४. ५ ॥
भाविनि गत्युपपदसमासे षत्वो ल्यप् ॥ ६. ४. ६ ॥
ऋत इद्धातोः ॥ ६. ४. ७ ॥
उपधायाश्च ॥ ६. ४. ८ ॥
उदोष्ट्यपूर्वस्य ॥ ६. ४. ९ ॥
इदितो नुम् धातोः ॥ ६. ४. १० ॥
मुचल्लुपलिपविद्सिचकृतखिदपिष्वत्पट्टफगुफोभशुभां शे ॥ ६. ४. ११ ॥
नशो झलि ॥ ६. ४. १२ ॥
मस्जोऽन्त्यात्पूर्वः ॥ ६. ४. १३ ॥
रधिजभोरचि ॥ ६. ४. १४ ॥
रधेरिति लिट्येव ॥ ६. ४. १५ ॥
रभेरशब्बिलटोः ॥ ६. ४. १६ ॥
लभेश्च ॥ ६. ४. १७ ॥
आङो यि ॥ ६. ४. १८ ॥
उपात्प्रशंसायाम् ॥ ६. ४. १९ ॥
उपसर्गात्खल्लघ्नोः ॥ ६. ४. २० ॥
न सुदुर्भ्यां केवलाभ्याम् ॥ ६. ४. २१ ॥
चिष्णमुलोरनुपसर्गस्य वा ॥ ६. ४. २२ ॥
सुट्यधातोर्हगितः पुंसि ॥ ६. ४. २३ ॥
अञ्जोः ॥ ६. ४. २४ ॥

१. A. विवा

- युजेरसमासे ॥ ६. ४. २५ ॥
 शावयमः ॥ ६. ४. २६ ॥
 बहूर्जिबह्वञ्जि ॥ ६. ४. २७ ॥
 नपुंसकस्योऽचि सुपि ॥ ६. ४. २८ ॥
 गुणष्टादौ पुंवद्वा ॥ ६. ४. २९ ॥
 अस्थिदधिसक्थ्यक्षणां तदन्तानां चानङ् ॥ ६. ४. ३० ॥
 नाभ्यस्ताच्छतुः ॥ ६. ४. ३१ ॥
 शौ वा ॥ ६. ४. ३२ ॥
 आच्छीङ्योः ॥ ६. ४. ३३ ॥
 शप्थ्यनोर्नित्यम् ॥ ६. ४. ३४ ॥
 सावनडुहः ॥ ६. ४. ३५ ॥
 दिव औत् ॥ ६. ४. ३६ ॥
 पथिमथ्यभुक्षामात् ॥ ६. ४. ३७ ॥
 शि सुट्येः ॥ ६. ४. ३८ ॥
 थोऽन्थैः ॥ ६. ४. ३९ ॥
 इनोऽचि लोपः ॥ ६. ४. ४० ॥
 पुंसोऽसुङ् ॥ ६. ४. ४१ ॥
 ओत औत् ॥ ६. ४. ४२ ॥
 सख्युरितो शवैत् ॥ ६. ४. ४३ ॥
 ऋदुशनस्पुरुदंसोऽनेहसां चानङ् सौ ॥ ६. ४. ४४ ॥
 न संबुद्धौ ॥ ६. ४. ४५ ॥
 अञ्च वौशनसः ॥ ६. ४. ४६ ॥
 कुशस्तुनस्तृच् ॥ ६. ४. ४७ ॥
 ठाटाजादौ वा ख्रियाम् ॥ ६. ४. ४८ ॥
 आमनडुहो वा ॥ ६. ४. ४९ ॥
 चतुरश्र ॥ ६. ४. ५० ॥
 शि सुटि ॥ ६. ४. ५१ ॥

१. A. This sūtra is read along with the previous.

२. This and the following thirteen sūtras with the commentary thereon are missing in C.

असंबुद्धौ ॥ ६. ४. ५२ ॥
 अष्टनो वा सुप्यात् ॥ ६. ४. ५३ ॥
 रायो हलि ॥ ६. ४. ५४ ॥
 युष्मदस्मदोरनादेशे ॥ ६. ४. ५५ ॥
 औशसम्सु ॥ ६. ४. ५६ ॥
 योऽचि ॥ ६. ४. ५७ ॥
 शेषे लोपः ॥ ६. ४. ५८ ॥
 मान्तस्य युवावौ द्विवचने ॥ ६. ४. ५९ ॥
 यूयवयौ जसि ॥ ६. ४. ६० ॥
 त्वाहौ सौ ॥ ६. ४. ६१ ॥
 तुभ्यमहौ ङयि ॥ ६. ४. ६२ ॥
 तवममौ ङसि ॥ ६. ४. ६३ ॥
 त्वमावेकस्मिन् ॥ ६. ४. ६४ ॥
 प्रत्ययोत्तरपदयोश्च ॥ ६. ४. ६५ ॥
 त्रिचतुरोः स्त्रियां तिसृचतसु ॥ ६. ४. ६६ ॥
 तिसृका संज्ञायाम् ॥ ६. ४. ६७ ॥
 ऋतुरोऽचि ॥ ६. ४. ६८ ॥
 जराया जरस् वा ॥ ६. ४. ६९ ॥
 तदादीनां तसादिषु चाद्रेः ॥ ६. ४. ७० ॥
 किमः कः ॥ ६. ४. ७१ ॥
 तस्य सः सौ ॥ ६. ४. ७२ ॥
 अदसो दः ॥ ६. ४. ७३ ॥
 औ सुलोपश्च ॥ ६. ४. ७४ ॥
 अकचि वानौत्वे सादुश्च ॥ ६. ४. ७५ ॥
 इदमः स्त्रीपुंसयोरियमयमौ ॥ ६. ४. ७६ ॥
 दो मः ॥ ६. ४. ७७ ॥

१. A. This sūtra is read along with the previous one.

२. A. This portion is written as a separate sūtra.

३. C. This sūtra and the commentary thereon is missing.

४. A. तदादिषु.

हृत्पुनकोऽश् ॥ ६. ४. ७८ ॥

टौ सोरनः ॥ ६. ४. ७९ ॥

एतस्य चान्वादेशे द्वितीयायां चैनः ॥ ६. ४. ८० ॥

तृतीयादावश् ॥ ६. ४. ८१ ॥

पादनिशामासहृदययूषदोषां पन्निश्मासहृदूषन्दोषन् शसादौ वा ॥ ६. ४. ८२ ॥

आर्धधातुके ॥ ६. ४. ८३ ॥

अस्तेभूः ॥ ६. ४. ८४ ॥

भ्रुवो वचिः ॥ ६. ४. ८५ ॥

चक्षिडः ख्याजवर्जने ॥ ६. ४. ८६ ॥

वा लिटि ॥ ६. ४. ८७ ॥

नोससनेषु ॥ ६. ४. ८८ ॥

अजेर्व्यघ्रमप्यप्यु ॥ ६. ४. ८९ ॥

तृत्वोर्वा ॥ ६. ४. ९० ॥

ह्यसिकित्यदो जग्धिः ॥ ६. ४. ९१ ॥

लुङ्सनचघ्रमप्युघ्रसु ॥ ६. ४. ९२ ॥

लिटि वा ॥ ६. ४. ९३ ॥

वेजो वयिः ॥ ६. ४. ९४ ॥

हनो वध लिङि ॥ ६. ४. ९५ ॥

लुङि च ॥ ६. ४. ९६ ॥

आत्मनेपदे वा ॥ ६. ४. ९७ ॥

इणिकोर्गा ॥ ६. ४. ९८ ॥

णौ गमिरबोधे ॥ ६. ४. ९९ ॥

सनि ॥ ६. ४. १०० ॥

इङिश्च ॥ ६. ४. १०१ ॥

गाङ् लिटि ॥ ६. ४. १०२ ॥

लुङ्लृङोर्वा ॥ ६. ४. १०३ ॥

१. A. This portion is regarded
as a separate sūtra.

२. A. घमप्यु

३. A. This is read along with the
previous sūtra.

४. A. घल्लु

५. A. This and the next sūtra
are written together.

णौ संश्रद्धोः ॥ ६. ४. १०४ ॥

बलादेरिद् ॥ ६. ४. १०५ ॥

ग्रहेरस्यालिटि दीर्घः ॥ ६. ४. १०६ ॥

वृद्धयो वा ॥ ६. ४. १०७ ॥

न लिङि ॥ ६. ४. १०८ ॥

सिचि परस्मैपदे ॥ ६. ४. १०९ ॥

इद् सनो वा ॥ ६. ४. ११० ॥

लिङ्सिचोरात्मनेपदेषु ॥ ६. ४. १११ ॥

ऋतः संयोगादेरसुटः ॥ ६. ४. ११२ ॥

स्वरतिसूतिसूयतिधूजूदिङ्गयः ॥ ६. ४. ११३ ॥

रंधनशतृपद्द्रुहमुहस्नुहस्निहिभ्यः ॥ ६. ४. ११४ ॥

निरः कुषः ॥ ६. ४. ११५ ॥

निष्ठायाः ॥ ६. ४. ११६ ॥

पूङ्क्लिशिभ्यां क्त्वश्च ॥ ६. ४. ११७ ॥

श्रुधिवसिभ्यामिद् ॥ ६. ४. ११८ ॥

भञ्जतेः पूजायाम् ॥ ६. ४. ११९ ॥

लुभो विमोहने ॥ ६. ४. १२० ॥

जुषः क्त्वः ॥ ६. ४. १२१ ॥

ब्रश्चेरसंप्रसारणं च ॥ ६. ४. १२२ ॥

उदितो वा ॥ ६. ४. १२३ ॥

तादेस्सहलुभेषुरुषरिषिभ्यः ॥ ६. ४. १२४ ॥

इचन्तर्धभ्रस्जदम्भुस्वृश्रियूर्णुभरज्ञपिसनितनिपतिव्रिद्राभ्यः सनः ॥

६. ४. १२५ ॥

सादेरसिचः कृतवृत्तनुत्तृदृत्तुदः ॥ ६. ४. १२६ ॥

अनिङ्गमेरिद् ॥ ६. ४. १२७ ॥

नात्मनेपदेषु ॥ ६. ४. १२८ ॥

वृतिवृधिभ्रश्रुधिस्यन्दिभ्योऽन्यत्र ॥ ६. ४. १२९ ॥

१. A. रथण

२. A. तृपद्द्रुह

३. A. इष्णिष्ठायाः

४. A. This is written as a separate sūtra.

- तासश्च कृपः ॥ ६. ४. १३० ॥
 स्त्रोरात्मनेपदे ॥ ६. ४. १३१ ॥
 क्रमः ॥ ६. ४. १३२ ॥
 तद्विषयात्तुः ॥ ६. ४. १३३ ॥
 तत्रैवशुणादेः कृतः ॥ ६. ४. १३४ ॥
 केरग्रहस्निहकुचपठवदभरणदीधीदिभ्यः ॥ ६. ४. १३५ ॥
 अच एकाचोऽनुहच्छिवश्रीडीङ्गीड्युरुस्नुनुक्षुष्णवृङ्गवृजः ॥ ६. ४. १३६ ॥
 शके लृदितः ॥ ६. ४. १३७ ॥
 विदेरलुकः ॥ ६. ४. १३८ ॥
 श्लिषिपुषिसिधियुधिस्विदिमश्यना ॥ ६. ४. १३९ ॥
 हन्घस्वसप्रच्छः ॥ ६. ४. १४० ॥
 परिमुसिविवाञ्चः ॥ ६. ४. १४१ ॥
 भ्रसस्भुरुस्वसंरंभं विसृत्यययुनिभाज्जः ॥ ६. ४. १४२ ॥
 अच्छिसखिवहंतुस्कंपनुभिक्षुशाहः ॥ ६. ४. १४३ ॥
 साराबंरुक्षुयुकुशुव्याङ्गः ॥ ६. ४. १४४ ॥
 आखलिलुच्छुक्षितिसुतवशात्पः ॥ ६. ४. १४५ ॥
 यरलाङ्गः ॥ ६. ४. १४६ ॥
 यरनगान्मः ॥ ६. ४. १४७ ॥
 लिविसृदिस्पृदन्दरुकुरेः शः ॥ ६. ४. १४८ ॥
 वितुहुत्विद्विशिशुकुपेः षः ॥ ६. ४. १४९ ॥
 दिनमिवदरुदुलिरिलोहैः ॥ ६. ४. १५० ॥
 श्रयुगूर्णभ्यः कितः ॥ ६. ४. १५१ ॥
 ग्रहिगुहिभ्यां च सनः ॥ ६. ४. १५२ ॥
 स्वार्थे ॥ ६. ४. १५३ ॥
 श्विंडीडीदिभ्यो निष्ठायाम् ॥ ६. ४. १५४ ॥

१. A. This is read along with
the previous sūtra.

२. A. This is read along with
the previous sūtra.

३. A. नुदितः

४. A. पुपरि

५. A. हनु

६. A. This sūtra is read along
with the previous one.

यतोऽपतेर्वा ॥ ६. ४. १५५ ॥

आदितः ॥ ६. ४. १५६ ॥

भावादिकर्मणोर्वा ॥ ६. ४. १५७ ॥

शक्तेः कर्मणि ॥ ६. ४. १५८ ॥

जपिवम्याश्वसिविश्वसिभ्यः ॥ ६. ४. १५९ ॥

श्रुब्धस्वान्तध्वान्तलग्नमिलष्टविरिब्धफाण्टबाढानिमन्थमनस्तमस्सक्ताविस्पष्ट -

स्वरानायासभृशेषु ॥ ६. ४. १६० ॥

धृषिशसिभ्यां प्रागल्भ्ये ॥ ६. ४. १६१ ॥

दृढः स्थूलबलिनोः ॥ ६. ४. १६२ ॥

प्रभौ परिवृढः ॥ ६. ४. १६३ ॥

कृच्छ्रगहनयोः कषः ॥ ६. ४. १६४ ॥

घुषेरविशब्दने ॥ ६. ४. १६५ ॥

अर्देः सन्निविभ्यः ॥ ६. ४. १६६ ॥

अभेरविदूरे ॥ ६. ४. १६७ ॥

णेर्वृत्तं ग्रन्थे ॥ ६. ४. १६८ ॥

वा दान्तशान्तपूर्णदस्तस्पष्टच्छन्नज्ञप्ताः ॥ ६. ४. १६९ ॥

रुषामत्वरसङ्घुषास्निभ्यः ॥ ६. ४. १७० ॥

दृषेलोमकेशकर्तृकात् ॥ ६. ४. १७१ ॥

विस्मितप्रतिहतयोश्च ॥ ६. ४. १७२ ॥

कैरपाश्चायश्चिश्च ॥ ६. ४. १७३ ॥

क्तिनि नित्यम् ॥ ६. ४. १७४ ॥

सुभृवस्तुद्रुसुश्रुभ्यो लिटः ॥ ६. ४. १७५ ॥

कृजोऽसुटः ॥ ६. ४. १७६ ॥

ऋतस्तासिनित्यानिटस्थलः ॥ ६. ४. १७७ ॥

अचो वा ॥ ६. ४. १७८ ॥

पाठेऽत्वतः ॥ ६. ४. १७९ ॥

सृजिदृशिभ्याम् ॥ ६. ४. १८० ॥

ऋवृज्व्येअदिभ्य इट् ॥ ६. ४. १८१ ॥

- कसोरेकाजाद्वसिभ्यः ॥ ६. ४. १८२ ॥
गमहनदशविशविद्भ्यो वा ॥ ६. ४. १८३ ॥
ऋहनिभ्यः स्यस्य ॥ ६. ४. १८४ ॥
अञ्जेस्तिचः ॥ ६. ४. १८५ ॥
स्तुसुधूञ्भ्यः परस्मैपदेषु ॥ ६. ४. १८६ ॥
यमिरमिनमातां सुक् च ॥ ६. ४. १८७ ॥
ऋसिपूङ्ज्ज्वशकृगृहृधृप्रच्छिभ्यस्सनः ॥ ६. ४. १८८ ॥
रुदिस्वपिश्वस्यनिजक्षिभ्यस्तिडः ॥ ६. ४. १८९ ॥
जनीशीडिभ्यस्सेध्वयोः ॥ ६. ४. १९० ॥
आने मुगतः ॥ ६. ४. १९१ ॥
ईदस्यासः ॥ ६. ४. १९२ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे
षष्ठ्याध्यायस्य चतुर्थः पादः
समाप्तः

॥ अथ सप्तमोऽध्यायः ॥

—: ० :—

मृजेवृद्धिः ॥ ७. १. १ ॥

ऋतोऽचि वा ॥ ७. १. २ ॥

अजागृणिश्वीनाम् सिचि परस्वैपदेषु ॥ ७. १. ३ ॥

हलोऽचः ॥ ७. १. ४ ॥

नेटि ॥ ७. १. ५ ॥

वोर्णोः ॥ ७. १. ६ ॥

हलादेरह्यन्तक्षणश्वसेदितोऽर्त उपधायाः ॥ ७. १. ७ ॥

व्रजवदर्लान्नित्यम् ॥ ७. १. ८ ॥

ङ्णिति ॥ ७. १. ९ ॥

अचः ॥ ७. १. १० ॥

किति च तद्धितेऽचामादेः ॥ ७. १. ११ ॥

केकथमिन्नयुप्रलयानां यादेरियञ्च ॥ ७. १. १२ ॥

देविकाशिंशपादीर्घसत्रश्रेयसां तत्प्राप्तावात् ॥ ७. १. १३ ॥

वहीनरस्यैत् ॥ ७. १. १४ ॥

य्वः पदान्तात्प्रागैच् ॥ ७. १. १५ ॥

द्वारस्वरस्वस्तिस्वादुमृदुद्व्यल्कशश्वन्स्फ्यकृतस्वस्वाध्यायस्वग्रामाणाम् ॥ ७. १. १६ ॥

१. A reads this as the second sūtra.

२. A. This portion is written as a separate sūtra.

३. A. This and the next sūtra are written as one.

४. A omits अतः

५. A. वदव्रज.

६. A. अजः and the next sūtra is written as part of this sūtra.

७. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

८. A adds दित्यवचः

९. A. This portion is read as a separate sūtra.

१०. A omits मृदु

११. A. शश्विन् कृतस्व-

प्राचां नगरान्तस्य ॥ ७. १. ४२ ॥
 देवतानां द्वन्द्वे सूक्तद्विषोः ॥ ७. १. ४३ ॥
 नेन्द्रस्य परस्य ॥ ७. १. ४४ ॥
 अर्धात्परिमाणस्य पूर्वस्य तु वा ॥ ७. १. ४५ ॥
 नातः ॥ ७. १. ४६ ॥
 प्राद्वाहनस्यढे ॥ ७. १. ४७ ॥
 ढस्य च ॥ ७. १. ४८ ॥
 नञः शुचिश्चरक्षेत्रज्ञकुशलनिपुणानाम् ॥ ७. १. ४९ ॥
 यथातथयथापुरयोः पर्यायेण ॥ ७. १. ५० ॥
 हनस्तोऽचिण्णलोः ॥ ७. १. ५१ ॥
 आतो युक् चिण्कृतोः ॥ ७. १. ५२ ॥
 नमस्सेटोवृद्धिखम्यमिकम्याचमः ॥ ७. १. ५३ ॥
 उद्यमोपरमौ ॥ ७. १. ५४ ॥
 जनिवभ्योः ॥ ७. १. ५५ ॥
 विश्रमेर्वा ॥ ७. १. ५६ ॥
 णल्युत्तमे ॥ ७. १. ५७ ॥
 ऋद्धीर्लीरीकन्यूयीश्माय्यातां पुङ्गौ ॥ ७. १. ५८ ॥
 शाच्छासाहाव्यावेपां युक् ॥ ७. १. ५९ ॥
 वो विधूनने जुक् ॥ ७. १. ६० ॥
 धूञ्प्रीञ्जोर्नुक् ॥ ७. १. ६१ ॥
 लियँस्नेहद्रवीकरणे वा ॥ ७. १. ६२ ॥
 लो लुक् ॥ ७. १. ६३ ॥

१. A. This portion is read as a separate sūtra.

२. A adds as separate sūtras:—
दीर्घाद्वारणस्य ॥

जङ्गलधेनुवलजान्तस्य वा ॥

३. A. This portion is read as a separate sūtra.

४. A. वृद्धिरलं

५. A. This is read along with the previous sūtra.

६. A. ऋद्धीर्लीहिरीरि.

७. A. यियस्नेह.

- पातेः ॥ ७. १. ६४ ॥
 भियो हेतुभये षुक् ॥ ७. १. ६५ ॥
 स्फायो वः ॥ ७. १. ६६ ॥
 शदेरगतौ तः ॥ ७. १. ६७ ॥
 रुहेः पो वा ॥ ९. १. ६८ ॥
 मितां ह्रस्वः ॥ ७. १. ६९ ॥
 चिण्णमुलोर्दीर्घश्च ॥ ७. १. ७० ॥
 छादेर्घेऽद्भ्याद्भ्युपसर्गस्य ॥ ७. १. ७१ ॥
 इस्मन्त्रन्किषु ॥ ७. १. ७२ ॥
 चङ्गुपधायाः ॥ ७. १. ७३ ॥
 णेश्च ॥ ७. १. ७४ ॥
 नाग्लोपि शास्वृदिताम् ॥ ७. १. ७५ ॥
 भ्राजभासभाषदीपजीवमीलपीडां वा ॥ ७. १. ७६ ॥
 कणवणभणभ्रणल्लपह्वेष्वां च ॥ ७. १. ७७ ॥
 उर्कत् ॥ ७. १. ७८ ॥
 घ इत् ॥ ७. १. ७९ ॥
 स्थः ॥ ७. १. ८० ॥
 पिबः पीप्यः साभ्यासस्य ॥ ७. १. ८१ ॥
 देडो दिगि लिटि ॥ ७. १. ८२ ॥
 हादेः हत् किञ्चिष्टुयोः ॥ ७. १. ८३ ॥
 प्रत्ययस्थात्कात्पूर्वस्यात् इदाप्यसुपः ॥ ७. १. ८४ ॥
 मामकनरकयोश्च ॥ ७. १. ८५ ॥
 अधातुर्त्यक्त्यप्यकाभ्यामास्थानस्य वा ॥ ७. १. ८६ ॥
 भल्लैषाज्जाज्ञाद्वास्वानाम् ॥ ७. १. ८७ ॥

१. A. This is read as part of the previous sūtra.

२. A. भादेः

३. A. कणप्रमण-

४. A. लसहेणां

५. A. उतुम्

६. A. This is read along with the previous sūtra.

७. A. This is read as a separate sūtra.

८. A. त्यक्त्यका

९. A. माप्वा

अभाषितपुंस्कादा च ॥ ७. १. ८८ ॥

वर्तकाशकुनौ ॥ ७. १. ८९ ॥

सूतकापुत्रकान्वृन्दारकाः ॥ ७. १. ९० ॥

नै यत्तत्यकानाम् ॥ ७. १. ९१ ॥

आशिषि ॥ ७. १. ९२ ॥

उत्तरपदलोपे ॥ ७. १. ९३ ॥

क्षिपकाध्रुवकाध्रुवकालहकाचरकाचटकेष्टकैरकाकरकावकालकादण्डकापि-
प्पकाकन्यकामेनकादीनाम् ॥ ७. १. ९४ ॥

तारका ज्योतिषि ॥ ७. १. ९५ ॥

वर्णका तान्तवे ॥ ७. १. ९६ ॥

अष्टका पितृदेवत्ये ॥ ७. १. ९७ ॥

चजोः कुघिष्यतोः ॥ ७. १. ९८ ॥

न्याश्चिमस्त्रिभ्रस्त्रीनामौ ॥ ७. १. ९९ ॥

तश्चिवञ्चयो रकि ॥ ७. १. १०० ॥

उपावाभ्यां सृजोऽचि ॥ ७. १. १०१ ॥

व्यतिसञ्ज्यनुसञ्ज्योश्च ॥ ७. १. १०२ ॥

पचेर्दूरादिभ्यो णे ॥ ७. १. १०३ ॥

कपोतोढूकश्वमांसेभ्योऽणि ॥ ७. १. १०४ ॥

उचः के गुणश्च ॥ ७. १. १०५ ॥

शुचिरुच्योर्घर्भि ॥ ७. १. १०६ ॥

मिहेर्हस्याचि संज्ञायाम् ॥ ७. १. १०७ ॥

वहेः संप्रसारणं चानुपगस्य ॥ ७. १. १०८ ॥

दहेर्न्यवाभ्यां घञि ॥ ७. १. १०९ ॥

१. A. सूत्रका

२. A. न यत्यका

३. A omits ध्रुवका

४. A. तश्चिवश्चिशकीनां

५. C. This and the next sūtra
are written as part of the
commentary.

६. A. अचः

७. A. रुचि

८. A adds as a separate sūtra

उञ्जेर्दश्रोपधायाः ॥

९. A. वहेः प्रसारणं

- अर्हः ॥ ७. १. ११० ॥
 हन्तेर्णिणति ॥ ७. १. १११ ॥
 उपधालोपे च ॥ ७. १. ११२ ॥
 द्वित्वहेतौ ॥ ७. १. ११३ ॥
 हेरचङ्ङि ॥ ७. १. ११४ ॥
 सँल्लिटोर्जेः ॥ ७. १. ११५ ॥
 चेर्वा ॥ ७. १. ११६ ॥
 न काद्यजिब्रज्यादेः निष्ठायां सेटः ॥ ७. १. ११७ ॥
 भुजन्युञ्जौ बाहूपतापयोः ॥ ७. १. ११८ ॥
 वञ्जेर्गतौ ॥ ७. १. ११९ ॥
 प्रयाजानूयाजोपांशुयाजपत्नीसंयाजर्तुयाजा यद्वाङ्गे ॥ ७. १. १२० ॥
 पय आवश्यके ॥ ७. १. १२१ ॥
 प्रवचयजत्यजाम् ॥ ७. १. १२२ ॥
 वचोऽशब्दसंज्ञायाम् ॥ ७. १. १२३ ॥
 निप्राभ्यां युजः शक्ये ॥ ७. १. १२४ ॥
 भोज्यमन्त्रे ॥ ७. १. १२५ ॥
 रुहेर्विन्यग्भ्यां क्तिबचोर्धः ॥ ७. १. १२६ ॥
 ओतो लोपः श्यनि ॥ ७. १. १२७ ॥
 क्सस्याचि ॥ ७. १. १२८ ॥
 लुंग्वादुर्हदिहलिहगुहिभ्य आत्मनेपदे दन्त्ये ॥ ७. १. १२९ ॥
 शमामष्टानां ईये दीर्घः ॥ ७. १. १३० ॥
 छिबुक्लुम्वाचर्मा शिद्विकरणे ॥ ७. १. १३१ ॥
 क्लमः परस्मैपदेषु ॥ ७. १. १३२ ॥
 इषुगमियमां छः ॥ ७. १. १३३ ॥

१. A. This is read as part of the previous sūtra.

२. A. This is read as part of the previous sūtra.

३. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

४. A. दीर्घः श्ये

५. A. शिद्विकरणे

प्राग्नाभ्यासाद्भादाण्डश्यतिशदसदां पिबजिघ्रधमतिष्ठमनयच्छपश्यच्छधौशीय-
सीदाः ॥ ७. १. १३४ ॥

सर्तेर्धावो वेगितायां गतौ ॥ ७. १. १३५ ॥

न्नाजनोर्जा ॥ ७. १. १३६ ॥

ष्वादीनां ह्रस्वः ॥ ७. १. १३७ ॥

मिदरेत् ॥ ७. १. १३८ ॥

सृजिदशोर्झल्यं गुणवृद्धिप्रसङ्गे ॥ ७. १. १३९ ॥

स्पृशमृशकृशतृपटपसृपां वा ॥ ७. १. १४० ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

सप्तमस्याध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

अथ द्वितीयः पादः

- सार्वधातुकार्धधातुकयोर्गुणः ॥ ७. २. १ ॥
 जुस्पुकोः ॥ ७. २. २ ॥
 जागुरक्कस्काने किति ॥ ७. २. ३ ॥
 अचिण्णलिङ्गिति ॥ ७. २. ४ ॥
 लघोरुपधायाः ॥ ७. २. ५ ॥
 नाभ्यस्तस्याचि सार्वधातुके ॥ ७. २. ६ ॥
 अपिति ॥ ७. २. ७ ॥
 अनाम्लित्यजागुः ॥ ७. २. ८ ॥
 षिडति ॥ ७. २. ९ ॥
 यङ्यकूप्यलोपे वृद्धिश्चातिङ्गि ॥ ७. २. १० ॥
 कुटादीनामङ्गिति ॥ ७. २. ११ ॥
 विज इटि ॥ ७. २. १२ ॥
 ऊर्णोर्वा ॥ ७. २. १३ ॥
 निष्ठायामेशीङ्पूर्व्विदिमिदिष्विदिधृषः ॥ ७. २. १४ ॥
 मृषेरक्षमायाम् ॥ ७. २. १५ ॥
 उदुपधस्य शन्वतो भावादिकर्मणोर्वा ॥ ७. २. १६ ॥
 मृडमृदगुधकुषक्लिशवदवसलुचां कित्वा ॥ ७. २. १७ ॥
 ऋतवृषमृषकृशां वा ॥ ७. २. १८ ॥
 रलोर्हलादेशेरिदुदुपधस्य सनि च ॥ ७. २. १९ ॥
 रुदविदमुषग्रहाम् ॥ ७. २. २० ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A adds as a separate sūtra यपोक्त्वि ॥

३. A. This is read along with the previous sūtra.

४. A. ञ्छति.

५. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

६. A. वृक्षोरक्ष.

७. A. सथाफान्तयुचाङ्गित्वाः

सन्त्येनिति ॥ ७. २. २१ ॥

लिङ्गसिचोरुपधायाः ॥ ७. २. २२ ॥

उश्च ॥ ७. २. २३ ॥

सिचि दाधास्यामिच्च ॥ ७. २. २४ ॥

गाङ् ईस्ये च ॥ ७. २. २५ ॥

भूसुवारनभ्यस्तयोस्तङ्गि पिति^१ ॥ ७. २. २६ ॥

हृल्यनुंश्नोरुत औत् ॥ ७. २. २७ ॥

वोर्णोः ॥ ७. २. २८ ॥

नैकालि ॥ ७. २. २९ ॥

तृणह इम् ॥ ७. २. ३० ॥

सुवारनाहेरीट् ॥ ७. २. ३१ ॥

यङो बहुलम् ॥ ७. २. ३२ ॥

अभवस्तिस्तिङ्भ्यामपृक्तस्य ॥ ७. २. ३३ ॥

रुदिस्वपिभ्यस्यनिजाक्षिभ्योऽट् च ॥ ७. २. ३४ ॥

अदः ॥ ७. २. ३५ ॥

अत आद्यञि ॥ ७. २. ३६ ॥

सुपि च ॥ ७. २. ३७ ॥

बहुवचने झल्येत् ॥ ७. २. ३८ ॥

ओसि च ॥ ७. २. ३९ ॥

टि च दीर्घापः ॥ ७. २. ४० ॥

संबुद्धौ च ॥ ७. २. ४१ ॥

अम्बार्थामडलेकानां ह्रस्वः ॥ ७. २. ४२ ॥

स्त्र्याख्येदूतोऽनियुवः ॥ ७. २. ४३ ॥

स्त्रियाः ॥ ७. २. ४४ ॥

१. A. This is written as part of the previous sūtra.

२. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

३. A. पिति is regarded as part of the next sūtra.

४. A. हृल्यस्त्रो-

५. A. हृ

६. A. This is regarded as part of the previous sūtra.

- मातुर्मातृचपुत्रे श्लाघ्ये ॥ ७. २. ४५ ॥
 इदुतोर्गुणः ॥ ७. २. ४६ ॥
 जसि च ॥ ७. २. ४७ ॥
 डित्यसख्युः ॥ ७. २. ४८ ॥
 पत्युस्समास एव ॥ ७. २. ४९ ॥
 स्त्रियां वा ॥ ७. २. ५० ॥
 स्त्रीयूभ्यां चाट् ॥ ७. २. ५१ ॥
 इयुवुस्थानाभ्यामस्त्रियां वा ॥ ७. २. ५२ ॥
 याडापः ॥ ७. २. ५३ ॥
 सर्वनाम्नः स्याडच्च ॥ ७. २. ५४ ॥
 द्वितीयातृतीयाभ्यां वा ॥ ७. २. ५५ ॥
 डेरामाडादिभ्यः ॥ ७. २. ५६ ॥
 नियः ॥ ७. २. ५७ ॥
 सखिपतिभ्यामौत् ॥ ७. २. ५८ ॥
 इदुङ्गयामेडोच्चेडः ॥ ७. २. ५९ ॥
 टोऽस्त्रियां ना ॥ ७. २. ६० ॥
 ऋतो डिसुटोर्गुणः ॥ ७. २. ६१ ॥
 संयोगार्द्धलिटि ॥ ७. २. ६२ ॥
 ऋहच्छृणाम् ॥ ७. २. ६३ ॥
 शृट्टृप्रां ह्रस्वश्च ॥ ७. २. ६४ ॥
 ऋहशोऽडि ॥ ७. २. ६५ ॥
 श्वयतेरत् ॥ ७. २. ६६ ॥
 असुपतवच्चां थुक्पुँतुमः ॥ ७. २. ६७ ॥
 के तद्धितेऽणो ह्रस्वः ॥ ७. २. ६८ ॥
 न कपि ॥ ७. २. ६९ ॥

१. A. तृतीयां वा

२. A. स्त्रियां वा

३. A. This is regarded as part of
the previous sūtra.

४. A omits पुँतुमः but reads in
stead as a separate sūtra

स्वाजः रत् पुयुमः

- आपो वा ॥ ७. २. ७० ॥
 शीङ् एत्सार्वधातुके ॥ ७. २. ७१ ॥
 अयङ्ङिय किति ॥ ७. २. ७२ ॥
 उपसर्गाद्दूहो ह्रस्वश्च ॥ ७. २. ७३ ॥
 लिङ्ङीणः ॥ ७. २. ७४ ॥
 दीर्घोऽकृत्सार्वधातुके ॥ ७. २. ७५ ॥
 च्वौ च ॥ ७. २. ७६ ॥
 रीकृतः ॥ ७. २. ७७ ॥
 रिङ्ङशे ॥ ७. २. ७८ ॥
 यगाशीर्लिङ्ङार्ये ॥ ७. २. ७९ ॥
 असुद्रसंयोगाद्यत्योर्गुणः ॥ ७. २. ८० ॥
 यङ्ङि च ॥ ७. २. ८१ ॥
 ह्नो घ्नी हिंसायाम् ॥ ७. २. ८२ ॥
 ई प्रांभोः ॥ ७. २. ८३ ॥
 अस्य च्वावनव्ययस्य ॥ ७. २. ८४ ॥
 क्यचि च्च ॥ ७. २. ८५ ॥
 न क्षुध्यशनस्य ॥ ७. २. ८६ ॥
 धनस्य तृष्णायाम् ॥ ७. २. ८७ ॥
 उदकस्योदन् पिपासायाम् ॥ ७. २. ८८ ॥
 वृषाश्वयोर्मैथुनेच्छायां सुक् ॥ ७. २. ८९ ॥
 क्षीरादिभ्यो लालासायामसुक् च ॥ ७. २. ९० ॥
 दोसोमास्थामित् तिकिति ॥ ७. २. ९१ ॥
 च्छाशोर्वा ॥ ७. २. ९२ ॥
 संशितो व्रते ॥ ७. २. ९३ ॥

१. A omits this and the following three sūtras.
 २. A. This is read as part of the previous sūtra.
 ३. A. This is read as part of the previous sūtra.

४. C omits this sūtra with the commentary thereon.
 ५. A. This is written as part of the previous sūtra.

- दघातेर्हिः ॥ ७. २. २४ ॥
 जहातेः क्त्वि ॥ ७. २. २५ ॥
 दो दत् ॥ ७. २. २६ ॥
 उपसर्गादचस्तः ॥ ७. २. २७ ॥
 सुविन्ध्यवानुभ्यः क्ते वा ॥ ७. २. २८ ॥
 प्रादादिकर्मणि ॥ ७. २. २९ ॥
 मरुतश्च ॥ ७. २. १०० ॥
 अपो भि ॥ ७. २. १०१ ॥
 सः स्यार्धघातुके ॥ ७. २. १०२ ॥
 ताससोर्ह एति ॥ ७. २. १०३ ॥
 रसोर्लोपः ॥ ७. २. १०४ ॥
 ष्यङ्ङि वा ॥ ७. २. १०५ ॥
 ओजोऽप्सरसोः ॥ ७. २. १०६ ॥
 यीवर्णयोर्दीर्घावेव्योः ॥ ७. २. १०७ ॥
 योऽचि ॥ ७. २. १०८ ॥
 मीमारभलभशकपतपपदधामच्च इस्सिसनि ॥ ७. २. १०९ ॥
 राधो हिंसायाम् ॥ ७. २. ११० ॥
 ऋधापोरीत् ॥ ७. २. १११ ॥
 ङ्गिपेरनन्त्यस्य ॥ ७. २. ११२ ॥
 दम्भ इच्च ॥ ७. २. ११३ ॥
 मुचेः कर्मकर्तयौद्वा ॥ ७. २. ११४ ॥
 इसादिष्वप्रयोगोऽभ्यासस्य ॥ ७. २. ११५ ॥
 हलोऽनादेः ॥ ७. २. ११६ ॥
 खंथि खरः ॥ ७. २. ११७ ॥

१. A. जहातेश्च

२. A. क्त्विदो

३. A. सुपित्यनु-

४. C omits this and the next
sūtra.

५. A. This is written as part of
the previous sūtra.

६. A. मचस्सिनीः

७. A. रुधो

८. A. शपे.

९. A. This is read as part of the
previous sūtra.

- खयां चयः ॥ ७. २. ११८ ॥
 झषां जशः ॥ ७. २. ११९ ॥
 कुहोश्चुः ॥ ७. २. १२० ॥
 नै कवतेर्यङि ॥ ७. २. १२१ ॥
 उरत् ॥ ७. २. १२२ ॥
 ह्रस्वः ॥ ७. २. १२३ ॥
 द्युतिस्वाप्योः संप्रसारणमभ्यासनिमित्तानन्तर्ये ॥ ७. २. १२४ ॥
 व्यथो लिटि ॥ ७. २. १२५ ॥
 दीर्घोऽपितीणः ॥ ७. २. १२६ ॥
 अत आदेः ॥ ७. २. १२७ ॥
 तस्मान्नुडनेकहलः ॥ ७. २. १२८ ॥
 ऋमदश्नोत्योश्च ॥ ७. २. १२९ ॥
 भ्रुवोऽत् ॥ ७. २. १३० ॥
 निजिविजिविषां गुणः ऋौ ॥ ७. २. १३१ ॥
 ऋपृभृहाङ्माङामित् ॥ ७. २. १३२ ॥
 सन्यतः ॥ ७. २. १३३ ॥
 ओः पुयणूज्यपरे ॥ ७. २. १३४ ॥
 श्रुल्लुद्रुप्रुच्यूनां वा ॥ ७. २. १३५ ॥
 गुणो यङ्लुकोः ॥ ७. २. १३६ ॥
 दीर्घोऽनागमस्य ॥ ७. २. १३७ ॥
 नीर्गवञ्चुस्त्रन्सुध्वन्सुभ्रन्सुकसपतपदस्कन्दाम् ॥ ७. २. १३८ ॥
 नुगतो अमन्तस्यं ॥ ७. २. १३९ ॥
 जपजभदहदशमञ्जपसाम् ॥ ७. २. १४० ॥

१. A. जतः

२. A. नड.

३. A. This is read as part of the previous sūtra.

४. A. This is read as part of the previous sūtra.

५. A omits this sūtra.

६. A. ऋवृण-

७. A. सुप्रुल्लुद्रुच्यूनां

८. A. नीवञ्चु

९. A adds as a separate sūtra वमन्तस्यातो नुक्

- चरफलोः ॥ ७. २. १४१ ॥
उत्परस्यातः ॥ ७. २. १४२ ॥
ति च ॥ ७. २. १४३ ॥
रिगृत्वतः ॥ ७. २. १४४ ॥
रुभ्रिकौ च लुकि ॥ ७. २. १४५ ॥
सन्वह्ल्युनि णौ चङ्गयनग्लोपे ॥ ७. २. १४६ ॥
णेश्च ॥ ७. २. १४७ ॥
दीर्घो लघोः ॥ ७. २. १४८ ॥
रमुदत्त्वरप्रथमदस्तृस्पशामत् ॥ ७. २. १४९ ॥
वेष्टिचेष्टयोर्वा ॥ ७. २. १५० ॥
ई च गणः ॥ ७. २. १५१ ॥

इति श्रीसरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे
सप्तमाध्यायस्य द्वितीयः पादः
समाप्तः

१. A. This is read as part of the previous sūtra.
२. A. This is read as part of the previous sūtra.
३. A. This is read as part of the previous sūtra.
४. A omits लुकि
५. A. स्पृदृ-

अथ तृतीयः पादः

- पदस्य वीप्सायां द्वे ॥ ७. ३. १ ॥
सगतेश्चाभीक्ष्ये ॥ ७. ३. २ ॥
क्त्वाणमुलोः ॥ ७. ३. ३ ॥
क्रियासमभिहारे लोटः ॥ ७. ३. ४ ॥
आनुपूर्व्ये ॥ ७. ३. ५ ॥
अनेकावधारणे ॥ ७. ३. ६ ॥
डाच्यव्यक्तानुकरणे ॥ ७. ३. ७ ॥
उतरडतमयोः समानां स्त्रीभावप्रश्ने ॥ ७. ३. ८ ॥
पूर्वप्रथमयोरर्थातिशये वा ॥ ७. ३. ९ ॥
वर्जने परेरसमासे ॥ ७. ३. १० ॥
अंधोऽध्युपरीणां सामीप्ये ॥ ७. ३. ११ ॥
वाष्यादेरामन्त्रितस्यासूर्यासम्मतिकोपकुत्सनभर्त्सनेषु ॥ ७. ३. १२ ॥
एकस्य सुब्लुक् ॥ ७. ३. १३ ॥
आबाधे पुंवच्च ॥ ७. ३. १४ ॥
प्रकारे गुणवचनस्य वा ॥ ७. ३. १५ ॥
अकृच्छ्रे प्रियसुखयोः ॥ ७. ३. १६ ॥
अन्यस्य क्रियायाः सातत्ये ॥ ७. ३. १७ ॥
एकवच्चेतरस्य व्यतीहारे ॥ ७. ३. १८ ॥
परान्ययोः सुक् च ॥ ७. ३. १९ ॥
एषामपुंस्यां सुपो वा ॥ ७. ३. २० ॥
यथास्वे यथायथम् ॥ ७. ३. २१ ॥
द्वन्द्वं रहस्यमर्यादावचनव्युत्क्रमणयज्ञपात्रप्रयोगेषु ॥ ७. ३. २२ ॥

१. A. अङ्गे-

२. A. यासञ्चि-

३. A. This portion is regarded as
a separate sūtra.

- अत्यन्तसहचरिते लोकविज्ञाते ॥ ७. ३. २३ ॥
 द्वन्द्वः कलहयुग्मसमासादिषु ॥ ७. ३. २४ ॥
 वाक्यस्यापि संभ्रमे यावद्बोधम् ॥ ७. ३. २५ ॥
 पदादपदादौ समानवाक्ये ॥ ७. ३. २६ ॥
 युष्मदस्यदोर्लुग्विभक्तयन्तयोर्वस्त्रसौ वा ॥ ७. ३. २७ ॥
 द्विवचनस्य वां नावौ ॥ ७. ३. २८ ॥
 तेमयावेकवचनस्य ॥ ७. ३. २९ ॥
 त्वामौ द्वितीयायाः ॥ ७. ३. ३० ॥
 वस्त्रसादयो नित्यमन्वादेशे ॥ ७. ३. ३१ ॥
 सपूर्वात्प्रथमान्ताद्वा ॥ ७. ३. ३२ ॥
 न च वाहाहैव योगे ॥ ७. ३. ३३ ॥
 दृश्यर्थैरनालोकने ॥ ७. ३. ३४ ॥
 आमन्त्रितं पूर्वमसद्भत् ॥ ७. ३. ३५ ॥
 न समानाधिकरणे सामान्यवचनम् ॥ ७. ३. ३६ ॥
 जस्वा ॥ ७. ३. ३७ ॥
 पूर्वत्रासिद्धम् ॥ ७. ३. ३८ ॥
 नलोपः सुपि ॥ ७. ३. ३९ ॥
 न नि मुः ॥ ७. ३. ४० ॥
 सिञ्जलोप एकादेशे ॥ ७. ३. ४१ ॥
 षठनोर्निष्ठादेशः ॥ ७. ३. ४२ ॥
 घुतविकारश्छे तुकि ॥ ७. ३. ४३ ॥
 धुटिश्चुत्वम् ॥ ७. ३. ४४ ॥
 द्वित्वे परसवर्णः ॥ ७. ३. ४५ ॥
 अमात्तदुपधाच्चमतोर्वः ॥ ७. ३. ४६ ॥

१. A. द्वन्द्वः is written as part of the previous sūtra.

२. A. समानवाक्ये is written as part of the next sūtra.

३. A. दोर्युग्वि

४. A. अलोपः

५. A. ननुः This and the next sūtra are read as one with the previous.

६. A. This and the following two sūtras are read as one.

ज्ञयः ॥ ७. ३. ४७ ॥

संज्ञायाम् ॥ ७. ३. ४८ ॥

अष्टीवञ्चक्रिवत्कक्षीवदुद्रुमण्वञ्चर्मणवत्यः ॥ ७. ३. ४९ ॥

उदन्वानुदधौ च ॥ ७. ३. ५० ॥

राजन्वान् सौराज्ये ॥ ७. ३. ५१ ॥

न यवोर्मिदलिर्मभूमितिमिकुमिकुश्चाद्राक्षाभ्राक्षावासोहरिद्रहत्काकुज्ज्योतिष्म -

द्रोमञ्जयैः ॥ ७. ३. ५२ ॥

कान्तिशिम्बिहरिचार्विक्षुमधुबन्ध्वन्दुबिन्दुद्रुवस्वशुश्रुहनुसानुभान्वादिभ्यश्च ॥

७. ३. ५३ ॥

कृपो रो लोऽकृपणकृपाणकर्पटकृपीटकर्परकर्पूरकृपादीनाम् ॥ ७. ३. ५४ ॥

उपसर्गस्यायतौ ॥ ७. ३. ५५ ॥

प्रो यङि ॥ ७. ३. ५६ ॥

अचि वा ॥ ७. ३. ५७ ॥

परेर्घाङ्गयोगेषु ॥ ७. ३. ५८ ॥

कपिरिकातिष्परिकाङ्गुरिकरोमपुरुषतरुणसारिरारम्भूरकरिकर्ममुकुरपांसुर-

रेखारिक्षादीनाम् ॥ ७. ३. ५९ ॥

इरातर्परकरभशरभैवारखाररघुगरादीनामर्थभेदे ॥ ७. ३. ६० ॥

असंयुक्तानादेर्ङः ॥ ७. ३. ६१ ॥

जपादीनां पो वः ॥ ७. ३. ६२ ॥

प्रातिपादिकस्यानहो नो लोपः ॥ ७. ३. ६३ ॥

क्ये ॥ ७. ३. ६४ ॥

न संबुद्धौ ॥ ७. ३. ६५ ॥

१. A. This is read along with the previous sūtra.

२. A. दलि भूमि

३. A. ज्योतिष्ठहिष्ठभ्यः

४. A. बन्धुवन्दिन्द्र.

५. A. कुरिरोम

६. A. शरभकार-

७. A adds as a separate sūtra.

लोडः क्वचित् ॥

८. A. This and the next sūtra are written together.

९. A adds as a separate sūtra

नपुंसके वा ॥

- सुपि वलि तद्वत् ॥ ७. ३. ६६ ॥
 संयोगस्य ॥ ७. ३. ६७ ॥
 रात्सः ॥ ७. ३. ६८ ॥
 धि सञ्जि ॥ ७. ३. ६९ ॥
 इट ईटि ॥ ७. ३. ७० ॥
 झलो झलि ॥ ७. ३. ७१ ॥
 ह्रस्वाद्धातोः ॥ ७. ३. ७२ ॥
 स्कोस्संयोगाद्योरन्ते च ॥ ७. ३. ७३ ॥
 चोः कुः ॥ ७. ३. ७४ ॥
 हो ढः ॥ ७. ३. ७५ ॥
 दादेर्धातोर्धः ॥ ७. ३. ७६ ॥
 वाद्रुहमुहृष्णुहृष्णिहाम् ॥ ७. ३. ७७ ॥
 नहाहोर्धतौ ॥ ७. ३. ७८ ॥
 वश्चभ्रस्जस्जम्जयजराजभ्राजपरिव्राजञ्छां षः ॥ ७. ३. ७९ ॥
 झष पकाचः स्व्वोर्बशो भष् ॥ ७. ३. ८० ॥
 धाञस्तथोश्च ॥ ७. ३. ८१ ॥
 झषस्तथोर्धोऽधः ॥ ७. ३. ८२ ॥
 षढोः कस्ति ॥ ७. ३. ८३ ॥
 रदाभ्यां निष्ठातो दश्च नः ॥ ७. ३. ८४ ॥
 यण् संयोगादेरातः ॥ ७. ३. ८५ ॥
 ऋल्वादिभ्यः क्तिनश्च ॥ ७. ३. ८६ ॥
 पूञो नाशे ॥ ७. ३. ८७ ॥
 दुग्वोरु च ॥ ७. ३. ८८ ॥
 सेर्ग्रासे कर्मकर्तरि ॥ ७. ३. ८९ ॥
 औदितः ॥ ७. ३. ९० ॥
 सुयस्यादिभ्यो नवभ्यः ॥ ७. ३. ९१ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. योगोपधागाद्योरन्ते च

३. A. दधाञः

४. A. This and the next sūtra
are written together.

- क्षेः क्षी च ॥ ७. ३. ९२ ॥
 वा भावाक्रोशदैवेषु ॥ ७. ३. ९३ ॥
 इयोऽस्पशं ॥ ७. ३. ९४ ॥
 अञ्चोऽनपादाने ॥ ७. ३. ९५ ॥
 दिवोऽविजिगीषायाम् ॥ ७. ३. ९६ ॥
 अवातेनिर्वाणः ॥ ७. ३. ९७ ॥
 ऋणमाधमपर्ये ॥ ७. ३. ९८ ॥
 हीघ्रात्रोन्दनुदैविनत्तिभ्यो वा ॥ ७. ३. ९९ ॥
 प्रस्त्यो मः ॥ ७. ३. १०० ॥
 क्षायो नित्यम् ॥ ७. ३. १०१ ॥
 शुषः कः ॥ ७. ३. १०२ ॥
 पचो वः ॥ ७. ३. १०३ ॥
 फलेरनुपसर्गाहः ॥ ७. ३. १०४ ॥
 समुद्भवां च ॥ ७. ३. १०५ ॥
 क्षीबकृशपरिकृशोह्लाघाः ॥ ७. ३. १०६ ॥
 नपृमूर्च्छिमदिख्याध्यादेवत्राभ्यः ॥ ७. ३. १०७ ॥
 वित्तो धनप्रतीतयोः ॥ ७. ३. १०८ ॥
 भित्तं शकलम् ॥ ७. ३. १०९ ॥
 झलां जशोऽन्ते ॥ ७. ३. ११० ॥
 किन्दृशोः कुः ॥ ७. ३. १११ ॥
 नशोर्वा ॥ ७. ३. ११२ ॥
 मो नौ म्वोश्च ॥ ७. ३. ११३ ॥
 ससजुषोरुः ॥ ७. ३. ११४ ॥
 अहः ॥ ७. ३. ११५ ॥
 लुक्चरेफे रः ॥ ७. ३. ११६ ॥
 प्रचेतसो राजनि वा ॥ ७. ३. ११७ ॥
 अहर्गिरादीनां पत्यादिषु ॥ ७. ३. ११८ ॥

१. A. हीघ्रात्रा

२. A. विनित्तिभ्यो

३. A. मोनौ घातोम्वोश्च

४. A. This and the next sūtra
are written together.

५. A. अहर्धूरा-

- उषर्बुधः ॥ ७. ३. ११९ ॥
 स्रन्सुर्ध्वन्स्वनडुहां दंः ॥ ७. ३. १२० ॥
 वसोः सः ॥ ७. ३. १२१ ॥
 तिपि ॥ ७. २. १२२ ॥
 सिपि वा ॥ ७. ३. १२३ ॥
 दोहंः ॥ ७. ३. १२४ ॥
 धातोर्वारनचीको दीर्घः ॥ ७. ३. १२५ ॥
 नाभ्यासकुरच्छुराम् ॥ ७. ३. १२६ ॥
 यि तद्धिते ॥ ७. ३. १२७ ॥
 भदसोऽत्वे दादुदो मः ॥ ७. ३. १२८ ॥
 भद्रौ वा ॥ ७. ३. १२९ ॥
 पत ईत् बहुवचने ॥ ७. ३. १३० ॥
 वाक्यटेः पुतः ॥ ७. ३. १३१ ॥
 दूराद्भूते ॥ ७. ३. १३२ ॥
 हैहेप्रयोगे हैहयोः ॥ ७. ३. १३३ ॥
 गुरोरेकैकस्यानृतो वा ॥ ७. ३. १३४ ॥
 अस्त्रीशूद्रप्रत्यभिवादे नामगोत्रयोः ॥ ७. ३. १३५ ॥
 भो राजन्यविशां वा ॥ ७. ३. १३६ ॥
 पृष्टप्रतिवचने हेः ॥ ७. ३. १३७ ॥
 निगृह्यानुपयोगे ॥ ७. ३. १३८ ॥
 भर्त्सनेऽङ्गयुक्तं तिङाकाङ्क्षम् ॥ ७. ३. १३९ ॥
 द्विस्त्रिरुक्तं पर्यायेण ॥ ७. ३. १४० ॥
 संमत्यसूयाकोपकुत्सनेषु पूर्वम् ॥ ७. ३. १४१ ॥
 विचारे ॥ ७. ३. १४२ ॥
 प्रतिश्रुतौ ॥ ७. ३. १४३ ॥
 अभिपूजिते ॥ ७. ३. १४४ ॥
 चिदित्युपमार्थे प्रयुज्यमाने ॥ ७. ३. १४५ ॥

१. A. धूनन

२. A. This and the next sūtra
are written together.

अ. ७. पा. ३. सू. १४६]

भोजविरचितम्

क्षिंयाशीः प्रैषेषु तिङाकाङ्क्षम् ॥ ७. ३. १४६ ॥

अनन्त्यस्यापि प्रश्नाख्यानयोः ॥ ७. ३. १४७ ॥

पुतावै च इदुतौ ॥ ७. ३. १४८ ॥

एचोऽप्रगृह्यस्य प्रश्नान्ताभिपूजितं विचारप्रत्यभिवादेष्वादिदुत्परः पदान्ते ॥
७. ३. १४९ ॥

तयोर्वावचि संहितायाम् ॥ ७. ३. १५० ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

सप्तमाध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

अथ चतुर्थः पादः

—:०:—

- समः सुटि संः ॥ ७. ४. १ ॥
पुमोऽख्याजि खय्यम्परे ॥ ७. ४. २ ॥
नश्छव्यप्रशानः ॥ ७. ४. ३ ॥
कानः कानि ॥ ७. ४. ४ ॥
नृनः पेरो वा ॥ ७. ४. ५ ॥
अत्रानुनासिकः पूर्वस्य ॥ ७. ४. ६ ॥
अन्यत्रास्मात्परोऽनुस्वारः ॥ ७. ४. ७ ॥
हलि मः ॥ ७. ४. ८ ॥
नैश्चापदान्तस्य झलि ॥ ७. ४. ९ ॥
राजिसमो मः कौ ॥ ७. ४. १० ॥
हेमनयबलपरतो वा ॥ ७. ४. ११ ॥
ङ्णोः कुष्णकौ शरि ॥ ७. ४. १२ ॥
सैडस्सोऽश्च्युतो धुद् ॥ ७. ४. १३ ॥
नश्च ॥ ७. ४. १४ ॥
शि तुक् ॥ ७. ४. १५ ॥
मय उञ्जो वोऽचि ॥ ७. ४. १६ ॥
डमो ह्रस्वाद्द्वे ॥ ७. ४. १७ ॥
ढो ढे लोपोऽपदादौ ॥ ७. ४. १८ ॥
रो रि ॥ ७. ४. १९ ॥
विरामे विसर्जनीयः ॥ ७. ४. २० ॥
ञरि ॥ ७. ४. २१ ॥

१. A adds as a separate sūtra वा
लोपमेके ॥

२. A. This and the next sūtra
are written together.

३. A omits स

४. A. लोपदादौ

- शर्परे ॥ ७. ४. २२ ॥
 ख्याजि ॥ ७. ४. २३ ॥
 रोः सुपि ॥ ७. ४. २४ ॥
 अवर्णभोभगोअघोऽपूर्वस्य लोपो हशि ॥ ७. ४. २५ ॥
 उजि ॥ ७. ४. २६ ॥
 अचीषत्स्पृष्टतरो यश्च ॥ ७. ४. २७ ॥
 आदीषत्स्पृष्टश्च ७. ४. २८ ॥
 व्योश्च ते ॥ ७. ४. २९ ॥
 छविस्सः ॥ ७. ४. ३० ॥
 वा शरि ॥ ७. ४. ३१ ॥
 खर्परे लोपः ॥ ७. ४. ३२ ॥
 कुष्वोः कौ खरि ॥ ७. ४. ३३ ॥
 पाशपूकल्यपकेष्वनव्ययस्य सः ॥ ७. ४. ३४ ॥
 रोः काम्यचि ॥ ७. ४. ३५ ॥
 तेष्विणः षः ॥ ७. ४. ३६ ॥
 निर्दुराविश्चतुष्प्रादुर्बहिषाम् ॥ ७. ४. ३७ ॥
 सुचो वा ॥ ७. ४. ३८ ॥
 इसुसोर्व्यपेक्षायाम् ॥ ७. ४. ३९ ॥
 नाक्रियैकाधिकरणे ॥ ७. ४. ४० ॥
 नित्यं समासेऽनुत्तरपदस्यस्य ॥ ७. ४. ४१ ॥
 अतःकुकमिकंसकुम्भपात्रकुशाकर्णीष्वनव्ययस्य ॥ ७. ४. ४२ ॥
 अधःशिरसोः पदे ॥ ७. ४. ४३ ॥
 नमस्पुरसोर्गोः ॥ ७. ४. ४४ ॥
 तिरसो वा ॥ ७. ४. ४५ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. This and the next sūtra
are written together.

३. A. This and the next sūtra
are written together.

४. A. पौ च and the rest is regard-
ed as a separate sūtra.

५. A. This and the following
three sūtras are omitted.

कस्कक्रौतस्कुतशुनस्कणसद्यस्कालसाद्यस्कभास्कराहस्करायस्करायस्कान्ता -
यस्कण्डतमस्काण्डमेतस्पिण्डभ्रातुष्पुत्रादयः ॥ ७. ४. ४६ ॥
सर्पिष्कुण्डिकाधनुष्कपालवह्निष्पूलयजुष्पात्रेषूत्तरपदस्यस्यापि ॥ ७. ४. ४७ ॥
इण्कुभ्यामपदान्तस्यादेशप्रत्ययस्य सप्पः ॥ ७. ४. ४८ ॥
तुं विसर्जनीयशर्व्यवायेऽपि ॥ ७. ४. ४९ ॥
शासिवसिघसीनां च ॥ ७. ४. ५० ॥
स्तौतिपीनामेवास्विदिस्विदिस्हीनां षण्यभ्यासात् ॥ ७. ४. ५१ ॥
उपसर्गासुनोतिसुवतिस्यतिस्तौतिस्तौभतीनाम् ॥ ७. ४. ५२ ॥
स्थासेनिसेधसिचसञ्जस्वञ्जां च ॥ ७. ४. ५३ ॥
संदेरप्रतेः ॥ ७. ४. ५४ ॥
स्तम्भेः ॥ ७. ४. ५५ ॥
अवादौर्जित्यालम्बनाविदूर्येषु ॥ ७. ४. ५६ ॥
वेश्च खनो भोजने ॥ ७. ४. ५७ ॥
परिनिविभ्यः सेवसिबुसहसुटाम् ॥ ७. ४. ५८ ॥
स्तुस्वञ्जिसिवादीनां वाङ्मववाये ॥ ७. ४. ५९ ॥
नित्यं सुनोत्यादीनामासेवात् ॥ ७. ४. ६० ॥
स्थादीनामभ्यासेनाभ्यासस्य च ॥ ७. ४. ६१ ॥
परिनिविभ्यः सयसितयोः ॥ ७. ४. ६२ ॥
निरभ्यनुभ्यश्च स्यन्दतेरप्राणिषु वा ॥ ७. ४. ६३ ॥
वेः स्कन्देरनिष्ठायाम् ॥ ७. ४. ६४ ॥
परिस्कन्दः प्राञ्च्येषु ॥ ७. ४. ६५ ॥
स्फुरस्फुलोर्निनिविभ्यः ॥ ७. ४. ६६ ॥
वेः स्कभ्नोतेर्नित्यम् ॥ ७. ४. ६७ ॥
समासेऽङ्गलिभीरुभ्यां सङ्गस्थानयोः ॥ ७. ४. ६८ ॥

१. A. This and the next sūtra
are written together.

२. A. This portion is regarded as
a separate sūtra.

३. A adds as a separate sūtra
परेश्च

४. A. This portion is regarded as
a separate sūtra.

५. C. This sūtra and the commen-
tary thereon is missing.

- अग्नेः स्तुतः ॥ ७. ४. ६९ ॥
 दीर्घात्सोमस्य ॥ ७. ४. ७० ॥
 ज्योतिरायुभ्यां च स्तोमस्य ॥ ७. ४. ७१ ॥
 मातृपितृभ्यां स्वसुः ॥ ७. ४. ७२ ॥
 मातुःपितृभ्यां वा ७. ४. ७३ ॥
 अभिनिष्ठानो वर्णे ॥ ७. ४. ७४ ॥
 प्रादुरूपसर्गेभ्योऽस्तेर्यञ्परस्य ॥ ७. ४. ७५ ॥
 सुविनिर्दुभ्यः समसूत्योः ॥ ७. ४. ७६ ॥
 स्वपेरपः ॥ ७. ४. ७७ ॥
 नद्याः स्रस्य कौशले ॥ ७. ४. ७८ ॥
 नेः स्नातस्य च ॥ ७. ४. ७९ ॥
 प्रतेः सूत्रे ॥ ७. ४. ८० ॥
 प्रष्टोऽग्रगामिनि ॥ ७. ४. ८१ ॥
 वृक्षासनयोर्विष्टरः ॥ ७. ४. ८२ ॥
 छन्दोनाम्नि विष्टारः ॥ ७. ४. ८३ ॥
 गवियुधिभ्यां स्थिरस्य ॥ ७. ४. ८४ ॥
 कपेः स्थलस्य गोत्रे ॥ ७. ४. ८५ ॥
 विकुशमिपरिभ्यः ॥ ७. ४. ८६ ॥
 अम्बाम्बगोभूमिसव्यापद्वित्रिकुशोकुशङ्कङ्गुमञ्जिपुञ्जिबर्हिरग्निपरमेदिविभ्यः-
 स्थस्य ॥ ७. ४. ८७ ॥
 अपदुःसुवनिभ्यः स्थोः ॥ ७. ४. ८८ ॥
 सव्येष्टुपरमेष्टिनौ सूतब्रह्मणोः ॥ ७. ४. ८९ ॥
 एत्यर्कोः संज्ञायाम् ॥ ७. ४. ९० ॥
 नैक्षत्रादितो वा ॥ ७. ४. ९१ ॥
 त्वतलतस्यस्येष्वादीर्घात् ॥ ७. ४. ९२ ॥

१. A. नोपवर्णे ॥

२. A. This sūtra is read as part
of the previous sūtra.

३. A. चाडो नाम्नि.

४. A. त्रिकुशोकुश परमेष्टिनौ ॥

५. A. This and the next sūtra -
are omitted.

६. C. This is written as part of
the commentary.

- तरुप्रमपोरतिङः ॥ ७. ४. ९३ ॥
 निलस्तितयतावनासेवायाम् ॥ ७. ४. ९४ ॥
 सुदुनिर्भ्यः सामसेधसन्धेः ॥ ७. ४. ९५ ॥
 नौषेधिकागौरिषप्रथमतिष्णिकादुन्दुभिषेवणतुराषाडादयः ॥ ७. ४. ९६ ॥
 न सात्पदाद्योः ॥ ७. ४. ९७ ॥
 सिचो यङि ॥ ७. ४. ९८ ॥
 सेधैतेर्गतौ ॥ ७. ४. ९९ ॥
 निप्रतिभ्यां लब्धस्य ॥ ७. ४. १०० ॥
 सहरोद्गतः ॥ ७. ४. १०१ ॥
 उपसर्गात् स्तम्भुलिवुसहां चङि ॥ ७. ४. १०२ ॥
 लुनोतोः स्यसनोः ॥ ७. ४. १०३ ॥
 सदिष्वञ्ज्योः परस्य लिटि ॥ ७. ४. १०४ ॥
 धातेरिणः षीध्वं लुङ्लिटां धो ङः ॥ ७. ४. १०५ ॥
 इटो वा ॥ ७. ४. १०६ ॥
 रघृभ्यो व्यवहितस्यापि समानपदे नो णः ॥ ७. ४. १०७ ॥
 पूर्वपदस्थेभ्यः संज्ञायामनुगयनादीनाम् ॥ ७. ४. १०८ ॥
 नसः ॥ ७. ४. १०९ ॥
 अग्रग्रामाभ्यां नियः ॥ ७. ४. ११० ॥
 पुरगामिश्रकासिङ्ङकाशारिकाकोटराभ्यो वनस्य ॥ ७. ४. १११ ॥
 प्रनिरन्तरप्रेषरेक्षुल्लक्षाम्नकाश्यखदिरपीयूक्षाभ्योऽसंज्ञायामपि ॥ ७. ४. ११२ ॥
 अनिरिकातिमिरर्चीरिकाकर्पूरेभ्यो द्विष्यञ्ज्य ओषधिवृक्षेभ्यो वा ॥ ७. ४. ११३ ॥
 अहस्यादन्तात् ॥ ७. ४. ११४ ॥
 त्रिचतुर्भ्यां वयसि हायनस्य ॥ ७. ४. ११५ ॥
 आहिताद्वाहनस्य ॥ ७. ४. ११६ ॥
 पानस्य देशे ॥ ७. ४. ११७ ॥

१. A adds च.

२. A. This and the following three sūtras are omitted.

३. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

४. A omits from ङ्ङकाशारिका... वासाम्न्यनूप in ७-४-१५०. and reads them after प्रत्यपिभ्यां in ८. १. २३.

वा भावकरणयोः ॥ ७. ४. ११८ ॥

गिरिचक्रादिभ्यो लदीनितम्बादीनाम् ॥ ७. ४. ११९ ॥

उत्तरपदान्तस्याधुवाहः ॥ ७. ४. १२० ॥

सुसुपोरपकात् ॥ ७. ४. १२१ ॥

नित्यमेकाधुत्तरपदे ॥ ७. ४. १२२ ॥

कुमति च ॥ ७. ४. १२३ ॥

उपसर्गाद्गुरो णोपदेशस्य ॥ ७. ४. १२४ ॥

हिनुमीनानाम् ॥ ७. ४. १२५ ॥

नेर्गदजदपतपददाधामाङ्गस्यतिहन्तियातिवातिद्रातिपलातिवयतिमहतिशाम्यति
नेचिनोतिदेग्धिषु च ॥ ७. ४. १२६ ॥

वान्यत्र कखादावषान्त उपदेशे ॥ ७. ४. १२७ ॥

परेरनितेः ॥ ७. ४. १२८ ॥

अन्ते च ॥ ७. ४. १२९ ॥

द्वयोर्द्विरुक्तस्य ॥ ७. ४. १३० ॥

हन्तेः ॥ ७. ४. १३१ ॥

वमोर्वा ॥ ७. ४. १३२ ॥

अन्तरोऽयनस्य चादेशे ॥ ७. ४. १३३ ॥

अचो निष्ठायाः ॥ ७. ४. १३४ ॥

निर्विण्णः ॥ ७. ४. १३५ ॥

अनमानेन्यन्वनीयरामख्याजः ॥ ७. ४. १३६ ॥

णेर्वा ॥ ७. ४. १३७ ॥

हलादेरिजुपधात् ॥ ७. ४. १३८ ॥

नुमिजादेर्हलः ॥ ७. ४. १३९ ॥

वा निसनिक्षनिन्दाम् ॥ ७. ४. १४० ॥

न भाभूपूज्कमिगमिप्यायीवेपां णेञ्च ॥ ७. ४. १४१ ॥

षात् पदे ॥ ७. ४. १४२ ॥

नशोः ष्कः ॥ ७. ४. १४३ ॥

पदान्तस्य ॥ ७. ४. १४४ ॥

सुदुतुलशर्व्यवाये ॥ ७. ४. १४५ ॥

अतद्धितपरानाङ्का पदेन ॥ ७. ४. १४६ ॥

हन्तेर्घेण ॥ ७. ४. १४७ ॥

क्षुभ्नातितृप्रोत्याचार्यभोगीनाचार्यानीसर्वनामनुजमनानाम् ॥ ७. ४. १४८ ॥

नृतेर्यङि ॥ ७. ४. १४९ ॥

नृत्तनर्तननटनङ्गनदीनगरनिवेशनिवासाग्न्यनूपनन्दिनन्दनहननदनादीनाम् ॥

७. ४. १५० ॥

स्तोश्चुष्टुभ्यां तौ ॥ ७. ४. १५१ ॥

न पदान्ताद्वोरनास्रवतिनगरीणाम् ॥ ७. ४. १५२ ॥

तोः षि ॥ ७. ४. १५३ ॥

शात् ॥ ७. ४. १५४ ॥

पदान्तस्य यंरोअमिञं वा ॥ ७. ४. १५५ ॥

प्रत्यये ॥ ७. ४. १५६ ॥

अचो रहाभ्यां द्वे ॥ ७. ४. १५७ ॥

ऐकाहलवसानयोरदीर्घात् ॥ ७. ४. १५८ ॥

यणो मयः ॥ ७. ४. १५९ ॥

शरः खयः ॥ ७. ४. १६० ॥

नपुत्रस्यदि ॥ ७. ४. १६१ ॥

पुत्रादिनोराक्रोशे ॥ ७. ४. १६२ ॥

शचोऽचिरात् ॥ ७. ४. १६३ ॥

झलां जश् झशि ॥ ७. ४. १६४ ॥

चर्खरि ॥ ७. ४. १६५ ॥

वा विरामे ॥ ७. ४. १६६ ॥

अणोऽप्रगृह्यस्यानुनासिकः ॥ ७. ४. १६७ ॥

अनुस्वाररस्य ययि यम् ॥ ७. ४. १६८ ॥

पदान्ताभ्यासयोर्वा ॥ ७. ४. १६९ ॥

तोलि ॥ ७. ४. १७० ॥

उदः सः स्यास्तम्भोलौपः ॥ ७. ४. १७१ ॥

रोगे स्कन्दे ॥ ७. ४. १७२ ॥

१. A. This portion is regarded as a separate sūtra.

२. C. This and the following ten sūtras along with the commentary is missing.

इलो यमां यमि वा ॥ ७. ४. १७३ ॥

झरां झरि सवर्णे च ॥ ७. ४. १७४ ॥

जशो हो झष् ॥ ७. ४. १७५ ॥

चयश्शश्छोऽमि ॥ ७. ४. १७६ ॥

शरि द्वितीयः ॥ ७. ४. १७७ ॥

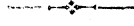
उत्तरस्य प्राक्षुयथापूर्वमुपदेशदर्शनादिष्टसिद्धिः ॥ ७. ४. १७८ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

सप्तमस्याध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

॥ अथाष्टमोऽध्यायः ॥

- बहुलं छन्दसि ॥ ८. १. १ ॥
 शो प्रगृह्यम् ॥ ८. १. २ ॥
 ईदूतौ सप्तम्यर्थे ॥ ८. १. ३ ॥
 उपसर्गाः ॥ ८. १. ४ ॥
 परेऽपि ॥ ८. १. ५ ॥
 व्यवहिताश्च ॥ ८. १. ६ ॥
 पुनश्च नसौ गती ॥ ८. १. ७ ॥
 सार्वधातुकार्धधातुके वा ॥ ८. १. ८ ॥
 क्यच् परेच्छायाम् ॥ ८. १. ९ ॥
 सिद्धेति ॥ ८. १. १० ॥
 नाम्लितो मञ्जे ॥ ८. १. ११ ॥
 अभ्युत्साद्यांप्रज्जनाञ्चिकायां रमयामकः ॥ ८. १. १२ ॥
 पावयां क्रियाविदामकः ॥ ८. १. १३ ॥
 घसंहरणशवृद्भाद्वृक्कृगमिजनिभ्यः सिजादेर्लुक् ॥ ८. १. १४ ॥
 गुपेर्लुङि चङ्गा ॥ ८. १. १५ ॥
 नोनयतिध्वनयत्येलयत्यर्दयतिभ्यः ॥ ८. १. १६ ॥
 कृतृद्वरुहिभ्योऽङ् ॥ ८. १. १७ ॥
 लिङ्याशिषि ॥ ८. १. १८ ॥
 स्वागागमिवचिवदिशकिरुहिभ्यः ॥ ८. १. १९ ॥
 दशोरक् ॥ ८. १. २० ॥
 शपो लुक्छलू ॥ ८. १. २१ ॥
 हलश्चाशानचोरायज्वा ॥ ८. १. २२ ॥

१. The original reads नसोगति
 २. The original reads क्यचपरे
 ३. The original reads घसध्वरनश-

४. The original reads गवेर्लुङि
 ५. The original reads स्वगागानि-
 पचिविदि

प्रत्यपिभ्यां ग्रहेः ष्यप् ॥ ८. १. २३ ॥

निष्ठैर्कर्यवेत्तुह्यप्रणीरोक्तीयोच्छिष्यमर्यस्तर्थाध्वर्यखन्यखान्यदेवयज्यापृच्छयप्रति-
षाव्यब्रह्मवाद्यभाव्यस्ताव्योपचायपृडानि ॥ ८. १. २४ ॥

कर्मणि सुरायां पिबन्वा ॥ ८. १. २५ ॥

वसनरक्षिरथमित् ॥ ८. १. २६ ॥

सहोश्चिः ॥ ८. १. २७ ॥

वहश्च ॥ ८. १. २८ ॥

कव्यव्यरीषपुरीष्येषु ज्युट् ॥ ८. १. २९ ॥

हव्येनन्तः पादम् ॥ ८. १. ३० ॥

जनसनखनक्रमगौयो विट् ॥ ८. १. ३१ ॥

मन्त्रे श्वेतवहोक्थशस्पुरोडाशवयजिभ्यो ण्विन् ॥ ८. १. ३२ ॥

सुपि वलि डस् ॥ ८. १. ३३ ॥

उपयजो विच् ॥ ८. १. ३४ ॥

भूते हनः क्विप् ॥ ८. १. ३५ ॥

लिटः कानच्वा ॥ ८. १. ३६ ॥

कसुश्च ॥ ८. १. ३७ ॥

णेरिष्णुच् ॥ ८. १. ३८ ॥

दंशेस्तुः ॥ ८. १. ३९ ॥

ष्ययशाभ्यामुः ॥ ८. १. ४० ॥

आहगमहननजनसदिभ्यः ॥ ८. १. ४१ ॥

किति नौ लिङ्गा ॥ ८. १. ४२ ॥

उद्यमनिपातनयोहभ्यो ग्रहे घञ् ॥ ८. १. ४३ ॥

सुजुवोरच् ॥ ८. १. ४४ ॥

गत्यर्थेभ्यः खलि युच् ॥ ८. १. ४५ ॥

धातुसंबन्धे लुङ्लङ्लिटो वा ॥ ८. १. ४६ ॥

लिङ्गर्थे लेट् ॥ ८. १. ४७ ॥

१. See foot-note ५ on page 249.

२. The original omits ग्रहेः

३. The original reads नष्टभ्य

४. The original reads स्ताव्योपार्य

५. The original reads क्रमगोविद्

६. The original reads this as part of the previous sūtra.

उपसंवादाशङ्कयोश्च ॥ ८. १. ४८ ॥

कृत्यार्थे तवैकेकेन्यत्वनः ॥ ८. १. ४९ ॥

अवचक्षे ॥ ८. १. ५० ॥

तुमर्थे च ॥ ८. १. ५१ ॥

सेसेनसेअसेत्कसेकसेनअध्यैअध्यैन्कध्यैकध्यैन्शध्यैशध्यैन्तवेङ्ङुतवेनः ॥

८. १. ५२ ॥

दृशे विख्ये ॥ ८. १. ५३ ॥

प्रयैरोहिष्यैअव्यथिष्यै ॥ ८. १. ५५ ॥

शकिणमुल्कमुलौ ॥ ८. १. ५६ ॥

ईश्वरे तोसुन्कसुनौ ॥ ८. १. ५७ ॥

भावलक्षणे थेषु कञ् वैदिचरिहृतमिजनिभ्यस्तोऽसुन् ॥ ८. १. ५८ ॥

सुपितृदोः कसुन् ॥ ८. १. ५९ ॥

लेटोलाटौ ॥ ८. १. ६० ॥

आत पे ॥ ८. १. ६१ ॥

वैतोऽन्यत्र ॥ ८. १. ६२ ॥

इतो लोपः परस्मैपदेषु ॥ ८. १. ६३ ॥

स उत्तमस्य ॥ ८. १. ६४ ॥

अमो मश् ॥ ८. १. ६५ ॥

लोपस्त आत्मनेपदेषु ॥ ८. १. ६६ ॥

झस्य तुद् ॥ ८. १. ६७ ॥

लोटो ध्वमो ध्वात् ॥ ८. १. ६८ ॥

यजथैनम् ॥ ८. १. ६९ ॥

१. The original reads कृत्यार्थे कोन्के-
न्यत्वनः

२. The original reads अवचक्षत

३. The original reads वैतुमर्थे च

४. The original reads सेसौअसे
असेत्कसेकले-

५. The original reads दृशे विख्यो
प्रदो

६. This portion is regarded as a
separate sūtra in the origi-
nal.

७. The original reads उतो लोपः

८. The original reads सत्तमस्य

- तस्यतात्तप्तनप्तनथनाः ॥ ८. १. ७० ॥
 पेरडिद्धा ॥ ८. १. ७१ ॥
 मस इक् ॥ ८. १. ७२ ॥
 सुपां सुलुगापूर्वसवर्णाच्छेयाडास्यायाजलः ॥ ८. १. ७३ ॥
 इयाडियाजीकाराडयाजयारश्च ॥ ८. १. ७४ ॥
 भिस ऐस् ॥ ८. १. ७५ ॥
 श्रीग्रामणीभ्यामामो रुद् [नुद्] ॥ ८. १. ७६ ॥
 गोः पदान्ते ॥ ८. १. ७७ ॥
 अज्जसेरसुक ॥ ८. १. ७८ ॥
 नेतरात्तः ॥ ८. १. ७९ ॥
 होः कर्मणि तृतीया वा ॥ ८. १. ८० ॥
 दिवः पण्यर्थस्य द्वितीया ब्राह्मणे ॥ ८. १. ८१ ॥
 ब्रूहिप्रेष्ययोरप्रस्थिते हविषि षष्ठी देवतासंप्रदाने ॥ ८. १. ८२ ॥
 यजेः करणे ॥ ८. १. ८३ ॥
 तोसुन्कसुनोः ॥ ८. १. ८४ ॥
 कर्तृकर्मणोः ॥ ८. १. ८५ ॥
 षष्ठीचतुर्थ्यावन्योन्यार्थे वा ॥ ८. १. ८६ ॥
 पूर्ववल्लिङ्गं हेमन्तशिशिराहोरात्रयोः ॥ ८. १. ८७ ॥
 पुनर्वस्वोरेकवचनं वा ॥ ८. १. ८८ ॥
 विशाखयोश्च ॥ ८. १. ८९ ॥
 अनो बहुव्रीहेरुपधालोपिनो ङीप् ॥ ८. १. ९० ॥
 केवलादिभ्यश्च ॥ ८. १. ९१ ॥
 रात्रेरजसादिषु ॥ ८. १. ९२ ॥
 अन्तर्वत्पतिवतोर्नुग्वा ॥ ८. १. ९३ ॥
 मुद्गवस्य नुग्लिच्च ॥ ८. १. ९४ ॥
 बह्वाहतिपद्मस्यञ्चत्यङ्कतिशकटिशक्तिशास्त्रिशारितारिकपिमुनियष्ट्यादिभ्यो
 ङीप् ॥ ८. १. ९५ ॥
 चण्डादिभ्यश्च ॥ ८. १. ९६ ॥
 संप्रविभ्यो भुवः ॥ ८. १. ९७ ॥

१. The original reads रात्रीरजसादिषु

- दीर्घजिह्वी ॥ ८. १. ९८ ॥
 वाहः ॥ ८. १. ९९ ॥
 न सख्यशिक्ष्योः ॥ ८. १. १०० ॥
 कद्रुकमण्डलुगुल्गुलुमधुजतुपतयालुभ्य ऊङ् ॥ ८. १. १०१ ॥
 वाङ्मतिपितृमतां प्राग्जितात् ण्यम् ॥ ८. १. १०२ ॥
 बर्हिष ईकञ् ॥ ८. १. १०३ ॥
 पिच्छो डिः ॥ ८. १. १०४ ॥
 आविषस्यप् ॥ ८. १. १०५ ॥
 वर्षावसन्ताभ्यां ठञ् ॥ ८. १. १०६ ॥
 प्रहस्यन्नोग्लोपश्च ॥ ८. १. १०७ ॥
 विकारावयवे चयो मयद् ॥ ८. १. १०८ ॥
 नोत्वद्भृद्बिल्वात् ॥ ८. १. १०९ ॥
 तत्र साधौ ॥ ८. १. ११० ॥
 सभाया ढः ॥ ८. १. १११ ॥
 प्राक्परिमाणाद्यद् ॥ ८. १. ११२ ॥
 भवेपाथोवदीभ्यां ण्यण् ॥ ८. १. ११३ ॥
 स्रोतसो ज्यञ्चौ वा ॥ ८. १. ११४ ॥
 सगर्भसयूथसनुताद्यन् ॥ ८. १. ११५ ॥
 तुप्राद्धन् ॥ ८. १. ११६ ॥
 अप्राद्यद्गच्छौ वा ॥ ८. १. ११७ ॥
 समुद्राभ्राद्धः ॥ ८. १. ११८ ॥
 तद्दानासामुपधानो मन्त्र इतीष्टकासु लुक् च मतोः ॥ ८. १. ११९ ॥
 अश्विमानण् ॥ ८. १. १२० ॥
 वयस्यासु मूर्धन्वतो मतुप् ॥ ८. १. १२१ ॥
 मैत्वर्थे मासतन्वोः ॥ ८. १. १२२ ॥

१. The original reads विकारास्व-
 पयो ज्ययो मयद्
 २. The original reads तुदग्तात्
 ३. The original reads समुद्राभ्रण्

४. A. This portion is regarded as
 a separate sūtra in the
 original.
 ५. The original reads मयर्थे

लुगकारेकाररेफाश्च ॥ ८. १. १२३ ॥
 मंधोर्ज च ॥ ८. १. १२४ ॥
 विभाषायां च ॥ ८. १. १२५ ॥
 ओजसोऽहनि यत्त्वौ ॥ ८. १. १२६ ॥
 वेशोयशआदेर्भागाद्यल् ॥ ८. १. १२७ ॥
 ख च ॥ ८. १. १२८ ॥
 पूर्वैः कृतमिनिथौ च ॥ ८. १. १२९ ॥
 अङ्गिस्संस्कृतम् ॥ ८. १. १३० ॥
 सहस्रेण संमितौ घः ॥ ८. १. १३१ ॥
 मतौ च ॥ ८. १. १३२ ॥
 यूपदर्भादीनर्हति यः ॥ ८. १. १३३ ॥
 सोमम् ॥ ८. १. १३४ ॥
 मये च ॥ ८. १. १३५ ॥
 मयोः ॥ ८. १. १३६ ॥
 वसोः समूहे च ॥ ८. १. १३७ ॥
 छन्दसोऽक्षराणाम् ॥ ८. १. १३८ ॥
 नक्षत्राद्घः ॥ ८. १. १३९ ॥
 शिवशमरिष्ठानां करभावयोस्तात्तिल् ॥ ८. १. १४० ॥
 तदस्य परिमाणम् ॥ ८. १. १४१ ॥
 सप्तनोऽञ्च वर्गे ॥ ८. १. १४२ ॥
 वत्सरान्तात्तेन निर्घृत्तादिच्छः ॥ ८. १. १४३ ॥
 संपरिपूर्वात्ख च ॥ ८. १. १४४ ॥
 तदस्य प्राप्तमृत्त्वियः ॥ ८. १. १४५ ॥
 उपसर्गाद्धात्वर्थे वति ॥ ८. १. १४६ ॥
 युष्मदस्मद्गथां सादृश्ये वतुप् ॥ ८. १. १४७ ॥

१. The original reads मधोनव्लुकौ च

२. This and the next sūtra are written together in the original thus:—वशोयशआदोगाद्यल्खचा पूर्वैः and omits the पूर्वैः in the next sūtra.

अ. ट. पा. १. सू. १७१]

भोजविरचितम्

बहोरसि ॥ ८. १. १७१ ॥

प्रजायाः ॥ ८. १. १७२ ॥

दन्तस्य दत् ॥ ८. १. १७३ ॥

नर्तः कप् ॥ ८. १. १७४ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे.

अष्टमाध्यायस्य प्रथमः पादः

समाप्तः

अथ द्वितीयः पादः

द्विर्वा ॥ ८. २. १ ॥

तुजादीनां दीर्घोऽभ्यासस्य ॥ ८. २. २ ॥

ह्रस्संप्रसारणम् ॥ ८. २. ३ ॥

रये मतौ ॥ ८. २. ४ ॥

ऋचित्रेऋत्तरपदादिलोपश्च ॥ ८. २. ५ ॥

चायः की ॥ ८. २. ६ ॥

अपस्पृधेथामानृचुरानृहुश्चिच्युषेतित्याजभ्राताःश्रितमाशीराशीर्ताः ॥ ८. २. ७ ॥

खिदेरादेचो वा ॥ ८. २. ८ ॥

शिरसः शीर्षे ॥ ८. २. ९ ॥

दन्तनासिकासृग्गृच्छ्रकृदुदकासनपृतनासानूनां दन्नससन्यकन्शान्नुदनासनव-
त्त्ववशसादौ ॥ ८. २. १० ॥

शेर्लोपः ॥ ८. २. ११ ॥

विश्वजनादीनां छे तुक् ॥ ८. २. १२ ॥

गोरव्यूतौ ॥ ८. २. १३ ॥

हृदर्या आपः ॥ ८. २. १४ ॥

भर्य प्रवर्ये ॥ ८. २. १५ ॥

अचः पररूपमेकान्नादिषु ॥ ८. २. १६ ॥

दीर्घादीशजसोः ॥ ८. २. १७ ॥

पूर्वसवर्णो वा ॥ ८. २. १८ ॥

एङः प्रकृत्यान्तःपादमव्यपरे ॥ ८. २. १९ ॥

अघादवघादवचक्रमुरत्रतायमवन्ववस्थुषु च ॥ ८. २. २० ॥

उरो यजुषि ॥ ८. २. २१ ॥

आपो जुषाणो वृष्णो वर्षिष्ठे ॥ ८. २. २२ ॥

१. The original read अपस्पृधे सामा-

वृचुरेहश्चिच्यु

२. The original reads मार्शारित्तः

- अम्बे अम्बाले अम्बिके पूर्वे ॥ ८. २. २३ ॥
 अङ्ग इत्यादौ च ॥ ८. २. २४ ॥
 अनुदात्ते च कुधापरे ॥ ८. २. २५ ॥
 अवपासि [अवपथासि] च ॥ ८. २. २६ ॥
 ईषा अक्षायः ॥ ८. २. २७ ॥
 आङोऽनुनासिकाश्च ॥ ८. २. २८ ॥
 स्यदस्सुलोपो हलि वा ॥ ८. २. २९ ॥
 ह्रस्वाच्चन्द्रस्य सुमन्त्रे ॥ ८. २. ३० ॥
 पितरमातारा द्वन्द्वे ॥ ८. २. ३१ ॥
 ड्यापो ह्रस्वो वा ॥ ८. २. ३२ ॥
 भक्षस्य कारेभुः ॥ ८. २. ३३ ॥
 नीचायादुगुच्चादौ ॥ ८. २. ३४ ॥
 समानस्यामूर्धप्रभृत्युदकेषु सः ॥ ८. २. ३५ ॥
 सहे क्त्वास्साढौ साद्वातृस्साढा ॥ ८. २. ३६ ॥
 अष्टनो दीर्घः ॥ ८. २. ३७ ॥
 मन्त्रे सोमाश्वेन्द्रियविश्वदेव्यस्य मतौ ॥ ८. २. ३८ ॥
 ओषधेर्विभक्तावप्रथमायाम् ॥ ८. २. ३९ ॥
 संहितायाम् ॥ ८. २. ४० ॥
 ऋचितनुघमधुतकुद्रोरुष्याणाम् ॥ ८. २. ४१ ॥
 इकस्सुभि ॥ ८. २. ४२ ॥
 द्यचे[चो]तस्तिङः ॥ ८. २. ४३ ॥
 निपातस्य च ॥ ८. २. ४४ ॥
 तिसृचतस्त्रोर्नामि वा ॥ ८. २. ४५ ॥
 षसूर्वनोपधायादिश सुटि ॥ ८. २. ४६ ॥
 विध्वनोरनुनासिकः स्यात् ॥ ८. २. ४७ ॥
 जनिता मन्त्रे ॥ ८. २. ४८ ॥
 शमिता यज्ञे ॥ ८. २. ४९ ॥
 णेरयि ष्णुचि ॥ ८. २. ५० ॥
 शुप्लुवोर्त्यपि दीर्घः ॥ ८. २. ५१ ॥
 नाडामाङ्गयोगेऽपि ॥ ८. २. ५२ ॥

- आह च ॥ ८. २. ५३ ॥
 इरयोरेत्रितस्वादीनामचीयुवौ वा ॥ ८. २. ५४ ॥
 भूसुधियोर्यणू ॥ ८. २. ५५ ॥
 नि[तनि]पत्योर्लोप उपधायाः ॥ ८. २. ५६ ॥
 घस्मिभसोर्हलि च ॥ ८. २. ५७ ॥
 श्रुशृणुपृक्वृभ्यो हेद्धिः ॥ ८. २. ५८ ॥
 अडि अ[अडितश्च] ॥ ८. २. ५९ ॥
 उतो लुग्वा ॥ ८. २. ६० ॥
 अमिपचियजिवपीनामत पतत् ॥ ८. २. ६१ ॥
 वाहो वग्रथचि ॥ ८. २. ६२ ॥
 तुरिष्टेयसोर्लोपः ॥ ८. २. ६३ ॥
 मन्त्रेष्वाल्यादेरात्मनः ॥ ८. २. ६४ ॥
 र ऋत ऋजोर्वा ॥ ८. २. ६५ ॥
 ऋत्यावास्त्यवास्तमाध्वीहिरण्यमयानि ॥ ८. २. ६६ ॥
 ल्यपः क्त्वा वा ॥ ८. २. ६७ ॥
 कत्वो यक् ॥ ८. २. ६८ ॥
 इष्टीनां पीत्वीनिमिति च ॥ ८. २. ६९ ॥
 स्त्रत्यादयः ॥ ८. २. ७० ॥
 अस्थ्यादीनामनङ् ॥ ८. २. ७१ ॥
 ई च द्विवचने ॥ ८. २. ७२ ॥
 ह्रस्ववस्वतपसां जुंसौ ॥ ८. २. ७३ ॥
 ऋत इद्धातोः ॥ ८. २. ७४ ॥
 न प्रथमाद्विर्वचने ॥ ८. २. ७५ ॥
 शुष्मदस्मदोरात् ॥ ८. २. ७६ ॥
 पृह्व[हुह्वे]रोर्निष्ठायाम् ॥ ८. २. ७७ ॥
 अह्वृताश्च ॥ ८. २. ७८ ॥
 सोमे हरितः ॥ ८. २. ७९ ॥

१. The original reads ऋत्यावा

२. The original reads ह्रस्वरचवस्व

ग्रसितस्कभितस्तभितौत्तमितचत्तवितस्ताविशस्तृशंसृशास्तृतस्तृवस्तृवरुत्-
रुज्वलितिक्षरितिक्षिमिति वमित्यभ्यमीतीति च ॥ ८. २. ८० ॥

बभूथाततन्थजगृह्यववर्थाः ॥ ८. २. ८१ ॥

सर्निससनिवांसंनेपावकादीनाम् ॥ ८. २. ८२ ॥

दाधो लोपो लेटि वा ॥ ८. २. ८३ ॥

मीनातेः शिति ह्रस्वः ॥ ८. २. ८४ ॥

तुकस्तुशम्यमिभ्य ईट्ट ॥ ८. २. ८५ ॥

सार्वधातुकस्य ॥ ८. २. ८६ ॥

अस्त्विसिजभ्याम् ॥ ८. २. ८७ ॥

अभ्यस्तस्यापिति गुणो वा ॥ ८. २. ८८ ॥

ह्रस्वश्चोपधायाः ॥ ८. २. ८९ ॥

संबुद्धौ दूदम्बार्थानाम् ॥ ८. २. ९० ॥

तलो डौ च ॥ ८. २. ९१ ॥

संबुद्ध्यादिषु गुणादयः प्राग्लिटः नित्यमुखत् ॥ ८. २. ९२ ॥

न क्यचि दीर्घावपुत्रादीनाम् ॥ ८. २. ९३ ॥

दुरस्युद्रविणस्युर्वृषण्यति ॥ ८. २. ९४ ॥

अश्वाघस्यात् ॥ ८. २. ९५ ॥

देवसुन्नयोर्युञ्जिषि कारके ॥ ८. २. ९६ ॥

कंव्यध्वरपृतनस्य च्चिलोपः ॥ ८. २. ९७ ॥

हाकोर्हि वा ॥ ८. २. ९८ ॥

सुधितवसुधितनेमधितधिष्वधिषीयाः ॥ ८. २. ९९ ॥

खवनववस्सासुषसान्तो हि ॥ ८. २. १०० ॥

न कृषेश्चुर्यङि ॥ ८. २. १०१ ॥

दाधर्तिदर्थर्तिबोभूतनौतिकेलष्यापनीफणत् ॥ ८. २. १०२ ॥

संसनिष्यदत्करीकत्कनिकदभरिभूद्रखिध्वतोदविद्युत्तरित्रतः सरीसृपतः परी-
वृजन्ममृज्यागनीगन्तीति च ॥ ८. २. १०३ ॥

ससूवश्ठावभ्यासस्येत् ॥ ८. २. १०४ ॥

प्रसमुपोदः पादपूरणे द्वे ॥ ८. २. १०५ ॥

१. The original reads काव्य

- सिद्धः संयोगान्तलोपो रोरुत्वे ॥ ८. २. १०६ ॥
 ऋभ्यां मतोर्वः ॥ ८. २. १०७ ॥
 अनो नुद् ॥ ८. २. १०८ ॥
 नाद्धस्य ॥ ८. २. १०९ ॥
 भूरिदात्रस्सुद् ॥ ८. २. ११० ॥
 ह्यग्रहोर्हस्य भः ॥ ८. २. १११ ॥
 वसन्तनिषत्तानुत्तप्रप्रतूर्त्तस्मर्तगूर्तानि ॥ ८. २. ११२ ॥
 अवयाश्वेत वा ॥ ८. २. ११३ ॥
 पुरोध्या उक्थशाश्च ॥ ८. २. ११४ ॥
 अन्नसूधसवसां रो वा ॥ ८. २. ११५ ॥
 भुवश्च महाव्याहृतेः ॥ ८. २. ११६ ॥
 नभश्चर्दंशिस्वन्मनुष्यवृषण्वस्तु वृषणश्चायस्मयसऋकदादयः ॥ ८. २. ११७ ॥
 अधउपरिभ्यां खिदासीतः प्लुतः ॥ ८. २. ११८ ॥
 ओमभ्यादाने ॥ ८. २. ११९ ॥
 ये यज्ञकर्मणि ॥ ८. २. १२० ॥
 याज्यान्तः ॥ ८. २. १२१ ॥
 एचः प्रश्नान्तादिवत् ॥ ८. २. १२२ ॥
 प्रणवष्टेः ॥ ८. २. १२३ ॥
 येयजामहेऋहिप्रेष्यश्रौषडावाहानामादेः ॥ ८. २. १२४ ॥
 ओश्रावयाश्रवयेत्यग्नीत्प्रेषणे षेरस्य च ॥ ८. २. १२५ ॥
 मतुवसुवनांसस्संबुद्धौ ॥ ८. २. १२६ ॥
 ऋक्षनच्छवि वा ॥ ८. २. १२७ ॥
 दीर्घादणि समानपदे ॥ ८. २. १२८ ॥
 खतवान् वायौ ॥ ८. २. १२९ ॥

१. The original reads हः

२. This portion is written as a separate sūtra in the original.

३. The original omits ये

४. This portion is written as a separate sūtra in the original.

५. This portion is written as a separate sūtra in the original.

रस्सोप्रद्विरुक्तपरयोः ॥ ८. २. १३० ॥

कःकरत्करतिकृधिकृतेष्वनिदितेः ॥ ८. २. १३१ ॥

पञ्चभ्याः परावध्यर्थे ॥ ८. २. १३२ ॥

पातौ वा ॥ ८. २. १३३ ॥

षष्ठ्याः पतिपुत्रपृष्ठपारपदपयस्पोषेषु ॥ ८. २. १३४ ॥

इडाया वा ॥ ८. २. १३५ ॥

सहेः साढस्सष्पः ॥ ८. २. १३६ ॥

तादियुष्मत्ततश्चुष्वन्तःपाद्म् ॥ ८. २. १३७ ॥

यंजुषि वा ॥ ८. २. १३८ ॥

पूर्वपदात् ॥ ८. २. १३९ ॥

स्तुतस्तोमादीनाम् ॥ ८. २. १४० ॥

सुञ्जः ॥ ८. २. १४१ ॥

सनोरेनः ॥ ८. २. १४२ ॥

ऋतर्तिपृतनाभ्यः सहः ॥ ८. २. १४३ ॥

न रपरसृपिसृजिसृशिसृहां स्वतस्त्वतसोमसवनमुखानां द्विरुक्तौ ॥ ८. २. १४४ ॥

किं सानुसवनयोश्च ॥ ८. २. १४५ ॥

निव्यभिभ्योऽङ्गवाये वा ॥ ८. २. १४६ ॥

उदस्कन्देलोपः ॥ ८. २. १४७ ॥

ऋतोऽवग्रहाज्ञो णः ॥ ८. २. १४८ ॥

धातुस्योरुभ्यो हनः ॥ ८. २. १४९ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

सप्तमाध्यायस्य द्वितीयः पादः

समाप्तः

१. This is written along with the previous sūtra in the original.

२. This portion is written as a separate sūtra in the original.

अथ तृतीयः पादः

सरस्सनि शिष्टो बलीनानविकरणस्य ॥ ८. ३. १ ॥

विभक्तित्रिमत्तयोर्नञः ॥ ८. ३. २ ॥

कृतश्च ॥ ८. ३. ३ ॥

खरविधौ व्यञ्जनमविद्यमानवत् ॥ ८. ३. ४ ॥

अनुदात्तं पदमेकवर्जम् ॥ ८. ३. ५ ॥

अवित्ताया अतोत्रे नाशोऽन्वादेशे ॥ ८. ३. ६ ॥

आगमश्च ॥ ८. ३. ७ ॥

दिशस्वासान्डीष् ॥ ८. ३. ८ ॥

ओर्गुणात् ॥ ८. ३. ९ ॥

यत्रोदात्तलोपस्स उदात्तः ॥ ८. ३. १० ॥

हियासामः ॥ ८. ३. ११ ॥

असंख्याव्ययादेरुधसो डीप् ॥ ८. ३. १२ ॥

प्रत्ययस्यादिः ॥ ८. ३. १३ ॥

धातोरञः ॥ ८. ३. १४ ॥

कर्षात्वतोर्घञः ॥ ८. ३. १५ ॥

उञ्छभ्लेच्छज्जलपभक्षमन्थलेहदेहरेवलेखरभागयुगानां च ॥ ८. ३. १६ ॥

वेदवेगवेष्टबन्धानां करणे ॥ ८. ३. १७ ॥

साम्बतापयोर्भावगर्हायाम् ॥ ८. ३. १८ ॥

वधव्यधजपाः ॥ ८. ३. १९ ॥

गरदरौ दूष्ये श्वभ्रयोः ॥ ८. ३. २० ॥

स्तुयुद्ववः क्रासुपसृष्टाच्छन्दसि ॥ ८. ३. २१ ॥

वर्तनि स्तोत्रे ॥ ८. ३. २२ ॥

१. This and the next sūtra are written together in the original.

उत्तरोत्तरशश्वत्तमाः ॥ ८. ३. २३ ॥
 तोदेयकौ च ॥ ८. ३. २४ ॥
 वार्यदशैकादशिकाः ॥ ८. ३. २५ ॥
 स्त्रियां ष्यपः ॥ ८. ३. २६ ॥
 मन्त्रे वृषे च मनविदभूविरादिभ्यः क्तिनः ॥ ८. ३. २७ ॥
 उत्पादीनामङ्गसे ॥ ८. ३. २८ ॥
 चित्तः ॥ ८. ३. २९ ॥
 तद्धितस्य ॥ ८. ३. ३० ॥
 कितः ॥ ८. ३. ३१ ॥
 भवतष्टञः ॥ ८. ३. ३२ ॥
 मातृद्वयस्यसाम् ॥ ८. ३. ३३ ॥
 तयस अयोनुभात् ॥ ८. ३. ३४ ॥
 त्रयसदातितिसृभ्यो जसः ॥ ८. ३. ३५ ॥
 समासे वा ॥ ८. ३. ३६ ॥
 चतुरः शसि ॥ ८. ३. ३७ ॥
 सुव्येकाचोनाद्वादयः[चोदात्तादयः?] ॥ ८. ३. ३८ ॥
 अन्तोदात्तादुत्तरपदादनित्यसमासे वा ॥ ८. ३. ३९ ॥
 अञ्चैश्छन्दस्याशिस्फुद् ॥ ८. ३. ४० ॥
 पद्मोमासहन्निशप्ठरैद्युभ्यः ॥ ८. ३. ४१ ॥
 ऊढ उपधायाः ॥ ८. ३. ४२ ॥
 आतोऽष्टनः ॥ ८. ३. ४३ ॥
 तसादिश्चेदमः ॥ ८. ३. ४४ ॥
 शतुरौ मेह्यजादि[?] ॥ ८. ३. ४५ ॥
 वैहन्महत्यां च ॥ ८. ३. ४६ ॥
 उदात्तयणो ह्रस्वपूर्वात् ॥ ८. ६. ४७ ॥
 नोङ्घात्वोः ॥ ८. ३. ४८ ॥

१. The original reads चित्ततः

३. The original reads सुव्येका-

२. This and the next sūtra are written together in the original.

४. The original reads ब्रह्मन् भग्न्यां

- ह्रस्वेऽनुङ्भ्यो मतुप् ॥ ८. ३. ४९ ॥
 नाववर्णात् [?] ॥ ८. ३. ५० ॥
 नांविधौ ह्रस्वाद्वा ॥ ८. ३. ५१ ॥
 ड्याश्छन्दसि बहुलम् ॥ ८. ३. ५२ ॥
 तित्तिष्णुः [?] संख्याया हलादि ॥ ८. ३. ५३ ॥
 झल्युपोत्तमम् ॥ ८. ३. ५४ ॥
 वा भाषायाम् ॥ ८. ३. ५५ ॥
 नगोश्वराडङ्कुङ्कुङ्गयः ॥ ८. ३. ५६ ॥
 दिवां झल् ॥ ८. ३. ५७ ॥
 नुर्वा ॥ ८. ३. ५८ ॥
 तित्स्वरितम् ८. ३. ५९ ॥
 ताखात्मनेपदेशुपदेशेभ्योऽर्वाधातुकम् [?] ॥ ८. ३. ६० ॥
 विदिन्धिविदिह्रस्विभ्यः ॥ ८. ३. ६१ ॥
 न शतृशानन्शानचः ॥ ८. ३. ६२ ॥
 सिच आदिरुदात्तो वा ॥ ८. ३. ६३ ॥
 विदनिटः ॥ ८. ३. ६४ ॥
 स्वपश्वसर्हिंसामच्यनिटि ॥ ८. ३. ६५ ॥
 अभ्यस्तदीधीवेवीडामादिः ॥ ८. ३. ६६ ॥
 अनुदात्ते च ॥ ८. ३. ६७ ॥
 भीह्वीभृद्भुमदञ्जनदरिद्राजगरां पिति ॥ ८. ३. ६८ ॥
 पूर्वं लिति ॥ ८. ३. ६९ ॥
 किंसर्वनामबहूनामञ्जादीनां तसि ॥ ८. ३. ७० ॥
 रद्यौ वा [?] ॥ ८. ३. ७१ ॥
 णमुल्यादिः ॥ ८. ३. ७२ ॥
 उपदेशेऽचःकर्तृयकि ॥ ८. ३. ७३ ॥
 जनसनखनतनां च ॥ ८. ३. ७४ ॥

१. The original reads तमतुप्

३. The original reads अद्यादीनां

२. The original reads मदञ्जनदरि-

द्राजगतां

- धलि सेटीडन्तश्च वा ॥ ८. ३. ७५ ॥
 झिनत्यादिर्नित्यमलुमति ॥ ८. ३. ७६ ॥
 आमन्त्रितस्य ॥ ८. ३. ७७ ॥
 पथिमथोः सुटि ॥ ८. ३. ७८ ॥
 सर्वस्यानकः सुपि ॥ ८. ३. ७९ ॥
 अन्तश्च तवै युगपत् ॥ ८. ३. ८० ॥
 क्षयो निवासे ॥ ८. ३. ८१ ॥
 जयः करणे ॥ ८. ३. ८२ ॥
 वृषजनज्वरग्रहहयगयनयतयांशवदवेदसूदानाम् ॥ ८. ३. ८३ ॥
 गुहाराधाराकाराधातिमन्त्रकामयामकल्पपाद्वहमहाराजिकदाण्डाजिनिका-
 ण्डीरपात्रियादीनां संज्ञायामुपमानम् ॥ ८. ३. ८४ ॥
 शमरणौ भावकर्मणोः ॥ ८. ३. ८५ ॥
 कस्य द्व्यचो ना [?] ॥ ८. ३. ८६ ॥
 शुष्कधृष्टौ ॥ ८. ३. ८७ ॥
 आशितः कर्ता ॥ ८. ३. ८८ ॥
 रिक्ते वा ॥ ८. ३. ८९ ॥
 जुष्टार्पितौ छन्दसि ॥ ८. ३. ९० ॥
 नित्यं मन्त्रे ॥ ८. ३. ९१ ॥
 शुष्मदस्सदोः छसि ॥ ८. ३. ९२ ॥
 ड्यि च ॥ ८. ३. ९३ ॥
 द्व्यचोः [?] यतो नावः ॥ ८. ३. ९४ ॥
 ईडवन्दवृशंसदुहकुण्डपां षयतः ॥ ८. ३. ९५ ॥
 वेपिन्धानयोर्वा ॥ ८. ३. ९६ ॥
 त्यागरागहासकुहश्वठकथाताम् ॥ ८. ३. ९७ ॥
 उपोत्तमं रितः ॥ ८. ३. ९८ ॥
 चडो वा ॥ ८. ३. ९९ ॥
 श्रोत्समानोदराद्यति ॥ ८. ३. १०० ॥
 सोदराद्यत् ॥ ८. ३. १०१ ॥
 अपूतक्रतोर्द्व्यर्थात् ॥ ८. ३. १०२ ॥
 अस्थ्यादीनामञ् ॥ ८. ३. १०३ ॥

- लुडादिष्वडादौ ॥ ८. ३. १०४ ॥
 मता वा ॥ ८. ३. १०५ ॥
 स्त्री संज्ञायाम् ॥ ८. ३. १०६ ॥
 अन्यईवस्यवत्योः ॥ ८. ३. १०७ ॥
 चावतदद्धिते ॥ ८. ३. १०८ ॥
 प्रातिपदिकस्य ॥ ८. ३. १०९ ॥
 पाटलापालङ्काम्बासागरार्थानाम् ॥ ८. ३. ११० ॥
 गेहार्थानामस्त्रियाम् ॥ ८. ३. १११ ॥
 गुदस्य च ॥ ८. ३. ११२ ॥
 ध्यपूर्वस्त्रीविषयस्य ॥ ८. ३. ११३ ॥
 खान्तस्याश्मादेः ॥ ८. ३. ११४ ॥
 हिष्ठवत् संरतिशस्थान्तानाम् ॥ ८. ३. ११५ ॥
 दक्षिणस्य साधौ ॥ ८. ३. ११६ ॥
 स्वाङ्गाख्यायामादिर्वा ॥ ८. ३. ११७ ॥
 छन्दसि ॥ ८. ३. ११८ ॥
 कृष्णस्यामृगाख्या चेत् ॥ ८. ३. ११९ ॥
 वा नामधेयस्य ॥ ८. ३. १२० ॥
 शुक्लगौरग्यौरादिः ॥ ८. ३. १२१ ॥
 अङ्गुष्ठोदकवकवशानां छन्दसि ॥ ८. ३. १२२ ॥
 पृष्ठस्य च ॥ ८. ३. १२३ ॥
 वा भाषायाम् ॥ ८. ३. १२४ ॥
 अर्जुनस्य तृणाख्या चेत् ॥ ८. ३. १२५ ॥
 अर्यस्य स्वाम्याख्या चेत् ॥ ८. ३. १२६ ॥
 आशाय्या अदिगाख्या चेत् ॥ ८. ३. १२७ ॥

१. The original reads पादलाका-
लप्सां वा

२. This and the next sūtra are
written together in the
original.

३. This portion is written as a
separate sūtra in the ori-
ginal.

४. The original reads ग्लोरादिः

- नक्षत्राणामव्विषयाणाम् ॥ ८. ३. १२८ ॥
 न कुपूर्वाः कृत्तिकाख्या चेत् ॥ ८. ३. १२९ ॥
 घृतादीनाम् ॥ ८. ३. १३० ॥
 ज्येष्ठकनिष्ठयोर्वयसि ॥ ८. ३. १३१ ॥
 बिल्वतिष्ययोः स्वरितो वा ॥ ८. ३. १३२ ॥
 अथादिः प्राक्छकटेः ॥ ८. ३. १३३ ॥
 ह्रस्वान्तस्य स्त्रीविषयस्य ॥ ८. ३. १३४ ॥
 नव्विषयस्यानिसन्तस्य ॥ ८. ३. १३५ ॥
 तृणधान्यानाञ्च द्वाषाम् ॥ ८. ३. १३६ ॥
 स्वाङ्गशिष्टामदन्तानाम् ॥ ८. ३. १३७ ॥
 प्राणिनां कुपूर्वः ॥ ८. ३. १३८ ॥
 स्वर्युवणः कृत्रिमाख्या चेत् ॥ ८. ३. १३९ ॥
 उनर्वन्नन्तानाम् ॥ ८. ३. १४० ॥
 वर्णानां तणतिनितान्तानाम् ॥ ८. ३. १४१ ॥
 ह्रस्वान्तस्य ॥ ८. ३. १४२ ॥
 ह्रस्वमनुत्ताच्छील्ये ॥ ८. ३. १४३ ॥
 अक्षस्यादेवनस्य ॥ ८. ३. १४४ ॥
 अर्धस्यासमद्योतने ॥ ८. ३. १४५ ॥
 प्रीतद्रुर्धानाम् ॥ ८. १. १४६ ॥
 ग्रामादीनां च ॥ ८. ३. १४७ ॥
 लुबन्तस्योपमेयनामधेयस्य ॥ ८. ३. १४८ ॥
 नै वृक्षपर्वतविशेषव्याघ्रसिंहमहिषाणाम् ॥ ८. ३. १४९ ॥
 राजविशेषस्य यमन्वा चेत् ॥ ८. ३. १५० ॥

१. The original reads तृणनिति-
कर्तानां
 २. The original omits ह
 ३. The original reads this sūtra
thus:—

अर्धस्य ॥
 यमनामधेयस्य ॥

४. This and the next two sūtras
are omitted in the original.
 ५. The original reads नक्षत्रपर्वत
 ६. The original reads विषयाख्या

लघावन्ते द्वयोश्च बह्व्यो गुरुः ॥ ८. ३. १५१ ॥
स्त्रीविषयवर्णांश्चपूर्वाणाम् ॥ ८. ३. १५२ ॥
शकुनीनां च लघुपूर्वम् ॥ ८. ३. १५३ ॥
नर्तुप्राणाख्यायाम् ॥ ८. ३. १५४ ॥
धान्यानां च वृद्धैश्चान्तानाम् ॥ ८. ३. १५५ ॥
जनपदशब्दानामपर्वतानाम् ॥ ८. ३. १५६ ॥
हयादीनां असंयुक्तलान्तानामन्तः पूर्वं वा ॥ ८. ३. १५७ ॥
इगन्तानां च छषाम् ॥ ८. ३. १५८ ॥
अथ द्वितीयं प्रागीषात् ॥ ८. ३. १५९ ॥
इयंचां प्राङ्गकारात् ॥ ८. ३. १६० ॥
खाङ्गानामकुर्वादीनाम् ॥ ८. ३. १६१ ॥
मादीनाम् ॥ ८. ३. १६२ ॥
शादीनां शाकानाम् ॥ ८. ३. १६३ ॥
पातानां गुर्वादीनाम् ॥ ८. ३. १६४ ॥
युतान्यण्यन्तानाम् ॥ ८. ३. १६५ ॥
मकरवरुटर्पारेवतवितस्तेस्वाजिद्राक्षाकल्लोमकाष्टपेष्टकाशीनामादिर्वा ॥
८. ३. १६६ ॥
छन्दसि च ॥ ८. ३. १६७ ॥
कर्दमादीनाम् ॥ ८. ३. १६८ ॥
सुगन्धिते जनस्यते वा ॥ ८. ३. १६९ ॥

१. The original reads वर्णामक्ष-
पूर्वाणां
२. This portion is written as a
separate sūtra in the ori-
ginal.
३. The original reads वृक्षर्षक्ष-
न्तानां and as a separate sūtra.
४. This portion is written as a
separate sūtra in the ori-
ginal.

५. The original reads त्यर्वां and
as part of the previous sūtra.
६. The original reads अकुपादीनां
७. This and the next three sūtras
are written together in the
original.
८. The original reads वरुटवारेच-
स्तेस्वाजि...क्षाकल्लोमकाष्टपेष्ट-
राशीनां

नपः फलान्तानम् ॥ ८. ३. १७० ॥

यान्तस्यान्त्यात् पूर्वम् ॥ ८. ३. १७१ ॥

थान्तस्य च नालघुनी ॥ ८. ३. १७२ ॥

शिशुमारोदुम्बरबलीवर्दीष्टारपुष्करवसां च ॥ ८. ३. १७३ ॥

साङ्गाश्यकाम्पल्यनासिष्यादावाघाटानां वा ॥ ८. ३. १७४ ॥

ईषान्तस्य हयादेः ॥ ८. ३. १७५ ॥

उशीरदाशेरकपालालशेवालश्यामाकशारीरशरावहृदयहिरण्यारण्यापत्यादेव -
राणाम् ॥ ८. ३. १७६ ॥

महिष्याषाल्योर्जायोष्टकाख्या चेत् ॥ ८. ३. १७७ ॥

शकटिशकट्योरक्षरमक्षरं पर्यायेण ॥ ८. ३. १७८ ॥

गोष्ठजब्राह्मणनामधेयस्य ॥ ८. ३. १७९ ॥

पारावतस्योपोत्तमवर्जम् ॥ ८. ३. १८० ॥

धूम्रजानुमुञ्जकेशकालवालस्थालीपाकानामधूजलस्थानाम् ॥ ८. ३. १८१ ॥

कपिकेशहरिकेशयोश्छन्दसि ॥ ८. ३. १८२ ॥

न्यङ्गस्वरौ स्वरितौ ॥ ८. ३. १८३ ॥

न्यर्षुद्व्यल्कशयोरादिः ॥ ८. ३. १८४ ॥

तिल्यशिक्ष्यमर्त्यकार्भ्यर्धधान्यकन्याराजन्यमनुष्याणामन्तः ॥ ८. ३. १८५ ॥

विल्वभक्ष्यवीर्याणि छन्दसि ॥ ८. ३. १८६ ॥

त्वत्त्वंसमसिमेनेत्यनुच्चानि ॥ ८. ३. १८७ ॥

सिमस्याथर्वणेऽन्त उदात्तः ॥ ८. ३. १८८ ॥

निपाता आद्युदात्ताः ॥ ८. ३. १८९ ॥

उपसर्गाश्चाभिवर्जम् ॥ ८. ३. १९० ॥

एवादीनामन्तः ॥ ८. ३. १९१ ॥

वावादीनामुभावुदात्तौ ॥ ८. ३. १९२ ॥

चादयोऽनुदात्ताः ॥ ८. ३. १९३ ॥

यथेति पादान्ते ॥ ८. ३. १९४ ॥

प्रकारादि द्विरुक्तौ परस्य ॥ ८. ३. १९५ ॥

१. The original reads भ्नाल

३. The original reads त्वसम-

२. The original reads भत्स्ववीर्याणि

४. The original reads शेषे

शेषं सर्वमनुदात्तम् ॥ ८. ३. १९६ ॥

वस्त्रसादयः ॥ ८. ३. १९७ ॥

तद्वदामन्त्रितम् ॥ ८. ३. १९८ ॥

तिडो गोत्रब्रुवप्रवचनप्रकथनप्रहसनप्रायन्यायप्रचक्षणविचक्षणस्वाध्यायभूयि-
छानि ॥ ८. ३. १९९ ॥

कुत्सनाभीक्ष्ण्ययोर्नाम वा ॥ ८. ३. २०० ॥

तिङ्ङतिङः ॥ ८. ३. २०१ ॥

न लुङ् ॥ ८. ३. २०२ ॥

निपातैर्यदिहन्तकुविशेषेष्वण्कञ्चिद्यत्रयुक्तम् ॥ ८. ३. २०३ ॥

नह प्रत्यारम्भे ॥ ८. ३. २०४ ॥

सत्यं प्रश्ने ॥ ८. ३. २०५ ॥

अङ्गात् प्रातिलोम्ये ॥ ८. ३. २०६ ॥

हि च ॥ ८. ३. २०७ ॥

छन्दस्यनेकमपि साकाङ्क्षम् ॥ ८. ३. २०८ ॥

पुरा च परीप्सायां वा ॥ ८. ३. २०९ ॥

अहो च ॥ ८. ३. २१० ॥

पूजायां नित्यम् ॥ ८. ३. २११ ॥

तुपश्यपश्यताहैः पूजायाम् ॥ ८. ३. २१२ ॥

यावद्यथाभ्याम् ॥ ८. ३. २१३ ॥

उपसर्गव्यपेतम् ॥ ८. ३. २१४ ॥

शेषे वा ॥ ८. ३. २१५ ॥

नन्वनुश्लेषणायाम् ॥ ८. ३. २१६ ॥

जात्वपूर्वम् ॥ ८. ३. २१७ ॥

आहो उताहो चानन्तरं वा ॥ ८. ३. २१८ ॥

किंवृत्तं च चिदुत्तरम् ॥ ८. ३. २१९ ॥

क्रियाप्रश्नेऽनुपसर्गमप्रतिषिद्धम् ॥ ८. ३. २२० ॥

लोपे वा ॥ ८. ३. २२१ ॥

१. The original omits पूजायां

३. The original reads सान्तरं and

२. The original reads च

that as a separate sūtra.

यद्ब्रत्याद्यवायेऽपि ॥ ८. ३. २२२ ॥

कामचारे वा ॥ ८. ३. २२३ ॥

एहिमन्थे प्रहासे लट् ॥ ८. ३. २२४ ॥

गत्यर्थलोटाळट् न चेत् कारकं सर्वान्यत् ॥ ८. ३. २२५ ॥

लोड्यत् ॥ ८. ३. २२६ ॥

सोपसर्गमनुत्तमं वा ॥ ८. ३. २२७ ॥

हन्त च ॥ ८. ३. २२८ ॥

आम एकान्तरमामन्त्रितमनन्तिके ॥ ८. ३. २२९ ॥

यद्धितुपरं छन्दसि ॥ ८. ३. २३० ॥

चनचिद्विगोत्रादितद्धिताम्रेडितेष्वनुपसर्गात् ॥ ८. ३. २३१ ॥

चवाहाहैवेषु च ॥ ८. ३. २३२ ॥

चवाभ्या प्रथमा ॥ ८. ३. २३३ ॥

हेति क्षियायाम् ॥ ८. ३. २३४ ॥

अहेति विनियोगे च ॥ ८. ३. २३५ ॥

चाहलोप एवेत्यवधारणे ॥ ८. ३. २३६ ॥

चादिलोपो वा ॥ ८. ३. २३७ ॥

वैपवाभ्यां छन्दसि ॥ ८. ३. २३८ ॥

एकान्याभ्यां तुल्यार्थाभ्याम् ॥ ८. ३. २३९ ॥

पूजनेभ्यः ॥ ८. ३. २४० ॥

काष्ठदारूणामातापुत्रवेशानाज्ञातायुताद्भुतभृशघोरपरमस्वतिभ्यः ॥ ८. ३. २४१ ॥

पूजितमनुदात्तसमासे ॥ ८. ३. २४२ ॥

सोपसर्गमपि तिङ् ॥ ८. ३. २४३ ॥

क्रियायाः कुत्सने सुष्यगोत्रादौ ॥ ८. ३. २४४ ॥

बह्वर्थं वा ॥ ८. ३. २४५ ॥

गतिर्गतौ ॥ ८. ३. २४६ ॥

१. The original reads this as two

sūtras:—

एवमन्यै ॥

प्रहासे वृट् ॥

२. The original reads this portion

as a separate sūtra.

- तिङ्युदात्तवति ॥ ८. ३. २४७ ॥
 प्रत्ययान्ते च ॥ ८. ३. २४८ ॥
 सुवामन्त्रिते पराङ्गवत्त्रिमित्तम् ॥ ८. ३. २४९ ॥
 समानाधिकरणे च ॥ ८. ३. २५० ॥
 परमपि छन्दसि ॥ ८. ३. २५१ ॥
 नाव्ययमनव्ययीभावः ॥ ८. ३. २५२ ॥
 एकश्रुति दूरात्संबुद्धौ ॥ ८. ३. २५३ ॥
 यज्ञकर्मण्यज्ञपन्ब्रूह्णसामसु ॥ ८. ३. २५४ ॥
 उच्चैस्तरां वौषट्का ॥ ८. ३. २५५ ॥
 छन्दसि वा ॥ ८. ३. २५६ ॥
 स्वरितात्संहितायामनुदात्तानाम् ॥ ८. ३. २५७ ॥
 उदात्तस्वरितपरस्य सन्नतरः ॥ ८. ३. २५८ ॥
 न सुब्रह्मण्यायाम् ॥ ८. ३. २५९ ॥
 देवब्रह्मणोः स्वरितस्त्वनुदातः ॥ ८. ३. २६० ॥
 शेष उदात्तः ॥ ८. ३. २६१ ॥
 असावमुभ्येत्यन्तः स्यान्तंस्यावोत्तमश्च[?] ॥ ८. ३. २६२ ॥
 वा नासः ॥ ८. ३. २६३ ॥

इति श्री सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

अष्टमस्याध्यायस्य तृतीयः पादः

समाप्तः

—

अथ चतुर्थः पादः

—(0)—

- समासस्यान्तः ॥ ८. ४. १ ॥
बहुव्रीहौ प्रकृत्या पूर्वपदम् ॥ ८. ४. २ ॥
द्वितीयातृतीयातुल्यार्थोपमानकृत्या नञ् ॥ ८. ४. ३ ॥
कुप्रादयस्तत्पुरुषे ॥ ८. ४. ४ ॥
शीलिकामिभक्ष्याचरिभ्यो णो वर्णोनेते ॥ ८. ४. ५ ॥
गांधलवणयोः प्रमाणे ॥ ८. ४. ६ ॥
द्विगौ ॥ ८. ४. ७ ॥
दायो दायादेः ॥ ८. ४. ८ ॥
प्रतिबन्धिचिरकृच्छ्रयोः ॥ ८. ४. ९ ॥
पदेपदेऽपदेशे ॥ ८. ४. १० ॥
निपाते वातत्राणे ॥ ८. ४. ११ ॥
शारदेऽनार्तवे ॥ ८. ४. १२ ॥
अच्चर्युक्षाययोजातौ ॥ ८. ४. १३ ॥
सदृशप्रतिरूपयोः सादृश्ये ॥ ८. ४. १४ ॥
गन्तव्यपण्यं वाणिजे ॥ ८. ४. १५ ॥
मात्रोपज्ञोपक्रमच्छाये नपुंसके ॥ ८. ४. १६ ॥
सुखप्रियोर्हिते ॥ ८. ४. १७ ॥
प्रीतौ च ॥ ८. ४. १८ ॥
सं स्वामिनि ॥ ८. ४. १९ ॥
अभूवाक्चिद्दिधिषु ॥ ८. ४. २० ॥
पत्यावैश्वर्ये ॥ ८. ४. २१ ॥
वा भुवनम् ॥ ८. ४. २२ ॥
आशङ्काबाधनेदीयस्सु संभावने ॥ ८. ४. २३ ॥

१. The original reads गथ-

२. The original reads बहुवचनम्

पूर्वे भूतपूर्वे ॥ ८. ४. २४ ॥

सविधसनीडसमर्यादसवेशसदेशेषु सामीप्ये ॥ ८. ४. २५ ॥

विस्पष्टविचित्राविविक्तव्यक्तसंपन्नपटुपाण्डितकुशलचपलनिपुणा गुणवचनेषु ॥

८. ४. २६ ॥

इगन्तकालकपालमगालशरावेषु द्विगौ ॥ ८. ४. २७ ॥

बहु वा ॥ ८. ४. २८ ॥

दिष्टिवितस्त्योश्च ॥ ८. ४. २९ ॥

श्रज्यावमकन्पापवत्सु भावे कर्मधारये ॥ ८. ४. ३० ॥

कुमारः ॥ ८. ४. ३१ ॥

आदिः प्रत्येनसि ॥ ८. ४. ३२ ॥

पूगेषु वा ॥ ८. ४. ३३ ॥

महान्ग्रीह्यपराङ्गृष्टीष्वासजाबालभारभारतहैलिहिलरौरवप्रवृद्धेषु ॥

८. ४. ३४ ॥

श्रुलकश्च वैश्वदेवे ॥ ८. ४. ३५ ॥

कतरकतमौ वा ॥ ८. ४. ३६ ॥

आर्यो ब्राह्मणकुमारयोः ॥ ८. ४. ३७ ॥

राजा च ॥ ८. ४. ३८ ॥

षष्ठी प्रत्येनसि ॥ ८. ४. ३९ ॥

ग्रामश्च शिल्पिनि ॥ ८. ४. ४० ॥

राजा च प्रशंसायाम् ॥ ८. ४. ४१ ॥

१. This portion is written as a separate sūtra in the original.

२. The original reads कल्काकीपाल

३. This portion is written as a separate sūtra in the original.

४. This and the next sūtra are written together in the original.

५. The original reads this as two sūtras:—

श्रज्यकन्वा ॥

प्रवदवमेषु भावे कर्मधारये ॥

६. The original reads भारकलि-
हैलिभिल

७. This and the next sūtra are written together in the original thus:—षष्ठीप्रह्यौसिङ्गा-
मश्च

- के नित्यार्थे ॥ ८. ४. ४२ ॥
 अनिष्टा ॥ ८. ४. ४३ ॥
 द्वितीयानुपसर्गे ॥ ८. ४. ४४ ॥
 तृतीया कर्मणि ॥ ८. ४. ४५ ॥
 गतिरनन्तरः ॥ ८. ४. ४६ ॥
 तादौ च नितिकृत्यतौ ॥ ८. ४. ४७ ॥
 तवैचान्तो युगपत् ॥ ८. ४. ४८ ॥
 अनिगन्तोऽञ्चतौ वप्रत्यये ॥ ८. ४. ४९ ॥
 न्यधी च ॥ ८. ४. ५० ॥
 ईषद्वा ॥ ८. ४. ५१ ॥
 हिरण्यपरिमाणं धने ॥ ८. ४. ५२ ॥
 प्रथमोऽचिरोपसंपत्तौ ॥ ८. ४. ५३ ॥
 उष्ट्रस्सादिवाम्योः ॥ ८. ४. ५४ ॥
 गौः सादसादिसारथिषु ॥ ८. ४. ५५ ॥
 कुरुवृजी गार्हपत्ये देवसूतिहूतिजूतिषु ॥ ८. ४. ५६ ॥
 नितो वसुश्च ॥ ८. ४. ५७ ॥
 रिक्तगुर्वसूतजरत्यश्लीलदृढरूपापारेवडवातैतिलकद्रूदासीभारादीनां च ॥
 ८. ४. ५८ ॥
 पण्यकम्बलः संज्ञायाम् ॥ ८. ४. ५९ ॥
 चतुर्थी प्रकृतौ ॥ ८. ४. ६० ॥
 अर्थे ॥ ८. ४. ६१ ॥
 के च ॥ ८. ४. ६२ ॥
 परिप्रत्युपापावर्ज्यमानाहोरात्रात्रयवेषु ॥ ८. ४. ६३ ॥
 राजन्यबहुवचनद्वन्द्वेऽन्धकवृष्णिषु ॥ ८. ४. ६४ ॥
 संख्या ॥ ८. ४. ६५ ॥

१. This is written as part of the previous sūtra in the original.

२. This and the next sūtra are written together in the original.

कार्तिकौजपसावर्णिमाण्डूकेयकटुकवार्चलेयशैतिकाक्षपाञ्चालेयावन्त्याश्मकावि-
मत्तकामविद्वाण्डवितण्डशाकलशुनकशणकबाभ्रवयाज्यानुवाक्यावत्स -
जरज्जरासृत्युह्नीकुमारेषुकपिपैलक्ष्यापर्णेये ॥ ८. ४. ६६ ॥

कुन्तिचिन्तिसुराष्ट्रे ॥ ८. ४. ६७ ॥

बाभ्रवशालङ्कायनदानच्युतयोः ॥ ८. ४. ६८ ॥

आचार्योपसर्जनान्तेवासिनां चामोदः ॥ ८. ४. ६९ ॥

पैपलादेर्वा ॥ ८. ४. ७० ॥

सप्तमीसिद्धशुष्कपक्वन्धेष्वकालात् ॥ ८. ४. ७१ ॥

आद्युदात्तम् ॥ ८. ४. ७२ ॥

धर्म्ये अहरणे ॥ ८. ४. ७३ ॥

हरियुक्ते च ॥ ८. ४. ७४ ॥

वाध्यक्षे ॥ ८. ४. ७५ ॥

पापं शिल्पिनि ॥ ८. ४. ७६ ॥

गोत्रान्तेवासिमाणवब्राह्मणेषु क्षेपे ॥ ८. ४. ७७ ॥

अङ्गानि मैरेये ॥ ८. ४. ७८ ॥

भक्ताख्यास्तदर्थेषु ॥ ८. ४. ७९ ॥

गोबिडालसैन्धवैषूपमानेषु ८. ४. ८० ॥

अके जीविकायाः ॥ ८. ४. ८१ ॥

प्राचां क्रीडायाम् ॥ ८. ४. ८२ ॥

अणि नियुक्ते ॥ ८. ४. ८३ ॥

शिल्पिन्यां जीविक्रमः ॥ ८. ४. ८४ ॥

संज्ञायां च ॥ ८. ४. ८५ ॥

गोतन्तियवं पाले ॥ ८. ४. ८६ ॥

णिनि ॥ ८. ४. ८७ ॥

शब्दार्थप्रकृतावेवोपमानम् ॥ ८. ४. ८८ ॥

१. The original reads काञ्कौज-
सावर्णि

३. The original reads चाले and
as part of the next sūtra,

२. The original reads this and the
next two sūtras thus :—

आद्युदात्तं धर्म्ये ॥

अहरणे हरियुक्तं च ॥

युक्तारोहीयोधिप्रहारिषु चागतः ॥ ८. ४. ८९ ॥

मत्स्ये वा ॥ ८. ४. ९० ॥

क्षीरभगिनिग्रामाहोतुभर्तृगोभुक्षु ॥ ८. ४. ९१ ॥

अश्वगर्गव्युष्टास्त्रिरात्रे ॥ ८. ४. ९२ ॥

गणैकशीतिपादपाताः ॥ ८. ४. ९३ ॥

पात्रे समितादीनां च ॥ ८. ४. ९४ ॥

दीर्घकाशतुषभ्राष्टवटं जे ॥ ८. ४. ९५ ॥

अन्त्यात्पूर्वं बह्वचः ॥ ८. ४. ९६ ॥

अनिवासि ग्रामे ॥ ८. ४. ९७ ॥

घोषकटपल्लवहृदबदराश्वत्थशाल्मलिशिलिपिङ्गलमुनितृणकूटकुन्दरदश्रेयस्सु ॥

८. ४. ९८ ॥

छात्रिपेलिभाण्ड्यास्त्रिण्डिव्याण्ड्यापिशलिगोड्याघाटः शालायाम् ॥

८. ४. ९९ ॥

अवृद्धमकर्कीकर्कन्धूमयीमकरीशमीकरोरकन्दुककुवलबदरं प्रस्थे ॥ ८. ४. १०० ॥

मालाशालाशोणाद्राक्षाभ्राङ्गाक्षामाकाञ्चयेककामाश्च ॥ ८. ४. १०१ ॥

अमहन्नवन्नगरेऽनुदीचाम् ॥ ८. ४. १०२ ॥

इच्छन्त्यज्जवावर्णमर्मे ॥ ८. ४. १०३ ॥

न भूताधिकसञ्जीवमद्राश्मकञ्जलाः ॥ ८. ४. १०४ ॥

दिवोदासवाध्यश्वादीनां छन्दसि ॥ ८. ४. १०५ ॥

गुणकात्सर्न्ये सर्वस्य ॥ ८. ४. १०६ ॥

संज्ञायां गिरिनिकाययोः ॥ ८. ४. १०७ ॥

कुमार्यां वयसि ॥ ८. ४. १०८ ॥

उदके मिश्रे ॥ ८. ४. १०९ ॥

द्विगौ क्रतौ ॥ ८. ४. ११० ॥

१. The original reads युक्त आरो-
हणीयोविधि-

२. The original reads छात्र्यै लिङ्
and as a separate sūtra.

३. The original reads क्षामाज्यक

४. This and the next sūtra are
written together in the
original.

५. This and the next sūtra are
written together in the ori-
ginal.

- षष्ठी सभे ॥ ८. ४. १११ ॥
 पुरे प्राचाम् ॥ ८. ४. ११२ ॥
 गोडारिष्टतपूर्वाणि ॥ ८. ४. ११३ ॥
 न हास्तिनफलकमादेयाः ॥ ८. ४. ११४ ॥
 कुसूलकूपकुम्भशालं बिले ॥ ८. ४. ११५ ॥
 दिक्छब्दा ग्रामजनपदाख्यानचापाचानराटेषु ॥ ८. ४. ११६ ॥
 आचार्योपसर्जनान्तेवासिनि ॥ ८. ४. ११७ ॥
 उत्तरपदवृद्धौ सर्वं च ॥ ८. ४. ११८ ॥
 बहुव्रीहौ विश्वं संज्ञायाम् ॥ ८. ४. ११९ ॥
 इषूदराइवेषु क्षेपे ॥ ८. ४. १२० ॥
 नदीबन्धुनि ॥ ८. ४. १२१ ॥
 निष्प्रोपसर्गपूर्वा वा ॥ ८. ४. १२२ ॥
 मरुवृद्धसूत्रशयादीनां छन्दसि ॥ ८. ४. १२३ ॥
 उत्तरपदादिः ॥ ८. ४. १२४ ॥
 कर्णो वर्णलक्षणात् ॥ ८. ४. १२५ ॥
 संज्ञौपम्योः ॥ ८. ४. १२६ ॥
 कण्ठपृष्ठग्रीवाजङ्घाश्च ॥ ८. ४. १२७ ॥
 शृङ्गमवस्थायां च ॥ ८. ४. १२८ ॥
 नञोऽजरमरमित्रमृताः ॥ ८. ४. १२९ ॥
 सोर्मनसी अलौमोषसी ॥ ८. ४. १३० ॥
 क्रतुदृशीकप्रतीकप्रतूर्तिहव्यभगाश्च ॥ ८. ४. १३१ ॥
 आयुदात्तं द्व्यछन्दसि ॥ ८. ४. १३२ ॥
 वीरवीर्यौ च ॥ ८. ४. १३३ ॥
 कूलतीरतूलमूलशालाक्षसामान्याव्ययीभावे ॥ ८. ४. १३४ ॥
 कंसमन्थशूर्पपाय्यकाण्डानि द्विगौ ॥ ८. ४. १३५ ॥

१. The original reads डीबन्धुनि
 and as one with the next
 sūtra.

२. This and the next two sūtras
 are written together.

३. This portion is written as a
 separate sūtra in the ori-
 ginal.

४. The original reads युदात्तस्य
 छन्दसि

तत्पुरुषे शालम् ॥ ८. ४. १३६ ॥

कन्थं च ॥ ८. ४. १३७ ॥

चिह्नणचिह्नणमद्भरमडरवैतुलवैतालिककर्णकुक्कुटपटकानामादिः ॥

८. ४. १३८ ॥

चेलचीरखेडकखडुककाण्डं गर्हायाम् ॥ ८. ४. १३९ ॥

चीरमुपमानम् ॥ ८. ४. १४० ॥

पललसूपशाकानि मिश्रे ॥ ८. ४. १४१ ॥

कूलसूदस्यकर्षास्संज्ञायाम् ॥ ८. ४. १४२ ॥

अकर्मधारये राज्यम् ॥ ८. ४. १४३ ॥

वर्गादयश्च ॥ ८. ४. १४४ ॥

पुत्रः पुंभ्यः ॥ ८. ४. १४५ ॥

नाचार्यराजत्विकसंयुक्तज्ञात्याख्येभ्यः ॥ ८. ४. १४६ ॥

चूर्णचौलचमसिचक्रनकरिपकुन्दमदलपद्राक्षातूस्तशोकटान्यप्राणिषष्ट्या ॥

८. ४. १४७ ॥

काण्डचीरपललसूपशाककुलानि ॥ ८. ४. १४८ ॥

कुण्डं वनम् ॥ ८. ४. १४९ ॥

प्रकृत्या भगालम् ॥ ८. ४. १५० ॥

शीतेर्नित्यावह्वज्वहुव्रीहावभसत् ॥ ८. ४. १५१ ॥

वनस्पतिबृहस्पतिशचीपतितनूनपान्नराशंसशुनशशेषण्डामर्कतृष्णावरुत्री-

वम्बाविश्ववयामर्त्युनामुभे युगपत् ॥ ८. ४. १५२ ॥

देवताद्वन्द्वे च ॥ ८. ४. १५३ ॥

पृथिवीरुद्रपूषमन्थिष्वेवानुदात्तादिषु ॥ ८. ४. १५४ ॥

पथ्युपपदकारकेभ्यः ॥ ८. ४. १५५ ॥

उक्त्योवाश्रमः ॥ ८. ४. १५६ ॥

१. The original reads चिह्नण

२. Space is left out in the original for writing षडं गर्हायाम्

३. The original reads अकर्मधारयो

४. The original reads this as two sūtras:—

पुत्रः पुंसिभ्यां नाचार्यः ॥
जत्विक् etc ॥

५. The original reads द्राक्षासूत

- थाथघञ्काजविभ्रकाणाम् ॥ ८. ४. १५७ ॥
 कः सुपमानाभ्याम् ॥ ८. ४. १५८ ॥
 संज्ञायामनाचितपर्याचितास्थापितपरिगृहीतनिरुक्तप्रतिपन्नप्रश्लिष्टोपश्लिष्टोप-
 द्रुतोपस्थापितानाम् ॥ ८. ४. १५९ ॥
 गोस्संहितायाः ॥ ८. ४. १६० ॥
 कारकाद्दत्तश्रुतयोरेवाशिषि ॥ ८. ४. १६१ ॥
 प्रवृद्धस्य यानवृषलयोः प्रयुक्तस्य सक्तिषु ॥ ८. ४. १६२ ॥
 अवहितस्य भोगाकर्षयोः ॥ ८. ४. १६३ ॥
 खट्वाकृढकविशस्तपुनरुत्स्यूतपुनर्निष्कृतानां च ॥ ८. ४. १६४ ॥
 इत्थंभूतेन कृते ॥ ८. ४. १६५ ॥
 अनो भावकर्मणोः ॥ ८. ४. १६६ ॥
 मनुक्तिन्व्याख्यानशब्दानसनस्थानयाजकादिक्रीताः ॥ ८. ४. १६७ ॥
 सप्तम्याः पुण्यम् ॥ ८. ४. १६८ ॥
 ऊनार्थकलहास्तृतीयाः ॥ ८. ४. १६९ ॥
 मिश्रमनुपसर्गमसन्धौ ॥ ८. ४. १७० ॥
 नञःस्वार्थनिषेधेशोभ्यर्ह्यां च ॥ ८. ४. १७१ ॥
 कृत्योक्तेषु च ॥ ८. ४. १७२ ॥
 चारुसाधुयौधिकानङ्गमेजयपदान्याकस्मात् ॥ ८. ४. १७३ ॥
 गृहपतिगृहपतिकाः ॥ ८. ४. १७४ ॥
 वर्तमानवर्धमानत्वरमाणप्रियमाणाः संज्ञायाम् ॥ ८. ४. १७५ ॥
 अहन् ॥ ८. ४. १७६ ॥
 राजानोऽच्छन्दसि ॥ ८. ४. १७७ ॥
 विकारसदृशं व्यस्तं च ॥ ८. ४. १७८ ॥

१. The original reads थाथघञ्जरि-
 लकाणामन्तः and omits कः
 in the next sūtra.

२. This is read along with the
 previous sūtra.

३. The original reads क्तिता

४. The original reads अर्थोऽनार्थ-

५. The original reads कृत्योक्तेषु च

६. The original reads this as two
 sūtra thus:—

चारुसारयोर्विकान् ॥

गमेजयपद etc ॥

तृन्नन्नतीक्ष्णशुचिनि वा ॥ ८. ४. १७९ ॥

बहुव्रीहविदमेतत्तद्भयः प्रथमपूरणे क्रियागणने ॥ ८. ४. १८० ॥

संख्यायास्तनः ॥ ८. ४. १८१ ॥

छन्दसि वा ॥ ८. ४. १८२ ॥

संज्ञायामजिनम् ॥ ८. ४. १८३ ॥

मित्रोऽनृषौ ॥ ८. ४. १८४ ॥

व्यवायिनोऽन्तरम् ॥ ८. ४. १८५ ॥

मुखं खाङ्गम् ॥ ८. ४. १८६ ॥

निष्ठोपमानाद्वा ॥ ८. ४. १८७ ॥

नाव्ययदिक्छन्दगोमहत्स्थूलमुष्टिपृथुवत्सेभ्यः ॥ ८. ४. १८८ ॥

जातिकालसुखादिभ्योऽनाच्छादनात् कौऽकृतमितप्रतिपन्नाः ॥ ८. ४. १८९ ॥

वाजाँते ॥ ८. ४. १९० ॥

द्वित्रिभ्यां पाहत् ॥ ८. ४. १९१ ॥

मूर्धानः ॥ ८. ४. १९२ ॥

सकथमक्रान्तात् ॥ ८. ४. १९३ ॥

छन्दस्यादिश्च ॥ ८. ४. १९४ ॥

त्रिचक्रत्रिबन्धुत्रिवृतादीनाम् ॥ ८. ४. १९५ ॥

नञ्सुभ्याम् ॥ ८. ४. १९६ ॥

केपि ॥ ८. ४. १९७ ॥

ह्रस्वान्तेऽन्त्यात्पूर्वम् ॥ ८. ४. १९८ ॥

कण्वेकाचिबहोर्नस्मानाधिकरणे ॥ ८. ४. १९९ ॥

न गुणाक्षरच्छन्दोमानसुक्ताध्यायादयबोऽवयवाः ॥ ८. ४. २०० ॥

१. The original reads शृन्नन्नक-

४. The original reads पाजातः

२. This portion is read as a separate sūtra in the original.

५. This and the next sūtra are written together in the original.

३. This portion along with the next sūtra is read as one sūtra in the original.

- उपसर्गात् स्वाङ्गं ध्रुवमपशुं ॥ ८. ४. २०१ ॥
 वनं समासे ॥ ८. ४. २०२ ॥
 अन्तरञ्च ॥ ८. ४. २०३ ॥
 अनिविभ्यामन्तः ॥ ८. ४. २०४ ॥
 परिरभितो भाविमण्डले ॥ ८. ४. २०५ ॥
 प्रादस्वाङ्गं संज्ञायाम् ॥ ८. ४. २०६ ॥
 उदकोपलोलपैमशकमक्षिकालकाकालिकतरिककतरीपत्रेपवषानिरः ॥
 ८. ४. २०७ ॥
 उदुपाभ्यां वाजिनम् ॥ ८. ४. २०८ ॥
 परेर्हस्तपादकेशकर्षाः ॥ ८. ४. २०९ ॥
 दुस्तरिपादश्च ॥ ८. ४. २१० ॥
 अभेर्मुंखम् ॥ ८. ४. २११ ॥
 अपाच्च ॥ ८. ४. २१२ ॥
 स्फिगपूतवीणाञ्जोर्ध्वकुक्षिसीरनामनामानि च ॥ ८. ४. २१३ ॥
 अधेरुपरिस्थम् ॥ ८. ४. २१४ ॥
 अनोरप्रधानकनीयसी ॥ ८. ४. २१५ ॥
 पुरुषश्चान्वादिष्टः ॥ ८. ४. २१६ ॥
 अतेरकृत्पदे ॥ ८. ४. २१७ ॥
 नेरनिघाने ॥ ८. ४. २१८ ॥
 प्रतेरंशुजनराजन्नुष्टूखेटकाजिरार्द्राश्रवणाः ॥ ८. ४. २१९ ॥
 कृत्तिकार्धपुराणि तत्पुरुषे ॥ ८. ४. २२० ॥

१. This and the next two sūtras are written in the original thus:—

उपसर्गात् स्वाङ्गम् ॥
 पशुं वने समासेऽन्तरं च ॥

२. Space is left out in the original for writing पमश

३. This and the next sūtra are written in the original thus
 मे अपाच्च ॥

४. The original reads स्थिगयुतवी-
 णाञ्छोर्ध्वाकुक्षिसिविर-

५. The original reads अतेद्वापे

- उपाद्ध्यजिनान्यगौरलेटलोदजिह्वाकृष्णाकन्यागुडकल्पपादीनि ॥ ८. ४. २२१ ॥
 सोरविक्षेपणे ॥ ८. ४. २२२ ॥
 उत्पुच्छे वा ॥ ८. ४. २२३ ॥
 नलोपः पूर्वत्रासिद्धिः ॥ ८. ४. २२४ ॥
 ह्युत उदात्तः ॥ ८. ४. २२५ ॥
 प्रश्नान्ताभिपूजविदास्त्रनुदात्तः ॥ ८. ४. २२६ ॥
 असूयासंमतिकोपकुत्सनेषु ॥ ८. ४. २२७ ॥
 याशीः क्षिप्रैषत्याख्यानेषु स्वरितः ॥ ८. ४. २२८ ॥
 उदात्तादनुदात्तः ॥ ८. ४. २२९ ॥
 उदात्तस्वरितवरुचवार्यणः ॥ ८. ४. २३० ॥
 एकादे अपादादौ पादाके वाक्ये ॥ ८. ४. २३१ ॥
 स्वरितस्यैकश्रुतौ सिद्धिः ॥ ८. ४. २३२ ॥

इति श्रीमहाराजाधिराजपरमेश्वरभोजदेवविरचिते

सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्नि व्याकरणे

अष्टमाध्यायस्य चतुर्थः पादः

समाप्तः

१. This and the next sūtra are read in the original thus:—

उपाध्यजिनान्यगौ ॥

टलटलोदजिह्वाकृष्णाकन्यागुडकल्प-
पादीनि सोरविक्षेपणे ॥

२. This portion is written as a separate sūtra.

३. The original reads
कुत्सनादीयाश्रीः ॥

प्रैषत्याख्यानेषु स्वरितः ॥

INDEX OF SŪTRAS

Sūtra	Page	Sūtra	Page	Sūtra	Page
अकचि वानौत्वे	218	अगारान्ताडन्	155	अच एकाचः	221
अकथितञ्च	2	अगिलस्य गिले	204	अचः	224
अकद्रूपाङ्गोः	214	अज्ञावानाव्यपरि	24	अचः कर्मकर्तरि	21
अकर्तरि कारके	74	अग्नेः सोमवरुण	201	अचः पररूपं	261
अकर्मकाच्च	88	अग्नेः स्तुतः	248	अचः परस्मिन्पूर्वविधौ	12
अकर्मकात्	87	अग्न्याङ्गिमादिमदि	66	अचिण्णलिङ्गिति	231
अकर्मकात्	88	अग्रग्रामान्यां	249	अचित्तवति च	30
अकर्मकाद्वा	90	अग्रात्	257	अचित्ताददेशकालात्	147
अकर्मधारये	284	अग्रादिमध्यान्त	29	अचि वा	240
अकर्मरुक्ञि	96	अग्रान्तपश्चाद्भ्यः	143	अचिश्नुधातु	211
अकः सवर्णे	197	अग्रान्तशुद्ध	191	अचीपत्सृष्ट	246
अकालात् ङश्च	164	अघादवद्य	261	अचोऽचित्तवत्कर्तृकात्	25
अकृच्छे	238	अडस्थः	155	अचो निष्ठायाः	250
अकृतकारि	16	अङ्श्च	263	अचो यत्	22
अकृते कृञः	83	अङ्गिमस्त्रिन्यां	71	अचो रहाभ्यां	251
अके जीविकायाः	281	अङ्गिवङ्गिमङ्गयङ्गि	47	अचो वा	222
अके भविष्यति	96	अङ्ग इत्यादौ	262	अचो ह्रस्वदीर्घभृताः	12
अके राजन्य	215	अङ्गात्	275	अच्च वौशनसः	217
अकिञ्चति	210	अङ्गात् कल्याणे	173	अच्चशित्यमिभ्यः	259
अङ्गी विङ्गी	7	अङ्गात्तन्निरस्यति	19	अच्छगत्यर्थवदिभिः	7
अक्षघृत	153	अङ्गाद्विकृतात्तद्विकारेण	93	अच्छिसखिवह	221
अक्षस्यादेवनस्य	272	अङ्गानि	281	अच्चप्रतिरूपाः	6
अक्षाद्गृहिन्याः	196	अङ्गिजसिसहिभ्यः	48	अच्च्ययुवौ	212
अक्षेपु ग्लहः	76	अङ्गितङ्गिकङ्गि	59	अच्च्यवङ्	197
अक्षे संज्ञायाम्	197	अङ्गलिभरुजा	183	अजशङ्कत्तरवारि	162
अक्षो वा	22	अङ्गुलेर्दारुणि	189	अजायुणिश्चीनां	224
अक्षणः	215	अङ्गुष्ठोदक	271	अजादीनां द्वितीयात्	192
अक्षणोऽचक्षुषः	187	अङ्गे च	148	अजादेर्द्वितीयः	192
अगस्त्यः	127	अच इः	45	अजाद्यदन्तम्	108

INDEX OF SŪTRAS

अजाविभ्यां श्यन्	158	अणोऽमि पूर्वः	197	अत्रानुनासिकः	245
अजिनान्तादुत्तर	181	अणोर्निपुणे	184	अत्रिभृगुकुत्सवसिष्ठ	127
अजिवृरीभ्यो नित्	41	अणोर्माषेषु	179	अत्वसन्तस्य	208
अजिसञ्जयसिभ्यः	47	अणौ चित्तवत्	90	अथ द्वितीयं	273
अजुपदेशे	11	अणू कुटिलिकायाः	153	अथर्वणोऽण् वेदे	147
अजेर्व्यघञ्	219	अणू च	142	अधिशीङ्	3
अजेस्तृणे चित्	62	अण्डैरण्डविचण्डकाण्ड	59	अध्यर्धाध	2
अजेः समि	78	अण्मात्रिको ह्रस्वः	4	अनाम्लादेशाः	2
अजैडककोकिल	112	अत आत इत्	85	अनुप्रतिगुणश्च	3
अञ्जनोः सनि	208	अत आदेः	236	अन्तर्धौ	3
अज्ञाते	181	अत आद्यञि	232	अभिनिविशो वा	3
अज्यतिभ्यां पादे च	45	अत इञ्	119	अथादिः	272
अञ्	5	अत उत्तत्र	212	अथोमथोनोभोभगोऽघोहेहो	6
अञ्	118	अताद्धित	250	अदन्तः स्त्री	110
अञ्	126	अतष्टाप्	112	अदभ्यस्तात्	85
अञ्णोरप्राच्यभर्ग	127	अतः	174	अदर्शनं लोपः	4
अजादीनामस्त्रियां	127	अतः कृकमि	246	अदसः फग्बुजोः	201
अञ्चच्	57	अतिग्रहाव्यथन	177	अदसोऽत्वे	243
अञ्चतेः पूजायम्	220	अतिरतिक्रमणे च	8	अदसो दः	218
अञ्चः	112	अतिथेर्च्यः	186	अदः	232
अञ्चरनः	213	अतिशयातिक्रमणयोश्च	103	अदादिभ्यो लृक्	21
अञ्चरुपसर्गे च	30	अतेरकृत्पदे	287	अदि भुवो ड्रुतच्	60
अञ्चैः	216	अतेरिथिः	47	अदूरभवे	133
अञ्चैः	268	अतेर्धश्च	50	अदूराधिकासन्नाः	105
अञ्चोऽनपादाने	242	अतेः चुनः	188	अदेङ्गुणः	4
अञ्चो लृक्	179	अतो गुणे	196	अदेरुपसर्गे	76
अञ्चनभञ्जन	207	अतो ङीन्	117	अदेर्नु धश्च वा	52
अञ्चैरिष्णुच्	42	अतो भिस ऐस्	91	अदेर्मुद् च	47
अञ्चैस्सिचः	223	अतोऽम्	91	अदेशकालादधीते	155
अटाट्या वा	78	अतो य इयः	86	अदेः क्रिश्च	48
अत्यर्तिसूत्रि	18	अतो लृक्	212	अदोऽनन्ने	31
अडो लश्च वा	43	अत्यन्तसह	239	अदोऽनुपदेशे	7
अणश्च	39	अत्यन्तसंयोगे	98	अद्भिः	258
अणि	215	अत्यन्तानुकामं गामी	167	अद्रौ वा	243
अणि नियुक्ते	281	अत्यन्तापह्वे च	33	अद्यश्चो भवति च	168
अणोऽप्रग्रहस्य	251	अत्यादयः क्रान्ताद्यर्थे	103	अद्यादिसर्वनामकिंभ्यः	177

INDEX OF SŪTRAS

अधउपरिभ्यां	265	अनत्याधान उरसि	8	अनुदात्ते च कुधापरे	262
अधमोत्तमभ्यां च	141	अनद्यतने लङ्	32	अनुपदं वद्धा	167
अधरातिः	179	अनद्यतने लृट्	73	अनुपद्यन्वेष्टा	172
अधःशिरसोः	246	अनन्तरस्य विधिः	13	अनुपराभ्यां कृञः	89
अधातुत्यक्त्यप्	227	अनन्तावसथेतिह	104	अनुपसर्गाद्वा	74
अधातोरुगितः	112	अनन्त्यस्यापि	244	अनुपसर्गाद्वा	88
अधिकरणविचाले च	178	अनपत्ये	215	अनुपसर्जनादतः	113
अधिकरणाच्चोपमानादाचारे	17	अनपुंसकान्यध्वर्युक्तवः	106	अनुपसर्जनाव्ययात्	92
अधिकरणे	28	अनमाने	250	अनुपाख्याधिकयोः	205
अधिकरणे सप्तमी	94	अनरे वा	141	अनुप्रतिगृणश्च	3
अधिकरणैतावत्त्वे	106	अनवकूप्यमर्षयोः	81	अनुब्राह्मणादिनिः	132
अधिकान्ता	101	अनव्यय	214	अनुहंतुलक्षणे	8
अधिकृत्य कृते ग्रन्थे	146	अनव्ययादमः क्यच्चा	17	अनुवादे चरणाः	106
अधिपरी अनर्थकौ	8	अनसि वहेः क्तिप्	33	अनुसंभ्यामकर्मकात्	88
अधिपर्यो वा	78	अनंशचिह्नमित्	11	अनुस्वारस्य	251
अधिरीश्वरे	8	अनः	112	अनुः सामीप्यायामयोः	97
अधिशीङ्स्यासामाधारः	3	अनः	189	अनूराधास्वाती	143
अधीष्टौ च	81	अनाच्छादनजात्यादेर्वा	116	अनेकं मतुपोऽथे	105
अधुना च	178	अनाम्लदेशाः	2	अनेकाचो लिट् आङ्	20
अधृष्टाकार्ययोः	162	अनाम्लद्व्यजागुः	231	अनेकावधारणे	238
अधेरारूढे	171	अनिकाभ्यां तरच्	67	अनेरोकहः	72
अधेरुपरि	287	अनिगन्तः	280	अनेर्डित्	55
अधेर्देवभूतयोः	225	अनिङ्गमेरिट्	220	अनो नुद्	265
अधेः प्रसहने	87	अनित्यवर्णे च	185	अनोनोर्ज्ञः	89
अधोऽध्युपरीणां	238	अनियतपुंस्क	124	अनो बहुव्रीहेः	256
अधोऽवसोलोपश्च	143	अनियोग	196	अनो भावकर्मणोः	285
अध्ययनतः	106	अनिरिका	249	अनोरप्रधान	287
अध्यर्धाधिपूर्वपूरणाः	2	अनिवासि ग्रामे	282	अनोर्वचिप्रवचिवासि	164
अध्यात्माधिदेवाधिभूत	144	अनिविभ्यामन्तः	287	अनोऽश्यामस्सरसां	188
अध्यायन्यायोधावसंहार	80	अनिष्टा	280	अनोः कमितरि	171
अध्यायानुवाकयोर्लृङ्वा	176	अनुकम्पायाम्	181	अनोः कर्मणि	32
अध्रुवे स्वाङ्गे	83	अनुकरणं चानितिपरम्	7	अनोः पथिपदयूप	144
अध्वनः प्रथमा च	94	अनुगवमायामे	188	अनोः शति	225
अध्वर्युकषाययोः	278	अनुग्वलम्	167	अन्तरङ्गं बहिरङ्गात्	15
अध्वर्युपरिषद्भ्यां च	148	अनुदात्तं पदमेकवर्जम्	267	अन्तरपरिग्रहे	7
अध्वानं यच्च	167	अनुदात्ते च	269	अन्तरमपुदि	5

INDEX OF SŪTRAS

अन्तरश्च	287	अपदुस्सुवनिषु	40	अप्रत्यादिष्वसाधुना	94
अन्तरोऽयनस्य	250	अपदुःसुवनिभ्यः	248	अप्राणिजातयः	106
अन्तर्णत्वाकिंविधिषु	6	अपपरी वर्जने	8	अप्लुतादीनाम्	197
अन्तर्धानोऽन्तर्घणश्च	77	अपमित्यात् कक्	153	अवहोः	189
अन्तर्धौ येनादर्शनमिच्छति	3	अपरस्पराः	198	अत्राह्वाणात्	128
अन्तर्बहिर्भ्यां लोमः	189	अपरस्यातिः	179	अभावकर्मणोः	215
अन्तर्वत्पतिवतोः	256	अपरोक्षे च	33	अभावाहनश्च	35
अन्तश्च	270	अपवदः	89	अभाषित	228
अन्तः पूर्वपदाङ्क्	144	अपवर्गे तृतीया	93	अभिजनश्च	164
अन्तादिवच्च	195	अपवादविषये	15	अभिजिद्विदभृत्	183
अन्तिकवाढयोः	180	अपस्करो रथाङ्गे	198	अभिज्ञावचने लृट्	33
अन्तिकस्य	214	अपस्पृष्टे	261	अभिधानलक्षणाः	16
अन्ते च	250	अपह्ववे ज्ञः	88	अभिनिविशो वा	3
अन्तोदात्तात्	268	अपाच्च	287	अभिनिष्क्रामति	146
अन्त्य ईवत्यवत्योः	271	अपाच्चतुष्पात्	198	अभिनिष्ठानो वर्णे	248
अन्त्याजादिष्टिः	4	अपाक्लेशतमसोः	29	अभिन्नकर्तृकयोः	82
अन्त्यात् पूर्वं	282	अपादाने चाहागुहोः	177	अभिन्नस्यापि	180
अन्त्याभावे	12	अपादाने पञ्चमी	94	अभिपूजिते	243
अश्वरश्च	66	अपादाने षिद्धा	74	अभिप्रत्यतिभ्यः क्षिपः	89
अज्ञाणः	156	अपिति	231	अभिरभागे	8
अन्यतान्यतोऽपि	31	अपिति वा	194	अभिविधाविनुण्	77
अन्यत्नास्मात्	245	अपिः पदार्थसम्भावना	8	अभिविधौ संपदा च	186
अन्यथैवंकथमित्थं	82	अपीलुदारवादेः	207	अभिव्याङ्ङि भृजः	37
अन्यपदार्थप्रधानः	107	अपूतकृतोः	270	अभूततद्भावे	186
अन्यपदार्थे	105	अपे च लषः	35	अभूवाक्	278
अन्यपदार्थैः	98	अपेतापोढ	99	अभेरविदूरे	222
अन्यस्य क्रियायाः	238	अपेहि च	101	अभेर्दीर्घश्च वा	171
अन्येभ्योऽपि दृश्यते	90	अपोनपादपान्नपातोः	131	अभेर्मुखम्	287
अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते	31	अपो मि	235	अभौ भुवो भूते	25
अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते	36	अपो यञ्वा	151	अभौ यामाभ्याम्	46
अन्येषामपि	207	अपो यद्योनिमतिषु	200	अन्यमिवाच्छ च	167
अन्वच्यानुलोभ्ये	84	अप्तृस्वस्तुनप्तृ	208	अन्यर्हितम्	108
अन्ववततेभ्यो रहसः	188	अप्पूरण्यास्तत्प्राधान्ये	189	अन्यस्त	269
अम्वाद्यस्तिङोदात्तवता	103	अप्रतिबन्धोत्साह	88	अन्यस्तस्य	264
अपगुरो णमुलि	194	अप्रत्ययाच्च	78	अभ्यासस्य	211
अपघनोद्धन	77	अप्रत्यये च	181	अभ्युत्सादयां	253

INDEX OF SŪTRAS

अभ्रेरसुः	42	अरण्यात्	140	अर्धाच्च	188
अम्वास्तिसिज्भ्यां	232	अरिहणद्रहण	134	अर्धात्परिमाणस्य	226
अमत्यर्थाद्यधिकरणे	96	अरुर्मनश्चक्षुः	186	अर्धाद्यत्	142
अमद्राणां दिवाः	225	अर्चिरुचिद्युचि	51	अर्धे लुक्	179
अमहन्नवन्नगरे	252	अर्जुनस्य	271	अर्धस्य	271
अमा च प्राक् खसुजः	104	अर्जेः ऋज च	39	अर्धः स्वामिवेश्ययोः	23
अमात्तदुपधात्	239	अर्णसो लोपश्च	173	अर्धासुरश्चतुरतुन्द	175
अमावसोऽधिकरणे	24	अर्तिकशिभ्यां	42	अर्हणे तुच्	24
अमावास्यार्थादश्च	143	अर्तिपृवपिपयजि	51	अर्हति	161
आमिकमिभ्यां नुः	42	अर्तिवुदोर्दुक् च	61	अर्हतो तुं च	165
अमिचिामि	68	अर्तिद्वधूसुखनि	37	अर्हशक्तयोः	81
अमिपचि	263	अर्तीरिस्तुसुहु	63	अर्हः	27
अमियजिवधिपति	68	अर्तेरत्तिच्	47	अर्हः	229
अमुचामो	259	अर्तेरन्यत्	65	अलङ्कृन्निराङ्कृभ्यां	34
अमू अमी	5	अर्तेरुच्च	52	अलश्लोरत उच्च	63
अमूर्धमस्तकात्	200	अर्तेरु च	47	अलखत्वोः	82
अमेरतिः	46	अर्तेर्मुक्षिनक्	50	अलाबूतिलोमामङ्गाम्यः	168
अमेरीवः	70	अर्तेः पिशन्	71	अलिकलिदलिपुलिबृश्च	54
अमेर्गुः	41	अर्त्यजिक्कृत्तृष्टृ	62	अलिटि व्यः	194
अमेर्णिद्वा	63	अर्त्यविभ्यामुट्च्	41	अलितलिशीङ्सुपाभ्यः	62
अमेर्नित्	72	अर्थमात्रे प्रथमा	95	अलिपुलिकलिभ्यः	61
अमेर्मुक् च	52	अर्थवदधातुरप्रत्ययः	1	अलिशालिपलितलिघसि	45
अमेर्वरट् च	71	अर्थवद्ग्रहणे नानर्थकस्य	14	अलुगुत्तरपदे	200
अमो मद्	255	अर्थवशाद्दिभक्तिविपरिणामः	14	अलेरम्बुसः	72
अन्नसूधसवसां	265	अर्थादिसदृशसम	98	अलोऽन्यात्पूर्वं उपधा	4
अम्बाम्बगोभूमि	248	अर्थाद्याच्चायाम्	175	अल्पात्तरम्	108
अम्बार्थामडलेकानां	232	अर्थार्थिपूर्वापर	93	अल्पे	182
अम्बे अम्बाले	262	अर्थे	280	अल्लोपो नः	213
अयच्छिन्वि क्लिति	234	अर्थेऽग्नौवशे	8	अवक्त्वयः	154
अयवस	259	अर्थे च	80	अवक्षेपणे च	181
अयसंभावनवचने	81	अर्थे वा	206	अवचक्षे	255
अयःशूलदण्डाजिनाभ्यां	171	अर्देः सन्निविभ्यः	222	अवट्कूपौ	99
अयानयं नेयः	167	अर्धजरतीयार्धवैशस	102	अवतेर्मिः	51
अयामान्तात्व	211	अर्धस्य	272	अवतेर्ह्रस्वश्च	64
अयिरः पुनः	192	अर्धे चतसृभिः	98	अवदातात्	179
अरज्ज्वादेरप्राणिनः	116	अर्धे समविभागे वा	102	अवद्यपण्यवर्गागर्ह	23

INDEX OF SŪTRAS

अवपासि	262	अवेः सङ्घाते	168	अश्वादेकाहगमे	167
अवयवश्च	150	अवोदैधो	209	अश्वाश्मशङ्खकुटपुट	121
अवयवाद्गतोः	225	अव्यक्तानुकरणस्य	196	अश्विन्यादिभ्यः	143
अवयवेऽप्यवयविवत्	13	अव्यक्तानुकरणात्	187	अश्विमानण्	257
अवयसि ङश्च	162	अव्ययम्	105	अषडक्षशितङ्ग्वलङ्क	168
अवयाश्चेत् वा	265	अव्ययं प्रवृद्धादिभिः	104	अषष्ठीतृतीया	206
अवरस्याव च	179	अव्ययं विभक्तयर्थे	97	अषष्ठयेकविभक्ति च	2
अवर्णभोभगो	246	अव्ययस्य च	213	अष्टका पितृदेवत्ये	228
अवर्णस्त्रसा	213	अव्ययाच्चाङ्गुलेः	188	अष्टनः संज्ञायाम्	203
अवसमन्तेभ्यः	188	अव्ययानां कश्च दः	181	अष्टनो दीर्घः	262
अवस्करः	87	अव्ययीभावः	97	अष्टनो वा	218
अवस्करो वर्चः	198	अव्ययीभावे	205	अष्टाभ्य औश्	91
अवहितस्य	285	अव्ययीभावो नपुंसकम्	110	अष्टाभ्यः शमादिभ्यः	34
अवातो निर्वाणः	242	अव्ययेऽनभिप्रेताख्याने	84	अष्टामेखला	259
अवात् कुटारच्चावनते	168	अशब्दे यत्सौ च	145	अष्टिवुष्पक्वैरादेः	195
अवादयः कुष्ठाद्यर्थे	103	अशाला	110	अष्टीवच्चक्रीवत्	240
अवादौर्जित्य	247	अशिकचोर्नु च	55	असत्वे च वाहाहैवैवं	5
अवाद्विरः	88	अशिवहिकटिभ्य इत्रः	68	असमृद्धयर्थाभावात्यय	97
अवाप्योत्स	206	अशिष्टव्यवहारे	93	असंख्या	267
अवितस्ततन्दि	48	अश्लुप्रुषिलिखरि	70	असंज्ञायां च	32
अविर्त्तार्थाः	267	अशो रश च	47	असंज्ञायां ड्वन्	159
अविधीयमानोऽण्	11	अशो रश च	61	असंबुद्धौ	218
अविभक्तिशस्तसादौ	11	अशो रद्र च	45	असंयुक्तानादेः	240
अविभूभ्यामन्तिः	46	अशेरूपचू पश्च	62	असावमुष्य	277
अविमह्योष्टिषच्	71	अशैर्नित्	48	असिदाधां हावे	212
अविवक्षितविशेषे	32	अशैर्नु च	39	असिद्धं बहिरङ्गमन्तरङ्गे	14
अवृद्धमक	282	अशोतेर्डित्	56	असुद्रसंयोगात्	234
अवृद्धात् फिन्	126	अश्मनो विकारे	213	असुन्	51
अवृद्धेभ्योऽपि	140	अश्मन्नुषयूष	135	असुपतवचां	233
अवे च	75	अश्मरथाद्यज्ञः	117	असूयाग्रयोर्दशः	29
अवे भृञः	60	अश्वगर्ग	282	असूयासंमति	288
अवेर्दुग्धे सोढ	133	अश्वत्थाग्रहायणीभ्यां	131	असूर्यपश्य	102
अवेर्धश्च वा	64	अश्वमणिद्वारेभ्यः	125	असेरुर्न	67
अवे वर्षप्रतिबन्धे	75	अश्वशतधनगणराष्ट्र	118	असो नपुंसकान्द्रज्वा	259
अवे ह्रसाम्याम्	26	अश्वाधस्यात्	264	अस्तात्यादिः	9
अवेः	74	अश्वाच्छः	132	अस्तिक्षीरादयः	105

INDEX OF SŪTRAS

अस्ति नास्ति दिष्टमिति	155	अः इति विसर्जनीयः	5	आचायोंप	281
अस्तिनास्त्यस्यस्मिद्विद्यते	6	अः स्थान्नः	118	आचायोंप	283
अस्तिविद्यती इजुहोतिवेत्ति	34	आक्रमान् प्रह	152	आचोवचोच्चनीच	102
अस्तेर्भूः	219	आक्रोशो नञ्यनिः	79	आचापञ्चम्याः	179
अस्त्रीविषयादयोपधात्	116	आख्यातमाख्यातेन सातत्ये	102	आच्छीडयोः	217
अस्त्रीशुद्ध	243	आख्यातं साव्यवकारक	2	आजसि	198
अस्त्विसञ्जभ्यां	264	आख्यातोपयोगे	4	आजसेः	256
अस्थिदधि	217	आख्यानाख्यायिकाभ्यः	132	आज्ञायिनी	200
अस्थ्यादीनामञ्	720	आख्यानात्	19	आज्वं वृते	23
अस्थ्यादीनामनञ्	263	आगमश्च	267	आइ च	263
अस्मदो द्वयोश्चाविशेषणे	90	आगमात् सर्वादेशः	15	आडेरपगुञ्चोपधायाः	62
अस्मद्युत्तमः	90	आगमास्तद्वृत्तीभूताः	14	आडथसुभगस्थूलपलित	30
अस्मायामेधात्तजो विनिः	175	आगोः कनकारिणि	163	आण्य च क्वचित्	197
अस्मिन्निति च	184	आडस्ताच्छीत्ये	27	आत ऐ	255
अस्य च्वावन	234	आडि च गित्	50	आत औ णलः	85
अस्यतितृप्तिभ्यां	83	आडितो हलादेः	35	आतश्चोपसर्गे	25
अस्याद्द्वयहेत्योः	252	आडिदः किः	77	आतश्चोपसर्गे	78
अस्यपल्त्याः	183	आडि ष्ठुपतिभ्यां कर्तरि च	24	आतोऽनापः	213
अहञ्जमस्तिङ्	208	आडि युद्धे	76	आतोऽनुपसर्गे कः	27
अहन्	285	आडि रुद्धभ्याम्	75	आतो युक् चिष्कृतोः	226
अहर्गिरादीनां	242	आडि श्रुपेः सनः	47	आतो युच्	80
अहशो वनो र च	112	आडि र्फायोर्डित्	60	आतो यिच्	31
अहंशुभं कृतं पर्यातं येन तेन	6	आडि लुञः	77	आतोऽष्टनः	268
अहः प्रशंसायाम्	34	आडीपदर्थान्निव्याप्तयोः	103	आत्मनः पूरणे	200
अहेति विनि	276	आडो ज्योतिषद्गमने	88	आत्मनेपदानि भावकर्मणोः	86
अहो च	275	आडो दश्च	27	आत्मनेपदेऽनतः	85
अहोऽसुदिनपुण्याभ्याम्	110	आडो दः	86	आत्मनेपदे वा	20
अहः	242	आडो ध्यष्टुः	206	आत्मनेपदे वा	219
अहः खः क्रतौ	132	आडोऽनुनासिकाश्च	262	आत्माध्वनोः खे	215
अहः खे	214	आडोऽन्धूधसोः	193	आत्मोदरकुक्षिषु भृजः	28
अहस्यादन्तात्	249	आडो यमहनः	87	आत्मेयान्नाद्वाजे	121
अह्वृताश्च	263	आडो यि	216	आत्समो देव	205
अं इत्यनुस्वारः	5	आइपर्याङ्भ्यामीहेरिनिः	117	आथर्वणिक्कादणि कलोपश्च	149
अंशमवश्यं हारी	171	आइ मर्यादाभिधिष्योः	8	आदरानादरयोः सदसती	7
अंशे सङ्ख्यायास्तयद्	170	आइमाडोः	195	आदामः साम्	91
अंहिकुण्ठकम्पां नलोपश्च	45	आइलोपश्च कालात्यन्त	19	आदि षिडडवः	11

INDEX OF SŪTRAS

आदितः	222	आभीक्ष्ये णमुल् च	82	आशिषि	228
आदिरवसानेन	106	आभ्यामसिश्च	179	आशिषि च	26
आदिरिताम्येन समध्यः	11	आम आकम्	92	आशिषि च	84
आदिश्यञ्चो वा	168	आम एका	276	आशिषि तुह्योस्तातङ् वा	85
आदिष्टादचः पूर्वस्य	13	आमनडुहो वा	217	आशिषि नाथः	87
आदिः प्रत्येनसि	279	आमन्वितस्य	270	आशिषि नाथः	95
आदीषत्सृष्टश्च	246	आमन्वितं पूर्वं	239	आशिषि हनः	29
आहगम	254	आमयात् दीर्घश्च	175	आशिष्यायुष्य	96
आदेश्च मः	142	आमः कृजः प्राग्वत्	88	आश्रयमद्भूते	198
आदेश्छन्दसः प्रगाथे	131	आमेतः	85	आश्रये च	81
आदेशादागमः	15	आयनेयीनीयियः	216	आश्वयुज्या बुक्	143
आद्गुणः	196	आयस्थानेभ्यश्चक्	145	आसत्तौ	83
आद्यन्तवदेकस्मिन्	13	आयुक्तकुशलाभ्यां	95	आ सर्वनाम्नः	205
आद्यन्तानन्तकार	28	आयुक्तासेविताम्नात्	172	आसुयुवपिरपिलपित्रपि	24
आद्यन्तान्तररहःपथ्यलीक	144	आयुधाच्छ च	153	आस्पदं प्रतिष्ठायाम्	198
आद्यात्	119	आरण्याण्यः	138	आस्वलिलुच्छुक्षिति	221
आद्युदात्तम्	281	आरिः संवत्सरे	178	आहर चेलवसने	102
आद्युदात्तं	283	आर्त्विज्यं चर्त्विजः खक्	161	आहारार्थेभ्योऽकर्तरि	32
आध्ययेष्वेवर्षेः	145	आर्धधातुकं शेषः	10	आहि च दूरे	180
आनङ्गतो द्वन्द्वे	201	आर्धधातुके	210	आहिताग्निजातपुत्र	109
आनुतिनैमिष्यासिबन्धकि	128	आर्धधातुके	219	आहितात्	249
आनुपूर्व्ये	238	आर्यक्षत्रियाभ्यां	115	आहो उताहो	275
आने सुगतः	223	आर्यो ब्राह्मण	279	इकस्सुजि	262
आन्महतः	202	आर्हादगोपुच्छसङ्ख्या	159	इकः काशे	207
आप ओतः शी	91	आलजाटचौ कुत्सायाम्	175	इको गुणवृद्धी	12
आपः किन् ह्रस्वश्च	51	आवश्याकाधमर्ण्यं	24	इको यणचि	195
आपत्यस्य	214	आवश्याकाधमर्ण्ययोर्णिनि	31	इको लघुपूर्वादकवेः	166
आपो जुषाणो	261	आवसथात् षल्	155	इको ह्रस्वः	203
आपो वा	211	आविषस्त्यप्	257	इकृशितपः स्वरूपे	80
आपो वा	234	आशङ्कावाधनेदीयस्सु	278	इक्षुमूलकादिभ्यः क्षेत्रे	169
आपो ह्रस्वश्च	41	आशङ्कायां च	17	इगन्तकाल	289
आपो ह्रस्वश्च	44	आशंसायां भूतवच्च	80	इगन्तानां	273
आपो ह्रस्वश्च	60	आशंसावचने लिङ्	80	इगुपधज्ञापीकृभ्यः कः	25
आपो ह्रस्वो नुद् च वा	52	आशायाः	271	इगुपधात् कित्	45
आप्रपदं प्राप्नोति	167	आशितः	270	इग्यणः सम्प्रसारणम्	4
आवाधे पुंवच्च	238	आशितो भुवो भावकरणयोः	29	इङश्च	74

INDEX OF SŪTRAS

इडश्च	219	इतरादिभ्यः	91	इरयोरेत्तित	263
इडो गमः	208	इतो निजः	123	इरंमदश्च	29
इङ्धारिभ्यां शतृशानचौ	34	इतो मनुष्यजातेः	116	इरि जृस्तम्भुमुचुम्भु	21
इञ्क्रियाव्यतीहारे	190	इतो लोपः	255	इवन्तर्धञ्	220
इच्छामृगये च	78	इतो लोपः परस्मैपदानाम्	86	इवार्थे	259
इच्छार्थेभ्यो लिङ् च	33	इत्थंभूतलक्षणात्	93	इवेन विभक्त्यलोपश्च	97
इच्छार्थेषु कामप्रवेदने	81	इत्थं भूतेन	285	इवे संज्ञायाम्	182
इच्यनचि	202	इत्येनभ्याशस्य	204	इप्तिभिद्विदिमुदिव्यधि	40
इजादेर्गुरुमतः	20	इदम इश् च	177	इप्तिरुचिरुधितिमिमिदि	67
इजश्च	129	इदमः समसिसणिश्च	178	इधुगामियमां	229
इजः	116	इदमः स्त्रीपुंसयोः	218	इधुदराश्चेषु	283
इजः	225	इदमो हः	177	इधेरुधक्	61
इट ईटि	241	इदंतञ्चां	259	इधेः किद् लोपश्च	56
इटोऽत्	86	इदितो नुम् धातोः	216	इधोऽनिच्छायाम्	78
इटो वा	249	इदुतोर्गुणः	233	इधोरग्रानीकाम्याम्	141
इद् सनो वा	220	इदुञ्चामेङ्	233	इष्टकेपीका	204
इडादीनामैप्	85	इदुञ्चामौति	197	इष्टपूर्तश्रुतगृहीतोद्गृहीत	172
इडायाः	266	इदु द्वन्द्वे	107	इष्टीनां	263
इडावत्सरः	68	इदरिद्रः	212	इष्टे युक् च	214
इणस्तुद् च	80	इद्वृद्धिमति	201	इष्ट्यतेर्यिः सन् वा	192
इणः कित्	63	इध्मावाग्रचो बर्हिर्मनः	105	इष्ट्यसिभ्यां ककन्	55
इणिकोर्गा	219	इनच्पिटच्काश्चिकाचि	163	इष्ट्यनिवृष्वरिष्वलिष्वाद्यः	70
इणो णित्	51	इनः स्त्रियाम्	191	इससुगदोर्भ्यः	216
इणो दामिक्	51	इनुर्विशाद्रवेणिभ्यो णः	59	इसादिष्वप्र	235
इणो धोः	196	इनोऽचि लोपः	217	इसुसोर्व्यपेक्षा	246
इणो नावभ्रेषे	75	इन्द्रवरुणभवशर्वरुद्र	115	इस्मन्नन्किषु	227
इणो नुद् च	52	इन्द्राभिदेवेभ्यः शर्मणः	119	इहद्वितीयेह	102
इणो यण्	211	इन्द्रादालिसादिसायुधेभ्यः	150	इहपराभ्यां	225
इण्कुभ्यां	247	इन्द्रियाभिन्द्रलिङ्गभिन्द्र	172	ईध्माभ्योः	234
इण्जिसुनशिभ्यः	36	इन्धेर्नलोपश्च	52	ई च गणः	237
इण्पूभ्यां कित्	67	इन्याधमण्ये च	96	ई च द्विवचने	263
इण्मीकापाशत्यनिमार्चि-	54	इन्हन्पूर्षा	208	ईडवन्द	270
इण्विधिभ्यामसिः	52	इयाडियाजि	256	ईडेरविडिङ् ह्रस्वश्च	49
इण्शीङ्श्याशालापदिभ्यः	70	इयुबुस्थानाभ्यां	233	ईण्य वा	197
इण्स्तुशासुबृञ्	23	इयुबुस्थानिभ्यां वा	92	ईदस्यासः	223
इतरेतरान्योन्य	86	इरातर्परक	240	ईदूतौ	253

INDEX OF SŪTRAS

ईदूदेद्विवचनं प्रगृह्यम्	5	उत्करशफराश्वखदिर	136	उदराङ्गाधूने	171
ईघाति	211	उत्कृत्यो वा	284	उदरे वा	205
ईद्रोपधेभ्यः प्राचाम्	140	उत्तरपदत्वे चापदादिविधौ	13	उदश्वरः सकर्मकात्	88
ईयसश्च	185	उत्तरपदलोपे	227	उदश्वितो वा	131
ईयसः	191	उत्तरपदस्य च	203	उदस्कन्देः	266
ईयसुन्निष्ठाभ्याम्	180	उत्तरपदबृद्धौ	283	उदस्थानाद्देशे	117
ईयिवाननाश्वाननूचानः	32	उत्तरपदातिशय आति	107	उदः सः	251
ईवनिपौ	259	उत्तरपदादिः	283	उदात्तयणः	268
ईश्वरः	160	उत्तरपदान्तस्य	250	उदात्तस्वरित	277
ईश्वरार्थाद्राज्ञः सभा	110	उत्तरपदार्थप्रधानस्तत्पुरुषः	107	उदात्तस्वरित	288
ईश्वरे	255	उत्तरस्य	252	उदात्तादनुदात्तः	288
ईषदथे	206	उत्तरादाहञ्	138	उदिगायश्च चित्	44
ईषदसमाप्तौ कल्पम्	180	उत्तरोत्तर	268	उदि च नियः	74
ईषद्गुणेन	102	उत्तानादौ कर्तरि	28	उदितो वा	220
ईषद्वा	280	उत्परस्यातः	237	उदिपचिपतिमतिभ्यः	34
ईषा	262	उत्पातेन शाप्यमाने	33	उदि युपूद्रवः	75
ईषान्तस्य	274	उत्पुच्छे वा	288	उदिरुचितिलिपुलिपिति	54
ईहिलि तिङि	212	उत्प्रतिभ्यामाङि सतैः	31	उदि वा	74
उक्तार्थानामप्रयोगः	14	उत्यादीनां	268	उदिहासिदसिसहिभ्यः	25
उगन्तादुत्तरपद	181	उत्सङ्गोडुपोडुपोत्पुटपिटक	153	उदीच्यग्रामाद्बृहचः	139
उगितः पुंवच्च	202	उत्सर्गापवादयोः	15	उदुपधस्य	231
उगोहविर्बहिरष्टकामेधा	157	उत्सोदपानविकरविनद	118	उदुपाभ्यां	287
उचः के गुणश्च	228	उद ईत्	213	उदुपाभ्यां स्यापेरान्तात्	164
उचिकुसिपिशिपृषिभ्यः	60	उदकस्योदन्	234	उदुम्बरतिलखलमद्रकार	127
उचेश्चक्	57	उदकस्योदः	203	उदुम्बरः कृमिमशकाभ्यां	99
उच्चैरदात्तः	4	उदकात्संज्ञायाम्	144	उदोऽधिके	168
उच्चैस्तरां	277	उदके नुद् च	52	उदोऽनूर्ध्वचिष्टायाम्	87
उञि	246	उदके मिश्रे	282	उदो रजिवहिभ्यां कूले	28
उञ्छति	153	उदके श्वेर्दितिः	49	उदोष्ठ्यपूर्वस्य	216
उञ्छभ्लेच्छ	267	उदकोपलोलप	287	उदोहोऽचः	212
उणादयो भूतेऽपि	73	उदक् च विपाशः	134	उद्धरोत्सृजावसृजाभ्याम्	102
उताप्योर्वाढार्थे लिङ्	81	उदङ्गादिभ्यश्च	119	उद्यमनिपात	254
उतासवर्गः	11	उदङ्गोऽनुदके	80	उद्यमस्तवकालपलनिचुल	175
उतोऽसंयोग	212	उदञ्चः संज्ञायाम्	119	उद्यमोपरमौ	226
उतो लुग्वा	263	उदन्वानुदधौ	240	उद्यातोडुपोत्पिषोत्पुटोत्पल	134
उत्क उन्मनाः	171	उदभिदुस्तुभ्यो मनसः	17	उद्विभ्यां काकुत्	191

INDEX OF SŪTRAS

उद्धिभ्यां तपः	87	उपसर्गात्सुनोति	247	उपोऽधिके च	8
उनर्वन्न	272	उपसर्गादचः	235	उत्ते च	143
उन्देरिच्चादेः	39	उपसर्गादजाद्यन्ताद्युजेः	89	उभययोगादिषु	11
उन्देर्नलोपश्च	61	उपसर्गादध्वनः	188	उभयपदार्थप्रधानो द्वन्द्वः	107
उन्देर्नलोपश्च	72	उपसर्गादस्त्वृहिभ्यां वा	87	उभयहेतावस्त्वकाकारे	96
उन्म्योर्ग्रः	75	उपसर्गाद्दूहो ह्रस्वश्च	234	उभयाद्द्युश्च	178
उन्मृजावमृजने	102	उपसर्गाद्वृति	196	उभान्नित्यम्	170
उपकलमकभ्रष्टककपिष्ठल	127	उपसर्गाश्चाभिवर्जम्	274	उभे द्वौ च	45
उपपन्न आश्रये	77	उपसर्गाः	253	उभोभयाभ्यामङ्गलि	190
उपज्ञाते	148	उपसर्गाः क्रियायोगे	6	उमोर्णाभ्यां वा	151
उपज्ञोपक्रमं तदादित्वे	110	उपसर्गे च वीणायाः	76	उरत्	236
उपदेशे	269	उपसर्गे च संज्ञायाम्	32	उरसोऽग्रये	188
उपदेशेऽञ्जन	211	उपसर्गे धः	77	उरसोऽण् च	156
उपधायाश्च	216	उपसर्गे युवः	74	उरसो यच्च	148
उपधालोपे च	229	उपसर्गे श्रयः	26	उरस्सर्पिर्दधि	191
उपधेः स्वार्थे	158	उपसर्जनं पूर्वम्	107	उरो यजुषि	261
उपपदमतिङ्	103	उपसर्गाकाल्याप्रजने	23	उर्कृत्	227
उपपदविभक्तेः	15	उपसंवादः	255	उर्ध्वश्च	70
उपपराभ्याम्	88	उपसिक्तं व्यञ्जनेभ्यः	153	उवर्णान्तानुदात्तादि	150
उपमानमुपमेय	105	उपाजेऽन्वाजे सामर्थ्याधाने	7	उशीर	274
उपमानात्	190	उपात्	90	उश्च	232
उपमानादप्राणिनि	188	उपात्किरो लवने	83	उषर्बुधः	243
उपमानादेश्च	116	उपात्प्रशंसायाम्	216	उषसुपिसुष्कमधुवन्धुनख	173
उपमानानि सामान्यवचनैः	100	उपात्स्थूलाकलापाभ्याम्	144	उपासोषसः	201
उपमेयानि व्याघ्रसिंहर्षभ	100	उपादेरडच्चुचौ च	181	उपिकुपिकमिगार्तिभ्यस्थन्	60
उपयजः	254	उपादेवपूजासङ्गतिकरणमित्र	87	उपिकुपिकुटिदलिकुलि	62
उपवसेरभोजनार्थस्य कालः	3	उपादेशवेशहस्तस्थानेभ्यः	152	उपिखनिसुसूभ्यः कित्	68
उपसर्गव्यपेतम्	275	उपाद्द्वयज	288	उपिरञ्जिशभूम्यः कित्	52
उपसर्गस्य	240	उपाद्भ्रूषण	198	उपिशुपिर्कृषीण्जिमीङ्बुधि	61
उपसर्गस्य घञि	207	उपाद्यमः स्वीकारे	88	उषेरधिः	47
उपसर्गाच्च	190	उपान्वध्याङ्गवसः	3	उषेर्जश्च	52
उपसर्गात्	249	उपायाङ्गस्वश्च	185	उषेर्नक् लोपश्च	71
उपसर्गात्	250	उपावयोर्धः	25	उष्ट्रः सादि	280
उपसर्गात्	258	उपावाभ्यां	228	उष्ट्राद्बु	151
उपसर्गात्	287	उपेक्षातोऽधिकारः	13	उष्णात्	171
उपसर्गात्सखल्	216	उपोत्तमं रितः	270	उष्णिहो वा	112

INDEX OF SŪTRAS

उस्यपदादौ	196	ऋचिरिषिकृतिवृश्चि	72	ऋदशोऽङ्घ्रि	233
ऊककुन्दुमाम्याम्	133	ऋच्छेररः	66	ऋदोरप्	76
ऊङः	202	ऋच्यलि	55	ऋदूत्यकः	197
ऊङुतः	116	ऋजनोरुक् च	69	ऋधापोरीत्	235
ऊठि	196	ऋजिशृष्टृभ्यः कित्	71	ऋनो ङीप्	112
ऊठ उपधायाः	268	ऋणमधमोत्तमाम्याम्	99	ऋष्टृकृपिहपिनहिकलिभ्यः	71
ऊतियूतिजुतिसतिहेति	77	ऋणमाधमण्यै	242	ऋष्टृभृहाङ्गाङां	236
ऊदनोर्देशे	205	ऋणे पञ्चमी	93	ऋभ्यां मतोर्वः	265
ऊधसो नश्च	112	ऋत उत्	197	ऋमदश्रोत्योश्च	236
ऊधसो नश्च	157	ऋततृषमृष	231	ऋल्वादिभ्यः	241
ऊनार्थकलह	285	ऋतभागहर्यश्च	120	ऋवृञ्ज्वेजदिभ्यः	222
ऊरोरुपमानसंहितसहित	116	ऋतर्ति	266	ऋश्यन्यग्रोधशर	134
ऊर्जने छदिः	10	ऋतष्ट्रञ्	146	ऋश्यरिष्टशरमरुत्तक्षशिला	137
ऊर्णाहंशुभंभ्यः	176	ऋतस्तासि	222	ऋषभोपानद्भ्यां ज्यः	158
ऊर्णोर्नुलोपश्च	40	ऋतः संयोगादेः	220	ऋषिकुरुवृष्ण्यन्धकेभ्यः	123
ऊर्णोर्वा	231	ऋताबुष्णशीताभ्याम्	184	ऋषितनिकृधूकिभ्यः कित्	68
ऊर्ध्वमौहूर्तिकेषु च	24	ऋतुनक्षत्रेभ्योऽण्	142	ऋषिवृषिभ्यां कित्	63
ऊर्ध्वस्य रिळरिष्टा	179	ऋतूपवस्तृप्राशिन्नादिभ्यः	163	ऋषौ मिले	207
ऊर्ध्वं खमस्य	206	ऋतृसकृधृ	47	ऋसुभ्यां वा	20
ऊर्ध्वं दध्नद् द्वयसद् च	169	ऋते तृतीया	196	ऋस्मिपूङ्ञ्वश्	223
ऊर्ध्वादिभ्यः कालात्	140	ऋते द्वितीया च	94	ऋहनिभ्यः स्यस्य	223
ऊर्ध्वाद्वा	190	ऋतेरं च	44	ऋहलोर्ण्यत्	24
ऊर्ध्वे शुषि पूरः	83	ऋतेरीयङ्	20	ऋहीर्लीरी	226
ऊर्युर्युरी चाङ्गीकारे	7	ऋतो ङिसुटोः	233	ऋत इत्	263
ऊँ वास्य	5	ऋतोऽचि वा	224	ऋत इद्वातोः	216
ऋकृमृवृचषिभ्य आलच्	69	ऋतोऽञ्	154	ऋद्	73
ऋकृहृधृतृभ्यो वृद्धिश्च	78	ऋतोरोऽचि	218	ऋतल्लः	197
ऋकोऽणोरलौ	12	ऋतोऽवग्रहान्नो णः	266	ऋदिद्युतादिपुष्यत्यादिभ्यः	20
ऋक्षनच्छवि वा	265	ऋतो विद्या	201	एक इग्ग्रस्वादेशे	12
ऋक्षेरो ङश्च	40	ऋतो वृद्धिमद्विधाववयवेभ्यः	12	एकगोपूर्वादनेकद्रव्यात्	174
ऋगयनपदव्याख्यानोत्पात	145	ऋत्यृत ऋ वा	197	एकदेशविकृतमनन्यवत्	13
ऋचश्शसि	203	ऋत्विग्दधुगुष्णिक्कुञ्चः	30	एकद्रयोः षष्ठीतत्पुरुषे वा	127
ऋचः	187	ऋत्व्या वा	263	एकद्विलिखान्येभ्यः	165
ऋचितनु	262	ऋदुपधाच्चाट्टचि	23	एकद्विबहुष्वेकवचन	90
ऋचित्रेः	261	ऋदुशनस्पुरु	217	एकमुखपार्श्वेभ्यस्तसः	141
ऋचि पादः	112	ऋदृच्छृणाम्	233	एकयोगनिर्दिष्टानामपि	13

INDEX OF SŪTRAS

एकयोगनिर्दिष्टानां सह	13	एतदश्च	198	ओरोदस्वयंभुवः	214
एकवच्चेतर	238	एतदोऽश्च	177	ओर्गुणात्	267
एकविंशत्यादीनां च	110	एतश्चेदमः	178	ओर्गुणादस्वरुसंयोगोपधात्	115
एकशालायां ष्टच्च	183	एतस्य चान्वादेशे	219	ओर्देशात्	139
एकश्रुति	277	एतेस्तदिः	49	ओश्च गतिकारक	211
एकस्य सकृच्च	184	एत्यक्रोः संज्ञायाम्	248	ओश्रावय	265
एकस्य मुञ्ज्	238	एधाच्च	178	ओषधेरजातौ	185
एकह्लादौ	203	एधिवहोरतुच्	41	ओषधेः	262
एकं न विंशत्यादिभिः	98	एनपा	92	ओष्ठोत्वोः	196
एकः पूर्वपरयोः	195	एनवदूरे वा	180	ओसि च	232
एकागाराच्चौरे	164	एरक्तिनः	115	ओः पुयण्ज्यपरे	236
एकाचः	174	एरडिद्वा	256	और्वेरादेरुदेतौ च	43
एकाच्च	214	एरच्	76	औशसम् सु	218
एकादन्नादौ	205	एरसंयोगादेः	211	औ सुलोपश्च	218
एकादाकिनिच्चासहाये	170	एलावेलाकेलाखेलामेधा	18	क उम्भक्	63
एकादे अपादादौ	288	एवादीनां	274	ककिमकिभ्यामन्दन्	60
एकादेर्लुक् च	156	एषणात्करणे	114	ककुत् ककुदस्य	191
एकाद्वयमुञ्	178	एषामपुस्यां	238	ककुप् तिष्ट्वनुष्टुभः	51
एकाद्वृक्षपलाशिकाभ्याम्	141	एहिमन्ये	276	ककेरुदन् णिच्च वा	61
एकानुबन्धकग्रहणे	15	एहीडायवाभ्यामन्यपदार्थे	101	ककेरुभः	63
एकान्यकियत्तदुभ्यः	177	ऐषमोह्यः श्वसो वा	138	कच्छकुरसिन्धुसिन्ध्वन्त	141
एकान्याभ्यां	276	ऐषुकारिसौवीरशयाभ्र	133	कच्छगुलुच्छ	57
एकाहलवसानयोः	251	ओजसोऽहनि	257	कच्छामिवक्लवर्तान्तेभ्यः	140
एङाद्यच् प्राग्देशात्	139	ओजस्सहोऽम्भसा वर्तते	153	कच्छवा ह्रस्वश्च	173
एङि पररूपम्	196	ओजस्सहोऽम्भः	200	कटच्च	168
एङोऽतिपदादौ	197	ओजोऽप्सरसोः	235	कटाच्छ्रोण्याम्	115
एङः प्रकृत्या	262	ओत औत्	217	कटादेः प्राच्यात्	141
एङ्गह्रस्वात्	195	ओतोऽशसोराम्	196	कटिपटिभ्यामौलः	69
एचः प्रश्नान्तादिवत्	265	ओतो लोपः श्यनि	229	कटेराहः	72
एचि	196	ओत्	5	कटेर्नु च वा	54
एचोऽप्रग्रह्यस्य	244	ओत्समानोदराद्यति	270	कठचरकाल्लुक्	147
एचोऽयवायावः	195	ओदितः	241	कठिचकिभ्यामोरः	67
एजेः खश्	28	ओमभ्यादाने	265	कठिनान्तप्रस्तारसंस्थानेभ्यः	155
एज्द्वितीयत्वे तदादेः	181	ओमाङोः	196	कडारगडुलकाणखञ्ज	109
एणीकोशाङ्गुल्	151	ओरक्	134	कणवणभण	226
एत ईत् बहुवचने	243	ओरावश्यके	24	कणादिषु	83

INDEX OF SŪTRAS

कणिकुलिवलिबलिभ्यः	71	कफ ईलेर्णिलुक्	44	कर्तरि ण्वुल्तुजचश्च	24
कणेनमनी श्रद्धाप्रतीघाते	7	कवरमणिविषशरादेः	116	कर्तरि शप्	21
कण्टकपुलकरोभाञ्च	169	कमण्डलुगुहलुगुलुगुलवः	43	कर्तर्यकेन	103
कण्ठपृष्ठ	283	कमण्डल्वानिधिब्रह्मकृत	117	कर्तर्यजयै सङ्गते	23
कण्डूस्सुवल्गुमन्तुमहीङ्	18	कमलसरोरुहसरोजाम्भोज	175	कर्तर्यात्मनेभाषेभ्यः	86
कण्ठादीनां तृतीयः	192	कमलाद्दिदाकीकराभ्याम्	139	कर्तुर्युपमाने	31
कण्वेकाच्चि	286	कमितमिशाम्भ्यो डित्	57	कर्तुरीप्सिततमं कर्म	2
कतरकतमौ	279	कमित्भ्योर्दुक् च	55	कर्तुर्विप्	17
कतरकतमौ जातिपरिप्रश्ने	101	कमिमनिजम्यसि	41	कर्तुश्च लक्षणे	33
कतेश्च	159	कमेरत उच्च	66	कर्तृकरणयोश्च	93
कतेः	91	कमेर्णिङ्	20	कर्तृकरणे कृता बहुलम्	98
कथमि लिङ् च वा	80	कम्पने चलिः	10	कर्तृकर्मणोः	256
कथायाष्टक्	157	कम्पेरोतो नलोपश्च	60	कर्तृकर्मणोः कृति	96
कदरकदलगुल्चवाकुच	114	कम्पेर्नलोपश्च	69	कर्तृकर्मप्रवचनमप्रथमायाः	105
कदम्बपुष्पादिभ्यश्च	142	कम्बलात् संज्ञायाम्	158	कर्तृकर्मान्तरित	4
कदाचित्कर्मधारयः	107	कम्बोजमुरलकेरलचोल	127	कर्तुतुजकाभ्याम्	103
कदेर्णित् पक्षिणि	63	कम्बोजयवनौ मुण्डेन	101	कर्तृस्थामूर्तकर्मकाच्च	87
कद्रुकमण्डलु	257	कयाकह्योर्वा	73	कर्त्तोर्यावपुरुषयोर्नाशि	83
कद्रुपाण्डुमुकण्डु	123	करणाधिकरणयोश्च	79	कर्त्तुर्युम्भिकुम्भिकुण्डिन	138
कनेरी चातः	71	करणे च	83	कर्दमादीनां	273
कनेरीनकः	55	करणे यजः	31	कर्मकर्तरि च	21
कन्थं च	284	करवीराशोकचम्पक	152	कर्मकर्तरि च	86
कन्थायाष्टक्	138	करवोपधकन्यापलदनगर	141	कर्मण उकञ्	163
कन्दलशैवलकुवलय	169	करोतेरोटच्	58	कर्मणा क्रियया	3
कन्देरत उच्च	43	कर्कलोहिताभ्यामीकक्	183	कर्मणि	254
कन्यकनिष्ठज्येष्ठमध्य	112	कर्केरारुः	43	कर्मणि च येन	79
कन्यायाः कनीन च	123	कर्णरथपतिसत्यवडभी	125	कर्मणि चाण्	73
कपाले हविषि	203	कर्णवसिष्ठ	136	कर्मणि चोपमाने	83
कपि	286	कर्णश्रिरिटिरिचुश्चुराभ्याम्	100	कर्मणि दम्यर्दिनाशि	25
कपिकेश	274	कर्णाक्षिनखमुखकेशपाद	168	कर्मणि इशिविशिभ्यां	82
कपिज्ञातिभ्यां ढक्	166	कर्णात्	145	कर्मणि द्वितीया	92
कपित्थदधित्थ	206	कर्णेच्चिह्नस्य	207	कर्मणि हनः कुत्सायाम्	31
कपिरिका	240	कर्णो वर्णः	283	कर्मण्यत्राख्यायाम्	31
कपेः स्थलस्य	248	कर्तृकर्महेतुना कर्मणि	103	कर्मण्यण्	27
कपोतौलक	228	कर्तरि चर्षिदेवतयोः	37	कर्मण्यधिकरणे	77
कपोलकङ्गोलकङ्गोल	69	कर्तरि चारम्भे क्रियायाः	32	कर्मण्याक्रोशे कृञः खमुञ्	82

INDEX OF SŪTRAS

कर्मधारये	107	कस्येच्च	131	कालाध्वभ्यां कारकमध्ये	92
कर्मन्दकृशाश्वभ्यां	147	कंशंभ्याम्	176	कालाः	98
कर्मप्रवचनीयाः	8	कंसमन्थ	283	कालाः परिणामिना	102
कर्मप्रवचनीयैः	92	कंसार्धाभ्यां टिठन्	159	कालेभ्यः	142
कर्मवेशाभ्यां यत्	163	कंसीयपरशव्ययोर्यञ्जौ	152	कालेभ्यो भववत्	131
कर्माध्ययने वृत्तम्	155	कः करत्	266	काशाशापलाशाश्वत्थ	135
कर्पात्वतोर्ध्वः	267	काकतालादय इवाथे	97	काशाश्वत्थनिशातविशाल	136
कलापिकुशुभि	213	काकादनगवादनतेजन	114	काशिचेदिसांयाति	139
कलापिनोऽण्	147	काण्डचीर	284	काश्यपकोशिकाभ्यां	147
कलाप्यश्वत्थ	143	काण्डाण्डाभ्यामीरच्	174	काष्ठदारूणां	276
कलिस्कुलिभ्यामिङ्गक्	56	काण्डादक्षेत्ते	113	काश्यादीनि क्रियाविशेषण	97
कलेरविङ्कः	55	कादेर्वहुलम्	214	कायूगोणीभ्यां	182
कलेरशच्	70	कानः कानि	245	कास्तीराजस्तुन्दे	198
कलेरहः	72	कान्तिशिम्बि	240	किञ्चिन्मृजिभ्यां चित्	66
कलेरेवरः	68	कापय्यक्षयोः	206	कितः	268
कलेर्मपक्	71	कामचारे	276	कितः संशयप्रतीकारयोः	17
कलेर्वुगिञ्चोपधायाः	71	कामप्रवेदनेऽकच्चिति	81	किति च तद्धिते	224
कल्पे	147	कामप्रस्थदन्ताग्रावस्फन्दन	141	किति च हनः	212
कल्याणीसुभगादुर्भगा	124	कायः किः	45	किति चैतैपाम्	193
कवचिनश्च ठञ्	132	कारकाद्त्त	285	किति नौ	254
कवं चोष्णे	206	कारवः	106	किदाशिपि	86
कविमतिपीला	125	कारस्क्रो वृक्षे	198	किमः	178
कवेरचच्	57	कारिकाच्चिडाचश्च	7	किमः कः	218
कवेराङ्गिरसे	121	कार्तिकौजप	281	किमः कुः	177
कव्यध्वर	264	कार्यकालं संज्ञापरिभाषम्	16	किमः सङ्ख्याप्रश्ने	170
कव्यव्यरीष	254	कार्पापणसहस्रसुवर्ण	159	किमिदोरतः	11
कशकृत्स्नसुधायुगकर्ण	128	कार्पापणात् प्रतिश्रास्य वा	159	किमिदंभ्यां वो घः	169
कशेरत इच्च	67	कालसमयवेलासु लिङ्घदि	81	किमि श्रुः	39
कश्यशिपन्चिमुचियजि	71	कालस्य चानहोरात्राणाम्	80	किमेत्तिङ्घ्ययेभ्यः	180
कषिकुलिलुलिकलिभ्यः	65	कालहेतुफलेभ्यो रोगे	171	किमो डतरच्	182
कषेरनिटो भविष्यति च	37	कालात्	162	किमोऽत्	177
कषेर्डित्	60	कालात्	185	किमो हेतु	259
कसिपद्यार्तिभ्यो णित्	43	कालात् कार्यं च भववत्	163	किरतेरट्गलश्च वा	58
कसेरुचातः	63	कालात्साधु	143	किरतौ लवने	198
कसेरुचातः	64	कालाद्यत्	163	किरो धान्ये	75
कस्ककौत	247	कालाध्वपरिच्छेदमूलात्	94	किलेः कित्	72

INDEX OF SŪTRAS

किष्किन्धा गुहायाम्	198	कुत्सितानि स्वार्थवचनैः	100	कुलाद्भुक् च	124
किष्कुः प्रमाणे	198	कुत्सिते	181	कुलाभ्रकरीरेषु	29
किसरतगरोशीरहरिद्रा	514	कुथेरुमक्	64	कुलामुष्यसरोभ्यः पुत्रात्	166
किसलयगयगवय	65	कुदकुकोर्तुं च	64	कुलालकुम्भकारकर्मार	148
किंकिलास्त्यथेषु	81	कुदापाभ्यः शः	70	कुलालवष्ट	259
किं क्षेपे	101	कुम्तिचिम्ति	281	कुलिजाल्लुक् च वा	161
कियत्तदेकान्येभ्यः	182	कुपेर्दुक् च	48	कुलिमयिभ्यामृतक्	60
कियत्तदेतदन्येभ्यः	178	कुप्यं धने	23	कुलुत्थकोपधादण्	152
कियत्तद्द्रुषु कृञः	27	कुप्रादयः	278	कुलेरिजक्	57
किंवृत्तं च	275	कुप्वोः कःपौ खरि	246	कुलेश्च माषक्	71
किंवृत्ते लिङ्गुटौ	81	कुब्जवामनकुब्जकिरात	106	कुल्माषादञ्	171
किंवृत्ते लिप्सायाम्	73	कुमति च	250	कुवश्चद दीर्घश्च	57
किंशुककिंशुलककिंपुरुष	101	कुमहद्भयां ब्रह्मणः	188	कुवोऽन्धच्	61
किं सर्वनाम	269	कुमारक्रीडनकेभ्यः	185	कुवोर्बुक् च वा	57
किं सानुसवनयोश्च	266	कुमारशीर्षयोः णिनिः	30	कुशाप्रार्धंजरति	182
कीकटकपटकर्षटादयः	58	कुमारश्रमण	101	कुशाम्बविग्रविशालूक	123
कीचकार्भकधमक	54	कुमारः	279	कुशिविशिभ्याम्	48
कुक्रमियमिशमिशकि	69	कुमारात् प्राथम्ये	130	कुषेः कित्	56
कुकेः कुक् च	63	कुमारादनूढायां च	113	कुसुभ्यां नाम्नः	119
कुक्कुट्यादयः	202	कुमार्या	282	कुसूलकुकूलदुकूलताम्बूल	69
कुरुध्वञ्चिचञ्चिवहि	69	कुमार्याः पुत्रश्चशुराभ्याम्	179	कुसूलकूप	283
कुडो यषुद् च	46	कुमुदकुमुटकुण्डल	136	कुस्तुम्बुरुः	198
कुचिञोश्चिन्नुक् च	46	कुमुदनडमहिषवेतसेभ्यः	136	कुहेः कित्	55
कुञ्जब्रध्नशङ्खभस्मगणलोम	121	कुमुदबीजबल्वज	135	कुहोश्चुः	236
कुटजोडजबल्वजादयः	58	कुम्भजालशत	190	कुः पापेषदर्थयोः	103
कुटतीर्थपुलिनमलिनागस्ति	135	कुम्भनिधानसुदत्तसुदक्ष	134	कूलतीर	283
कुटादीनां	231	कुरः पासः	72	कूलसूद	284
कुटिमहिमिथ्यनिभ्यः	69	कुरनादिभ्यो ण्यः	126	कूलात् सौवीरेषु	140
कुटीशमीशुण्डाभ्यः	183	कुरुयुगन्धराभ्याम्	140	कूष्माण्डयादयश्च	115
कुट्यर्तिभ्यामरुः	43	कुरुवृजी	280	कृकणकुङ्कणतृवणोल्बण	59
कुटिकितिपणिपेल्लपल्लि	70	कुरुवृषिमृदिपिशिभ्यः कित्	56	कृकणपर्णात् भारद्वाजात्	141
कुड्याया यलोपश्च	138	कुरुशकन्धुशङ्कुकर्तृमर्तृ	125	कृकदिकडिभ्योऽम्बच्	63
कुण्डं वने	284	कुरोः कतपञ्चालयोः	225	कृके वचः कश्च	39
कुण्डस्तूयिकृदाधारार्चि	54	कुलकुक्षिग्रीवाभ्यः	138	कृग्रोरुच्च	40
कुत्त्रा डुपच्	182	कुलटाया वा	124	कृच्छ्रगहनयोः	222
कुत्सनाभीक्ष्ण्ययोः	275	कुलाख्यानाम्	117	कृञः करणे ख्युन्	30

INDEX OF SŪTRAS

कञश्च	57	कृत्यैरधिकार्थवचने	98	कुसैरचि दीर्घश्च	192
कञश्चुक् च	67	कृत्योकेष्णुक्	285	कृह्म्यामेणुः	41
कञः कतुः	41	कृत्विमाकृत्विमयोः कृत्विमे	14	कृगृधजझट्टवृभृमुभ्यः	66
कञः कन्धुक् च	44	कृत्वोऽर्थप्रयोगे कालेभ्यः	95	कृगृशृपृकुटिच्छिदिभिदि	45
कञः कर्तरि	79	कृत्वोऽर्थः	9	कृवृभ्यामीषन्	71
कञः कित्	65	कृद्रहणे गतिकारकपूर्वस्यापि	12	कृपृवजिनिधाञ्भ्यः क्युः	61
कञः प्रतियत्ने	95	कृद्भ्यश्चाकार्यगृहदातपोत्	174	कृशृवृचतिकडिभ्यः ष्वरच्	68
कञः श च	78	कृद्योगा	102	कृशृवलिवहिरासिगर्दिभ्यः	63
कञः सुपुण्यपापकर्म	31	कृद्वासरूपोऽस्त्रियाम्	15	कृशृवसिवापिराजिभ्राजि	45
कञा वा	7	कृन्धिभिन्धयुत्तम	101	कृशृशोडीमञ्जिकुटिपटि	67
कञा वा	8	कृन्मेजन्तः	9	कृत्प्यर्थकर्तरि विकारे	93
कृञोऽञ्जच्	58	कृपियुवलिभ्य आसः	72	केकयमित	224
कृञो द्वितीय	187	कृपिविधिभ्यामाणक्	59	के तद्धितेऽणः	233
कृञो मुद् च	66	कृपो रो लः	240	केदाराचञ्च	132
कृञोऽम्भच्	63	कृबिमदिवासिमसिचति	67	केलिमर् कर्मकर्तरि	22
कृञोऽसुटः	222	कृवापाजिमिस्वदि	39	केवलमामकभागधेय	113
कृञो हेतुताच्छील्यानु	28	कृविलिभ्यामातच्	59	केवलादिभ्यश्च	256
कृतत्वचवर्णान्	19	कृवृत्तुस्यनिभ्यो नित्	61	केवलाभ्यां च	159
कृतलब्धक्रीत	143	कृवृषिमजिशंसि	23	केशमणिहिरण्य	173
कृतश्च	267	कृशाश्चारिष्टारिश्मविशाल	134	केशाद्वा	132
कृतस्थास्मरणे	33	कृशेरानुक्	42	के शीङो रद् चास्य	43
कृतापकृतभुक्ताभुक्त	101	कृषिचमितनि	43	कैरवमैरव	70
कृतिभिदिलतिपुतिभ्यः	55	कृषिरजोः कर्मकर्तरि	21	कैशीशमिरमिभ्यः कुः	40
कृतृकृपिभ्यः क्रीटन्	58	कृषेरादेश्च च	47	कोटरमिथ	207
कृतृदृश्दि	253	कृषेश्छ च	43	कोपधाच्च	134
कृते	148	कृष्टपच्याः कर्मकर्तरि	23	कोपधादण्	140
कृतेः कतयोस्तकौ च	39	कृष्णरणाभ्यां	122	कोपधादण्	150
कृतेः कृच्छौ च	66	कृष्णस्य	271	कोश्च स्त्रियाः	166
कृत्तद्धितफङ्याप्त्यूङः	1	कृष्णात्तिलेषु	179	कोः कत् तत्पुरुषे	206
कृत्तद्धितौ सप्तमीस्थसुपपदम्	2	कृष्णान्मृगे	186	कौटिल्य एव गत्यर्थेभ्यः	18
कृतिकार्थ	287	कृष्यासुतिरजःपरिषद्वात्	174	कौडिलाडि	117
कृत्यतुल्याख्यान्यजात्या	100	कृसुकुसुस्तुरुरुणां पन्नू च	62	कौण्डिन्यस्य कुण्डिनच	127
कृत्यार्थे	255	कृसृभृपृषाकिकङ्किर्कि	58	कौण्डोपरथदाण्डकि	183
कृत्याः प्रैषातिसर्ग	24	कृसृभृवृत्तृभ्योऽण्डः	59	कौतेरियः	65
कृत्येऽवश्यमः	204	कृसृभृवृस्तुकुक्षुचरिचटि	54	कौतेर्दिशिः	46
कृत्येषु कर्तरि वा	96	कृसृवृविपुषिसुषिमूङ्	54	कौतेर्दिमिः	51

INDEX OF SŪTRAS

कौपिञ्जल	149	क्ये	240	ऋञ्चक्रोकिलाभ्याम्	123
कौरव्यादसुरिमाण्डूकेभ्यः	113	ऋतुदृशी	283	ऋधद्रुहेर्ष्यासूयार्थानां	3
कौ रुष्टिरणितभ्यः	54	ऋतुभ्यष्टकू	131	ऋधद्रुहोरुपसष्टयोः	3
किङ्कति	209	ऋतौ कुण्डपाय्य	24	ऋधभूषार्थेभ्यश्च	35
किङ्कति	231	ऋपेः संप्रसारणं च	78	ऋधियुधिधुधितृषित्विषि	79
क्तवत् निष्ठा	1	ऋमपदशिक्षामीमांसा	132	ऋशस्तुनस्तृच्	217
क्तवतुः	32	ऋमः	221	ऋशियसिभ्यामाङ्कि	37
क्तस्य द्व्यचो ना	270	ऋमः क्त्व	208	ऋङ्के रो लश्च वा	55
क्तस्येन्विषयस्य कर्मणि	94	ऋमितमिनमिस्तम्भामतः	45	ऋशयोजनादेः शतात्	162
क्तःसूपमान	285	ऋमेरेलकः	55	ऋष्टुः पादमानाभ्याम्	127
क्तादनात्यन्तिके	185	ऋमेः क च	57	ऋञ्चाया ह्रस्वश्च	136
क्तादल्पोक्तौ	116	ऋमेः क्रम् च वा	55	ऋमः परस्मै	229
क्तान्तं वा	109	ऋयविक्रयादृट्	152	ऋदेः के	192
क्तिचि दीर्घश्च	210	ऋव्ये वा	31	ऋन्नाल्लश्चिल्लपिल्पुचुल	168
क्तिचूकृतः संज्ञायाम्	84	ऋया क्रियार्थे	195	ऋचित्करणेन	2
क्तिनि नित्यम्	222	ऋयानर्हेभ्यश्चाकारकत्वे	94	ऋचित्पूर्वम्	16
क्ते च	280	ऋयानिभित्तं कारकम्	2	ऋचित्पूर्वं च	110
क्तेन नञ्विशिष्टेनानञ्	101	ऋयान्वाख्यानाच्च	19	ऋचिदनुवर्तते	13
क्तेनाहोरात्रावयवाः	99	ऋयाप्रकारे धा	178	ऋचिदुभयगतिः	14
क्ते नित्यार्थे	280	ऋयाप्रश्ने	275	ऋचिद्विद्यमानार्थे	105
क्तेरग्रहस्त्रिह	221	ऋयाभ्यावृत्तिसमयसमूहेषु	76	ऋणोऽनुपसर्गाच्च	76
क्तेरपाचायस्तिः	222	ऋयायां च क्रियार्थायाम्	73	क्वसुश्च	254
क्तेः	153	ऋयायां द्वे	190	ऋसोरेकाज	223
क्त्वाणमुलोः	238	ऋयायाः	276	ऋाति	177
क्त्वातोऽसुनृकसुनः	9	ऋयाविशेषणकाल	1	क्वामेहलतसिभ्यस्त्यप्	138
क्त्व स्कन्दस्यन्दोः	210	ऋयाव्यतिहारे	86	क्वाशास	210
क्त्वो यक्	263	ऋयाव्यतीहारे	79	क्विन्टशोः कुः	242
क्त्रोऽसितपलिताभ्याम्	114	ऋयाहेभ्यः कारकत्वे	94	क्विप् च	31
क्यङ्	17	ऋयासमभिहारे	238	क्विब्रह्मभ्रणवृत्तेषु	31
क्यङ्कि वा	235	ऋयासमभिहारे लोट्	81	क्षणेर्दधिः	47
क्यञ्चि च	234	ऋङ्जीनाम्	194	क्षत्राङ्गतिवास्तुभ्यश्च	145
क्यच् परे	253	ऋङ्किमुषिभ्यामाङ्कि	34	क्षत्राजातौ घः	124
क्यञ्च्योः	214	ऋङ्कोऽनुपरिभ्यां च	87	क्षत्रियात्	147
क्यजिमामद्यश्भ्यः	67	ऋतवत्परिमाणात्	151	क्षदेर्युक्ते	45
क्ययशाभ्यां	254	ऋतात्करणादेः	116	क्षयो निवासे	270
क्यस्य वा	210	ऋङ् देविविद्भ्याम्	112	क्षायो नित्यम्	242

INDEX OF SŪTRAS

क्षिपकाप्रवका	228	खनगसिन्धुकुञ्जेभ्यः	173	गतिज्ञानप्रत्यवसानार्थं	2
क्षिपरदवदवादि विभ्यैः	35	खनिकष्यञ्जयसिबसिध्वनि	45	गतिरनन्तरः	280
क्षिपिनदिपदिपति	42	खनेरी च	23	गतिर्गतौ	276
क्षिपेः कित्	47	खनो वच्च	80	गत्यर्थलोटात्	276
क्षिप्रवचने लट्	80	खनो लोपश्च	42	गत्यर्थाकर्मकपिबति	32
क्षियाशीः प्रैषेषु	244	ख्यां चयः	236	गत्यर्थांतां	94
क्षीवकृशपरि	242	खयि खरः	235	गत्यर्थेभ्यः	254
क्षीरभगिनि	282	खरखुराम्यां नस्र् वा	190	गदमदयमिभ्योऽनुपसर्गे	22
क्षीराइठञ्	131	खरि	245	गन्तव्यपण्यं	278
क्षीरादिभ्यः	234	खर्जिखडिकृपिवल्लिमयि	67	गन्धेररक् च	70
क्षुत्तृड्बुभुक्षापिपासा	169	खर्परे लोपः	246	गभीरगम्भीरेतराभिषिक्त	134
क्षुद्रकमालवात् सेनायाम्	132	खर्जुवणः	272	गमजनखन	212
क्षुद्रजन्तवः	107	खल्लतिकादिषु वचनम्	111	गमयमतन	210
क्षुद्रजन्तुपतापेभ्यश्च	172	खलयवमाषतिलवृषप्रह्न	158	गमहनदृश	223
क्षुद्राक्षान्तनितान्तवृक्षेन्द्र	136	खलादिनिश्च	133	गमेरा च	68
क्षुद्राभ्रमरपटरपात्रपादञ्	148	खलेरीनच्	62	गमेरिनिः	50
क्षुधिवसिभ्यां	220	खले संहृतसंहियमाणा	98	गमेरू च	210
क्षुब्धखान्तध्वान्त	222	खश्चात्ममाने	31	गमेर्डित् द्वे च	49
क्षुम्नाति	251	खः सपूर्वाच्च	124	गमेर्लिङि	209
क्षुल्लकश्च	279	खान्तस्य	271	गमेस्त च	36
क्षेतियच् परक्षेत्रे	172	खार्यावा	188	गमेः कालहरणे	87
क्षेमप्रियमद्रभद्रेष्वण् च	29	खिती च एकाचोऽमः	200	गमेः कित्	41
क्षेः क्षी	211	खित्यनव्ययस्य	204	गमेः सन्वच्च	42
क्षेः क्षी च	242	खिदेरादेचो वा	261	गम्भीरपञ्चजनाभ्यां ज्यः	144
क्षौमवृत्तिखाडायनि	141	ख्यत्यात्परस्य	197	गम्यदिभ्यां गन्	56
क्सस्याच्चि	229	ख्याञि	246	गरदरौ	267
खगागोरगपतगपन्नग	29	ख्यातिपश्चादर्थयोः	97	गर्गवत्साजव्याप्रपात्	120
ख च	258	गङ्गादिभ्यो वा	109	गर्तगाहाभिसकथदक्ष	134
खजिवलिपतिभ्य आकः	54	गङ्गागोधाविधवा	123	गर्तान्ताच्छः	141
खञ्जेररीटः	58	गङ्गासंज्ञोखाशिखा	126	गर्भः सुहिततृप्त	100
खद्वा क्षेपे	98	गङ्गुलदीनदायादविदग्ध	165	गर्भादप्राणिनि	169
खद्वारूढ	285	गणाधिभ्यां पत्युः	165	गर्हान्तस्थसमविषम	141
खण्डदण्डस्थूलबाहुवेषु	134	गणिकाम्राह्मणमाणव	132	गर्हायां लडपि जात्वोः	80
खण्डिकाहन्हलबन्धयुग	132	गणैकशीति	282	गर्ह्यम्	154
खण्ड्यज्योर्ङुगुको च	43	गतयश्च	7	गलेचोपकपादहारकादयः	24
खदिरवधिरभगलोलन्द	134	गतयः	103	गल्मङ्गीवहोडेभ्यो ङित्	17

INDEX OF SŪTRAS

गवादिषु विन्देः	25	गुरुलघु	225	गोपवनशिशुविन्दु	120
गवाश्वगवाविकगवैडक	106	गुरेर्जक् च	66	गोपादिष्वनेरसिः	48
गवि युक्ते	203	गुरेः फग्लश्च	62	गोपिकागोपालिका	122
गवियुधिभ्यां	248	गुरोरेकैकस्य	243	कोपुच्छाड्वच्	152
गव्यतिरूर्ध्व	195	गुरोर्हलः	78	गोविडाल	281
गस्थकन्	26	गुलिविलिभिलिसिधीन्धि	63	गोमिन् पूज्ये	175
गाड ईस्ये च	232	गुलुगुधापीडायाम्	7	गोमूलादाच्छादने	179
गाड् लिटि	219	गुवः कित्	60	गोरचि यत्	119
गाण्ड्यजगांभ्यां संज्ञायाम्	173	गुवृवीपचिवचियमिमनि	68	गोरतद्धितलुकि	188
गात्रपुरुषयोः स्नातेः	82	गुहाराधा	270	गोरव्यूतौ	261
गाथिविदथि	215	गुहितुलिवसिवपिक्षपि	78	गोरुपसर्जनस्यान्त्यस्य	111
गादाभ्यामेष्णक्	59	गूथयूथप्रोथपृष्ठादयः	60	गोरो वा	197
गाधलवणयोः	278	गृधिवस्त्रिभ्यां प्रलम्भने	89	गोलोमपुच्छाभ्याम्	183
गायतोऽनुपसर्गात्	30	गृभ्रस्वृभ्यो गः	56	गोषदिषेत्वाकृष्णोऽस्य	176
गिरः पुग्त्रस्वश्च	46	गृष्टिद्वष्टिहलिविश्रि	124	गोष्ठज	274
गिरिचक्रादिभ्यः	250	गृहपति	285	गोष्ठान्द्रतपूर्वे	167
गिरिनदीपौर्णमासी	189	गृहपतिना संयुक्ते ज्यः	156	गोष्पदं सेवित	198
गिरिभ्यः शान्त्रजीविषु छः	146	गृप्रदुर्वीधुर्वीभ्यः क्विपू	51	गोस्त्रश्च	133
गिरो भन्	63	गैहार्था	271	गोः पदान्ते	256
गिरो लश्च	25	गेहे कः	26	गोः पुरीषे	150
गिरौ डित्	28	गेहेगोष्ठौ शूरक्ष्वेडिनार्दि	99	गोः संहितायाः	285
गुगम्यदितुदिसुदिभ्यश्छक्	57	गेहेमेहिपिण्डीशूरौ	99	गौणमुख्ययोः मुख्ये	14
गुडापूपसक्तुमांसौदन	157	गोघ्नः संपदाने च	30	गौरशबलकल्माष	114
गुडेरूचक्	57	गोचरसंचरवह्व्रजव्यज	79	गौः साद	280
गुणकात्स्न्ये	282	गोडारिष्ट	283	ग्रन्थान्ते च	205
गुणवचनेभ्योऽसमासकृत्	165	गोतन्तियवं	281	असित	264
गुणष्टादौ पुंचद्वा	217	गोत्रचरणात्	166	ग्रहणे वा	170
गुणस्थानूङ्	201	गोत्रादङ्कवत्	130	ग्रहश्च	75
गुणोत्तरेण तरलोपश्च	103	गोत्रादङ्कवत्	146	ग्रहः	26
गुणो यङ्लुकोः	236	गोत्राददण्ड	149	ग्रहियुहिभ्यां	221
गुणे वा	93	गोत्राद्बहुलं वृच्	147	ग्रहिव्यधयोः	193
गुदस्य	271	गोत्रान्तात्तद्वदजिह्वाकात्य	139	ग्रहिस्थापराधीमन्त्रि	25
गुधेरूमः	64	गोत्रान्तेवासि	281	ग्रहिस्वपिप्रच्छां	193
गुपूधूपिविच्छिपणपनिभ्यः	19	गोत्राल्लक्	128	ग्रहेरस्यालिटि	220
गुपेर्लुङि	253	गोत्रोक्षोर्ध्वोरभराजराजन्य	132	असेरा च	63
गुपो गर्हायाम्	17	गोधाया ढक् च	124	असेर्डित्	70

INDEX OF SŪTRAS

ग्रामकौट्याभ्यां तक्षणः	188	ब्र इत्	227	चतुरं यच्छौ च	170
ग्रामजनपदैकदेशादञ्च	142	डमो ह्रस्वाद्दे	245	चतुरः	268
ग्रामजनवन्धुसहायेभ्यस्तल्	133	डयि च	270	चतुर्थी प्रकृतौ	280
ग्रामश्च शिल्पिनि	279	डसिडसोः	197	चतुर्थी यता	99
ग्रामात्कुमारप्रण्डाभ्यां च	166	डसेश्च	92	चतुर्थी संप्रदाने	93
ग्रामादीनां	272	डितश्च	86	चतुर्मासाद्यज्ञे	144
ग्रामाद्यखजौ	138	डित्	12	चतुष्पादो गर्भिण्या	100
ग्राम्यपशुसंधेष्वतरुणानेक	109	डित्यसख्युः	233	चतुष्पाद्भयो ढञ्	124
ग्रीवातोऽण् च	144	डिश्र्योर्वा	213	चतेरुर्न	51
ग्रीवाश्रविष्ठापवित्रापविन्दा	121	डेडस्योर्यातौ	91	चत्वारिंशदादौ	203
ग्रीष्मधर्मकूर्मसूर्म	64	डेरेमाडादिभ्यः	233	चदेरमसिः	53
ग्रीष्मवसन्ताभ्यां वा	143	डे सुटोऽम्	91	चन चिदि	276
ग्रीष्मादच्छन्दसि	118	डेः स्मिन्	91	चन्द्रवृत्तेर्नक्षत्रायुक्तः	130
ग्रीष्मावरसमाभ्यां बुञ्	143	इणोः कुक्डकौ	245	चोपेटच्	58
ग्री णित्	58	इया ईच्च	191	चमेरुच्चातः	46
ग्री सुट् च वा	49	इयापः	262	चमेरूरुः	43
ग्री यडि	240	इयापो दीर्घात्	195	चयश्शः	252
ग्लस्नावनवमश्च	10	इयापोः संज्ञायाम्	204	चरणाद्बुञ्	149
ग्लानुभ्यां डौः	45	इयाबूडः	123	चरणे ब्रह्म	205
ग्लामास्थाक्षिपचि	34	इयाश्छन्दसि	269	चरति	152
घञ्	73	इयाः	214	चरफलोः	237
घञि भाव	209	इयूङ्ङितः	191	चरिचलिपति	192
घटघटीधनुर्दण्डयष्टित्सर	27	चक्रिरभ्योरुच्चोपधायाः	66	चरेराडि चागुरौ	23
घटादयः	9	चक्रचक्रवाक	135	चरेरिटच्	58
घण्टाजटासटादयः	58	चक्रिसत्त्रिजसिदधिनेमयः	36	चरेष्टः	28
घतनकालेषु	201	चक्षिडः ख्याञ्	219	चर्चरि	251
घरूकल्पचेलद्	202	चक्षोरसिक् च	51	चर्मणः कोशे	213
घसह्वर	253	चडो वा	270	चर्मण्यञ्	158
घसिभसोः	263	चइयुपधायाः	227	चर्मोदरयोः पूरेः	82
घासकर	202	चजोः कुधिण्यतोः	228	चलनशब्दार्थादकर्मकाद्युच्	35
घिनुण्	209	चटकादैरक्	124	चलनाहारार्थात्	90
घुषेरविशब्दने	222	चटिकठिभ्यामाकुः	40	चवाभ्यां	276
घृतादीनां	272	चण्डादिभ्यश्च	256	चवाहाहैवेषु च	276
घृसिल्लसूदचित्तिभ्यः क्तः	59	चण्डिभल्लिभ्यामातकः	56	चातुर्मास्येभ्यो यलोपश्च	163
घृसुघुवृष्टि	47	चतुरश्च	217	चातुर्वर्ण्यचातुराश्रम्य	165
घोषकट	282	चतुरसङ्गतलवणबडबुध	164	चादयः	274

INDEX OF SŪTRAS

चादिलोपः	276	चेरुपन्योर्ङित्	40	छे	150
चानुकृष्टमुत्तरत् नानुवर्तते	13	चेर्वा	229	छेदभेदद्रोहदोह	161
चान्द्रभागादनद्याम्	115	चेलाथे ऋोपेः	82	जक्ष्वाद्यश्वाशासः	4
चायः कि च	41	चोः कुः	241	जङ्घायाः प्रहृतप्रहाराभ्याम्	153
चायः की	193	चौ	207	जटाघटाकालाभ्यः क्षेपे	173
चायः की	261	चौपयतचैकयतचैद्वयत	117	जटाघटाभ्यां क्षेपे	172
चारुसाधु	285	च्छाशोर्वा	234	जठरपिठरकुररककरमकर	66
चारौ वा	30	च्यथे भृशोत्सुकशीघ्र	17	जडखडाहर्ग्रीष्मवीक्ष	121
चार्ये	105	च्य्यादिः प्राक्समासान्तेभ्यः	9	जनपद	273
चावतद्धिते	271	च्यौ च	234	जनपदनाम्नः क्षत्रियादणः	128
चाहलोपः	276	छकारकयोः	205	जनपदवत्सर्वे	147
चिण्णमुलोर्दीर्घः	227	छगलिनो ढिनुक्	147	जनपदेभ्यः	140
चिण्णमुलोः	216	छलसत्यानृतविशिखाभ्यः	155	जनपदेभ्यो नित्यम्	188
चितः	268	छदिवलिभ्यां ढच्	158	जनपदे लुवविदिशादिभ्यः	136
चितेः कपि	207	छदिरहो नुद् ह्रस्वश्च	52	जनसन	209
चितौ च	75	छन्दसः	258	जनसन	254
चित्यामिचित्ये च	24	छन्दसा निर्मिते	156	जनसन	269
चित्तञ् आश्चर्ये	18	छन्दसि	271	जनाजल्पे	157
चित्तीकरणे प्रापि	19	छन्दसि	273	जनिकर्तुः प्रकृतिः	4
चिदित्युपमाथे	243	छन्दसि	275	जनिजापुणिङ्कृतिभ्यः क्यप्	65
चिम्योर्डोचच्	57	छन्दसि वा	277	जनिता	262
चिस्फुरोर्णौ	194	छन्दसि वा	286	जनिमनियजिञ्शुन्धि	42
चिह्णचिक्कण	284	छन्दसो मानभाषा	145	जनिवध्योः	226
चीरमुपमानम्	284	छन्दसो यदणौ	145	जनीजूष्कनुखञ्जोऽमन्ताश्च	9
चीवरादारजने परिधाने च	19	छन्दस्यादिश्च	286	जनीशीडिभ्यः	223
चुडतुल	250	छन्दोगौक्थिकयाज्ञिक	148	जनेजनाभ्यां वादात्	157
चुद्	11	छन्दोनाम्नि	248	जेनरसिः	51
चुरादिभ्यो णिच्	18	छन्दो नाम्नि च	75	जनेर्धः	57
चुलुकोत्सुकचिबुकचूचुक	55	छविस्थविकिकिदीवि	48	जनेर्बुक् च	43
चुलुम्पादिश्च	1	छविस्सः	246	जनेस्त च	42
चूडाश्चद्वादिभ्योऽण्	164	छश्च	124	जन्तुगङ्गुकनिदाघ	127
चूर्णचौल	284	छात्रिपेलि	282	जपजभदहदश	236
चूर्णादिनिः	153	छादेर्वेऽद्वाद्युपसर्गास्य	227	जपादीनां पो वः	240
चूर्यगिभ्यां निः	47	छाया	110	जपिवम्याश्वासि	222
चेलचीर	284	छित्त्वरद्वत्वरधीवरपीवर	68	जम्बवा वा	150
चेरुमौ	31	छिदिभिदिभ्यां कुरच्	36	जयति दीव्यति खनति	152

INDEX OF SŪTRAS

जयतेश्च क्स्तुः	34	जान्तनशामनिटि	210	ज्येष्ठात्	259
जयतेः ह्यौ	23	जायाया जं दं च वा	107	ज्योतिरायुभ्यां	248
जयः करणे	270	जायां पिजः	44	ज्योत्स्नातमिवाकुण्डल	173
जराजटावनरसेध्विणः	39	जालमानायः	80	ज्योत्स्नातमिहोर्जस्विन्नुर्ज	174
जराया जरश्च	189	जासिनाटक्राथिपिषां	95	ज्वलह्वलनमोऽनुपसर्गा वा	10
जराया जरसू वा	218	जिह्वामूलाङ्गुलेश्चः	144	ज्वलादिनीभूम्यो णः	25
जलेराषः	71	जिह्वोन्मथने लडिः	10	ज्ञपेरनन्त्यस्य	235
जल्पभिक्षकुट्टुलुण्टवृडः	35	जीण्टक्षिविश्रिपरिभू	35	ज्ञमेर्ज्ञः	58
जशो हः	252	जीर्णाच्छालिषु	179	ज्ञानोर्जा	230
जसश्शी	91	जीर्यतेरतृन्	32	ज्ञोऽविदर्थस्य करणे	95
जसि च	233	जीवनस्य मूते	206	ज्ञयः	189
जस्वा	239	जीवन्तपर्वताभ्यां वा	122	ज्ञयः	240
जस्सशोः शिः	91	जीविकार्ये च	182	ज्ञरां ज्ञरि	252
जहातेः क्त्वि	235	जीविकोपनिषदावापौपभ्ये	8	ज्ञलां जशोऽन्ते	242
जागरूकः	37	जीवीतस्य च	160	ज्ञलां जशू	251
जागुरक्स्काने	231	जीवे ग्रहः	83	ज्ञलि तिड्यपिति	209
जागुः	78	जीवेरदानुक्	42	ज्ञलो ज्ञलि	241
जाग्रुषो वा	20	जीवेरातुः	41	ज्ञत्युपोत्तमम्	269
जाण्डापाण्डादारक्	124	जीवेरातृक् वृद्धिश्च	54	ज्ञष एकाचः	241
जातात्पुंसि	121	जुकिजनिपणिभ्यो दीर्घश्च	58	ज्ञषस्तयोर्धोऽधः	241
जातावपि	32	जुगुप्साविरामप्रमादार्थानाम्	3	ज्ञषां जशः	236
जातिकाल	286	जुचङ्गम्यदन्द्रम्य	35	ज्ञस्य रन्	86
जातिकालसुखादिभ्यश्च	109	जुषः क्त्यः	220	ज्ञस्य रुद्	255
जातिनाम्नः कन्	181	जुष्टार्पितः	270	ज्ञेर्जुस्	86
जातिरथच्	202	जुस्त्युकोः	231	ज्ञोऽन्तः	85
जातिर्जात्या	100	जुहोतेर्दे च	37	ज्ञमन्ताडुः	59
जाते प्रोष्ठभद्राभ्यां	225	जुहोत्यादिभ्यः श्लुः	21	ज्ञमि च च्छवोः शूठौ	208
जातेरतण्डुलादेः	174	जृवृभ्यामूथन्	60	ज्ञितः	89
जातौ प्रियच्चिल	184	जृकमिरमिभ्योऽठच्	58	ज्ञिदार्षण्येभ्योऽणिजोः	129
जातौ यत् षुक् च	126	जृष्टृकृमञ्जिपीधिहन्यङ्गि	71	ज्ञीतः क्तः प्राग्वत्	37
जात्यन्ताच्छः	185	जृविशिवहिवसिभूजिरेवसाधि	59	ज्ञिणति	224
जात्याख्यायामेकस्मिन्	90	जृश्रुस्तृजागृकृनीधुषिभ्यः	48	ज्ञित्यादिर्नित्यं	270
जात्वपूर्वम्	275	ज्यादादीयसः	214	ज्यादीनां बहुषु	183
जानपदाद्दत्तौ	115	ज्यायान् भ्रातृणाम्	108	टकितावाद्यन्तौ	12
जानुनीविभ्यां च	145	ज्यात्रश्चभ्रस्नाम्	193	टग्लक्षणे जायापत्योः	30
जानुबिन्दू शिरसः	108	ज्येष्ठकनिष्ठ	272	टाडसोरिनस्यौ	91

INDEX OF SŪTRAS

टावादीनाम्	111	णः पन्थश्च नित्यम्	162	तत्पचति द्रोणादण् च	161
टिकेष्टुद् च	63	णिच्यनित्	13	तत्पुरुषः	98
टि च दीर्घापः	232	णिजर्थे च	89	तत्पुरुषः समानाधिकरणः	2
टिङ्ढाणञ्ठक्ठञ्जञ्	113	णिनि	281	तत्पुरुषे शालं	284
टिदात्मनेपदानां टेरेत्	85	णियकोः	13	तत्प्रकृतमिति मयद्	184
टिन्मिक्तिकादिः	4	णिश्रिद्रुसुकमिभ्यः	20	तत्र	99
टेरिमेष्टेयस्सु	214	णिश्रिद्रुजात्मनेपद	21	तत्र कुशल इत्याकर्षात्	170
टेरन्यत्वापि	213	णेरणौ यत्कर्मणौ	89	तत्र गृहीत्वा तेन	105
टोऽस्त्रियां ना	233	णेरनिटि	210	तत्र घटते कर्मणोऽठच्	169
टौ सोरनः	219	णेरयि	262	तत्र जातः	143
ट्रितोऽथुच्	77	णेरिष्णुच्	254	तत्र तस्येव	164
ठक् च	139	णेर्या	250	तत्र दीयते	163
ठस्येकः	216	णेर्युत्तं ग्रन्थे	222	तत्र नियुक्तः	155
ठाजादावेकाच्	181	णेश्च	227	तत्र भवः	144
ठाटाजादौ वा	217	णेश्च	237	तत्रवशुणादेः	221
डडके कवकाश्च	80	णो ष	195	तत्र विदितः	160
डाजलोहितजिह्वाश्याम	17	णो षो	219	तत्र साधुः	157
डतरडतमयोः	238	णौ मृगरमणे	209	तत्र साधौ	257
डश्च	29	णौ संश्रद्धोः	194	तत्रोद्धृतं पालेभ्यः	130
डाच्यव्यक्तानु	238	णौ संश्रद्धोः	220	तत्स्थगुणवचनेभ्यः	180
डाप् चोभ्याम्	113	ण्य आवश्यके	229	तत्स्थैर्गुणैः	103
डिण्टन्	58	ण्यासश्रन्थघट्ट	78	तत्स्वसमविषमपरम	165
डिण्डीरवानीराभीरगभीर	67	ण्युद् च	26	तथायुक्तं चानीप्सितम्	2
डिमेः कित्	64	ण्वुल्	79	तदलासै	160
डुकुटिकशिशालिभ्यः	70	ण्वुल् च	73	तदधीते तद्वेद	131
डुः शंविंप्रेषु	37	तक्षशिलाछगलग्रामणी	146	तदधीने	186
ड्विवतः क्तिः	77	तक्ष्णो नलोपश्च	136	तदन्ताच्च	157
डुंश्चाष्टाचत्वारिंशतः	163	तडानास्त्वात्मनेपदानि	2	तदन्ताच्च	175
ढग्लोपश्च	124	तच्चरतीति चैतेभ्यो व्रत	163	तदर्थं विकृतेः प्रकृतौ	158
ढस्य च	226	तच्छीलतद्धर्म	34	तदर्हम्	164
ढे अभायी	202	तश्चिवञ्चोरकि	228	तदविधम्यश्च	140
ढो ढे लोपः	245	तडेरगच्	56	तदस्मिन्नाधिकं	170
द्रलोपे	207	तत आगतः	145	तदस्य पण्यम्	154
णजिनुणभ्यां नित्यम्	185	ततः शसो नः	197	तदस्य परिमाणम्	160
णमुल्यादिः	269	ततो विधीयमानः	1	तदस्य परिमाणम्	258
णल्युत्तमे	226	तत्त्वान्वाख्याने च	33	तदस्य प्राप्तमृत्वियः	258

INDEX OF SŪTRAS

तदस्य ब्रह्मचर्यम्	163	तनेर्यक् च	41	तस्करवृहस्पती	198
तदस्य सञ्जातं	169	तनोतेर्यक्कि	209	तस्यस्यवस्मसां	85
तदस्य सोढम्	144	तनोर्वा	208	तस्मान्नुडचि	204
तदस्यान्न स्यादिति	158	तनोः सूत्रे	185	तस्मान्नुडनेक	236
तदस्यास्यस्मिन्निति	172	तन्नादचिरोद्धते	171	तस्मै कामति	18
तदस्सोल्लोपः	197	तन्मध्यपतितः	14	तस्मै प्रभवति	163
तदादेः	144	तपसः क्यच्	18	तस्मै भृतोऽधीष्टः	162
तदादौ च	33	तपस्तपःकर्मकात्	21	तस्मै हितम्	158
तदिहास्ति च	133	तपःकर्मकाच्च	87	तस्य तात्	256
तदुभयं विकरणविभक्ती	1	तपःश्रुतादिषु वा	108	तस्य दक्षिणा यज्ञेभ्यः	163
तदेकवचनं सम्बुद्धिः	4	तपःसहस्राभ्यामण्	173	तस्य धर्म्यम्	154
तदो दानीम्	177	तमवर्थं इष्टन्	180	तस्य निमित्तं संयोगोत्पातौ	160
तद्गच्छति पथिदूतयोः	146	तमिविडिमृणिकुणिकुलि	69	तस्य पाकः पीलुकर्कन्धु	168
तद्धितस्तसादिः प्राग्धणः	9	तम्यम्यार्दिञीनां दीर्घश्च	66	तस्य पूरणे डट्	170
तद्धितस्य	268	तयसः	268	तस्य प्रयोजकोऽनुकूल	2
तद्धितार्थादौ सङ्ख्या	2	तयेर्विन्मतोर्लुक्	180	तस्य भावस्त्वतलौ	164
तद्धितार्थोत्तरपदसमाहारे	100	तयोर्व्यावचि	244	तस्य महानाम्न्यादित्यत्रत	163
तद्धितोऽञ्चुद्धि	202	तयोर्वा	88	तस्य वापः	160
तद्युक्तात्कर्मणोऽण्	185	तयोः कृञः	32	तस्य विकारः	150
तद्वति धण्	178	तरति	152	तस्य व्याख्यान इतिकल्पे	145
तद्वदामन्तितम्	275	तरतेरक्षुः	34	तस्य समूहः	132
तद्वदिति च	168	तरतेः सन्वत्तुक्चाभ्यासस्य	45	तस्य सः सौ	218
तद्वहति	155	तरत्तमपोः	249	तस्यादित उदात्तमर्धह्रस्वम्	4
तद्वानासामुपधानः	257	तरत्तमपौ घः	1	तस्यापत्यम्	119
तद्विपर्यासे च	94	तल्लिमलिशलिभ्यो णित्	67	तस्येदम्	148
तद्विशेषेभ्यो लुक्	172	तलो डौ	264	तं प्रत्यनुभ्यामीपलोमकूले	153
तद्विषयात्तुः	221	तवकममकावेकत्वे	142	तं भूतो भावी	162
तनादिभ्य उः	22	तवममौ ङसि	218	तं वर्तयति रोमन्थाद्भनुचलने	18
तनादिभ्यस्तथासोः	20	तवेर्णिद्रा	71	ताडेर्णिलुक् च	49
तनिमनिकणिभ्यो डुः	41	तवैचान्तः	280	तातल्कालः	11
तनिलिबलिभ्योऽयन्	65	तव्यत्तव्यानीयरः	22	तातत्रातालातसुतपुतपित्त	59
तनिमूह्मूहिभ्यः कित्	59	तव्यादयः प्राक्तिपः	1	तादर्थ्ये	93
तनूकरणे तक्षः	22	तसादिः	268	तादर्थ्ये प्रकृत्या	99
तनेरनश्च वः	48	तसिवतीनानाञ्शासि	9	तादियुष्मत्	266
तनेर्ङिथिः	47	तसिश्च	148	तादेस्सहस्रभेषु	220
तनेर्ङुः	42	तसिश्च	179	तादौ च	280

INDEX OF SŪTRAS

तान्येकवचनद्विवचन	2	तिल्यशिक्य	274	तूष्णीमि च	84
तापेर्द्विषस्परयोः णिलुक् च	29	तिष्ठद्रुवहृद्ग्वायतीगवानि	98	तूस्ताद्विहनने	19
तारका ज्योतिषि	228	तिष्यपुनर्वस्वोर्नक्षत्रद्वन्द्वे	90	तृणधान्यानां च	272
तालादण् धनुषि	150	तिष्यपुष्ययोः	214	तृणनडजनपर्णवर्णाणव	135
तालैरीसच्	72	तिष्यपुष्यसिध्या नक्षत्रे	23	तृणह इम्	232
तासश्च कृपः	221	तिस्रुका संज्ञायाम्	218	तृणे जातौ	206
ताससोर्ह एति	235	तिस्रुचतस्रोर्नाम्नि वा	262	तृतीया कर्मणि	280
तास्वात्मनेपदे	269	तीयादविद्यायामीककृ	184	तृतीया तत्क्रियार्थेन	98
तिककितवसैग्धवशुभामित	126	तीरान्तादच्	139	तृतीयादावश्	219
तिककितवोऽञ्जककुभ	128	तीर्थघोषशष्पमित	140	तृतीयादीनि क्त्वा च वा	104
तिङश्च	180	तीर्थे ये	205	तृतीयायाः प्रकारे थमिच्च	178
तिङामकच् प्राक् टेः	180	तुक्रस्तुशम्यमिभ्यः	264	तृतीयाल्पीयसः	95
तिङां त्रीणि लीणि	2	तुग्राद्धन्	257	तृतीयासप्तमीभ्यां चादि	177
तिङि हल्यपिति	210	तुजादीनां	261	तृतीयासप्तम्योर्वा	92
तिङो गोत्र	275	तुदादिभ्यः	21	तृतीयासमासवाक्ययोः	91
तिङ्ङतिङः	275	तुन्दिवलिवटेर्भः	176	तृन्	34
तिङ्यवक्षेपे	204	तुन्दोदरपिचण्ड	173	तृन्नन्तीक्षुणुचिनि वा	286
तिङ्युदात्तवति	277	तुपश्य	275	तृय्वोर्वा	219
तिङ्युपो विभक्तिः	2	तुभ्यमह्यौ ङयि	218	तृद्रोः दूश्च	43
ति च	237	तुमर्थाच्च भाववचनात्	93	तृफलभञ्ज	212
तिजः क्षमायां सन्	17	तुमर्थे च	255	तेन क्रीतं मूल्यात्	160
तिजियुजिरुचां कु च	63	तुमर्हादिच्छायाम्	17	तेन ग्रन्थं गृह्णातीति	170
तितिष्णुः	269	तुमश्च काममनसोः	204	तेन जितं करणात्	152
तिर्तुवयस्ताः	176	तुमुनोऽप्रयुज्यमानस्य	93	तेन तुल्यं क्रिया चेद्वतिः	164
तिर्त्तिरिवरतन्तु	147	तुम्बेरुः	43	तेन निर्वृत्तम्	162
तित्स्वरितम्	269	तुरादिषु खड् च	29	तेन निर्वृत्ते	133
तिनिशेशिशबालिशदयः	71	तुरिष्ठन्नीयसुनोः	259	तेन पच्यन्ते षष्टिरात्वात्	162
तिपि	243	तुरिष्ठेयसोः	263	तेन प्रोक्तम्	147
तिरसस्तिर्यति	205	तुल्यनामभ्यः	126	तेन योगः	94
तिरसो वा	246	तुल्यस्थानस्य प्रयत्नः सवर्णः	5	तेन रक्तं रागात्	130
तिरोऽन्तर्धौ	7	तुल्याथैरतुलोपमाभ्यां	96	तेन वित्तश्चुञ्चुप्चणपौ	168
तिर्यच्यपवर्गे	84	तुल्वलेल्वलपल्वलादयः	70	तेन हस्ताद्यत्	163
तिलमाषोमामङ्गाणुभ्यो वा	167	तुवः कित्	48	तेनातिक्रामति	19
तिलयवाभ्यामसंज्ञायाम्	151	तुषिकुठिभ्यां किच्च	66	तेनैकदिक्	148
तिलादिभ्यः स्नेहे तैलच्	169	तूदीवर्मतीभ्यां ढच्	146	ते प्राग्घातोः	8
तिलान्निष्फलात्पिञ्जपेजौ	133	तूष्णीमः काम्	181	तेमयावेकवचनस्य	239

INDEX OF SŪTRAS

तेषामद्बद्धतत्पुरुष	110	लेस्तु च	170	दम्भ इच्च	235
तेषां मिथो यत्परम्	110	त्रेस्त्रयश्च	92	दम्भेस्ति सनि च	209
तेष्विणः षः	246	त्रेस्त्रयस्तद्वत्	203	दयायास्कास्थ्यश्च	20
तेष्विदम् इश्	177	त्रो रश्च लः	39	दयिपतिप्रहिस्त्युहिनिद्रा	35
तैतिलजाजलक्षैजयत	126	त्रो वा	75	दरिद्रः किति	212
तोदेयकौ	268	त्र्यचां प्राक्	273	दर्पञ्चरदोषदुःखादिषु च	29
तोऽनकस्मात्	216	त्वतलोर्गुणः	202	दलिबलिस्त्रलिरणिध्वनि	9
तोर्लि	251	त्वतत्वस्त्यप्	248	दलेरीपः दिक् च	62
तो वा	197	त्वत्वसम	274	दल्भकुलटकुटीगुचणक	120
तोमुनकमुनोः	256	त्वमावेकस्मिन्	218	दशस्यैकस्य	202
तोः षि	251	त्वामौ द्वितीयायाः	239	दशैकादशकुसीदाभ्यां	154
ब्रतनपूर्खानू च	186	त्वामौ सौ	218	दस्ति	207
त्यजितनियमिभ्यो डतिः	49	त्विषेदेवतायामितोऽच्च	44	दस्त्यूहः	72
त्यत्तद्यदेतददसिदमेक	5	त्वे च	204	दहेर्न्यवाभ्यां	228
त्यदः	262	दक्षिणकडङ्करस्थाली	161	दंशिषञ्चिष्वञ्जां	209
त्यदादिभ्यः	139	दक्षिणस्य	271	दंशोरषित्	37
त्यदादिभ्यो वा	125	दक्षिणा पश्चात्पुरसस्त्यक्	138	दंशेस्तुतीयायाम्	83
त्यदादीनां	218	दक्षिणेर्मा लुब्धयोगे	190	दंशेस्तुः	254
त्यदादीनि सर्वैर्नित्यम्	109	दक्षिणोत्तराभ्याम्	179	दाजः संप्रदाने च	79
त्यागराग	270	दगुकोसलकर्मारच्छाग	126	दाञ् धाञो वा	25
त्नपुजतुनोः षुक् च	150	दण्डदानयोः	184	दाणः सा चेच्चतुर्थ्यर्थे	88
त्नयसदातितिसुभ्यः	268	दण्डमुसलमेधवध	161	दाणो डिमच्	64
त्न्यत्तश्चरद्	201	दण्डिन्हस्तिन्चमसिन्	122	दाण्डिनायन	215
त्नपेरुसच्	72	ददूभि सुञो डित्	65	दादेर्धातोर्धः	241
त्रसिग्रधि	34	दधागातिपिबतिस्था	20	दाधर्ति	264
त्रादिभ्य उन्नः	68	दधातेर्हिः	235	दाधेऽसिश्दसदो रुः	35
त्रिककुत्	191	दधिसर्पिर्मधूनि	105	दाधो लोपो लेटि वा	264
त्रिचक्रतिबन्धु	286	दध्णक्	131	दानात् कुत्सिते	184
त्रिचतुरोः स्त्रियाम्	218	दन्तनासिका	261	दानीयादयः संप्रदाने	22
त्रिचतुर्भ्यां	249	दन्तशिखाभ्यां संज्ञायाम्	174	दाभाभ्यां नुः	42
त्रिमातः प्रुतः	4	दन्तस्य	260	दामन्यौलपिव	183
त्रिरथवदेषु	206	दन्तादुन्नतादुरच्	173	दाम्नः सङ्ख्यादेः	112
त्रिवेण्यास्त्रिविणं च	123	दभश्चथग्रथाम्	213	दायो दायादेः	278
त्रिष्टुबनुष्टुपूककुबुष्णिक्पङ्क्ति	118	दमेरुनसिः	53	दारावाङोऽणन्त्यस्य च	30
त्रिशम्भत्वारिशम्भ्यां	161	दमेदो डुण्डुक् च	63	दाश्वान् साह्वान्	192
त्रेश्च	112	दमेलोपश्च	41	दिकृच्छन्दा ग्राम	283

INDEX OF SŪTRAS

इक्च्छब्दात्	206	दीर्घजिह्वी	257	हणातेर्ह्रस्वश्च	49
इक्च्छब्दाददिक्	179	दीर्घस्य	195	दतिकुक्षिकलशिवस्यस्ति	144
इक्पूर्वपदस्य च	179	दीर्घं च	5	ददलिभ्यां भः	63
इक्पूर्वपदादसंज्ञायाम्	139	दीर्घात्सोमस्य	248	द भये	9
इक्सङ्ख्ये संज्ञायाम्	100	दीर्घादणि	265	दशेरक्	253
ीक्स्रजौ कर्मणि	30	दीर्घादौश्च	261	दशे विख्ये	255
देगादेश्च	142	दीर्घोऽकृत्सार्व	234	दशोः कनिपू	31
देग्धसहे च	28	दीर्घोऽनागमस्य	236	दश्यभिवाद्योरात्मने पदे	3
देग्वर्गपुरागणोखामुख	144	दीर्घोऽपितीणः	236	दश्यर्थायां च प्रवृत्तौ	19
देङ्नामाम्यन्तराले	105	दीर्घो लघोः	237	दश्यर्थैरना	239
देत्यदित्यादित्ययमेभ्यः	118	दुग्वोरु च	241	दृष्टं साम ङिद्धा	130
देनण्मभ्यं चास्य	145	दुभिचपोर्नुञ्च	44	दस्त्रासनिजनिचटिचरि	39
देवमिवदरु	221	दुरस्यु	264	दजभ्यां जिलक् च	74
देव औत्	217	दुरि द्रोः दुर्च	58	दपभ्यां विन्	48
देवस्तदर्थस्य	95	दुरीणो लोपश्च	66	दङ्गो दिगि लिटि	227
देवस्पृथिव्यां वा	201	दुष्कुलाङ्गदग्वा	124	देयमृणम्	143
देवः करणम्	3	दुषो णौ	212	देये त्रा च	186
देवः पण्य	256	दुष्काराजभ्यः पुरुषात्	165	देवताद्वन्द्वे	284
देवादिभ्यः श्यन्	21	दुस्तरिपाद	287	देवतानाम्	201
देवोर्द्विः	51	दुहश्च	21	देवतानां द्वन्द्वे	226
देवोर्द्वौ च	68	दुहिपच्योः सकर्मकक्रियश्च	2	देवतान्तात्तदर्थं यत्	186
देवेः ऋन्	44	दुहेरिद् किञ्च	44	देवब्रह्मणोः	277
देवो झल्	269	दुहो डुघः	31	देवमनुष्यमर्त्य	187
देवोदास	201	दुःखात्प्रातिकूल्ये	187	देववातयोरापेः	28
दिवोदास	282	दुः निन्दाकृच्छार्थयोः	103	देवव्रततिलव्रतावान्तर	163
दिवो द्यावा	201	दूतादिभ्यः ष्यञ्च	166	देवसुम्नयोः	264
दिवोऽविजिगीषा	242	दूरादेत्यः	138	देवहंसवारिज	182
दिव्योक एषां	206	दूराङ्गते	243	देवात् तल्	186
दिशस्वासान्ङीष्	267	दूरान्तिकार्थवहिर्भिः	94	देवाद्यञ् च	118
दिष्टिवितस्योश्च	279	दूरान्तिकार्थेभ्योऽसस्ववचन	94	देवानां प्रियः	201
दीङ् एञ्ज्ञेतौ	194	दूरक्षणेफलेषु पचेः	26	देविकाशिंशपा	224
दीङ्गो लिटि युक्	211	दृक्पिरिषिषिषिमुषि	46	देविकुशोश्चोपसर्गे	35
दीपजनबुधपूरित	21	दृक्स्ववस्व	263	देशे लुबिलचौ च	173
दीपिकम्प्यजसिहिंसिकमि	36	दृग्शशक्षेषु	205	देहांशात्	144
दीयते नियुक्तम्	155	दृढः स्थूलबलि	222	दैवयज्ञिशौचिवृक्षि	117
दीर्घकाश्च	282	दृणातेर्ह्रस्वश्च	37	दोटनाटनटपाटसुपाट	114

INDEX OF SŪTRAS

दो दत्	235	द्वयोः पर्यायेन चायोगे	33	द्विषः शतरि	96
दोऽपः	11	द्वारस्वरस्वस्ति	224	द्विषः शतौ	34
दो मः	218	द्विगुश्च	110	द्विषाञ्चो वा	86
दोरुः	243	द्विगोरनपत्येऽजादेर्लुङ्गद्वि	118	द्विस्ता वा त्रिस्ता वा वेदिः	188
दोसोमास्थामित्	234	द्विगोर्यण्	162	द्विस्त्रिरुक्तं	243
द्यश्चाहन्यश्च	178	द्विगोर्लुक्	169	द्वीपाजकाश्यकाश्यप	121
द्यावापृथिवीशुनासी	131	द्विगोर्लुङ्गद्विः	159	द्वीपादनुसमुद्रं ज्यः	142
द्युगमिभ्यां डोः	45	द्विगोर्वा	162	द्वेश्च सङ्ख्यायाम्	203
द्युतिगमोश्च	37	द्विगोः	113	द्वैपवैयाघ्राभ्यां चर्मभ्यामञ्	130
द्युतिस्वाप्योः	236	द्विगोः षंश्च	161	द्व्यचः	123
द्युतेर्निदादेश्च जः	51	द्विगौ	278	द्व्यचेतस्तडः	262
द्युद्भयो लुङि	90	द्विगौ ऋतौ	282	द्व्यचोऽणः	126
द्युद्रुभ्यां च	40	द्वितीया	278	द्व्यचो नद्याः	122
द्युद्रुभ्यां मः	173	द्वितीयतृतीयचतुर्थतुर्य	102	द्व्यचोऽसङ्ख्यापरिमाण	160
द्युप्रागपागुदक्प्रतीचो यत्	138	द्वितीयातृतीया	233	द्व्यचोः	270
द्युप्रावृङ्गर्षा	200	द्वितीयात्यन्तसंयोगे	93	द्व्यच् व्यच्	282
द्युते च	95	द्वितीयातुप	280	द्व्यनृग्राहणप्रथमाध्वर	145
द्रव्यवस्त्राभ्यां कण्ठनौ	161	द्वितीयायाम्	83	द्व्यञ्जनौभ्यां ठन्	152
द्रुघणद्रुघनौ च	77	द्वितीयाश्रितातीतपतित	98	द्व्यञ्मगधकलिङ्ग	126
द्रुदक्षिभ्यामिनन्	62	द्वित्रिचतुर्भ्यः सुच्	184	द्व्यन्तरनवर्ण	205
द्रोणब्रुसासन्दालिन्दकन्द	114	द्वित्रिविहादेः निष्क	159	द्व्यक्षत्र्याक्षसारस्य	133
द्रोणात्	122	द्वित्रिभ्यामञ्जलेः	188	द्व्याहावत्र्याहावाजिकूलमद्र	140
द्रोर्भव्ये	182	द्वित्रिभ्यामयङ्गा	170	द्व्येकयोः बहुषु लोपिनः	129
द्रोश्च	151	द्वित्रिभ्यां	286	द्व्यनगणं लब्ध्वा	156
द्रुन्दमनोऽप्रियरूप	166	द्वित्रिभ्यां मूर्ध्नः	189	द्व्यनस्य तृष्णायाम्	234
द्रुन्दं रहस्य	238	द्वित्र्यादेरण् च	160	द्व्यनहिरण्याभ्यां कामे	171
द्रुन्दः कलह	239	द्वित्वहेतौ	229	द्व्यनादुत्तमणं	174
द्रुन्दः समाहार एकवच्च	110	द्वित्वे गौयुगच्	169	द्व्यनुषो नञ्	190
द्रुन्दाच्चुदधहन्तात्	189	द्वित्वेऽध्यादिभिः	82	द्व्यन्यधर्माञ्जुन	121
द्रुन्दाच्छः	130	द्वित्वे परसवर्णः	239	द्व्यनशीलवर्णान्तात्	175
द्रुन्दाद्वैरे	148	द्विद्रोणपञ्चकादिभ्यः	93	द्व्यनर्मादनिच्केवलात्	190
द्रुन्दे च	91	द्विवहुसजातीय	180	द्व्यनर्माधर्मं चरति	154
द्रुन्दोपतापगर्ह्यात्	174	द्विमात्रो दीर्घः	4	द्व्यनर्माथकामार्थशब्दार्थात्	108
द्रुयमभ्यस्तम्	4	द्विर्वचनेऽचि	13	द्व्यनर्मेण प्राप्यम्	156
द्रुयोभय	259	द्विर्वा	261	द्व्यन्ये	281
द्रुयोर्द्विरुक्तस्य	250	द्विवचनस्य	239	द्व्यनः कर्मणि घृच्	37

INDEX OF SŪTRAS

धाजस्तथोश्च	241	घेट इश्च	42	नगोऽप्राणिनि	205
धातककेतकतर्कारशर्कार	114	घेट्श्रिभ्यां वा	20	नगोश्च	269
धातुसंबन्धे	254	घेनोरनञः	132	न च वाहाहैव	239
धातुसंबन्धे प्रत्ययाः	81	ध्मः पाणिकरवातेषु च	28	न चुञ्चुचणचरजाहटीटषङ्ग	11
धातुस्थोरुभ्यो हनः	266	ध्रुवमपायेऽपादानम्	3	न ज्वरिसन्ताप्योः	95
धातोरञः	267	ध्यपूर्व	271	नञस्तत्पुरुषे	187
धातोरिणः	249	ध्यः संप्रसारणं च	36	नञः क्षेत्तेश्वरविदूरपिशुन	165
धातोरिर	11	ध्याप्योः संप्रसारणं च	50	नञः शुचीश्वर	226
धातोरुपदेशः	194	ध्वाङ्क्काकवायसवकादिभिः	99	नञः स्वार्थं	285
धातोर्वारनचीकः	243	न उपधायाः	208	नञादेस्तत्पुरुषात्	164
धातोर्हलादेरेकाचः	18	न कपि	233	नञि ध्वरे	42
धातोर्हेतुर्व्यापारे	19	न कर्म्यमिचमः	10	नञि नन्देः	44
धातोस्तन्निमित्तस्यैव	195	न कर्मप्रवचनीयाः	103	नञि भुवो डित्	70
धातोस्तिङ्गशित्सार्वधातुकं	10	न कर्मयोगे	21	नञि मृङः	37
धातोः स्वरूपग्रहणे तत्प्रत्यये	14	न कवतेर्याङि	236	नञि लम्बेर्नलोपश्च	43
धान्यानां	273	न किमः क्षेपे	187	नञि व्यथेः	71
धान्ये नित्	39	न कुपूर्वाः	272	नञि सहेः षश्चादेः	59
धान्येभ्यो भवने क्षेत्रे खञ् 167		न कृषेः	264	नञो ञर	283
धापृवस्यज्यतिसिविभ्यो नः	61	न क्यचि	264	नञो नः	204
धारिपारिवेद्युदेजिचेति	25	न क्रोडखुरगुदशफवाल	116	नञोऽर्थात्	191
धारेरुत्तमर्गः	3	न काद्यजिब्रज्या	229	नञोऽस्त्यर्थम्	105
धारेर्ध्वं	29	नक्षत्रयोगे ङि	19	नञ्	102
धि सङ्घि	241	नक्षत्राच्च लुपि	95	नञ्दुःसुभ्यस्सक्थ्नो वा	189
ध्रुजो नुद् च	42	नक्षत्राणां	272	नञ्बहुभ्यां माणव	187
ध्रुटिरचुत्वम्	239	नक्षत्रात्	258	नञ्यापेः	60
ध्रुरो ढक् च	156	नक्षत्रादितो वा	248	नञ्युक्तस्य तत्सदृशे	14
ध्रुरोऽनक्षस्य	187	नक्षत्रान्नेतुः	189	नञ्सुभ्यां	286
ध्रुव्पीजोर्नुक्	226	न क्षुध्यशनस्य	234	नञ्सुव्युपलिभ्यः	189
ध्रुव्मूङ्माङ्गशलिभ्यः	48	नखमुखात्संज्ञायाम्	116	नटाञ्ज्यो नृत्ते	148
ध्रुमषण्डशशादनार्जुन	140	नखमुचकाकगुहौ हेतुकर्मणोः	27	नडचरवकमुञ्जेतिकेतिस	121
ध्रुमावटचमसनमसधनञ्जय	120	नगतिर्हिसाशब्दार्थहसिभ्यः	86	नडप्रक्षबिल्ववेणुवेत्रवेतस	136
ध्रुमज्ञानु	274	नगरं काकादिभिः	99	नडशाडाभ्यां ङ्लच्	136
धृषिशसिभ्यां	222	नगरात् कुत्सनप्रावीण्ययोः	140	न णचः	255
धृषेर्दिधिष च	44	नगरे चाहस्तिनि	30	न तस्मिन्	194
धृषेर्धिष च	59	न गुणाक्षर	286	न तिवनुवन्धगणैकाचां	14
धेनोर्भन्यायाम्	204	न गोपवनादिभ्योऽष्टभ्यः	128	न तौत्वलिवारणिघारणि	128

INDEX OF SŪTRAS

नदभ्रष्टुत्तुसूदिदिवि	24	नपुंसके चार्धर्चाष्टापद	110	नलादेशतुन्नुदन्ताव्यय	96
नदीदेशनगराणि	106	नपुंसके भावे क्तः	79	न लिङि	220
नदीबन्धुनि	283	नपुंसके भीवृष्यादिभ्यः	76	न लुट्	275
नदीभिस्समाहारे	98	नपुंसके मीवृष्यादिभ्यः	242	नलुमता प्रकृतेः	13
नदीमहीसेतिकीश्रावस्ति	138	न प्रथमा	263	न लोपः पूर्वत्रासिद्धिः	288
न दुहः	21	न प्रधान	202	नलोपः सुपि	239
नद्यां मतुवसुवास्त्वादि	137	न प्रातिपदिकेन	12	न ल्यपि	211
नद्याः स्तस्य	248	न प्रातापन्नगत्यलंपूर्वाणाम्	111	नवयज्ञादिभ्यः	174
न द्रव्यादिभ्यः	174	नबिषय	272	न वरणपाटल	152
न द्वित्वे	196	नभश्च	265	न वर्णानिनास्मन्ग्रहणेषु	14
न द्विरद्रुमयगोमयफलेभ्यः	152	न भाभूपूञ्	250	न वर्णाश्रयप्रत्यय	14
न ह्यचः प्राच्यात्	139	न भूताधि	282	नवात्	186
न धात्पपदसंसर्ग	89	नभेश्चित्	52	नविकासस्वास्यप्रसारणयोः	87
न नरनारायणादिषु	108	नभ्राणुपात्	204	न वृक्षपर्वत	272
ननावन्नकाकशुकस्तृगालेभ्यः	94	न मत्वर्थे	100	न व्यामिश्रे	73
न नि सुः	239	न मनुष्ये	111	न शतृशानन्शानचः	269
न निर्धारणे	103	नमसः पूजायाम्	18	नशसदद	213
ननीरवाद्यार्दहाशब्दायक्रन्दां	3	नमस्पुरसोः	246	न शुभरुच्यृणातिभ्यः	18
ननौ पृष्ठप्रतिवचने	33	नमस्सेटोवृद्धि	226	न शूद्रार्थावन्यस्मक	108
नन्दिवाशिभदिनर्दि	25	नमःस्वयंभूयःप्रायःप्रबाहुक	9	नशैर्वा	242
नन्द्वास्संयोगादयः	192	नमःस्वस्तिस्वाहास्वधा	94	नशोः ष्कः	250
नन्वनुज्ञा	275	नमिमनिजनां नाकिधतश्च	39	नशोऽङि	213
नन्वोर्वा	33	नमेः पश्च	44	नशो झलि	216
न पदातौ	141	नमेर्द्धिचच्	57	नश्च	245
न पदान्तद्विर्वचन	13	न यत्तत्यकानाम्	228	नश्च विश्रवसः	122
न पदान्तात्	251	नयद्यनाकाङ्क्षे	82	नश्चाणः कुत्सायाम्	126
नपः फला	274	न यवोर्मिदल्मि	240	नश्चापदान्तस्य	245
न पाण्डुधृतराष्ट्रादिषु	108	न यान्तसूददीपदीक्षिभ्यः	35	नश्छव्यप्रशानः	245
न पादमायमायसपरि	90	न रपर	266	न श्रद्धातपसादिषु	108
न पुण्यपुनर्वस्वादिषु	108	न राजाचार्यवृषन्ब्राह्मणेभ्यः	158	न सख्य	257
न पुत्रस्यदि	251	नराध्यञ्ज्यापिदीपिचायि	78	न समानाधिकरणे	239
न पुंवन्निषेधे	202	नरे संज्ञायाम्	207	न संख्यायाः	259
नपुंसकमनपुंसकेनैकवत्	109	नर्कुटमकुटकुक्कुटादयः	58	न संप्रसारणडीट्सु	196
नपुंसकस्येकोऽचि	217	नर्तः कप्	260	न संप्रसारणाव्यय	204
नपुंसकात्	91	नर्तुप्राणाख्यायाम्	273	न संबुद्धौ	217
नपुंसकाद्वा	189	न लस्थान्यागमटितः	113	न संबुद्धौ	240

INDEX OF SŪTRAS

न संयोगाद्गमः	213	नानोस्तपः	21	नित्यप्रवृत्ते	33
न संशये	169	नान्यच्च संशोपसर्जनात्	91	नित्यमन्यतोत्तरपदे च	34
नसः	249	नान्वाचीयामाननिवृत्तौ	15	नित्यमर्थनेदमर्थे	99
न सात्पदाद्योः	249	नाभेर्नश्वादेहांशात्	157	नित्यमिन्द्रे	191
न सामिनेमार्धयोगे	185	नाभेः	189	नित्यमिसच्च प्रजायाः	189
न सुदुर्भ्यां	216	नाभ्यस्तस्याचि	231	नित्यमृध्यर्थनदीसङ्ख्या	92
न सुब्रह्मण्यायां	277	नाभ्यस्ताच्छतुः	217	नित्यमेकाचः	150
न सुभ्रादिभ्यः	191	नाभ्यासकुर	243	नित्यमेकाचि	250
नस्तद्धिते	213	नाभ्यासोप	196	नित्यवैराः	106
न स्त्रियामनुपलब्धादिभ्यः	93	नामगोत्ररूप	205	नित्यं करोतेः	212
नस्त्रासिकाः	203	नामरूपाभ्यां धेयः	186	नित्यं क्रीडाजीविकयोः	103
न स्वसुदुहितृनान्दयात्	113	नाम्नि नासिकायानसः	189	नित्यं डाचि	196
न स्वातिश्चित्रायाः	107	नाम्ययक् च	76	नित्यं पणः परिमाणे	76
नह प्रत्यारभ्भे	275	नाम्यादिशिग्रहिभ्याम्	84	नित्यं बाहुल्ये	110
न हशश्चद्यत्सु	33	नाम्यतिसृच	208	नित्यं मन्त्रे	270
न हस्तदण्ड	182	नाम्लिटः	253	नित्यंशादिमासार्धमास	170
न हास्तिन	283	नावञ्चेः	40	नित्यं शित्यादयः	20
नहाहोर्धतौ	241	नाववर्णात्	269	नित्यं शेषे	109
नहिवृत्तिवृषि	207	नावो द्विगोः	188	नित्यं समासे	246
नहो भश्च	45	नाव्यय	277	नित्यं संज्ञायाम्	112
नाक्रियैकाधिकरणे	246	नाव्ययदिक्	286	नित्यं सुनोत्यादीनां	247
नाख्यानात्	19	नाव्ययीभावादतः	92	नित्यं स्त्रियां चित्रादिभ्यः	143
नाग्लोपि शास्व	226	नाव्येनानमा	103	नित्यं स्त्रियाः	92
नाचार्यराज	284	नाशिष्यगोवत्सहले	205	नित्यं हस्ते पाणाबुपयमने	8
नाजानन्तर्ये	14	नासत्वाश्लेषे	20	निद्रातन्द्राश्रद्धादया	176
नाञ्जलौ	5	नासानतौ टीट्च् नाट्च्	168	निन्दर्हिंसक्लिशाखादिविनाशि	35
नाञ्चेः पूजायाम्	210	नासिकानाडीघटीखरीमुष्टिषु	28	निपत्योर्लोपः	263
नाडामाङ्	262	नासिकोदरोष्ठजङ्घादन्त	116	निपातस्य	262
नाडीतन्त्रयोस्वाङ्गे	191	नांविधौ	269	निपातः केवलाजनाङ्	5
नातः	226	निकटश्मशानवृक्षमूलेषु	155	निपाताः	274
नात्मनेपदेषु	220	निकुरिकुटिभ्यामुम्बक्	63	निपाते	278
नाङ्क्ष्य	265	निगृह्यानुप	243	निपातैः	275
नानद्यतनवत्	80	निचुलवञ्जुलवकुल	69	निपातोऽव्ययम्	8
नानिधार्थां शास्त्रप्रवृत्तिः	16	निजिविजिविषां	236	निपाने वृद्धिश्च	76
नानुबन्धकृतान्यसारूप्य	15	नितमिशमिभ्यां बः	63	निपुणेन चार्चायाम्	94
नानुपधालोपिनः	113	नितो वसुः	280	निप्रतिभ्यां	249

INDEX OF SŪTRAS

निप्राम्यां युजः	229	निष्ठोपसर्ग	283	नेतुरच्	259
निमाननिमेययोर्मयद्	170	निष्प्रवाणिः	191	नेदमदसोऽकात्	91
निमित्तात्कर्मसंयोगे	94	निसमुपविभ्यो ह्रः	87	नेन्द्रस्य परस्य	226
निमित्ताभावे नैमित्तिकस्य	14	निसश्च श्रेयसः	188	नेन्द्रादिभ्यः	109
निमूलसमूलयोः कषः	82	निसस्ति	249	नेन् बन्धिसिद्ध	201
निम्बबिम्बडिम्बहिडिम्ब	63	निसः शतो डच्	189	नेरनिधाने	287
निय ऊनक् च	56	निसो गते	138	नेर्गदनद	250
नियः	233	नीग्वञ्चुलन्मुध्वन्तु	236	नेर्श्वे	138
नियः षुक् च	44	नीचायाः	262	नेर्विडच्बिरीसचौ नीरन्ध्रे	168
नियो डित्	44	नीचैरनुदात्तः	4	नेर्विशः	86
निरनुबन्धकग्रहणे	15	नीतौ च तद्युक्तायाम्	181	नेः समीपे	168
निरभ्यनुभ्यश्च	247	नीदलिभ्यां मिः	47	नेः स्नातस्य च	248
निरभ्योः पूलभ्याम्	74	नीदाप्रासुयुजस्तुदसि	37	नैकाचः	214
निरवकाशः सावकाशात्	15	नीरमिकुषकाधिभ्यः कथन्	60	नैकालि	232
निरः कुषः	220	नीलपीताभ्यां मन्कनौ	130	नोङ्घात्वोः	268
निरः पेषघोषाभ्याम्	163	नीलात्प्राण्योषधयोः	115	नोत्वद्वृद्ध	257
निरादयः क्रान्ताद्यर्थे	103	नुक्चान्तर्वतो गर्भिण्याम्	113	नो नयति	253
निरिण ऊहक्	72	नुगतो जमन्तस्य	236	नोभयप्रातौ	96
निर्दिश्यमानस्यादेशाः	12	नुदाशिभ्यां गुणश्च	50	नोमद्रषद्रकतिपयेभ्यस्थद्	170
निर्दुभ्यां कुलात्	165	नु प्रच्छः	87	नोल्लखलमुसलतण्डुलक्रिण्व	108
निर्दुराविश्च	246	नुमिजादेः	250	नोससनेषु	219
निर्विण्णः	250	नुर्वा	269	नौ गदनदपठस्वनिभ्यः	76
निवासस्य चरणेऽण् च	141	नुं विसर्जनीय	247	नौ ण च	76
निवासे तन्नाम्नि	133	नुंसुपोः	250	नौतुलाविषैस्तार्यसंमित	156
निव्यभि	266	नृतनर्त	251	नौ निमित्ते	77
निव्युपेभ्यः सर्गात्	163	नृतिनन्दिनर्दि	195	नौ वृजः	75
निशाप्रदोषाभ्याम्	142	नृतिश्रृधिकुहिभ्यः कूः	44	नौषेधिका	249
निष्कतुरुष्कोदकार्लर्कशुल्क	54	नृतेर्याङि	251	नौसभाकुमारिकाकरणयव	174
निष्कपणपादमाषवाह	159	नृ नये	9	नौ संज्ञायाम्	25
निष्कादेः शतसहस्रात्	174	नृनरयोः वृद्धिश्च	117	नौ स्यतेरषक्	61
निष्कुलान्निष्कोषणे	187	नृनाम्नो वा	139	न्यक्षकास्त्स्यादिभ्यः	93
निष्ठर्व्य	254	नृहेतुभ्यो रूप्यः	146	न्यग्रोधस्य	225
निष्ठायामशीङ्	231	नृनः पेरो वा	245	न्यङ्कोश्च	225
निष्ठयां सेटि	210	नेच्छासनः	17	न्यङ्स्वरौ	274
निष्ठयाः	220	नेटि	224	न्यञ्चिमस्त्रिज	228
निष्ठोपमानाद्वा	286	नेतरात्तः	256	न्यधी च	280

INDEX OF SŪTRAS

म्यर्बुद	274	पतेः थश्च	50	पदेपदे	278
न्यवयोरक्रोशे	75	पत्काषिहिम	203	पदोत्तरपदात् ठन्	132
न्युम्युपविषु हः	76	पत्यन्तपुरहितवार्षिक	165	पदन्नो	268
पक्षतुषचित्तकुण्डाण्ड	135	पत्यावैश्वर्ये	278	पद्धतेश्च	115
पक्षात्	116	पत्युत्तरपदाच्च	118	पनेर्दांर्धश्च	41
पक्षात्तिः	168	पत्युपपद	284	पन्यल्यवरन्धिरभिचमि	72
पक्षिमत्स्यमृगाख्याद्धन्ति	153	पत्युर्न ऊढायाम्	113	पयसो यत्	151
पङ्क्तिः	160	पत्युस्समास	233	परदारादीन् गच्छति	154
पङ्क्तोः	116	पत्रमूलाद्ब्रस्ताच्च	179	परमपि	277
पचपतवदवशप्रणरणक्षम	24	पत्नादेरञ्	148	परमे स्थः कित्	50
पचपतवपान्युदस्तैर्नैः	102	पत्राद्वाह्ये	148	परवल्लिङ्गं द्वन्द्वतत्पुरुषयोः	110
पचेरिच्चोपधायाः	40	पथः पन्थं च	135	परश्वधाट्ठञ् च	155
पचेर्दूरादिभ्यः	228	पथः पन्थ च	143	परश्शतपरः	199
पचो वः	242	पथः पन्थ च	170	परस्त्रियाः परशुश्च	120
पञ्चदशतौ वर्गे वा	161	पथः ष्टन्	162	परस्मिन् वा	80
पञ्चमी भीतभीतिभीभयभी	99	पथा वा	187	परस्मैपदानां णलतुसुस्थलथु	85
पञ्चमी विभक्तात्	95	पथिकर्तृकात्	87	परस्यादेः	12
पञ्चम्यपाङ्गभ्याम्	92	पथिमथोः	270	परस्यामुष्यपरेभ्यः कुलात्	157
पञ्चम्या अत्	92	पथिमथ्युभु	217	परः शुन्	43
पञ्चम्या परस्य	12	पथोऽव्ययात्	110	पराङ्गोः शृखनिभ्यां डित्	40
पञ्चम्यामजातौ	32	पथ्यतिथिवसतिस्वपतिभ्यः	157	पराच्च वैयाकरण	200
पञ्चम्यां त्वरायाम्	83	पथ्यर्थन्यायाच्चानपेते	156	पराजेरसोढः	3
पञ्चम्याः	266	पदमस्मिन्हश्यः	156	परात्	178
पञ्चम्याः स्तोक	200	पदरुजविशिभ्यः कर्तरि	74	परान्ययोः	238
पञ्चविंशाम्यां	158	पदस्तेचिण् तलक् च	21	परापराधमोत्तमादेश्च	142
पटिकट्यसिवसितपि	39	पदस्य वीप्सायां द्वे	238	परावयुपात्यये	75
पटिवीभ्यां टिसडिसचौ	72	पदादपदादौ	239	परावरयोगे च	82
पठेर्णित्	72	पदाधिकारेऽहन्नादिभिः	12	परावराभ्यामतसुज्वा	179
पणपादमाषेभ्यो यत्	159	पदान्तप्रतिकण्ठार्थललामं	154	परिक्रियः करणे वा	93
पणेरिज्यादेश्च वः	49	पदान्तस्य	250	परिक्रिश्यमाने च	83
पण्यकम्बलः	280	पदान्तस्य	251	परिखाया ढञ्	158
पतिकटिकुटिकुविगविगुवि	67	पदान्तस्य वा	195	परिज्यलभ्यकार्यसुकराणि	162
पतिचण्डिभ्यामालञ्	69	पदान्तस्यानिति	225	परिणा वर्जने	93
पतितमितृलभ्योऽङ्गच्	56	पदान्ताभ्यास	251	परिदेवने च	73
पतिभार्यायाः	107	पदान्ते दिव उत्	198	परिनिविभ्यः सय	247
पतिवतो भार्यायाम्	113	पदास्त्रैरिपक्ष्यबाह्यासु ग्रहः	24	परिनिविभ्यः सेव	247

INDEX OF SŪTRAS

परिपन्थ तिष्ठति च	153	पर्यायाणां चाद्वितीयाः	93	पातेस्थुद् च	52
परिप्रत्यु	280	पर्यायार्हणोत्पत्तिषु ण्वुच्	79	पातेः	227
परिमाणात् तद्धित	113	पर्युपानुभ्यः सीरात्	144	पातेः कृधिः	49
परिमाणार्थमितनखेषु पचः	28	पर्वतात्	141	पातौ वा	266
परिमुसिविवात्	221	पर्वतासन्नारूढ	168	पात्रपथयुगभुवनाद्यन्तः	110
परिरमितः	287	पर्वमरुद्भ्यां तप्	175	पात्रमवधारणे	99
परिवृतो रथः	130	पशुरक्षोऽसुर	183	पात्राचितादाढकेभ्यः	161
परिव्ययेभ्यः क्रियः	86	पर्षदो ष्यश्च	157	पात्रात् ष्टन्	160
परिव्योर्गुणश्च वा	25	पलदीपपरिषत्परिख	139	पात्राद्यश्च	161
परिव्योर्दहः	35	पललसूप	284	पात्रे समितादीनां च	282
परिषदो ष्यः	154	पलाशखदिरविकङ्कत	150	पादनिशामास	219
परिस्कन्दः	247	पलिरुहिश्वाहृभ्य इतन्	60	पादस्य पादहस्ति	190
परुत्परारिचिरेभ्यस्तः	142	पलेराशच्	71	पादः	112
परेऽपि	253	पशुनामभ्यः स्थाने गोष्ठच्	169	पादः पत्	213
परेरनितेः	250	पशुपुरुषाभ्यां णढञौ	132	पादार्धाभ्यां च	186
परेर्धाङ्कयोगेषु	240	पशुश्च पुत्रात्	107	पानस्य	249
परेर्मुखपार्श्वाभ्याम्	153	पशौ लूनविधाताभ्याम्	184	पापं शिल्पिनि	281
परेर्मुखौष्ठहनूलखलेभ्यः	144	पश्च पश्चा	259	पापाणकहतदग्धादीनि	100
परेर्मुषश्च	89	पाककर्णपुष्पफलमूलबाल	116	पापातिः	36
परेर्वा	194	पाम्नाध्माधेङ्गुशिभ्यः श्यः	25	पामवामहेमशामश्लेष्मोष्म	173
परेर्हस्तपादः	287	पाज्यर्तिभ्यो ङित्	41	पाय्यधाय्ये मानसामिधेभ्यः	24
परोक्षे च प्रयोक्तुः	32	पाटला	271	पारस्करो देशे	198
परोक्षे लिट्	33	पाटोर्णिलुग्दीर्घः	192	पारायणतुरायण	162
परोवरपरम्परपुत्रपौत्र	167	पाट्यञ्चिभ्यामिलच्	48	पारावत	274
परौ ङित्	77	पाठेऽत्वतः	222	पारावरात् खः	138
परौ देवमृहिभ्याम्	35	पाठे विभाषितात्	89	पारावारं व्यस्तविपर्यस्तं च	167
परौ द्यते	74	पाणिग्रहीत्यूढा	116	पाराशर्यशिलालिभ्यां	147
परौ भुवोऽवज्ञाने	76	पाणिघ्राताडधौ शिल्पिनि	30	पारे मध्येऽग्रेऽन्तः षष्ठ्या	98
परौ यज्ञे	75	पाणौ सृजः	24	पारेरजिः	49
परौ सूचिभ्यां यः	78	पाण्डुकम्बलादिनिः	130	पाश्वेनाम्बिच्छति	171
पर्जन्यवल्लक्षणप्रवृत्तिः	16	पाण्डूदकृष्णेभ्यो भूमेः	88	पार्णिधमन्योर्दीर्घश्च	172
पर्णकर्णकोहडकहोडककुम्भ	122	पाण्डोडर्थण्	126	पावयां	253
पर्पाश्वाश्चत्थरथजालव्याल	152	पातानां	273	पाशतृणधूमाङ्गारगलवात	133
पर्यनुभ्यां ग्रामात्	144	पातुदिवचिरिचि	60	पाशप्कल्पप्	246
पर्यपाङ्गबहिरञ्चवः	97	पातेर्ङुसुन्	51	पाशाद्विमोचने संयमने च	19
पर्यदयो ग्लानाद्यर्थे	103	पातेस्तृजिच्च	44	पाषाणपर्याणकल्याणादयः	59

INDEX OF SŪTRAS

पांभिधूसीतात्याताली	7	पुत्रे वा	201	पुनामः पुंयोगात्	115
पिच्छो डिः	257	पुनर्भूपुत्रदुहितृननाम्	120	पुंवत्कर्मधारय	202
पिच्छोरःपर्णोदकध्रुवका	173	पुनर्वस्वोः	256	पुंसि संज्ञायां वः	79
पिञ्ज ऊलच्	69	पुनश्च	253	पुंसोऽसुइ	217
पिटकपिटाकमृक्षाक	122	पुनः प्रसङ्गविज्ञानात्सिद्धम्	16	पुंस्यन्यत्रापि	79
पितरमातरा द्वन्द्वे	262	पुमनङ्गुन्नौपयोलक्ष्मीभ्यः	191	पूगादग्रामणीग्रामाञ्ज्यः	183
पितरि डामहच्	133	पुमान् स्त्रिया	109	पूगेषु वा	279
पितरि शूरमातरि पुरुषौ	100	पुमोऽख्याञि	245	पूडो ह्रस्वश्च	68
पितृमातृभ्यां भ्रातरि	133	पुरगामि	249	पूङ्क्लिशिभ्यां	220
पितृमालादेश्छङ्	124	पुरन्दरभगन्दरौ संज्ञायाम्	29	पूङ्पीडोर्ह्रस्वश्च	57
पितृश्वशुरौ मातृश्वश्रूम्याम्	109	पुरपूपथिभ्योऽच्	187	पूङ्गयजिभ्यां शानन्	34
पितृयं वा	146	पुरस्तादपवादा अनन्तरान्	15	पूजनेभ्यः	276
पिनाकपिण्याकश्यामाक	54	पुरः किच्च	71	पूजायां	275
पिपीलिकैतिककुशिक	55	पुरः सुद् च	49	पूजास्वतिभ्यां प्राक्	187
पिप्पलहरीतककोशातक	114	पुरा च	275	पूजितं	276
पिबतेरिच्च	51	पुराणेषुः ब्राह्मणम्	147	पूजोत्सङ्गनाचार्यकरणज्ञान	88
पिबः पीप्यः	227	पुरि लङ् चास्मे	33	पूजो नाशे	241
पिशाचश्मशाने	206	पुरुषश्चान्वादिष्टः	287	पूतक्रतुवृषाकप्यभिकुसित	115
पिशिमिथिभ्यां कित्	62	पुरुषद्वयाभ्यामसमासे	166	पूरणगुणसुहितार्थसद्वय	103
पिष्टात्	151	पुरुषाद्दृढञ्	148	पूरणार्धाद्दृढञ्	160
पीडो नसक्	72	पुरुषाद्दृढञ्	158	पूरणे	259
पीङ्गुणिकणिभ्यष्ठक्	58	पुरुषाणां च	110	पूर्णमासोऽण्	174
पीतकाल्लुक्	130	पुरुषाद्वधे च	151	पूर्णाद्वा	191
पीनाच्च	115	पुरुषाद्वा	113	पूर्वकालोऽपरकालेन	100
पीमृगामित्रदेवसुप्रास्सु युः	40	पुरुषे वा	206	पूर्वतरपरतराभ्यां	178
पीम्यशिभ्यो रुः	42	पुरे प्राचां	283	पूर्वत्रासिद्धम्	239
पुच्छात्	116	पुरोग्रतोऽग्नेषु सर्तैः	28	पूर्वत्रासिद्धे चासंयोगादि	13
पुच्छादुदसने व्यसने	19	पुरोधाः	265	पूर्वपदस्थेभ्यः	249
पुञ्जनुभ्याम्	200	पुरो नः	142	पूर्वपदस्य च	181
पुण्याहस्वस्तिशान्तिभ्यः	164	पुरोरेतःपयस्सु दधः कित्	52	पूर्वपदातिशय आतिशयि	107
पुत्रः पुंभ्यः	284	पुरोऽस्तमव्यये	7	पूर्वपदात्	266
पुत्राच्छ च	160	पुवः संज्ञायाम्	37	पूर्वपराभ्यां पश्चात्	141
पुत्रात्कृत्रिमे	184	पुवो नुक् ह्रस्वश्च	57	पूर्वपरावरदक्षिणोत्तर	5
पुत्रादिनोराक्रोशे	251	पुवो नुं ह्रस्वश्च	56	पूर्वप्रथमयोः	238
पुत्रान्ताद्वा	126	पुष्करपद्मोत्पलतमाल	175	पूर्ववदश्वबडवौ	111
पुत्रे	201	पुष्पमूलेषुमालती	152	पूर्ववह्निङ्गं	256

INDEX OF SŪTRAS

पूर्वसवर्णः	261	पौत्रादि जीवद्वंश्यादिना	109	प्रतिपदषष्ठ्याः पूर्णो विधिः	96
पूर्वं लिति	269	पौत्रादेरस्त्रियां गुर्वायत्ते	119	प्रतिपरस्समनुभ्योऽक्षणः	189
पूर्वादिनिः	171	पौत्रादेः स्त्रियाः कुत्सिते	125	प्रतिबन्धि	278
पूर्वादिभ्यो नवभ्यः	91	पौरुडाशपुरोडाशात् छन्	145	प्रतिश्रुतौ	243
पूर्वादुच्च	178	प्यायः पीः	193	प्रतिष्कशः प्रष्ठ	198
पूर्वाधरयोः पुरधौ च	179	प्रकारवति जातीयः	178	प्रतिः प्रतिनिधिप्रतिदानयोः	8
पूर्वान्यान्यतरतरपराधर	178	प्रकारादि	274	प्रतूर्त्मातरिश्चन्	176
पूर्वापराधरोत्तराणि	102	प्रकारे गुण	238	प्रतेरंशुजन	287
पूर्वापहानापरापहन	112	प्रकृतिग्रहणे यङ्लुगन्तस्यापि	14	प्रतेहरसस्सतमीस्थात्	188
पूर्वाह्लापराह्लाभ्यां वा	142	प्रकृतिप्रायगोत्रनामजाति	93	प्रतेः	193
पूर्वाह्लापराह्लाद्रांमूलप्रदोष	143	प्रकृतिवदनुकरणम्	13	प्रतेः सूत्रे	248
पूर्वं कर्तरि	28	प्रकृतिवृत्ते पुनर्वृत्तावविधिः	16	प्रत्यन्ववेभ्यः साम	187
पूर्वं भूत	279	प्रकृतेः	208	प्रत्यपिभ्यां	254
पूर्वैः	258	प्रकृत्यधिकारे महदादिभिः	12	प्रत्ययग्रहणे यस्मात्स विहितः	12
पूर्वोत्तरमृगेभ्यश्च	188	प्रकृत्या भगालं	284	प्रत्ययलोपे प्रत्ययलक्षणम्	13
पृच्छेरनडि	193	प्रकृष्टष्टञ्	164	प्रत्ययस्थात्कात्	227
पृथङ्नानाभ्याम्	94	प्रगदिभगदिकलिक्खडिव	136	प्रत्ययस्य श्लुक्श्लुलुपः	4
पृथिवीमध्यस्य मध्यमश्च	141	प्रगृह्यः प्रकृत्या	197	प्रत्ययस्यादिः	267
पृथिवीरुद्र	284	प्रघणः प्रघाणश्चागारैकदेशे	77	प्रत्ययः परः	16
पृथिवीसर्वभूमिभ्यामजणौ	160	प्रचेतसो राजनि वा	242	प्रत्ययान्ते	277
पृथिव्या जः	118	प्रच्यादिजः	128	प्रत्यये	251
पृथुमृदुपडपाण्डुरखण्ड	164	प्रजने वियः	194	प्रत्यये च तिङ्प्रकृतौ	34
पृथूम्यां कित्	62	प्रजने सतैः	76	प्रत्ययोत्तर	218
पृषद उदर	206	प्रजापतिदत्तादीनां	181	प्रत्याङ्भ्यां श्रुवःपूर्वस्य कर्ता	3
पृषिरञ्जिसिकिभ्यः कित्	59	प्रजायाः	260	प्रत्यासत्तौ चेरस्तेये	75
पृषेवृद्धिश्च	47	प्रज्ञगणगुशिक्ष्	185	प्रत्येकं वाक्यपरिसमाप्तिः	16
पृष्ठप्रतिवचने	243	प्रज्ञाश्रद्धार्चावृत्तिभ्यो णः	173	प्रथने वावशब्दे	75
पृष्ठस्य	271	प्रणवष्टेः	265	प्रथमचरमतयायाल्पाध	91
पृष्ठाद्यः	132	प्रणाय्योऽसम्मत्	24	प्रथमयोर्द्वारौरसः	85
पृह्वरेः	263	प्रतिकृतौ च	182	प्रथमोऽचिरोप	280
पेषं वास	203	प्रतिना पञ्चम्याः	177	प्रथिचरिक्लिक्किर्दि	64
पैङ्गाक्षीपुत्रादिभ्यश्छः	131	प्रतिना मात्रार्थे	97	प्रथेः पिवन् पृथ च	70
पैप्पलादेः	281	प्रतिनिधिप्रतिदानयोः	92	प्रदशार्ण	196
पैलसालङ्किसाल्यकिसाल्यङ्क	128	प्रतिपञ्चमहाजनविश्वेभ्यः	157	प्रनिरन्तर	249
पोटायुवतिस्तोककतिपय	100	प्रतिपथमेति ठंश्च	154	प्रन्युपेभ्यो वासात्	157
पोरदुपधात्	22	प्रतिपदविधाना	103	प्रपरापसमन्ववनिर्दुर्व्याङ्	6

INDEX OF SŪTRAS

प्रभवति	146	प्रहरणादिष्वदण्डादिषु धृजः	27	प्राक्तुम्पतेर्गवि	199
प्रभृतादीनाह	154	प्रहरणेभ्यश्च	109	प्रात् पुराणे नश्च	186
प्रभृत्यन्यारादितरदिक्	94	प्रहस्यन्	257	प्राप्प्रकाशे	168
प्रभौ परिवृढः	222	प्रहासे च मन्योपपदान्मन्यते	90	प्रादयो गताद्यथे	103
प्रमाणे	83	प्रहृतरामोदक्षान्तकुलकाश	121	प्रादस्वाङ्ग	287
प्रमाण्याः	189	प्राकारनगराभ्यां मर्द्दिनः	119	प्रादादिकर्मणि	235
प्रयाजानूयाज	229	प्राक्कीताच्छः	157	प्रादिभ्यो धातुजं	105
प्रथै रोहिष्यै	255	प्राक्परि	257	प्रादुराविषौ प्राकाश्ये	7
प्रयोजनम्	164	प्रागणो विदादिभ्यः शेषे	119	प्रादुरूपसर्गे	248
प्रवचयजत्यजाम्	229	प्रागुताप्योर्भूते वा	80	प्राद्दोढयेषैष्येषु	196
प्रवचनीयोपस्थानीय	22	प्राग्घिताद्यत्	155	प्राद्दहः	89
प्रवृत्ताविरते	33	प्राग्जितादण्	118	प्राद्वाहनस्य ढे	226
प्रवृत्तोपरते	33	प्राग्जितीयाणादयः	1	प्राध्वं बन्धनानुकूल्ये	8
प्रवृद्धस्य	285	प्राग्जितीयेऽचि	128	प्रापयोः जन्तिलपिभ्याम्	34
प्रव्योः द्रुवः	35	प्राग्दजः कः	180	प्रापाभ्यां वासात्	163
प्रशस्यस्य श्रः	180	प्राग्युवोरयुग	208	प्रातापन्नाभ्यां प्रातापन्नौ च	४8
प्रशंसावचनैः मतलिका	100	प्राग्नीश्वरान्निपाताः	5	प्रायश्चित्ति	199
प्रशंसायां रूपम्	180	प्राग्वतेरभिकलिभ्यां ढक्	119	प्रायेण पूर्वपदार्थप्रधानः	107
प्रश्राख्यानयोरिच्च वा	79	प्राग्वतेष्टक्	152	प्रायेणोपादेष्टक्	145
प्रश्राख्यानयोश्च	94	प्राग्वतेष्टक्	159	प्रायोऽन्नमस्मिन्	171
प्रश्रान्ताभि	188	प्राघ्राध्मास्था	230	प्रावृषष्टम्	143
प्रष्टव्ये चासन्नकाले	33	प्राङ्णुलः कृत्याः	1	प्रियवशयोर्वदः	29
प्रष्टोऽग्रगामिनि	248	प्राचां कारे	200	प्रियसुखाभ्यामानुकूल्ये	187
प्रसमुपोदः	264	प्राचां क्रीडा	281	प्रियस्थिर	214
प्रसमो हर्षे	76	प्राचां ग्रामं	225	प्रियामनोज्ञा	202
प्रसंभ्यां जानु	190	प्राचां नगर	226	प्रियो वा	109
प्रसारिणो ङः	25	प्राच्याच्छे	139	प्रीकैपानीलिभ्यः कङ्कुच्	41
प्रसितोत्सुकाभ्यामधिकरणे	95	प्राज्ञश्च	27	प्रीतद्वर्थानां	272
प्रसिद्धे सहचरिते च	14	प्राणिजातिवयोऽर्थोद्गात्	166	प्रीतौ च	278
प्रस्कण्वहरिः	198	प्राणित्पूर्वाङ्गानि	106	प्रद्रुस्तुबुधयुधेङ्गनशाजनः	90
प्रस्त्याप्रसंस्त्योः	193	प्राणिनां	272	प्रलूङ्गस्यः साधुकारिणि	26
प्रस्त्यो मः	242	प्राण्यङ्गादातो लज्वा	172	प्रेक्षाफलकाबन्धुकाभ्रुवका	135
प्रस्यवहपुरान्तयोपध	140	प्रातिपदिकग्रहणे	14	प्रे जुसूभ्यामिनिः	35
प्रस्योत्तरपदकोपधेभ्यश्च	139	प्रातिपदिकस्य	240	प्रे द्रुस्तुभ्याम्	74
प्रहरणम्	155	प्रातिपदिकस्य	271	प्रे लिप्सायाम्	75
प्रहरणादस्यां क्रीडायां णः	131	प्रातिपदिकात्	90	प्रे स्तुशासिभ्याम्	44

INDEX OF SŪTRAS

प्रेस्तोऽन्यत्र	75	वधेरे दीर्घश्च	17	बहुपूल्कमश्च	108
प्रे स्थश्च	50	बन्धने चर्षौ	156	बहोश्च भाषः	165
प्रेहि स्वागतवाणिजाभ्याम्	101	बन्धुनि बहुव्रीहौ	192	बहोश्च सङ्ख्यायाः	177
प्रे ह्रजः कूपे	45	बन्धे घञि	200	बहोरसि	260
प्रैषानुज्ञाप्रातकालेषु	81	बन्धेरधिकरणे	83	बहोरेर्भू चास्य	214
प्रोक्तात्	132	बभूथाततन्थ	264	बहोर्वाविप्रकर्षे धा च	184
प्रोपाभ्यामारम्भे	88	बभ्रोः कौशिके	121	बह्व्यदिर्पदिंकापिशीभ्यः	138
प्रोह कटकर्मभ्यां	101	बर्हिणचपचमरपीयुक्ष	150	बह्वचः कूपेषु	134
प्रोहरथमृगदक्षिणाभिः	98	बर्हिषः	257	बह्वचः प्राच्यादिजः	127
प्रोह्यपदिनिष्कुचि	190	बलकुलोत्साहोदासा	175	बह्वचोऽन्तोदात्ताद्ठञ्	145
प्रक्षन्यप्रोधाश्चत्थेङ्गुदी	151	बलच्यनुत्साह	207	बह्वचो मनुष्य	181
प्रुत उदात्तः	288	बलबुलमूलोलकूलोरल	135	बह्वचपूर्वपदात् ठच्	155
प्रुतविकारश्छे	239	बलवन्नित्यमनित्यात्	15	बह्वज्युरूभान्तानार्थ	117
प्रुतावै च	244	बलवाताभ्यां चूलः	176	बह्वभिन्नोपपन्न	185
प्रुतोऽनितौ	197	बलात् बाहूष्पूर्वात्	174	बह्वर्थ	276
प्रुषिष्टुषिकुषिभ्यस्सिक्	48	बलिरक्षितघाससुराविधा	99	बह्वल्पार्थात् कारकात्	184
प्रुषेरचोपधायाः	71	बले जुद् च	52	बह्वहति	256
फक्फिओर्वा	128	बष्कयादसमासे	118	बहूर्जिवहूर्ञि	217
फण गतौ	10	बहिरहिपंसां दीर्घश्च	39	बहिरङ्ङिलङ्ङिलिङ्ङिनां	40
फणस्यमस्वन	213	बहिषष्टीकक् च	118	बा बहूनां जातौ	182
फलपाकशोषिभ्यश्च	151	बहुगणवतुडतयश्च	2	बाभ्रव	281
फलबर्हमलाच्चेनच्	175	बहुजालकलेभ्यश्च कीटात्	139	बालतरुणमन्दमूकमूल	164
फलवति	89	बहुपूगगणसङ्घेभ्यस्तिथद्	170	बालभीतग्राम्यरूप्य	126
फलानि	107	बहुलम्	22	बालहोडपाकवत्समन्द	112
फलेमलरजस्तु ग्रहेः	28	बहुलं छन्दसि	253	बाष्पशष्पनिम्बोष्पशिल्प	62
फलरनुपसर्गाह्लः	242	बहुवचने श्लथेत्	232	बाष्पोष्मफेनेभ्य उद्गमने	18
फलेर्गुक् च	62	बहु वा	279	बाहिकग्रामेभ्यः	140
फले लृक्	151	बहुविध्वस्तिलेषु तुदः	28	बाहीकरोमकपटच्चर	139
फल्गुनीप्रोष्ठपदाविशाखा	90	बहुव्रीहविद	286	बाहीकेष्वब्राह्मण	183
फल्गुन्याष्ट च	143	बहुव्रीहिः सुजयं	105	बाहूपवाहूपविन्द्वजधेनु	119
फाण्टाहृतेर्णाफिजौ	125	बहुव्रीहेर्वा	112	बाहोर्लृक्	190
फाल्गुनीश्रवणकार्तिकी	131	बहुव्रीहौ	113	बाह्वन्तात्कद्रुकमण्डलुभ्यः	116
फेनात्	172	बहुव्रीहौ	278	बिदोर्वकश्यपकुशिक	120
बकोटाक्षोटकर्कोटादयः	58	बहुव्रीहौ	283	बिम्बोष्ठबिम्बाधर	107
बडबाया वृषे	123	बहुव्रीहौ च	109	बिल्वकीयादीनां	214
बडवाया वृषे	138	बहुषु द्वयेकयोरलृक्	129	बिल्वतिष्य	272

INDEX OF SŪTRAS

बिल्वभक्ष्य	274	भक्षेरहिंसार्थस्य	3	भावकर्मणोर्दुरीषदुस्सुषु	80
बिल्वव्रीहिमुद्गमसूरगोधूम	150	भक्ष्यान्नपानपात्रैर्मिश्रीकरण	99	भावकर्मणोः	21
बुधेश्च	50	भगवित्तितार्णविन्दवाकशा	125	भावकर्मणोः क्तः	32
बृन्दारकनागकुञ्जरव्याघ्र	100	भङ्गेश्चिणि	210	भावधजो जः	131
बृहत्या आच्छादने	185	भजो वा	78	भावलक्षणे	255
बृहन्महत्यां	267	भङ्गेर्गश्च	69	भाववचनाश्च	73
बृहन्महत्सुरश्चौरतापस	114	भङ्गोः कर्मकर्तरि	36	भावादिकर्मणोर्वा	222
बृहन्महद्रथन्तरमध्यंदिन	118	भङ्गिलभण्डिलशाण्डिल	69	भावादिसम्	153
बृहिमहिषिभ्योऽतिः	49	भक्तिः	86	भाविनि गत्युप	216
बृहेर्नेलोपश्च	51	भद्रोष्णयोः	204	भाविनि भूतवदुपचारः	13
वैल्ववनवाभ्रव्यान्वृतात्म	133	भरतकुरुस्रस्वतेन्द्रावसान	118	भावे तुमुन्	73
बोधार्त्	121	भरतगोत्राच्च	128	भावेऽनुपसर्गस्य	76
ब्रधेरं च	61	भर्गात् लैर्गतं	121	भावे वा	96
ब्रह्मकृतशत्रुवृत्रादिषु च	30	भर्त्सनेऽङ्गयुक्तं	243	भावे वा	119
ब्रह्मज्यवपुर्व्यवाचर्वराह	32	भर्यं प्रवयं	261	भावे स्यापागापचिभ्यः	77
ब्रह्मणस्वः	166	भवतष्टजः	268	भावे हनस्थ च	23
ब्रह्मणि वदः	31	भवतो दश्च	139	भासनोपसान्स्वनज्ञान	88
ब्रह्मणो जातौ	215	भवद्दीर्घायुरायुष्मत्	177	भासिमिदिभ्यां घुरच्	36
ब्रह्मदत्तोदुम्बरशण	122	भवव्याख्यानयोर्व्याख्येय	145	भिक्षाक्षेत्रकरीषगर्भिणी	132
ब्रह्मवर्चसात्	160	भविष्यति गम्यादयः	73	भिक्षासेनादायेषु च	28
ब्रह्महस्तिराज	188	भविष्यतिमर्यादावचने	80	भित्तं शकलम्	242
ब्राह्मणमाणववाडवधूर्त	165	भवेपाथोवदीभ्यां	257	भिदिच्छिदिविदिदयिरश्जि	78
ब्राह्मणाच्छंसी	200	भव्यगेयजन्म्यरम्याः कर्तरि	22	भिद्योध्यौ नदे	23
ब्राह्मणात् संज्ञायाम्	121	भसेर्गद् च	46	भियः क्रुक्नुकन् क्लुकनः	36
ब्रुवन्तोऽस्याम्	206	भस्त्राभरटभरणशीर्षभार	153	भियः पुग्वा	64
ब्रुवः पञ्चानां पञ्चादितः	85	भस्त्रैषाजाज्ञा	227	भियो द्वे च	56
ब्रुवः शित्	24	भागाद्यच्च	160	भियो वा	212
ब्रुवोरनाहेः	232	भागाद्यच्च	186	भियो हेतुमये	194
ब्रुवो वचिः	219	भागांशादिभिः	101	भियो हेतुमये	227
ब्रूहिप्रेष्य	256	भागेष्टमादञ्जौ वा	170	भिल्लाच्छमल्ल	69
भक्ताख्याः	281	भाजगोणनाग	115	भिषक्तितिक्षामडित	120
भक्ताणः	157	भाण्डात्समाचयने	19	भिषेः कित्	49
भुक्तादण् च	155	भातेर्डवतुः	49	भिस ऐस्	256
भक्तिः	146	भातेश्च	78	भीत्रार्थानां भयहेतुः	3
भक्तौ च कर्म	202	भारेभ्यश्च वंशादिभ्यः	161	भीमसेनार्जुनादिषु वा	108
भक्षस्य	262	भावकर्मणोराण्यतः	22	भीस्मिभ्यां हेतोस्तादर्थे	89

INDEX OF SŪTRAS

भीहीभृ	269	भृञ्जोषिः	30	मतत्करणे	157
भीहीभृदुवां श्लुश्च	20	भृतिवस्त्रांशाः	161	मता वा	271
भुजन्युञ्जौ	229	भृतौ कर्मशब्दौ	28	मतिशुद्धिपूर्जार्येभ्यः	37
भुजः कित्	45	भृदृशिवलियजादिभ्योऽतच्	95	मतुब्बिभक्त्युदात्तत्वं	14
भुजेः कित्	42	भृमृत्चरित्सरितनिमिसास्त्रि	39	मतुवसुवनां	265
भुज्याच्छायवस्तु	79	भृवृजित्तपिदयिसहिभ्यः	29	मतो बह्वचूप्रकृतेः	134
भुनकेरनवने	89	भृवृस्तुसूभ्य ईमनिच्	50	मतौ च	258
भुवश्च	50	भृशुभ्यां कितुण् च	56	मतौ च वसोः	213
भुवश्च	265	भोगान्तात्मनः खः	158	मतौ बह्वचोनजिर	207
भुवः	34	भोगवद्गौरिमतोः संज्ञायाम्	117	मत्याद्यधिकरणक्तेन	103
भुवः	23	भोजस्य क्षतियायाम्	117	मत्वर्थीयार्थकर्मधारयात्	107
भुवः किद्वा	61	भोज्यमन्त्रे	229	मत्वर्थे	257
भुवः किमन्	47	भो राजन्यविशां	243	मत्स्यमनुष्यमुक्यहयगवय	114
भुवः प्रभवः	4	भौरिकिभौलिकिचौपयत्	133	मत्स्यस्य यः	214
भुवः संज्ञायाम्	37	भौरिकिभौलिकिभौलिङ्गि	114	मत्स्ये वा	282
भुवोऽत्	236	भ्यसो भ्यम्	92	मदेः स्यन्	65
भुवो बुल्लुङ्गिलिङोः	211	भ्रमङ्ङः	44	मदोऽनुपसर्गात्	76
भृक्भ्यां कर्तृकर्मणोरञ्च्यर्थे	80	भ्रमेः संप्रसारणं च	45	मद्रमद्राभ्यां वपने	187
भूतपूर्वकत्वात्तद्दुपचारः	13	भ्रस्त्रिगामिनमिनशिहनि	68	मद्रेभ्योऽच्	139
भूतपूर्वादयः	97	भ्रस्सस्सुर	221	मद्युक्मरिचयोरण्	162
भूतपूर्वे चरद्	180	भ्राजभासपृधूर्वि	36	मद्युक्कर्मन्धूत्रिसंस्थाणु	137
भूते	31	भ्राजभासभाष	226	मधूकोल्कोरुबूकुशम्बूक	55
भूते च	80	भ्राजेश्च	44	मधोर्ज	253
भूते हनः	254	भ्रातुर्व्यत्	124	मधोर्ब्राह्मणे	120
भूमिभूरिमुनिसन्धि	122	भ्रातृपुनौ स्वसदुहितृभ्याम्	109	मधोः	253
भूरि दाघ्नः	265	भ्रातुश्च	166	मध्यमान्ताभ्याम्	200
भूवादिः क्रियावचनः	1	भ्राशम्लाशभ्रमुक्त्सु	21	मध्यविन्ध्यशिक्ष्यान्यपर्जन्य	65
भूषणेऽलम्	7	भ्राष्ट्रान्योरिन्धे	204	मध्यस्य दिने	204
भूषिभीषिचिन्तिकृजिकथि	78	भ्रुवो बुक् च	124	मध्यादः सांप्रतिके	142
भूसुधियोः	263	भ्रुकरवरट	273	मध्यान्मण्मीथौ च	145
भूसुवोरनभ्यस्तयोः	232	मगधकलिङ्गशूरमसकुरु	128	मध्येऽपवादाः पूर्वान्	15
भूसभ्यां कित्	47	मघोनः सौ च वा	213	मनसः संज्ञायाम्	200
भृञ उच्च	49	मङ्गिमृदिमण्डिकुण्डि	69	मनस्तुद् च	56
भृञश्चित्	60	मङ्गेर्नलोपश्च	61	मनः	31
भृञो सुल् च	56	मङ्गुलकशर्शराभ्यामण् च	155	मनः	113
भृञोऽसंज्ञायाम्	23	मण्डूकात् ढक् च	123	मनिन्	50

INDEX OF SŪTRAS

मनिपत्रिमचां	213	महाराजादठक्	146	माषात्परिमाणे	179
मनुमनायीसूनुसूकर्षक	120	महिषीप्रजावतीयजमान	154	मासर्तुनक्षत्राप्यानुपूव्येण	108
मनुष्यतत्स्थयोर्बुञ्	141	महिष्या	274	मा संयोगादेरस्यः	211
मनूक्तिन्व्याख्या	285	महेन्द्राद्वा	131	मासान्द्रति	190
मनेरुच्च	45	महेरुच्चास्य वा	56	मासाद्वयसि यत्खजौ	162
मनोरण्	126	महेरेलच्	69	मास्थासागापि	211
मनोरौ च वा	115	माडि तुलेरुङ्गच्	57	माहकमाद्रकमाषघोष	140
मनोऽहंभ्यां कारः	186	माडि लुङ्	73	मांसस्य पचि	204
मन्त्रकरणात्	87	माड्याक्रोशे	33	मिजः खलच्चैच्च	70
मन्त्रेऽभिष्टोमादिभ्यः	145	माच्छासाशालिकलिवलि	65	मितां ह्रस्वः	227
मन्त्रे	262	माणवचरक्राम्यां खञ्	158	मितोऽनृषौ	286
मन्त्रे वृषे	268	मातञ्मातृकमातृषु वा	192	मिथिलपिभ्यां च	34
मन्त्रे श्वेत	254	मातरि षिच्च	133	मिथ्योपपदात् कृजोऽभ्यासे	89
मन्त्रेषु	263	मातुरुत्संख्यासंभद्रपूर्वायाः	123	मिदचोऽन्त्यात्परः	12
मन्थाः	50	मातुर्मातृच्युत्रे	233	मिदेरेत्	230
मन्यौदनसक्तु	203	मातुलोपाध्यायाभ्यां वा	115	मिपोऽम्	86
मन्दात्पाभ्यां च भेषायाः	189	मातुः पितरि	201	मिमतात्	125
मन्मनगहनगृज्जनादयः	61	मातुः पितृभ्याम्	248	मिम्योरखलचि	194
मन्यतेः	94	मातृदध्	268	मिश्रमनुपसर्ग	285
मथ उजो वोऽचि	245	मातृपितृभ्याम्	248	मिहेर्हस्याचि	228
मयद् च	146	मात्रोपज्ञोपक्रम	278	मीनातेः	264
मयडैतयोः	150	माथान्तपदव्यनुपद	153	मीमारभलभ	235
मयतेरूद् च	56	मादीनां	273	मुखनासिकावचनोऽनुनासिकः	5
मयूरच्छात्रौ व्यंसकेन	101	माद्वर्मण एवापत्ये	215	मुखं स्वाङ्गं	286
मये च	258	मानान्मात्रद्	169	मुचलपलिप	216
मरुतश्च	235	मानुष्याश्चावृद्धनाम्नः	123	मुचेर्ङ्कुन्दकुन्दौ	61
मरुद्वृद्ध	283	माने कंश्च	170	मुचेः कर्मकर्तार्योद्वा	235
मसेरूरन्	67	मानेर्लोपश्च	44	मुञ्चवात्साभ्यां फकः	117
मस्करमस्करिणौ	198	माने वयः	151	मुण्डमिश्रश्चक्षणलवणलघु	18
मस्त्रिषोः षुक्	43	मानो विचारणायाम्	17	मुदिखडिछापूभ्यः कित्	56
मस्त्रोऽन्त्यात्	216	मान्तस्य युवावौ	218	मुदेर्गुक् च	66
महतश्च ठक्	158	मामकनरक	227	मुद्रवस्य	256
महति ह्रस्वश्च	40	मारणतोषणनिशमनेषु ज्ञा	10	मुद्गादण्	153
महाकुलादञ्खजौ	124	मालायाः क्षेपे	174	मुरलोरलमुसलकुशलकोमल	69
महान् व्रीहि	279	मालाशाला	282	मुर्मुर्मुकुरदुर्दुरचिकुर	67
महाराजप्रोष्ठपदाभ्यां ठक्	131	माशब्द इत्यादिभ्यः	154	मुर्वैरजलोपरच	58

INDEX OF SŪTRAS

मुषेर्दीर्घश्च	54	यक्षराक्षसपिशाच	110	यत्तदेतेभ्यो वतुप्	169
मुषेः क्तिडुनश्च	46	यगाशीर्लिङ्गेऽर्थे	234	यत्यवर्णे	203
मुसलोलूकजतुकर्ण	120	यङश्चाप्	117	यत्रोदात्त	267
मुहेः खर्मूर्च	55	यङि च	234	यथाकथा च	6
मूत्रपुरीषद्रोहदोहशाल्म	169	यङो बहुलम्	232	यथाकथाचाण्णः	163
मूर्तिनिरन्तरमेघेषु धनः	77	यङ्यक्न्यलोपे	231	यथातथयथापुरयोः	226
मूर्धानः	286	यङ्लुकः शब्द्लक् च	90	यथातथयोरसूयाप्रतिवचने	82
मूलमस्या दृढम्	156	यचि तद्धिते	202	यथा न सादृश्ये	97
मूलविभुजोर्वीरुहकुमुद	27	यचि स्वादावशि	213	यथामुखसंमुखाभ्यां	167
मूलाञ्जनः	112	यच्च कच्च न किमुत	6	यथाविध्यनुप्रयोगः पूर्वस्मिन्	82
मूलेनानाम्ये	156	यच्चयत्तयोर्गर्हायां च	81	यथासङ्ख्यमनुदेशः समानम्	13
मृकणिजलिबलिबन्धि	55	यजधैनम्	255	यथास्वे यथा	238
मृकण्यवदधिभ्य ईचिः	46	यजाद्दस्तत्कर्म च	161	यथेति	274
मृङ् इचच्	57	यजिजपिर्दशिवदिभ्यो यङः	36	यथोद्देशं संज्ञापरिभाषं	16
मृङ् उतिः	49	यजियतिप्रछिरक्षिभ्यो नः	77	यद्धितुपरं	276
मृङो लृङ्लिङ्गेश्च	89	यजुषि वा	266	यद्यदियदानातुषु लिङ्	81
मृजेर्गुणश्च	43	यजेर्नित्यम्	89	यद्गत्या	276
मृजेर्जालीयर	65	यजेश्च कर्मणः करणत्वे	3	यमलबिलहस्त	135
मृजेर्द्विद्विः	224	यजेस्तिः	46	यमः सूचने	209
मृडमृदगुध	231	यजेः करणे	256	यमिदमिभ्यां ङोस्	51
मृदस्तिकन्	186	यजेः कश्च	49	यमियुदुद्बुवः	74
मृद्वाकातिन्तिडीकवाह्नीक	55	यजेः श च	52	यमिरमिनमातां	223
मृपत्योः कनुगानुगौ च	41	यजो यश्च	46	यमेरुन्दन्	61
मृषेरक्षमायाम्	231	यज्ञकर्मणि	277	यमेरुदि च	37
मृषोद्यम्	23	यज्ञचर्चाक्रमेतरश्लक्ष्ण	145	यमेर्दुक्	41
मेघर्तिभयाभयेषु कृजः खः	29	यज्ञेभ्यः	145	यमे समुपनिविषु च	76
मेङ् इद्वा	211	यज्ञे समि स्तुवः	75	यम्बपरिवेषणे	10
मेङ्	82	यजजोरपुनर्भूपशुपुत्र	127	यरनगान्मः	221
मेघादीक्षाश्रुताध्ययनानि	106	यजश्चषावटात्	117	यरलाङ्गः	221
मेघारथाम्यामिरः	173	यजिञ्भ्याम्	122	यवनाल्लिप्याम्	116
मेरानिः	85	यजोऽषावटात्	113	यवयवकषष्टिकेभ्यो यत्	167
मैत्रावरुणाग्नीध्राञ्छावाक	166	यणो मयः	251	यवाद्दोषे	115
मो नौ भ्वोश्च	242	यणू संयोगादेः	241	यवाद्द्रीहिषु	179
मो वा	209	यतावश्यके	99	यसियमिभ्यां प्रे च	34
म्लाघटास्त्यर्थार्थकालसमय	84	यतो निर्धारणे	95	यसेर्ह च	70
यकि	210	यतोऽपतेर्वा	222	यसोऽनुसर्गात्	21

INDEX OF SŪTRAS

यस्कलभ्यद्रुह्यायस्थूणतृण	127	युग्यं च पत्रे	23	योगाद्यच्च	163
यस्कलभ्यद्रुह्यायःस्थूणतृण	122	युजभुजभजद्विषद्रुहदुह	34	योऽचि	218
यस्मिन्विधिस्तदादावलग्रहणे	12	युजेरसमासे	217	योऽचि	235
यस्य च भावेन भावलक्षणम्	95	युजेः कालहलाङ्गयुग्मेषु	74	योजनाद्रच्छति	162
यस्य हलः	210	युजेः केवलात्	30	योद्धुप्रयोजनेभ्यः संग्रामे	131
यस्यायुसि	214	युताम्यण्यन्तानाम्	273	योपधाद्रूपोत्तमात्	166
यं विधिं प्रत्युपदेशोऽनर्थकः	15	युधिष्ठिरार्जुनरामसङ्कर्षण	119	योरगूच्	44
याचितात् कन्	153	युपाभ्यां कित्	46	योगपद्यानुपूर्व्यसंपत्ति	97
याचितृषिभ्यां नुद् च	78	युप्तुवोः	262	योधेयशौक्रेय	183
याचित्रजिवदिवसि	25	युमाभ्यां षः	71	य्वः पदान्तात्	224
याजकपूजकपरिचारक	102	युवाल्पयोः कन्वा	180	र ऋतः	263
याज्यादानार्चि	24	युवृषितक्षिराजिधन्वि	49	रऋतःपृथु	214
याज्यान्तः	265	युवोपदेवेभ्यो राजात्	140	रक्ते	185
याज्याप्रवर्गयोर्लूखल	106	युवोरनाक	216	रक्षति	153
याडापः	233	युशुयुविधूजां दीर्घश्च	54	रक्षःपिशःचासुर	185
यातेर्दुक् च	52	युष्मदस्मदोर्वा खच्	141	रङ्गोः प्राणिनि वा	138
यातेर्यडः	36	युष्मदस्मदोः	218	रजतसीसकंसलोहोदुम्बर	150
यातेर्वृद्धिश्च	54	युष्मदस्मदोः	239	रञ्जितृतिखनिभ्यः	26
यातेः प्रतौ च	50	युष्मदस्मदोः	263	रञ्जेर्युन्	61
यान्तस्यान्त्यात्	274	युष्मदस्मदोः	270	रञ्जेष्युन्	209
यापो द्वे च	48	युष्मदस्मद्भ्यां	258	रथपत्नी गणकेन	102
याप्ये पाशप्	180	युष्मदस्मद्भ्यां ङसोऽश्च	91	रथस्या नद्याम्	198
यासुन्दायनिसौयामायनि	125	युष्मदः पूजायाम्	90	रथात् कड्यच्च	133
यावति विन्दजीविभ्याम्	82	युष्यसिभ्यां मदिक्	49	रथाद्दोढरि यत्	148
यावत्पुरानिपातयोर्लूद्	73	युस्	176	रदाभ्यां निष्ठातः	241
यावत्संभवस्तावद्विधिः	16	यूनस्तिः	117	रद्यौ वा	269
यावदियत्त्वे	97	यूपदर्भं	258	रधनशतृप	220
यावद्यथा	275	यूपदीपाश्वपत्न	158	रधिजभोरचि	216
यावमप्यविपीडित	184	यूपसूपशूर्पसूर्ममहमठ	114	रधेरिति	216
योग्यतावीप्सा	97	यूयवयौ जसि	218	रभेरशब्दितोः	216
याशीः	288	यूषशृषार्कलूषकारूष	71	रभेः समि च	37
याहनृभृवृत्तां द्वे च	40	येन नाप्रप्ते यो विधिरारभ्यते	15	रमिरुचिकृत्तिकुपि	25
यि तद्धिते	243	येन विधिस्तदन्तस्य	12	रमेर्व्याङ्भ्यां च	90
यि प्रत्ययेऽवावौ	195	ये यजामहे	265	रमेस्त च	61
यीवर्णयोर्दीधी	235	ये यज्ञ	265	रये मतौ	261
युक्तारोहीय	282	ये वा	209	रलोर्हलादेः	231

INDEX OF SŪTRAS

रश्मौ च	75	रिक्तगुर्व	280	रोण्याः सपूर्वायाश्च	134
रष्ट्रभ्यः	249	रिक्ते वा	270	रो रि	245
रसरूपवर्णगन्धस्पर्शशब्द	172	रिखिलिखिशभिसिधिमिधि	78	रोः काम्यचि	246
रसोलोपः	235	रिङ्गशे	234	रोः सुपि	246
रस्सोप्रद्विरुक्तपरयोः	266	रिभिप्रथ्योः प्रसारणं च	40	लक्षणकल्प	132
राजघः	30	रीगृत्वतः	237	लक्षणप्रतिपदोक्तयोः	14
राजदन्तलितवासितसिक्त	107	रीङ्तः	234	लक्षणवति च	30
राजन्य	280	रिप्रकौ च लुकि	237	लक्षणश्यामयोर्वसिष्ठे	123
राजन्यशैल्लषदेवयान	133	रुचिभुजिन्यामिक् च	65	लक्षणहेत्वोः क्रियायाः	33
राजन्वान्सौराज्ये	240	रुच्यर्थानां प्रीयमाणः	3	लक्षणेत्थंभूताख्यानभाग	8
राजपुरुष	225	रुच्याव्यथ्यौ कर्तरि	23	लक्षणेनाभिप्रती	97
राजविशेषस्य	272	रुजार्थानां भावकर्तृकाणाम्	95	लक्षेर्मुद् च	48
राजसूयसूयौ यज्ञदेवतयोः	23	रुदविदसुष	231	लक्ष्म्या अच्	173
राजा च	279	रुदिस्वपिश्चसि	232	लगिग्रोरुडच्	59
राजा च प्रशंसायाम्	279	रुदिस्वपिश्चसि	223	लवावन्ते	273
राजानोऽच्छन्दसि	285	रुधश्च	2	लघोरुपधायाः	231
राजिसमो मः	245	रुधादिभ्यः श्चः	22	लघ्वक्षरम्	103
राज्ञो यत्	124	रुपूभ्यां क्रुन्	42	लङ्गिकम्योः	209
राज्ञि युधो हेतौ	32	रुवो वा	60	लङ्गेर्दीर्घश्च	69
राज्ञोऽस्त्रियाम्	188	रुषामत्वर	222	लङ्गेरटिर्नलोपश्च	49
रातेर्डे	45	रुहिजीविभ्यां षित्	60	लजादिविषये चाबीज	174
रात्राह्वाकाः पुंसि	110	रुहेर्विन्यग्भ्यां	229	लद्शतृशानचावप्रथमा	33
रात्रेरजसा	256	रुहेर्द्विश्च	71	लद् स्मे	33
रात्रेः कृत्यग्विति	204	रुहेः पो वा	227	लभेश्च	216
रात्र्यहःसंवत्सराच्च	162	रुहेः प्राङ्भ्यां च	164	ललाटान्द्रुषणे कन्	145
रात्सः	241	रूपादाहतप्रशंसयोर्वप्	175	ललाटे तपैः	29
रादिफः	186	रूपान्निध्याने	19	लवणाद्ठञ्	154
राधीक्ष्योर्यस्य विप्रश्चः	3	रूप्यान्तादजः	139	लवणाल्लुक्	153
राधो हिंसायाम्	212	रेप्लेक्णसूधस्विहायस्	52	लशकतद्धिते	11
राधो हिंसायाम्	235	रेवतीकुक्कुटाक्ष	125	लषपतपदस्याभूवृष	35
रायो हलि	218	रेवद्रोहिणाभ्यां नक्षत्रे	115	लषेरुचन् कश्च	57
रालापाकाभ्यः कित्	55	रैवतिकश्चापिसिक्षैमवृद्धि	149	लषेः श च	62
राल्लोपः	208	रोगाख्यायां च	79	लस्तिपूतस्त्रिसिपूथस्	85
राष्ट्राद्	138	रोगात्पयोर्वा	142	लः कर्मणि च	84
रासदिशकिकतिभ्यस्त्रिप्	48	रोगात् प्रतीकारे	177	लाक्षाद्राक्षामिक्षादयः	72
रास्त्रास्त्रासुभ्रद्युम्न	61	रोगे स्कन्दः	251	लाक्षारोचनाभ्यां ठक्	130

INDEX OF SŪTRAS

लालाटिककौकुकुटिकौ	154	लुक् च वा	147	लोटः कृञश्च	20
लिङ्गर्थे	254	लुक् चास्य वा	169	लोट्यत्	276
लिङ्गाशिपि	10	लुक् चोर्ध्वमौहूर्तिके	73	लोट्यर्थलक्षणे च	73
लिङ्गिरेच् तस्यैश्च	85	लुक् चोर्ध्वमौहूर्तिके	81	लोपस्त आत्मनेपदेषु	255
लिङ्गीणः	234	लिङ्गनिमित्ते लृङ्	80	लोपादजादेशः	15
लिङ्गो यासुद् लिञ्च	86	लिङ्ग्यङोः	193	लोपे वा	275
लिङ्ग चोर्ध्वमौहूर्तिके	73	लिङ्ग्याशिपि	253	लोपोऽचि क्ङिति	211
लिङ्ग चोर्ध्वमौहूर्तिके	81	लिङ्ग्येत्	211	लोपोऽतः	210
लिङ्गनिमित्ते लृङ्	80	लिङ्गलोटावाशिपि	38	लोपो यि	212
लिङ्ग्यङोः	193	लिङ्गसिचोरुप	232	लोमरोमपद्भु	173
लिङ्ग्याशिपि	253	लिङ्गसिचोः	220	लोम्रोऽनुमार्जने	19
लिङ्ग्येत्	211	लिटः कानच्	254	लोम्रोऽपत्येषु	118
लिङ्गलोटावाशिपि	38	लिटः कसुः	32	लो लुक्	226
लिङ्गसिचोरुप	232	लिटि वयो यः	194	लोहितादिभ्यः	113
लिङ्गसिचोः	220	लिटि वा	219	लोहितान्मणौ	185
लिटः कानच्	254	लिट्यनामि	192	ल्यपः क्त्वा	263
लिटः कसुः	32	लिट्यनादेशादेः	212	ल्यपि च	194
लिटि वयो यः	194	लिट्यश्विनां	193	ल्यपि ज्यः	194
लिटि वा	219	लिपश्च	25	ल्यपि ल्युपूर्वात्	211
लिट्यनामि	192	लिपिसिचिह्वयतिभ्यः	20	ल्यतिक्रियदो जग्धिः	219
लिट्यनादेशादेः	212	लिप्स्यमानसिद्धौ च	73	ल्यब्लोपे कर्माधिकरणयोः	94
लिट्यश्विनां	193	लियत्तेहद्रवी	226	ल्युद् च	79
लिपश्च	25	लियः पूजाप्रलम्भन	194	ल्युडसुन्नविष्ट च	209
लिपिसिचिह्वयतिभ्यः	20	लियः पूजाभिभवयोश्च	89	वचिप्रच्छयोरसंप्रसारणं च	36
लिप्स्यमानसिद्धौ च	73	लियो वा	194	वचिस्वपियजादीनां	192
लियत्तेहद्रवी	226	लिविमृदि	221	वचेरक्ः	42
लियः पूजाप्रलम्भन	194	लिहिल्लिषाद्यधश्च	26	वचेरथ्यक् तश्च	65
लियः पूजाभिभवयोश्च	89	लिहेर्जिह च	70	वचेर्गश्च	42
लियो वा	194	लृक् च वा	147	वचोऽशब्दसंज्ञायाम्	229
लिविमृदि	221	लृक् चास्य वा	169	वञ्चेर्गतौ	229
लिहिल्लिषाद्यधश्च	26	लृक् चिदितलुक्योगोणीसूच्योः	111	वटकादिनिः	171
लिहेर्जिह च	70	लृक्च्युवः	86	वतण्डात्	121
लृक् च वा	147			वतण्डारालचण्डालेभ्यः	117
लृक् चास्य वा	169			वतेः सलक्	70
लृक्चिदितलुक्योगोणीसूच्योः	111			वतोरिङ् च वा	159
लृक्च्युवः	86			वतोरिथद्	170
		लुक्च्यरेफे रः	242		
		लृक् स्त्रियाम्	124		
		लृगकारे	258		
		लृगन्तरेभ्यः	15		
		लृग्वहुलम्	18		
		लृग्वादुहदिह	229		
		लृडादिषु	271		
		लृङि च	219		
		लृङि वा	212		
		लृङि सिच्	20		
		लृङ्	32		
		लृङ्लडोर्वा	219		
		लृङ्लोखस्वरयोरव्ययीभावः	9		
		लृङ्लङ्लृङ्	211		
		लृङ्सनच्धञ्	219		
		लृटि च कृपः	90		
		लृपसदचरजपजभदह	18		
		लृपि प्रकृतिवलिङ्गवचने	111		
		लृपू च	151		
		लृत्तदविशेषे	130		
		लृबन्तस्य	272		
		लृवाख्यायिकासु बहुलम्	146		
		लृभो विमोहने	220		
		लृम्मनुष्ये	182		
		लृवो नो णश्च	25		
		लृषेष्टः	58		
		लृञो हः	72		
		लृनल्यमान	98		
		लृभीशीङ्शिङ्घिभ्य आनकः	55		
		लृटो लाटौ	255		
		लृकसर्वलोकाभ्यां ठञ्	160		
		लृकस्य पृणे	204		
		लृकान्तात्	144		
		लृोट एरुः	85		
		लृोटो ध्वमो ध्वात्	255		
		लृोट	81		

INDEX OF SŪTRAS

वतोः स्वार्थे मात्रद्वयसटौ	170	वर्णो बुक्	138	वसोः	258
वतौ चेदङ्कि	205	वर्तका शकुनौ	228	वसोः सः	243
वत्सरान्तात्	258	वर्तनि	267	वस्तेर्द्वञ्	182
वत्सशाला	143	वर्तमानवर्धमान	285	वस्त्रात् समाच्छादने	19
वत्सासंभ्यां स्निग्धवलिनोः	172	वर्तमानसामीप्ये वर्तमानाद्वा	80	वस्त्रसादयः	239
वत्सोक्षर्षभाश्वेभ्यः	182	वर्तमाने लट्	33	वस्त्रसादयः	275
वदस्तुपि क्यप् च	23	वर्धेरङ्किः	46	वस्त्रात्	152
वधव्यध	267	वर्षक्षरशर	200	वस्यर्तिभ्यामातिः	46
वधोगप्रयोग	225	वर्षप्रमाण ऊलोपश्चास्य वा	82	वस्यहिभ्यां णित्	52
वनति तनोति	209	वर्षस्याभाविति	225	वस्ववस्वचस्	259
वनस्पति	284	वर्षादृक्पुनः	211	वहश्च	254
वनस्पतिश्च	198	वर्षाप्रावृद्ध्यां ठगेण्यौ	142	वहान्नयोः लिट्	28
वनं समासे	287	वर्षाल्लृक् च	162	वहिवसिखल्यर्तिभ्यश्चित्	46
वन्धेः कूटन्	58	वर्षावसन्ताभ्यां	257	वहिश्रुश्रियुभ्युभ्यां नित्	47
वमादीनां टाप्	85	वर्षुकोपरिमेखलकडरकृष	127	वहीनरस्यैत्	224
वमोर्वा	250	वलादेरिट्	220	वहेरनियन्तुकर्तृकस्य	3
वयसा च तुल्ये	156	वल्लिफलोर्गुक् च	39	वहेस्तुरिद च	149
वयसि दन्तस्य दत्	190	वल्लेरक्षन्	72	वहेः संप्रसारणं	228
वयसि पूरणात्	174	वलेः कलच्	69	वहेः सुट् च	52
वयस्यचरमे	113	वल्गुवलभीमधुराचम्पा	136	वहो घ च	43
वयस्यासु	257	वल्क्यर्तिकृतिभ्यो रिः	48	वह्यं करणम्	23
वरक्लिङ्किरवोपधात्वेषु	13	वशंगतः	156	वा काङ्क्षायाम्	33
वरणशिरीषशात्मलिकडक	136	वशिषसिकुरिकुलिभ्यः कित्	67	वाकिनगारेधकार्कट्य	126
वराहपलाशशिरीषनिबद्ध	136	वशेड्यत्यपिति	193	वाक्यटेः झुतः	243
वरिवसः परिचर्यायाम्	18	वशेः कनसिः	53	वाक्यषः	90
वर्गान्तात्	144	वशेः कित्	49	वाक्यस्यापि	239
वर्गाव्ययेभ्यः स्वरूपे	186	वषट् वौषट् श्रौषट् स्वाहा	7	वाक्यादेरा	238
वर्ग्यादयश्च	284	वसनरक्षि	254	वा गोमये	140
वर्जने परेः	238	वसन्त	265	वाग्दिकृपश्यन्द्वाः	201
वर्णका तान्तवे	228	वसन्तग्रीष्मादिषु वा	158	वाग्वादस्येऽञि	206
वर्णदृढपरिवृढकृशभृश	164	वसन्तवर्षाशरद्धेमन्त	132	वा घोषनिष्क	203
वर्णात्	176	वसिष्ठादिभ्योऽनुवाकादिषु	148	वाङ्मति	257
वर्णात् ब्रह्मचारिणि	175	वसुमन्तुपत्नीवन्तुवर्हवन्तु	176	वाचंयमो व्रते	29
वर्णानां	272	वसेर्जागरणसन्ततौ रात्रिशेषे	32	वाचः सन्देशे	185
वर्णानां च	108	वसेर्णिद्वा	41	वा चास्य म्बोः	212
वर्णो वर्णेन	101	वसेश्च	68	वा चित्ते	212

INDEX OF SŪTRAS

वाचो ग्मिनिः	175	वार्यदशौ	268	विटः कित्	60
वाजाते	286	वालावायाद्ञ्यो विदूरं	146	विदिन्धि	269
वाजादसमासे	120	वा लिटि	219	विदेरलुकः	221
वाङ्मृतसाम्	213	वा लिप्सायाम्	87	विदेश्च	36
वातदन्तबलगलललायानां	172	वावत्वावत्त्वैतुवैन्वैनुवैश्रौषड्	5	विदेः क्रिच्च	20
वातपित्तश्लेष्मसन्निपातेभ्यः	160	वावादीनां	274	विदेः क्रिद्रद् च	47
वातशर्षयोरजिजहातिभ्याम्	28	वाविन्धेः	66	विद्यान्तादनङ्गक्षत्रधर्म	132
वातातिसारपिशाचानां	174	वा विरामे	251	विद्यायोनिस्वन्धेभ्यो बुञ्	147
वातादूलश्च	133	वा वृक्षमृगतृणधान्य	107	विधिनिमन्त्रणामन्त्रणाधीष्ट	81
वाते प्रमः कित्	48	वा शरि	246	विध्यत्यकरणेन	156
वातेर्डित्	45	वाश्वेः	193	विध्वनोः	262
वा दान्तशान्त	222	वा संज्ञायाम्	115	विनञ्भ्यां नानाञौ न सह	168
वा द्रुहमुह	241	वा संज्ञायाम्	190	विनयसमयाकस्साद्	185
वाध्यक्षे	281	वासुदेवार्जुनाभ्यां बुन्	147	विना तृतीया च	94
वा नाम	271	वा सुपो बहुच्	180	विपराभ्यां जेः	86
वा नाम्नः	277	वा सुल्युति च	196	विपरिप्रेषु सत्तैः	35
वा निसनिक्ष	250	वास्तव्यः कर्तरि	22	विपाशगङ्गाभ्याम्	122
वान्ताद्राभ्यां वृक्षात्	125	वास्ताति	179	विपाशेश्च	51
वान्यत्र	250	वाहः	257	विपिनेरिणतुहिन	62
वा प्रे वणिजाम्	75	वाहो वग्रयचि	263	विप्रतिषेधे परं कार्यम्	16
वा भाव	250	वांशसोः	211	विभक्ति	267
वा भावाक्रोश	242	विकर्णकुपीतकात्	124	विभक्त्यन्तं पदम्	2
वा भाषायाम्	269	विकारसदृशं	285	विभञ्ज्योपपदे तरप्	180
वा भाषायाम्	271	विकारावयवे	257	विभाषायां च	258
वा भुवनम्	278	विकुशमिपरि	248	विमतौ	88
वाभ्यवाभ्याम्	193	विक्रियः कुत्सायामिनिः	31	विमुक्तदेवासुर	176
वामदेवात् ड्यद्ड्यौ	130	विघनायोघनौ करणे	77	वियस्तुद् च	65
वामरथवच्छकलादियञ्चत्	125	विचारे	243	वियो जक्	57
वाय्वतुपितृषसो यत्	131	विच्छेर्नङ्	77	विरागाद्विरङ्गश्च	161
वारणार्थानामीप्सितः	3	विज इटि	231	विराजकादिञः	125
वारसङ्ख्यायाः कृत्वसुच्	184	विटपविष्टपोलपकुणपकुतप	62	विरामे विसर्जनीयः	245
वारैर्वो वाहके	206	विडूरसिन्दूरपत्तूर	67	विरूपाणामप्येकार्थानाम्	109
वारणात् प्राकृतम्	15	वितसिवसिसपिपदिभ्यस्तिप्	46	विरोधीन्यद्रव्याणि	107
वार्थे च	105	वितुदुत्विद्विशि	221	विवक्षातः कारकाणि	13
वार्दालीसेवाली	7	चित्तो धनप्रतीतयोः	242	विवधवीवधाद्वा	153
वार्दारी	51	विदनिटः	269	विवाहे	148

INDEX OF SŪTRAS

विविश्वपूर्वायाश्च	157	वृत्तद्वितकोपध	202	वृद्धो वा	220
विशयीविषयी च देशे	25	वृकलाकुकलाचूडावलाका	119	वेजः	194
विशसिन्नुविभाजितोरिण्	154	वृकाट्टेण्यण्	183	वेजो डित्	46
विशः क्तिप्	51	वृक्षासनयोः	248	वेजो वयिः	219
विशाखयोः	256	वृड् एन्यः	65	वेणुकवेत्रकप्रस्थकमध्यमक	141
विशाखाषाढाभ्यां	164	वृजिमद्राभ्यां कन्	140	वेण्विन्धा	270
विशिपतिपदिस्कन्दिभ्यः	83	वृजिनाजिनकठिनादयः	62	वेतनवाहार्धवाहपादप्रेषण	152
विशिपूरिपदि रुहि	164	वृजश्चित्	68	वेतसतामरससारसादयः	72
विशोरिपक्	62	वृजो व्रत च	46	वेतेर्णिः	46
विशेषणम्	109	वृणोतेराच्छादने	76	वेतेर्वा	85
विशेषणं विशेष्येण	100	वृणोतेरूटच्	58	वेत्तीच्छत्योर्नुञ्छौ च	36
विशेषणानां चाजातेः	111	वृत्तिवृधि	220	वेत्तेर्लटो वा	85
विशेषातिदिष्टः प्रकृतं न	14	वृत्तिवृधिसहिचरि	34	वेत्तेः कसुश्च	34
विशो जातौ	186	वृत्तुसुकुम्भ्यो नुं च	60	वेदवेग	267
विश्रमेर्वा	226	वृत्तिकाल	259	वेदं वेत्यधीते	147
विश्वजनादीनां	231	वृत्तिसंग्रहगणगुणायुर्वेद	157	वेरनचः	195
विश्वस्य वसु	207	वृत्तिसंग्रहायुर्वेदगुणगण	131	वेर्यातलातशारदेभ्यः	164
विषयो देशः	133	वृहवशिनिश्चरणगामिग्रहः	76	वेविस्तृते शालच्छङ्कटचौ	168
विष्णुकृष्णकुणि	190	वृद्धस्य च ज्यः	180	वेशोयश	258
विष्वगन्वगानुषक्ताजद्राक्	9	वृद्धाच्छः	139	वेश्व स्वनो	247
विष्वग्देवयोश्च	205	वृद्धात् कोसलाजादाञ्	126	वेष्टिचेष्टयोर्वा	237
विष्वचोऽकृतसन्धेरुत्तरपद	173	वृद्धादगोलात्	126	वेः खुखग्राः	190
विसारिणो मत्स्ये	186	वृद्धिरादैच्	4	वेः पादविहरणे	88
विस्तारे पटच्	168	वृद्धिर्यस्याचामादिः	4	वेः शब्दकर्मणः	88
विस्पष्ट	279	वृद्धिरेवाद्यटः	196	वेः शायशास्तिभ्याम्	165
विस्पष्टादीनि	97	वृद्धेर्वृष्टुषू	154	वेः स्कन्देः	247
विस्मितप्रति	222	वृद्ध्यः स्यसनोः	90	वेः स्कम्नोतेः	247
विहायसो विह च	29	वृधिरुधिवपीन्दि	66	वैकाचः	202
विंशतिकात् खः	159	वृन्दादारकन्	175	वैतोऽन्यत्र	255
विंशतित्रिंशद्भ्याम्	159	वृष्टसाभ्यो नुद् च	48	वैपवाभ्यां	276
विंशतित्रिंशच्चत्वारिंशत्	161	वृष्टवभ्यमिकुभ्यः शक्	70	वैश्रादिभ्यो देवधेनव	133
विंशतेर्द्वितितेः	213	वृष्टगणप्राणनरसायक	121	वोद्वाहे	210
विंशत्यादिभ्यस्तमङ्गा	170	वृष्टजन	270	वोपसर्गात्	95
वीणास्थूणाहूणभ्रूण	59	वृष्टाश्वयोः	234	वोर्णोः	224
वीपतिभ्यां तनन्	62	वृष्टिपटिदेविकेविवपि	69	वोर्णोः	232
वीरवीर्यौ	283			वो विधूनने जुक्	226

INDEX OF SŪTRAS

वोशीनरेषु	140	व्रजवदर्लान्नित्यम्	224	शक्तेः शस्त्रे	115
वौ कसेः	66	व्रजियज्यासदीण्भ्यः कित्	77	शक्ये क्षिज्योरय्	195
वौ क्षुश्रुवः	74	व्रतवृककर्णदण्डेभ्यो ग्राहात्	125	शचोऽचिरात्	251
वौ नीपूङ्भ्यां कल्कमुञ्जयोः	23	व्रताद्भोजने तन्निवृत्तौ च	19	शतभिषजोऽण् च डिद्वा	143
वौ रिचेनुं च	45	व्रताभीक्ष्ण्ययोः	31	शतरुद्रात् घश्च	131
वौ विचकत्थससुकुषकुश	34	व्रश्चभ्रस्जसृज	241	शतषष्ठ्यादेः पथः ष्टन्	132
वौ विष्करो वा	198	व्रश्चिशतिह्लादि	79	शतसहस्रौ परेण	99
व्यक्तवाचां सहोक्तौ	88	व्रश्चैरसंप्रसारणं	220	शताद्वा	159
व्यचोऽञ्गित्यनसि	193	व्राग्रे प्रथमपूर्वेषु	82	शतात् केवलात्	159
व्यञ्जनानि	107	व्रातात् खञ्	153	शतुरौ	268
व्यतिसञ्जयन्	228	व्रातादन्नियाम्	183	शतृशानचौ वास्य लङ्वात्	73
व्यथो लिटि	236	त्रियो हिक्	48	शतृशानचौ सत्	1
व्यधिजपिभ्यामनुपसर्गे	76	व्रीहिशालिभ्यां ढक्	167	शदेरगतौ तः	227
व्यनुप्रेषु च भुवः	74	व्रीहिशालिश्रीर्पमायाभ्यः	174	शदेरू च	66
व्यनुप्रेभ्यो लोपिकायाः	154	व्रीहेः पुरोडाशे	151	शदेश्शिति	89
व्यन् सपत्ने	124	शककुलपत	196	शन्शच्छतिभ्यो ङिनिर्वा	169
व्यवहिताश्च	253	शकटादण्	156	शपभरद्वाजाभ्यामात्वेये	121
व्यवहृपणोः विनिमये	95	शकटि	274	शपः शपथे	87
व्यवायिनोऽन्तरं	286	शकधृषशारभलमसहाहं	84	शपेर्दन्	60
व्यस्ताच्च धनुर्दण्डात्	152	शकलकण्वगोकक्षागस्य	120	शपो लृक्	253
व्यस्तिविपर्यस्ताच्च	138	शकलकर्दमाभ्यां वा	130	शप्श्यनोर्नित्यम्	217
व्यः	194	शकलादिभ्यो गोत्रात्	139	शद्ददुर्दुरं करोति	153
व्याख्यानतः	16	शकिणमुल्	255	शब्दवैरकलहाभ्रकण्व	18
व्याघ्राप्रप्राणिनासिकयोः	25	शकितकिचित्थिति	22	शब्दान्तरगतौ वा	89
व्याजुपेभ्योरावयात्	165	शकुनीनां	273	शब्दार्थ	281
व्याडनीडकोडकहोडादयः	59	शकुन्मूलं मूलकशकाश	108	शमरणौ	270
व्यादाञ्निमीत्यादेरपूर्व	82	शके लृदितः	221	शमामष्टानां श्ये	229
व्याधौ श्रु च	52	शकेरुनः	62	शमिकमिभ्यां बलच्	70
व्यामिश्रे च	32	शकेरुनिः	47	शमिता	268
व्याससुधातृवसृटनिषाद	119	शकेरुन्तः	60	शमिधातोः संज्ञायाम्	27
व्याहरति मृगः	144	शकेरुन्तिः	46	शमिमनिभ्यां खः	56
व्युपयोः शीङः	75	शकेः ऋतिः	49	शमिषणिकुणिभ्यो ढः	58
व्युष्टनित्यनिष्क्रमणप्रवेशन	163	शकेः कर्मणि	222	शम्ब दर्शने	10
व्योमनुरोमन्लोमन्क्लोमन्	50	शकेः सनो जिज्ञासायाम्	87	शम्याष्टञ्	151
व्योर्वलि लोपः	195	शक्तियष्टिभ्यां ष्टीकक्	155	शयवासव	201
व्योश्च ते	246	शक्तिवयस्ताच्छील्येषु	34	शरणेऽग्नीधोरञ् घश्च	149

INDEX OF SŪTRAS

शरद भर्तृणकुटीसोम	150	शालेराकुः	40	शीङः क्लृन्	68
शरदः श्राद्धे	142	शालेराडच्	41	शीङः पार्श्वदौ करणे	28
शरद्वच्छुनकदभैभ्यः	122	शाल्वापीलाभ्यां वा	123	शीङः फट् च	52
शरद्विपाडनस्सन	189	शावयमः	217	शीङापौ ह्रस्वश्च	70
शरः खयः	251	शावशेरासौ	67	शीङो धुट्	41
शरि द्वितीयः	252	शाशीङो ह्रस्वश्च	47	शीङो रत्	85
शरीरनिवासयोः कश्चादेः	75	शाससुख्यावचिभ्योऽङ्	20	शीङो वलञ्चलनौ	70
शरीरसद्योजवरुण	134	शासः ङिङति	210	शीङ्कशिरुहिजिश्चिहृञ्	50
शरीरावयवाद्यत्	158	शासियुधिदशिष्यपि	80	शीङ्पीङ्शालभ्यो लट्	43
शर्कराकपालिका	182	शासिवसिधसि	247	शीङ्शपिशमिगभिवन्दि	60
शर्कराया वा	137	शाहौ	210	शीङ्शिकपिसङ्ग्रजिलङ्गि	37
शर्ङ्गश्वहतुकपडगुल्गुलु	117	शिक्षाभिक्षामक्षाचुरातपः	155	शीतश्यामकृष्णपिङ्गपेश	172
शर्परे	246	शिखाया वलच्	136	शीताच्च कारिणि	171
शल इगुपधादहशोऽनितः	20	शिखाशाखाकेकामाला	175	शीतेर्षित्या	284
शलङ्कुक्रोष्टुलोपश्च	122	शिङितोः	193	शीतोष्णातुप्रेभ्यस्तत्र सहते	176
शलालुनो वा	154	शितुक्	245	शीर्षेदाद्यच्च	161
शलपटिमनिभ्यो नित्	54	शित्यपिति	209	शीर्षनिविभ्यो हनः	165
शलमण्डिभ्यां णित्	55	शिदनेकादसर्वस्य	12	शीर्षाच्च मायात्	127
शष्कुलीकृतान्नं	198	शिफाशफकफादयः	62	शीर्षेऽन्वि	203
शः सन्वच्च	40	शिविकपिभ्यां ज्यङः	117	शीलमपूपादिभ्यः	153
शसि पूर्वसवर्णः	197	शिरसः	261	शीलिकामि	278
शसो नः	91	शिरसः शीर्षन्	203	शीलिकामिभिक्ष्याचरी	27
शाकपार्थिवजातौत्वलि	101	शिरीषहीवेरादिभ्यो वा	152	शीलिरिक्षक्षमिकमिञ्जाप	37
शाकलाद्वा	149	शिरोलोमभ्याम्	119	शीले को मलोपश्च	181
शाकीपलालीकद्रूणां	173	शिलाया ढश्च	182	शी वा	91
शाखामुखमेघ	182	शिल्पमृदङ्गादिभ्यः	154	शुकंसुकंसुकं अहिर्नुकं	6
शाच्छासाघ्राघेङ्गभ्यो वा	20	शिल्पिन्यां	281	शुक्रादन्	131
शाच्छासाहा	226	शिवप्रोष्ठप्रोष्ठिकचण्डजम्भ	122	शुक्लगौर	271
शाटीप्रच्छदकुटीकुटमूल	106	शिवशम	258	शुक्लः कृष्णेन	106
शाणात्	159	शिविकुटिकुपिभ्यः कित्	40	शुक्लछगलविकर्णभ्यः	123
शाण्डिकशङ्खसटशक	146	शिशुकन्दयमसमेन्द्रजनन	146	शुचिरुच्योर्घञि	228
शातेर्ह्रस्वश्च	42	शिशुमार	274	शुण्डिकाकृकणस्थाण्डिल	143
शात्	251	शि सुटि	217	शुनश्शेफपुच्छ	201
शादीनां	273	शि सुट्येः	217	शुनः संप्रसारणं दीर्घश्च वा	157
शान्दानोर्वा	17	शिसुद्यशीसंबुध्योः	208	शुनीस्तनमुञ्जाकुलास्य	21
शारदे	278	शीङ एत्सार्व	234	शुनोऽवयव	21

INDEX OF SŪTRAS

शुभ्रविष्टपुरब्रह्मकृतशंरद्वत	123	शेषे प्रथमः	90	श्रियः	74
शुभ्राभ्रदभ्रमुरपुरकिचोर	125	शेषेभ्यो नित्यम्	21	श्रीग्राम	256
शुषः कः	242	शेषे लोपः	218	श्रुक्धाधिवां श्टक्धि च	22
शुष्कचूर्णरूक्षेषु पिषः	82	शेषे वा	275	श्रुदक्षिस्तृहिभ्य आय्यः	65
शुष्कघृष्टौ	270	शेषो बहुव्रीहिः	105	श्रुयुरुवृज्यसिरसिचि	61
शुसिचिमिभ्यो दीर्घश्च	66	शोकापनुदतुन्द	27	श्रुवोऽनाङ् प्रतेः	89
शुद्रा चामहत्पूर्वाजातिः	112	शोणचण्डारालकमलकृपण	115	श्रुशाविशिवसिवपि	25
शून्याद्रिक्ते	184	शोभते	163	श्रुशृणु	263
शूर्पाच्च नायात्	125	शोभिहिताहमर्थालमर्थ	102	श्रुसदिवासिभ्यो लिङ्गा	32
शूर्पादञ्	159	शौण्डधूर्तकितवव्याड	99	श्रुसुद्रप्रमुच्यु	236
शूलात्पाके	187	शौनकसाङ्गखसापेय	147	श्रुसुपादिसदिविदक्षमि	77
शूलोखाभ्यां यत्	130	शौ वा	217	श्रोण्युकपूगकुन्दमराशि	101
शृङ्खलाद्वन्धनं करभे	171	श्रमसोलोंपः	212	श्रोत्रियंश्छन्दोऽधीते	172
शृङ्गमवस्थायां	283	श्रात्र	208	श्रोत्रियाद्यलोपश्च	166
शृङ्गाट	58	श्रान्भ्यस्तयोः	212	श्रो नुं ह्रस्वश्च	70
शृङ्गात्	175	श्रा व्रश्चादिभ्यः	22	श्लाघहुङ्स्थाशपां	3
शृङ्गारशृङ्गारकल्हार	66	श्रानि शीङो डित्	43	श्लिषशीङ्स्थासवसजन	32
शृणोतेरावः	70	श्रमश्रु केशात्	108	श्लिषः	20
शृणोतेर्वायुवर्णनिवृतावरणेषु	74	श्र्यतेरिच्चास्य वा	56	श्लिषिपुषिसिधि	221
शृपीङ्गभ्यां ह्रस्वश्च	56	श्यावात् पुत्रथाभ्याम्	125	श्लिषेः कश्च	40
शृवन्दिभ्यामारुः	36	श्र्येतैतहरितरोहिताद्वातश्च	114	श्लु चङि	192
शृसृहृसिभ्यो वः	70	श्र्येनतिलयोः	204	श्लेष्मातकाम्नातकामिलातक	56
शृष्ट्वां ह्रस्वश्च	233	श्र्योऽस्पशे	242	श्वगणाद्ठञ् च	152
शृष्ट्मसिभ्योऽदिः	49	श्रज्यावक	279	श्वन्नश्मन्सुनामन्सुदामन्	123
शृष्ट्किभ्यः करन्	67	श्रद्धघातौ	6	श्वन्नुक्षन्पूषन्प्लीहन्क्लेदन्	50
शैते महिषः	206	श्रद्धा मेधया	106	श्वयतेरत्	233
शे प्रगृह्यम्	253	श्रन्थिग्रन्थिष्वङ्गी	209	श्वयुवमघोनां	213
शैलोंपः	261	श्रपेश्चैकत्र	193	श्वशुरस्यादेन्तलोपश्च	116
शेवलसुपरि	181	श्रयुगूर्णभ्यः	221	श्वशुरात्	124
शेष उदात्तः	277	श्रविष्ठाषाढाभ्यां लृणू च	143	श्वसस्तुद् च	142
शेषमुभयोः	107	श्राणमांसमांसौदनोदनेभ्यः	155	श्वसो वसीयसः	188
शेषं सर्वमनुदात्तम्	275	श्रातेः शृतं	193	श्वादेरिति	225
शेषात्परसैपदानि	90	श्राद्धमनेनाद्य भुक्तं ठेश्च	171	श्विडीङ्गीदिङ्घः	221
शेषाद्वा	191	श्रा पाके	10	श्वेताश्वतरगालोडित	19
शेषे	138	श्रिजो ङिः	46	श्वेश्चित्	46
शेषे लृङ्घदौ	81	श्रिवृद्श्रुजायतस्तुकट	36	षद्वत्वे षङ्गवच्	169

INDEX OF SŪTRAS

षठनोर्निष्ठा	239	ष्णत्सङ्ख्याया लृक्	91	सङ्ख्याविज्ञानादादेः	206
षडङ्गलिदत्त	181	ष्यङः प्रधानल्	192	सङ्ख्याविज्ञानादादिभिः	106
षड्भ्यश्चोपकादिभ्यः	128	ष्यञ् शोकरोग	203	सङ्ख्याकार्याद्वीप्सावान्	184
षटोः कस्ति	241	ष्यादीनां ह्रस्वः	230	सङ्ख्यावोपलक्षणेतु	149
षण्मासाण्यञ्च वा	162	स उत्तमस्य	255	सङ्घे चानौत्तराध्वे	75
षत्वतुकोः	196	सङ्घद्रतौ विप्रतिषेधे यत्	16	सञ्जुपादिप्रौ	51
षपूर्वहन्	213	सक्तुमांसौदनमांसौदनेभ्यः	163	सजूः सहाथं	7
षष्टात्	170	सकथमक्रान्तात्	286	सङ्घेर्षश्च	65
षष्ठी	102	सकथ्यक्षगः स्वाङ्गात्पच्	189	सङ्घत्सोऽञ्	245
षष्ठीचतुर्थ्यां	256	साखद्रूतवणिग्भ्यो यः	165	सत्तेरनूलेरनुदेरादयः	67
षष्ठी चानादरे	95	साखिपातभ्यामौत्	233	सत्प्राक्काण्डप्रान्तस्यैकेभ्यः	112
षष्ठी प्रत्येनसि	279	सख्यभिदत्तदत्तवायुदत्त	135	सत्यं प्रश्ने	275
षष्ठी शेषे	95	सख्यशिर्ष्या	116	सत्यागतास्तूनां	204
षष्ठी सभे	283	सख्यहोभ्यां टच्	188	सत्यादशपथे	187
षष्ठी हेतोः प्रयोगे	93	सख्युरितः	217	सत्यार्थवेदानानापुङ्	19
षष्ठ्यतसर्थैः	94	सगातिकारकेणापि क्षेपे	99	सत्सुद्विपद्रुहदुहयुजविदः	31
षष्ठ्या आक्रोशे	201	सगतेश्रामां	238	सदामत्तकम्बलभारकर्णाट	127
षष्ठ्यादेरसङ्ख्यादेः	170	सगर्भं	257	सदिष्वञ्ज्योः	249
षष्ठ्यान्तस्य	12	सङ्कलपुष्कलतूलास	134	सदृशप्रति	278
षष्ठ्या रूप्य च	180	सङ्काशकश्मीरकम्पिल	135	सदेरप्रतेः	247
षष्ठ्या व्याश्रये तसू	177	सङ्ख्यनुप्रेषु वदः	35	सधर्मानुकूलपरिमण्डल	165
षष्ठ्याः	266	सङ्ख्याकनः सूत्रवचनात्	132	सनः	88
षष्ठ्याः कन्थोशीनरेषु	110	सङ्ख्याक्षशलाकाः परिणा	97	सनः क्तिञ्चि	209
षसूर्व	262	सङ्ख्यातात्परिमाणाख्यायाम्	74	सनादिद्विषकौ पूर्वोऽभ्यासः	4
षः प्रत्ययस्य	11	सङ्ख्यादेर्गुणात्	181	सनाद्यन्ताश्चाण्डः	1
षात् पदे	250	सङ्ख्यादेर्धुनि	203	सनाशंसमिक्षेभ्य उः	36
षिञ्जेः शिगू च	43	सङ्ख्यादेश्चाडुकः	159	सनि	209
षितो ङिष्	114	सङ्ख्यादेः	190	सनि	219
षितोऽङ्	78	सङ्ख्याधकाभ्यां	225	सनि दीङः	194
षुञ्शीङ्मनिविदिचरिभ्यः	77	सङ्ख्यानदीगोदावरीभ्यां	188	सनिंस	264
षोडाद्विदञ्जुहत्	185	सङ्ख्यानामल्पायः	108	सनेर्डीखिः	46
षो ङन्	190	सङ्ख्यापूर्वेभ्यः पाद	184	सनेर्डीत्	63
षोढा वा	178	सङ्ख्याया अतिशतः कन्	159	सनोरेनः	266
ष्टन्	68	सङ्ख्याया अनतः	92	सन्ध्यासन्धिवेलात्रयोदशौ	142
ष्ठिवुक्लम्वाचमां	229	सङ्ख्यायाः	160	सन्निपातलक्षणः	14
ष्ठिवुसिवोर्दीर्घश्च	79	सङ्ख्या वंश्वेन	98	सन्नियोगाशिक्षानामेकापाये	15

INDEX OF SŪTRAS

सन्महत्परमोत्तमोत्कृष्ट	100	समयानिकषान्तरावहिः	9	समावर्तनीयादयोऽपादाने
सन्यङ्गोराद्य	192	समयानिकषाहा	92	समास उत्तरपदस्य
सन्यतः	236	समर्थः पदविधिः	14	समासस्य
सन्यनिटि	232	समवपूर्वाच्च	24	समासाच्च तत्
सन्वह्युनि गौ	237	समवप्रविभ्यश्च	87	समासानुकरणनिपाताश्च
सपत्रनिष्पत्राभ्यां	187	समवायान् समवैति	154	समासान्तः
सपूर्वस्य वा	113	समविघ्नमादिभ्योऽधिकरणे	93	समासान्तागमसंज्ञाज्ञापक
सपूर्वाच्च	148	समश्च	30	समासे
सपूर्वाच्चित्	68	समश्च मतिमनोभ्याम्	164	समासेऽङ्गुलि
सपूर्वात्	142	समस्ततहितयोः	204	समासे प्रथमा
सपूर्वात्	171	समस्तृतीयायुक्तात्	88	समाहारः स्वरितः
सपूर्वात्प्रथमा	239	समं भूमिपदातिभ्यां	98	समाहारे
सतनोऽञ्	258	समः क्षणुवः	89	समां समां समायां समायां
सतपदात्तेनावाप्यं सख्ये	167	समः ख्यः	27	समिकसेरकन्
सतमी	109	समः प्रतिज्ञायाम्	88	समिक्रन्दिक्कषि
सतमी	281	समः सङ्कीर्णे	168	समि च द्यते
सतमी चाधिकेन भूयसः	95	समः समिः	205	समि ज्वरिपृष्णचिभ्याम्
सतमीपूर्वसमानाधिकरणम्	105	समः सुटि सः	245	समिदंसमपरेभ्यो युगात्
सतमीसिद्धशुष्कपक्व	99	समाङ्गे विशिरभिभ्याम्	164	समिध आधाने षेण्यण्
सतम्यर्थे	259	समाङ्गे स्तुवो वा	26	समि मुष्टौ
सतम्याधिक्यस्वाम्ययोः	92	समादिषु पदिसदिविदि	78	समीणः
सतम्या निर्दिष्टे पूर्वस्य	12	समादौ	259	समीपसमुद्भयोश्च
सतम्याम्	174	समानकर्तृकेषु कर्मणो लिङ्	81	समीपे वा
सतम्यास्तत्पुरुषे	200	समानती र्थाद्यः	155	समीरणान्यादित्यचन्द्र
सतम्यास्त्रल्	177	समानधातौ कर्मणा	2	समुच्चये वा
सतम्यां चोपपीडरुधाकर्षः	83	समानस्य	262	समुच्चये सामान्यवचनस्य
सतम्यां जनेर्दः	32	समानस्य द्वः सश्च	178	समुदाङ्भ्यो यमेरग्रन्थे
सतम्यां वासा च	206	समानस्य पक्ष	205	समुदायविकारषष्ठी
सतम्याः पुण्यम्	285	समानाच्च ग्रामात्	141	समुदाये वाक्यपरिसमाप्तिः
सप्यशूभ्यां तुद् च	50	समानात्	144	समुदो रजः पञ्चषु
सभाया ढः	257	समानाधिकरणे च	277	समुदोर्गणप्रशंसयोः
सभाया यः	157	समानाधिकरणे युष्मदि	90	समुद्भ्यां च
सम इक्	256	समानान्यत्यदादिषूपमानेषु	30	समुद्रात्
समत्यपाभिव्यभिषु चरः	35	समानैकवीरपिण्डभ्रातृ	114	समुद्रान्नौमनुष्ययोः
समनुव्येषु रुधः	35	समानोदरे शयिते यत्	157	समूले हनः
समयाद्यापनायाम्	187	समायाः खः	162	समूहवच्च बहुषु

INDEX OF SŪTRAS

समोऽकृजने	87	सर्वसादेर्लुक्	132	सहःश्रवणकुतुककुतूहल	166
समो गत्वूह	185	सर्वस्यानर्कः	270	सहायात् ष्यञ्च	166
समोगानृच्छिपृच्छिष्टृश्र	87	सर्वाङ्गो वा	158	सहार्थयोगे	93
समो वदिविशिभ्यां णिनः	165	सर्वात्	158	सहाथे	8
समो वाहिवातकक्रामेभ्यः	157	सर्वात्स चास्य वा	177	सहिचलिवहिभ्यः किकिनौ	36
सम्बोधनप्रथमान्तं	4	सर्वादिपथ्यङ्गकर्मप्रत्ययान्तं	167	सहिवहोः	207
सम्बोधने च	33	सर्वादेशनवीजकेशात्	174	सहे क्त्वा	262
सम्भवत्यवहरति च	161	सर्वाद्भ्रमि	225	सहे च	32
सम्प्राजः	165	सर्वाद्भ्रमि	167	सहेरोद्वतः	249
सम्प्राजः क्षत्रिये	125	सर्वाभिपर्युभयेभ्यस्तसा	92	सहेः	266
सरस्सनि	267	सर्वेभ्यो लोपः	15	सहेः पय् च	51
सरूपपिशाचपिचण्डनिचय	170	सर्वेभ्यो हेतुसंपत्तौ वा	38	सहो ध च	51
सरूपाणामेकशेषः	109	सर्वे मितः	9	सहोश्चिः	254
सर्तोरवच	57	सर्वे सहः	29	संख्या	280
सर्तोरडिः	49	सर्वैकजरत्तुराणनवकैवल	100	संख्यायास्तनः	286
सर्तोरपधुक् च	62	सर्वैकदेशसंख्यात	188	संज्ञश्च	93
सर्तोरयूः	42	सर्वाभयान्येतरापर	178	संज्ञायामजिनम्	286
सर्तोरुच	57	सर्वाभयार्थं पर्यभिभ्याम्	177	संज्ञायामण् लुक् च	144
सर्तोरुक् च	69	सर्वात्तरदक्षिणादेः खः	156	संज्ञायामनाचित	285
सर्तोरिण्	60	सलानुराच्छण्	146	संज्ञायाम्	79
सर्तोरर्धावो वेगि	230	सवाभ्यां वामौ	85	संज्ञायाम्	83
सर्तैः स्थिरव्याधिवलमत्स्येषु	74	सविश्वतनीड	279	संज्ञायाम्	99
सर्पिर्मधुदीर्घलघुगुण	108	सव्येष्टपर	248	संज्ञायाम्	116
सर्पिष्कुण्डिका	247	सव्ये स्थः	44	संज्ञायाम्	191
सर्वचर्मणः कृतः खश्च	167	ससजुषोः	242	संज्ञायाम्	205
सर्वचर्मार्थश्चोदशैकादशमा	97	ससूवश्चावभ्यासस्येत्	264	संज्ञायाम्	240
सर्वतः षफो वा	113	सखौ प्रशंसायाम्	186	संज्ञायां कन्	151
सर्वदेवाभ्यां च	259	सख्यादिराशानचः	1	संज्ञायां कन्	181
सर्वनाम च सर्वतः	109	सस्येन पारिजातः	171	संज्ञायां कन्	183
सर्वनामानि	202	सह तृतीयया तुल्यार्थयोगे	105	संज्ञायां गिरि	282
सर्वनाम्नः स्मैस्मातौ	91	सह नञ् विद्यमानादेः	116	संज्ञायां च	160
सर्वनाम्नः स्याडच्च	233	सहस्य सध्रिः	205	संज्ञायां च	281
सर्वनाम्नामसौ	181	सहस्य सो बहुव्रीहौ	205	संज्ञायां ज्न्याः	156
सर्वपश्चात्प्रभृतीनि	103	सहस्रवसनविंशतिकशत	159	संज्ञायां धेनुष्या	156
सर्वविश्रावुभोभयौ	5	सहस्रायुतनियुतप्रयुताहुँद	161	संज्ञायां मक्षिकासरधा	148
सर्वसर्वतात्यन्तानन्तपुर	29	सहस्रेण	258	संज्ञायां शरदो बुञ्	143

INDEX OF SŪTRAS

संज्ञायां श्रवणाश्चत्थाम्याम्	130	संश्रुतपद्रेहद्रेहद्रर्चसोजसां	17	सिकताशर्कराम्याम्	173
संज्ञौपम्योः	283	संश्रुत्कुविदाविःप्रादुरादयश्च	9	सिच आदिः	269
संनीन्युद्रोष्विणार्ति	60	संश्रुत्पद्रेहदित्यादयः	49	सिचः	86
संपरिपूर्वात् ख च	258	संसनि	264	सिचि च	209
संपरिम्यां कृजः	198	संसृष्टम्	153	सिचि दाधास्यां	232
संप्रतिभ्यामनाध्याने	88	संस्कृतम्	152	सिचि परस्मैपदे	220
संप्रत्यसंप्रत्यप्रदक्षिणानि	98	संस्कृतं भक्ष्यम्	130	सिचो यङि	249
संप्रयोर्वसः	35	संहतपुच्छयेकपद्य	190	सिजभ्यस्ताभ्यां लङः	86
संप्रविभ्यः	256	संहितायाम्	262	सिज्लोप एकादेशे	239
संप्रसारणस्य	207	संहितायां छे	195	सितनिगमिमसिसच्यवि	41
संप्रसारणं संप्रसारणाश्रयं च	15	सः स्यार्धधातुके	235	सितया समिते	156
संप्रसाराणात्	197	साक्षाद्दृष्टरि संज्ञायाम्	171	सिद्धगत्युष्ट्रीवा	182
संबुद्धावितौ वा	5	साक्षान्मिध्यानिन्ता भद्रा	7	सिद्धः संयोग	265
संबुद्धौ च	232	साङ्गाश्च	274	सिद्धिः क्रियादेः	1
संबुद्धौ द्यूद	264	सादिपतिभ्यां जौ	78	सिद्धे सत्यारम्भो नियमार्थः	14
संबुद्ध्यादिषु	264	सादेरसिचः	220	सिध्मगडुमणिर्कर्णपर्णपांसु	172
संबोधने च	95	साधकतमं करणम्	3	सिध्यतेरपार	194
संभस्त्राजिनशाणपिण्डेभ्यः	112	साधुना च	94	सिन्धुगाग्धारिकश्मीर	146
संभावनायामनिष्पन्ने	80	साधौ	31	सिन्ध्ववकराभ्यां वा	143
संभावनैऽलमर्थे	81	सान्नाय्यनिकाय्यौ	24	सिपि वा	243
संभूयाम्यामितौजःशलङ्कनां	119	सामि वा	23	सिमस्याथर्वणे	274
संमत्यसूया	243	साम्बताप	267	सिल्लेटि	253
संयसश्च	21	सायंचिरप्राह्णेप्रगेऽव्यये	142	सिवेष्टेरू च	57
संयोगस्य	241	सायंलोहतरयोः	206	सिह्नक्रोष्टुभ्यां कर्णकात्	146
संयोगादिनः	215	सायाह्ममध्याह्ममध्यदिन	102	सिंहव्याघ्रवासव	99
संयोगादेर्लिटि	233	साराबंरुक्षु	221	सीमन्तः केशेषु	196
संयोगो गुरु	4	सारैरथिन्	47	सीयुडात्मनेपदानाम्	86
सँल्लिटौजैः	229	सार्वधातुकस्य	264	सीरसूकरास्येषु पुवः	37
सँल्लिटौ च	10	सार्वधातुकार्धधातुकयोः	231	सुखदुःखतृप्रकृच्छ	174
संवत्सरपरिमाणस्य	225	सार्वधातुकार्धधातुके	253	सुखदुःखतृप्रकृच्छाश्रालीक	18
संवत्सराग्रहायणीभ्यां ठञ्च	143	सार्वधातुके यक्	21	सुखदुःखादिभ्यो वा	93
संवत्सरात् फलपर्वणोः	142	सात्वाद्गोयवाग्वाश्च	141	सुखधूमाजिनाभिजन	134
संवाहाच्युतशकुलादारि	139	सात्वेयगान्धारिभ्यां च	126	सुखप्रिययोः	278
संव्योः सृजः	35	सावनडुहः	217	सुखहिताभ्याम्	99
संशयादापन्नः	162	सास्मिन् पौर्णमासी	131	सुगन्धिते	273
संशितौ व्रते	234	सास्य देवता	131	सुचो वा	246

INDEX OF SŪTRAS

सुजुवोः	254	सुविनिर्दुभ्यः	248	सेटि	210
सुजः	266	सुविन्यवानुभ्यः	235	सेधतेः	249
सुजो यजमाने	34	सुवो दीर्घश्च	61	सेनाङ्गानि बहुत्वे	107
सुञ्यसेः कन्	44	सुव्येका	268	सेनान्तकारुलक्षणभ्य इण्	126
सुदतथोः	86	सुसर्वादिक्शब्देभ्यः	12	सेनाया वा	154
सुद्व्यधातोः	216	सुसर्वाधेभ्यः	225	सेनावीणावर्मचूर्णतूल	19
सुतङ्गममुनिचित्तविप्रचित्त	136	सुसूधागृधिभ्यः कन्	66	सेना सुरा शाला निशा वा	110
सुतमितजनपूर्वहृदयतुरभुज	29	सुस्नातादीन् पृच्छति	154	सेरिभजद् च	63
सुदुनिर्भ्यः	249	सुहरिततृण	190	सेर्ग्रासे कर्म	241
सुदुरोरधिकरणे	29	सुहृद्दुर्दुदौ	191	सेर्हिङ्	85
सुदुर्भ्यां हृदः	166	सुः पूजायाम्	8	सेसेन	255
सुधावत्पुष्पकरस	119	सूक्तसाम्नोश्चः	176	सोदरात्	270
सुधासिन्धुदासेभ्यो मित्रात्	140	सूच्यावक्षेपणसेवासाहस	87	सोपसर्गमनुत्तमं वा	276
सुधितव	264	सूतकापुलकान्	228	सोपसर्गमपि तिङ्	276
सुनोतेः	249	सूतस्य युवत्याम्	117	सोमन्	258
सुन्दिकन्दिमन्दिमन्थि	66	सूतोप्रराज	204	सोमात् ड्यण्	131
सुपः कर्मणः काम्यच्	17	सूत्रे च धार्यथे	27	सोमे सुजः	31
सुपां प्रथमाद्वितीया	2	सूत्रे लिङ्गवचनाद्यप्रामाण्यं	13	सोमे हरितः	263
सुपां सुलक्	256	सूपुषिभ्यां कित्	67	सोरविक्षेपणे	288
सुपि च	232	सूयत्यादिभ्यः	241	सोर्मनसी	283
सुपि वृदोः	255	सूरमर्तक्षेम	186	सोलोपोऽनन्त्यस्यानाशिधि	86
सुपि वलि	254	सूर्यांगस्त्य	214	सोऽस्य ग्रामणीः	171
सुपि वलि तद्वत्	241	सूर्या देवतायाम्	115	सोऽस्य निवासः	146
सुपिस्थापास्नात्नाभ्यः	27	सूविषिकृञ्भ्यः कित्	42	सोऽस्य प्रातः समयात्	163
सुपो धात्वर्थे बहुलमिष्टवच	18	सूजश्श्रद्धावति	21	सोः	195
सुपो लुगैकार्थ्ये	92	सूजः श्रद्धावपि	88	स्कन्दिपतिश्च्योति	79
सुप्यजातौ ताच्छील्ये	31	सूजः श्राद्धे	21	स्कन्द्यमिभ्यां घः	61
सुप्रातसुश्वसुदिव	189	सूजिदशिम्याम्	222	स्कोत्संयोगाद्योः	241
सुप्सुपा सहैकार्थीभावे	97	सूजिदशोऽज्ञेयं	230	स्वदिरवपरिभ्यां च	10
सुवामन्त्रिते	277	सूजेरसुक् च	40	स्तनिहृषिपुषिगादिमदिशुषि	42
सुब्धातूनां यथेष्टम्	192	सूजेः कश्च	50	स्तन्मुस्तन्मुस्कम्मु	22
सुमङ्गलात् संज्ञायाम्	115	सुधस्यदः क्मरच्	36	स्तम्बकर्णयोरामिजपिभ्यां	27
सुराया अहौ	179	सुपिसूजि	195	स्तम्बशकृतोरिन्	28
सुराशीथ्योः पिवः	30	सुपृभ्यां दाकुक्	41	स्तम्बाग्रशिंशपातृणशकट	121
सुवास्तुवर्णुतण्डुमण्डुलण्डु	134	सुभृवृस्तुद्रु	222	स्तम्बे क च	77
सुविनिदुरपरायती	98	सुवृन्भ्यो णित्	56	स्तम्भेः	247

INDEX OF SŪTRAS

स्तुतस्तोमा	266	स्थागागमि	253	स्फायो वः	227
स्तुतौ भ्रातुः	191	स्थादीनामभ्यास	247	स्फिगपूत	287
स्तुयुद्रुवः	267	स्थानान्तगोशाल	143	स्फुरस्फलोर्ध्वजि	194
स्तुसुधूञ्भ्यः	223	स्थानान्तात्पूर्व	185	स्फुरस्फलोर्निनिविभ्यः	247
स्तुस्वञ्जिसिवा	247	स्थानिवदादेशोऽनल्विधौ	12	स्मपरे लङ् च	73
स्तेनाद्यन्नलोपश्च	166	स्थानीयादयोऽधिकरणे	22	स्महतोर्नुमि	208
स्तोकाल्पकृच्छकतिपयेभ्यः	94	स्थानेऽन्तरतमः	12	स्मृ आध्याने	9
स्तोकाल्पान्तिकाभ्याशदूरार्थ	99	स्थामाजिनान्तेभ्यो लुक्	145	स्मृत्यर्थदयेशां कर्मणि	95
स्तोमे डद्	161	स्थालचात्वालकीलाल	69	स्मृदृत्वरप्रथ	237
स्तोश्चुष्टुभ्यां तौ	251	स्थासेनिसेध	247	स्मृदृशिभ्याम्	89
स्तौतिपीनां	247	स्थास्त्राप्राव्यधिहनि	76	स्मे लोद्	81
स्त्यायोर्डित्	68	स्थिरस्फिराजिरशिशिर	67	स्मेः स्मये नित्यम्	194
स्त्रियाम्	112	स्थूलदरयुव	214	स्मै च तृतीयात्	91
स्त्रियां कुरुकुन्त्यवन्तिभ्यः	127	स्थूलादीनामाचष्टे च	19	स्यतासी लृडुटोः	20
स्त्रियां क्तिन्	77	स्थूलेषुमणिमधुधान्यतिल	178	स्यदो जवे	209
स्त्रियां क्यपः	268	स्थेयोऽधिकरणे	22	स्यन्देर्धश्च	40
स्त्रियां लुक्	121	स्थेशभासपिसकसो वरच्	36	स्यमेर्धण इक् च	54
स्त्रियां वा	233	स्थो णुः	41	स्यविसिचिश्चुषिभ्यः कित्	63
स्त्रियां संज्ञायाम्	191	स्त्रत्यादयः	263	स्याशक्यमिभ्यो लः	68
स्त्रियाः	211	स्त्राताद्वेदसमाप्तौ	184	स्त्रन्सुध्वन्स्वनडुहां दः	243
स्त्रियाः	232	स्त्रात्वाकालकपीत्वास्थिरक	102	स्त्रिव्यविमवि	208
स्त्रीपुंवच्च	109	स्त्रानीयादयः करणे	22	स्त्रयजिभ्यां ङ्निप्	32
स्त्रीपुंसधेन्वनडुह	187	स्त्रामदि	50	स्त्ररीभ्यां तुद् च	52
स्त्रीपुंसाभ्यां नञ्ज्ञञौ	119	स्तुमूभ्यां कित्	71	स्त्रवश्चिक्	48
स्त्रीबहुषु फक्	121	स्त्रेहने पिषः	83	स्त्रवोऽनुपसर्गाच्च	74
स्त्रीयूभ्याम्	92	स्त्रोरात्मनेपदे	221	स्त्रौतसो ङ्यङ्यौ वा	257
स्त्रीयूभ्यां चाद्	233	स्पर्धायामाडः	87	स्वतन्तः कर्ता	2
स्त्रीविषय	273	स्पर्शद्रवमूर्त्योः	193	स्वतवान्	265
स्त्रीषु सौवीरसाल्वप्राक्षु	134	स्पशिभ्रस्त्रोः सलोपश्च	40	स्वती पूजायाम्	103
स्त्री संज्ञा	271	स्पृशमृशक्कश	230	स्वधिस्वर्जनमहद्युवभ्यः	165
स्त्र्याख्येदूतो	232	स्पृशिमृशिकृषि	20	स्वनिहसिभ्यां वा	76
स्पण्डिलात् शेते व्रती	130	स्पृशेरुपतापे	74	स्वपरजनदेवराज्ञां कुक् च	141
स्पलादेः	162	स्पृशोऽनुदके क्तिन्	30	स्वपश्च	269
स्पश्च	66	स्पृहेरीप्सितो वा	3	स्वपितृषिधृषिभ्यो नजिङ्	36
स्पः	227	स्फायः स्फी	193	स्वपिस्यमिव्येडां	193
स्पः प्रतिज्ञानिर्णयप्रकाशनेषु	87	स्फायितश्चिवश्चिशकिरिपि	65	स्वपेरपः	248

INDEX OF SŪTRAS

स्वपो नम्	77	स्वार्थे चाभिन्न	180	हलात्कर्षे	157
स्वमशातिधनाख्यायाम्	5	स्वार्थेषु पुपः	83	हलादावुत्तर	181
स्वमोर्नपुंसकात्	91	हनस्तोऽचिण्	226	हलादेरन्त्यस्य	208
स्वयं स्वामी केन	98	हनः प्रनिन्याम्	95	हलादेरह्यन्त	224
स्वरतिसूति	220	हनो व्री हिलायान्	234	हलादेः	250
स्वरदीर्घयलोपेषु लोपः	13	हनो जघ च	61	हलिकलिकलिकटिवटि	45
स्वरन्तःसनुतःपुनःप्रातः	8	हनो जः	210	हलिकल्पोरश्च	19
स्वरभिन्नानां यस्योत्तरस्वर	109	हनो नित्यम्	209	हलि मः	245
स्वरविधौ	267	हनो वध लिङि	219	हलिशकस्योश्च	189
स्वरितस्यैकश्रुतौ	288	हनो वा वध च	76	हलो घञ्	79
स्वरितात्	277	हन्वस्वसप्रच्छः	221	हलोऽचः	224
स्वर्गधनायुर्थशःकामेभ्यः	164	हन्त च	276	हलोऽनिदितः	208
स्ववनव	264	हन्तेघेण	251	हलोऽनादेः	235
स्वसुः	124	हन्तेर्ङिति	229	हलो मिथः श्लिष्टाः संयोगः	4
स्तसृपत्योर्वा	201	हन्तेर्हश्च वः	192	हलो यमां	252
स्वं रूपं शब्दस्याशब्दसंज्ञा	11	हन्तेः	250	हलोर्हौ शानच्	22
स्वं स्वामिनि	278	हयादीनां	273	हल्यनकोऽश्च	219
स्वागतस्वध्वर	225	हरतिवहत्यावहतिवंशकुटज	161	हल्यनुंसोः	232
स्वाङ्गतस्वाधार्थे भुवश्च	84	हरतेः दतिनाथयोः पशोः	28	हविभ्यो वा	158
स्वाङ्गशिटां	272	हरितकिन्दासवह्यस्कार्कल्प	120	हव्येऽनन्तः	254
स्वाङ्गाख्यायां	271	हरितादिभ्योऽञ्	122	हशश्चतोर्लङ् च	33
स्वाङ्गात् हीनात्	175	हरिद्रामहारजनाभ्यामञ्	130	हशिश्चातो रोः	197
स्वाङ्गादीदमानिनि	202	हरिद्रुतुम्बुरु	147	हसिवसीण्जण्टुम्	59
स्वाङ्गादुपसर्जनात्	116	हरिब्रह्मशिवास्कन्द	106	हस्तकरदन्तेभ्यो जातौ	175
स्वाङ्गादेरकृतमितजात	116	हरिमितशतकसु द्रुवः	40	हस्तमन्त्र	30
स्वाङ्गानां	273	हरियुक्ते च	281	हस्तार्थे वर्तिग्रहिभ्याम्	83
स्वाङ्गेभ्यः सक्ते	171	हरीतकीपथ्याम्लिका	151	हस्तिनोऽपत्याणि	203
स्वाङ्गेभ्यो वृद्धौ	173	हरीतक्यादिषु व्यक्तिः	111	हस्तिपुरुषाभ्यामण् च	169
स्वादिभ्यः श्नुः	22	हर्षग्लपनयोर्मदिः	10	हस्तिबाहुकवाटेषु शक्तौ	30
स्वादीरेरिणोः	196	हलदन्तात्	200	हस्त्यच्चित्तेभ्यष्टक्	132
स्वाद्दर्थेषु चादीर्घेषु	82	हलन्त्यम्	11	हाकः	212
स्वापेश्चङि	193	हलश्चा	253	हाकोर्हि	264
स्वामिन्नीशे	175	हलसीराद्ठक्	148	हायनाद्वयसि	113
स्वामीश्वराधिपतिदायाद	95	हलसीराद्ठक्	156	हायनान्तयुवस्थविरभ्राट्	166
स्वार्थे	221	हलस्तद्धितस्य	214	हाहाङ्भ्यां व्रीहिकालयोः	26
स्वार्थे	259	हलस्तिप्सिपः	195	हि कर्मणा बहुलमाभीक्ष्ण्ये	102

INDEX OF SŪTRAS

हि च	275	हृजविभ्यामिनच्	61	होः कर्मणि	256
हितनाम्नो वा	215	हृजो गतं ताच्छील्ये	87	हौ वा	212
हितसुखाभ्यां चतुर्थी च	96	हृजोऽज्वयोनुद्यमनयोः	27	ह्योगोदेहात्त्वञ्	151
हितं भक्ष्यं तदस्मै	155	हृजो दुक् किञ्च	65	ह्रस्वमनृत्तात्	272
हिदुषोर्मुक्क्षुकौ च	60	हृदयस्य प्रियः	156	ह्रस्वश्चोपधायाः	264
हिनुमीनानां	250	हृदयस्य हृद्य	203	ह्रस्वस्य पिति	195
हिमात् सहते चेलुः	176	हृदर्याः	261	ह्रस्वं लघु	4
हिमादिभ्यः	175	हृद्गसिन्धोः	225	ह्रस्वः	236
हिमारण्याभ्यां महत्वे	115	हृषिश्चिहृषितिविदिकीर्ति	45	ह्रस्वात्	262
हियासामः	267	हृप्रस्थोः प्रतौ	44	ह्रस्वाद्घातोः	241
हिरण्यपरिमाणं धने	280	ह्रुहिपिण्डिभ्य ईतकः	56	ह्रस्वान्तस्य	272
हिष्ठवत्	271	हृषिवृतिचटितण्डशकि	69	ह्रस्वान्तस्य स्त्रीविषयस्य	272
हिसादेककर्मकात्	83	ह्रषेलोमकेश	222	ह्रस्वान्ते	286
हिसायां प्रतेश्च	198	ह्रसुरुहियुषिभ्य इतिः	49	ह्रस्वापो नुद्	92
हिंसेः कित् सिं च	72	होतिक्षियायाम्	276	ह्रस्वाद्दिपतां	204
हीने	8	हेतुफलयोः	81	ह्रस्वे	182
हीयमानपापयुक्तात्	177	हेतुभावयोः मृडस्त्युक्	42	ह्रस्वेरनु	269
हुञ्जल्भ्योऽनिटः	212	हेतौ	93	ह्रस्वो नपुंसके	111
हुपूम्यामृत्विजि तुन्ननिद् च	44	हेमनयवल	245	ह्रियः कित्तो लश्च वा	40
हुयामाश्रुलुपिवसिभ्यस्त्रन्	68	हेमन्ताद्वा तलोपश्च	142	हीघ्रातोन्दनुद्	242
हुच्छैर्मुद् च	59	हेमार्थात्परिमाणे	150	हिभील्भूकण्ड्वीकृञ्भिदि	79
हुश्नुवोरलिटि	211	हेरचङि	229	हादेः हत् कित्	227
हृक्रोर्वा	3	हेः किन्नुद् च	41	ह्रस्वप्रसारणम्	261
हृग्रहोः	265	हैहैप्रयोगे	243	ह्रः द्वित्वे	194
हृजनिभ्यामिमनिच्	50	होडवत्सपाकाकिञ्चनञ्	164	हावामश्च	27
हृञ इच्च	65	हो ङः	241		
हृञ ईतन्	60	होर्द्वे लोपश्च	42		

In the following pages an attempt is made to present in a tabular form the extent to which Bhoja has drawn upon Pāṇini, Kātyāyana, Patañjali and others. The first column refers to the order of the sūtras in the text of the Sarasvatikaṇṭhābharana. The second column refers to the sūtra of Pāṇini in the Aṣṭādhyāyī order. The extent of agreement between the sūtras of Bhoja and Pāṇini can be found out from the remarks column. In cases where no remark is seen, it may be taken that the sūtras are the same in both the works. The Phiṭ sūtras referred to in pages 501—503 of this Appendix are those of Śāntanava. They are printed along with the Siddhāntakaumudī. Regarding the Vārtikas cited in this column, it has to be noted that most, if not all, of these Vārtikas could be traced in the Kāśikā. In giving the references to the Vārtikas, the following principle has been kept in view. If a Vārtika could be traced in the Mahābhāṣya, the sūtra under which it is found therein is referred to. Otherwise the numbers refer to the number of the sūtras in the Kāśikā. It may be pointed out here that there is a good deal of uncertainty regarding the text of the Vārtikas. Several sentences in the Bhāṣya of Patañjali read like Vārtikas and they have been so treated in the Kāśikā. Similarly several Vārtikas have been read into the Bhāṣya and they are not easily distinguished from the Bhāṣya. Several Bhāṣya-iṣṭis too have been mistook for Vārtikas by several writers. To add to

this confusion, manuscripts of the text of the Vārtikas widely differ from each other. Apart from all these, there have been more than one Vārtikakāra. An attempt at determining the text of the Vārtikas is well worth making. References to the Uṇādi sūtras, on pages 371—391 of this Appendix could be easily traced in the editions of the Uṇādis, published under the auspices of this University.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 1		
I, i, 2	I, iii, 1	Compare.
I, i, 3		See Bopadeva; also Vārtika on III, i, 35 in the Kāsikā.
I, i, 4	III, i, 32	Compare.
I, i, 5	I, ii, 45	
I, i, 6,7	I, ii, 46	
I, i, 8		
I, i, 9		
I, i, 10		
I, i, 11		
I, i, 12		
I, i, 13		
I, i, 14	I, i, 26	
I, i, 15		
I, i, 16	I, i, 22	
I, i, 17	I, i, 23	
I, i, 18		
I, i, 19	I, iv, 103 and 104	Bhoja combines.
I, i, 20		
I, i, 21		
I, i, 22	I, iv, 102	
I, i, 23	I, iv, 99	Compare.
I, i, 24	I, iv, 100	
I, i, 25	I, iv, 14	Compare.
I, i, 26	III, i, 92	Compare.
I, i, 27	I, ii, 43	
I, i, 28	I, ii, 44	
I, i, 29	I, ii, 42	
I, i, 30	II, i, 52	
I, i, 31		
I, i, 32	I, iv, 23	See the Mahābhāṣya.
I, i, 33	I, iv, 54	
I, i, 34	I, iv, 55	
I, i, 35	III, i, 87	
I, i, 36	I, iv, 51	See the Bhāṣya.
I, i, 37		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 38	I, iv, 49	
I, i, 39	I, iv, 50	
I, i, 40	I, iv, 51	
I, i, 41	II, iii, 5	Compare.
I, i, 42	I, iv, 52	Compare.
I, i, 43	I, iv, 53	
I, i, 44	I, iv, 53	Compare Vārtika 1.
I, i, 45	I, iv, 52	Compare Vārtika 5.
I, i, 46	I, iv, 52	Compare Vārtika 6.
I, i, 47	I, iv, 52	Compare Vārtika 7.
I, i, 48	I, iv, 46	
I, i, 49	I, iv, 48	
I, i, 50	I, iv, 24	Vārtika 1.
I, i, 51	I, iv, 47	
I, i, 52	I, iv, 43	
I, i, 53	I, iv, 38	Compare.
I, i, 54		
I, i, 55	I, iv, 42	
I, i, 56	I, iv, 32	Bhoja adds.
I, i, 57	I, iv, 33	
I, i, 58	I, iv, 34	
I, i, 59	I, iv, 35	
I, i, 60	I, iv, 36	Compare.
I, i, 61	I, iv, 37	
I, i, 62	I, iv, 39	
I, i, 63	I, iv, 40	
I, i, 64	I, iv, 41	
I, i, 65	I, iv, 24	
I, i, 66	I, iv, 24	Vārtika.
I, i, 67	I, iv, 25	
I, i, 68	I, iv, 26	
I, i, 69	I, iv, 27	
I, i, 70	I, iv, 28	
I, i, 71	I, iv, 29	
I, i, 72	I, iv, 30	
I, i, 73	I, iv, 31	
I, i, 74	I, iv, 45	Compare.
I, i, 75	II, iii, 48	Compare.
I, i, 76	II, iii, 49	Compare.
I, i, 77	VI, i, 4	Bhoja adds.
I, i, 78	VI, i, 5	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 79	VI, i, 6	Compare.
I, i, 80	I, i, 45	
I, i, 81	I, i, 2	
I, i, 82	I, i, 1	
I, i, 83	I, i, 73	
I, i, 84	I, i, 7	Compare.
I, i, 85	I, i, 65	
I, i, 86	I, i, 64	Compare.
I, i, 87	I, i, 46	Compare.
I, i, 88	I, i, 60	
I, i, 89	I, i, 61	
I, i, 90		
I, i, 91	I, ii, 27	Compare.
I, i, 92		
I, i, 93	I, ii, 29	
I, i, 94	I, ii, 30	
I, i, 95	I, ii, 31	
I, i, 96	I, ii, 32	
I, i, 97	I, iv, 10	
I, i, 98	I, iv, 11	
I, i, 99	I, iv, 12	
I, i, 100	I, i, 8	
I, i, 101	I, i, 9	Compare.
I, i, 102	I, i, 10	
I, i, 103		
I, i, 104		
I, i, 105	I, i, 11	
I, i, 106	I, i, 12	Compare.
I, i, 107	I, i, 14	Compare.
I, i, 108	I, i, 15	
I, i, 109	I, i, 16	Compare.
I, i, 110	I, i, 17	
I, i, 111	I, i, 18	Compare.
I, i, 112		
I, i, 113	I, i, 27	See the Gaṇasūtras.
I, i, 114	I, i, 34	Compare.
I, i, 115	I, i, 35	
I, i, 116	I, i, 36	See also the first Vārtika under this Sūtra.
I, i, 117	I, iv, 56	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 118 } I, i, 119 } I, i, 120 } I, i, 121 } I, i, 122 } I, i, 123 } I, i, 124 } I, i, 125 }	I, iv, 57	Pāṇini's is an ākṛtigāṇa and Bhoja has made many additions.
I, i, 126	I, iv, 57	See the Gaṇasūtra,
I, i, 127	I, iv, 58	See the Gaṇasūtra.
I, i, 128	I, iv, 59	
I, i, 129	I, iv, 59	Vārtika.
I, i, 130		
I, i, 131	I, iv, 60	
I, i, 132	I, iv, 60 } I, iv, 61 }	Vārtika.
I, i, 133 } I, i, 134 } I, i, 135 } I, i, 136 } I, i, 137 } I, i, 138 } I, i, 139 } I, i, 140 }	I, iv, 61	See the Gaṇa and the Gaṇasūtras.
I, i, 141	I, iv, 62	
I, i, 142	I, iv, 63	
I, i, 143	I, iv, 64	
I, i, 144	I, iv, 65	
I, i, 145	I, iv, 66	
I, i, 146	I, iv, 67 } I, iv, 68 }	Bhoja combines the two Sūtras of Pāṇini.
I, i, 147	I, iv, 69	
I, i, 148	I, iv, 70	
I, i, 149	I, iv, 71	
I, i, 150	I, iv, 72	
I, i, 151	I, iv, 73	Compare. Bhoja adds the meaning.
I, i, 152 } I, i, 153 }	I, iv, 74	Pāṇini's is an ākṛtigāṇa. The Vārtika on the above has been included in the Sūtra by Bhoja.
I, i, 154	I, iv, 75 } I, iv, 76 }	Bhoja combines the two.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 155	I, iv, 77	
I, i, 156	I, iv, 78	
I, i, 157	I, iv, 79	
I, i, 158	I, iv, 80	
I, i, 159	I, iv, 83	
I, i, 160	I, iv, 84	
I, i, 161	I, iv, 85	Compare.
I, i, 162	I, iv, 86	
I, i, 163	I, iv, 87	
I, i, 164	I, iv, 88	
I, i, 165	I, iv, 89	Vārtika.
I, i, 166	I, iv, 90	
I, i, 167	I, iv, 91	
I, i, 168	I, iv, 92	
I, i, 169	I, iv, 93	
I, i, 170	I, iv, 94	
I, i, 171	I, iv, 95	
I, i, 172	I, iv, 96	
I, i, 173	I, iv, 97	
I, i, 174	I, iv, 98	Compare.
I, i, 175		
I, i, 176		
I, i, 177		
I, i, 178	I, i, 37	Bhoja has 6 sūtras corresponding to the ākṛtigaṇa of Pāṇini.
I, i, 179		
I, i, 180		
I, i, 181	I, i, 39	
I, i, 182	I, i, 40	
I, i, 183		
I, i, 184		
I, i, 185		
I, i, 186		
I, i, 187		
I, i, 188		
I, i, 189		See Dhātupāṭha after I, 799 and compare VI, iv, 92 of Pāṇini.
I, i, 190		
I, i, 191		Dhātupāṭha I, 862—66
I, i, 192		Dhātupāṭha I, 854—860
I, i, 193		Dhātupāṭha I, 845
I, i, 194		Dhātupāṭha I, 846
I, i, 195		Dhātupāṭha I, 847

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, i, 196		Dhātupāṭha I, 848
I, i, 197		Dhātupāṭha I, 849
I, i, 198		Dhātupāṭha I, 850
I, i, 199		Dhātupāṭha I, 851
I, i, 200		Dhātupāṭha I, 852
I, i, 201		Dhātupāṭha I, 853
I, i, 202		Dhātupāṭha I, 867
I, i, 203		Dhātupāṭha I, 868
I, i, 204		Dhātupāṭha I, 869
I, i, 205		Dhātupāṭha I, 870
I, i, 206		Dhātupāṭha I, 871
I, i, 207		Dhātupāṭha I, 872
I, i, 208		Dhātupāṭha I, 873
I, i, 209	III, iv, 113	Compare.
I, i, 210	III, iv, 114	
I, i, 211	III, iv, 115	Compare.
I, i, 212	III, iv, 116	
I, ii, 1	I, i, 71	Compare.
I, ii, 2		
I, ii, 3	I, i, 70	Compare.
I, ii, 4	I, i, 69	Compare.
I, ii, 5		
I, ii, 6		
I, ii, 7	I, iii, 2	Compare.
I, ii, 8	I, iii, 3	
I, ii, 9		
I, ii, 10	I, iii, 4	Compare.
I, ii, 11	I, iii, 7	Vārtika 4.
I, ii, 12	I, iii, 5	
I, ii, 13	I, iii, 6	
I, ii, 14	I, iii, 7	
I, ii, 15	I, iii, 8	
I, ii, 16	I, iii, 8	Compare Vārtika 1.
I, ii, 17		
I, ii, 18	I, i, 68	
I, ii, 19	I, i, 72	
I, ii, 20	I, i, 72	Vārtika 17.
I, ii, 21	I, i, 72	Vārtika 18.
I, ii, 22	I, i, 72	Compare Vārtika 23.
I, ii, 23	I, i, 72	Compare Vārtika 21.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, ii, 24	I, i, 72	Compare Vārtika 28.
I, ii, 25		Paribhāṣā 28.
I, ii, 26		
I, ii, 27	I, i, 72	Vārtika 29.
I, ii, 28	I, i, 66	
I, ii, 29	I, i, 67	
I, ii, 30	I, i, 52	
I, ii, 31	I, i, 53	
I, ii, 32		
I, ii, 33	I, i, 54	
I, ii, 34	I, i, 55	
I, ii, 35	I, i, 46	
I, ii, 36	I, i, 47	
I, ii, 37	I, i, 51	Compare.
I, ii, 38	I, i, 49	Compare.
I, ii, 39	I, i, 50	
I, ii, 40	I, i, 48	
I, ii, 41	I, i, 3	
I, ii, 42	I, i, 27	
I, ii, 43	I, i, 56	
I, ii, 44	I, i, 57	
I, ii, 45	I, i, 58	
I, ii, 46	I, i, 58	Compare Vārtika 1.
I, ii, 47	I, i, 58	Compare Vārtika 2.
I, ii, 48	I, i, 58	Compare Vārtika 3.
I, ii, 49		
I, ii, 50	I, i, 59	
I, ii, 51		
I, ii, 52	I, i, 21	
I, ii, 53		Paribhāṣā 36.
I, ii, 54		Paribhāṣā 37.
I, ii, 55		
I, ii, 56		
I, ii, 57		
I, ii, 58	I, i, 62	
I, ii, 59	I, i, 63	Compare.
I, ii, 60		
I, ii, 61	I, i, 63	See Vārtika 6.
I, ii, 62	I, iii, 10	
I, ii, 63		
I, ii, 64		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, ii, 65		
I, ii, 66		Paribhāṣā 17.
I, ii, 67		See Bhāṣya on IV, i, 27.
I, ii, 68		
I, ii, 69		
I, ii, 70		Paribhāṣā 62.
I, ii, 71		
I, ii, 72		
I, ii, 73	II, i, 1	
I, ii, 74		Paribhāṣā 15.
I, ii, 75		
I, ii, 76		Paribhāṣā 114.
I, ii, 77		Paribhāṣā 72.
I, ii, 78		Paribhāṣā 101.
I, ii, 79		
I, ii, 80	I, i, 20	Vārtika 5.
I, ii, 81		
I, ii, 82		Paribhāṣā 86.
I, ii, 83	I, i, 39	Compare Vārtikas 10 and the following.
I, ii, 84	I, i, 39	Compare Vārtika 15.
I, ii, 85		Paribhāṣā 51.
I, ii, 86		
I, ii, 87	I, i, 15	See the Bhāṣya.
I, ii, 88		
I, ii, 89	I, i, 23	See the Bhāṣya on Vārtika 3.
I, ii, 90	I, i, 23	See the Bhāṣya on Vārtika 4.
I, ii, 91	I, i, 49	Compare Bhāṣya on Vārtika 1.
I, ii, 92	VII, ii, 114	Compare Bhāṣya on Vārtika 2.
I, ii, 93	III, i, 12	Compare Bhāṣyā on Vārtika 4.
I, ii, 94	I, ii, 51	Compare Bhāṣya.
I, ii, 95	I, i, 62	Compare Bhāṣya on Vārtika 13.
I, ii, 96	IV, i, 36	Compare Bhāṣya on Vārtika 4.
I, ii, 97		
I, ii, 98	I, i, 14	Compare Bhāṣya.
I, ii, 99		
I, ii, 100	I, i, 20	Compare Bhāṣya on Vārtika 9.
I, ii, 101		
I, ii, 102	I, i, 3	Compare Bhāṣya on Vārtika 6.
I, ii, 103	II, iii, 46	Compare Bhāṣya on Vārtika 8.
I, ii, 104	VII, ii, 100	Compare Bhāṣya on Vārtika 2.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, ii, 105	VI, iv, 148	Compare Bhāṣya on Vārtika 5.
I, ii, 106	III, i, 94	
I, ii, 107	I, i, 3	See Bhāṣya on Vārtika 1.
I, ii, 108	I, i, 6	Compare Bhāṣya on Vārtika 1.
I, ii, 109		
I, ii, 110	I, i, 5	Compare Bhāṣya on Vārtika 3.
I, ii, 111		
I, ii, 112	III, ii, 3	Compare Bhāṣya.
I, ii, 113	VI, i, 17	Compare Bhāṣya on Vārtika 2.
I, ii, 114	I, iv, 96	Compare Bhāṣya.
I, ii, 115		
I, ii, 116		
I, ii, 117		
I, ii, 118		
I, ii, 119		
I, ii, 120	I, iv, 2	
I, ii, 121	I, iv, 2	Compare Bhāṣya on Vārtika 7.
I, ii, 122	I, iv, 2	Compare Bhāṣya on Vārtika 7.
I, ii, 123	I, iv, 2	Compare Bhāṣya on Vārtika 7.
I, ii, 124	I, iv, 2	Compare Bhāṣya on Vārtika 7.
I, ii, 125	VII, i, 30	See Bhāṣya.
I, ii, 126		
I, ii, 127 } I, ii, 128 }	I, ii, 9	See Bhāṣya on Ślōkavārtika 2.
I, ii, 129	I, i, 5	See Bhāṣya on Vārtika 3.
I, ii, 130	I, i, 11	See Bhāṣya.
I, ii, 131	I, i, 1	Compare Vārtika 2.
I, ii, 132	I, i, 1	See Bhāṣya.
I, ii, 134	III, iii, 19	See Bhāṣya on Vārtika 3.
—		
I, iii, 1 } I, iii, 2 } I, iii, 3 }	III, i, 5	Bhoja gives the meanings of the roots in addition.
I, iii, 4 } I, iii, 5 } I, iii, 6 }	III, i, 6	Bhoja gives the meaning in addition.
I, iii, 7 } I, iii, 8 } I, iii, 9 }	III, i, 7	See also the Vārtikas on this sūtra.
I, iii, 10	III, i, 8	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 11	III, i, 8	Compare Vārtika 1.
I, iii, 12	III, i, 10	The Vārtika is incorporated into the sūtra by Bhoja.
I, iii, 13	III, i, 11	Compare.
I, iii, 14	III, i, 11	Compare Vārtika 3.
I, iii, 15	III, i, 11	Compare in part.
I, iii, 16 } I, iii, 17 } I, iii, 18 }	III, i, 12	Vārtikas 1 and 2. Bhoja omits several words found in the Gaṇa and has some new words found in the Lohitādigaṇa.
I, iii, 19	III, i, 13	This is an ākṛtigāṇa according to Pāṇini.
I, iii, 20	III, i, 14	Bhoja combines the Vārtikas also.
I, iii, 21	III, i, 15	Compare the Bhāṣya on this sūtra.
I, iii, 22	III, i, 16	Compare the Bhāṣya on this sūtra.
I, iii, 23	III, i, 18	
I, iii, 24	III, i, 17	The additions in Bhoja are based on the Bhāṣya on this sūtra.
I, iii, 25	III, i, 15	See the Vārtika.
I, iii, 26 } I, iii, 27 } I, iii, 28 }	III, i, 19	See the Bhāṣya on the third Vārtika. Three other sentences in the Bhāṣya here appear as the 54th, 55th and 56th sūtras in this pāda in Bhoja.
I, iii, 29 } I, iii, 30 }	III, i, 27	This is an ākṛtigāṇa in Pāṇini.
I, iii, 31	III, i, 22	
I, iii, 32		
I, iii, 33	III, i, 22	See the Bhāṣya on the third Vārtika.
I, iii, 34	III, i, 23	Compare.
I, iii, 35	III, i, 24	
I, iii, 36		
I, iii, 37	III, i, 25	Compare.
I, iii, 38		A Gaṇasūtra under the curādi in the Dhātupāṭha.
I, iii, 39	III, i, 22	Compare.
I, iii, 40		
I, iii, 41	III, i, 25	Vārtika 2.
I, iii, 42		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 43	III, i, 25	Compare the Kāśikā.
I, iii, 44		
I, iii, 45	III, i, 21	Kaiyaṭa gives this as a Vārtika, though it is not found in the Bhāṣya. See the Kāśikā also.
I, iii, 46	III, i, 25	See the Kāśikā.
I, iii, 47	III, i, 25	See the Kāśikā.
I, iii, 48	III, i, 21	See the Kāśikā.
I, iii, 49	III, i, 25	See the Kāśikā.
I, iii, 50	III, i, 21	Kaiyaṭa gives this as a separate Vārtika, though it is not found in the Bhāṣya.
I, iii, 51	III, i, 25	Neither in the Vārtikas, nor in the Bhāṣya do we find anything corresponding to this sūtra of Bhoja; but it is given as a gaṇa sūtra in the Kaumudī at the end of the curādi. Probably there was a Vārtika, which is not traceable now.
I, iii, 52	III, i, 25	Compare.
I, iii, 53		
I, iii, 54		
I, iii, 55		
I, iii, 56		See remarks under Bhoja I, iii, 26—28 above.
I, iii, 57		
I, iii, 58	III, i, 26	Vārtika 6.
I, iii, 59		
I, iii, 60	III, i, 26	Vārtika 7.
I, iii, 61	III, i, 26	Vārtika 8.
I, iii, 62	III, i, 26	Vārtika 9.
I, iii, 63	III, i, 26	Vārtika 10.
I, iii, 64	III, i, 26	Vārtika 11.
I, iii, 65	III, i, 28	Compare.
I, iii, 66	III, i, 29	
I, iii, 67	III, i, 30	
I, iii, 68		
I, iii, 69	III, i, 40	Compare.
I, iii, 70	III, i, 36	Bhoja combines the Vārtika.
I, iii, 71	III, i, 35 and 37	Bhoja combines the two sūtras.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 72	III, i, 38	
I, iii, 73	III, i, 39	
I, iii, 74	III, i, 41	Compare.
I, iii, 75		
I, iii, 76	III, i, 33	
I, iii, 77	III, i, 43 and 44	Compare both the sūtras.
I, iii, 78	III, i, 44	Vārtika.
I, iii, 79		
I, iii, 80		
I, iii, 81		
I, iii, 82	III, i, 45	
I, iii, 83	III, i, 46	Compare.
I, iii, 84		
I, iii, 85	III, i, 48	Bhoja combines the sūtra and the Vārtika.
I, iii, 86	III, i, 49	
I, iii, 87	III, i, 52	Compare.
I, iii, 88	III, i, 56	Compare.
I, iii, 89	III, i, 53	
I, iii, 90	III, i, 54	
I, iii, 91	III, i, 55	Compare.
I, iii, 92	III, i, 57 and 58	Bhoja combines the two sūtras.
I, iii, 93	III, i, 60	
I, iii, 94		
I, iii, 95	III, i, 61	
I, iii, 96	III, i, 62	
I, iii, 97	III, i, 63	
I, iii, 98		
I, iii, 99		
I, iii, 100	III, i, 64	Compare.
I, iii, 101	III, i, 66	Compare.
I, iii, 102	III, i, 65	Compare.
I, iii, 103	III, i, 67	
I, iii, 104	III, i, 67	Compare Vārtika 1 and the Bhāṣya thereon.
I, iii, 105	III, i, 63	Compare.
I, iii, 106	III, i, 63	Compare the Vārtika.
I, iii, 107	III, i, 88	Compare.
I, iii, 108	III, i, 68	See also Vārtika 13 in III, i, 87.
I, iii, 109	II, iv, 72	Compare.
I, iii, 110	II, iv, 75	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 111	III, i, 69	
I, iii, 112	III, i, 63	Compare the Vārtika.
I, iii, 113	III, i, 70	
I, iii, 114	III, i, 71	
I, iii, 115	III, i, 72	
I, iii, 116		
I, iii, 117	III, i, 77	Compare.
I, iii, 118	III, i, 78	
I, iii, 119	III, i, 79	Compare.
I, iii, 120	III, i, 73	
I, iii, 121	III, i, 74	Compare.
I, iii, 122	III, i, 75	
I, iii, 123	III, i, 76	
I, iii, 124	III, i, 82	
I, iii, 125		
I, iii, 126	III, i, 83	Compare.
I, iii, 127	III, i, 85	Compare.
I, iii, 128		
I, iii, 129	III, i, 96	
I, iii, 130	III, i, 96	Compare Vārtika 2.
I, iii, 131	III, iv, 68	Compare.
I, iii, 132		
I, iii, 133		
I, iii, 134		
I, iii, 135		
I, iii, 136	III, i, 96	Compare Vārtika 1.
I, iii, 137	III, i, 97	
I, iii, 138	III, iv, 68	Compare.
I, iii, 139		
I, iii, 140	III, i, 98	
I, iii, 141	III, i, 97	Compare the Bhāṣya on the first Vārtika.
I, iii, 142	III, i, 100	Compare.
I, iii, 143	III, i, 100	Vārtika 1.
I, iii, 144	III, i, 101	Compare.
I, iii, 145	III, i, 102	
I, iii, 146	III, i, 103	
I, iii, 147	III, i, 104	
I, iii, 148	III, i, 105	Bhoja combines the Vārtika also.
I, iii, 149	III, i, 106	
I, iii, 150	III, i, 114	Compare in part.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 151	III, i, 107	
I, iii, 152	III, i, 108	
I, iii, 153	III, i, 109	
I, iii, 154	III, i, 110	
I, iii, 155	III, i, 111	Compare.
I, iii, 156	III, i, 112	
I, iii, 157	III, i, 112	Compare Vārtika 4.
I, iii, 158	III, i, 109 and 120	This is composed of parts of the Vārtika on III, i, 109 and parts of III, i, 120. The Vārtika under reference is not found in the Bhāṣya, but in the Kāśikā.
I, iii, 159	III, i, 114	Compare in part. See also Vārtika 3.
I, iii, 160	III, i, 114	Compare in part See also Vārtika 1.
I, iii, 161	III, i, 114	Compare in part.
I, iii, 162	III, i, 115	
I, iii, 163	III, i, 116	Compare.
I, iii, 164	III, i, 121	
I, iii, 165		
I, iii, 166	III, i, 114	Part of this sūtra with the addition of the meaning.
I, iii, 167	III, i, 117	Bhoja divides.
I, iii, 168		
I, iii, 169	III, i, 119	Compare.
I, iii, 170	III, i, 124	
I, iii, 171	III, i, 124	Vārtika 1.
I, iii, 172	III, i, 124	Vārtika 2.
I, iii, 173	III, i, 125	
I, iii, 174	III, i, 126	Compare.
I, iii, 175	III, i, 122	Compare.
I, iii, 176		
I, iii, 177	III, i, 128	See Kāśikā.
I, iii, 178	III, i, 129	Compare in part.
I, iii, 179		
I, iii, 180	III, i, 129	Compare in part.
I, iii, 181	III, i, 130	
I, iii, 182	III, i, 131	Bhoja adds part of Pāṇini III, i, 127.
I, iii, 183	III, i, 132	
I, iii, 184	III, iii, 163	
I, iii, 185	III, iii, 164	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 186	III, iii, 169 and 170	Bhoja combines. Compare.
I, iii, 187	III, i, 133	Compare.
I, iii, 188		
I, iii, 189		
I, iii, 190	III, i, 134	See the pacādigāṇa.
I, iii, 191		
I, iii, 192		
I, iii, 193	III, i, 134	
I, iii, 194	III, i, 134	
I, iii, 195	III, i, 134	Compare the nandyādigāṇa.
I, iii, 196	III, i, 134	
I, iii, 197	III, i, 134	
I, iii, 198	III, i, 134	
I, iii, 199	III, i, 134	
I, iii, 200	III, i, 134	
I, iii, 201	III, i, 134	
I, iii, 202	III, i, 134	Compare the grahādigāṇa.
I, iii, 203	III, i, 134	
I, iii, 204	III, i, 134	
I, iii, 205	III, i, 134	
I, iii, 206	III, i, 134	
I, iii, 207	III, i, 135	Compare.
I, iii, 208		
I, iii, 209	III, i, 136	
I, iii, 210		
I, iii, 211	III, i, 137	Compare the Vārtika.
I, iii, 212	III, i, 137	
I, iii, 213	III, i, 138	Parts of Pāṇini.
I, iii, 214	III, i, 138	Parts of Pāṇini.
I, iii, 215	III, i, 138	Compare the first Vārtika.
I, iii, 216	III, i, 138	See the second Vārtika.
I, iii, 217	III, i, 139	Compare.
I, iii, 218	III, i, 140	Compare.
I, iii, 219	III, i, 141	Compare parts of this sūtra.
I, iii, 220	III, i, 142	Compare.
I, iii, 221	III, i, 141	Compare parts of this sūtra.
I, iii, 222	III, i, 141	Compare parts of this sūtra.
I, iii, 223	III, i, 141	Compare parts of this sūtra.
I, iii, 224	III, i, 143	Compare.
I, iii, 225	III, i, 144	
I, iii, 226	III, i, 146	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 227	III, i, 147	
I, iii, 228	III, i, 148	Compare.
I, iii, 229	III, i, 145	Bhoja combines the Vārtika.
I, iii, 230	III, i, 149	Bhoja combines the Vārtika.
I, iii, 231	III, i, 150	
—————		
I, iv, 1	III, ii, 1	
I, iv, 2	III, ii, 2	
I, iv, 3	III, ii, 1	See the Vārtika.
I, iv, 4	III, ii, 3	
I, iv, 5	III, ii, 7	
I, iv, 6		
I, iv, 7		
I, iv, 8	III, ii, 4	Compare the Kāśikā.
I, iv, 9	III, ii, 5	Compare the Bhāṣya.
I, iv, 10	III, ii, 5	Compare the Bhāṣya.
I, iv, 11	III, ii, 5	Compare.
I, iv, 12	III, ii, 9 and 10	Bhoja combines.
I, iv, 13	III, ii, 11	Compare.
I, iv, 14	III, ii, 12	
I, iv, 15	III, ii, 13	See Vārtika.
I, iv, 16	III, ii, 9	Compare Vārtika 1.
I, iv, 17	III, ii, 9	Vārtika 2.
I, iv, 18		
I, iv, 19	III, i, 14	
I, iv, 20	III, ii, 21	Vārtika 1.
I, iv, 21	III, ii, 15	Compare the Sūtra and the 1st Vārtika.
I, iv, 22	III, ii, 15	Vārtika 3.
I, iv, 23	III, ii, 15	Vārtika 2.
I, iv, 24	III, ii, 15	Compare in part.
I, iv, 25	III, ii, 15	Compare Vārtika 4.
I, iv, 26	III, ii, 16	
I, iv, 27	III, ii, 17	
I, iv, 28	III, ii, 18	
I, iv, 29	III, ii, 19	
I, iv, 30	III, ii, 20 and 23	Bhoja combines the two Sūtras o Pāṇini.
I, iv, 31	III, ii, 21	Compare. Bhoja has got several words in addition.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 32	III, ii, 22	Compare.
I, iv, 33	III, ii, 24	Bhoja combines the Vārtika.
I, iv, 34	III, ii, 25	
I, iv, 35	III, ii, 26	Compare.
I, iv, 36		
I, iv, 37	III, ii, 26	Compare.
I, iv, 38	III, ii, 28	
I, iv, 39	III, ii, 29	Compare. Vārtika 1 is tagged on to the Sūtra.
I, iv, 40	III, ii, 30	Part of III, ii, 29 and the second Vārtika on that Sūtra and III, ii, 30 are combined by Bhoja. See also Bhāṣya on Vārtika 2.
I, iv, 41		
I, iv, 42	III, ii, 31	Compare.
I, iv, 43	III, ii, 32	Compare.
I, iv, 44	III, ii, 33 and 34	Both are combined by Bhoja.
I, iv, 45	III, ii, 35	Compare.
I, iv, 46	III, ii, 28	Compare Vārtika 1.
I, iv, 47	III, ii, 36	The three Sūtras of Pāṇini are grouped in the three Sūtras of Bhoja.
I, iv, 48	III, ii, 37	
I, iv, 49	III, ii, 38	
I, iv, 50	III, ii, 39	Compare.
I, iv, 51		
I, iv, 52	III, ii, 37	Bhoja's is part of this Sūtra of Pāṇini.
I, iv, 53	III, ii, 40	Compare.
I, iv, 54	III, ii, 42	Bhoja combines both.
I, iv, 55		
I, iv, 56	III, ii, 43	Compare. Bhoja adds.
I, iv, 57	III, ii, 44	Compare. Bhoja adds.
I, iv, 58	III, ii, 45	
I, iv, 59	III, ii, 46	Compare.
I, iv, 60		
I, iv, 61	III, ii, 47	Compare. See also Vārtika 1 on III, ii, 38.
I, iv, 62	III, ii, 38	Vārtika 2.
I, iv, 63		
I, iv, 64	III, ii, 48	Compare. The rest in Pāṇini under this Sūtra is found in the next sūtra of Bhoja.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 65	III, ii, 48	Bhoja combines the first Vārtika. A considerable portion of Pāṇini is tagged on to the next sūtra of Bhoja.
I, iv, 66	III, ii, 48	See note above.
I, iv, 67		
I, iv, 68	III, ii, 48	Vārtika 3.
I, iv, 69	III, ii, 49	
I, iv, 70	III, ii, 50	Compare.
I, iv, 71		
I, iv, 72	III, ii, 49	Vārtika 1.
I, iv, 73	III, ii, 49	Vārtika 2.
I, iv, 74	III, ii, 49	Compare. Vārtika 3
I, iv, 75	III, ii, 51	
I, iv, 76	III, ii, 52	
I, iv, 77		
I, iv, 78		
I, iv, 79		
I, iv, 80		
I, iv, 81		
I, iv, 82	III, ii, 54	Compare.
I, iv, 83		
I, iv, 84	III, ii, 55	
I, iv, 85	III, ii, 55	Vārtika 1.
I, iv, 86		
I, iv, 87		
I, iv, 88 } I, iv, 89 }	III, ii, 56, 57	Bhoja divides the Sūtra of Pāṇini and groups them differently.
I, iv, 90	III, ii, 58	
I, iv, 91 } I, iv, 92 } I, iv, 93 }	III, ii, 59	One Sūtra of Pāṇini is divided into four by Bhoja.
I, iv, 94 }		
I, iv, 95	III, ii, 60	Compare sūtra and Vārtika 1.
I, iv, 96	III, ii, 62	
I, iv, 97	III, ii, 74	Compare.
I, iv, 98	III, ii, 75	
I, iv, 99	III, ii, 76	
I, iv, 100	III, ii, 61	
I, iv, 101	III, ii, 68	
I, iv, 102	III, ii, 69	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 103	III, ii, 70	
I, iv, 104	III, iii, 170	
I, iv, 105	III, ii, 78	Compare.
I, iv, 106	III, ii, 78	See Vārtika in the Kāśikā.
I, iv, 107	III, ii, 78	Compare Vārtika 1.
I, iv, 108	III, ii, 78	Compare Vārtika 2.
I, iv, 109	III, ii, 79	
I, iv, 110	III, ii, 80 and 81	Bhoja combines the two Sūtras of Pāṇini.
I, iv, 111	III, ii, 82	
I, iv, 112	III, ii, 83	Compare.
I, iv, 113	III, ii, 84	
I, iv, 114	III, ii, 85	
I, iv, 115	III, ii, 86	Bhoja combines the Sūtra and the Vārtika thereon found in the Kāśikā.
I, iv, 116	III, ii, 87	
I, iv, 117	III, ii, 89	
I, iv, 118	III, ii, 90	
I, iv, 119	III, ii, 91	Compare.
I, iv, 120	III, ii, 92	
I, iv, 121	III, ii, 101	Compare.
I, iv, 122	III, ii, 93	Bhoja adds the Vārtika.
I, iv, 123	III, ii, 94	
I, iv, 124	III, ii, 95	Compare.
I, iv, 125	III, ii, 96	
I, iv, 126	III, ii, 95	Compare in part.
I, iv, 127	III, ii, 97	
I, iv, 128	III, ii, 98	
I, iv, 129		
I, iv, 130	III, ii, 99	
I, iv, 131		
I, iv, 132	III, ii, 100	
I, iv, 133		
I, iv, 134	III, ii, 102	Compare. See Vārtika 2.
I, iv, 135		
I, iv, 136		
I, iv, 137		
I, iv, 138		
I, iv, 139		
I, iv, 140	III, ii, 103	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 141	III, ii, 104	
I, iv, 142	III, ii, 108	Compare.
I, iv, 143	III, ii, 107	Compare.
I, iv, 144	III, ii, 109	Compare.
I, iv, 145	III, ii, 110	
I, iv, 146	III, ii, 110	See the Bhāṣya on Vārtikas 1 and 2.
I, iv, 147		
I, iv, 148	III, ii, 110	See Vārtikas 2 and 3.
I, iv, 149	III, ii, 111	
I, iv, 150	III, ii, 111	See Vārtika 2.
I, iv, 151	III, ii, 112	
I, iv, 152	III, ii, 113	Compare. Bhoja has some additions.
I, iv, 153	III, ii, 114	Compare.
I, iv, 154	III, ii, 115	
I, iv, 155		
I, iv, 156	III, ii, 115	See Vārtika.
I, iv, 157	III, ii, 116	
I, iv, 158	III, ii, 117	Compare.
I, iv, 159	III, ii, 118	
I, iv, 160	III, ii, 119	
I, iv, 161	III, ii, 120	
I, iv, 162	III, ii, 121	
I, iv, 163	III, ii, 122	
I, iv, 164		
I, iv, 165	III, ii, 123	
I, iv, 166		
I, iv, 167	III, ii, 123	Compare Vārtika 1.
I, iv, 168	III, ii, 123	Compare Vārtika 2.
I, iv, 169		
I, iv, 170	III, ii, 124	
I, iv, 171	III, ii, 125	
I, iv, 172	III, ii, 126	
I, iv, 173 } I, iv, 174 }	III, ii, 126	Compare Vārtika 2.
I, iv, 175	III, ii, 126	Vārtika 3.
I, iv, 176	III, ii, 126	Vārtika 6.
I, iv, 177	III, ii, 126	Compare Vārtikas 4 and 5.
I, iv, 178		
I, iv, 179		
I, iv, 180		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 181	III, ii, 130	Compare.
I, iv, 182	III, ii, 131	
I, iv, 183	III, ii, 132	
I, iv, 184	III, ii, 133	
I, iv, 185	III, ii, 138	
I, iv, 186	III, ii, 129	Compare.
I, iv, 187	III, ii, 134	Compare.
I, iv, 188	III, ii, 135	
I, iv, 189 } I, iv, 190 } I, iv, 191 } I, iv, 192 }	III, ii, 136	Compare. One sūtra of Pāṇini is divided into four.
I, iv, 193	III, ii, 138	
I, iv, 194 } I, iv, 195 }	III, ii, 139	Bhoja divides Pāṇini's into two and has certain additions.
I, iv, 196	III, ii, 140	
I, iv, 197	III, ii, 141	
I, iv, 198 } I, iv, 199 } I, iv, 200 } I, iv, 201 } I, iv, 202 }	III, ii, 142	Compare.
I, iv, 203	III, ii, 143	Compare.
I, iv, 204	III, ii, 144	
I, iv, 205 } I, iv, 206 } I, iv, 207 } I, iv, 208 } I, iv, 209 } I, iv, 210 }	III, ii, 142	Compare.
I, iv, 211	III, ii, 145	Compare.
I, iv, 212 } I, iv, 213 } I, iv, 214 }	III, ii, 146	Compare.
I, iv, 215 }		
I, iv, 216	III, ii, 146	Compare.
I, iv, 217	III, ii, 147	
I, iv, 218	III, ii, 148	
I, iv, 219	III, ii, 149	Compare.
I, iv, 220	III, ii, 150	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 221	III, ii, 151	Compare.
I, iv, 222	III, ii, 152 and 153	Bhoja combines.
I, iv, 223	III, ii, 154	
I, iv, 224	III, ii, 155	
I, iv, 225	III, ii, 156	Compare.
I, iv, 226	III, ii, 157	Compare.
I, iv, 227	III, ii, 158	Compare.
I, iv, 228	III, ii, 159	
I, iv, 229	III, ii, 160	
I, iv, 230 } I, iv, 231 }	III, ii, 161	One sūtra of Pāṇini is divided into two. Compare both.
I, iv, 232 } I, iv, 233 }	III, ii, 162	One sūtra of Pāṇini is divided into two.
I, iv, 234	III, ii, 163	
I, iv, 235	III, ii, 164	Compare.
I, iv, 236	III, ii, 165	
I, iv, 237	III, ii, 166	Compare.
I, iv, 238 } I, iv, 239 }	III, ii, 171	Compare Vārtika 4.
I, iv, 240		
I, iv, 241	III, ii, 167	Compare.
I, iv, 242	III, ii, 168	Compare.
I, iv, 243	III, ii, 169	Compare.
I, iv, 244	III, ii, 172	Bhoja combines the Sūtra and Vārtika.
I, iv, 245	III, ii, 173	Compare.
I, iv, 246	III, ii, 174	Compare.
I, iv, 247	III, ii, 175	
I, iv, 248	III, ii, 176	Compare.
I, iv, 249	III, ii, 177	Compare.
I, iv, 250	III, ii, 178	Compare.
I, iv, 251 } I, iv, 252 }	III, ii, 178	Compare Vārtika 2.
I, iv, 253 } I, iv, 254 }	III, ii, 178	Compare Vārtika 4.
I, iv, 255	III, ii, 178	Compare Vārtika 3.
I, iv, 256	III, ii, 178	See Bhāṣya on Vārtika 3.
I, iv, 257	III, ii, 179	Compare.
I, iv, 258	III, ii, 180	Compare.
I, iv, 259	III, ii, 181	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iv, 260 } I, iv, 261 }	III, ii, 182	Compare.
I, iv, 262	III, ii, 183	Compare.
I, iv, 263	III, ii, 184	Compare.
I, iv, 264	III, ii, 185	
I, iv, 265	III, ii, 186	
I, iv, 266	III, ii, 187	Compare.
I, iv, 267	III, ii, 188	
I, iv, 268		
I, iv, 269	III, ii, 188	Compare the verse in the Bhāṣya.
I, iv, 270		
I, iv, 271		
I, iv, 272		
I, iv, 273		
I, iv, 274	III, ii, 173	Compare.
—		
II, i, 1*	I, 1	
II, i, 2	I, 3	Compare.
II, i, 3 } II, i, 4 }	I, 4	Compare. [Bhoja divides and has some additions.
II, i, 5	I, 5	
II, i, 6	I, 6	
II, i, 7	I, 7	Compare. Bhoja has additions.
II, i, 8	I, 8	
II, i, 9	I, 9	
II, i, 10	I, 10	Compare. Bhoja has additions.
II, i, 11	I, 12	
II, i, 12	I, 27	Compare.
II, i, 13		
II, i, 14	I, 18	Compare.
II, i, 15	I, 19	Compare. Bhoja has additions.
II, i, 16	I, 27	Compare.
II, i, 17	I, 16	Compare.
II, i, 18	I, 17	
II, i, 19	I, 23	Compare. Bhoja adds.
II, i, 20	I, 21	Compare. Bhoja adds.
II, i, 21	I, 20	Compare.
II, i, 22		

* This and the next two pādas correspond to the Uṇādisūtras of the Pāṇinian Recension. References are to them.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 23	I, 24	
II, i, 24	I, 30	Compare.
II, i, 25	I, 31	
II, i, 26		
II, i, 27	I, 32	
II, i, 28	I, 28	Compare.
II, i, 29	I, 11	Compare.
II, i, 30	I, 27, 28	Bhoja combines portions of the two sūtras.
II, i, 31	I, 15	Compare.
II, i, 32	I, 29	Compare.
II, i, 33	I, 33	Compare.
II, i, 34		
II, i, 35	I, 34 and 35	Bhoja combines the two.
II, i, 36	I, 25	Bhoja adds.
II, i, 37	I, 37	Compare. Also a part of I, 36.
II, i, 38		
II, i, 39	III, 86	Compare.
II, i, 40	III, 80	
II, i, 41	III, 79	Compare. Bhoja adds.
II, i, 42		
II, i, 43		
II, i, 44	III, 81 and 82	Bhoja combines.
II, i, 45		
II, i, 46		
II, i, 47	I, 36	
II, i, 48	I, 36	Compare.
II, i, 49		
II, i, 50		
II, i, 51		
II, i, 52		
II, i, 53		
II, i, 54		
II, i, 55	III, 37	
II, i, 56	III, 38	
II, i, 57	II, 1	
II, i, 58	I, 68	Compare.
II, i, 59	I, 69	Compare.
II, i, 60	I, 70	Compare.
II, i, 61	I, 64	Compare. Bhoja adds.
II, i, 62	I, 71 and 72	Bhoja combines.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 63		
II, i, 64	I, 73	
II, i, 65	I, 74	Compare.
II, i, 66		
II, i, 67	I, 75	
II, i, 68		
II, i, 69	IV, 40	Compare a reading of this sūtra.
II, i, 70		
II, i, 71	III, 32	
II, i, 72	III, 33	
II, i, 73	III, 34	
II, i, 74	III, 35, 39, 30	Portions of these sūtras are grouped together by Bhoja.
II, i, 75	III, 31	
II, i, 76		
II, i, 77	V, 77	Compare.
II, i, 78	IV, 2	Compare in part.
II, i, 79	III, 50, 51	Compare. Bhoja adds.
II, i, 80	IV, 2	Compare part of this sūtra.
II, i, 81		
II, i, 82	III, 83	Compare a part.
II, i, 83	III, 29	Bhoja adds.
II, i, 84	I, 26	Compare in part.
II, i, 85	I, 27	Compare in part.
II, i, 86		
II, i, 87	III, 20	Compare.
II, i, 88	I, 37	Compare the gaṇa.
II, i, 89	III, 21	Compare in part.
II, i, 90	III, 22	
II, i, 91	III, 21	Compare in part.
II, i, 92	IV, 111	Compare in part.
II, i, 93	IV, 112, 113	Compare parts.
II, i, 94	I, 36	Compare in part.
II, i, 95	IV, 112	Compare.
II, i, 96	IV, 113	Compare in part.
II, i, 97	IV, 112	Compare the gaṇa.
II, i, 98	V, 36	Compare.
II, i, 99	IV, 85, 84	Bhoja combines both.
II, i, 100		
II, i, 101		
II, i, 102		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 103		
II, i, 104		
II, i, 105		
II, i, 106		
II, i, 107	I, 33	Compare part.
II, i, 108		
II, i, 109		
II, i, 110	I, 77	Compare. Bhoja adds.
II, i, 111	I, 79	Bhoja adds.
II, i, 112	I, 81	
II, i, 113	I, 86	Compare.
II, i, 114	I, 78	
II, i, 115	I, 80	
II, i, 116	I, 82	Compare.
II, i, 117	I, 83	Compare.
II, i, 118	I, 84	
II, i, 119	I, 85	Compare.
II, i, 120		
II, i, 121		
II, i, 122	I, 90	Compare. Bhoja adds.
II, i, 123		
II, i, 124		
II, i, 125	I, 88	Compare. Bhoja adds.
II, i, 126	I, 89	
II, i, 127	II, 65	
II, i, 128	III, 83	Compare in part.
II, i, 129	III, 133	Compare in part.
II, i, 130	II, 99	Compare.
II, i, 131	II, 100	Compare.
II, i, 132	II, 95	
II, i, 133	II, 96	
II, i, 134	II, 97	Compare.
II, i, 135		
II, i, 136		
II, i, 137		
II, i, 138		
II, i, 139	II, 94	Compare in part.
II, i, 140		
II, i, 141		
II, i, 142		
II, i, 143		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 144	II, 93	See commentary.
II, i, 145 } II, i, 146 }	II, 93	See commentary.
II, i, 147	II, 94	Compare part.
II, i, 148	II, 92	Compare part.
II, i, 149	II, 63	
II, i, 150	II, 64	Compare. Bhoja adds.
II, i, 151	II, 61	
II, i, 152	IV, 150	
II, i, 153	IV, 151	Compare. Bhoja adds.
II, i, 154	IV, 152	Compare.
II, i, 155	IV, 154	Compare.
II, i, 156	IV, 155	Compare.
II, i, 157	IV, 156 } IV, 149 }	Compare parts of these.
II, i, 158		
II, i, 159 } II, i, 160 }	IV, 131	See also commentary.
II, i, 161	IV, 133	
II, i, 162	IV, 134	
II, i, 163	IV, 128	Compare the commentary.
II, i, 164	IV, 130	
II, i, 165	IV, 132	
II, i, 166	IV, 136	Compare. Bhoja adds.
II, i, 167	IV, 137	Compare.
II, i, 168	IV, 141	Compare. Bhoja has many additions.
II, i, 169	IV, 142, 143	Compare. Bhoja combines.
II, i, 170	IV, 144	Compare part.
II, i, 171	IV, 145	Compare.
II, i, 172	IV, 146	Compare.
II, i, 173		
II, i, 174		
II, i, 175	IV, 148.	Compare.
II, i, 176		
II, i, 177	IV, 72	Compare. Bhoja adds.
II, i, 178	IV, 74	Compare.
II, i, 179	IV, 73	Compare.
II, i, 180		
II, i, 181		
II, i, 182		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 183	IV, 50	Compare part.
II, i, 184	IV, 189	Compare. Bhoja adds.
II, i, 185		
II, i, 186		
II, i, 187		
II, i, 188		
II, i, 189		
II, i, 190		
II, i, 191	IV, 61	
II, i, 192	IV, 59	Compare.
II, i, 193	IV, 62	Compare. Bhoja adds.
II, i, 194		
II, i, 195		
II, i, 196		
II, i, 197		
II, i, 198	III, 49	Compare. Bhoja adds.
II, i, 199	III, 48	Compare.
II, i, 200	III, 154	Compare.
II, i, 201	IV, 95	Compare.
II, i, 202		
II, i, 203	IV, 2	Compare in part.
II, i, 204		
II, i, 205		
II, i, 206	IV, 54, 52	Parts of these are tagged on by Bhoja.
II, i, 207	IV, 53	Compare.
II, i, 208		
II, i, 209	IV, 54 and 53	Compare parts of the two sūtras.
II, i, 210	IV, 54	Compare in part.
II, i, 211	II, 101	Compare. Bhoja adds.
II, i, 212	II, 104	
II, i, 213	II, 103	Compare.
II, i, 214	II, 102	Compare.
II, i, 215	II, 106	Compare.
II, i, 216	IV, 2	Compare in part.
II, i, 217	III, 48	Compare.
II, i, 218	IV, 45 and 49	Bhoja combines both.
II, i, 219	IV, 46	Compare.
II, i, 220	IV, 47	
II, i, 221	IV, 48	Compare.
II, i, 222		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 223	IV, 68	Compare commentary.
II, i, 224		
II, i, 225	IV, 69	Compare. Bhoja adds.
II, i, 226	IV, 70	Compare.
II, i, 227		
II, i, 228		
II, i, 229		
II, i, 230	II, 70	Compare. Bhoja adds.
II, i, 231		
II, i, 232		
II, i, 233	IV, 55	Compare.
II, i, 234	IV, 56	Compare. Bhoja adds.
II, i, 235	IV, 58	Compare. Bhoja adds.
II, i, 236	III, 155	Compare.
II, i, 237	III, 156	
II, i, 238		
II, i, 239		
II, i, 240		
II, i, 241	III, 158	
II, i, 242	IV, 1	Compare.
II, i, 243	III, 159	Compare.
II, i, 244	III, 160	
II, i, 245		
II, i, 246	II, 59	Compare.
II, i, 247	II, 60	Compare.
II, i, 248	I, 128	
II, i, 249		
II, i, 250	II, 67	
II, i, 251	II, 68	Compare.
II, i, 252	II, 69	
II, i, 253	I, 127	Compare.
II, i, 254	I, 126	Compare.
II, i, 255		
II, i, 256	I, 68	Compare a part.
II, i, 257	II, 81	Compare.
II, i, 258	II, 80	Compare.
II, i, 259	II, 82	Compare.
II, i, 260	I, 94	
II, i, 261	I, 95	Compare.
II, i, 262		
II, i, 263	I, 91	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 264	I, 91, 92.	Compare.
II, i, 265	IV, 60	Compare.
II, i, 266		
II, i, 267		
II, i, 268	I, 129	
II, i, 269	I, 125	Compare.
II, i, 270	I, 123	Compare.
II, i, 271	I, 121	
II, i, 272		
II, i, 273	I, 122	Compare.
II, i, 274	I, 145	Compare.
II, i, 275	I, 148	
II, i, 276	I, 149	Compare.
II, i, 277	I, 150	Compare. Bhoja adds.
II, i, 278	IV, 123	Compare.
II, i, 279	IV, 124	Compare. Bhoja adds.
II, i, 280		
II, i, 281	IV, 125	
II, i, 282	IV, 126	
II, i, 283	IV, 157	
II, i, 284	IV, 164	Compare. Bhoja adds.
II, i, 285	IV, 6	
II, i, 286	IV, 7	Compare.
II, i, 287	IV, 8	
II, i, 288	IV, 9	Compare.
II, i, 289		
II, i, 290		
II, i, 291	IV, 10	Compare.
II, i, 292	IV, 11	Compare.
II, i, 293	IV, 12	Compare.
II, i, 294	V, 81	
II, i, 295	IV, 162	Compare.
II, i, 296	IV, 161	Compare.
II, i, 297	V, 70	Compare.
II, i, 298		
II, i, 299		
II, i, 300		
II, i, 301	I, 131	Compare.
II, i, 302		
II, i, 303		
II, i, 304	V, 66	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 305		
II, i, 306		
II, i, 307		
II, i, 308		
II, i, 309		
II, i, 310	II, 107	Compare.
II, i, 311	II, 108	
II, i, 312	II, 109	Compare.
II, i, 313	II, 112	Compare.
II, i, 314	II, 114	
II, i, 315	II, 116	Compare.
II, i, 316	II, 118	Compare.
II, i, 317	II, 119	Compare.
II, i, 318	IV, 185	
II, i, 319		
II, i, 320	IV, 196	
II, i, 321	IV, 197	Compare.
II, i, 322	IV, 198	Compare.
II, i, 323		
II, i, 324		
II, i, 325		
II, i, 326		
II, i, 327	IV, 209	
II, i, 328	IV, 205	Compare.
II, i, 329	IV, 208	Compare part.
II, i, 330		
II, i, 331	IV, 217	Compare.
II, i, 332	IV, 202	
II, i, 333	IV, 203	
II, i, 334		
II, i, 335	IV, 211	Compare.
II, i, 336	IV, 210	Compare.
II, i, 337		
II, i, 338	IV, 218	Compare.
II, i, 339		
II, i, 340	IV, 215	Compare.
II, i, 341	IV, 213	Compare.
II, i, 342	IV, 232	Compare part.
II, i, 343	IV, 238, 237.	Compare both. Bhoja adds.
II, i, 344	IV, 243, 244.	Compare both. Bhoja adds more.
II, i, 345	IV, 246	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, i, 346	IV, 242	Compare.
II, i, 347	IV, 235	Compare.
II, i, 348		
—————		
II, ii, 1	I, 76	Compare.
II, ii, 2	III, 43	
II, ii, 3	III, 46	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 4 } II, ii, 5 }	III, 40	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 6	III, 42	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 7	V, 44	See the Gaṇa.
II, ii, 8		
II, ii, 9		
II, ii, 10	II, 38	Compare partly.
II, ii, 11		
II, ii, 12	IV, 13, 14	Compare.
II, ii, 13	IV, 15	
II, ii, 14	IV, 16	See the Gaṇa.
II, ii, 15	II, 39	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 16	II, 41	
II, ii, 17	II, 42	Compare.
II, ii, 18		
II, ii, 19	IV, 23, 22, 27	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 20	IV, 20	See the Gaṇa.
II, ii, 21	II, 29	Compare.
II, ii, 22		
II, ii, 23		
II, ii, 24		
II, ii, 25		
II, ii, 26		
II, ii, 27	IV, 41, 42	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 28	IV, 44	Compare.
II, ii, 29	IV, 43	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 30		
II, ii, 31		
II, ii, 32		
II, ii, 33		
II, ii, 34	III, 84	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 35		
II, ii, 36		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 37	III, 147	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 38	III, 148	Compare.
II, ii, 39		
II, ii, 40		
II, ii, 41		
II, ii, 42		
II, ii, 43		
II, ii, 44	IV, 115, and V, 29	Compare in part.
II, ii, 45	V, 27	Compare.
II, ii, 46	V, 32	Compare.
II, ii, 47	V, 29	Compare in part.
II, ii, 48	V, 30	Compare.
II, ii, 49		
II, ii, 50		
II, ii, 51		
II, ii, 52		
II, ii, 53	I, 119	Compare in part.
II, ii, 54	I, 119 and V, 74	Compare.
II, ii, 55	I, 115	Compare.
II, ii, 56	I, 116	Compare.
II, ii, 57		
II, ii, 58		
II, ii, 59	I, 111, 112	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 60	I, 114	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 61		
II, ii, 62		
II, ii, 63		
II, ii, 64		
II, ii, 65		
II, ii, 66		
II, ii, 67		
II, ii, 68	V, 39	Compare.
II, ii, 69		
II, ii, 70		
II, ii, 71	IV, 99	
II, ii, 72	IV, 101	
II, ii, 73		
II, ii, 74		
II, ii, 75		
II, ii, 76		
II, ii, 77		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 78		
II, ii, 79		
II, ii, 80		
II, ii, 81		
II, ii, 82		
II, ii, 83		
II, ii, 84		
II, ii, 85		
II, ii, 86		
II, ii, 87		
II, ii, 88		
II, ii, 89		
II, ii, 90		
II, ii, 91		
II, ii, 92		
II, ii, 93		
II, ii, 94		
II, ii, 95		
II, ii, 96		
II, ii, 97	IV, 86	Compare in part.
II, ii, 98		
II, ii, 99		
II, ii, 100		
II, ii, 101		
II, ii, 102		
II, ii, 103	IV, 192	
II, ii, 104		
II, ii, 105		
II, ii, 106		
II, ii, 107		
II, ii, 108		
II, ii, 109		
II, ii, 110		
II, ii, 111		
II, ii, 112		
II, ii, 113	I, 106	Compare in part.
II, ii, 114	I, 97	Compare in part.
II, ii, 115	I, 111	
II, ii, 116	I, 120	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 117		
II, ii, 118		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 119		
II, ii, 120	I, 96	Compare in part.
II, ii, 121		
II, ii, 122		
II, ii, 123	III, 15	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 124		
II, ii, 125	II, 78	Compare.
II, ii, 126		
II, ii, 127	III, 16	Compare.
II, ii, 128		
II, ii, 129		
II, ii, 130	III, 87	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 131	III, 89	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 132		
II, ii, 133	III, 90	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 134		
II, ii, 135	III, 109	Compare.
II, ii, 136	III, 110	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 137		
II, ii, 138	III, 126, 127, 128.	Bhoja combines these and adds. Compare.
II, ii, 139		
II, ii, 140		
II, ii, 141		
II, ii, 142	III, 88	Compare.
II, ii, 143		
II, ii, 144		
II, ii, 145	V, 1	
II, ii, 146	III, 48	Compare.
II, ii, 147		
II, ii, 148		
II, ii, 149		
II, ii, 150		
II, ii, 151	II, 2	Compare.
II, ii, 152	II, 3	
II, ii, 153	II, 4	
II, ii, 154	II, 5	
II, ii, 155	II, 7	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 156		
II, ii, 157	II, 12	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 158	III, 112, 113.	Compare. Bhoja combines both and adds.
II, ii, 159	III, 114	
II, ii, 160 } II, ii, 161 }	III, 115	Compare.
II, ii, 162	II, 6	Compare.
II, ii, 163	IV, 107	Compare in part.
II, ii, 164	IV, 108	Compare.
II, ii, 165		
II, ii, 166		
II, ii, 167		
II, ii, 168	IV, 91	Compare.
II, ii, 169		
II, ii, 170		
II, ii, 171		
II, ii, 172		
II, ii, 173	IV, 214, 213.	Compare.
II, ii, 174		
II, ii, 175		
II, ii, 176	V, 88	Compare.
II, ii, 177		
II, ii, 178	III, 6	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 179	III, 12	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 180	III, 5	Compare in part.
II, ii, 181	III, 13	Compare.
II, ii, 182	III, 10	Compare.
II, ii, 183	III, 14	
II, ii, 184	III, 15	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 185	II, 71	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 186	II, 72	
II, ii, 187	II, 73	
II, ii, 188	II, 75	Compare.
II, ii, 189	II, 76	Compare in part.
II, ii, 190	II, 77	Compare.
II, ii, 191	V, 25	Compare.
II, ii, 192		
II, ii, 193	IV, 162	Compare in part.
II, ii, 194	II, 46, 47, 48.	Bhoja combines.
II, ii, 195	II, 49	
II, ii, 196	II, 51, 52, 53.	Bhoja combines.
II, ii, 197		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 198		
II, ii, 199	III, 52	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 200	III, 55	Compare.
II, ii, 201	III, 54	Compare.
II, ii, 202		
II, ii, 203	III, 56	Compare.
II, ii, 204	III, 48	Compare in part.
II, ii, 205	III, 150	
II, ii, 206		
II, ii, 207	III, 23	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 208	III, 25, 26, 27.	Bhoja combines and adds.
II, ii, 209	III, 28	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 210	III, 142	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 211	III, 141	
II, ii, 212 } II, ii, 213 }	III, 145	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 214		
II, ii, 215		
II, ii, 216		
II, ii, 217	V, 34	Compare.
II, ii, 218		
II, ii, 219	IV, 102	Compare in part.
II, ii, 220		
II, ii, 221	IV, 103	Compare in part.
II, ii, 222		
II, ii, 223	IV, 88	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 224	IV, 89	
II, ii, 225		
II, ii, 226	III, 151	
II, ii, 227	III, 152	Compare in part.
II, ii, 228	III, 153	
II, ii, 229	III, 121, 124	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 230		
II, ii, 231	III, 122	
II, ii, 232		
II, ii, 233		
II, ii, 234		
II, ii, 235		
II, ii, 236		
II, ii, 237		
II, ii, 238		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, ii, 239		
II, ii, 240	I, 130, 131	Compare. Bhoja combines.
II, ii, 241	I, 132	Compare.
II, ii, 242	I, 133	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 243	I, 134	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 244	I, 135	Compare.
II, ii, 245		
II, ii, 246	I, 137	
II, ii, 247	I, 138	Compare. Bhoja adds.
II, ii, 248	V, 78, 79, 80, } and IV, 90 }	Bhoja combines.
II, ii, 249	V, 65	Compare in part.
II, ii, 250		
II, ii, 251		
II, ii, 252		
II, ii, 253	IV, 114	Compare in part.
II, ii, 254		
II, ii, 255	V, 2	
<hr/>		
II, iii, 1	IV, 119	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 2		
II, iii, 3		
II, iii, 4		
II, iii, 5	IV, 109	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 6	IV, 110	Compare in part.
II, iii, 7		
II, iii, 8		
II, iii, 9	III, 96	
II, iii, 10	III, 97	Compare.
II, iii, 11		
II, iii, 12		
II, iii, 13	I, 109	Compare in part.
II, iii, 14		
II, iii, 15	IV, 2	Compare part.
II, iii, 16	IV, 186	Compare.
II, iii, 17		
II, iii, 18	III, 98	Compare.
II, iii, 19	III, 101	Compare.
II, iii, 20	V, 55	Compare.
II, iii, 21	II, 13	Compare. Bhoja adds.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 22	II, 16	
II, iii, 23	II, 17	
II, iii, 24		
II, iii, 25	V, 4	Compare.
II, iii, 26	II, 18	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 27	II, 19	
II, iii, 28	II, 20	
II, iii, 29	II, 27	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 30	II, 28	Compare for some words.
II, iii, 31	II, 24	
II, iii, 32	II, 25	Compare.
II, iii, 33	II, 26	
II, iii, 34	III, 132	
II, iii, 35		
II, iii, 36		
II, iii, 37		
II, iii, 38	III, 133	Compare for some words.
II, iii, 39		
II, iii, 40	III, 135, 136	Compare.
II, iii, 41	III, 138	
II, iii, 42		
II, iii, 43	III, 140	See the Gaṇa.
II, iii, 44	III, 139	Compare.
II, iii, 45	III, 137	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 46	I, 50	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 47	I, 51	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 48	IV, 31	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 49	IV, 32	Compare in part.
II, iii, 50	IV, 36	Compare. See the Gaṇa.
II, iii, 51	I, 38	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 52	I, 40	Compare in part.
II, iii, 53	I, 41	
II, iii, 54	I, 43	
II, iii, 55	V, 3	
II, iii, 56		
II, iii, 57	IV, 96	Compare in part.
II, iii, 58		
II, iii, 59		
II, iii, 60		
II, iii, 61	I, 60	Compare. See the Gaṇa.
II, iii, 62	I, 61	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 63	I, 62	Compare.
II, iii, 64	IV, 3	Compare in part.
II, iii, 65	IV, 4	Compare in part
II, iii, 66		
II, iii, 67		
II, iii, 68	III, 70	Compare in part.
II, iii, 69	III, 71	
II, iii, 70	III, 72	
II, iii, 71		
II, iii, 72	III, 73	Compare.
II, iii, 73	II, 122	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 74	III, 1	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 75		
II, iii, 76	IV, 167	
II, iii, 77	IV, 168	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 78	IV, 169	Compare.
II, iii, 79	IV, 170	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 80	IV, 176	Compare.
II, iii, 81	IV, 172	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 82	IV, 173	
II, iii, 83	IV, 174	
II, iii, 84	IV, 175	Compare.
II, iii, 85	IV, 177	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 86	III, 104	Compare.
II, iii, 87	III, 106	
I, iii, 88 } II, iii, 89 }	IV, 181	Compare. See the Gaṇa.
II, iii, 90	IV, 117	Compare.
II, iii, 91	IV, 40	Compare in part.
II, iii, 92		
II, iii, 93	V, 88	Compare in part.
II, iii, 94		
II, iii, 95		
II, iii, 96		
I, iii, 97	I, 100	See Gaṇa. Compare.
II, iii, 98		
II, iii, 99		
II, iii, 100	IV, 118	Compare in part.
II, iii, 101	III, 76	Compare in part.
II, iii, 102		
II, iii, 103		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 104		
II, iii, 105	I, 109	Compare in part.
II, iii, 106	I, 110	
II, iii, 107		
II, iii, 108	I, 53	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 109	I, 93	Compare in part.
II, iii, 110		
II, iii, 111	IV, 96	Compare in part.
II, iii, 112		
II, iii, 113		
II, iii, 114	I, 63	Compare.
II, iii, 115		
II, iii, 116		
II, iii, 117		
II, iii, 118		
II, iii, 119	I, 105	See Gaṇa.
II, iii, 120	IV, 194	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 121	III, 74	Compare.
II, iii, 122	IV, 40	Compare in part.
II, iii, 123	IV, 118	Compare in part.
II, iii, 124	I, 144	Compare.
II, iii, 125		
II, iii, 126	V, 84	Compare.
II, iii, 127	I, 141	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 128	I, 142	Compare.
II, iii, 129	I, 140	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 130		
II, iii, 131	I, 143	Compare. Bhoja divides.
II, iii, 132		
II, iii, 133		
II, iii, 134		
II, iii, 135		
II, iii, 136		
II, iii, 137	I, 139	Compare.
II, iii, 138	I, 143	Compare in part.
II, iii, 139		
II, iii, 140		
II, iii, 141		
II, iii, 142		
II, iii, 143	III, 149	Compare in part.
II, iii, 144		

APPENDIX i

BHOJĀ	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 145	V, 68	Compare.
II, iii, 146		
II, iii, 147		
II, iii, 148	IV, 2	Compare in part.
II, iii, 149	IV, 118	Compare in part.
II, iii, 150	III, 61	Compare in part.
II, iii, 151	III, 66	Compare in part.
II, iii, 152		
II, iii, 153		
II, iii, 154		
II, iii, 155	I, 44	
II, iii, 156	I, 46	
II, iii, 157	I, 47	
II, iii, 158	I, 48	
II, iii, 159	I, 49	Compare.
II, iii, 160	IV, 27	
II, iii, 161	IV, 28, 29.	Bhoja combines.
II, iii, 162		
II, iii, 163	IV, 30	Compare.
II, iii, 164	IV, 75, 78, 79.	Compare. Bhoja combines.
II, iii, 165	IV, 76	Compare.
II, iii, 166	IV, 80, 83.	Compare. Bhoja combines these and adds.
II, iii, 167		
II, iii, 168	III, 61	Compare in part. Bhoja adds.
II, iii, 169	III, 62	
II, iii, 170	III, 66, 67.	Bhoja combines and adds.
II, iii, 171		Compare.
II, iii, 172	III, 69	
II, iii, 173	III, 116	Compare. Bhoja adds.
II, iii, 174	III, 117	Compare in part.
II, iii, 175		
II, iii, 176	V, 56	Compare in part.
II, iii, 177		
II, iii, 178		
II, iii, 179		
II, iii, 180		
II, iii, 181		
II, iii, 182		
II, iii, 183		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iii, 184	V, 72	Compare.
II, iii, 185		
II, iii, 186		
II, iii, 187		
II, iii, 188		
II, iii, 189		
II, iii, 190		
II, iii, 191		
—————		
II, iv, 1	III, iii, 1, 2.	Compare.
II, iv, 2	III, iii, 3	
II, iv, 3	III, iii, 4	
II, iv, 4	III, iii, 5	Compare.
II, iv, 5	III, iii, 6	
II, iv, 6	III, iii, 7	
II, iv, 7	III, iii, 8	
II, iv, 8	III, iii, 9	
II, iv, 9	III, iii, 175	
II, iv, 10	III, iii, 176	Compare.
II, iv, 11	III, iii, 15	
II, iv, 12	III, iii, 15	Vārtika 1.
II, iv, 13	III, iii, 15	See Kāśikā.
II, iv, 14	III, iii, 13	Compare.
II, iv, 15		
II, iv, 16	III, iii, 10	Compare.
II, iv, 17	III, iii, 10	Compare.
II, iv, 18	III, iii, 12	Compare.
II, iv, 19	III, iii, 10	Compare.
II, iv, 20	III, iii, 11	
II, iv, 21	III, iii, 16	Compare.
II, iv, 22	III, iii, 16	Compare.
II, iv, 23	III, iii, 16	Compare Vārtika.
II, iv, 24	III, iii, 20	Compare Vārtika 4.
II, iv, 25	III, iii, 17	Compare.
II, iv, 26	III, iii, 19	
II, iv, 27	III, iii, 20	Compare.
II, iv, 28	III, iii, 21	
II, iv, 29	III, iii, 21	Compare Vārtika 1.
II, iv, 30	III, iii, 21	Compare Vārtika 2.
II, iv, 31		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 32	III, iii, 22	
II, iv, 33	III, iii, 25	
II, iv, 34	III, iii, 23	
II, iv, 35	III, iii, 24	Compare.
II, iv, 36		
II, iv, 37 } II, iv, 38 }	III, iii, 26	Compare. Bhoja combines.
II, iv, 39	III, iii, 37	Compare.
II, iv, 40	III, ii, 27	Compare.
II, iv, 41		
II, iv, 42		
II, iv, 43		
II, iv, 44	III, iii, 28	Compare.
II, iv, 45	III, iii, 29	
II, iv, 46	III, iii, 30	Compare.
II, iv, 47	III, iii, 48	Compare.
II, iv, 48	III, iii, 31	
II, iv, 49	III, iii, 32	Compare.
II, iv, 50	III, iii, 33	
II, iv, 51	III, iii, 34	
II, iv, 52		
II, iv, 53		
II, iv, 54 } II, iv, 55 }	III, iii, 37, 38.	Compare both.
II, iv, 56	III, iii, 39	Compare.
II, iv, 57	III, iii, 40	Compare.
II, iv, 58 } II, iv, 59 }	III, iii, 41	Compare both.
II, iv, 60	III, iii, 42	
II, iv, 61	III, iii, 49	Compare.
II, iv, 62	III, iii, 35	Compare.
II, iv, 63	III, iii, 45	Compare.
II, iv, 64	III, iii, 36	
II, iv, 65	III, iii, 47	
II, iv, 66	III, iii, 46	
II, iv, 67	III, iii, 52	Compare.
II, iv, 68	III, iii, 53	
II, iv, 69	III, iii, 51	Compare.
II, iv, 70	III, iii, 50	Compare.
II, iv, 71	III, iii, 55	
II, iv, 72	III, iii, 54	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 73		
II, iv, 74		
II, iv, 75	III, iii, 56	
II, iv, 76	III, iii, 56	Compare Vārtika 1.
II, iv, 77	III, iii, 57	
II, iv, 78	III, iii, 58	Compare Sūtra and Vārtika 1.
II, iv, 79	III, iii, 70	
II, iv, 80	III, iii, 59	Compare.
II, iv, 81	III, iii, 60	
II, iv, 82	III, iii, 61	Compare.
II, iv, 83	III, iii, 62	Compare.
II, iv, 84	III, iii, 63	Compare.
II, iv, 85	III, iii, 64	Compare.
II, iv, 86 } II, iv, 87 }	III, iii, 65	Compare both the Sūtras.
II, iv, 88	III, iii, 66	
II, iv, 89	III, iii, 67	Compare.
II, iv, 90	III, iii, 68	Compare.
II, iv, 91	III, iii, 69	
II, iv, 92	III, iii, 71	
II, iv, 93	III, iii, 72	Compare.
II, iv, 94	III, iii, 73	
II, iv, 95	III, iii, 74	Compare.
II, iv, 96		
II, iv, 97		
II, iv, 98	III, iii, 75	
II, iv, 99	III, iii, 76	Compare.
II, iv, 100	III, iii, 77	Compare.
II, iv, 101	III, iii, 78	Compare.
II, iv, 102	III, iii, 79	Compare.
II, iv, 103	III, iii, 80, 81.	Compare. Bhoja combines.
II, iv, 104	III, iii, 82	Compare.
II, iv, 105		
II, iv, 106	III, iii, 83	
II, iv, 107	III, iii, 85	
II, iv, 108	III, iii, 84	Compare.
II, iv, 109	III, iii, 86	Compare.
II, iv, 110	III, iii, 87	Compare.
II, iv, 111	III, iii, 88	
II, iv, 112	III, iii, 89	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 113 } II, iv, 114 }	III, iii, 90	Compare.
II, iv, 115 } II, iv, 116 } II, iv, 117 }	III, iii, 91 III, iii, 92	Compare. Bhoja divides.
II, iv, 118 } II, iv, 119 }	III, iii, 93	Compare.
II, iv, 120 } II, iv, 121 }	III, iii, 94	
II, iv, 122 } II, iv, 123 }		
II, iv, 124 } II, iv, 125 }	III, iii, 97 III, iii, 95	Compare. Compare.
II, iv, 126 } II, iv, 127 }	III, iii, 98	Compare.
II, iv, 128 } II, iv, 129 }	III, iii, 99	Compare. Bhoja divides.
II, iv, 130 } II, iv, 131 }	III, iii, 100	
II, iv, 132 } II, iv, 133 }	III, iii, 101	Compare.
II, iv, 134 } II, iv, 135 }	III, iii, 101	See Bhāṣya.
II, iv, 136 } II, iv, 137 }	III, iii, 102 III, iii, 103	Compare. Compare.
II, iv, 138 } II, iv, 139 }	III, iii, 104	Compare.
II, iv, 140 } II, iv, 141 }	III, iii, 104	See the Vārtika in the Kāśikā.
II, iv, 142 } II, iv, 143 }	III, iii, 104	See the instances in the Kāśikā. Compare the gaṇa also.
II, iv, 144 } II, iv, 145 }		
II, iv, 146 } II, iv, 147 }	III, iii, 105 III, iii, 106	Compare.
II, iv, 148 } II, iv, 149 }	III, iii, 107	Compare.
II, iv, 150 } II, iv, 151 }	III, iii, 107	Compare Vārtika 2. Compare Vārtika 3.
II, iv, 152 } II, iv, 152 }	III, iii, 108	Compare Vārtika 9.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 153		
II, iv, 154		
II, iv, 155		
II, iv, 156	III, iii, 112	
II, iv, 157	III, iii, 108	Compare.
II, iv, 158	III, iii, 109	
II, iv, 159	III, iii, 108	Compare.
II, iv, 160		
II, iv, 161	III, iii, 110	Compare.
II, iv, 162	III, iii, 111	
II, iv, 163	III, iii, 114	
II, iv, 164	III, iii, 115	
II, iv, 165	III, iii, 116	
II, iv, 166	III, iii, 117	
II, iv, 167		
II, iv, 168		
II, iv, 169		
II, iv, 170		
II, iv, 171		
II, iv, 172		
II, iv, 173	III, iii, 118	Compare.
II, iv, 174	III, iii, 119	Compare Sūtra and Vārtika.
II, iv, 175	III, iii, 121	Compare.
II, iv, 176	III, iii, 122	Compare.
II, iv, 177	III, iii, 123	
II, iv, 178	III, iii, 124	
II, iv, 179	III, iii, 125	
II, iv, 180	III, iii, 125	Compare the Vārtikas in the Kāśikā. Bhoja combines all the Vārtikas.
II, iv, 181	III, iii, 108	Compare Vārtika 2.
II, iv, 182	III, iii, 108	Compare Vārtika 1.
II, iv, 183	III, iii, 126	Compare.
II, iv, 184	III, iii, 127	Bhoja combines the Sūtra and the first Vārtika.
II, iv, 185	III, iii, 128	
II, iv, 186	III, iii, 130	Compare Vārtika.
II, iv, 187	III, iii, 131	
II, iv, 188	III, iii, 132	
II, iv, 189	III, iii, 133	
II, iv, 190	III, iii, 134	
II, iv, 191		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 192	III, iii, 135	
II, iv, 193	III, iii, 136	Compare.
II, iv, 194	III, iii, 137	Compare.
II, iv, 195	III, iii, 138	Compare.
II, iv, 196	III, iii, 139	
II, iv, 197	III, iii, 140	
II, iv, 198	III, iii, 141	Bhoja combines the Sūtra and the Vārtika thereon.
II, iv, 199	III, iii, 142	
II, iv, 200	III, iii, 143	Compare.
II, iv, 201	III, iii, 144	
II, iv, 202	III, iii, 145	
II, iv, 203	III, iii, 146	
II, iv, 204	III, iii, 147	Compare.
II, iv, 205	III, iii, 148, 149.	Bhoja combines both.
II, iv, 206	III, iii, 150	Compare. See also the Kāśikā.
II, iv, 207	III, iii, 151	
II, iv, 208	III, iii, 152	Compare.
II, iv, 209	III, iii, 153	
II, iv, 210	III, iii, 154	Compare.
II, iv, 211	III, iii, 155	Compare.
II, iv, 212	III, iii, 156	Compare.
II, iv, 213	III, iii, 157	Bhoja combines the Sūtra and the Vārtika.
II, iv, 214	III, iii, 158, 159.	Compare both.
II, iv, 215	III, iii, 161	
II, iv, 216	III, iii, 162	Compare.
II, iv, 217	III, iii, 163	Compare.
II, iv, 218	III, iii, 164	
II, iv, 219	III, iii, 165	
II, iv, 220	III, iii, 166	Compare.
II, iv, 221	III, iii, 167, 168.	Compare. Bhoja combines.
II, iv, 222	III, iii, 169	Compare.
II, iv, 223	III, iv, 1	
II, iv, 224	III, iv, 2	Compare.
II, iv, 225	III, iv, 3	Compare.
II, iv, 226	III, iv, 4	
II, iv, 227	III, iv, 5	
II, iv, 228	III, iv, 18	Compare.
II, iv, 229	III, iv, 19	Compare.
II, iv, 230	III, iv, 20	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
II, iv, 231	III, iv, 21	Compare.
II, iv, 232	III, iv, 21	Compare Vārtika 5.
II, iv, 233	III, iv, 22	
II, iv, 234	III, iv, 23	
II, iv, 235	III, iv, 24	Compare.
II, iv, 236	III, iv, 25	
II, iv, 237	III, iv, 26	Compare.
II, iv, 238	III, iv, 27	Compare.
II, iv, 239	III, iv, 28	
II, iv, 240	III, iv, 29	Compare.
II, iv, 241	III, iv, 30	Compare.
II, iv, 242	III, iv, 31	
II, iv, 243	III, iv, 32	Compare.
II, iv, 244	III, iv, 33	Compare.
II, iv, 245		
II, iv, 246	III, iv, 34	
II, iv, 247	III, iv, 35	
II, iv, 248		
II, iv, 249	III, iv, 36	Bhoja divides.
II, iv, 250		
II, iv, 251	III, iv, 37	Compare.
II, iv, 252	III, iv, 38	
II, iv, 253	III, iv, 39	Compare.
II, iv, 254	III, iv, 40	Compare.
II, iv, 255	III, iv, 41	Compare.
II, iv, 256	III, iv, 42	
II, iv, 257	III, iv, 43	Compare.
II, iv, 258	III, iv, 44	Compare.
II, iv, 259	III, iv, 45	Compare.
II, iv, 260	III, iv, 46	
II, iv, 261		
II, iv, 262	III, iv, 47	Compare.
II, iv, 263	III, iv, 48	Compare.
II, iv, 264	III, iv, 49	
II, iv, 265	III, iv, 50	Compare.
II, iv, 266	III, iv, 51	Compare.
II, iv, 267	III, iv, 52	Compare.
II, iv, 278	III, iv, 53	Compare.
II, iv, 269	III, iv, 54	Compare.
II, iv, 270	III, iv, 55	
II, iv, 271	III, iv, 56	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀNINI	REMARKS
II, iv, 272	III, iv, 57	Compare.
II, iv, 273	III, iv, 58	Compare.
II, iv, 274	III, iv, 59	Compare.
II, iv, 275	III, iv, 60	
II, iv, 276	III, iv, 61	Compare.
II, iv, 277	III, iv, 63	Compare.
II, iv, 278	III, iv, 64	
II, iv, 279	III, iv, 65	Compare.
II, iv, 280		
II, iv, 281	III, iv, 68	Compare.
II, iv, 282	III, iii, 174	Compare.
II, iv, 283	III, iii, 173	Compare.
<hr/>		
III, i, 1	III, iv, 78	Compare.
III, i, 2		
III, i, 3	VII, i, 3	
III, i, 4	VII, i, 4	
III, i, 5	VII, i, 5	Compare.
III, i, 6	VII, i, 6	Compare.
III, i, 7	VII, i, 7	Compare.
III, i, 8	III, iv, 81	Compare.
III, i, 9	III, iv, 82	
III, i, 10	III, iv, 83	Compare.
III, i, 11	III, iv, 84	Compare.
III, i, 12		
III, i, 13	III, iv, 79	Compare.
III, i, 14	III, iv, 80	
III, i, 15	II, iv, 85	Compare.
III, i, 16	III, iv, 86	Compare.
III, i, 17	III, iv, 87	Compare.
III, i, 18	VII, i, 35	Compare.
III, i, 19	III, iv, 89	
III, i, 20	III, iv, 90	
III, i, 21	III, iv, 91	
III, i, 22		
III, i, 23		
III, i, 24	III, iv, 101	Compare.
III, i, 25	III, iv, 99	Compare.
III, i, 26	III, iv, 97	Compare.
III, i, 27		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 28	III, iv, 103	Compare.
III, i, 29	III, iv, 104	
III, i, 30	III, iv, 102	Compare.
III, i, 31	III, iv, 105	
III, i, 32	III, iv, 106	
III, i, 33	III, iv, 107	
III, i, 34		
III, i, 35		
III, i, 36	III, iv, 108	
III, i, 37		
III, i, 38		
III, i, 39	III, iv, 109	Compare.
III, i, 40	III, iv, 112	Compare.
III, i, 41	I, iii, 13	Compare.
III, i, 42		
III, i, 43	I, iii, 12	Compare Vārtika 7.
III, i, 44		
III, i, 45	I, iii, 14	Compare.
III, i, 46	I, iii, 15	Bhoja combines Vārtika too. Compare.
III, i, 47	I, iii, 16	Bhoja combines Vārtika also.
III, i, 48	I, iii, 17	
III, i, 49	I, iii, 18	Compare.
III, i, 50	I, iii, 19	
III, i, 51	I, iii, 20	Compare.
III, i, 52		
III, i, 53		
III, i, 54	I, iii, 21	Compare Vārtika 6.
III, i, 55	I, iii, 21	Compare.
III, i, 56	I, iii, 21	Vārtika 1.
III, i, 57	I, iii, 21	Compare Vārtika 3.
III, i, 58	I, iii, 21	Compare Vārtika 4.
III, i, 59	I, iii, 21	Compare Vārtika 5.
III, i, 60	I, iii, 21	Vārtika 7.
III, i, 61	I, iii, 21	Compare Vārtika 8.
III, i, 62	I, iii, 22	Compare Vārtika.
III, i, 63	I, iii, 22, 23.	Compare.
III, i, 64	I, iii, 24	Compare.
III, i, 65	I, iii, 25	Bhoja combines the Sūtra and Vārtika 1. His reading of the Vārtika seems to have been

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
		उपादेवपूजासंगतमित्रकरणपथिष्विति वक्तव्यम्. See also Kāśikā.
III, i, 66	I, iii, 25	See note above.
III, i, 67	I, iii, 25	Compare.
III, i, 68	I, iii, 25	See the last Vārtika in the Kāśikā.
III, i, 69	I, iii, 26	Compare.
III, i, 70	I, iii, 27	Compare the reading of the Sūtra in the Kāśikā. Bhoja combines Vārtikas 1 and 2 in the Bhāṣya reading of the sūtra.
III, i, 71	I, iii, 29	Compare Vārtika 3.
III, i, 72	I, iii, 28	Bhoja combines this Sūtra and the Vārtika. See Kāśikā.
III, i, 73	I, iii, 27	
III, i, 74	I, iii, 27	Compare Vārtika.
III, i, 75	I, iii, 30	
III, i, 76	I, iii, 31	
III, i, 77	I, iii, 32	Compare. Bhoja adds.
III, i, 78	I, iii, 33	
III, i, 79	I, iii, 34	
III, i, 80	I, iii, 35	Compare.
III, i, 81	I, iii, 36	Compare.
III, i, 82	I, iii, 37	Compare.
III, i, 83	I, iii, 38	Compare.
III, i, 84	I, iii, 39	
III, i, 85	I, iii, 40	Bhoja combines the Vārtika.
III, i, 86	I, iii, 41	
III, i, 87	I, iii, 42	Compare.
III, i, 88	I, iii, 43	
III, i, 89	I, iii, 44	
III, i, 90	I, iii, 45	
III, i, 91	I, iii, 46	
III, i, 92	I, iii, 47	Compare.
III, i, 93	I, iii, 49	Compare.
III, i, 94	I, iii, 50	Compare.
III, i, 95	I, iii, 48	Compare.
III, i, 96		
III, i, 97	I, iii, 51	Compare.
III, i, 98	I, iii, 52	Compare.
III, i, 99		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 100	I, iii, 53	
III, i, 101	I, iii, 54	
III, i, 102	I, iii, 55	Compare.
III, i, 103	I, iii, 56	Compare.
III, i, 104		
III, i, 105 } III, i, 106 }	I, iii, 57	Compare.
III, i, 107	I, iii, 58	Compare.
III, i, 108	I, iii, 59	Compare.
III, i, 109	I, iii, 60	Compare.
III, i, 110	I, iii, 61	Compare.
III, i, 111	I, iii, 64	Compare.
III, i, 112	I, iii, 65	
III, i, 113	I, iii, 66	Compare.
III, i, 114	I, iii, 67	
III, i, 115	I, iii, 68	Compare.
III, i, 116	I, iii, 69	Compare.
III, i, 117	I, iii, 70	Compare.
III, i, 118	I, iii, 71	
III, i, 119		
III, i, 120		
III, i, 121	I, iii, 72	Compare in part.
III, i, 122	I, iii, 73	Compare.
III, i, 123	I, iii, 75	Compare.
III, i, 124	I, iii, 77	See Kāśikā.
III, i, 125	I, iii, 74	Compare.
III, i, 126	I, iii, 72	See Bhāṣya.
III, i, 127		
III, i, 128	I, iii, 79	
III, i, 129	I, iii, 80	
III, i, 130	I, iii, 81	
III, i, 131	I, iii, 82	Compare.
III, i, 132	I, iii, 83	Compare.
III, i, 133	I, iii, 84	Compare.
III, i, 134	I, iii, 85	Compare.
III, i, 135	I, iii, 88	Compare.
III, i, 136	I, iii, 87	Compare.
III, i, 137	I, iii, 86	Compare.
III, i, 138	I, iii, 89	Compare.
III, i, 139	I, iii, 90	
III, i, 140	I, iii, 91	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 141	I, iii, 92	
III, i, 142	I, iii, 93	
III, i, 143	I, iii, 78	Compare.
III, i, 144		
III, i, 145	I, iii, 105	Compare.
III, i, 146	I, iii, 106	Compare.
III, i, 147	I, iii, 107	
III, i, 148	I, iv, 108	
III, i, 149	I, iv, 21, 22	Bhoja combines.
III, i, 150	I, ii, 58	Compare.
III, i, 151	I, ii, 59	Compare.
III, i, 152	I, ii, 59	See Kāśikā.
III, i, 153		
III, i, 154	I, ii, 60	Compare.
III, i, 155	I, ii, 63	
III, i, 156	IV, i, 1, 2.	Bhoja combines.
III, i, 157	VII, i, 9	
III, i, 158	VII, i, 11	Compare.
III, i, 159	VII, i, 12	Compare.
III, i, 160	VII, i, 13	Compare.
III, i, 161	VII, i, 14	Compare.
III, i, 162	VII, i, 15	Compare.
III, i, 163	VII, i, 17	
III, i, 164		
III, i, 165		
III, i, 166		
III, i, 167		
III, i, 168		
III, i, 169		
III, i, 170	VII, i, 16	Compare.
III, i, 171		
III, i, 172	VII, i, 18	Compare.
III, i, 173	VII, i, 19	Compare.
III, i, 174	VII, i, 20	
III, i, 175	VII, i, 21	
III, i, 176	VII, i, 22	Compare.
III, i, 177		
III, i, 178	VII, i, 23	
III, i, 179	VII, i, 24	
III, i, 180	VII, i, 25	Compare.
III, i, 181	VII, i, 27	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 182	VII, i, 28	Compare.
III, i, 183	VII, i, 29	Compare. Bhoja adopts the reading found in Mugdhabodha and other works.
III, i, 184	VII, i, 30	
III, i, 185	VII, i, 31	
III, i, 186	VII, i, 32	Compare.
III, i, 187	VII, i, 33	Compare.
III, i, 188	VII, i, 54	Compare.
III, i, 189		
III, i, 190		
III, i, 191		
III, i, 192		
III, i, 193	VII, i, 53	Compare.
III, i, 194		
III, i, 195		
III, i, 196	II, iv, 83	Compare.
III, i, 197	II, iv, 84	Compare.
III, i, 198	II, iv, 84	See Vārtika 1.
III, i, 199	II, iii, 2	
III, i, 200	II, iii, 2 and 4	Bhoja combines the Vārtika on this Sūtra and the fourth Sūtra.
III, i, 201		
III, i, 202		
III, i, 203	II, iii, 31	Compare.
III, i, 204	II, iii, 8	Compare.
III, i, 205		
III, i, 206	II, iii, 10	Compare.
III, i, 207	I, iv, 88	Compare.
III, i, 208	I, iv, 92	Compare.
III, i, 209 } III, i, 210 }	II, iii, 5	Compare.
III, i, 211	II, iii, 6	
III, i, 212	II, iii, 18	Compare.
III, i, 213	II, iii, 18	Compare Vārtika 1. This is the prakṛtyādi in Bhoja.
III, i, 214		
III, i, 215		
III, i, 216		
III, i, 217		
III, i, 218		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 219		
III, i, 220	II, iii, 19	Compare.
III, i, 221		
III, i, 222	II, iii, 21	Compare.
III, i, 223	II, iii, 20	Bhoja combines Sūtra and Vārtika.
III, i, 224	II, iii, 23	
III, i, 225	II, iii, 24	Compare.
III, i, 226 } III, i, 227 }	II, iii, 25	Compare.
III, i, 228	II, iii, 26	Compare.
III, i, 229		
III, i, 230	II, iii, 13	
III, i, 231		
III, i, 232		
III, i, 233		
III, i, 234	II, iii, 13	See Vārtika 1.
III, i, 235	II, iii, 15	
III, i, 236		
III, i, 237	II, iii, 12	Compare.
III, i, 238	II, iii, 17	Compare.
III, i, 239		
III, i, 240	II, iii, 16	Compare.
III, i, 241	II, iii, 28	
III, i, 242	II, iii, 28	See Vārtikas 1 and 2. Bhoja combines the two Vārtikas.
III, i, 243	II, iii, 28	Vārtika 3.
III, i, 244 } III, i, 245 }	II, iii, 29	Compare.
III, i, 246 } III, i, 247 }	II, iii, 32	Compare.
III, i, 248	II, iii, 33	Compare.
III, i, 249		
III, i, 250		
III, i, 251		
III, i, 252	II, iii, 30	Compare.
III, i, 253	II, iii, 34	Compare.
III, i, 254	II, iii, 35	Compare.
III, i, 255	II, iii, 36	Compare.
III, i, 256	II, iii, 36	Compare Vārtika 1.
III, i, 257	II, iii, 36	Vārtika 6.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 258	II, iii, 43	Compare. See also Vārtika in Kāśikā.
III, i, 259		
III, i, 260		
III, i, 261	II, iii, 36	Compare Vārtika 3.
III, i, 262	II, iii, 36	Compare Vārtika 4.
III, i, 263	II, iii, 36	Vārtika 5.
III, i, 264	II, iii, 37	
III, i, 265	II, iii, 38	
III, i, 266	II, iii, 39	
III, i, 267	II, iii, 40	Compare.
III, i, 268	II, iii, 41	Compare.
III, i, 269	II, iii, 42	Compare.
III, i, 270	II, iii, 43	Compare.
III, i, 271		
III, i, 272	II, iii, 44	Compare.
III, i, 273	II, iii, 45	Compare.
III, i, 274	II, iii, 46	Compare.
III, i, 275	II, iii, 47	
III, i, 276	II, iii, 50	
III, i, 277	II, iii, 52	Compare.
III, i, 278	II, iii, 53	
III, i, 279	II, iii, 54	Compare.
III, i, 280	II, iii, 54	See Vārtika in Kāśikā.
III, i, 281	II, iii, 55	
III, i, 282	II, iii, 56	Compare. Bhoja divides.
III, i, 283		
III, i, 284	II, iii, 57	Compare.
III, i, 285		
III, i, 286	II, iii, 58	
III, i, 287	II, iii, 59	Compare.
III, i, 288	II, iii, 51	
III, i, 289	II, iii, 64	Compare.
III, i, 290		
III, i, 291	II, iii, 65	
III, i, 292	II, iii, 66	Compare Vārtika 1 in Kāśikā.
III, i, 293	II, iii, 69	Compare Vārtika 6.
III, i, 294	II, iii, 69	Compare.
III, i, 295	II, iii, 69	Compare Vārtika 3.
III, i, 296	II, iii, 69	Compare.
III, i, 297		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, i, 298 } III, i, 299 }	II, iii, 70	Compare. Bhoja divides.
III, i, 300	II, iii, 71	Compare.
III, i, 301	II, iii, 66	Compare Vārtika 1.
III, i, 302	II, iii, 72	.
III, i, 303 } III, i, 304 }	II, iii, 73	Compare. Bhoja divides.
—		
III, ii, 1	II, i, 4	Compare.
III, ii, 2	VI, ii, 24	Compare.
III, ii, 3	VIII, i, 67	See the gaṇa.
III, ii, 4		
III, ii, 5		
III, ii, 6	II, i, 4	Compare Vārtika 2. Also Bhāṣya under II, ii, 18.
III, ii, 7		
III, ii, 8	II, i, 5	
III, ii, 9 } III, ii, 10 } III, ii, 11 } III, ii, 12 } III, ii, 13 } III, ii, 14 }	II, i, 6	Compare. Bhoja divides one of Pāṇini into six.
III, ii, 15	II, i, 7	Compare.
III, ii, 16	II, i, 8	Compare.
III, ii, 17	II, i, 9	Compare.
III, ii, 18	II, i, 10	Compare.
III, ii, 19	II, i, 11	Compare.
III, ii, 20	II, i, 14	
III, ii, 21	II, i, 15, 16	Compare. Bhoja combines.
III, ii, 22	II, i, 17	Compare. Bhoja combines Vārtika 1.
III, ii, 23 } III, ii, 24 }	II, i, 17	Compare Vārtika 2. Bhoja divides.
III, ii, 25		
III, ii, 26		
III, ii, 27		
III, ii, 28		
III, ii, 29	II, i, 18	Compare.
III, ii, 30	II, i, 19	
III, ii, 31	II, i, 20	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, ii, 32	II, i, 21	Compare.
III, ii, 33	II, i, 22	
III, ii, 34	II, i, 24	Compare. Bhoja combines Vārtika 1 with Sūtra.
III, ii, 35		
III, ii, 36	II, i, 25, 27	Bhoja combines the two.
III, ii, 37	II, i, 26	
III, ii, 38	II, i, 28	
III, ii, 39	II, i, 29	Compare.
III, ii, 40	II, i, 30	
III, ii, 41	II, i, 31	Compare.
III, ii, 42		
III, ii, 43		
III, ii, 44	II, i, 32	
III, ii, 45	II, i, 33	
III, ii, 46	II, i, 34, 35	Compare. Bhoja combines the two Sūtras and the 1st Vārtika on II, i, 35.
III, ii, 47 } III, ii, 48 }	II, i, 36	Compare.
III, ii, 49	II, i, 36	Compare Vārtika 3.
III, ii, 50	II, i, 36	Compare Vārtika 2.
III, ii, 51	II, i, 36	Compare Vārtika 4.
III, ii, 52	II, i, 37	Compare.
III, ii, 53	II, i, 38	Compare.
III, ii, 54	II, i, 39	Compare.
III, ii, 55	II, i, 39	See the Vārtika in the Kāśikā.
III, ii, 56	II, i, 41	Compare.
III, ii, 57	II, i, 40	Compare.
III, ii, 58	II, i, 42	Compare.
III, ii, 59		
III, ii, 60		
III, ii, 61	II, i, 44	
III, ii, 62		
III, ii, 63	II, i, 45	
III, ii, 64	II, i, 46	
III, ii, 65	II, i, 47	Bhoja combines Vārtika.
III, ii, 66 } III, ii, 67 } III, ii, 68 } III, ii, 69 }	II, i, 48	Compare. This is an ākṛtigāṇa in Pāṇini. See Kāśikā.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, ii, 70 } III, ii, 71 } III, ii, 72 } III, ii, 73 } III, ii, 74 }	II, i, 48	Compare. This is an ākṛtigāṇa in Pāṇini. See Kāśikā.
III, ii, 75	II, i, 57	Compare.
III, ii, 76 } III, ii, 77 }	II, i, 49	Compare. Bhoja divides.
III, ii, 78	II, i, 50	
III, ii, 79	II, i, 51	
III, ii, 80	II, i, 51	Compare Vārtika 11.
III, ii, 81	II, i, 55	
III, ii, 82	II, i, 56	Compare.
III, ii, 83	II, i, 53	Compare.
III, ii, 84	II, i, 54	Compare.
III, ii, 85	II, i, 61	Compare.
III, ii, 86	II, i, 62	Compare.
III, ii, 87	II, i, 65	Compare.
III, ii, 88	II, i, 66	Compare.
III, ii, 89	II, i, 71	
III, ii, 90	II, i, 68	Compare.
III, ii, 91		
III, ii, 92	II, i, 69	
III, ii, 93	II, i, 70	Compare.
III, ii, 94	II, i, 60	
III, ii, 95	II, i, 60	Compare Vārtika 3.
III, ii, 96	II, i, 63	
III, ii, 97	II, i, 64	
III, ii, 98		
III, ii, 99		
III, ii, 100	II, i, 69	See Vārtika 8.
III, ii, 101		
III, ii, 102		
III, ii, 103 } III, ii, 104 }	II, i, 72	See the gāṇa under this Sūtra.
III, ii, 105 } III, ii, 106 } III, ii, 107 } III, ii, 108 } III, ii, 109 } III, ii, 110 }		Bhoja has a number of Sūtras in this gāṇa. He adds much more than what is found in the Gāṇapāṭha.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, ii, 111 } III, ii, 112 } III, ii, 113 } III, ii, 114 } III, ii, 115 } III, ii, 116 } III, ii, 117 } III, ii, 118 }		Bhoja has a number of Sūtras in this gaṇa. He adds much more than what is found in the Gaṇa-pāṭha.
III, ii, 119	II, ii, 1	
III, ii, 120	II, ii, 1	Compare Kāśikā.
III, ii, 121	II, ii, 2	Compare.
III, ii, 122		
III, ii, 123	II, ii, 3	Compare.
III, ii, 124	II, ii, 5	
III, ii, 125	II, ii, 6	
III, ii, 126		
III, ii, 127		
III, ii, 128	II, ii, 7	Compare.
III, ii, 129	II, ii, 8	
III, ii, 130	II, ii, 8	See Vārtika 1.
III, ii, 131 } III, ii, 132 }	II, ii, 9	Compare gaṇa.
III, ii, 133	II, ii, 9	See the Vārtika in the Kāśikā.
III, ii, 134		
III, ii, 135	II, ii, 9	See Vārtika 2.
III, ii, 136	II, ii, 10	
III, ii, 137	II, ii, 10	Vārtika.
III, ii, 138	II, ii, 11	
III, ii, 139 } III, ii, 140 }	II, ii, 12, 13	Compare both.
III, ii, 141	II, ii, 14	Compare.
III, ii, 142	II, ii, 15	Compare.
III, ii, 143	II, ii, 17	
III, ii, 144	II, ii, 18	Compare.
III, ii, 145 } III, ii, 146 } III, ii, 147 } III, ii, 148 } III, ii, 149 } III, ii, 150 } III, ii, 151 }	II, ii, 18	This and the following are Vārtikas of the Saunāga school. See Bhāṣya on II, ii, 18. For some there are differences in the readings. See Bhāṣya.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, ii, 152 } III, ii, 153 } III, ii, 154 } III, ii, 155 }	II, ii, 18	See note above.
III, ii, 156	II, ii, 18	See Vārtika in Kāśikā.
III, ii, 157	II, ii, 19	
III, ii, 158	II, ii, 20	Compare.
III, ii, 159		
III, ii, 160	II, ii, 21	Compare.
III, ii, 161	II, ii, 18	See Bhāṣya. This too may be a Vārtika of the Saunāgas.
—————		
III, iii, 1	II, ii, 23	
III, iii, 2	II, ii, 25	Compare.
III, iii, 3		
III, iii, 4	II, ii, 24	See Vārtika 9 in the Bhāṣya.
III, iii, 5		
III, iii, 6		
III, iii, 7	II, ii, 24	See Vārtika 21.
III, iii, 8		
III, iii, 9	II, ii, 24	See Vārtika 12.
III, iii, 10	II, ii, 24	See Vārtika 13.
III, iii, 11	II, ii, 24	See Vārtika 14.
III, iii, 12	II, ii, 24	See Vārtika 15.
III, iii, 13	II, ii, 24	See Vārtika 17.
III, iii, 14	II, ii, 24	See Vārtikas 19 and 20. Bhoja combines.
III, iii, 15	II, ii, 26	
III, iii, 16	II, ii, 27	Compare.
III, iii, 17	II, ii, 28	Compare.
III, iii, 18		
III, iii, 19	II, ii, 29	Compare.
III, iii, 20 } III, iii, 21 } III, iii, 22 } III, iii, 23 } III, iii, 24 } III, iii, 25 } III, iii, 26 } III, iii, 27 }	II, iv, 14	These constitute one gaṇa in Pāṇini. They are divided by Bhoja.

BHOJA--PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iii, 28	II, iv, 15	
III, iii, 29	II, iv, 16	Compare.
III, iii, 30		
III, iii, 31	II, iv, 3	Compare.
III, iii, 32	II, iv, 4	Compare.
III, iii, 33	II, iv, 5	Compare.
III, iii, 34	II, iv, 6	Compare.
III, iii, 35	II, iv, 7	Compare.
III, iii, 36	II, iv, 9	Compare.
III, iii, 37	II, iv, 10	Compare.
III, iii, 38		
III, iii, 39	II, iv, 11	This is all one gaṇa in Pāṇini. Bhoja divides.
III, iii, 40		
III, iii, 41	II, iv, 2	Compare. Bhoja divides.
III, iii, 42		
III, iii, 43	II, iv, 8	
III, iii, 44	II, iv, 12	Compare Vārtika 1.
III, iii, 45	II, iv, 12	Compare in part.
III, iii, 46	II, iv, 12	Compare in part.
III, iii, 47	II, iv, 12	Compare Vārtika 2.
III, iii, 48		
III, iii, 49		
III, iii, 50		
III, iii, 51		
III, iii, 52		
III, iii, 53		
III, iii, 54		
III, iii, 55		
III, iii, 56		
III, iii, 57		
III, iii, 58	II, ii, 30	
III, iii, 59		
III, iii, 60		
III, iii, 61		
III, iii, 62		
III, iii, 63	II, ii, 31	This is the rājadantādigāṇa in Pāṇini. Bhoja makes several additions in these Sūtras.
III, iii, 64		
III, iii, 65		
III, iii, 66		
III, iii, 67		
III, iii, 68		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iii, 69	II, ii, 33	
III, iii, 70 } III, iii, 71 }	II, ii, 31	See note above.
III, iii, 72	II, ii, 34	
III, iii, 73	II, ii, 31	See note above.
III, iii, 74		
III, iii, 75	II, ii, 34	Vārtika 5.
III, iii, 76		
III, iii, 77		
III, iii, 78	II, ii, 34	Vārtika 4.
III, iii, 79		
III, iii, 80		
III, iii, 81	II, ii, 34	Compare Vārtika 3.
III, iii, 82		
III, iii, 83		
III, iii, 84	II, ii, 34	Compare Vārtika 7.
III, iii, 85		
III, iii, 86		
III, iii, 87	II, ii, 34	Compare Vārtika 6.
III, iii, 88		
III, iii, 89	II, ii, 34	Compare Vārtika 8.
III, iii, 90	II, ii, 35	Compare.
III, iii, 91	II, ii, 35	Compare Vārtika 1.
III, iii, 92		
III, iii, 93	II, ii, 35	Compare Vārtika 2.
III, iii, 94 } III, iii, 95 }	II, ii, 35	Compare Vārtika 3. Bhoja divides.
III, iii, 96		
III, iii, 97	II, ii, 36	Compare Vārtika 4.
III, iii, 98	II, ii, 36	Compare.
III, iii, 99		
III, iii, 100 } III, iii, 101 }	II, ii, 37	Compare. Bhoja has two Sūtras for this Gaṇa.
III, iii, 102	II, ii, 38	Compare. This is also a Gaṇa.
III, iii, 103	I, ii, 64	
III, iii, 104	I, ii, 64	Vārtika 24.
III, iii, 105	I, ii, 64	Compare Vārtika 23.
III, iii, 106	I, ii, 65	Compare.
III, iii, 107	I, ii, 66	
III, iii, 108	I, ii, 67	
III, iii, 109	I, ii, 73	Bhoja combines Vārtika.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iii, 110	I, ii, 69	Compare.
III, iii, 111	I, ii, 70, 71.	Bhoja combines these.
III, iii, 112	I, ii, 68	
III, iii, 113	I, ii, 72	
III, iii, 114	I, ii, 72	Bhoja combines Vārtikas 1 and 2.
III, iii, 115	I, ii, 72	See the Vārtika in Kāśikā.
III, iii, 116		
III, iii, 117		
III, iii, 118	II, iv, 17, 18.	Bhoja combines both.
III, iii, 119		
III, iii, 120	II, iv, 30	Vārtika 2.
III, iii, 121	II, iv, 30	Compare Vārtika 3.
III, iii, 122	II, iv, 30	Compare Vārtika 1.
III, iii, 123	II, iv, 20	Compare.
III, iii, 124	II, iv, 21	Compare.
III, iii, 125	II, iv, 23	Compare.
III, iii, 126	II, iv, 23	See Kāśikā.
III, iii, 127	II, iv, 24	Compare.
III, iii, 128	II, iv, 25	Compare part.
III, iii, 129	II, iv, 25	Compare.
III, iii, 130		
III, iii, 131	II, iv, 30	Compare.
III, iii, 132	II, iv, 29	Compare. Bhoja combines the Vārtika.
III, iii, 133	II, iv, 30	See Bhāṣya.
III, iii, 134	II, iv, 31	Compare.
III, iii, 135	II, iv, 26	
III, iii, 136		
III, iii, 137	II, iv, 26	Compare Vārtika 1.
III, iii, 138	II, iv, 27	
III, iii, 139	I, ii, 47	
III, iii, 140	I, ii, 48	Compare.
III, iii, 141		
III, iii, 142	I, ii, 49	Compare.
III, iii, 143	I, ii, 51	Compare.
III, iii, 144	I, ii, 52	
III, iii, 145	I, ii, 52	Compare Vārtika 5.
III, iii, 146	I, ii, 51	See Vārtika 5.
III, iii, 147	I, ii, 51	See Vārtika 3.
III, iii, 148	I, ii, 51	See Vārtika 4.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iv, 1	IV, i, 3	
III, iv, 2	IV, i, 4	Compare.
III, iv, 3		
III, iv, 4		
III, iv, 5		
III, iv, 6		
III, iv, 7		
III, iv, 8		
III, iv, 9	IV, i, 4	See the ajādigāṇa and the Gaṇa Sūtras therein. Bhoja has a few additions.
III, iv, 10		
III, iv, 11		
III, iv, 12		
III, iv, 13		
III, iv, 14		
III, iv, 15	IV, i, 5	Compare.
III, iv, 16	IV, i, 6	Compare. Bhoja combines Vārtika 1.
III, iv, 17	IV, i, 6	Compare Vārtika 2.
III, iv, 18	IV, i, 7	Bhoja combines Sūtra and Vārtika 1.
III, iv, 19	IV, i, 7	Compare Vārtika 2.
III, iv, 20	IV, i, 8	Compare.
III, iv, 21	IV, i, 12	Compare.
III, iv, 22	IV, i, 29	Compare.
III, iv, 23	IV, i, 25	Compare Vārtika 1.
III, iv, 24	IV, i, 27	Bhoja combines Vārtika 1.
III, iv, 25	IV, i, 27	Compare Vārtika in Kāśikā.
III, iv, 26	IV, i, 28	Compare.
III, iv, 27	IV, i, 11	
III, iv, 28	IV, i, 13	Compare.
III, iv, 29	IV, i, 10	Compare svasrādigāṇa.
III, iv, 30	IV, i, 14	Compare.
III, iv, 31	IV, i, 15	Compare.
III, iv, 32		
III, iv, 33	IV, i, 16	Compare.
III, iv, 34		
III, iv, 35	IV, i, 17, 18.	Bhoja divides in a different manner.
III, iv, 36	IV, i, 19	Compare.
III, iv, 37	IV, i, 20	Compare. See also Vārtika.
III, iv, 38		
III, iv, 39	IV, i, 21	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iv, 40	IV, i, 22	Compare.
III, iv, 41	IV, i, 23	Compare.
III, iv, 42	IV, i, 24	Compare.
III, iv, 43	IV, i, 30	Compare.
III, iv, 44	IV, i, 32	Compare.
III, iv, 45	IV, i, 33	Compare.
III, iv, 46		
III, iv, 47	IV, i, 34	Compare.
III, iv, 48		
III, iv, 49	IV, i, 35	See the Gaṇa. Bhoja omits some.
III, iv, 50		
III, iv, 51	IV, i, 39	See Vārtikas 1 and 2.
III, iv, 52	IV, i, 41	Compare in part.
III, iv, 53		
III, iv, 54		
III, iv, 55		
III, iv, 56		
III, iv, 57		
III, iv, 58		
III, iv, 59		Compare the Gaṇa in the Paṇini.
III, iv, 60		The words in the Gaṇa and the
III, iv, 61	IV, i, 41	Gaṇasūtras are distributed in
III, iv, 62		these Sūtras with some additions
III, iv, 63		and omissions.
III, iv, 64		
III, iv, 65		
III, iv, 66		
III, iv, 67		
III, iv, 68		
III, iv, 69		
III, iv, 70	IV, i, 42	Compare in part.
III, iv, 71	IV, i, 42	Compare in part.
III, iv, 72	IV, i, 42	Compare Vārtika 1.
III, iv, 73	IV, i, 42	Compare Vārtika 3.
III, iv, 74	IV, i, 43	Compare. Bhoja adds.
III, iv, 75	IV, i, 45	Compare the Gaṇasūtra.
III, iv, 76	IV, i, 45	See the Gaṇasūtra.
III, iv, 77	IV, i, 45	Compare Gaṇa.
III, iv, 78		
III, iv, 79	IV, i, 44	Compare Sūtra and Vārtika 2.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iv, 80	IV, i, 48	Compare the Sūtra and the Vārtika in Kāśikā(?)
III, iv, 81	IV, i, 36, 37	Bhoja combines.
III, iv, 82	IV, i, 38	Compare.
III, iv, 83		
III, iv, 84	IV, i, 49	Compare.
III, iv, 85	IV, i, 49	Compare Vārtika 4.
III, iv, 86	IV, i, 49	Compare Vārtika 7.
III, iv, 87	IV, i, 49	Compare Vārtika 1.
III, iv, 88	IV, i, 49	Compare Vārtika 2.
III, iv, 89	IV, i, 49	Compare Vārtika 3.
III, iv, 90	IV, i, 50	Compare.
III, iv, 91	IV, i, 51	Compare.
III, iv, 92	IV, i, 52, 53	Compare. Bhoja combines.
III, iv, 93	IV, i, 52	Compare Vārtika 2.
III, iv, 94	IV, i, 52	Compare Vārtika 6.
III, iv, 95		
III, iv, 96	IV, i, 54	Compare.
III, iv, 97	IV, i, 55	Compare.
III, iv, 98	IV, i, 55	Compare Vārtika 1.
III, iv, 99	IV, i, 55	Compare Vārtika 2.
III, iv, 100 } III, iv, 101 }	IV, i, 55	Compare Vārtika 3. Bhoja combines both.
III, iv, 102	IV, i, 56	Compare.
III, iv, 103	IV, i, 57	Compare.
III, iv, 104	IV, i, 58	
III, iv, 105	IV, i, 62	Compare.
III, iv, 106	IV, i, 63	Compare.
III, iv, 107	IV, i, 64	Compare.
III, iv, 108	IV, i, 65	
III, iv, 109	IV, i, 65	Compare Vārtika.
III, iv, 110	IV, i, 66	
III, iv, 111	IV, i, 67	Compare.
III, iv, 112	IV, i, 68	Compare.
III, iv, 113		
III, iv, 114	IV, i, 69	Compare.
III, iv, 115		
III, iv, 116		
III, iv, 117 } III, iv, 118 } III, iv, 119 }	IV, i, 73	See Gaṇa and the Gaṇasūtras.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
III, iv, 120 } III, iv, 121 } III, iv, 122 } III, iv, 123 } III, iv, 124 } III, iv, 125 }	IV, i, 73	See the Gaṇa and the Gaṇasūtras.
III, iv, 126	IV, i, 74	
III, iv, 127		
III, iv, 128	IV, i, 77	
III, iv, 129	IV, i, 78	Compare.
III' iv, 130	IV, i, 79	Compare.
III, iv, 131 } III, iv, 132 } III, iv, 133 } III, iv, 134 }	IV, i, 80	See Gaṇa.
III, iv, 135	IV, i, 81	Compare.
—		
IV, i, 1		
IV, i, 2 } IV, i, 3 }	IV, i, 85	Compare. Bhoja divides.
IV, i, 4	IV, i, 84	See Gaṇa.
IV, i, 5	IV, i, 84	See Vārtika 7.
IV, i, 6	IV, i, 84	See Vārtika 8.
IV, i, 7	IV, i, 84	See Vārtika 2.
IV, i, 8	IV, i, 86	Compare.
IV, i, 9 } IV, i, 10 } IV, i, 11 } IV, i, 12 } IV, i, 13 } IV, i, 14 }	IV, i, 86	These comprise the utsādigāṇa in Pāṇini with certain additions.
IV, i, 15	IV, i, 86	Compare Vārtika.
IV, i, 16	IV, i, 85	See Vārtika 3.
IV, i, 17	IV, i, 85	See Vārtikas 4 and 5. Bhoja combines both.
IV, i, 18	IV, i, 88	Compare.
IV, i, 19	IV, ii, 33, 34	Compare. Bhoja combines both.
IV, i, 20 } IV, i, 21 }	IV, i, 87	Bhoja divides.
IV, i, 22		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 23	IV, i, 92	
IV, i, 24	IV, i, 93	Compare.
IV, i, 25	IV, i, 94	Compare.
IV, i, 26	IV, i, 95	
IV, i, 27	IV, i, 104	See the Gaṇa.
IV, i, 28 } IV, i, 29 }	IV, i, 96	See the Gaṇa and the Gaṇasūtras.
IV, i, 30		
IV, i, 31		
IV, i, 32 } IV, i, 33 } IV, i, 34 }		
IV, i, 35 } IV, i, 36 } IV, i, 37 } IV, i, 38 }	IV, i, 96	See the Gaṇa and the Gaṇasūtras.
IV, i, 39	IV, i, 97	Bhoja combines Vārtika.
IV, i, 40 } IV, i, 41 }	IV, i, 100	See the Gaṇa.
IV, i, 42 } IV, i, 43 } IV, i, 44 }	IV, i, 104	Compare the Gaṇa.
IV, i, 45 } IV, i, 46 } IV, i, 47 } IV, i, 48 } IV, i, 49 }	IV, i, 105	Compare the Gaṇa.
IV, i, 50 } IV, i, 51 } IV, i, 52 } IV, i, 53 }		
IV, i, 54 } IV, i, 55 }	IV, i, 106	Bhoja divides.
IV, i, 56 } IV, i, 57 }	IV, i, 107	Bhoja divides.
IV, i, 58	IV, i, 108	Compare.
IV, i, 59	IV, i, 109	Compare.
IV, i, 60 } IV, i, 61 } IV, i, 62 }	IV, i, 110	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 63 }		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 64 } IV, i, 65 } IV, i, 66 } IV, i, 67 }	IV, i, 110	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 68 IV, i, 69 IV, i, 70 } IV, i, 71 } IV, i, 72 } IV, i, 73 } IV, i, 74 } IV, i, 75 } IV, i, 76 } IV, i, 77 } IV, i, 78 }	IV, i, 111 IV, i, 98	Compare the Gaṇa.
IV, i, 79 IV, i, 80 IV, i, 81 IV, i, 82 } IV, i, 83 }	IV, i, 99 IV, i, 100 IV, i, 101 IV, i, 102 IV, i, 103	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras. Compare. Compare. Compare. Bhoja divides.
IV, i, 84 } IV, i, 85 } IV, i, 86 } IV, i, 87 } IV, i, 88 } IV, i, 89 } IV, i, 90 } IV, i, 91 } IV, i, 92 } IV, i, 93 }	IV, i, 112	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 94 IV, i, 95	IV, i, 113 IV, i, 114	Compare. In some manuscripts of the Vārtika there is a Vārtika similar to Bhoja's in this Sūtra of Pāṇini. It reads अण् कुञ्चकोक्लिन्त् स्मृतः In the Kāśikā this is found under IV, i, 120.
IV, i, 96 IV, i, 97 IV, i, 98	IV, i, 114 IV, i, 115 IV, i, 116	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 99	IV, i, 117	Compare.
IV, i, 100	IV, i, 118	Compare.
IV, i, 101	IV, i, 119	Compare.
IV, i, 102		
IV, i, 103	IV, i, 121	
IV, i, 104	IV, i, 122	Compare.
IV, i, 105 } IV, i, 106 } IV, i, 107 } IV, i, 108 } IV, i, 109 } IV, i, 110 }	IV, i, 123	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 111	IV, i, 120	See the Vārtika in the Kāśikā.
IV, i, 112	IV, i, 124	
IV, i, 113	IV, i, 125	
IV, i, 114	IV, i, 126	Compare the Gaṇa.
IV, i, 115	IV, i, 127	
IV, i, 116	IV, i, 128	Compare.
IV, i, 117	IV, i, 128	Compare Vārtika 2.
IV, i, 118	IV, i, 130	See the illustrations in the Kāśikā.
IV, i, 119	IV, i, 129	Compare.
IV, i, 120	IV, i, 131	Compare.
IV, i, 121	IV, i, 144	Compare.
IV, i, 122	IV, i, 145	
IV, i, 123 } IV, i, 124 }	IV, i, 143	Compare.
IV, i, 125	IV, i, 132	Compare.
IV, i, 126	IV, i, 133	Compare.
IV, i, 127	IV, i, 138	Compare.
IV, i, 128 } IV, i, 129 }	IV, i, 137	Compare. Bhoja divides.
IV, i, 130 } IV, i, 131 }	IV, i, 139	Compare both the Sūtras.
IV, i, 132	IV, i, 142	Compare.
IV, i, 133	IV, i, 141	
IV, i, 134	IV, i, 135	
IV, i, 135	IV, i, 136	See the Gaṇa.
IV, i, 136 } IV, i, 137 } IV, i, 138 }	IV, i, 146	See the Gaṇa.
IV, i, 139	IV, i, 147	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 140	IV, i, 148	Compare. See also Kāśikā.
IV, i, 141	IV, i, 149	See Kāśikā.
IV, i, 142 } IV, i, 143 }	IV, i, 150	Compare. See also Kāśikā.
IV, i, 144 } IV, i, 145 } IV, i, 146 } IV, i, 147 } IV, i, 148 } IV, i, 149 }	IV, i, 151	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras. Bhoja has many additions.
IV, i, 150 } IV, i, 151 } IV, i, 152 } IV, i, 153 }		
IV, i, 154 } IV, i, 155 }	IV, i, 152	Compare.
IV, i, 156 } IV, i, 157 }	IV, i, 154	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 158 } IV, i, 159 } IV, i, 160 } IV, i, 161 } IV, i, 162 } IV, i, 163 } IV, i, 164 } IV, i, 165 } IV, i, 166 }	IV, i, 155 } IV, i, 156 } IV, i, 156 } IV, i, 157 } IV, i, 158 } IV, i, 159 } IV, i, 159 } IV, i, 160 }	Compare. Compare. See Vārtika in Kāśikā. Compare. See Gaṇa. Compare. Compare.
IV, i, 167 } IV, i, 168 }	IV, i, 161	See Kāśikā. Bhoja divides.
IV, i, 169 } IV, i, 170 }	IV, i, 166	Compare. Bhoja divides.
IV, i, 171 } IV, i, 172 } IV, i, 173 } IV, i, 174 } IV, i, 175 }	IV, i, 167 } IV, i, 169 } IV, i, 168 } IV, i, 170 } IV, i, 169 }	Compare. Compare.
IV, i, 176 } IV, i, 177 } IV, i, 178 } IV, i, 179 }	IV, i, 171 } IV, i, 173 } IV, i, 174 } IV, i, 176 }	See the Vārtika in the Kāśikā. (The Sūtra is numbered 171 in Kāśikā.) Compare. Compare. Compare. Compare in part.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, i, 180	II, iv, 62	Compare.
IV, i, 181	II, iv, 64	Compare.
IV, i, 182	II, iv, 64	See Vārtika.
IV, i, 183	II, iv, 70	Compare in part.
IV, i, 184 } IV, i, 185 } IV, i, 186 } IV, i, 187 } IV, i, 188 }	II, iv, 63	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 189	II, iv, 65	Compare.
IV, i, 190	II, iv, 70	Compare in part.
IV, i, 191	II, iv, 60	Compare.
IV, i, 192 } IV, i, 193 } IV, i, 194 }	II, iv, 69	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 195	II, iv, 68	See the Gaṇa.
IV, i, 196	II, iv, 69	Compare.
IV, i, 197	II, iv, 67	Compare.
IV, i, 198		
IV, i, 199	IV, i, 89	Compare.
IV, i, 200	IV, i, 91	Compare.
IV, i, 201	II, iv, 58	See the Vārtika in the Kāśikā.
IV, i, 202	II, iv, 59	See Gaṇa.
IV, i, 203	IV, i, 166	Compare.
IV, i, 204	IV, i, 168	Compare.
IV, i, 205 } IV, i, 206 } IV, i, 207 }	II, iv, 61	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, i, 208		
IV, i, 209		
IV, i, 210		
IV, i, 211		
—		
IV, ii, 1	IV, ii, 1	
IV, ii, 2	IV, ii, 2	Compare.
IV, ii, 3	IV, ii, 2	Compare Vārtika 1.
IV, ii, 4	IV, ii, 2	Bhoja combines Vārtikas 2 and 3.
IV, ii, 5		
IV, ii, 6	IV, ii, 2	Compare. See Vārtika 4.
IV, ii, 7	IV, ii, 3	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, ii, 8	IV, ii, 4	Compare.
IV, ii, 9	IV, ii, 5	
IV, ii, 10	IV, ii, 6	
IV, ii, 11	IV, ii, 7	Compare.
IV, ii, 12	IV, ii, 9	
IV, ii, 13	IV, ii, 8	See Vārtika in the Kāśikā.
IV, ii, 14	IV, ii, 10	
IV, ii, 15	IV, ii, 11	
IV, ii, 16	IV, ii, 12	Compare.
IV, ii, 17	IV, ii, 13	Compare.
IV, ii, 18	IV, ii, 14	Compare.
IV, ii, 19	IV, ii, 15	Compare.
IV, ii, 20	IV, ii, 16	Compare.
IV, ii, 21	IV, ii, 17	Compare.
IV, ii, 22	IV, ii, 18	
IV, ii, 23	IV, ii, 19	Compare.
IV, ii, 24	IV, ii, 20	
IV, ii, 25	IV, ii, 21	Compare.
IV, ii, 26	IV, ii, 22	Compare.
IV, ii, 27	IV, ii, 23	Compare.
IV, ii, 28	IV, ii, 24	
IV, ii, 29	IV, ii, 25	Compare.
IV, ii, 30	IV, ii, 26	
IV, ii, 31	IV, ii, 28	Compare Vārtika 1.
IV, ii, 32	IV, ii, 28	Compare Vārtika 2.
IV, ii, 33	IV, ii, 27	Compare.
IV, ii, 34	IV, ii, 29	Compare.
IV, ii, 35	IV, ii, 30	Compare.
IV, ii, 36	IV, ii, 31	
IV, ii, 37	IV, ii, 32	Compare.
IV, ii, 38	IV, ii, 34	
IV, ii, 39	IV, ii, 35	
IV, ii, 40	IV, ii, 55	Compare in part.
IV, ii, 41	IV, ii, 56	Compare.
IV, ii, 42	IV, ii, 57	Compare.
IV, ii, 43	IV, ii, 58	Compare.
IV, ii, 44	IV, ii, 59	
IV, ii, 45	IV, ii, 60	Compare.
IV, ii, 46	IV, ii, 60	See the Vārtika in the Kāśikā.
IV, ii, 47	IV, ii, 63	See the Gaṇa.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, ii, 48 } IV, ii, 49 } IV, ii, 50 } IV, ii, 51 } IV, ii, 52 } IV, ii, 53 } IV, ii, 54 } IV, ii, 55 }	IV, ii, 60 IV, ii, 62 IV, ii, 61 IV, ii, 65	See Vārtikas in Kāśikā. See Gaṇa. In one of the manuscripts of the Vārtika there is a Vārtika सर्वसादेद्विगोश्च लः under this Sūtra. Compare.
IV, ii, 56 IV, ii, 57 IV, ii, 58 IV, ii, 59 IV, ii, 60 IV, ii, 61 IV, ii, 62 IV, ii, 63 IV, ii, 64 IV, ii, 65 IV, ii, 66 IV, ii, 67 IV, ii, 68 } IV, ii, 69 } IV, ii, 70	IV, ii, 64 IV, ii, 65 IV, ii, 37 IV, ii, 38 IV, ii, 44, 45. IV, ii, 45 IV, ii, 39 IV, ii, 40 IV, ii, 41 IV, ii, 47 IV, ii, 47 IV, ii, 42 IV, ii, 48	Compare. Compare. See Gaṇa. See Gaṇa under 45. Compare Vārtika. Bhoja adds the Vārtika also. Compare. Compare. See Vārtika. Compare. Compare. Bhoja divides.
IV, ii, 71 IV, ii, 72 IV, ii, 73 IV, ii, 74 IV, ii, 75 IV, ii, 76 IV, ii, 77 IV, ii, 78 IV, ii, 79 IV, ii, 80 IV, ii, 81 IV, ii, 82	IV, ii, 43 IV, ii, 42 IV, ii, 49 IV, ii, 42 IV, ii, 50 IV, ii, 50, 51. IV, ii, 50 IV, ii, 43 IV, ii, 36 IV, ii, 36 IV, ii, 36	This is probably one of the Sūtras of Āpīśali. See Vārtikas 2 and 3. Bhoja combines. See Vārtika. Compare. Compare Vārtika. Compare. Parts of the two Sūtras are combined. Compare in part. Compare. See Vārtika 1. See Vārtika 2. See Vārtika 3.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, ii, 83	IV, ii, 36	See Vārtika 5.
IV, ii, 84	IV, ii, 36	See Vārtika 6.
IV, ii, 85	IV, ii, 52	Compare.
IV, ii, 86 } IV, ii, 87 }	IV, ii, 53	See the Gaṇa.
IV, ii, 88 } IV, ii, 89 } IV, ii, 90 } IV, ii, 91 }	IV, ii, 54	See both the Gaṇas. Bhoja has additions.
IV, ii, 92	IV, ii, 67	Compare.
IV, ii, 93	IV, ii, 70	Compare.
IV, ii, 94	IV, ii, 68	Compare.
IV, ii, 95		
IV, ii, 96	IV, ii, 71	
IV, ii, 97	IV, ii, 72	Compare.
IV, ii, 98	IV, ii, 73	
IV, ii, 99	IV, ii, 74	
IV, ii, 100 } IV, ii, 101 } IV, ii, 102 } IV, ii, 103 } IV, ii, 104 }	IV, ii, 75	See the Gaṇa. Bhoja adds.
IV, ii, 105	IV, ii, 76	
IV, ii, 106 } IV, ii, 107 }	IV, ii, 77	See the Gaṇa.
IV, ii, 108	IV, ii, 78	Compare.
IV, ii, 109	IV, ii, 79	
IV, ii, 110 } IV, ii, 111 } IV, ii, 112 } IV, ii, 113 } IV, ii, 114 } IV, ii, 115 } IV, ii, 116 } IV, ii, 117 } IV, ii, 118 } IV, ii, 119 } IV, ii, 120 } IV, ii, 121 } IV, ii, 122 } IV, ii, 123 }	IV, ii, 80	There are several Gaṇas under this Sūtra in Pāṇini, each with Gaṇa Sūtras. Compare them with these Sūtras of Bhoja. The latter has many additions.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 14	IV, ii, 101	
IV, iii, 15	IV, ii, 102	
IV, iii, 16	IV, ii, 103	
IV, iii, 17	IV, ii, 104	Compare.
IV, iii, 18		
IV, iii, 19		
IV, iii, 20	IV, ii, 105	Compare.
IV, iii, 21 } IV, iii, 22 }	IV, ii, 106	Bhoja divides.
IV, iii, 23	IV, ii, 104	Vārtika.
IV, iii, 24 } IV, iii, 25 }	IV, ii, 106	Compare. Bhoja divides.
IV, iii, 26	IV, ii, 107	Compare.
IV, iii, 27	IV, ii, 108	
IV, iii, 28	IV, ii, 109	Compare.
IV, iii, 29		
IV, iii, 30 } IV, iii, 31 } IV, iii, 32 }	IV, ii, 110	Compare. See the Gaṇa also. Bhoja adds.
IV, iii, 33 }		
IV, iii, 34	IV, ii, 111	Compare.
IV, iii, 35	IV, ii, 112	
IV, iii, 36	IV, ii, 113	Compare.
IV, iii, 37	IV, ii, 114	
IV, iii, 38	I, i, 75	Compare.
IV, iii, 39	I, i, 73	Compare Vārtika 5.
IV, iii, 40	I, i, 73	Compare Vārtikas 7 and 8. Bhoja combines them.
IV, iii, 41	I, i, 74	Compare.
IV, iii, 42	IV, ii, 115	Compare.
IV, iii, 43 } IV, iii, 44 }	IV, ii, 119	Bhoja divides.
IV, iii, 45		
IV, iii, 46 } IV, iii, 47 } IV, iii, 48 }	IV, ii, 116	See the Gaṇa. Bhoja adds.
IV, iii, 49 }		
IV, iii, 50 }		
IV, iii, 51	IV, ii, 117	Compare.
IV, iii, 52	IV, ii, 118	Compare.
IV, iii, 53	IV, ii, 121, 122	Bhoja combines.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 54	IV, ii, 123	Compare.
IV, iii, 55 } IV, iii, 56 }	IV, ii, 124	Bhoja divides.
IV, iii, 57	IV, ii, 125	Compare.
IV, iii, 58	IV, ii, 126	Compare.
IV, iii, 59 } IV, iii, 60 } IV, iii, 61 } IV, iii, 62 } IV, iii, 63 } IV, iii, 64 }	IV, ii, 127	Compare Gaṇa. Bhoja adds.
IV, iii, 65	IV, ii, 128	
IV, iii, 66	IV, ii, 129	Compare. See also the Vārtika in the Kāśikā.
IV, iii, 67	IV, ii, 129	See Vārtika in the Kāśikā.
IV, iii, 68	IV, ii, 130	Compare.
IV, iii, 69	IV, ii, 131	Compare.
IV, iii, 70	IV, ii, 132	
IV, iii, 71	IV, ii, 133	Compare Gaṇa.
IV, iii, 72	IV, ii, 134	
IV, iii, 73	IV, ii, 135, 136	
IV, iii, 74	IV, ii, 135	Compare in part.
IV, iii, 75	IV, ii, 137	Compare.
IV, iii, 76	IV, ii, 139	
IV, iii, 77	IV, ii, 141, 142	Compare both the Sūtras.
IV, iii, 78	IV, ii, 143	Compare.
IV, iii, 79	IV, ii, 144	Compare.
IV, iii, 80	IV, ii, 145	Compare.
IV, iii, 81 } IV, iii, 82 } IV, iii, 83 } IV, iii, 84 } IV, iii, 85 } IV, iii, 86 } IV, iii, 87 } IV, iii, 88 } IV, iii, 89 } IV, iii, 90 } IV, iii, 91 } IV, iii, 92 } IV, iii, 93 }	IV, ii, 138	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 94	IV, iii, 1, 2	
IV, iii, 95	IV, iii, 2	Compare in part.
IV, iii, 96	IV, iii, 3	Compare.
IV, iii, 97	IV, iii, 10	Compare.
IV, iii, 98	IV, iii, 4	
IV, iii, 99	IV, iii, 5	Compare.
IV, iii, 100	IV, iii, 6	Compare.
IV, iii, 101	IV, iii, 7	Compare.
IV, iii, 102	IV, iii, 4	Compare Vārtika 1.
IV, iii, 103	IV, iii, 11	Compare.
IV, iii, 104		
IV, iii, 105	IV, iii, 12	
IV, iii, 106	IV, iii, 13	Compare.
IV, iii, 107	IV, iii, 14	Compare.
IV, iii, 108	IV, iii, 15	
IV, iii, 109	IV, iii, 23	Compare.
IV, iii, 110	IV, iii, 24	Compare.
IV, iii, 111		
IV, iii, 112	IV, iii, 23	See the Vārtika in the Kāśikā.
IV, iii, 113		
IV, iii, 114	IV, iii, 16	Compare the Gaṇa and Gaṇa Sūtra.
IV, iii, 115		
IV, iii, 116	IV, iii, 21	Compare.
IV, iii, 117	IV, iii, 17	Compare.
IV, iii, 118	IV, iii, 8, 9	Compare.
IV, iii, 119		
IV, iii, 120	IV, iii, 8	See Vārtika 2.
IV, iii, 121	IV, iii, 23	Compare the last Vārtika in the Kāśikā.
IV, iii, 122	IV, iii, 25	
IV, iii, 123	IV, iii, 26	Compare.
IV, iii, 124	IV, iii, 27	
IV, iii, 125	IV, iii, 28	Compare.
IV, iii, 126	IV, iii, 29	
IV, iii, 127	IV, iii, 32	Compare.
IV, iii, 128	IV, iii, 30	Compare.
IV, iii, 129	IV, iii, 35	Compare.
IV, iii, 130	IV, iii, 34, 35	Compare in part.
IV, iii, 131	IV, iii, 36	Compare. See also Vārtika under IV, iii, 34.
IV, iii, 132	IV, iii, 34	Compare Vārtika 1.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 133	IV, iii, 36	Compare in part.
IV, iii, 134	IV, iii, 34	Compare Vārtika 3.
IV, iii, 135	IV, iii, 34	Compare Vārtika 2.
IV, iii, 136	IV, iii, 37	Compare.
IV, iii, 137	IV, iii, 38, 39 and 41.	Compare the three Sūtras. Bhoja combines.
IV, iii, 138	IV, iii, 43	
IV, iii, 139	IV, iii, 44	
IV, iii, 140	IV, iii, 45	
IV, iii, 141	IV, iii, 46	Compare.
IV, iii, 142	IV, iii, 47	
IV, iii, 143	IV, iii, 48	Compare.
IV, iii, 144	IV, iii, 49	Compare.
IV, iii, 145	IV, iii, 50	
IV, iii, 146	IV, iii, 51	
IV, iii, 147	IV, iii, 52	
IV, iii, 148	IV, iii, 53	
IV, iii, 149	IV, iii, 54	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, iii, 150		
IV, iii, 151		
IV, iii, 152	IV, iii, 55	
IV, iii, 153	IV, iii, 56	Compare.
IV, iii, 154	IV, iii, 57	Compare.
IV, iii, 155	IV, iii, 58	Compare. Bhoja combines the Vārtika found in the Kāśikā.
IV, iii, 156	IV, iii, 58	Compare the Vārtika under this Sūtra found in the footnote to this Sūtra in Pandit Sen's edition of the Kāśikā.
IV, iii, 157	IV, iii, 59	See the Gaṇa in the Kāśikā.
IV, iii, 158		
IV, iii, 159		
IV, iii, 160		
IV, iii, 161		
IV, iii, 162	IV, iii, 60	
IV, iii, 163	IV, iii, 61	Compare.
IV, iii, 164	IV, iii, 60	See the Vārtikas in the Kāśikā.
IV, iii, 165		
IV, iii, 166		
IV, iii, 167		
IV, iii, 168	IV, iii, 62	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 169	IV, iii, 63	
IV, iii, 170	IV, iii, 64	Compare.
IV, iii, 171 } IV, iii, 172 }	IV, iii, 60	See the Vārtikas in the Kāśikā.
IV, iii, 173 } IV, iii, 174 }	IV, iii, 65	Compare.
IV, iii, 175	IV, iii, 40, 41	Compare.
IV, iii, 176	IV, iii, 41	Compare.
IV, iii, 177	IV, iii, 60	See the Vārtikas in the Kāśikā.
IV, iii, 178		
IV, iii, 179	IV, iii, 66	Compare.
IV, iii, 180	IV, iii, 66	Compare Vārtika I.
IV, iii, 181	IV, iii, 67	
IV, iii, 182	IV, iii, 68	Compare.
IV, iii, 183	IV, iii, 69	Compare.
IV, iii, 184	IV, iii, 70	
IV, iii, 185	IV, iii, 71	
IV, iii, 186	IV, iii, 72	Compare.
IV, iii, 187 } IV, iii, 188 } IV, iii, 189 }	IV, iii, 73	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, iii, 190 }		
IV, iii, 191	IV, iii, 74	
IV, iii, 192	IV, iii, 75	Compare.
IV, iii, 193	IV, iii, 76	Compare Gaṇa.
IV, iii, 194	IV, iii, 77	
IV, iii, 195	IV, iii, 78	
IV, iii, 196	IV, iii, 79	Compare.
IV, iii, 197	IV, iii, 81	Compare.
IV, iii, 198	IV, iii, 82	
IV, iii, 199	IV, iii, 80	
IV, iii, 200	IV, iii, 83	
IV, iii, 201	IV, iii, 84	Compare. See the Kāśikā for additions.
IV, iii, 202	IV, iii, 85	
IV, iii, 203	IV, iii, 86	
IV, iii, 204	IV, iii, 87	
IV, iii, 205	IV, iii, 88	
IV, iii, 206	IV, iii, 87	Compare Vārtika I.
IV, iii, 207	IV, iii, 89	
IV, iii, 208	IV, iii, 90	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 209	IV, iii, 91	Compare.
IV, iii, 210	IV, iii, 94	Compare in part.
IV, iii, 211	IV, iii, 92	Compare Gaṇa.
IV, iii, 212	IV, iii, 93	Compare both the Gaṇas.
IV, iii, 213		
IV, iii, 214		
IV, iii, 215		
IV, iii, 216	IV, iii, 94	Compare.
IV, iii, 217	IV, iii, 95	
IV, iii, 218	IV, iii, 97	Compare.
IV, iii, 219	IV, iii, 96	Compare.
IV, iii, 220	IV, iii, 98	
IV, iii, 221	IV, iii, 99	Bhoja divides.
IV, iii, 222	IV, iii, 100	Compare.
IV, iii, 223	IV, iii, 101	
IV, iii, 224		
IV, iii, 225	IV, iii, 102	
IV, iii, 226	IV, iii, 103	Compare.
IV, iii, 227	IV, iii, 106	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtra.
IV, iii, 228		
IV, iii, 229	IV, iii, 107	
IV, iii, 230	IV, iii, 108	
IV, iii, 231	IV, iii, 109	
IV, iii, 232	IV, iii, 111	See also previous Sūtra.
IV, iii, 233	IV, iii, 110	Compare.
IV, iii, 234	IV, iii, 105	Compare. Bhoja divides.
IV, iii, 235		
IV, iii, 236	IV, iii, 133	Compare. Bhoja divides.
IV, iii, 237		
IV, iii, 238		
IV, iii, 239	IV, iii, 112	
IV, iii, 240	IV, iii, 113	
IV, iii, 241	IV, iii, 114	
IV, iii, 242	IV, iii, 115	
IV, iii, 243	IV, iii, 116	
IV, iii, 244	IV, iii, 117	Compare.
IV, iii, 245	IV, iii, 119	
IV, iii, 246	V, i, 10	Compare.
IV, iii, 247	IV, iii, 118	Compare Gaṇa.
IV, iii, 248	IV, iii, 120	
IV, iii, 249	IV, iii, 121	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iii, 250		
IV, iii, 251		
IV, iii, 252	IV, iii, 122	Compare.
IV, iii, 253 } IV, iii, 254 }	IV, iii, 123	Compare. Bhoja divides.
IV, iii, 255	IV, iii, 124	
IV, iii, 256 } IV, iii, 257 }	IV, iii, 125	See also Vārtika.
IV, iii, 258 } IV, iii, 259 }	IV, iii, 129	Compare.
IV, iii, 260	IV, iii, 133	Compare.
IV, iii, 261 } IV, iii, 262 }	IV, iii, 126	Compare both.
IV, iii, 263	IV, iii, 131	Compare Gaṇa.
IV, iii, 264	IV, iii, 132	
IV, iii, 265	IV, iii, 127	Compare.
IV, iii, 266	IV, iii, 128	
IV, iii, 267	IV, iii, 120	See Vārtika 8.
IV, iii, 268	IV, iii, 120	See Vārtika 9.
IV, iii, 269	IV, iii, 120	See Vārtika 10.
—		
IV, iv, 1	IV, iii, 134	
IV, iv, 2	IV, iii, 135	Compare.
IV, iv, 3	IV, iii, 136	Compare Gaṇa.
IV, iv, 4	IV, iii, 141	Compare Gaṇa.
IV, iv, 5	IV, iii, 137	Compare.
IV, iv, 6	IV, iii, 139, 140	Bhoja combines.
IV, iv, 7	IV, iii, 154	See Gaṇa.
IV, iv, 8 } IV, iv, 9 } IV, iv, 10 }	IV, iii, 152	Compare. Bhoja divides. See Gaṇa.
IV, iv, 11	IV, iii, 153	Compare.
IV, iv, 12	IV, iii, 138	Compare.
IV, iv, 13	IV, iii, 143	Compare.
IV, iv, 14	IV, iii, 143	See Kāśikā.
IV, iv, 15	IV, iii, 145	Compare.
IV, iv, 16		
IV, iv, 17	IV, iii, 144	Compare Gaṇa.
IV, iv, 18	IV, iii, 148	
IV, iv, 19	IV, iii, 149	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 20	IV, iii, 146	Compare.
IV, iv, 21	IV, iii, 147	
IV, iv, 22	IV, iii, 156	
IV, iv, 23	IV, iii, 142	
IV, iv, 24	IV, iii, 157	
IV, iv, 25	IV, iii, 158	Compare.
IV, iv, 26	IV, iii, 159	Compare.
IV, iv, 27	V, i, 10	See Vārtika 2.
IV, iv, 28		
IV, iv, 29		
IV, iv, 30	IV, iii, 160	Compare.
IV, iv, 31	IV, iii, 161	
IV, iv, 32	IV, iii, 162	
IV, iv, 33	IV, iii, 163	
IV, iv, 34	IV, iii, 164	See Gaṇa.
IV, iv, 35	IV, iii, 165	
IV, iv, 36	IV, iii, 166	
IV, iv, 37	IV, iii, 167	See Gaṇa.
IV, iv, 38		
IV, iv, 39		
IV, iv, 40	IV, iii, 166	See the Kāśikā and the Vārtika therein.
IV, iv, 41		
IV, iv, 42		
IV, iv, 43	IV, iii, 168	
IV, iv, 44		
IV, iv, 45	IV, iv, 1	
IV, iv, 46	IV, iv, 2	Compare. Bhoja combines.
IV, iv, 47		
IV, iv, 48	IV, iv, 3	
IV, iv, 49	IV, iv, 4	
IV, iv, 50	IV, iv, 5	
IV, iv, 51	IV, iv, 6	
IV, iv, 52	IV, iv, 7	Compare.
IV, iv, 53	IV, iv, 8	
IV, iv, 54	IV, iv, 9	
IV, iv, 55	IV, iv, 10	See Gaṇa.
IV, iv, 56	IV, iv, 11	
IV, iv, 57		
IV, iv, 58	IV, iv, 12	See Gaṇa.
IV, iv, 59		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 60 } IV, iv, 61 }	IV, iv, 13	Bhoja divides.
IV, iv, 62	IV, iv, 14	
IV, iv, 63	V, ii, 21	Compare.
IV, iv, 64	IV, iv, 15	See Gaṇa.
IV, iv, 65	IV, iv, 16	See Gaṇa.
IV, iv, 66	IV, iv, 17	Compare.
IV, iv, 67	IV, iv, 18	
IV, iv, 68 } IV, iv, 69 }	IV, iv, 19	See Gaṇa.
IV, iv, 70 } IV, iv, 71 }	IV, iv, 20	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 72 } IV, iv, 73 }	IV, iv, 21	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 74	IV, iv, 22	Compare.
IV, iv, 75	IV, iv, 23	
IV, iv, 76	IV, iv, 24	
IV, iv, 77	IV, iv, 25	
IV, iv, 78	IV, iv, 26	Compare.
IV, iv, 79	IV, iv, 27	
IV, iv, 80	IV, iv, 28	Compare.
IV, iv, 81	IV, iv, 29	Compare.
IV, iv, 82	IV, iv, 32	
IV, iv, 83	IV, iv, 33	
IV, iv, 84	IV, iv, 34	
IV, iv, 85	IV, iv, 35	
IV, iv, 86	IV, iv, 36	Compare.
IV, iv, 87	IV, iv, 37	Compare.
IV, iv, 88	IV, iv, 39, 40	Compare both.
IV, iv, 89	IV, iv, 30	Compare.
IV, iv, 90	IV, iv, 30	See Vārtika 3.
IV, iv, 91	IV, iv, 31	Compare.
IV, iv, 92	IV, iv, 41	Bhoja combines the Vārtika also.
IV, iv, 93	IV, iv, 42	
IV, iv, 94	IV, iv, 43	
IV, iv, 95	IV, iv, 44	
IV, iv, 96	IV, iv, 45	
IV, iv, 97	IV, iv, 46	Compare.
IV, iv, 98	IV, iv, 1	See Vārtika 4.
IV, iv, 99	IV, iv, 1	See Vārtika 3.
IV, iv, 100	IV, iv, 1	See Vārtika 2.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 101	IV, iv, 1	See Vārtika 1.
IV, iv, 102	IV, iv, 47	
IV, iv, 103	IV, iv, 49	
IV, iv, 104	IV, iv, 49	Bhoja combines Vārtikas 2 and 3.
IV, iv, 105 } IV, iv, 106 }	IV, iv, 48	See Gaṇa.
IV, iv, 107	IV, iv, 50	
IV, iv, 108	IV, iv, 51	
IV, iv, 109	IV, iv, 52	
IV, iv, 110	IV, iv, 53	See Gaṇa.
IV, iv, 111	IV, iv, 54	Compare.
IV, iv, 112	IV, iv, 55	See Kāśikā.
IV, iv, 113	IV, iii, 56	Compare.
IV, iv, 114	IV, iii, 57	
IV, iv, 115	IV, iii, 58	
IV, iv, 116	IV, iii, 59	Compare.
IV, iv, 117	IV, iii, 60	
IV, iv, 118	IV, iii, 61	Compare. See Kāśikā.
IV, iv, 119 } IV, iv, 120 } IV, iv, 121 }	IV, iii, 62	See Gaṇa.
IV, iv, 122	IV, iii, 63	
IV, iv, 123	IV, iii, 64	
IV, iv, 124	IV, iii, 65	Compare.
IV, iv, 125	IV, iii, 66	Compare.
IV, iv, 126	IV, iii, 67	Compare.
IV, iv, 127	IV, iii, 68	Compare.
IV, iv, 128	IV, iii, 69	
IV, iv, 129	IV, iii, 70	
IV, iv, 130	IV, iii, 71	Compare.
IV, iv, 131	IV, iii, 72	Compare.
IV, iv, 132	IV, iii, 73	Compare.
IV, iv, 133	IV, iii, 74	
IV, iv, 134		
IV, iv, 135	IV, iii, 75	
IV, iv, 136	IV, iii, 76	Compare.
IV, iv, 137	IV, iii, 77	Compare.
IV, iv, 138	IV, iii, 78	Compare.
IV, iv, 139	IV, iii, 79	Compare.
IV, iv, 140	IV, iii, 80	
IV, iv, 141	IV, iii, 81	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 142	IV, iii, 82	
IV, iv, 143	IV, iii, 83	Compare.
IV, iv, 144	IV, iii, 84	
IV, iv, 145	IV, iii, 85	
IV, iv, 146	IV, iii, 86	
IV, iv, 147	IV, iii, 87	Compare.
IV, iv, 148	IV, iii, 88	Compare.
IV, iv, 149	IV, iii, 89	
IV, iv, 150	IV, iv, 90	
IV, iv, 151 } IV, iv, 152 } IV, iv, 153 } IV, iv, 154 }	IV, iv, 91	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 155 } IV, iv, 156 }	IV, iv, 92	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 157	IV, iv, 93	
IV, iv, 158	IV, iv, 94	
IV, iv, 159	IV, iv, 95	
IV, iv, 160	IV, iv, 96	
IV, iv, 161 } IV, iv, 162 } IV, iv, 163 } IV, iv, 164 }	IV, iv, 97	Compare. Bhoja divides.
IV, iv, 165	IV, iv, 98	
IV, iv, 166	IV, iv, 105	
IV, iv, 167 } IV, iv, 168 } IV, iv, 169 }	IV, iv, 99	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
IV, iv, 170	IV, iv, 100	
IV, iv, 171	IV, iv, 101	Compare.
IV, iv, 172 } IV, iv, 173 } IV, iv, 174 }	IV, iv, 102	Compare the Gaṇa and Gaṇa Sūtras.
IV, iv, 175 } IV, iv, 176 } IV, iv, 177 } IV, iv, 178 }	IV, iv, 103	See the Gaṇa and Gaṇa Sūtras.
IV, iv, 179	IV, iv, 104	Compare.
IV, iv, 180	IV, iv, 108	Compare.
IV, iv, 181	V, i, 1	
IV, iv, 182	V, i, 2	See Gaṇa.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
IV, iv, 183	V, i, 2	See Vārtika 5.
IV, iv, 184	V, i, 2	For this as Vārtika, see the Kāśikā.
IV, iv, 185	V, i, 2	For a Vārtika corresponding to this, see the Kāśikā.
IV, iv, 186	V, i, 3	Compare.
IV, iv, 187 } IV, iv, 188 }	V, i, 4	Compare the Gaṇa.
IV, iv, 189	V, i, 5	
IV, iv, 190	V, i, 9	Compare Vārtika 3.
IV, iv, 191	V, i, 6	
IV, iv, 192	V, i, 7	Compare.
IV, iv, 193	V, i, 8	
IV, iv, 194	V, i, 9	Compare.
IV, iv, 195	V, i, 9	See Vārtika in the Kāśikā.
IV, iv, 196	V, i, 9	Compare Vārtika 5.
IV, iv, 197	V, i, 9	Compare Vārtika 6.
IV, iv, 198 } IV, iv, 199 }	V, i, 10	Compare. Bhoja divides. See also Vārtika 1.
IV, iv, 200	V, i, 11	
IV, iv, 201	V, i, 12	
IV, iv, 202	V, i, 14	Compare.
IV, iv, 203	V, i, 15	Compare.
IV, iv, 204 } IV, iv, 205 }	V, i, 13	Compare.
IV, iv, 206	V, i, 16	Compare.
IV, iv, 207	V, i, 17	
<hr/>		
V, i, 1	V, i, 18	
V, i, 2	V, i, 20	See Bhāṣya on Vārtika 2.
V, i, 3	V, i, 19	
V, i, 4	V, i, 20	See Gaṇa.
V, i, 5	V, i, 25	Compare. Bhoja combines the Vārtika.
V, i, 6	V, i, 25	See Vārtika 2.
V, i, 7	V, i, 26	Compare.
V, i, 8	V, i, 27	Compare.
V, i, 9	V, i, 21	Compare.
V, i, 10	V, i, 22	Compare.
V, i, 11		
V, i, 12	V, i, 23	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, i, 13 } V, i, 14 }	V, i, 24	Bhoja divides.
V, i, 15	V, i, 28	See Bhāṣya.
V, i, 16	V, i, 29	Compare.
V, i, 17	V, i, 30	Compare.
V, i, 18	V, i, 32	
V, i, 19	V, i, 33	Compare.
V, i, 20	V, i, 34	Compare.
V, i, 21	V, i, 35	Compare Vārtika 1.
V, i, 22	V, i, 35	Compare.
V, i, 23	V, i, 36	Compare.
V, i, 24	V, i, 37	Compare.
V, i, 25	V, i, 45	
V, i, 26	V, i, 46	
V, i, 27	V, i, 38	See Vārtika 2.
V, i, 28	V, i, 38	
V, i, 29	V, i, 39	Compare.
V, i, 30	V, i, 39	See Vārtika 1.
V, i, 31	V, i, 40	
V, i, 32	V, i, 41	Compare.
V, i, 33	V, i, 42	Compare.
V, i, 34	V, i, 43	Compare.
V, i, 35	V, i, 44	Compare.
V, i, 36	V, i, 47	Compare.
V, i, 37	V, i, 48	
V, i, 38	V, i, 49	
V, i, 39	V, i, 57	
V, i, 40	V, i, 58	See Vārtika 3.
V, i, 41 } V, i, 42 }	V, i, 58	Compare. Bhoja divides.
V, i, 43 } V, i, 44 }	V, i, 59	
V, i, 45		
V, i, 46	V, i, 60	
V, i, 47	V, i, 58	See Vārtika 8.
V, i, 48	V, i, 62	Compare.
V, i, 49		
V, i, 50	V, i, 52	Compare Vārtika.
V, i, 51	V, i, 52	Compare.
V, i, 52	V, i, 53	Compare.
V, i, 53	V, i, 54	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, i, 54	V, i, 55	Compare.
V, i, 55 } V, i, 56 }	V, i, 50	Compare. Bhoja divides.
V, i, 57	V, i, 51	Compare.
V, i, 58	V, i, 63	Compare.
V, i, 59 } V, i, 60 }	V, i, 64	Compare. See the Gaṇa.
V, i, 61	V, i, 65	Compare.
V, i, 62	V, i, 67	Compare.
V, i, 63	V, i, 68	Compare.
V, i, 64	V, i, 66	See Gaṇa.
V, i, 65	V, i, 69, 70	Compare both.
V, i, 66	V, i, 71	Compare.
V, i, 67	V, ii, 20	Compare.
V, i, 68	V, ii, 72	
V, i, 69	V, ii, 73	Compare.
V, i, 70	V, ii, 74	Compare.
V, i, 71	V, ii, 74	See Vārtika 1.
V, i, 72	V, ii, 75	Compare.
V, i, 73	V, ii, 76	Compare.
V, i, 74	V, i, 77	See Vārtika 2.
V, i, 75 } V, i, 76 }	V, i, 77	See Vārtika 3.
V, i, 77	V, i, 78	
V, i, 78	V, i, 79	
V, i, 79 } V, i, 80 }	V, i, 80	Compare. Bhoja div
V, i, 81	V, i, 81	
V, i, 82	V, i, 82	Compare.
V, i, 83	V, i, 83	Compare.
V, i, 84	V, i, 84	Compare.
V, i, 85	V, i, 85	
V, i, 86	V, i, 86	
V, i, 87	V, i, 87	
V, i, 88	V, i, 88	
V, i, 88 A	V, i, 89	
V, i, 89	V, i, 90	Compare. Bhoja combines the Vārtika.
V, i, 90	V, i, 93	
V, i, 91	V, i, 94	
V, i, 92	V, i, 94	See Vārtika 1.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, i, 93	V, i, 94	See Vārtika 2.
V, i, 94	V, i, 94	See the Gaṇa under Vārtika 3.
V, i, 95	V, i, 94	See Vārtika 4.
V, i, 96	V, i, 94	See Vārtika 5.
V, i, 97	V, i, 95	Compare.
V, i, 98 } V, i, 99 }	V, i, 96	Compare. Bhoja divides.
V, i, 100	V, i, 97	Compare Gaṇa.
V, i, 101 } V, i, 102 }	V, i, 98	Compare. Bhoja divides.
V, i, 103	V, i, 99	Compare Kāśikā.
V, i, 104	V, i, 100	Compare.
V, i, 105 } V, i, 106 } V, i, 107 } V, i, 108 } V, i, 109 }	V, i, 101	Compare. See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, i, 110	V, i, 102	
V, i, 111	V, i, 103	
V, i, 112	V, i, 104	Compare.
V, i, 113	V, i, 105	Compare. See also Vārtika.
V, i, 114	V, i, 107	
V, i, 115	V, i, 108	Compare.
V, i, 116	V, i, 109	
V, i, 117	V, i, 113	Compare.
V, i, 118	V, i, 114	See also Vārtika 2.
V, i, 119	V, i, 110	See Vārtika in Kāśikā.
V, i, 120	V, i, 110	Compare.
V, i, 121 } V, i, 122 } V, i, 123 } V, i, 124 }	V, i, 111	Compare Kāśikā.
V, i, 125	V, i, 111	See Vārtika 1.
V, i, 126	V, i, 111	See Vārtika 2 and the Gaṇa in the Kāśikā.
V, i, 127	V, i, 111	See Vārtika 3 and the Gaṇa in the Kāśikā.
V, i, 128	V, i, 115	
V, i, 129	V, i, 116	
V, i, 130	V, i, 117	
V, i, 131	V, i, 119	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, i, 132	V, i, 121	Compare.
V, i, 133		
V, i, 134 } V, i, 135 }	V, i, 122	See Gaṇa.
V, i, 136 } V, i, 137 }		
V, i, 138 } V, i, 139 } V, i, 140 }	V, i, 123	See Gaṇa and Gaṇa Sūtras.
V, i, 141 } V, i, 142 }		
V, i, 143 } V, i, 144 }	V, i, 124	
V, i, 145 } V, i, 146 } V, i, 147 } V, i, 148 } V, i, 149 } V, i, 150 } V, i, 151 } V, i, 152 } V, i, 153 } V, i, 154 } V, i, 155 } V, i, 156 } V, i, 157 } V, i, 158 }	V, i, 124	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtra Bhoja has many additions.
V, i, 159	V, i, 128	See also Vārtika 1.
V, i, 160	V, i, 126	See also Vārtika.
V, i, 161	V, i, 125	
V, i, 162		
V, i, 163	V, i, 127	Compare.
V, i, 164	V, i, 129	Compare.
V, i, 165 } V, i, 166 } V, i, 167 }		
V, i, 168 } V, i, 169 }	V, i, 130	Compare the Gaṇa.
V, i, 170 } V, i, 171 }		
V, i, 172	V, i, 131	See also Vārtika. Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, i, 173	V, i, 132	Compare.
V, i, 174	V, i, 132	See the Vārtika in the Kāśikā.
V, i, 175	V, i, 133	Compare. See the Gaṇa.
V, i, 176		
V, i, 177		
V, i, 178		
V, i, 179	V, i, 134	Compare.
V, i, 180	V, i, 135	Compare Gaṇa.
	V, i, 136	
—		
V, ii, 1	V, ii, 1	Compare.
V, ii, 2	V, ii, 2	Compare.
V, ii, 3	V, ii, 3	Compare.
V, ii, 4	V, ii, 4	Compare.
V, ii, 5	V, ii, 4	See Vārtika 1 and the Gaṇa.
V, ii, 6		
V, ii, 7		
V, ii, 8	V, ii, 5	
V, ii, 9	V, ii, 6	Compare.
V, ii, 10	V, ii, 7	Compare.
V, ii, 11	V, ii, 8	
V, ii, 12		
V, ii, 13	V, ii, 9	Bhoja divides.
V, ii, 14		
V, ii, 15	V, ii, 10	
V, ii, 16	V, ii, 11	Compare.
V, ii, 17		
V, ii, 18	V, ii, 15	Compare.
V, ii, 19	V, ii, 16	Compare.
V, ii, 20	V, ii, 17	
V, ii, 21	V, ii, 12	Bhoja combines Vārtika 1.
V, ii, 22	V, ii, 13	Compare.
V, ii, 23	V, ii, 14	Compare. See also Vārtika.
V, ii, 24		
V, ii, 25		
V, ii, 26	V, ii, 24	Compare. See Gaṇa.
V, ii, 27		
V, ii, 28	V, ii, 25	
V, ii, 29	V, ii, 26	
V, ii, 30	V, ii, 27	
V, ii, 31	V, ii, 28	Compare.
V, ii, 32	V, ii, 29	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 33		
V, ii, 34		
V, ii, 35		
V, ii, 36		
V, ii, 37		
V, ii, 38		
V, ii, 39		
V, ii, 40		
V, ii, 41		
V, ii, 42		
V, ii, 43		
V, ii, 44	V, ii, 29	See Vārtika 1.
V, ii, 45	V, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 46	V, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 47	V, ii, 29	See Vārtika 3.
V, ii, 48	V, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 49	V, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 50	V, ii, 29	Compare Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 51	V, ii, 29	Compare Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 52	V, ii, 35	Compare.
V, ii, 53		
V, ii, 54		
V, ii, 55		
V, ii, 56		
V, ii, 57	V, ii, 36	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras. Pāṇini's Gaṇa is an ākṛti-gaṇa and Bhoja has additions.
V, ii, 58		
V, ii, 59		
V, ii, 60		
V, ii, 61		
V, ii, 62	V, ii, 37	Compare.
V, ii, 63	V, ii, 38	Compare.
V, ii, 64	V, ii, 38	See Kāśikā.
V, ii, 65	V, ii, 37	See the Vārtika in the Kāśikā.
V, ii, 66	V, ii, 39	Compare.
V, ii, 67	V, ii, 40	
V, ii, 68		
V, ii, 69	V, ii, 41	Compare.
V, ii, 70	V, ii, 42	Compare.
V, ii, 71	V, ii, 43	Compare.
V, ii, 72	V, ii, 44	Compare.
V, ii, 73	V, ii, 47	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 74	V, ii, 45	Compare the Kāśikā.
V, ii, 75	V, ii, 48	
V, ii, 76	V, ii, 56	Compare.
V, ii, 77	V, ii, 57	Compare.
V, ii, 78	V, ii, 58	Compare.
V, ii, 79		
V, ii, 80		
V, ii, 81	V, ii, 55	Compare.
V, ii, 82	V, ii, 52	Compare.
V, ii, 83	V, ii, 53	Compare.
V, ii, 84		
V, ii, 85		
V, ii, 86		
V, ii, 87		
V, ii, 88		
V, ii, 89		
V, ii, 90 } V, ii, 91 }	V, ii, 63, 64	Compare. See the Gaṇa.
V, ii, 92		
V, ii, 93	V, ii, 65	Compare.
V, ii, 94	V, ii, 66	Compare.
V, ii, 95	V, ii, 67	
V, ii, 96	V, ii, 68	
V, ii, 97	V, ii, 69	Compare.
V, ii, 98	V, ii, 70	Compare.
V, ii, 99 } V, ii, 100 }	V, ii, 71	Bhoja divides.
V, ii, 101	V, ii, 72	Compare.
V, ii, 102	V, ii, 73	Compare.
V, ii, 103 } V, ii, 104 }	V, ii, 74	Compare. Bhoja divides.
V, ii, 105	V, ii, 75	
V, ii, 106	V, ii, 76	Compare.
V, ii, 107	V, ii, 78	Compare.
V, ii, 108	V, ii, 79	Compare.
V, ii, 109	V, ii, 80	
V, ii, 110	V, ii, 81	Compare.
V, ii, 111	V, ii, 82	Compare.
V, ii, 112	V, ii, 83	
V, ii, 113	V, ii, 82	See the Vārtika.
V, ii, 114	V, ii, 91	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 115	V, ii, 85	Compare.
V, ii, 116	V, ii, 86	
V, ii, 117	V, ii, 87	Compare.
V, ii, 118 } V, ii, 119 }	V, ii, 88	See the Gaṇa.
V, ii, 120	V, ii, 90	
V, ii, 121	V, ii, 92	
V, ii, 122	V, ii, 84	
V, ii, 123	V, ii, 93	
V, ii, 124	V, ii, 94	
V, ii, 125	V, ii, 95	See Gaṇa.
V, ii, 126		
V, ii, 127	V, ii, 76	Compare.
V, ii, 128 } V, ii, 129 } V, ii, 130 } V, ii, 131 } V, ii, 132 } V, ii, 133 }	V, ii, 97	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, ii, 134	V, ii, 98	Compare.
V, ii, 135	V, ii, 99	Compare.
V, ii, 136 } V, ii, 137 } V, ii, 138 } V, ii, 139 } V, ii, 140 } V, ii, 141 }	V, ii, 100	Compare the three Gaṇas in Pāṇini and the Gaṇa Sūtras.
V, ii, 142 } V, ii, 143 } V, ii, 144 } V, ii, 145 }		
V, ii, 146	V, ii, 101	Compare.
V, ii, 147	V, ii, 102, 103	Compare. Bhoja combines.
V, ii, 148	V, ii, 103	See the Gaṇa under Vārtika 2.
V, ii, 149	V, ii, 104	
V, ii, 150	V, ii, 105	
V, ii, 151	V, ii, 106	Compare.
V, ii, 152	V, ii, 107	Compare.
V, ii, 153	V, ii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 154	V, ii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 155	V, ii, 108	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 156	V, ii, 109	See also Vārtika 1.
V, ii, 157	V, ii, 109	See Vārtika in Kāśikā.
V, ii, 158	V, ii, 110	Compare.
V, ii, 159	V, ii, 109	See Vārtika 3.
V, ii, 160	V, ii, 111	Compare.
V, ii, 161	V, ii, 112	Compare.
V, ii, 162	V, ii, 113	
V, ii, 163	V, ii, 114	Compare.
V, ii, 164		
V, ii, 165	V, ii, 116	See Gaṇa.
V, ii, 166		
V, ii, 167		
V, ii, 168		
V, ii, 169		
V, ii, 170		
V, ii, 171		
V, ii, 172		
V, ii, 173		
V, ii, 174	V, ii, 118	
V, ii, 175	V, ii, 119	
V, ii, 176		
V, ii, 177		
V, ii, 178	V, ii, 128	Compare.
V, ii, 179		
V, ii, 180	V, ii, 130	
V, ii, 181 } V, ii, 182 }	V, ii, 131	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, ii, 183	V, ii, 135	See Vārtika 1.
V, ii, 184	V, ii, 135	See Vārtika 2.
V, ii, 185	V, ii, 135	See Vārtika 3.
V, ii, 186	V, ii, 135	See Vārtika 4.
V, ii, 187	V, ii, 132	
V, ii, 188	V, ii, 133	
V, ii, 189	V, ii, 134	
V, ii, 190 } V, ii, 191 } V, ii, 192 }	V, ii, 135	See the Gaṇa.
V, ii, 193	V, ii, 136	
V, ii, 194		
V, ii, 195	V, ii, 120	
V, ii, 196		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, ii, 197	V, ii, 121	
V, ii, 198	V, ii, 122	See Vārtika 2.
V, ii, 199 } V, ii, 200 }	V, ii, 122	See Vārtika 3.
V, ii, 201	V, ii, 122	See Vārtika 4.
V, ii, 202		
V, ii, 203	V, ii, 126	Compare.
V, ii, 204		
V, ii, 205	V, ii, 124	
V, ii, 206	V, ii, 125	Compare.
V, ii, 207 } V, ii, 208 }	V, ii, 127	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, ii, 209		
V, ii, 210	V, ii, 139	Compare.
V, ii, 211 } V, ii, 212 }	V, ii, 138	Compare. Bhoja divides.
V, ii, 213 } V, ii, 214 }	V, ii, 123, 140	Compare both the Sūtras.
V, ii, 215	V, ii, 59	Compare.
V, ii, 216	V, ii, 60	Compare.
V, ii, 217 } V, ii, 218 }	V, ii, 61	See Gaṇa.
V, ii, 219 } V, ii, 220 }	V, ii, 62	See Gaṇa.
V, ii, 221		
V, ii, 222	V, ii, 122	See Vārtika 6.
V, ii, 223	V, ii, 122	See Vārtika 7.
V, ii, 224	V, ii, 122	See Vārtikas 8 and 9.
<hr/>		
V, iii, 1	V, iv, 48	Compare.
V, iii, 2	V, iv, 49	Compare.
V, iii, 3	V, iv, 46	
V, iii, 4	V, iv, 47	Compare.
V, iii, 5	V, iv, 44	Compare.
V, iii, 6	V, iv, 45	Compare.
V, iii, 7		
V, iii, 8	V, iv, 44	See the Gaṇa in the Vārtika.
V, iii, 9	V, iii, 2	Compare.
V, iii, 10	V, iii, 2	Compare Vārtika 1.
V, iii, 11	V, iii, 10	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iii, 12	V, iii, 11	
V, iii, 13	V, iii, 13	
V, iii, 14		
V, iii, 15	V, iii, 3	Compare.
V, iii, 16	V, iii, 5	Compare.
V, iii, 17	V, iii, 12	Compare.
V, iii, 18		
V, iii, 19	V, iii, 15	Compare.
V, iii, 20	V, iii, 6	Compare.
V, iii, 21	V, iii, 18	Compare.
V, iii, 22	V, iii, 3	Compare.
V, iii, 23	V, iii, 17	Compare.
V, iii, 24	V, iii, 21	Compare.
V, iii, 25		
V, iii, 26 } V, iii, 27 } V, iii, 28 } V, iii, 29 } V, iii, 30 }	V, iii, 22	Compare. Bhoja divides.
V, iii, 31		
V, iii, 32		
V, iii, 33		
V, iii, 34 } V, iii, 35 }	V, iii, 24	Compare.
V, iii, 36	V, iii, 25	Compare.
V, iii, 37	V, iii, 23	Compare.
V, iii, 38	V, iii, 42	Compare.
V, iii, 39	V, iii, 43	
V, iii, 40		
V, iii, 41	V, iii, 44	Compare.
V, iii, 42	V, iii, 46	
V, iii, 43		
V, iii, 44	V, iii, 69	Compare.
V, iii, 45 } V, iii, 46 } V, iii, 47 } V, iii, 48 } V, iii, 49 } V, iii, 50 } V, iii, 51 } V, iii, 52 }	V, iv, 3	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iii, 53 } V, iii, 54 } V, iii, 55 }	V, iv, 3	See note above.
V, iii, 56	V, iv, 27	Compare.
V, iii, 57	V, iv, 30	Compare.
V, iii, 58 } V, iii, 59 }	V, iv, 39	Compare. Bhoja divides.
V, iii, 60	V, iv, 41	Compare.
V, iii, 61	V, iv, 40	Compare.
V, iii, 62	V, iv, 32	See Vārtika 1.
V, iii, 63	V, iv, 32	See Vārtika 2.
V, iii, 64	V, iv, 32	See Vārtika 4.
V, iii, 65	V, iv, 31	See Vārtika 1.
V, iii, 66	V, iv, 29	Compare.
V, iii, 67 } V, iii, 68 }	V, iv, 34	Compare. Bhoja divides.
V, iii, 69		
V, iii, 70	V, iv, 35	Compare Vārtika.
V, iii, 71	V, iii, 37	
V, iii, 72	V, iii, 35	
V, iii, 73	V, iii, 47	
V, iii, 74	V, iii, 53	
V, iii, 75	V, iii, 54	
V, iii, 76	V, iii, 55	Compare.
V, iii, 77		
V, iii, 78	V, iv, 11	Compare.
V, iii, 79	V, iii, 57	Compare.
V, iii, 80		
V, iii, 81		
V, iii, 82		
V, iii, 83	V, iii, 55	Compare.
V, iii, 84	V, iii, 65	Compare.
V, iii, 85	V, iii, 60	
V, iii, 86	V, iii, 61, 62	Bhoja combines.
V, iii, 87	V, iii, 63	
V, iii, 88	V, iii, 64	Compare.
V, iii, 89	V, iii, 66	
V, iii, 90		
V, iii, 91	V, iii, 67	
V, iii, 92	V, iii, 68	Compare.
V, iii, 93	V, iii, 70	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iii, 94 } V, iii, 95 }	V, iii, 71	Compare. Bhoja divides.
V, iii, 96	V, iii, 72	Compare.
V, iii, 97		
V, iii, 98		
V, iii, 99	V, iii, 73	
V, iii, 100	V, iii, 74	
V, iii, 101	V, iii, 75	
V, iii, 102		
V, iii, 103	V, iii, 76	
V, iii, 104	V, iii, 77	Compare.
V, iii, 105	V, iii, 78	Compare.
V, iii, 106	V, iii, 80	Compare.
V, iii, 107	V, iii, 81	
V, iii, 108	V, iii, 82	Compare.
V, iii, 109	V, iii, 83	Compare.
V, iii, 110	V, iii, 83	See the Kāśikā.
V, iii, 111	V, iii, 83	Compare Vārtika 3.
V, iii, 112	V, iii, 84	
V, iii, 113		
V, iii, 114		
V, iii, 115		
V, iii, 116		
V, iii, 117		
V, iii, 118	V, iii, 85	
V, iii, 119	V, iii, 86	
V, iii, 120	V, iii, 87	
V, iii, 121	V, iii, 88	
V, iii, 122	V, iii, 89	
V, iii, 123	V, iii, 90	Compare.
V, iii, 124	V, iii, 91	Compare.
V, iii, 125	V, iii, 92	Compare.
V, iii, 126	V, iii, 93	Compare.
V, iii, 127	V, iii, 93	See Vārtika.
V, iii, 128 } V, iii, 129 }	V, iii, 96, 97	Bhoja distributes in a different manner.
V, iii, 130	V, iii, 98	
V, iii, 131	V, iii, 99	Compare.
V, iii, 132 } V, iii, 133 } V, iii, 134 }	V, iii, 100	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iii, 135	V, iii, 101	
V, iii, 136	V, iii, 102	Compare.
V, iii, 137	V, iii, 103	Compare the Gaṇa.
V, iii, 138	V, iii, 104	Compare.
V, iii, 139	V, iii, 105	Compare.
V, iii, 140	V, iii, 106	Compare.
V, iii, 141 } V, iii, 142 }	V, iii, 107	See the Gaṇa.
V, iii, 143		
V, iii, 144	V, iii, 108	See the Gaṇa.
V, iii, 145	V, iii, 109	Compare.
V, iii, 146	V, iii, 110	Compare.
V, iii, 147	V, iii, 112	Compare.
V, iii, 148	V, iii, 113	Compare.
V, iii, 149	V, iii, 114	Compare.
V, iii, 150	V, iii, 115	
V, iii, 151 } V, iii, 152 }	V, iii, 116	See the Gaṇa.
V, iii, 153 } V, iii, 154 }	V, iii, 117	See the various Gaṇas.
V, iii, 155		
V, iii, 156	V, iii, 118	Compare.
<hr/>		
V, iv, 1	V, iv, 42	
V, iv, 2	V, iv, 43	
V, iv, 3	V, iv, 1	Compare.
V, iv, 4	V, iv, 2	Compare.
V, iv, 5	V, iv, 17	Compare.
V, iv, 6	V, iv, 20	Compare.
V, iv, 7	V, iv, 18	
V, iv, 8	V, iv, 19	
V, iv, 9	V, iv, 21	Compare.
V, iv, 10		
V, iv, 11	V, iv, 22	
V, iv, 12	V, iv, 23	
V, iv, 13	IV, ii, 7	See Bhāṣya.
V, iv, 14 } V, iv, 15 } V, iv, 16 } V, iv, 17 }	V, iv, 29	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 18 }		
V, iv, 19 }		
V, iv, 20 }		
V, iv, 21 }		
V, iv, 22 }	V, iv, 29	See note above.
V, iv, 23 }		
V, iv, 24 }		
V, iv, 25 }		
V, iv, 26 }		
V, iv, 27 }		
V, iv, 28	V, iv, 30	
V, iv, 29	V, iv, 32	
V, iv, 30	V, iv, 31	Compare.
V, iv, 31	V, iv, 33	Compare.
V, iv, 32		
V, iv, 33		
V, iv, 34		
V, iv, 35		
V, iv, 36 }	V, iv, 34	See the Gaṇa.
V, iv, 37 }		
V, iv, 38	V, iv, 34	See the Vārtika in Kāśikā.
V, iv, 39	V, iv, 35	Compare.
V, iv, 40	V, iv, 36	
V, iv, 41	V, iv, 37	
V, iv, 42		
V, iv, 43 }		
V, iv, 44 }		
V, iv, 45 }	V, iv, 38	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, iv, 46 }		
V, iv, 47 }		
V, iv, 48	V, iv, 39	
V, iv, 49	V, iv, 40	
V, iv, 50		
V, iv, 51	IV, iii, 108	Compare Vārtika 3.
V, iv, 52	IV, iii, 108	Compare Vārtika 4.
V, iv, 53	V, iv, 36	See Vārtika 2.
V, iv, 54		
V, iv, 55 }	V, iv, 36	See Vārtika 7. Bhoja divides.
V, iv, 56 }		
V, iv, 57		
V, iv, 58		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 59	V, iv, 27	
V, iv, 60	V, iv, 24	Compare.
V, iv, 61	V, iv, 25	
V, iv, 62	V, iv, 26	
V, iv, 63		
V, iv, 64	V, iv, 50	Compare.
V, iv, 65	V, iv, 51	Compare.
V, iv, 66	V, iv, 52, 53	Compare both.
V, iv, 67	V, iv, 54	Compare.
V, iv, 68	V, iv, 55	
V, iv, 69	V, iv, 56	Compare.
V, iv, 70	V, iv, 57	Compare.
V, iv, 71	V, iv, 58	
V, iv, 72	V, iv, 59	Compare.
V, iv, 73	V, iv, 60	Compare.
V, iv, 74	V, iv, 61	Compare.
V, iv, 75	V, iv, 62	
V, iv, 76	V, iv, 63	Compare.
V, iv, 77	V, iv, 64	Compare.
V, iv, 78	V, iv, 65	
V, iv, 79	V, iv, 66	
V, iv, 80	V, iv, 67	Bhoja combines Vārtika.
V, iv, 81	V, iv, 68	Compare.
V, iv, 82	V, iv, 70	Compare.
V, iv, 83	V, iv, 69	Compare Vārtika also.
V, iv, 84	V, iv, 71	Compare.
V, iv, 85	V, iv, 72	Compare.
V, iv, 86		
V, iv, 87	V, iv, 74	Compare. Bhoja divides.
V, iv, 88		
V, iv, 89	V, iv, 74	See Kāśikā.
V, iv, 90	V, iv, 75	Compare.
V, iv, 91	V, iv, 76	Compare.
V, iv, 92	V, iv, 77	Compare.
V, iv, 93	V, iv, 78	Compare.
V, iv, 94	V, iv, 79	Compare.
V, iv, 95		
V, iv, 96	V, iv, 80	Compare. Bhoja divides.
V, iv, 97	V, iv, 81	
V, iv, 98	V, iv, 82	Compare.
V, iv, 99	V, iv, 83	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 100	V, iv, 84	
V, iv, 101	V, iv, 85	
V, iv, 102		
V, iv, 103		
V, iv, 104	V, iv, 86	Compare.
V, iv, 105	V, iv, 87	Compare.
V, iv, 106	V, iv, 91	Compare.
V, iv, 107		
V, iv, 108	V, iv, 92	
V, iv, 109	V, iv, 93	Compare.
V, iv, 110	V, iv, 94	Compare.
V, iv, 111	V, iv, 95	Compare.
V, iv, 112	V, iv, 96	
V, iv, 113	V, iv, 97	Compare.
V, iv, 114	V, iv, 98	Compare.
V, iv, 115	V, iv, 99	
V, iv, 116	V, iv, 100	
V, iv, 117	V, iv, 101	Compare.
V, iv, 118	V, iv, 102	
V, iv, 119 } V, iv, 120 }	V, iv, 104, 105	Bhoja divides in a different manner.
V, iv, 121	V, iv, 106	
V, iv, 122 } V, iv, 123 } V, iv, 124 }	V, iv, 107	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, iv, 125	V, iv, 108	Compare.
V, iv, 126	V, iv, 109	Compare.
V, iv, 127	V, iv, 110	Compare.
V, iv, 128	V, iv, 111	
V, iv, 129		
V, iv, 130 } V, iv, 131 }	V, iv, 113	Compare. Bhoja divides.
V, iv, 132	V, iv, 114	
V, iv, 133	V, iv, 115	Compare.
V, iv, 134 } V, iv, 135 }	V, iv, 116	Compare. Bhoja divides.
V, iv, 136	V, iv, 117	Compare.
V, iv, 137	V, iv, 116	See Vārtika 2.
V, iv, 138		
V, iv, 139		
V, iv, 140	V, iv, 120	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 141	V, iv, 121	Compare.
V, iv, 142	V, iv, 121	See Kāśikā.
V, iv, 143 } V, iv, 144 }	V, iv, 122	Compare both.
V, iv, 145	V, iv, 118	Compare.
V, iv, 146	V, iv, 119	
V, iv, 147 } V, iv, 148 }	V, iv, 119	See Vārtika in Kāśikā.
V, iv, 149	V, iv, 124	
V, iv, 150	V, iv, 125	Compare.
V, iv, 151	V, iv, 126	
V, iv, 152	V, iv, 127	
V, iv, 153 } V, iv, 154 } V, iv, 155 } V, iv, 156 } V, iv, 157 }	V, iv, 128	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, iv, 158		
V, iv, 159	V, iv, 129	
V, iv, 160	V, iv, 130	Compare.
V, iv, 161	V, iv, 132	Compare.
V, iv, 162	V, iv, 133	
V, iv, 163	V, iv, 137	Compare.
V, iv, 164	V, iv, 138	See the Gaṇa.
V, iv, 165 } V, iv, 166 }	V, iv, 139	See the Gaṇa.
V, iv, 167	V, iv, 140	Compare.
V, iv, 168	V, iv, 141	
V, iv, 169		
V, iv, 170	V, iv, 143	
V, iv, 171	V, iv, 144, 145	Bhoja combines.
V, iv, 172	V, iv, 146	Compare.
V, iv, 173	V, iv, 147	
V, iv, 174	V, iv, 148	Compare.
V, iv, 175	V, iv, 149	Compare.
V, iv, 176	V, iv, 150	
V, iv, 177 } V, iv, 178 } V, iv, 179 }	V, iv, 151	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
V, iv, 180	V, iv, 152	
V, iv, 181	V, iv, 153	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
V, iv, 182	V, iv, 154	Compare.
V, iv, 183 } V, iv, 184 }	V, iv, 155	Compare.
V, iv, 185	V, iv, 156	Compare.
V, iv, 186		
V, iv, 187	V, iv, 157	Compare.
V, iv, 188	V, iv, 159	
V, iv, 189	V, iv, 160	Compare.
—		
VI, i, 1	VI, i, 1, 9.	Bhoja combines.
VI, i, 2	VI, i, 10, 11	Bhoja combines.
VI, i, 3	VI, i, 8	Compare.
VI, i, 4	VI, i, 2	Compare.
VI, i, 5	VI, i, 3	
VI, i, 6	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 7	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 8	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 9	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 10	VI, i, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 11	VI, i, 12	
VI, i, 12	VI, i, 12	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 13		
VI, i, 14	VI, i, 12	See Vārtika 6.
VI, i, 15	VI, i, 12	See Vārtika 7.
VI, i, 16	VI, i, 12	See Vārtika 8.
VI, i, 17	VI, i, 13	Compare.
VI, i, 18	VI, i, 14	
VI, i, 19	VI, i, 14	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 20	VI, i, 15	Compare.
VI, i, 21 } VI, i, 22 } VI, i, 23 } VI, i, 24 } VI, i, 25 } VI, i, 26 }	VI, i, 16	Compare. Bhoja divides. See Kāśikā. Compare also VI, i, 20.
VI, i, 27	VI, i, 18	See Kāśikā.
VI, i, 28	VI, i, 17	Compare.
VI, i, 29		
VI, i, 30	VI, i, 18	
VI, i, 31	VI, i, 19	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, i, 32	VI, i, 21	
VI, i, 33	VI, i, 23	Compare.
VI, i, 34	VI, i, 24	Compare.
VI, i, 35	VI, i, 25	Compare.
VI, i, 36	VI, i, 26	Compare.
VI, i, 37	VI, i, 22	Compare.
VI, i, 38	VI, i, 27	Compare.
VI, i, 39		
VI, i, 40	VI, i, 28	See also Kāśikā.
VI, i, 41	VI, i, 28	See Vārtika 1.
VI, i, 42	VI, i, 29	Compare.
VI, i, 43	VI, i, 30	Compare.
VI, i, 44	VI, i, 31	Compare.
VI, i, 45	VI, i, 32, 33	Compare.
VI, i, 46		
VI, i, 47	VI, i, 38	
VI, i, 48	VI, i, 40	
VI, i, 49		
VI, i, 50	VI, i, 41, 42	Compare.
VI, i, 51	VI, i, 43	Compare.
VI, i, 52	VI, i, 44	Compare.
VI, i, 53	VI, i, 45	Compare.
VI, i, 54	VI, i, 46	Compare.
VI, i, 55	VI, i, 47	Compare.
VI, i, 56		
VI, i, 57	VI, i, 50	Compare. Bhoja divides.
VI, i, 58		
VI, i, 59	VI, i, 51	Compare.
VI, i, 60		
VI, i, 61	VI, i, 53	
VI, i, 62	VI, i, 54	
VI, i, 63	VI, i, 55	Compare.
VI, i, 64	VI, i, 56	Compare.
VI, i, 65	VI, i, 57	Compare.
VI, i, 66		
VI, i, 67	VI, i, 48	Compare.
VI, i, 68	VI, i, 49	
VI, i, 69	VI, i, 64	Compare.
VI, i, 70	VI, i, 64	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, i, 71	VI, i, 65	
VI, i, 72	VI, i, 65	See Kāśikā.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, i, 73	VI, i, 66	Compare.
VI, i, 74	VI, i, 67	Compare.
VI, i, 75 } VI, i, 76 } VI, i, 77 }	VI, i, 68	Compare. Bhoja divides.
VI, i, 78	VI, i, 69	Compare.
VI, i, 79	VI, i, 71	
VI, i, 80	VI, i, 72, 73	Compare. Bhoja combines.
VI, i, 81	VI, i, 74	Compare.
VI, i, 82	VI, i, 75	Compare.
VI, i, 83	VI, i, 76	Compare.
VI, i, 84	VI, i, 77	
VI, i, 85	VI, i, 78	
VI, i, 86	VI, i, 79	Compare.
VI, i, 87	VI, i, 80	
VI, i, 88	VI, i, 79	See Kāśikā.
VI, i, 89	VI, i, 81	Compare.
VI, i, 90	VI, i, 82	Compare.
VI, i, 91	VI, i, 84	
VI, i, 92	VI, i, 85	
VI, i, 93		
VI, i, 94	VI, i, 86	
VI, i, 95	VI, i, 87	
VI, i, 96 } VI, i, 97 } VI, i, 98 }	VI, i, 88, 89	Compare both.
VI, i, 99 } VI, i, 100 }	VI, i, 89	Compare.
VI, i, 101	VI, i, 89	See Vārtika 3.
VI, i, 102	VI, i, 89	See Vārtika 5.
VI, i, 103	VI, i, 89	See Vārtika 4.
VI, i, 104	VI, i, 89	See Vārtika 6.
VI, i, 105	VI, i, 89	See Vārtika 7.
VI, i, 106	VI, i, 91	
VI, i, 107	VI, i, 92	Compare.
VI, i, 108	VI, i, 94	
VI, i, 109	VI, i, 94	See Vārtika 3.
VI, i, 110	VI, i, 94	See Vārtika 5.
VI, i, 111		
VI, i, 112	VI, i, 94	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, i, 113	VI, i, 95	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀNINI	REMARKS
VI, i, 114	VI, i, 96	Compare.
VI, i, 115	VI, i, 97	
VI, i, 116	VI, i, 98	Compare. See also Vārtika.
VI, i, 117	VI, i, 99	Compare.
VI, i, 118		
VI, i, 119	VI, i, 100	Compare.
VI, i, 120	VI, i, 93	Compare.
VI, i, 121	VI, i, 101	
VI, i, 122 } VI, i, 123 }	VI, i, 101	See Vārtika.
VI, i, 124 } VI, i, 125 }	VI, i, 103	Compare.
VI, i, 126	VI, i, 105	Compare.
VI, i, 127		
VI, i, 128	VI, i, 107	Compare.
VI, i, 129	VI, i, 108	Compare.
VI, i, 130	VI, i, 109	Compare.
VI, i, 131	VI, i, 110	Compare.
VI, i, 132	VI, i, 111	
VI, i, 133	VI, i, 112	
VI, i, 134	VI, i, 113, 114	Compare.
VI, i, 135	VI, i, 122	Compare.
VI, i, 136	VI, i, 123	Compare.
VI, i, 137	VI, i, 124	See the reading in the Kāśikā.
VI, i, 138		
VI, i, 139	VI, i, 125	Compare.
VI, i, 140 } VI, i, 141 }	VI, i, 126	Compare both.
VI, i, 142	VI, i, 126	See Kāśikā.
VI, i, 143	VI, i, 127	Compare.
VI, i, 144	VI, i, 128	Compare.
VI, i, 145	VI, i, 134	Compare.
VI, i, 146	VI, i, 132	Compare.
VI, i, 147	VI, i, 131	Compare.
VI, i, 148	VI, i, 135, 137	Compare both.
VI, i, 149	VI, i, 137, 139	Compare both.
VI, i, 150	VI, i, 140	Compare.
VI, i, 151	VI, i, 141	
VI, i, 152	VI, i, 142	Compare. See also Vārtika.
VI, i, 153	VI, i, 144	
VI, i, 154	VI, i, 157	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, i, 155	VI, i, 156	Compare.
VI, i, 156 } VI, i, 157 } VI, i, 158 } VI, i, 159 }	VI, i, 157	See the Gaṇa.
VI, i, 160	VI, i, 145	
VI, i, 161	VI, i, 146	
VI, i, 162	VI, i, 147	Compare.
VI, i, 163	VI, i, 148	Compare.
VI, i, 164	VI, i, 149	Compare.
VI, i, 165	VI, i, 154	
VI, i, 166	VI, i, 153	
VI, i, 167	VI, i, 155	
VI, i, 168	VI, i, 143	Compare.
VI, i, 169		
VI, i, 170	VI, i, 150	Compare.
VI, i, 171	VI, i, 152	Compare.
VI, i, 172 } VI, i, 173 } VI, i, 174 }	VI, i, 157	See the Vārtikas in the Kāśikā.
VI, i, 175		
—		
VI, ii, 1	VI, iii, 1	
VI, ii, 2	VI, iii, 2	Compare. See also Gaṇa.
VI, ii, 3	VI, iii, 2	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 4		
VI, ii, 5	VI, iii, 3	Compare also Kāśikā.
VI, ii, 6	VI, iii, 4	
VI, ii, 7	VI, iii, 5	
VI, ii, 8	VI, iii, 3	See Vārtika 2.
VI, ii, 9	VI, iii, 6	Compare.
VI, ii, 10	VI, iii, 7, 8	Bhoja combines.
VI, ii, 11	VI, iii, 14	Compare.
VI, ii, 12	VI, iii, 9	Compare.
VI, ii, 13	VI, iii, 10	Compare.
VI, ii, 14	VI, iii, 11	Bhoja combines Vārtika also.
VI, ii, 15	VI, iii, 12	
VI, ii, 16		
VI, ii, 17 } VI, ii, 18 }	VI, iii, 15, 16	The two Sūtras are differently grouped in two Sūtras.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, ii, 19	VI, iii, 13	Compare.
VI, ii, 20	VI, iii, 17	
VI, ii, 21	VI, iii, 18	
VI, ii, 22	VI, iii, 19, 20	Compare both.
VI, ii, 23	VI, iii, 21	
VI, ii, 24	VI, iii, 22	Compare.
VI, ii, 25	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 26	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 27	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 28	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 29	VI, iii, 21	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 30	VI, iii, 23	Compare.
VI, ii, 31	VI, iii, 24	Compare.
VI, ii, 32	VI, iii, 25	
VI, ii, 33	VI, iii, 25	See Kāśikā.
VI, ii, 34	VI, iii, 25	See Kāśikā.
VI, ii, 35	VI, iii, 26	See the Kāśikā and the Vārtika therein.
VI, ii, 36	VI, iii, 27	Compare.
VI, ii, 37	VI, iii, 28	See also Vārtika.
VI, ii, 38	VI, iii, 29	
VI, ii, 39	VI, iii, 30	Compare.
VI, ii, 40	VI, iii, 31	
VI, ii, 41	VI, iii, 34	Compare.
VI, ii, 42	VI, iii, 35	See also Vārtika.
VI, ii, 43		
VI, ii, 44		
VI, ii, 45	VI, iii, 35	See also Vārtika.
VI, ii, 46	VI, iii, 34	See also Vārtika.
VI, ii, 47	VI, iii, 34	See Gaṇa.
VI, ii, 48	VI, iii, 37, 38	Bhoja combines.
VI, ii, 49	VI, iii, 39	Compare.
VI, ii, 50	VI, iii, 40	Compare.
VI, ii, 51	VI, iii, 41	Compare.
VI, ii, 52	VI, iii, 42	
VI, ii, 53		
VI, ii, 54		
VI, ii, 55	VI, iii, 42	See Vārtika 2.
VI, ii, 56 } VI, ii, 57 }	VI, iii, 43	Compare.
VI, ii, 58	VI, iii, 45	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, ii, 59		
VI, ii, 60	VI, iii, 46	Compare Kāśikā.
VI, ii, 61 } VI, ii, 62 }	VI, iii, 46	See Vārtika 1.
VI, ii, 63		
VI, ii, 64		
VI, ii, 65	VI, iii, 46	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 66	VI, iii, 46	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 67	VI, iii, 46	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 68	VI, iii, 47	See the Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 69	VI, iii, 49	Compare.
VI, ii, 70	VI, iii, 48	Compare.
VI, ii, 71	VI, iii, 50	Compare.
VI, ii, 72	VI, iii, 51	Compare. See also Kāśikā.
VI, ii, 73		
VI, ii, 74	VI, iii, 52, 54	Compare both.
VI, ii, 75	VI, iii, 53	Compare.
VI, ii, 76	VI, iii, 55	Compare.
VI, ii, 77	VI, iii, 56	Bhoja combines the Vārtika.
VI, ii, 78		
VI, ii, 79		
VI, ii, 80		
VI, ii, 81		
VI, ii, 82	VI, iii, 57	
VI, ii, 83	VI, iii, 58	See Vārtika.
VI, ii, 84	VI, iii, 58	Compare.
VI, ii, 85	VI, iii, 59	Compare.
VI, ii, 86	VI, iii, 60	Compare.
VI, ii, 87	VI, iii, 61	Compare.
VI, ii, 88	VI, iii, 61	See the Kāśikā and the Vārtika therein.
VI, ii, 89	VI, iii, 63	Compare.
VI, ii, 90	VI, iii, 64	
VI, ii, 91	VI, iii, 65	
VI, ii, 92	VI, iii, 66	
VI, ii, 93	VI, iii, 67	Compare.
VI, ii, 94	VI, iii, 70	Compare.
VI, ii, 95	VI, iii, 70	See Vārtika 4.
VI, ii, 96	VI, iii, 70	See Vārtika 5.
VI, ii, 97	VI, iii, 70	See Vārtika 6.
VI, ii, 98	VI, iii, 70	See Vārtika 7.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, ii, 99	VI, iii, 70	See Vārtika 8.
VI, ii, 100		
VI, ii, 101	VI, iii, 71	Compare.
VI, ii, 102	VI, iii, 72	Compare. See Kāśikā.
VI, ii, 103	VI, iii, 70	See Vārtika 3.
VI, ii, 104	VI, iii, 70	See Vārtika 9.
VI, ii, 105		
VI, ii, 106		
VI, ii, 107		
VI, ii, 108		
VI, ii, 109	VI, iii, 73	Compare.
VI, ii, 110	VI, iii, 73	See Vārtika.
VI, ii, 111	VI, iii, 74	
VI, ii, 112	VI, iii, 75	Compare.
VI, ii, 113	VI, iii, 76	Compare.
VI, ii, 114	VI, iii, 77	Compare.
VI, ii, 115 } VI, ii, 116 }	VI, iii, 78	Compare. Bhoja divides
VI, ii, 117	VI, iii, 79, 80	Compare both.
VI, ii, 118	VI, iii, 81	
VI, ii, 119	VI, iii, 79	Compare.
VI, ii, 120	VI, iii, 83	Compare.
VI, ii, 121	VI, iii, 84, 85	Compare both.
VI, ii, 122	VI, iii, 86	
VI, ii, 123	VI, iii, 87	
VI, ii, 124	VI, iii, 88	Compare.
VI, ii, 125		
VI, ii, 126	VI, iii, 89	Compare.
VI, ii, 127	VI, iii, 90	Compare.
VI, ii, 128	VI, iii, 91	
VI, ii, 129	VI, iii, 92	Compare.
VI, ii, 130	VI, iii, 93	Compare.
VI, ii, 131	VI, iii, 95	
VI, ii, 132	VI, iii, 94	Compare.
VI, ii, 133	VI, iii, 97	Compare.
VI, ii, 134	VI, iii, 98	
VI, ii, 135	VI, iii, 109	See the Gaṇa.
VI, ii, 136 } VI, ii, 137 }	VI, iii, 99	Bhoja divides.
VI, ii, 138	VI, iii, 100	Compare.
VI, ii, 139	VI, iii, 101	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, ii, 140	VI, iii, 102	Compare.
VI, ii, 141	VI, iii, 103	Compare.
VI, ii, 142	VI, iii, 104	
VI, ii, 143	VI, iii, 105	
VI, ii, 144	VI, iii, 106	Compare.
VI, ii, 145	VI, iii, 107	
VI, ii, 146	VI, iii, 109	See the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
VI, ii, 147		
VI, ii, 148		
VI, ii, 149		
VI, ii, 150		
VI, ii, 151		
VI, ii, 152		
VI, ii, 153		
VI, ii, 154		
VI, ii, 155		
VI, ii, 156		
VI, ii, 157		
VI, ii, 158		
VI, ii, 159		
VI, ii, 160		
VI, ii, 161		
VI, ii, 162	VI, iii, 128	Compare.
VI, ii, 163	VI, iii, 129	
VI, ii, 164	VI, iii, 130	Compare.
VI, ii, 165	VI, iii, 117	See the Gaṇa.
VI, ii, 166		
VI, ii, 167	VI, iii, 119	See the Gaṇa.
VI, ii, 168	VI, iii, 118	Compare.
VI, ii, 169	VI, iii, 127	
VI, ii, 170	VI, iii, 111	Compare.
VI, ii, 171	VI, iii, 112	
VI, ii, 172	VI, iii, 115	Compare.
VI, ii, 173	VI, iii, 116	
VI, ii, 174	VI, iii, 122	Compare.
VI, ii, 175	VI, iii, 123	
VI, ii, 176	VI, iii, 124	
VI, ii, 177	VI, iii, 121	See also Vārtika in Kāśikā.
VI, ii, 178	VI, iii, 137	
VI, ii, 179	VI, iii, 138	
VI, ii, 180	VI, iii, 139	

APPENDIX I

HOJA	PĀṆINI	REMARKS
I, iii, 1		
VI, iii, 2	VI, iv, 2	Compare.
VI, iii, 3	VI, iv, 3, 4	Compare.
VI, iii, 4	VI, iv, 7	
VI, iii, 5	VI, iv, 8	Compare.
VI, iii, 6	VI, iv, 10	Compare.
VI, iii, 7	VI, iv, 11	Compare.
VI, iii, 8	VI, iv, 13, 14	Compare both.
VI, iii, 9	VI, iv, 12	Compare.
VI, iii, 10	VI, iv, 16	Compare.
VI, iii, 11	VI, iv, 16	See Vārtika 1.
VI, iii, 12	VI, iv, 17	Compare.
VI, iii, 13	VI, iv, 18	Compare.
VI, iii, 14 } VI, iii, 15 }	VI, iv, 19	Compare for both.
VI, iii, 16	VI, iv, 20	Compare.
VI, iii, 17	VI, iv, 21	
VI, iii, 18	VI, iv, 22	Compare.
VI, iii, 19	VI, iv, 23	Compare.
VI, iii, 20	VI, iv, 24	Compare.
VI, iii, 21		
VI, iii, 22		
VI, iii, 23		
VI, iii, 24	VI, iv, 25	Compare.
VI, iii, 25	VI, iv, 26	Compare.
VI, iii, 26	VI, iv, 24	See Vārtika.
VI, iii, 27		
VI, iii, 28	VI, iv, 24	See Vārtika 3.
VI, iii, 29	VI, iv, 27	Compare.
VI, iii, 30	VI, iv, 28	
VI, iii, 31	VI, iv, 29	
VI, iii, 32	VI, iv, 24	Compare Vārtika 1.
VI, iii, 33		
VI, iii, 34		
VI, iii, 35 } VI, iii, 36 }	VI, iv, 37	Compare for both.
VI, iii, 37 } VI, iii, 38 }	VI, iv, 42	
VI, iii, 39	VI, iv, 43	Compare.
VI, iii, 40	VI, iv, 44	
VI, iii, 41	VI, iv, 45	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iii, 42	VI, iv, 40	Compare.
VI, iii, 43		
VI, iii, 44		
VI, iii, 45		
VI, iii, 46		
VI, iii, 47 } VI, iii, 48 }	VI, iv, 40	Bhoja combines Vārtika too. Compare both.
VI, iii, 49	VI, iv, 30	
VI, iii, 50	VI, iv, 39	Compare.
VI, iii, 51	VI, iv, 31	Compare.
VI, iii, 52	VI, iv, 31	See Kāśikā.
VI, iii, 53		
VI, iii, 54	VI, iv, 32	Compare.
VI, iii, 55	VI, iv, 33	
VI, iii, 56	VI, iv, 34	Compare. See also Kāśikā.
VI, iii, 57	VI, iv, 34	
VI, iii, 58		
VI, iii, 59	VI, iv, 35	
VI, iii, 60	VI, iv, 36	Compare.
VI, iii, 61	VI, iv, 46	
VI, iii, 62	VI, iv, 47	Compare.
VI, iii, 63	VI, iv, 48	Compare.
VI, iii, 64		
VI, iii, 65	VI, iv, 49	
VI, iii, 66	VI, iv, 50	Compare.
VI, iii, 67	VI, iv, 51	
VI, iii, 68	VI, iv, 52	
VI, iii, 69	VI, iv, 55	Compare.
VI, iii, 70	VI, iv, 56	Compare.
VI, iii, 71	VI, iv, 57	Compare.
VI, iii, 72	VI, iv, 59	Compare.
VI, iii, 73	VI, iv, 62	Compare.
VI, iii, 74	VI, iv, 63	Compare.
VI, iii, 75	VI, iv, 64	Compare.
VI, iii, 76	VI, iv, 65	
VI, iii, 77	VI, iv, 66	Compare.
VI, iii, 78	VI, iv, 67	Compare.
VI, iii, 79	VI, iv, 68	Compare. See also Kāśikā.
VI, iii, 80	VI, iv, 69	
VI, iii, 81	VI, iv, 70	Compare.
VI, iii, 82	VI, iv, 71	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iii, 83	VI, iv, 77	Compare.
VI, iii, 84	VI, iv, 78	
VI, iii, 85	VI, iv, 79	
VI, iii, 86	VI, iv, 80	
VI, iii, 87	VI, iv, 81	
VI, iii, 88	VI, iv, 82	Compare.
VI, iii, 89	VI, iv, 83	Compare. See Kāśikā.
VI, iii, 90	VI, iv, 84	See also Vārtika.
VI, iii, 91	VI, iv, 87	Compare.
VI, iii, 92	VI, iv, 88	
VI, iii, 93	VI, iv, 89	See also Vārtika.
VI, iii, 94	VI, iv, 90	Compare.
VI, iii, 95	VI, iv, 91	Compare.
VI, iii, 96 } VI, iii, 97 }	VI, iv, 98	Compare. Bhoja divides.
VI, iii, 98	VI, iv, 101	Compare.
VI, iii, 99	VI, iv, 105	Compare.
VI, iii, 100	VI, iv, 106	Compare.
VI, iii, 101	VI, iv, 107	
VI, iii, 102	VI, iv, 108, 109	Bhoja combines.
VI, iii, 103	VI, iv, 110	Compare.
VI, iii, 104 } VI, iii, 105 }	VI, iv, 111, 112	The two Sūtras are differently distributed.
VI, iii, 106	VI, iv, 113	Compare.
VI, iii, 107	VI, iv, 114	Compare.
VI, iii, 108	VI, iv, 115	Compare.
VI, iii, 109	VI, iv, 116	Compare.
VI, iii, 110	VI, iv, 117	Compare.
VI, iii, 111	VI, iv, 118	Compare.
VI, iii, 112		
VI, iii, 113		
VI, iii, 114		
VI, iii, 115		
VI, iii, 116	VI, iv, 120	Compare.
VI, iii, 117	VI, iv, 121	
VI, iii, 118	VI, iv, 122	Compare.
VI, iii, 119	VI, iv, 123	
VI, iii, 120	VI, iv, 124	
VI, iii, 121	VI, iv, 125	Compare. See also Gaṇa.
VI, iii, 122	VI, iv, 120	Compare. See Vārtika in Kāśikā

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iii, 123 } VI, iii, 124 }	VI, iv, 120	See Vārtikas in Kāśikā.
VI, iii, 125	VI, iv, 126	
VI, iii, 126	VI, iv, 127	
VI, iii, 127	VI, iv, 128	Compare.
VI, iii, 128		
VI, iii, 129	VI, iv, 130	Compare.
VI, iii, 130	VI, iv, 131	
VI, iii, 131	VI, iv, 133	
VI, iii, 132	VI, iv, 134	
VI, iii, 133	VI, iv, 135	
VI, iii, 134	VI, iv, 136	Compare.
VI, iii, 135	VI, iv, 137	Compare.
VI, iii, 136	VI, iv, 138	Compare.
VI, iii, 137	VI, iv, 139	Compare.
VI, iii, 138	VI, iv, 140	See Kāśikā.
VI, iii, 139	VI, iv, 142	Compare.
VI, iii, 140	VI, iv, 143	Compare.
VI, iii, 141	VI, iv, 144	
VI, iii, 142	VI, iv, 144	See Vārtika 1.
VI, iii, 143	VI, iv, 144	See Vārtika 3.
VI, iii, 144	VI, iv, 144	See Vārtika 2.
VI, iii, 145	VI, iv, 144	See Vārtika 4.
VI, iii, 146	VI, iv, 144	See Vārtika 5.
VI, iii, 147 } VI, iii, 148 }	VI, iv, 145	Compare for both.
VI, iii, 149		
VI, iii, 150		
VI, iii, 151	VI, iv, 149	See Vārtikas 8 and 9.
VI, iii, 152	VI, iv, 149	See Vārtika in Kāśikā.
VI, iii, 153	VI, iv, 146	See Kāśikā.
VI, iii, 154	VI, iv, 147	Compare.
VI, iii, 155	VI, iv, 149	Compare.
VI, iii, 156 } VI, iii, 157 }	VI, iv, 149	See Vārtikas in Kāśikā.
VI, iii, 158	VI, iv, 150	
VI, iii, 159	VI, iv, 149	See Vārtika 6.
VI, iii, 160	VI, iv, 149	See Vārtika 7.
VI, iii, 161	VI, iv, 151	Compare.
VI, iii, 162	VI, iv, 152	Compare.
VI, iii, 163	VI, iv, 153	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iii, 164	VI, iv, 154, 155	Bhoja combines.
VI, iii, 165	VI, iv, 156	Compare.
VI, iii, 166	VI, iv, 158	Compare.
VI, iii, 167	VI, iv, 159	Compare.
VI, iii, 168	VI, iv, 160	
VI, iii, 169	VI, iv, 157	Compare.
VI, iii, 170	VI, iv, 161	See the Gaṇa.
VI, iii, 171	VI, iv, 163	Compare.
VI, iii, 172	VI, iv, 163	See Vārtika 3.
VI, iii, 173	VI, iv, 169	Compare.
VI, iii, 174	VI, iv, 168	Compare.
VI, iii, 175	VI, iv, 164	Compare.
VI, iii, 176	VI, iv, 164, 170	Compare both.
VI, iii, 177	VI, iv, 170	See also Vārtika.
VI, iii, 178	VI, iv, 171	
VI, iii, 179	VI, iv, 173	Compare.
VI, iii, 180	VI, iv, 166	Compare.
VI, iii, 181	VI, iv, 165	Compare.
VI, iii, 182	VI, iv, 173	Compare.
VI, iii, 183	VI, iv, 174	Compare.
—————		
VI, iv, 1	VII, i, 1	Compare.
VI, iv, 2	VII, i, 2	
VI, iv, 3	VII, iii, 50	Compare.
VI, iv, 4	VII, iii, 51	Compare.
VI, iv, 5		
VI, iv, 6		
VI, iv, 7	VII, i, 100	
VI, iv, 8	VII, i, 101	
VI, iv, 9	VII, i, 102	
VI, iv, 10	VII, i, 58	
VI, iv, 11	VII, i, 59	See the Gaṇa.
VI, iv, 12 } VI, iv, 13 }	VII, i, 60	Compare for both. See Kāśikā.
VI, iv, 14	VII, i, 61	
VI, iv, 15	VII, i, 62	Compare.
VI, iv, 16	VII, i, 63	
VI, iv, 17	VII, i, 64	
VI, iv, 18	VII, i, 65	
VI, iv, 19	VII, i, 66	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iv, 20	VII, i, 67	
VI, iv, 21	VII, i, 68	
VI, iv, 22	VII, i, 69	Bhoja combines Vārtika.
VI, iv, 23 } VI, iv, 24 }	VII, i, 70	Compare both. See Kāśikā also.
VI, iv, 25	VII, i, 71	
VI, iv, 26	VII, i, 72	Compare.
VI, iv, 27	VII, i, 72	See Vārtika 4. See also Kāśikā.
VI, iv, 28	VII, i, 73	Compare.
VI, iv, 29	VII, i, 74	Compare.
VI, iv, 30	VII, i, 75	Compare.
VI, iv, 31	VII, i, 78	
VI, iv, 32	VII, i, 79	Compare.
VI, iv, 33	VII, i, 80	Compare.
VI, iv, 34	VII, i, 81	
VI, iv, 35	VII, i, 82	
VI, iv, 36	VII, i, 84	
VI, iv, 37	VII, i, 85	
VI, iv, 38	VII, i, 86	Compare.
VI, iv, 39	VII, i, 87	
VI, iv, 40	VII, i, 88	Compare.
VI, iv, 41	VII, i, 89	
VI, iv, 42	VII, i, 90	Compare.
VI, iv, 43		
VI, iv, 44	VII, i, 93, 94	Compare both.
VI, iv, 45	VII, i, 92	Compare.
VI, iv, 46	VII, i, 94	Compare. See also Kāśikā.
VI, iv, 47	VII, i, 95	Compare.
VI, iv, 48	VII, i, 96	See Kāśikā.
VI, iv, 49 } VI, iv, 50 }	VII, i, 98	Compare both.
VI, iv, 51		
VI, iv, 52	VII, i, 99	
VI, iv, 53	VII, ii, 84	Compare.
VI, iv, 54	VII, ii, 85	
VI, iv, 55	VII, ii, 86	
VI, iv, 56	VII, ii, 87, 88	Compare both.
VI, iv, 57	VII, ii, 89	
VI, iv, 58	VII, ii, 90	
VI, iv, 59	VII, ii, 91, 92	Compare both.
VI, iv, 60	VII, ii, 93	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iv, 61	VII, ii, 94	
VI, iv, 62	VII, ii, 95	
VI, iv, 63	VII, ii, 96	
VI, iv, 64	VII, ii, 97	Compare.
VI, iv, 65	VII, ii, 98	
VI, iv, 66	VII, ii, 99	
VI, iv, 67	VII, ii, 99	See Vārtika 1.
VI, iv, 68	VII, ii, 100	Compare.
VI, iv, 69	VII, ii, 101	Compare.
VI, iv, 70	VII, ii, 102	Compare.
VI, iv, 71	VII, ii, 103	
VI, iv, 72	VII, ii, 106	Compare.
VI, iv, 73	VII, ii, 109	Compare.
VI, iv, 74	VII, ii, 107	Compare.
VI, iv, 75	VII, ii, 107	Compare Vārtika 1.
VI, iv, 76 } VI, iv, 77 }	VII, ii, 108, 109, } 110, 111. }	See all.
VI, iv, 78		
VI, iv, 79	II, iv, 34	Compare.
VI, iv, 80 } VI, iv, 81 }	II, iv, 32	Compare both.
VI, iv, 82	VI, i, 63	Compare.
VI, iv, 83	II, iv, 35	
VI, iv, 84	II, iv, 52	
VI, iv, 85	II, iv, 53	
VI, iv, 86	II, iv, 54	Compare also Vārtika 9.
VI, iv, 87	II, iv, 55	
VI, iv, 88	II, iv, 54	See Vārtika 10.
VI, iv, 89	II, iv, 56	See Vārtika.
VI, iv, 90	II, iv, 56	See Kāśikā.
VI, iv, 91	II, iv, 36	Compare.
VI, iv, 92	II, iv, 37	See also Vārtika.
VI, iv, 93	II, iv, 40	Compare.
VI, iv, 94	II, iv, 41	
VI, iv, 95	II, iv, 42	
VI, iv, 96	II, iv, 43	
VI, iv, 97	II, iv, 44	Compare.
VI, iv, 98	II, iv, 45	Compare.
VI, iv, 99	II, iv, 46	Compare.
VI, iv, 100	II, iv, 47	Compare.
VI, iv, 101	II, iv, 48	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iv, 102	II, iv, 49	
VI, iv, 103	II, iv, 50	Compare.
VI, iv, 104	II, iv, 51	Compare.
VI, iv, 105	VII, ii, 35	Compare.
VI, iv, 106	VII, ii, 37	Compare.
VI, iv, 107	VII, ii, 38	Compare.
VI, iv, 108	VII, ii, 39	
VI, iv, 109	VII, ii, 40	Compare.
VI, iv, 110	VII, ii, 41	Compare.
VI, iv, 111	VII, ii, 42	
VI, iv, 112	VII, ii, 43	Compare.
VI, iv, 113	VII, ii, 44	Compare.
VI, iv, 114	VII, ii, 45	See also Gaṇa.
VI, iv, 115	VII, ii, 46	
VI, iv, 116	VII, ii, 47	See also Vārtika.
VI, iv, 117	VII, ii, 50, 51	Compare both.
VI, iv, 118	VII, ii, 52	Compare.
VI, iv, 119	VII, ii, 53	Compare.
VI, iv, 120	VII, ii, 54	
VI, iv, 121 } VI, iv, 122 }	VII, ii, 55	Compare both.
VI, iv, 123	VII, ii, 56	
VI, iv, 124	VII, ii, 48	Compare.
VI, iv, 125	VII, ii, 49	Compare.
VI, iv, 126	VII, ii, 57	Compare.
VI, iv, 127	VII, ii, 58	Compare.
VI, iv, 128	VII, ii, 58, 59	Compare both.
VI, iv, 129	VII, ii, 59	Compare.
VI, iv, 130	VII, ii, 60	Compare.
VI, iv, 131	VII, ii, 36	Compare.
VI, iv, 132	VII, ii, 36	See Vārtika 4.
VI, iv, 133	VII, ii, 36	See Vārtika 5.
VI, iv, 134	VII, ii, 9	Compare.
VI, iv, 135	VII, ii, 9	See Vārtika.
VI, iv, 136 } VI, iv, 137 } VI, iv, 138 } VI, iv, 139 } VI, iv, 140 } VI, iv, 141 } VI, iv, 142 }	VII, ii, 10	See the Śloka-vārtikas in the Bhāṣya and the Kāśikā.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iv, 143	VII, ii, 10	See note above.
VI, iv, 144		
VI, iv, 145		
VI, iv, 146		
VI, iv, 147		
VI, iv, 148		
VI, iv, 149		
VI, iv, 150	VII, ii, 11	See also the Vārtika in the Kāśikā. Compare.
VI, iv, 151		
VI, iv, 152	VII, ii, 12	
VI, iv, 153		
VI, iv, 154	VII, ii, 14	See also Vārtika.
VI, iv, 155	VII, ii, 15	Compare.
VI, iv, 156	VII, ii, 16	Compare.
VI, iv, 157	VII, ii, 17	Compare.
VI, iv, 158	VII, ii, 17	See the Vārtika in the Kāśikā.
VI, iv, 159		
VI, iv, 160	VII, ii, 18	Compare.
VI, iv, 161	VII, ii, 19	Compare.
VI, iv, 162	VII, ii, 20	Compare.
VI, iv, 163	VII, ii, 21	
VI, iv, 164	VII, ii, 22	
VI, iv, 165	VII, ii, 23	
VI, iv, 166	VII, ii, 24	
VI, iv, 167	VII, ii, 25	Compare.
VI, iv, 168	VII, ii, 26	Compare.
VI, iv, 169	VII, ii, 27	
VI, iv, 170	VII, ii, 28	Compare.
VI, iv, 171	VII, ii, 29	Compare. See also Kāśikā.
VI, iv, 172	VII, ii, 29	See Vārtika in Kāśikā.
VI, iv, 173	VII, ii, 30	See Vārtika. Bhoja combines.
VI, iv, 174		
VI, iv, 175	VII, ii, 13	Compare.
VI, iv, 176	VII, ii, 13	See Vārtika.
VI, iv, 177	VII, ii, 61, 63	Compare both.
VI, iv, 178	VII, ii, 61	Compare in part.
VI, iv, 179	VII, ii, 62	Compare.
VI, iv, 180	VII, ii, 65	Compare.
VI, iv, 181	VII, ii, 66	Compare.
VI, iv, 182	VII, ii, 67	Compare.
VI, iv, 183	VII, ii, 68	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VI, iv, 184	VII, ii, 70	Compare.
VI, iv, 185	VII, ii, 71	Compare.
VI, iv, 186	VII, ii, 72	
VI, iv, 187	VII, ii, 73	Compare.
VI, iv, 188	VII, ii, 74, 75	Compare both.
VI, iv, 189	VII, ii, 76	Compare.
VI, iv, 190	VII, ii, 77, 78	Compare both.
VI, iv, 191	VII, ii, 82	Compare.
VI, iv, 192	VII, ii, 83	Compare.
—		
VII, i, 1	VII, ii, 114	
VII, i, 2	VII, ii, 2	Compare.
VII, i, 3	VII, ii, 1	Compare.
VII, i, 4	VII, ii, 3	Compare.
VII, i, 5	VII, ii, 4	
VII, i, 6	VII, ii, 6	Compare.
VII, i, 7	VII, ii, 5	Compare.
VII, i, 8	VII, ii, 3	Compare.
VII, i, 9 } VII, i, 10 }	VII, ii, 115	Bhoja divides.
VII, i, 11	VII, ii, 117, 118	Bhoja combines.
VII, i, 12	VII, iii, 2	Compare.
VII, i, 13	VII, iii, 1	Compare.
VII, i, 14	VII, iii, 1	Compare Vārtika 6.
VII, i, 15	VII, iii, 3	Compare.
VII, i, 16	VII, iii, 4	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
VII, i, 17	VII, iii, 5	Compare.
VII, i, 18	VII, iii, 6	See Kāśikā.
VII, i, 19	VII, iii, 7	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras.
VII, i, 20 } VII, i, 21 }	VII, iii, 8	Compare Sūtra and Vārtika.
VII, i, 22	VII, iii, 9	Compare.
VII, i, 23		
VII, i, 24	VII, iii, 10	Compare.
VII, i, 25	VII, iii, 11	
VII, i, 26	VII, iii, 12	Compare.
VII, i, 27	VII, iii, 13	Compare.
VII, i, 28	VII, iii, 14	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, i, 29 } VII, i, 30 }	VII, iii, 15, 17	The two Sūtras are differently distributed.
VII, i, 31	VII, iii, 16	Compare.
VII, i, 32	VII, iii, 18	Compare.
VII, i, 33	VII, iii, 19	Compare.
VII, i, 34 } VII, i, 35 } VII, i, 36 } VII, i, 37 } VII, i, 38 } VII, i, 39 } VII, i, 40 } VII, i, 41 }	VII, iii, 20	Compare the Gaṇa and the Gaṇa Sūtras. Bhoja adds.
VII, i, 42	VII, iii, 24	Compare.
VII, i, 43	VII, iii, 21	Compare. See Kāśikā.
VII, i, 44	VII, iii, 22	
VII, i, 45	VII, iii, 26	
VII, i, 46	VII, iii, 27	Compare.
VII, i, 47	VII, iii, 28	Compare.
VII, i, 48	VII, iii, 29	Compare.
VII, i, 49	VII, iii, 30	
VII, i, 50	VII, iii, 31	
VII, i, 51	VII, iii, 32	
VII, i, 52	VII, iii, 33	
VII, i, 53	VII, iii, 34	Compare.
VII, i, 54	VII, iii, 34	See Kāśikā.
VII, i, 55	VII, iii, 35	Compare.
VII, i, 56		
VII, i, 57	VII, i, 91	Compare.
VII, i, 58	VII, iii, 36	Compare.
VII, i, 59	VII, iii, 37	
VII, i, 60	VII, iii, 38	
VII, i, 61	VII, iii, 37	Compare Vārtika 1.
VII, i, 62 } VII, i, 63 } VII, i, 64 }	VII, iii, 39	Bhoja divides. Compare.
VII, i, 65	VII, iii, 40	
VII, i, 66	VII, iii, 41	
VII, i, 67	VII, iii, 42	
VII, i, 68	VII, iii, 43	Compare.
VII, i, 69	VI, iv, 92	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, i, 70	VI, iv, 93	Compare.
VII, i, 71	VI, iv, 96	See also Vārtika in Kāśikā.
VII, i, 72	VI, iv, 97	Compare.
VII, i, 73 } VII, i, 74 }	VII, iv, 1	Compare. Bhoja divides.
VII, i, 75	VII, iv, 2	
VII, i, 76	VII, iv, 3	Compare.
VII, i, 77	VII, iv, 3	Compare the Vārtika and the Gaṇa in Kāśikā.
VII, i, 78	VII, iv, 7	
VII, i, 79	VII, iv, 6	Compare.
VII, i, 80	VII, iv, 5	Compare.
VII, i, 81	VII, iv, 4	Compare.
VII, i, 82	VII, iv, 3	Compare.
VII, i, 83	VI, iv, 95	Compare. See Kāśikā.
VII, i, 84	VII, iii, 44	
VII, i, 85	VII, iii, 44	Compare Vārtika 4.
VII, i, 86	VII, iii, 44	Compare Vārtika 5.
VII, i, 87	VII, iii, 47	Compare.
VII, i, 88	VII, iii, 48, 49	Compare both.
VII, i, 89	VII, iii, 45	See Vārtika 8.
VII, i, 90	VII, iii, 45	See Vārtika 10.
VII, i, 91	VII, iii, 45	See Vārtika 1.
VII, i, 92	VII, iii, 45	See Vārtika 3.
VII, i, 93	VII, iii, 45	See Vārtika 4.
VII, i, 94	VII, iii, 45	See Vārtika 5. See also Gaṇa.
VII, i, 95	VII, iii, 45	See Vārtika 6.
VII, i, 96	VII, iii, 45	See Vārtika 7.
VII, i, 97	VII, iii, 45	See Vārtika 9.
VII, i, 98	VII, iii, 52	
VII, i, 99	VII, iii, 53	Compare Gaṇa.
VII, i, 100	VII, iii, 53	See also VII, iii, 63 and Kāśikā.
VII, i, 101 } VII, i, 102 } VII, i, 103 } VII, i, 104 }	VII, iii, 53	See Kāśikā.
VII, i, 105	VII, iii, 64	Compare.
VII, i, 106		
VII, i, 107		
VII, i, 108		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, i, 109 } VII, i, 110 }	VII, iii, 53	See Kāśikā.
VII, i, 111	VII, iii, 54	Compare.
VII, i, 112		
VII, i, 113	VII, iii, 55	Compare.
VII, i, 114	VII, iii, 56	
VII, i, 115	VII, iii, 57	
VII, i, 116	VII, iii, 58	Compare.
VII, i, 117	VII, iii, 59, 60	Compare both.
VII, i, 118	VII, iii, 61	Compare.
VII, i, 119	VII, iii, 63	
VII, i, 120	VII, iii, 62	See also Kāśikā.
VII, i, 121	VII, iii, 65	
VII, i, 122	VII, iii, 66	See also Vārtika-3.
VII, i, 123	VII, iii, 67	
VII, i, 124	VII, iii, 68	Compare.
VII, i, 125	VII, iii, 69	Compare.
VII, i, 126		
VII, i, 127	VII, iii, 71	Compare.
VII, i, 128	VII, iii, 72	
VII, i, 129	VII, iii, 73	Compare.
VII, i, 130	VII, iii, 74	Compare.
VII, i, 131	VII, iii, 75	Compare.
VII, i, 132	VII, iii, 76	
VII, i, 133	VII, iii, 77	
VII, i, 134	VII, iii, 78	
VII, i, 135	VII, iii, 78	See Kāśikā.
VII, i, 136	VII, iii, 79	
VII, i, 137	VII, iii, 80	
VII, i, 138	VII, iii, 82	Compare.
VII, i, 139	VI, i, 58	Compare.
—————		
VII, ii, 1	VII, iii, 84	Compare.
VII, ii, 2	VII, iii, 85	Compare.
VII, ii, 3 } VII, ii, 4 } VII, ii, 5 }	VII, iii, 85, 86	Compare. The two are differently distributed by Bhoja.
VII, ii, 6	VII, iii, 87	Compare.
VII, ii, 7	I, ii, 4	Compare.
VII, ii, 8	I, ii, 5	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, ii, 9	I, i, 5	
VII, ii, 10		
VII, ii, 11	I, ii, 1	Compare.
VII, ii, 12	I, ii, 2	Compare.
VII, ii, 13	I, ii, 3	Compare.
VII, ii, 14	I, ii, 19	Compare.
VII, ii, 15	I, ii, 20	Compare.
VII, ii, 16	I, ii, 21	Compare.
VII, ii, 17	I, ii, 7	Compare.
VII, ii, 18	I, ii, 24, 25	Compare both in part.
VII, ii, 19	I, ii, 26	Compare.
VII, ii, 20 } VII, ii, 21 }	I, ii, 8	Compare both.
VII, ii, 22	I, ii, 11	Compare.
VII, ii, 23	I, ii, 12	
VII, ii, 24	I, ii, 17	Compare.
VII, ii, 25		
VII, ii, 26	VII, iii, 88	Compare.
VII, ii, 27	VII, iii, 89	Compare.
VII, ii, 28	VII, iii, 90	Compare.
VII, ii, 29	VII, iii, 91	Compare.
VII, ii, 30	VII, iii, 92	
VII, ii, 31	VII, iii, 93	Compare.
VII, ii, 32	VII, iii, 94	Compare.
VII, ii, 33	VII, iii, 96	Compare. See Kāśikā.
VII, ii, 34	VII, iii, 98	Compare.
VII, ii, 35	VII, iii, 100	Compare.
VII, ii, 36	VII, iii, 101	Compare.
VII, ii, 37	VII, iii, 102	
VII, ii, 38	VII, iii, 103	
VII, ii, 39	VII, iii, 104	
VII, ii, 40	VII, iii, 105	Compare.
VII, ii, 41	VII, iii, 106	
VII, ii, 42	VII, iii, 107	See Vārtika.
VII, ii, 43	VII, iii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
VII, ii, 44	VII, iii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
VII, ii, 45	VII, iii, 107	See Vārtika in Kāśikā.
VII, ii, 46	VII, iii, 108	Compare.
VII, ii, 47	VII, iii, 109	
VII, ii, 48	VII, iii, 111	Compare.
VII, ii, 49		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, ii, 50		
VII, ii, 51 } VII, ii, 52 }	VII, iii, 112	Compare. See also Kāśikā.
VII, ii, 53	VII, iii, 113	
VII, ii, 54	VII, iii, 114	Compare.
VII, ii, 55	VII, iii, 115	Compare.
VII, ii, 56 } VII, ii, 57 }	VII, iii, 116	Compare both.
VII, ii, 58	VII, iii, 118	See Kāśikā.
VII, ii, 59	VII, iii, 117	Compare.
VII, ii, 60	VII, iii, 120	Compare.
VII, ii, 61	VII, iv, 10	
VII, ii, 62	VII, iv, 10	See Kāśikā and Vārtika.
VII, ii, 63	VII, iv, 11	Compare.
VII, ii, 64	VII, iv, 12	Compare.
VII, ii, 65	VII, iv, 16	Compare.
VII, ii, 66	VII, iv, 18	Compare.
VII, ii, 67	VII, iv, 17, 19, 20	Compare these three Sūtras.
VII, ii, 68	VII, iv, 13	Compare.
VII, ii, 69	VII, iv, 14	
VII, ii, 70	VII, iv, 15	Compare.
VII, ii, 71	VII, iv, 21	Compare.
VII, ii, 72	VII, iv, 22	
VII, ii, 73	VII, iv, 23	Compare.
VII, ii, 74	VII, iv, 24	Compare.
VII, ii, 75	VII, iv, 25	Compare.
VII, ii, 76	VII, iv, 26	
VII, ii, 77	VII, iv, 27	
VII, ii, 78 } VII, ii, 79 }	VII, iv, 28	Compare. Bhoja divides.
VII, ii, 80	VII, iv, 29	Compare. See Kāśikā.
VII, ii, 81	VII, iv, 30	
VII, ii, 82	VII, iv, 30	See Vārtika in Kāśikā.
VII, ii, 83	VII, iv, 31	
VII, ii, 84	VII, iv, 32	Compare.
VII, ii, 85	VII, iv, 33	
VII, ii, 86 } VII, ii, 87 } VII, ii, 88 }	VII, iv, 34	Compare. Bhoja divides.
VII, ii, 89 } VII, ii, 90 }	VII, i, 51	Compare Sūtra and Vārtika.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, ii, 91	VII, iv, 40	Compare.
VII, ii, 92	VII, iv, 41	Compare.
VII, ii, 93	VII, iv, 41	See Vārtika in Kāśikā
VII, ii, 94	VII, iv, 42	
VII, ii, 95	VII, iv, 43	Compare.
VII, ii, 96	VII, iv, 46	Compare.
VII, ii, 97	VII, iv, 47	Compare.
VII, ii, 98		
VII, ii, 99		
VII, ii, 100		
VII, ii, 101	VII, iv, 48	
VII, ii, 102	VII, iv, 49	
VII, ii, 103	VII, iv, 50, 52	Compare both.
VII, ii, 104	VII, iv, 51	Compare.
VII, ii, 105	III, i, 11	Compare.
VII, ii, 106	III, i, 11	See Vārtika 2.
VII, ii, 107	VII, iv, 53	
VII, ii, 108		
VII, ii, 109	VII, iv, 54	Compare.
VII, ii, 110	VII, iv, 54	See Vārtika.
VII, ii, 111	VII, iv, 55	Compare.
VII, ii, 112	VII, iv, 55	Compare.
VII, ii, 113	VII, iv, 56	
VII, ii, 114	VII, iv, 57	Compare.
VII, ii, 115	VII, iv, 58	Compare.
VII, ii, 116	VII, iv, 60	Compare.
VII, ii, 117	VII, iv, 61	See Vārtika 1.
VII, ii, 118		
VII, ii, 119		
VII, ii, 120	VII, iv, 62	
VII, ii, 121	VII, iv, 63	
VII, ii, 122	VII, iv, 66	
VII, ii, 123	VII, iv, 59	
VII, ii, 124	VII, iv, 67	Compare. See Kāśikā.
VII, ii, 125	VII, iv, 68	
VII, ii, 126	VII, iv, 69	Compare.
VII, ii, 127	VII, iv, 70	
VII, ii, 128	VII, iv, 71	Compare.
VII, ii, 129	VII, iv, 72	Compare.
VII, ii, 130	VII, iv, 73	Compare.
VII, ii, 131	VII, iv, 75	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, ii, 132	VII, iv, 76, 77	Compare both.
VII, ii, 133	VII, iv, 79	
VII, ii, 134	VII, iv, 80	
VII, ii, 135	VII, iv, 81	Compare.
VII, ii, 136	VII, iv, 82	
VII, ii, 137	VII, iv, 83	Compare.
VII, ii, 138	VII, iv, 84	
VII, ii, 139	VII, iv, 85	Compare.
VII, ii, 140	VII, iv, 86	Compare.
VII, ii, 141	VII, iv, 87	Compare.
VII, ii, 142	VII, iv, 88	
VII, ii, 143	VII, iv, 89	
VII, ii, 144	VII, iv, 90	Compare.
VII, ii, 145	VII, iv, 91	
VII, ii, 146	VII, iv, 93	Compare.
VII, ii, 147	VII, iv, 93	See Vārtika 1.
VII, ii, 148	VII, iv, 94	
VII, ii, 149	VII, iv, 95	Compare.
VII, ii, 150	VII, iv, 96	Compare.
VII, ii, 151	VII, iv, 97	
—————		
VII, iii, 1	VIII, i, 1	Compare.
VII, iii, 2	VIII, i, 12	See Vārtika 7.
VII, iii, 3		
VII, iii, 4	VIII, i, 12	See Vārtika 6.
VII, iii, 5	VIII, i, 12	See Vārtika 3.
VII, iii, 6	VIII, i, 12	See Vārtika 4.
VII, iii, 7	VIII, i, 12	See Vārtika 8.
VII, iii, 8	VIII, i, 12	See Vārtika 10.
VII, iii, 9	VIII, i, 12	See Vārtika 9.
VII, iii, 10	VIII, i, 5	Compare. See also Vārtika.
VII, iii, 11	VIII, i, 7	Compare.
VII, iii, 12	VIII, i, 8	Compare.
VII, iii, 13	VIII, i, 9	Compare Vārtika 3.
VII, iii, 14	VIII, i, 10	Compare.
VII, iii, 15	VIII, i, 12	Compare.
VII, iii, 16	VIII, i, 13	Compare.
VII, iii, 17		
VII, iii, 18		
VII, iii, 19		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iii, 20		
VII, iii, 21	VIII, i, 14	
VII, iii, 22	VIII, i, 15	Compare.
VII, iii, 23	VIII, i, 15	Compare Vārtika 1.
VII, iii, 24		
VII, iii, 25		
VII, iii, 26	VIII, i, 17, 18	Compare both.
VII, iii, 27 } VII, iii, 28 }	VIII, i, 20, 21	The two Sūtras are differently distributed.
VII, iii, 29	VIII, i, 22	
VII, iii, 30	VIII, i, 23	
VII, iii, 31		
VII, iii, 32	VIII, i, 26	Compare.
VII, iii, 33	VIII, i, 24	Compare.
VII, iii, 34	VIII, i, 25	Compare.
VII, iii, 35	VIII, i, 72	Compare.
VII, iii, 36	VIII, i, 73	Compare.
VII, iii, 37		
VII, iii, 38	VIII, ii, 1	
VII, iii, 39	VIII, ii, 2	Compare.
VII, iii, 40	VIII, ii, 3	Compare.
VII, iii, 41	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 5.
VII, iii, 42	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 7.
VII, iii, 43	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 11.
VII, iii, 44	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 12.
VII, iii, 45	VIII, ii, 6	Compare Vārtika 14.
VII, iii, 46	VIII, ii, 9	Compare.
VII, iii, 47	VIII, ii, 10	
VII, iii, 48	VIII, ii, 11	
VII, iii, 49	VIII, ii, 12	Compare.
VII, iii, 50	VIII, ii, 13	
VII, iii, 51	VIII, ii, 14	
VII, iii, 52 } VII, iii, 53 }	VIII, ii, 9	See the Gaṇa. The ayāvādi is an ākṛtigāṇa. Bhoja adds.
VII, iii, 54	VIII, ii, 18	
VII, iii, 55	VIII, ii, 19	
VII, iii, 56	VIII, ii, 20	
VII, iii, 57	VIII, ii, 21	Compare.
VII, iii, 58	VIII, ii, 22	Compare. See also Vārtika.
VII, iii, 59		
VII, iii, 60		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iii, 61		
VII, iii, 62		
VII, iii, 63		
VII, iii, 64		
VII, iii, 65		
VII, iii, 66		
VII, iii, 67	VIII, ii, 23	Compare.
VII, iii, 68	VIII, ii, 24	Compare.
VII, iii, 69	VIII, ii, 25	Compare.
VII, iii, 70	VIII, ii, 28	
VII, iii, 71	VIII, ii, 26	
VII, iii, 72	VIII, ii, 27	Compare.
VII, iii, 73	VIII, ii, 29	
VII, iii, 74	VIII, ii, 30	
VII, iii, 75	VIII, ii, 31	
VII, iii, 76	VIII, ii, 32	
VII, iii, 77	VIII, ii, 33	
VII, iii, 78	VIII, ii, 34	Compare.
VII, iii, 79	VIII, ii, 36	Compare.
VII, iii, 80	VIII, ii, 37	Compare.
VII, iii, 81	VIII, ii, 38	Compare.
VII, iii, 82	VIII, ii, 40	
VII, iii, 83	VIII, ii, 41	
VII, iii, 84	VIII, ii, 42	Compare.
VII, iii, 85	VIII, ii, 43	Compare.
VII, iii, 86	VIII, ii, 44	See Vārtika 1.
VII, iii, 87	VIII, ii, 44	See Vārtika 3.
VII, iii, 88	VIII, ii, 44	See Vārtika 2.
VII, iii, 89	VIII, ii, 44	See Vārtika 4.
VII, iii, 90	VIII, ii, 45	Compare.
VII, iii, 91	VIII, ii, 45	See Kāśikā.
VII, iii, 92	VIII, ii, 46	Compare.
VII, iii, 93	VIII, ii, 46	See Kāśikā.
VII, iii, 94	VIII, ii, 47	
VII, iii, 95	VIII, ii, 48	
VII, iii, 96	VIII, ii, 49	
VII, iii, 97	VIII, ii, 50	Compare.
VII, iii, 98	VIII, ii, 60	
VII, iii, 99	VIII, ii, 56	Compare in part.
VII, iii, 100	VIII, ii, 54	Compare.
VII, iii, 101	VIII, ii, 53	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iii, 102	VIII, ii, 51	
VII, iii, 103	VIII, ii, 52	
VII, iii, 104		
VII, iii, 105 } VII, iii, 106 }	VIII, ii, 55	Compare. Bhoja divides.
VII, iii, 107	VIII, ii, 56, 57	Compare both.
VII, iii, 108	VIII, ii, 58	Compare.
VII, iii, 109	VIII, ii, 59	
VII, iii, 110	VIII, ii, 39	
VII, iii, 111	VIII, ii, 62	Compare.
VII, iii, 112	VIII, ii, 63	
VII, iii, 113	VIII, ii, 64, 65	Compare both.
VII, iii, 114	VIII, ii, 66	
VII, iii, 115	VIII, ii, 68	Compare.
VII, iii, 116	VIII, ii, 69	Compare.
VII, iii, 117	VIII, ii, 70	See Vārtika 1.
VII, iii, 118	VIII, ii, 70	See Vārtika in Kāśikā.
VII, iii, 119		
VII, iii, 120	VIII, ii, 72	Compare.
VII, iii, 121	VIII, ii, 72	See Kāśikā.
VII, iii, 122	VIII, ii, 73	Compare.
VII, iii, 123	VIII, ii, 74	Compare.
VII, iii, 124	VIII, ii, 75	Compare.
VII, iii, 125	VIII, ii, 76	Compare.
VII, iii, 126	VIII, ii, 76	See Kāśikā and also VIII, i, 79.
VII, iii, 127		
VII, iii, 128	VIII, ii, 80	Compare.
VII, iii, 129	VIII, ii, 80	See Kāśikā.
VII, iii, 130	VIII, ii, 81	
VII, iii, 131	VIII, ii, 82	Compare.
VII, iii, 132	VIII, ii, 84	Compare.
VII, iii, 133	VIII, ii, 85	
VII, iii, 134	VIII, ii, 86	
VII, iii, 135	VIII, ii, 83	Compare also Vārtika 1.
VII, iii, 136	VIII, ii, 83	See Vārtika 2.
VII, iii, 137	VIII, ii, 93	Compare.
VII, iii, 138	VIII, ii, 94	Compare.
VII, iii, 139	VIII, ii, 95, 96	See both.
VII, iii, 140	VIII, ii, 95	See also Vārtika.
VII, iii, 141	VIII, ii, 103	Compare in part.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iii, 142	VIII, ii, 98	See Kāśikā.
VII, iii, 143	VIII, ii, 99	Compare.
VII, iii, 144	VIII, ii, 100	Compare.
VII, iii, 145	VIII, ii, 101	Compare.
VII, iii, 146	VIII, ii, 104	
VII, iii, 147	VIII, ii, 105	
VII, iii, 148	VIII, ii, 106	
VII, iii, 149	VIII, ii, 107	Compare. See also Vārtika.
VII, iii, 150	VIII, ii, 108	
—————		
VII, iv, 1	VIII, iii, 5	Compare.
VII, iv, 2	VIII, iii, 6	Compare.
VII, iv, 3	VIII, iii, 7	Compare.
VII, iv, 4	VIII, iii, 12	Compare.
VII, iv, 5	VIII, iii, 10	Compare.
VII, iv, 6	VIII, iii, 2	Compare.
VII, iv, 7	VIII, iii, 4	Compare.
VII, iv, 8	VIII, iii, 22, 23	Compare both.
VII, iv, 9	VIII, iii, 24	
VII, iv, 10	VIII, iii, 25	Compare.
VII, iv, 11	VIII, iii, 26	Compare. See also the Vārtika on VIII, iii, 27.
VII, iv, 12	VIII, iii, 28	Compare.
VII, iv, 13	VIII, iii, 29	Compare.
VII, iv, 14	VIII, iii, 30	
VII, iv, 15	VIII, iii, 31	
VII, iv, 16	VIII, iii, 33	Compare.
VII, iv, 17	VIII, iii, 32	Compare.
VII, iv, 18	VIII, iii, 13	Compare.
VII, iv, 19	VIII, iii, 14	
VII, iv, 20 } VII, iv, 21 } VII, iv, 22 } VII, iv, 23 }	VIII, iii, 15	Compare. Bhoja divides.
VII, iv, 24	VIII, iii, 16	
VII, iv, 25	VIII, iii, 17	See also Kāśikā.
VII, iv, 26	VIII, iii, 21	Compare.
VII, iv, 27		
VII, iv, 28		
VII, iv, 29		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iv, 30		
VII, iv, 31	VIII, iii, 36	
VII, iv, 32	VIII, iii, 36	See Vārtika 1.
VII, iv, 33	VIII, iii, 37	See Kāśikā.
VII, iv, 34	VIII, iii, 38	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 35	VIII, iii, 38	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 36	VIII, iii, 39	Compare.
VII, iv, 37	VIII, iii, 43	Compare.
VII, iv, 38	VIII, iii, 43	See Kāśikā.
VII, iv, 39	VIII, iii, 44	Compare. See also Kāśikā.
VII, iv, 40		
VII, iv, 41	VIII, iii, 45	
VII, iv, 42	VIII, iii, 46	
VII, iv, 43	VIII, iii, 47	Compare.
VII, iv, 44	VIII, iii, 40	
VII, iv, 45	VIII, iii, 42	Compare.
VII, iv, 46 } VII, iv, 47 }	VIII, iii, 48	See the Gaṇa.
VII, iv, 48	VIII, iii, 57	See also Kāśikā.
VII, iv, 49	VIII, iii, 58	
VII, iv, 50	VIII, iii, 60	
VII, iv, 51	VIII, iii, 61	Compare.
VII, iv, 52 } VII, iv, 53 }	VIII, iii, 65	Compare. Bhoja divides.
VII, iv, 54	VIII, iii, 66	Compare.
VII, iv, 55	VIII, iii, 67	
VII, iv, 56	VIII, iii, 68	Compare.
VII, iv, 57	VIII, iii, 69	
VII, iv, 58 } VII, iv, 59 }	VIII, iii, 70	Compare. Bhoja divides.
VII, iv, 60		
VII, iv, 61	VIII, iii, 64	Compare.
VII, iv, 62 } VII, iv, 63 }	VIII, iii, 72	See also Sūtra 70.
VII, iv, 64	VIII, iii, 73	
VII, iv, 65	VIII, iii, 75	Compare.
VII, iv, 66	VIII, iii, 76	Compare.
VII, iv, 67	VIII, iii, 77	Compare.
VII, iv, 68	VIII, iii, 80, 81	Compare both.
VII, iv, 69	VIII, iii, 82	Compare.
VII, iv, 70	VIII, iii, 82	See the Kāśikā.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iv, 71	VIII, iii, 83	Compare.
VII, iv, 72	VIII, iii, 84	Compare.
VII, iv, 73	VIII, iii, 85	Compare.
VII, iv, 74	VIII, iii, 86	Compare.
VII, iv, 75	VIII, iii, 87	Compare.
VII, iv, 76	VIII, iii, 88	Compare.
VII, iv, 77	VIII, iii, 88	See Kāśikā.
VII, iv, 78 } VII, iv, 79 }	VIII, iii, 89	Bhoja divides.
VII, iv, 80	VIII, iii, 90	Compare.
VII, iv, 81	VIII, iii, 92	
VII, iv, 82	VIII, iii, 93	
VII, iv, 83	VIII, iii, 94	Compare.
VII, iv, 84	VIII, iii, 95	Compare.
VII, iv, 85	VIII, iii, 91	Compare.
VII, iv, 86	VIII, iii, 96	Compare.
VII, iv, 87 } VII, iv, 88 }	VIII, iii, 97	Compare. Bhoja divides.
VII, iv, 89	VIII, iii, 97	See Kāśikā.
VII, iv, 90	VIII, iii, 99	Compare.
VII, iv, 91	VIII, iii, 100	Compare.
VII, iv, 92	VIII, iii, 101	Compare.
VII, iv, 93	VIII, iii, 101	See Kāśikā.
VII, iv, 94	VIII, iii, 102	Compare.
VII, iv, 95		
VII, iv, 96		
VII, iv, 97	VIII, iii, 111	Compare.
VII, iv, 98	VIII, iii, 112	
VII, iv, 99	VIII, iii, 113	
VII, iv, 100	VIII, iii, 114	Compare.
VII, iv, 101	VIII, iii, 115	Compare.
VII, iv, 102	VIII, iii, 116	Compare.
VII, iv, 103	VIII, iii, 117	
VII, iv, 104	VIII, iii, 118	
VII, iv, 105	VIII, iii, 78	Compare.
VII, iv, 106	VIII, iii, 79	Compare.
VII, iv, 107	VIII, iv, 1, 2	Compare both.
VII, iv, 108	VIII, iv, 3	Compare.
VII, iv, 109		
VII, iv, 110 } VII, iv, 111 }	VIII, iv, 4	Bhoja divides and adds.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iv, 112	VIII, iv, 5	
VII, iv, 113	VIII, iv, 6	See Kāśikā.
VII, iv, 114	VIII, iv, 7	Compare.
VII, iv, 115		
VII, iv, 116	VIII, iv, 8	Compare.
VII, iv, 117	VIII, iv, 9	Compare.
VII, iv, 118	VIII, iv, 10	Compare.
VII, iv, 119	VIII, iv, 10	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 120	VIII, iv, 11	Compare.
VII, iv, 121	VIII, iv, 11	Compare.
VII, iv, 122	VIII, iv, 12	Compare.
VII, iv, 123	VIII, iv, 13	
VII, iv, 124	VIII, iv, 14	Compare.
VII, iv, 125	VIII, iv, 15	Compare.
VII, iv, 126	VIII, iv, 17	Compare.
VII, iv, 127	VIII, iv, 18	Compare.
VII, iv, 128	VIII, iv, 19	Compare.
VII, iv, 129	VIII, iv, 20	Compare.
VII, iv, 130	VIII, iv, 21	Compare.
VII, iv, 131	VIII, iv, 22	Compare.
VII, iv, 132	VIII, iv, 23	
VII, iv, 133	VIII, iv, 24, 25	Compare both. Bhoja combines.
VII, iv, 134	VIII, iv, 29	
VII, iv, 135	VIII, iv, 29	See the Vārtika.
VII, iv, 136	VIII, iv, 29	See Kāśikā.
VII, iv, 137	VIII, iv, 30	Compare.
VII, iv, 138	VIII, iv, 31	Compare.
VII, iv, 139	VIII, iv, 32	Compare.
VII, iv, 140	VIII, iv, 33	Compare.
VII, iv, 141	VIII, iv, 34	Compare.
VII, iv, 142	VIII, iv, 35	Compare.
VII, iv, 143	VIII, iv, 36	Compare.
VII, iv, 144	VIII, iv, 37	
VII, iv, 145	VIII, iv, 38	Compare.
VII, iv, 146	VIII, iv, 38	See Kāśikā.
VII, iv, 147		
VII, iv, 148	VIII, iv, 39	See the Gaṇa.
VII, iv, 149 } VII, iv, 150 }	VIII, iv, 39	See the Gaṇa. Bhoja divides.
VII, iv, 151	VIII, iv, 40, 41	Compare both.
VII, iv, 152	VIII, iv, 42	Bhoja combines the Vārtika also.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VII, iv, 153	VIII, iv, 43	
VII, iv, 154	VIII, iv, 44	
VII, iv, 155 } VII, iv, 156 }	VIII, iv, 45	Compare both.
VII, iv, 157	VIII, iv, 46	
VII, iv, 158	VIII, iv, 47	Compare.
VII, iv, 159	VIII, iv, 47	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 160	VIII, iv, 47	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 161	VIII, iv, 48	Compare.
VII, iv, 162	VIII, iv, 48	Compare.
VII, iv, 163	VIII, iv, 49	Compare.
VII, iv, 164	VIII, iv, 53	
VII, iv, 165	VIII, iv, 54, 55	Compare both.
VII, iv, 166	VIII, iv, 56	Compare.
VII, iv, 167	VIII, iv, 57	
VII, iv, 168	VIII, iv, 58	Compare.
VII, iv, 169	VIII, iv, 59	Compare.
VII, iv, 170	VIII, iv, 60	
VII, iv, 171	VIII, iv, 61	Compare.
VII, iv, 172	VIII, iv, 61	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 173	VIII, iv, 64	Compare.
VII, iv, 174	VIII, iv, 65	Compare.
VII, iv, 175	VIII, iv, 62	Compare.
VII, iv, 176	VIII, iv, 63	Compare.
VII, iv, 177	VIII, iii, 28	See the Vārtika in the Kāśikā.
VII, iv, 178		
—————		
VIII, i, 1		
VIII, i, 2	I, i, 11 and 13.	Bhoja combines.
VIII, i, 3	I, i, 19	Compare.
VIII, i, 4		
VIII, i, 5	I, iv, 81	
VIII, i, 6	I, iv, 82	
VIII, i, 7	I, iv, 60	See Vārtika 2.
VIII, i, 8		
VIII, i, 9	III, i, 8	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, i, 10	III, i, 34	Compare.
VIII, i, 11 } VIII, i, 12 } VIII, i, 13 }	III, i, 42	Compare. Bhoja divides.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, i, 14	II, iv, 80	Compare.
VIII, i, 15	III, i, 50	Compare.
VIII, i, 16	III, i, 51	
VIII, i, 17	III, i, 59	Compare.
VIII, i, 18	III, i, 86	Compare.
VIII, i, 19	III, i, 86	Compare Vārtika 1.
VIII, i, 20	III, i, 86	Compare Vārtika 2.
VIII, i, 21		
VIII, i, 22	III, i, 83	Compare.
VIII, i, 23	III, i, 113	Compare.
VIII, i, 24	III, i, 123	Compare.
VIII, i, 25		
VIII, i, 26	III, i, 27	Compare.
VIII, i, 27	III, i, 63	Compare.
VIII, i, 28	III, i, 64	
VIII, i, 29	III, i, 65	
VIII, i, 30	III, i, 66	
VIII, i, 31	III, i, 67	
VIII, i, 32	III, i, 71	Compare.
VIII, i, 33		
VIII, i, 34	III, i, 72 and 73	Compare.
VIII, i, 35	III, i, 86	Compare.
VIII, i, 36	III, i, 106	
VIII, i, 37	III, i, 107	
VIII, i, 38	III, i, 137	Compare.
VIII, i, 39	III, i, 139	Compare Vārtika 4.
VIII, i, 40	III, i, 170	Compare.
VIII, i, 41 } VIII, i, 42 }	III, i, 171	Compare. Bhoja divides.
VIII, i, 43	III, iii, 35	See the Vārtika in the <i>Kāśikā</i> .
VIII, i, 44		
VIII, i, 45	III, iii, 129	Compare.
VIII, i, 46	III, iv, 6	Compare.
VIII, i, 47	III, iv, 7	
VIII, i, 48	III, iv, 8	
VIII, i, 49	III, iv, 14	
VIII, i, 50	III, iv, 15	Compare.
VIII, i, 51 } VIII, i, 52 }	III, iv, 9	Compare. Bhoja divides.
VIII, i, 53	III, iv, 11	Compare.
VIII, i, 54		

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, i, 55	III, iv, 10	
VIII, i, 56	III, iv, 12	
VIII, i, 57	III, iv, 13	
VIII, i, 58	III, iv, 16	
VIII, i, 59	III, iv, 17	
VIII, i, 60	III, iv, 94	Compare.
VIII, i, 61	III, iv, 95	
VIII, i, 62	III, iv, 96	
VIII, i, 63	III, iv, 97	
VIII, i, 64	III, iv, 98	
VIII, i, 65	VII, i, 40	
VIII, i, 66	VII, i, 41	
VIII, i, 67	VII, i, 6	Compare.
VIII, i, 68	VII, i, 42	Compare.
VIII, i, 69	VII, i, 43	Compare.
VIII, i, 70	VII, i, 44, 45	Bhoja combines.
VIII, i, 71	VII, i, 45	See the Kāśikā.
VIII, i, 72	VII, i, 46	See the Kāśikā.
VIII, i, 73	VII, i, 39	
VIII, i, 74	VII, i, 39	See the Vārtika.
VIII, i, 75	VII, i, 10	Compare.
VIII, i, 76	VII, i, 56	Compare.
VIII, i, 77	VII, i, 57	
VIII, i, 78	VII, i, 50	
VIII, i, 79		
VIII, i, 80		
VIII, i, 81	II, iii, 58, 60	Compare. Bhoja combines.
VIII, i, 82	II, iii, 61	Compare.
VIII, i, 83	II, iii, 63	Compare.
VIII, i, 84	III, iv, 13	Compare.
VIII, i, 85		
VIII, i, 86	III, iv, 62	Compare.
VIII, i, 87		
VIII, i, 88	I, ii, 61	Compare.
VIII, i, 89	I, ii, 62	
VIII, i, 90	I, ii, 28	Compare.
VIII, i, 91	IV, i, 30	See the Gaṇa.
VIII, i, 92	IV, i, 31	Compare. See also the Vārtika in Kāśikā.
VIII, i, 93	IV, i, 32	Compare.
VIII, i, 94	IV, i, 49	See Vārtika 5.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, i, 95	IV, i, 45	See the Gāṇa.
VIII, i, 96	IV, i, 45	See the Kāśikā.
VIII, i, 97	IV, i, 47	Compare. See the Kāśikā.
VIII, i, 98	IV, i, 59	Compare.
VIII, i, 99	IV, i, 61	
VIII, i, 100	IV, i, 62	Compare.
VIII, i, 101	IV, i, 71	Compare. See also the Vārtika.
VIII, i, 102		
VIII, i, 103		
VIII, i, 104		
VIII, i, 105		
VIII, i, 106	IV, iii, 18, 20	Compare both.
VIII, i, 107		
VIII, i, 108	IV, iii, 134	Compare. See the Kāśikā.
VIII, i, 109	IV, iii, 136	Compare. See the Kāśikā.
VIII, i, 110	IV, iv, 98	Compare.
VIII, i, 111	IV, iv, 105, 106	Compare both.
VIII, i, 112		
VIII, i, 113	IV, iv, 111	Compare.
VIII, i, 114	IV, iv, 113	Compare.
VIII, i, 115	IV, iv, 114	
VIII, i, 116	IV, iv, 115	
VIII, i, 117	IV, iv, 116, 117	Compare both.
VIII, i, 118	IV, iv, 118	
VIII, i, 119	IV, iv, 125	
VIII, i, 120	IV, iv, 126	
VIII, i, 121	IV, iv, 127	Compare.
VIII, i, 122	IV, iv, 128	
VIII, i, 123	IV, iv, 128	See Vārtika 2.
VIII, i, 124	IV, iv, 129	
VIII, i, 125		
VIII, i, 126	IV, iv, 130	
VIII, i, 127	IV, iv, 131	
VIII, i, 128	IV, iv, 132	
VIII, i, 129	IV, iv, 133	
VIII, i, 130	IV, iv, 134	
VIII, i, 131	IV, iv, 135	
VIII, i, 132	IV, iv, 136	
VIII, i, 133 } VIII, i, 134 }	IV, iv, 137	Compare. Bhoja adds.
VIII, i, 135	IV, iv, 138	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, i, 136	IV, iv, 139	
VIII, i, 137	IV, iv, 140	
VIII, i, 138	IV, iv, 140	See Vārtika 1.
VIII, i, 139	IV, iv, 141	
VIII, i, 140	IV, iv, 143	Compare.
VIII, i, 141	V, i, 57	
VIII, i, 142	V, i, 60, 61	Compare both.
VIII, i, 143	V, i, 91	Compare.
VIII, i, 144	V, i, 92	
VIII, i, 145	V, i, 104, 106	Bhoja combines both.
VIII, i, 146	V, i, 118	Compare.
VIII, i, 147	V, ii, 39	Compare Vārtika 1.
VIII, i, 148	V, ii, 49	Compare.
VIII, i, 149	V, ii, 50	Compare.
VIII, i, 150	V, ii, 109	Compare Vārtika 2.
VIII, i, 151	V, ii, 122	Compare Vārtika 1.
VIII, i, 152	V, ii, 122	See Kāśikā.
VIII, i, 153		
VIII, i, 154		
VIII, i, 155		
VIII, i, 156		
VIII, i, 157		
VIII, i, 158		
VIII, i, 159	V, iv, 30	Compare Bhāṣya on Vārtika 6.
VIII, i, 160	V, iv, 25	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, i, 161	IV, iii, 118	See the Gaṇa.
VIII, i, 162	V, iv, 25	See the last Vārtika in the Kāśikā.
VIII, i, 163	V, iv, 30	See Bhāṣya on Vārtika 5.
VIII, i, 164		
VIII, i, 165		
VIII, i, 166		
VIII, i, 167		
VIII, i, 168	V, iv, 103	Compare.
VIII, i, 169	V, iv, 118	Compare.
VIII, i, 170	V, iv, 116	Compare Vārtikas 2 and 3.
VIII, i, 171 } VIII, i, 172 }	V, iv, 122, 123	Compare both.
VIII, i, 173	V, iv, 141	Compare.
VIII, i, 174	V, iv, 153	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, ii, 1	VI, i, 1	Compare.
VIII, ii, 2	VI, i, 7	
VIII, ii, 3	VI, i, 32	
VIII, ii, 4		
VIII, ii, 5		
VIII, ii, 6	VI, i, 35	
VIII, ii, 7	VI, i, 36	
VIII, ii, 8	VI, i, 52	Compare.
VIII, ii, 9	VI, i, 60, 62.	Compare both.
VIII, ii, 10	VI, i, 63	See also the Vārtika.
VIII, ii, 11	VI, i, 70	Compare.
VIII, ii, 12	VI, i, 73	Compare.
VIII, ii, 13	VI, i, 79	See also the Vārtika.
VIII, ii, 14	VI, i, 83	See also the Vārtika.
VIII, ii, 15	VI, i, 83	Compare.
VIII, ii, 16	VI, i, 84, 85.	Compare both.
VIII, ii, 17	VI, i, 85	See the Kāśikā.
VIII, ii, 18	VI, i, 85	See the Kāśikā.
VIII, ii, 19	VI, i, 115	Compare.
VIII, ii, 20	VI, i, 116	Compare.
VIII, ii, 21	VI, i, 117	Compare.
VIII, ii, 22 } VIII, ii, 23 }	VI, i, 118	Bhoja divides.
VIII, ii, 24	VI, i, 119	
VIII, ii, 25	VI, i, 120	
VIII, ii, 26	VI, i, 121	
VIII, ii, 27	VI, i, 127	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, ii, 28	VI, i, 126	Compare.
VIII, ii, 29	VI, i, 132, 33.	Compare both.
VIII, ii, 30		
VIII, ii, 31	VI, iii, 33	Compare.
VIII, ii, 32	VI, iii, 63	Compare.
VIII, ii, 33	VI, iii, 70	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, ii, 34	VI, iii, 76	Compare.
VIII, ii, 35	VI, iii, 84	Compare.
VIII, ii, 36	VI, iii, 113	Compare.
VIII, ii, 37	VI, iii, 126	Compare.
VIII, ii, 38	VI, iii, 131	
VIII, ii, 39	VI, iii, 132	Compare.
VIII, ii, 40		
VIII, ii, 41	VI, iii, 133	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, ii, 42	VI, iii, 134	
VIII, ii, 43	VI, iii, 135	
VIII, ii, 44	VI, iii, 136	
VIII, ii, 45	VI, iv, 3, 4	Compare both.
VIII, ii, 46	VI, iv, 9	Compare.
VIII, ii, 47		
VIII, ii, 48	VI, iv, 53	
VIII, ii, 49	VI, iv, 54	
VIII, ii, 50	VI, iv, 55	Compare.
VIII, ii, 51	VI, iv, 58	Compare.
VIII, ii, 52	VI, iv, 75	Compare.
VIII, ii, 53	VI, iv, 72, 73.	Compare both.
VIII, ii, 54	VI, iv, 73, 77.	See also Vārtika on 77.
VIII, ii, 55	VI, iv, 86	Compare.
VIII, ii, 56	VI, iv, 99	Compare.
VIII, ii, 57	VI, iv, 100	
VIII, ii, 58	VI, iv, 102	Compare.
VIII, ii, 59	VI, iv, 103	
VIII, ii, 60	VI, iv, 106	Compare.
VIII, ii, 61	VI, iv, 120	See the Kāśikā.
VIII, ii, 62		
VIII, ii, 63	VI, iv, 154	Compare.
VIII, ii, 64	VI, iv, 141	
VIII, ii, 65	VI, iv, 162	Compare.
VIII, ii, 66	VI, iv, 175	Compare.
VIII, ii, 67	VII, i, 38	Compare.
VIII, ii, 68	VII, i, 47	
VIII, ii, 69	VII, i, 48	Compare.
VIII, ii, 70	VII, i, 49	Compare.
VIII, ii, 71	VII, i, 76	Compare.
VIII, ii, 72	VII, i, 77	
VIII, ii, 73	VII, i, 83	Compare.
VIII, ii, 74	VII, i, 100	
VIII, ii, 75		
VIII, ii, 76		
VIII, ii, 77	VII, ii, 31	Compare.
VIII, ii, 78	VII, ii, 32	Compare.
VIII, ii, 79	VII, ii, 33	
VIII, ii, 80	VII, ii, 34	Compare.
VIII, ii, 81	VII, ii, 64	Compare.
VIII, ii, 82	VII, ii, 69	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, ii, 83	VII, iii, 70	Compare.
VIII, ii, 84	VII, iii, 81	Compare.
VIII, ii, 85 } VIII, ii, 86 }	VII, iii, 95	Compare for both.
VIII, ii, 87	VII, iii, 97	Compare.
VIII, ii, 88		
VIII, ii, 89	VII, iv, 10	See the Kāśikā.
VIII, ii, 90		
VIII, ii, 91		
VIII, ii, 92		
VIII, ii, 93	VII, iv, 35	Compare.
VIII, ii, 94	VII, iv, 36	Compare.
VIII, ii, 95	VII, iv, 37	
VIII, ii, 96	VII, iv, 38	
VIII, ii, 97	VII, iv, 39	Compare.
VIII, ii, 98	VII, iv, 44	Compare.
VIII, ii, 99	VII, iv, 45	Compare.
VIII, ii, 100		
VIII, ii, 101	VII, iv, 64	Compare.
VIII, ii, 102 } VIII, ii, 103 }	VII, iv, 65	Bhoja divides.
VIII, ii, 104	VII, iv, 74	Compare.
VIII, ii, 105	VIII, i, 6	Compare.
VIII, ii, 106	VIII, ii, 3	See the Vārtika in the Kāśikā.
VIII, ii, 107	VIII, ii, 15	Compare.
VIII, ii, 108	VIII, ii, 16	
VIII, ii, 109	VIII, ii, 17	
VIII, ii, 110	VIII, ii, 17	See the Vārtika.
VIII, ii, 111	VIII, ii, 32	Compare Vārtika 1.
VIII, ii, 112	VIII, ii, 61	Compare.
VIII, ii, 113 } VIII, ii, 114 }	VIII, ii, 67	Compare for both.
VIII, ii, 115	VIII, ii, 70	Compare.
VIII, ii, 116	VIII, ii, 71	
VIII, ii, 117		
VIII, ii, 118	VIII, ii, 102	See also the Kāśikā.
VIII, ii, 119	VIII, ii, 87	
VIII, ii, 120	VIII, ii, 88	
VIII, ii, 121	VIII, ii, 90	
VIII, ii, 122		
VIII, ii, 123	VIII, ii, 89	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, ii, 124	VIII, ii, 91	Compare.
VIII, ii, 125	VIII, ii, 92	Compare Vārtika 2.
VIII, ii, 126	VIII, iii, 1	Compare.
VIII, ii, 127	VIII, iii, 7, 8	Compare both.
VIII, ii, 128	VIII, iii, 9	Compare.
VIII, ii, 129	VIII, iii, 11	
VIII, ii, 130	VIII, iii, 49	Compare.
VIII, ii, 131	VIII, iii, 50	Compare.
VIII, ii, 132	VIII, iii, 51	
VIII, ii, 133	VIII, iii, 52	Compare.
VIII, ii, 134	VIII, iii, 53	
VIII, ii, 135	VIII, iii, 54	
VIII, ii, 136	VIII, iii, 56	Compare.
VIII, ii, 137	VIII, iii, 101	Compare.
VIII, ii, 138	VIII, iii, 102	Compare.
VIII, ii, 139	VIII, iii, 104	
VIII, ii, 140	VIII, iii, 103	Compare.
VIII, ii, 141	VIII, iii, 105	
VIII, ii, 142	VIII, iii, 106	
VIII, ii, 143	VIII, iii, 107	Compare.
VIII, ii, 144	VIII, iii, 108	Compare.
VIII, ii, 145		
VIII, ii, 146	VIII, iii, 117	Compare.
VIII, ii, 147		
VIII, ii, 148	VIII, iv, 26	Compare.
VIII, ii, 149	VIII, iv, 27	Compare.
<hr/>		
VIII, iii, 1	VI, i, 158	See Vārtika.
VIII, iii, 2	VI, i, 158	See Vārtika.
VIII, iii, 3	VI, i, 158	See Vārtika.
VIII, iii, 4		
VIII, iii, 5	VI, i, 158	
VIII, iii, 6		
VIII, iii, 7	VI, i, 158	See Kāśikā.
VIII, iii, 8		
VIII, iii, 9	VI, iv, 146	Compare.
VIII, iii, 10		
VIII, iii, 11		
VIII, iii, 12		
VIII, iii, 13		

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 14		
VIII, iii, 15	VI, i, 159	
VIII, iii, 16	VI, i, 160	
VIII, iii, 17		
VIII, iii, 18	VI, i, 160	See Kāśikā.
VIII, iii, 19		
VIII, iii, 20		
VIII, iii, 21		
VIII, iii, 22	VI, i, 160	See Kāśikā.
VIII, iii, 23		
VIII, iii, 24		
VIII, iii, 25		
VIII, iii, 26		
VIII, iii, 27		
VIII, iii, 28		
VIII, iii, 29	VI, i, 163	
VIII, iii, 30	VI, i, 164	
VIII, iii, 31	VI, i, 165	
VIII, iii, 32		
VIII, iii, 33		
VIII, iii, 34		
VIII, iii, 35	VI, i, 166	
VIII, iii, 36		
VIII, iii, 37	VI, i, 167	
VIII, iii, 38	VI, i, 168	Compare.
VIII, iii, 39	VI, i, 169	Compare.
VIII, iii, 40	VI, i, 170	Compare.
VIII, iii, 41	VI, i, 171	See Kāśikā.
VIII, iii, 42	VI, i, 171	Compare.
VIII, iii, 43	VI, i, 172	Compare.
VIII, iii, 44		
VIII, iii, 45	VI, i, 173	Compare.
VIII, iii, 46	VI, i, 173	See Vārtika.
VIII, iii, 47	VI, i, 174	
VIII, iii, 48	VI, i, 175	
VIII, iii, 49	VI, i, 176	Compare.
VIII, iii, 50	VI, i, 174	See Kāśikā.
VIII, iii, 51	VI, i, 177	Compare.
VIII, iii, 52	VI, i, 178	
VIII, iii, 53	VI, i, 179	Compare.
VIII, iii, 54	VI, i, 180	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 55	VI, i, 181	Compare.
VIII, iii, 56	VI, i, 182	Compare.
VIII, iii, 57	VI, i, 183	
VIII, iii, 58	VI, i, 184	Compare.
VIII, iii, 59	VI, i, 185	
VIII, iii, 60	VI, i, 186	Compare.
VIII, iii, 61		
VIII, iii, 62		
VIII, iii, 63	VI, i, 187	Compare.
VIII, iii, 64	VI, i, 187	See Vārtika.
VIII, iii, 65	VI, i, 188	
VIII, iii, 66	VI, i, 189	Compare.
VIII, iii, 67	VI, i, 190	
VIII, iii, 68	VI, i, 192	Compare.
VIII, iii, 69	VI, i, 192, 193.	Compare both.
VIII, iii, 70		
VIII, iii, 71		
VIII, iii, 72	VI, i, 194	Compare.
VIII, iii, 73	VI, i, 195	Compare.
VIII, iii, 74	VI, i, 195	See Kāśikā.
VIII, iii, 75	VI, i, 196	Compare.
VIII, iii, 76	VI, i, 197	Compare.
VIII, iii, 77	VI, i, 198	
VIII, iii, 78	VI, i, 199	
VIII, iii, 79	VI, i, 191	See Vārtika.
VIII, iii, 80	VI, i, 200	
VIII, iii, 81	VI, i, 201	
VIII, iii, 82	VI, i, 202	Compare.
VIII, iii, 83 } VIII, iii, 84 }	VI, i, 203	See the Gaṇa.
VIII, iii, 85	VI, i, 203	See Kāśikā.
VIII, iii, 86	VI, i, 205	Compare.
VIII, iii, 87	VI, i, 206	
VIII, iii, 88	VI, i, 207	
VIII, iii, 89	VI, i, 208	Compare.
VIII, iii, 90	VI, i, 209	Compare.
VIII, iii, 91	VI, i, 210	
VIII, iii, 92	VI, i, 211	
VIII, iii, 93	VI, i, 212	
VIII, iii, 94	VI, i, 213	See also Kāśikā.
VIII, iii, 95	VI, i, 214	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 96	VI, i, 215	Compare.
VIII, iii, 97	VI, i, 216	Compare.
VIII, iii, 98	VI, i, 217	Compare.
VIII, iii, 99	VI, i, 218	Compare.
VIII, iii, 100	IV, iv, 108	Compare.
VIII, iii, 101	IV, iv, 109	Compare.
VIII, iii, 102		
VIII, iii, 103		
VIII, iii, 104		
VIII, iii, 105 } VIII, iii, 106 }	VI, i, 219	Compare for both.
VIII, iii, 107	VI, i, 220, 221	Compare both.
VIII, iii, 108	VI, i, 222	Compare.
VIII, iii, 109		
VIII, iii, 110	{ Phit Sūtra I, 2	
VIII, iii, 111	I, 3	
VIII, iii, 112	I, 4	
VIII, iii, 113	I, 5	
VIII, iii, 114	I, 6	
VIII, iii, 115	I, 7	
VIII, iii, 116	I, 8	
VIII, iii, 117	I, 9	
VIII, iii, 118	I, 10	
VIII, iii, 119	I, 11	
VIII, iii, 120	I, 12	
VIII, iii, 121	I, 13	
VIII, iii, 122	I, 14	
VIII, iii, 123	I, 15	
VIII, iii, 124		
VIII, iii, 125	I, 16	
VIII, iii, 126	I, 17	
VIII, iii, 127	I, 18	
VIII, iii, 128	I, 19	
VIII, iii, 129	I, 20	Compare.
VIII, iii, 130	I, 21	Compare.
VIII, iii, 131	I, 22	
VIII, iii, 132	I, 23	
VIII, iii, 133	II, 1	
VIII, iii, 134	II, 2	
VIII, iii, 135	II, 3	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 136	II, 4	
VIII, iii, 137	II, 5	
VIII, iii, 138	II, 7	Compare.
VIII, iii, 139	II, 8	Compare.
VIII, iii, 140	II, 9	
VIII, iii, 141	II, 10	
VIII, iii, 142 } VIII, iii, 143 }	II, 11	
VIII, iii, 144	II, 12	
VIII, iii, 145	II, 13	
VIII, iii, 146	II, 14	
VIII, iii, 147	II, 15	
VIII, iii, 148	II, 16	
VIII, iii, 149	II, 17	
VIII, iii, 150	II, 18	
VIII, iii, 151	II, 19	
VIII, iii, 152	II, 20	
VIII, iii, 153	II, 21	
VIII, iii, 154	II, 22	
VIII, iii, 155	II, 23	
VIII, iii, 156	II, 24	Compare.
VIII, iii, 157	II, 25	
VIII, iii, 158	II, 26	
VIII, iii, 159	III, 1	
VIII, iii, 160	III, 2	
VIII, iii, 161	III, 3	
VIII, iii, 162	III, 4	Compare.
VIII, iii, 163	III, 5	
VIII, iii, 164	III, 6	
VIII, iii, 165	III, 7	
VIII, iii, 166	III, 8	Compare.
VIII, iii, 167	III, 9	
VIII, iii, 168	III, 10	
VIII, iii, 169	III, 11	
VIII, iii, 170	III, 12	
VIII, iii, 171	III, 13	
VIII, iii, 172	III, 14	
VIII, iii, 173	III, 15	
VIII, iii, 174	III, 16	Compare.
VIII, iii, 175	III, 17	Compare.
VIII, iii, 176	III, 18	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 177	III, 19	
VIII, iii, 178	IV, 1	
VIII, iii, 179	IV, 2	Compare.
VIII, iii, 180	IV, 3	
VIII, iii, 181	IV, 4	
VIII, iii, 182	IV, 5	
VIII, iii, 183	IV, 6	
VIII, iii, 184	IV, 7	
VIII, iii, 185	IV, 8	
VIII, iii, 186	IV, 9	
VIII, iii, 187	IV, 10	
VIII, iii, 188	IV, 11	
VIII, iii, 189	IV, 12	
VIII, iii, 190	IV, 13	
VIII, iii, 191	IV, 14	
VIII, iii, 192	IV, 15	
VIII, iii, 193	IV, 16	
VIII, iii, 194	IV, 17	
VIII, iii, 195	IV, 18	Compare.
VIII, iii, 196	IV, 19	
VIII, iii, 197	VIII, i, 21	Compare.
VIII, iii, 198	VIII, i, 19	Compare.
VIII, iii, 199 } VIII, iii, 200 }	VIII, i, 27	Compare. See also Gāṇa.
VIII, iii, 201	VIII, i, 28	
VIII, iii, 202	VIII, i, 29	
VIII, iii, 203	VIII, i, 30	
VIII, iii, 204	VIII, i, 31	
VIII, iii, 205	VIII, i, 32	
VIII, iii, 206	VIII, i, 33	
VIII, iii, 207	VIII, i, 34	
VIII, iii, 208	VIII, i, 35	
VIII, iii, 209	VIII, i, 42	Compare.
VIII, iii, 210	VIII, i, 40	
VIII, iii, 211	VIII, i, 37	Compare.
VIII, iii, 212	VIII, i, 39	
VIII, iii, 213	VIII, i, 36	
VIII, iii, 214	VIII, i, 38	
VIII, iii, 215	VIII, i, 41	Compare.
VIII, iii, 216	VIII, i, 43	Compare.
VIII, iii, 217	VIII, i, 47	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 218	VIII, i, 49	Compare.
VIII, iii, 219	VIII, i, 48	
VIII, iii, 220	VIII, i, 44	
VIII, iii, 221	VIII, i, 45	Compare.
VIII, iii, 222		
VIII, iii, 223		
VIII, iii, 224	VIII, i, 46	
VIII, iii, 225	VIII, i, 51	
VIII, iii, 226	VIII, i, 52	Compare.
VIII, iii, 227	VIII, i, 53	Compare.
VIII, iii, 228	VIII, i, 54	
VIII, iii, 229	VIII, i, 55	
VIII, iii, 230	VIII, i, 56	
VIII, iii, 231	VIII, i, 57	Compare.
VIII, iii, 232	VIII, i, 58	See Gaṇa.
VIII, iii, 233	VIII, i, 59	Compare.
VIII, iii, 234	VIII, i, 60	
VIII, iii, 235	VIII, i, 61	
VIII, iii, 236	VIII, i, 62	Compare.
VIII, iii, 237	VIII, i, 63	Compare.
VIII, iii, 238	VIII, i, 64	Compare.
VIII, iii, 239	VIII, i, 65	Compare.
VIII, iii, 240 } VIII, iii, 241 }	VIII, i, 67	Compare. See also the Gaṇa.
VIII, iii, 242		
VIII, iii, 243	VIII, i, 68	Compare.
VIII, iii, 244	VIII, i, 69	Compare.
VIII, iii, 245		
VIII, iii, 246	VIII, i, 70	
VIII, iii, 247	VIII, i, 71	Compare.
VIII, iii, 248		
VIII, iii, 249	II, i, 2	Compare.
VIII, iii, 250		
VIII, iii, 251		
VIII, iii, 252		
VIII, iii, 253	I, ii, 33	
VIII, iii, 254	I, ii, 34	
VIII, iii, 255	I, ii, 35	Compare.
VIII, iii, 256	I, ii, 36	Compare.
VIII, iii, 257	I, ii, 39	
VIII, iii, 258	I, ii, 40	

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iii, 259	I, ii, 37	Compare.
VIII, iii, 260	I, ii, 38	Compare.
VIII, iii, 261		
VIII, iii, 262		
VIII, iii, 263		
—————		
VIII, iv, 1	V, iv, 68	Compare.
VIII, iv, 2	VI, ii, 1	
VIII, iv, 3	VI, ii, 2	Compare. See also Vārtika.
VIII, iv, 4	VI, ii, 2	See Kāśikā.
VIII, iv, 5	VI, ii, 3	Compare.
VIII, iv, 6	VI, ii, 4	
VIII, iv, 7	VI, ii, 12	Compare.
VIII, iv, 8	VI, ii, 5	Compare.
VIII, iv, 9	VI, ii, 6	
VIII, iv, 10	VI, ii, 7	Compare.
VIII, iv, 11	VI, ii, 8	
VIII, iv, 12	VI, ii, 9	
VIII, iv, 13	VI, ii, 10	
VIII, iv, 14	VI, ii, 11	
VIII, iv, 15	VI, ii, 13	
VIII, iv, 16	VI, ii, 14	
VIII, iv, 17	VI, ii, 15	
VIII, iv, 18	VI, ii, 16	
VIII, iv, 19	VI, ii, 17	
VIII, iv, 20	VI, ii, 19	Compare.
VIII, iv, 21	VI, ii, 18	
VIII, iv, 22	VI, ii, 20	
VIII, iv, 23	VI, ii, 21	
VIII, iv, 24	VI, ii, 22	
VIII, iv, 25	VI, ii, 23	See the Gaṇa.
VIII, iv, 26	VI, ii, 24	
VIII, iv, 27	VI, ii, 29	
VIII, iv, 28	VI, ii, 30	Compare.
VIII, iv, 29	VI, ii, 31	
VIII, iv, 30	VI, ii, 25	
VIII, iv, 31	VI, ii, 26	Compare.
VIII, iv, 32	VI, ii, 27	
VIII, iv, 33	VI, ii, 28	
VIII, iv, 34	VI, ii, 38	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 35	VI, ii, 39	
VIII, iv, 36	VI, ii, 57	Compare.
VIII, iv, 37	VI, ii, 58	
VIII, iv, 38	VI, ii, 59	
VIII, iv, 39	VI, ii, 60	
VIII, iv, 40	VI, ii, 62	Compare.
VIII, iv, 41	VI, ii, 63	
VIII, iv, 42	VI, ii, 61	
VIII, iv, 43	VI, ii, 46	Compare.
VIII, iv, 44	VI, ii, 47	See Vārtika.
VIII, iv, 45	VI, ii, 48	
VIII, iv, 46	VI, ii, 49	
VIII, iv, 47	VI, ii, 50	
VIII, iv, 48	VI, ii, 51	Compare.
VIII, iv, 49	VI, ii, 52	
VIII, iv, 50	VI, ii, 53	
VIII, iv, 51	VI, ii, 54	Compare.
VIII, iv, 52	VI, ii, 55	
VIII, iv, 53	VI, ii, 56	
VIII, iv, 54	VI, ii, 40	
VIII, iv, 55	VI, ii, 41	
VIII, iv, 56 } VIII, iv, 57 } VIII, iv, 58 }	VI, ii, 42	Bhoja divides.
VIII, iv, 59	VI, ii, 42	See Vārtika.
VIII, iv, 60	VI, ii, 43	Compare.
VIII, iv, 61	VI, ii, 44	
VIII, iv, 62	VI, ii, 45	
VIII, iv, 63	VI, ii, 33	
VIII, iv, 64	VI, ii, 34	
VIII, iv, 65	VI, ii, 35	
VIII, iv, 66 } VIII, iv, 67 } VIII, iv, 68 }	VI, ii, 37	Bhoja divides ; he has many additions also.
VIII, iv, 69	VI, ii, 36	
VIII, iv, 70	VI, ii, 37	See Kāśikā.
VIII, iv, 71	VI, ii, 32	
VIII, iv, 72	VI, ii, 64	Compare.
VIII, iv, 73	VI, ii, 65	Compare.
VIII, iv, 74	VI, ii, 66	Compare.
VIII, iv, 75	VI, ii, 67	Compare.

BHOJA—PĀṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 76	VI, ii, 68	Compare.
VIII, iv, 77	VI, ii, 69	
VIII, iv, 78	VI, ii, 70	
VIII, iv, 79	VI, ii, 71	
VIII, iv, 80	VI, ii, 72	Compare.
VIII, iv, 81	VI, ii, 73	
VIII, iv, 82	VI, ii, 74	
VIII, iv, 83	VI, ii, 75	
VIII, iv, 84	VI, ii, 76	Compare.
VIII, iv, 85	VI, ii, 77	
VIII, iv, 86	VI, ii, 78	
VIII, iv, 87	VI, ii, 79	
VIII, iv, 88	VI, ii, 80	Compare.
VIII, iv, 89	VI, ii, 81	Compare.
VIII, iv, 90		
VIII, iv, 91		
VIII, iv, 92	VI, ii, 81	See Kāśikā.
VIII, iv, 93		
VIII, iv, 94		
VIII, iv, 95	VI, ii, 82	
VIII, iv, 96	VI, ii, 83	
VIII, iv, 97	VI, ii, 84	Compare.
VIII, iv, 98	VI, ii, 85	See Gaṇa.
VIII, iv, 99	VI, ii, 86	See Gaṇa.
VIII, iv, 100	VI, ii, 87	See Gaṇa.
VIII, iv, 101	VI, ii, 88	See Gaṇa.
VIII, iv, 102	VI, ii, 89	
VIII, iv, 103	VI, ii, 90	Compare.
VIII, iv, 104	VI, ii, 91	Compare.
VIII, iv, 105	VI, ii, 91	See Vārtika.
VIII, iv, 106	VI, ii, 93	Compare.
VIII, iv, 107	VI, ii, 94	
VIII, iv, 108	VI, ii, 95	
VIII, iv, 109	VI, ii, 96	Compare.
VIII, iv, 110	VI, ii, 97	
VIII, iv, 111	VI, ii, 98	Compare.
VIII, iv, 112	VI, ii, 99	
VIII, iv, 113	VI, ii, 100	Compare.
VIII, iv, 114	VI, ii, 101	
VIII, iv, 115	VI, ii, 102	
VIII, iv, 116	VI, ii, 103	Compare.

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 117	VI, ii, 104	Compare.
VIII, iv, 118	VI, ii, 105	
VIII, iv, 119	VI, ii, 106	
VIII, iv, 120	VI, ii, 107, 108	Compare both. Bhoja combines.
VIII, iv, 121	VI, ii, 109	
VIII, iv, 122	VI, ii, 110	Compare.
VIII, iv, 123		
VIII, iv, 124	VI, ii, 111	
VIII, iv, 125	VI, ii, 112	
VIII, iv, 126	VI, ii, 113	Compare.
VIII, iv, 127	VI, ii, 114	Compare.
VIII, iv, 128	VI, ii, 115	
VIII, iv, 129	VI, ii, 116	
VIII, iv, 130	VI, ii, 117	
VIII, iv, 131	VI, ii, 118	See the Gaṇa.
VIII, iv, 132	VI, ii, 119	
VIII, iv, 133	VI, ii, 120	
VIII, iv, 134	VI, ii, 121	Compare.
VIII, iv, 135	VI, ii, 122	Compare.
VIII, iv, 136	VI, ii, 123	Compare.
VIII, iv, 137	VI, ii, 124	Compare.
VIII, iv, 138	VI, ii, 125	See the Gaṇa.
VIII, iv, 139	VI, ii, 126	Compare.
VIII, iv, 140	VI, ii, 127	
VIII, iv, 141	VI, ii, 128	Compare.
VIII, iv, 142	VI, ii, 129	
VIII, iv, 143	VI, ii, 130	
VIII, iv, 144	VI, ii, 131	
VIII, iv, 145	VI, ii, 132	
VIII, iv, 146	VI, ii, 133	
VIII, iv, 147	VI, ii, 134	See the Gaṇa.
VIII, iv, 148	VI, ii, 135	See the Gaṇa.
VIII, iv, 149	VI, ii, 136	
VIII, iv, 150	VI, ii, 137	
VIII, iv, 151	VI, ii, 138	
VIII, iv, 152	VI, ii, 140	Compare.
VIII, iv, 153	VI, ii, 141	
VIII, iv, 154	VI, ii, 142	Compare.
VIII, iv, 155		
VIII, iv, 156		
VIII, iv, 157	VI, ii, 144	

BHOJA—PAṆINI CONCORDANCE.

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 158	VI, ii, 145	Compare.
VIII, iv, 159	VI, ii, 146	See the Gaṇa.
VIII, iv, 160	VI, ii, 146	See the Vārtika.
VIII, iv, 161	VI, ii, 148	
VIII, iv, 162	VI, ii, 147	Compare.
VIII, iv, 163	VI, ii, 147	See Kāśikā.
VIII, iv, 164		
VIII, iv, 165	VI, ii, 149	Compare.
VIII, iv, 166	VI, ii, 150	Compare.
VIII, iv, 167	VI, ii, 151	
VIII, iv, 168	VI, ii, 152	
VIII, iv, 169	VI, ii, 153	Compare.
VIII, iv, 170	VI, ii, 154	Compare.
VIII, iv, 171	VI, ii, 155	Compare.
VIII, iv, 172		
VIII, iv, 173		
VIII, iv, 174		
VIII, iv, 175	VI, ii, 160	See the Kāśikā and the Vārtikas therein.
VIII, iv, 176		
VIII, iv, 177		
VIII, iv, 178		
VIII, iv, 179	VI, ii, 161	Compare.
VIII, iv, 180	VI, ii, 162	Compare.
VIII, iv, 181	VI, ii, 163	
VIII, iv, 182	VI, ii, 164	Compare.
VIII, iv, 183	VI, ii, 165	Compare.
VIII, iv, 184	VI, ii, 165	See Vārtika.
VIII, iv, 185	VI, ii, 166	
VIII, iv, 186	VI, ii, 167	
VIII, iv, 187	VI, ii, 169	Compare.
VIII, iv, 188	VI, ii, 168	
VIII, iv, 189	VI, ii, 170	
VIII, iv, 190	VI, ii, 171	
VIII, iv, 191	VI, ii, 197	Compare for both.
VIII, iv, 192		
VIII, iv, 193	VI, ii, 198	Compare.
VIII, iv, 194	VI, ii, 199	Compare.
VIII, iv, 195	VI, ii, 199	See Vārtika.
VIII, iv, 196	VI, ii, 172	
VIII, iv, 197	VI, ii, 173	Compare.
VIII, iv, 198	VI, ii, 174	

APPENDIX I

BHOJA	PĀṆINI	REMARKS
VIII, iv, 199	VI, ii, 175	Compare.
VIII, iv, 200	VI, ii, 176	Compare.
VIII, iv, 201	VI, ii, 177	
VIII, iv, 202	VI, ii, 178	
VIII, iv, 203	VI, ii, 179	Compare.
VIII, iv, 204	VI, ii, 180, 181	Bhoja combines.
VIII, iv, 205	VI, ii, 182	Compare.
VIII, iv, 206	VI, ii, 183	
VIII, iv, 207	VI, ii, 184	Compare.
VIII, iv, 208	VI, ii, 184	See Kāśikā.
VIII, iv, 209		
VIII, iv, 210		
VIII, iv, 211	VI, ii, 185	
VIII, iv, 212	VI, ii, 186	
VIII, iv, 213	VI, ii, 187	Compare.
VIII, iv, 214	VI, ii, 188	
VIII, iv, 215	VI, ii, 189	
VIII, iv, 216	VI, ii, 190	
VIII, iv, 217	VI, ii, 191	
VIII, iv, 218	VI, ii, 192	
VIII, iv, 219	VI, ii, 193	Compare. See also Gaṇa.
VIII, iv, 220		
VIII, iv, 221	VI, ii, 194	See the Gaṇa.
VIII, iv, 222	VI, ii, 195	
VIII, iv, 223	VI, ii, 196	Compare.
VIII, iv, 224	VIII, ii, 2	Compare.
VIII, iv, 225		
VIII, iv, 226	VIII, ii, 100	Compare.
VIII, iv, 227	VIII, ii, 103	Compare.
VIII, iv, 228	VIII, ii, 104	Compare.
VIII, iv, 229	VIII, ii, 6	Compare.
VIII, iv, 230	VIII, ii, 4	Compare.
VIII, iv, 231	VIII, ii, 6	Compare.
VIII, iv, 232		

APPENDIX II

CORRECTIONS AND EMENDATIONS.

The corrections and emendations given below consists of corrections of misprints and suggestions, based upon the Aṣṭādhyāyī of Pāṇini, the Mahābhāṣya and the Kāśikā.

१. १. ८३	Read वृद्धिर्यस्याचा-	२. ३. ५४	Read शिवशेराती
१. १. ११०	इञ् [उञ्]	२. ४. ३२ and ३४	Prefer the reading in the foot-notes.
१. १. ११५	foot-note ३ thus:—	२. ४. १६१	Read रिञ्च वा
	A. मख्याति	२. ४. १७६	Prefer the reading in the foot-note.
१. १. ११८	चवाहाहै	२. ४. १९४	Read चानहोरात्राणाम्
१. १. १२६	Prefer the B reading in the foot-note.	२. ४. २०३	Prefer the reading in the foot-note.
१. १. १८४	Read प्राक् पाशपः	२. ४. २११	Read अयदि
१. १. २०५	शमोऽदर्शने	२. ४. २३५	वाग्ने
१. २. १२	Prefer the reading in the foot-note.	२. ४. २६४	रुघा [रुघ]
१. ३. ४२	Read श्वेताश्वतर	३. १. ७४	तपःकर्मकाच्च
१. ३. ५२	नोपगान	३. १. १४०	द्युद्भयो
१. ३. ७३	इच्छवश्च	३. १. २८४	व्यवहृपणोः
१. ३. ११४	नुपसर्गात्	३. १. २९५	अकमे
१. ३. १४४	यानिरोधेषु	३. १. ३०२	च [वा]
१. ३. १५४	कृपि	३. २. १०९	विचक्षण
१. ३. १८२	चाय्यसम्	३. २. ११६	जहि कर्मणा
१. ३. २२६	Read गस्थकन्	३. ३. १०९	तरुणा
१. ४. ३४	Prefer the reading in the foot-note.	३. ३. १३२	रात्राहानुवाकाः
१. ४. ४०	Read खरी [खारी]	३. ४. ५२	डीष्
१. ४. १८४	अर्हः	३. ४. ७०	नागस्थूलकुण्ड
१. ४. २१६	सूर्य [स्य]	४. १. ५५	बभ्रोः
१. ४. २२०	जुचङ्गम्य	४. १. ७९	Prefer the reading in the foot-note.
१. ४. २३९	पापतिः	४. १. ८७	Read यस्कलम्य
२. १. १११	हुङ्गुको	४. १. १०४	इतोऽनिञ्चः
२. १. १२४	दृभिचपोः	४. १. ११९	द्रक् च
२. २. ४६	उषेः	४. १. १६४	पुत्रान्ताद्वा
२. २. १८४	रास्त्रासास्त्रा	४. १. १७२	Prefer the reading in the foot-note.
२. २. २०३	अजेस्तृणे		

CORRECTIONS AND EMENDATIONS.

On page 129 read the numbers	६. ३. ७९	Read मा [वा]
thus:—२०९, २१०, २११	६. ३. १०३	उत्तरत्रापि
४. २. ४ Read पीताभ्यामन्कनौ	६. ४. ५२	अंसंबुद्धौ
४. २. ११० अरीहण.	६. ४. १५४	श्विदीङी
On page 137 read the numbers	७. १. ३३	हृद्गसिन्धोः
thus:—१४६, १४७, १४८, १४९	७. २. ३८	बहुवचने
४. ३. ९९ Read परावरा-	७. २. ६२	देर्लिटि
४. ३. १११ परो	७. ४. १७६	छोऽटि
४. ३. १२० अवोध	८. १. ४२	किकिनौ
४. ३. १३७ क्रीत	८. १. ५४	This number is omitted by mistake.
४. ३. १८३ अध्या	८. २. ९६	Read कारके [काठके]
४. ३. २०९ शस्त्र	८. २. १२९	पायौ
४. ४. ८८ कन्थार्थ	८. ३. १	this sūtra thus:—
४. ४. १०७ Prefer the reading in the foot-note.		स्वरः सति शिष्टो बली-
४. ४. १८४ Read नङ् च		यानविकरणस्य
४. ४. १९३ थ्यन्	८. ३. ११.	वायौ [पायौ]
५. १. १२ वतोरिङ्	८. ३. १७६	कपाला [कपालपला]
५. १. ४१ Prefer the foot-note reading	८. ४. ११	निवाते
५. १. ८८ After this sūtra, add the following sūtra—चित्तवति नित्यम्	८. ४. १७	सुखप्रिययोः
	८. ४. ९५	भ्राष्ट्रवटं
	८. ४. १०५	वाध्रयश्वादीनां
	८. ४. २२८	क्षियाशीः
५. १. १७१ Read श्रोत्रियाद्दलोपश्च	Page 316. Add as the second line in column three, the following:—दृणातेः कित् 57	
५. ४. २ संख्यैका	364 Read I, iv, 19 III, ii, 14	
५. ४. ४१ रजातौ	392 II, ii, 40 III, iii, 27	
५. ४. १६१ धनुषोऽनञ्	397 II, iv, 268	
६. १. ५ नद्भास्वं	398 III, i, 15 III, iv, 85	
६. १. १०९ एव	402 III, i, 148 I, iii, 108	
६. १. १३९ प्रगृह्यः	436—437 Change iii in the second column into iv	
६. २. ७ Prefer the reading in the foot-note.	491 Change i in column 2 (Pāṇini) in lines 11—25 into ii	
६. ३. ९ Prefer the reading in the foot-note.		
६. ३. ६९ Read अयामन्ता		

MADRAS UNIVERSITY SANSKRIT SERIES

WORKS ALREADY PUBLISHED

	Rs.	A.	P.
Ṛgvedānukramaṇī of Mādhavabhāṭṭa	3	8	0
Sphoṭasiddhi of Maṇḍanamisra	3	0	0
Taittirīyaprātiśākhya with Māhiṣeya Bhāṣya	2	0	0
Līṅgānuśāsana of Harṣavardhana	1	8	0
Uṇādisūtravṛtti of Śvetavanavāsin	3	0	0
Uṇādisūtravṛtti of Nārāyaṇa	2	8	0
Bṛhatī with R̥juvimalā [Tarkapāda] Part I	5	0	0
Bṛhatī with R̥juvimalā [Tarkapāda] Part II with Pariśiṣṭa of Śālikanātha.	2	8	0
Vājasaneyiprātiśākhya with two commentaries	4	0	0
Uṇādisūtravṛtti of Durgasimha and Bhoja	3	0	0
Ṛgvedabhāṣya of Skandasvāmin [1st Aṣṭaka]	6	0	0
Brahmasūtraśāṅkarabhāṣya with the Prakāṭārthavivarāṇa Vol. I.	6	0	0
Sāhityaratnākara [Bulletin]	1	0	0
Raghunāthābhyudaya [Bulletin]	1	0	0
Nānārthasaṅgraha of Ajayapāla	1	8	0
Sarasvatikaṇṭhābharāṇa of Bhoja	6	0	0

IN THE PRESS

- Mīmāṃsānayaviveka with the commentary of Ravideva [Tarkapāda].
- Mīmāṃsāślokaṅkāra with the commentary of Uṇveka.
- Auṇādikapadārṇava of Perusūri.
- Brahmasūtraśāṅkarabhāṣya with the Prakāṭārthavivarāṇa Vol. II.
- Daśapādivṛtti.
- Fragments of Hārīta Dharmasūtra [Bulletin].

WORKS UNDER PREPARATION

BY

T. R. CHINTAMANI, M.A., PH. D.

1. The Bhagavadgītā of the Kashmirian Recension with the commentary of Rāmakaṇṭha.
2. Pramāṇamālā of Ānandabodha with the commentary of Citsukha. [Bulletin.]
3. Kauṣītaki Śrauta Sūtra.
4. Śāmbavya Gṛha Sūtra with the commentaries of Bhavatrāta and Śvetadatta.
5. The Nāmaliṅgānuśāsana with the commentaries of Subhūti and Rāyamukuta.
6. Śābdikābharāṇa of Hariyogimiśra.
7. Saṅkarṣakāṇḍabhāṣya of Devasvāmin.
8. The Brahmasūtrabhāṣya of Bhāskara.